Harro Von Senger

SAVAŞ HİLELERİ

Strategemler III

POLİTİKA-STRATEJİSİ DİZİSİ

Dizinin Diğer Kitapları

1. Prens / Machiavelli
2. Askerlik Sanatı / Machiavelli
3. Savaş Sanatı / Sun Tzu
4. Liderlik Sanatı / Thomas Cleary
5. Japon Savaş Sanatı / Thomas Cleary
6. Savaş Sanatında Ustalaşmak / Thomas Cleary
7. Savaş Hileleri I / Harro von Senger
8. Savaş Hileleri II / Harro von Senger
9. Beş Çember Kitabı / Miyamoto Musashi
10. Yöneticinin Kanunu / Don Schmincke

ANAHTAR KİTAPLAR YAYINEVİ

Klod Farer Cad. İletişim Han No:7 Kat:2 34122 Cağaloğlu-İstanbul
Tel.: (0.212) 518 54 42 - 458 36 50 Fax: (0.212) 638 11 12
e-mail: e-anahtar @ excite.com www.eyayinlari.com

Harro von Senger

SAVAŞ HİLELERİ

Strategemler

Cilt: 3

Almanca'dan Çeviren:
Efkan Canşen

Savaş Hileleri III
Harro von Senger

Çeviren
Efkan Canşen

Kitabın Özgün Adı
Strategeme Band 2

Kapak Film ve Grafik
Ebru Grafik

Baskı ve Cilt
Özener Matbaası

Birinci Basım
Ocak 2005

ISBN 975-8612-27-1

Harro von Senger

SAVAŞ HİLELERİ

Strategemler

Cilt: 3

İÇİNDEKİLER

Strategem Nr. 28

Merdiveni Alıp Götürmek İçin Bakışları Dama Çevirtmek

Dört İdeogram	上	屋	抽	梯
Modern Çince'deki Söylenişleri	shang	wu	chou	ti
İdeogramların Çevirileri	yukarı çekmek	Dam	çevirtmek	Merdiven
Bağlantılı Çevirisi	Damı göstermek ve sonrasında merdiveni aldırtmak; Buna karşılık merdiveni alıp götürmek için bakışları dama çekmek			
Özü	Çaresiz bir yola sapmak; çıkmaz sokaklar-Strategem; arkadaşını etkisiz hale getirme (ortadan kaldırma); kızağa çekmeler, nüfuzunu kırmalar-Strategem; çıkışı önleme strategemi			

28.1 Ümitsizlikle En Yüksek Başarı

Strategem kelimesi milattan önce birinci yüzyılın ortalarında ortaya çıkmış dünyanın en eski askeri incelemesi olan *Sun Usta'nın Savaş Sanatı*'na dayanır. Bu eserde bir ordu komutanına ordusunu adeta "bir zirveye yönlendirmesi ve sonrasında da merdiveni götürmesi" tavsiye edilmektedir. Bu konuyla ilgili olarak Mei Yaochen (1002-1060) "tek yol ileri gitmek, geri çekilmek imkansız" yorumunu yapmıştır. Bu ilerleme biçimi *Sun Usta'nın Savaş Sanatı*'nda bir başka şekilde başka sözlerle açımlanmaktadır: Komutan "kayıklarını yakıyor ve yemek kazanlarını parçalıyor". Bu sebeple ortaya çıkan "ümitsiz durum geriye mücadeleden başka bir seçenek bırakmıyor" (*Sun Usta'nın Savaş Sanatı*, VIII. Bölüm). Wu Qi (?-İ.Ö. 381)'ye yazılan askeri inceleme *Üstad Wu'nun Savaş Sanatı* bu konuda bir hayli açıklayıcıdır: "Savaş meydanlarının hepsi kan dökme ve ölüm yeridir".

Fakat hayatını tehlikeye atmaya hazır bir savaşçı, bir kez daha yakasını kurtarmayı ümit eder ve kendi hayatından endişe duyan, ilk olarak ölmeye elverişli birinin aksine sırf bu yüzden yaşayabilen bir general her tür düşmana direnebilecek güce sahiptir".

28 numaralı strategem de askeri komuta yöntemi olarak aynı şekilde ortaya çıkmakta, "Birisine bir merdiven vererek yukarı çıkmasına yardımcı olmak (*jie ti shu ren*) deyimine uymaktadır. Elbette ki bu durum 28 numaralı strategemde çok daha dramatik bir şekilde yürümektedir. Başlangıç noktası Deneyim'dir: Ümitsiz gibi görünen bir olayda sırtını duvara yaslayan bir insan bu şartlar altında içinde varolan umulmadık güçleri ortaya çıkarabilir. Bu doğal olarak, tıpkı Jia Lin'in, Tang-dönemi (618-907)'nde, *Sun Usta'nın Savaş Sanatı*'na yönelik olarak yaptığı yorumda işaret ettiği gibi, düşman için de geçerlidir: "Düşman muhtemelen ölene kadar savaşacağı olağanüstü bir durumda kaldığında, saldıracak durumda olsak bile, ona saldırmayacağız."

28 numaralı strategem, aşırı bir komuta yöntemi olarak, 13 numaralı Provokasyon-Strategemi ile benzer noktalara sahiptir, 13 numaralı strategemde söz konusu olan sadece duygusal galeyanın aldatıcı sonucu ve bundan kaynaklanan davranışlardır. Buna karşılık 28 numaralı strategem ölüm korkusunun aşılması veya ortadan kaldırılması şeklinde neredeyse insan üstü en yüksek başarıyı yakalamaya erkli kılan mutlak bir duygu durumunu hedeflemektedir.

Komuta yöntemi olarak algılanmış olan 28 numaralı strategemin başarıyla uygulanmış olduğu pek çok örnek Çin savaş tarihinde yeralmaktadır. Bir çok kez de başarısızlığa uğramıştır kuşkusuz. Başarılı bir uygulamanın şartları şunlardır:

- Yaşamın güvence altına alınmasının tek yolu düşmanı yenmek olmalıdır. Düşmanı yenmekten başka bir çarenin olmaması üzerine odaklanmak sayesinde ancak bir seferberlik ve kısıtlanmış enerjinin değerlendirilmesi mümkündür.
- Bu gerginleşen durum öyle ani bir şekilde ortaya çıkmalıdır ki kararsız bir tepkinin ortaya çıkmasına fırsat kalmasın. Birden bire ortaya çıkan baskı ne kadar büyük olursa, karşı tepki de o kadar sert olur. Askerlerin tam zamanında kaçmak veya

baskıya yavaş yavaş uyum sağlamak için yeterli boş zamana sahip olmaları sonucunda ortaya çıkan ani bir yaşama isteği aşırı bir savaş gücü biçiminde kesinlikle göze alınamayacağından dolayı durumu git gide tehditkar kılar.

Strategem yazarı Yu Xuebin'in belirttiği gibi, bir koyun bir kurt sürüsünün arasına bırakıldığında mücadele istenci çok daha büyük olacaktır, yok oluşu kabullenmeyecektir. Zira güç ilişkileri oldukça farklıdır. İşte 28 numaralı strategem hemen hemen aynı güçteki tek bir düşman karşısında görevini yerine getirmektedir. Çünkü 28 numaralı strategemi uygulamaya muktedir olan güçler her şeye rağmen sınırlandırılmışlardır. Bundan dolayı askerler kurt sürüsü arasına bırakılan koyun gibi serbest bırakılmamalıdırlar.

Komuta yöntemi olarak kabul edilen 28 numaralı strategemin uygulanım şartı, temelinde strategemle ilgisi olanları – yani bir ordunun askerlerini- meşru bir biçimde cesaretlendirici kritik bir duruma getiren mutlak iktidar yahut otoritedir. Görüldüğü gibi 28 numaralı strategem dikkatle incelenmesi ve öğrenilmesi gereken tehlikeli bir strategemdir (xian ji). Sadece başarıya yönelik sağlam temellere dayanan güçlü bir olasılık veya gerçekten başka hiçbir seçeneğin olmaması durumunda uygulanmalıdır. Ordunun yöneltildiği "Dam" titizlikle seçilmiş olmalıdır. Tercih edilen "Dam" beklenilen savaş hazırlığını aslında şiddetlendirmekte, fakat çok yüksek derecede tehlike içermemektedir. Yanlış olan görülen ilk "dam"a tırmanma isteğidir.

"Merdivenin" gözlerden uzak tutulmasının ordu üzerinde oldukça güçlü, kamçılayıcı bir etkisi vardır. Krizin bilincinde olmak burada bir vurgudur ve ordu, tereddüt etmeksizin, tehlikeli durumun içinde açık olan tek bir yolu tercih edecektir. İstenilen etkiyi elde etmek için orduya, sağlanacak merdiven olmadığını bildirmek yeterlidir kuşkusuz. Aslında "merdiven" kaldırılmıştır veya gizli bir yerde başka bir "merdiven" eskisi gibi kullanıma hazır durmaktadır. Bir tek komutanlara gösterilen "yardım merdiveni" beklenmedik zorluklarda 21 numaralı yahut 36 numaralı strategemin uygulanmasıyla işe yarayabilir.

28 numaralı *strategem* pedagojik yöntem olarak da önerilmektedir. Öğrencileri neredeyse "damın tepesine" çıkarttıran ve onları, çıkmaz sokakla karşı karşıya getiren coşkusuz düşünce yapısının dayanıksızlığı bu yöntemle ispatlanır (Cheng Fangping: "Öğretmen ve 'Farklı alanlardan Kitaplar', *Günlük Işık Gazetesi,* Pekin 17.2.1994, S. 3).

28.2 Yemek Kazanını Kırmak ve Kayıkları Batırmak

Xiang Liang (?-İ.Ö. 208) batmış Chu imparatorluğu'nun (bkz. 14.2) bayrağı altında, yıkılmaya yüz tutmuş Qin-Hanedanlığı'na (221-207) karşı başkaldırdı. Başlangıçta elde ettiği başarılar Xiang Liang'ın başını döndürdü. İ.Ö. 208 yılında Diangtao'da (Bugünkü Shanxi eyaletinin güneybatısı) Qin ordusu tarafından ağır bir yenilgiye uğratıldı ve öldü. Xiang Liang'ın yeğeni Xiang Yu (232-202) Chu'nun ayakta kalabilmiş ordu birlikleri içerisinde darbe yaptı ve başkomutanlığı üstlendi. Qin ordusunun galip generali Zhang Han (?-İ.Ö. 205) Dingtao zaferinden sonra Chu'nun ordusundan arta kalanlanlardan artık korkmamak gerektiğine inanmaktaydı. Kuzeye çekilmek ve Chu ile ittifak yapmış olan Zhao Krallığı'na saldırmak için Sarı nehri geçti. Zhao'nun ordusunu ortadan kaldırmayı gerçekten de başardı. Zhao kralı Julu şehrine (Bugünkü Hebei Eyaleti'nin Pingxiang bölgesi) kaçtı. Zhang Han emrindeki iki komutana şehri kuşatma emri verdi. Kendi birliklerini de şehrin güneyine yerleştirdi. Zhao ordu komutanı Chen Yu, 10.000'den fazla askeri şehrin kuzeyine yöneltti.

Xiang Yu, Dangyang prenslerini ve General Pu'yu 20.000 kişi ile birlikte Zhang nehri üzerinden Julu'yu kurtarmaya gönderdi. Çok fazla başarı elde edilemedi. Chen Yu, Xiang Yu'dan yardım istedi. O da bunun üzerine tüm birliklerini Zhang-Nehrine doğru yönlendirdi. Nehrin karşı tarafına geçtikten sonra kayıkların tümünü batırttı, yemek kazanlarının hepsini parçalattı, ordugahları ateşe verdirtti ve orduya sadece üç günlük kumanya dağıttırdı. Böylece, Sima Qian'ın *Tarihi Notlar*'ına göre, "müttefiklere ve askerlere en küçük bir geri çekilme düşüncesi olmaksızın ya zafer ya ölüm bağlamında savaşma

kararlılığını aşılamış oldu." Qin- ordusu dokuz tane meydan savaşından sonra tamamen ortadan kaldırıldı. Bu arada farklı devletlerden Qin-hanedanlığına karşı aynı şekilde başkaldırmış ondan fazla ordu yardım amacıyla Julu'ya akın etmişti. Şehrin yakınına yerleşmiş olmalarına rağmen saldırmaya cesaret edememişlerdi. Chu'nun ordusu Qin'in ordusuna saldırdığında, orduların generalleri istihkam birliklerinden dışarıyı seyretmişler ve önce her şeyin sona ermesini beklemişlerdir (bkz. Strategem Nr. 9). Chu ordusunun her bir askeri on düşman askerine bedel sayılmaktaydı. Chu ordusunun savaş çığlığı havayı yırtmış ve ittifak ordularının askerlerini bir hayli korkutmuştu. Xiang Yu, kazandığı zaferden sonra, müttefik ordularının komutanlarını huzuruna çağırdı. Komutanlar kışlanın kapısına vardıklarında, diz çöktüler ve Xiang Yu'nun elini ayağını öptüler. Başlarını kaldırıp, onun yüzüne bakmaya cesaret edemediler. Böylece Xiang Yu farklı devletlerin silahlı kuvvetlerinin tümünün başkomutanı oldu. Qin hanedanlığına karşı savaşan kralların ve prenslerin hepsinin – 28 numaralı strategem yardımıyla kazanılan bir savaş sayesinde- en üst seviyesine ulaştı.

"Yemek kazanını parçalamak ve kayıkları batırmak (po fu chen zhou)" deyimi modern Çin'de, "Geri dönülemeyecek kadar kesin bir karar vermek" anlamında kullanılmaktadır.

Xiao Hong, Pekin *Halk Gazetesi*'nde, "A.B.D.'li gazeteci Edgar Snow (1905-1972) yemek kazanını parçalayıcı ve kayıkları batırıcı bir kararlılıkla [1936 yılında] hayati tehlikeyi de göze alarak Kuzey Shaanxis'teki Çin Sovyet bölgesine acilen hareket etti" şeklinde bir haber geçmiştir (17.7.1990, S. 8).

Bu deyimi Ming-Dönemi (1368-1644) sonlarında, *Değişimler Kitabı*'nın yazarı, yazdığı 10.000 şiirle tartışmasız üretken, fakat çok fazla tanınmayan şair Chen Jitai gayri militer bağlamda kullanmaktaydı. 1630 yılında bir arkadaşına her üç yılda bir eyalet başkentinde yapılan memur sınavlarına katılacağına ilişkin kararlılığını şu şekilde dile getirmiştir: "Sonbaharda yemek kazanlarını parçalayacağım ve kayıkları batıracağım. Kendime sadece üç günlük kumanya sağlayacağım. Bu benim, sayesinde çete elebaşısını yakalayacağım [18 numaralı strategemin ima edilmesi, sınav başarısının yü-

rekten istenmesi] ve güneşi düşüreceğim [= imkansız görüneni başarmak] Strategemdir." Chen Jitai kendisine uyguladığı bu strategemle başarıya ulaşmıştır. Yalnızca eyalet sınavlarını değil, bir yıl sonra imparatorluk başkentinde yapılan en yüksek memuriyet sınavını da kazanmıştır. Ve bunu, *Ming Hanedanlığı Tarihi*'nin de kaydettiği gibi, 68 gibi ileri bir yaşta gerçekleştirmiştir!

28.3 Sırtı Nehire Vererek Yapılan Savaş

M.Ö. 205'te Liu Bang (256-195)'ın komutanlarından birisi olan Han-hanedanının kurucusu Han Xin (ölümü İ.Ö. 196) bir savaş hilesiyle Wei kralının ordusunu yendi ve toprağını işgal etti. Bir yıl sonra Liu Bang, Han Xin'i ve Dük Zhang Er'i (ölümü İ.Ö. 202) Zhao kralına karşı doğuya bir sefere yolladı. Han Xin 10.000 kişiden az bir ordu ile yola çıktı. Zhao kralı ve müttefikleri Chen Yu, Cheng'an Prensi, Jingxing (Bugünkü Hebei eyaletinin batısında, Shanxi eyaletinin yakını) dargeçitine 20.000 kişilik bir ordu yerleştirerek Han Xin'in birliklerini beklemeye koyulmuşlardı.

Guangwu Prensi Li Zuoche, Cheng'an prenslerinden yardım istedi ve öncelikle Han Xin'in, çok önceden ispatlamış olduğu gücüne ve tehlikesine dikkat çekti. Han Xin, kısa bir süre önce önemli bir zafer kazanmıştı. "Başarılarıyla yücelmiş olan böylesine bir gücün karşısına doğrudan doğruya çıkmamalıyız." Daha sonra Han Xin'in ordularının geçeceği ikmal yollarını işaret etmiş ve Han Xin'in yolunu 30.000 kişiyle geçmek zorunda olduğu Jingxing koridorundaki ikmal hattının gerisinde kesmeyi önermiştir. Cheng'an prensi Han Xin'in ordularını, kendisiyle herhangi bir çatışmaya girmeksizin, önden bloke etmeliydi. "Bu takdirde ne ilerleyebilir ne de geri çekilebilirler. Kumanya elde edemezler. On günden az bir süre içerisinde işleri bitmiş olur."

Cheng'an Prensi, Sima Qian'ın (doğum İ.Ö. 145) *Tarihi Notları*'ına göre, bir Konfüçyüsçüydü. "Emirleri yerine getiren askerlerin hiçbir hile ve strategem kullanmamalarını söylemeyi alışkanlık haline getirmişti." Bundan dolayı Guangwu prensi tarafından öne sürü-

len 19 numaralı strategemin 22 numaralı strategemle kombinasyonunu reddetmiş olmaktaydı. "Savaş sanatı kuralları gereğince on kat üstün olanın düşmanı kuşatması, iki kat üstün olanın düşmana saldırması gerektiğini duydum [bkz. 22.1]. Han Xin'in orduları aslında birkaç bin adama ulaşmalıydı. Fakat yalnızca bir kaç bin kişinin savaş gücüne sahiptiler. 1000 millik bir ilerlemeden sonra tükenmekteydiler. Bir savaştan kaçındığımız takdirde, daha sonra güçlü orduların saldırılarına uğradığımızda ne yaparız? Diğer devletler bizi korkak sanacaklar ve bize saldıracaklar" demekteydi.

Casuslar Han Xin'e Cheng'an prensinin savaşma isteğini bildirmişlerdi. Han Xin bu istihbarata bıyık altından gülmüş ve aldırmaksızın ilerlemeye devam etmişti. Jingxing tüneline 30 mil uzaklıktaki bir yere birliklerini yerleştirdi. Burası taktiksel açıdan elverişsiz bir yerdi. Düşman oldukça yüksekte bulunan ve kolay ulaşılabilir olmayan bir yere saklanmıştı. Bir saldırı umudu yoktu. Başarıya ulaşmak için tek yol düşmanı bu avantajlı müstahkem mevkiden dışarıya çekebilmekti. Geceyarısına doğru ordusu ile birlikte hızla harekete geçti ve düşmanın bulunduğu yere doğru yaklaştı. Aynı zamanda her birinin elinde bir kızıl bayrak olan 2000 kişilik özel bir süvari birliği gönderdi. Kızıl, Liu Bang tarafından İ.Ö. 206 yılında resmen ilan edilmiş olan Han-hanedanlığının bayrağının rengiydi. Süvariler, Jingxing tünelinin doğusundaki gizli bir patikadan bir dağa tırmanmalı, orada pusu kurmalı ve düşman kamplarını gözetlemeliydiler. Han Xin süvari birliğine: "Zhao'nun ordusu kaçtığımızı görünce koruma duvarını bırakacak ve bizi kovalayacaktır. O anda hemen koruyucu duvarı şiddetli bir saldırıyla ele geçirin, Zhao'nun bayraklarını indirin ve göndere Han'ın kızıl bayraklarını çekin!" emrini verdi.

Han Xin, 10 000 kişiyi Jingxing tüneli tarafındaki Mianman-ırmağının doğu kıyısına sırtları dönük bir şekilde yerleştirdi. Yani bilinçli olarak kendini "aptal" yerine koydu. Zhao ordusunu komuta eden Cheng'an prensi Han Xin'in ordusunu ölümcül bir kapana kıstırdığını görünce güldü. Cheng'an prensi mutlaka düşünüp taşınmak gerektiğini hissetmişti; fakat şimdi rakibini çok daha az ciddiye almaktaydı.

Güneş göğe yükseldiğinde Han Xin ve Zhang Er komutanlar ve trampetler eşliğinde kumanda araçlarına bindiler ve ordudan geriye

kalan birlikleri Jingxin tüneli yönünde komuta ettiler. Cheng'an prensi o anda kendisi için en iyi zamanın geldiğini zannetti. Kendi ordusunun en güçlü birliğini ve istihkamını bıraktı ve Han Xin'in ilerleyen ordusuna saldırdı. Amansız bir meydan savaşı patlak verdi. Han Xin birden bire büyük bir bozguna uğramış gibi bir görüntü sergiledi. Kumanda arabasını bıraktı ve askerleri ile birlikte sırtları nehire dönük yerleşmiş olan birliklerin yanına çekildi. Cheng'an prensi kaçış numarasına inandı. O anda Zhao'nun, kuşatma zincirinin gerisinde bırakılmış olan, son askerleri de Han Xin ve Zhang Er'in peşine düşmek için kışlalarını terk ettiler. Fakat Han Xin ve Zhang Er, Zhad ordusuna karşı amansız bir mücadele veren birlik içerisinde kayıplara karışmışlardı. Bu arada 2000 süvari gözetleme görevlerine ısrarla devam etmekteydiler. Zhao askerlerinin kamplarını terk ettiklerini görünce hızla kuşatma zinciri içerisine daldılar, Zhao'nun bayrağını indirdiler ve Han'a ait 2000 kızıl bayrağı göndere çektiler.

Düşman ordusunu yenemeyen Cheng'an prensi, ordusu ile birlikte tekrar karargahına geri çekilmek istemekteydi. O anda Zhao'nun askerleri karargahta sadece kızıl bayrakların dalgalandıkların gördüler. Hepsinin içini korku kapladı. Han ordusunun 2000 süvarisi dört nala üzerlerine yürüdü ve dönüş yollarını kestiler. Zhao askerleri panik içerisinde etrafa dağıldılar. Han'ın birlikleri onları kıskaca aldı ve ortadan kaldırdı. Cheng'an prensi yaşamını yitirdi ve Zhao kralı esir edildi.

İleride Han Xin'e subaylar tarafından neden savaş sanatının tüm kurallarını reddeden bir ordu kurarak zafere ulaştığı sorusu yöneltildi. Han Xin bu soruya, "Benim ilerleme biçimim savaş sanatı üzerine yazılmış kitaplar da da yeralmaktadır, sizin gözünüzden kaçmış. Bu kitaplarda bu durum şöyle ifade edilmektedir: ' ordunu ölüm tehlikesine sok, hayatta kalmayı başaracaktır, felakete gönder, geri gelecektir!' Ben iyi eğitilmiş subaylar ve askerlere sahip değildim, aksine bir yığın tesadüfen biraraya gelmiş, ilk kez askere çağrılmış, karmakarışık adamlara komuta ettim. Koşullar beni onları umutsuz bir duruma sokmaya ve yaşam mücadelesi verdirmeye zorladı. Eğer onları savaşta güvenli bir yere yerleştirmiş olsaydım, hepsi kaçardı."

Han Xin cesurca hazırlamış olduğu savaş planını önceden varolan Çin savaş teorisinin sade bir uygulanımı olarak tanımlamasına rağmen Pekin'in entelektüel gazetesi olan *Günlük Işık Gazetesi*'nde 28.8.1998 tarihinde yayımlanmış olan "Batı Han Hanedanlığı [İ.Ö. 206-İ.S. 24] askeri düşüncesinin Başlıca Kazanımları" adlı makalede Lu Wutong onu bir hayli övmektedir: "Han Xin, Jingxing meydan savaşında tehlikeli bir bölgeye saldırmıştır ve sırtı nehire dönük bir durumda savaşan Zhao ordusu galip gelmiştir. Bu Çin savaş sanatı klasiklerinde olağanüstü bir çığır açmıştır."

Han Xin'in Jingxing'de elde etmiş olduğu zafer şu deyimle hatırlanmaktadır: "Sırt nehire verilerek savaş yapmak (bei shui yi zhan)". Bu deyim, her şeyin kaybedilmek istenmediği, sanki yavaş yavaş her şeyin kaybedileceği umutsuz bir hale sokulmak anlamına gelmektedir. "Wuhan: Hayallerden vazgeçmeli, sırt nehire verilerek savaş yapılmalı!" Aynı şekilde Hubei eyaletinin başkentinde, şimdiye kadar hala ciddiye alınmamış olan sel baskınıyla mücadele üzerine gazeteye manşet atılmıştır (*Çin Gençlik Gazetesi*, Pekin 19.8.1998, S. 1). Deyim burada ümitsiz bir durum karşısında olabildiğince büyük kararlılığı etkili bir biçimde ortaya koyduğu için Strategem araştırmacısı Yu Xuebin'e göre, çoğunlukla 28 numaralı strategemin bir başka formülasyonu olarak görünmektedir. *Pekin İşçi Gazetesi* 21.5.1998 tarihinde "Pekin Doğu şehri, polisin mücadele tarzını geliştirmek için partinin ileri gelenlerini 'sırtlarını nehre vererek' yapacakları bir savaşa yolluyor" başlığıyla adı geçen ilçenin belediyesine kamu güvenliğine yönelik olarak 33 üst düzey parti görevlisininin alt düzeyde yetkilendirildiklerini bildirmekteydi. Parti görevlileri bütçe kayıtları ve benzeri işlerle uğraşan on bir karakola dağıldılar. Sahip oldukları kalıtımsal parti görev rütbelerini devam ettirirken "Başkomser yardımcıları" olarak "dört güçlük" adı verilen engelleri ortadan kaldırma görevini üstlendiler. Halk, 1. Bir isteğin genel olarak öne sürülmesinin, 2. Samimi bir yüzle karşılaşmanın, 3. Saygılı sözlerle dikkate alınmanın, 4. Bir isteğinin yerine getirilmiş olmasının, zor olduğundan yakınmaktaydı. Bundan dolayı alt kademelerde görevlendirelen partililer, bir süre sonra halk hala mutlu edilemediği takdirde, esas rütbelerini kaybedecekler ve bundan

böyle görev aldıkları yerlerde sıradan polisler olarak çalışmalarına devam edeceklerdi.

28.4 Dik Kafalı Bir Babadan Nasıl İmparator Yapılır

İmparator Tang (605-618) baskıcı, acımasız, savaş düşkünü ve ahlaksızdı. Kısa süren Sui-hanedanlığı (581-618), onun yönetiminde sona erdi. Köylü ayaklanmaları patlak verdi. İmparatorluk ordusu emirleri yerine getirmemeye başladı. Git gide kötüleşen durum içerisinde daha 20 yaşına bile basmamış olan Li Shimin (598-649), Sui-hanedanlığının sonunun geldiğini anladı. Kafasında tasarladığı büyük hedeflere yöneldi: İmparatorluğu fethetmek istemekteydi. Gizlice planlarını kurmaya başladı. Tek başına bu işleri yapacak kadar güçlü değildi kuşkusuz. Babası Li Yuan (565-635)'ın yardımına ihtiyacı vardı. Li Yuan generaldi ve Çin'in desteği ile Taiyuan (Bugünkü Shanxi eyaletinin başkenti)'da göçebelere karşı görevlendirilmişti. Fakat Li Shimin babasına pek fazla güvenmemekteydi.

Li Shimin, babasını ayaklandırmaya nasıl yönlendirebileceği konusunu, Taiyuan'da bulunan imparatorluk saraylarından birisinin gözcü vekili, babasının da iyi bir dostu olan Pei Ji'ye danıştı. İki komplocu, babayı gözden düşürme planını kurdular. Pei Ji, bu amaçla, babaya hizmet etmeleri için, bir kaç saray hanımını görevlendirdi. Li Yuan, daha sonra Pei Ji'ye şarap içmeye gitti. Çakır keyif olduğu bir sırada Pei Ji'yi oğulun yıkıcı planından haberdar etti. Baba büyük bir endişeye kapıldı. Quyang Xiu (1007-1072)'nun *Tang Hanedanlığının Yeni Tarihi* adlı eserine göre Pei Ji, Li Yuan'a bunun üzerine şunu söylemişti: "İmparatorluk sarayının hanımları size hizmette bulunurken işaret geldiğinde katledileceksiniz. Bu yüzden bir ayaklanma planlamaktayız". O esnada Li Shimin'de odaya girdi ve planlarını anlattı. Babaya oğulun tarafında yer almak ve ayaklanmaya karar vermekten başka bir seçenek kalmadı.

Li Shimin, babayı bu duruma, Strategem araştırmacısı Yu Xuebin'in analiz ettiği gibi, 28 numaralı strategem sayesinde getirdi. Oysa Li Yuan, saray hanımlarını görevlerinden alıkoymakla ölümcül

bir suç işlemişti. Kendini doğrudan doğruya "dam"da buldu. Majestelerine yapmış olduğu hakaret, her an imparatorun kulağına gidebilirdi. Bundan dolayı Li Yuan'ın "dam"da imha edilmesi kaçınılmazdı. Onun açısından olup bitenleri gerçekleşmemiş sayabilmek artık mümkün değildi. "Dam"dan inebilmesi için herhangi bir merdiven de yoktu. Yani artık geri dönmek değil bilakis ileri gitmekten başka yol yoktu.

Li Yuan 617 yılında ayaklandı, Türk boyları ile ittifak kurdu ve yeni Tang Hanedanlığını (618-907) kurduğu ve kendisini İmparator Gaozu (618-626)'ya resmen duyurduğu eski Chang'an başkentine doğru ilerledi. Li Shimin onu Taizong imparatoru (626-649) olarak izledi.

28.5 Gök ve Yer Arasında Yapılan Görüşme

Jingzhou (Bugünkü Hebei eyaletinde) valisi Liu Biao akrabası Liu Dei'yi davet etti. Onunla egemenliği altındaki bölgenin geleceği üzerine konuşmak istemekteydi. Liu Bei'ye yeni danışmanı Zhuge Liang* (bkz. 20.15) eşlik etti. İki konuk Liu Biao ile konuk odasında ilk görüşmelerini yaptıktan sonra, Liu Biao'nun oğlu Liu Qi geleceğinin haberini verdi. Liu Bei onu karşıladı. Liu Qi'nin babası Liu Biao, Liu Bei gibi aynı imparatorluk soyundan geldiğinden ikisi birbirleriyle akraba tarzında konuşmaktaydılar. Genç adam birden ağlamaya başladı ve "üvey annem beni sevmiyor. Ölüm tehlikesi içerisindeyim. Amcamın bana acıyacağına ve beni kurtaracağını ümit ediyorum" dedi. Liu Bei, "benim mükemmel yeğenim, bu ailevi bir mesele. Niçin bana böyle bir soru yöneltiyorsun?" diye karşılık verdi. Zhuge Liang gülümsedi. Liu Bei ona doğru döndü ve fikrini sordu. Zhuge Liang, "bu benim uğraşmaya cesaret edemeyeceğim, ailevi bir mesele" dedi. Kısa bir süre sonra Liu Bei genç adamla birlikte konuk odasını terk etti. Vedalaşırlarken kulağına: "Zhuge Liang'ı, senin ziyaretine karşılık vermesi için yetkili kılacağım. Böylece onunla konuşabilirsin. O mutlaka bir çıkış yolu biliyordur" diye fısıldadı. Liu Qi teşekkür etti ve gitti. Bir sonraki gün iade-i

---

* Zhuge Liang (181-234): yayınlarımız arasında çıkan *Savaş Sanatında Ustalaşmak* kitabında Sun Tzu'nun *Savaş Sanatı*'nı yorumlayan komutan. (Yayıncının notu).

ziyaret saati geldiğinde Liu Bei midesinin rahatsızlandığını bahane etti ve Zhuge Liang'a kendisini temsilen ziyareti gerçekleştirmesini söyledi. Zhuge Liang bu isteği yerine getirdi. Söylenilen yere vardığında atından indi ve saraya girdi. Liu Qi onu iç odalardan bir tanesine götürdü. Tam çaylar bardaklara doldurulduğu sırada Liu Qi, "üvey annem tarafından takip ediliyorum. Sizden, sayın bayım, kurtarıcı bir söz işitebilme şansım var mı?" dedi. Zhuge Liang, "ben burada sadece yabancı bir misafirim. Nasıl olur da başkalarının ailevi konularına karışırım? Böyle birşey yaparsam ve duyulursa, felaketler birbiri ardına gelir" diye yanıtladı. Bunları söyledikten sonra gitmek için doğruldu. Fakat Liu Qi ısrarla, "beni ziyaretinizle onurlandıracaksanız, böyle çabucak gitmemelisiniz" dedi.

Zhuge Liang'ı özel bir odaya götürdü ve serinletici içkiler getirtti. Şarap içtikleri sırada Liu Qi defalarca, "üvey annem bana tahammül edemez. Sizden kurtarıcı bir öğüt rica ediyorum sayın bayım" diye yalvardı. Zhuge Liang, "bu benim öğüt vermeye cesaret edebileceğim bir olay değil" diye yanıtladı. Daha lafını bitirmeden, tekrar veda etmek istedi. Liu Qi, "Bayım, eğer bu konu hakkında konuşmak *istemiyorsanız, konuşmayın. Fakat niçin hemen gitmek istiyorsunuz?*" diye söylendi. Bunun üzerine Zhuge Liang tekrar oturdu ve Liu Qi ona, "bayım, elimde, size göstermek istediğim eski bir kitap var" dedi. Sonra konuğu alıp yüksekteki küçük bir tavan arasına götürdü. Zhuge Liang, "nerede bu kitap?" diye sordu. Liu Qi, birden bire ağlamaya başladı ve "üvey annem beni ortadan kaldırmak istiyor. Hayatım tehlikede. Bayım, bana gerçekten bir çıkış yolu gösteremez misiniz?" diye sordu. Zhuge Liang'ın heyecandan yüzü bembeyaz olmuştu, tekrar aşağıya inmek için doğruldu. O anda kullandıkları merdivenin alındığını fark etti. Liu Qi, "iyi bir plan istiyorum. Bana öğüt verdiğinizde dışarıya sızabileceğinden korkuyordunuz. Burada yer ile gök arasında bulunmaktayız. Bana söyleyecekleriniz doğrudan doğruya benim kulağıma girecekler. Başka hiç kimse duymayacak. Ne yapabileceğimi şimdi bana söyleyebilir misiniz?" dedi.

Zhuge Liang, "akrabalar arasına düşmanlık tohumları ekilmemeli. Size burada nasıl bir öğüt verebilirim!" diye karşılık verdi. Liu Qi," bana kesin olarak hiçbir işaret vermek istemiyorsunuz. Yaşamım artık

güvencede değil. Bu yüzden şimdi hemen ayaklarınızın dibinde ölmek istiyorum" dedi. Kendisine öldürücü darbeyi indirmek için kılıcını çekti. Zhuge Liang durmasını istedi ve "bir fikrim var" dedi. Liu Qi yalvardı: "Beni eğitmenizi bekliyorum." Zhuge Liang konuşmaya başladı: "Hiç Zhongsheng ve Chonger'i duydunuz mu? Bunlar Jin Dük'ü Xian (676-665)'in oğullarıydılar. Dük Xian başka bir kadının oğlunu veliahtı yapmak istemekteydi. O kadın oğulların ikisine de iftira attı. Bunlardan birisi, Zhongsheng, kaçmak istemediği için derhal intihara zorlandı. Diğeri, Chonger, bir başka ülkeye kaçtı,[bkz.strategem Nr. 36] daha sonra ülkesine geri döndü ve Jin'li Wen dükü[636-627] olarak ilkbahar ve sonbahar döneminin beş egemeninden birisi oldu. Babanızın emri altındaki Jiangxia şehrinin komutanı Wu devletinin bir saldırısı esnasında öldürüldü, ve Wu ordusuna teslim olan Jiangxia şehri o anda bir hayli korumasız bir durumdaydı. Niçin babanıza, sizi yeni komutan olarak Jiangxia'ya göndermesini rica etmiyorsunuz? Böylece başınıza gelebilecek olan felaketten kurtulmuş olursunuz." Liu Qi Zhuge Liang'a teşekkür etti. Sonra da maiyetindekilere merdiveni tekrar eski yerine koymalarını emretti, ve Zhuge Liang'a aşağıya inene kadar eşlik etti. Zhuge Liang gitti. Genç adam kısa bir süre sonra Zhuge Liang'ın verdiği öğüde uydu. Babası Liu Bei'ye, elbette ki Liu Qui'nin lehine sonuçlanacak olan, fikrini sordu. Liu Bei bundan yararlanarak bir isteğinin yerine getirilmesine aracılık etti: "Güneydoğu senin oğlun tarafından savunuluyor. Kuzeybatının savunmasını ben üstleniyorum." Ancak Liu Qi gerçekten de Jingxia'nın komutanı oldu.

28.6 Çekingenliğin Birdenbire Ortadan Kaybolması

Çin dili fakültesinden Li arkadaş her bakımdan mükemmel bir insandı, ancak biraz çekingendi. O'nu büyük bir topluluğun önünde bir kaç kelime etmekten başka hiçbirşey korkutamazdı. Bu yüzden sık sık alaya alınırdı.

Günlerden birgün samimi bir arkadaşı olan Zhang ondan yardım istedi. Zhang üniversiteler arası yapılan bir konuşma müsabakasına katılmak istemekteydi. Fakat iyi bir konuşma metni hazırlayama-

maktaydı. Acaba Li metin yazarı olarak ona yardımcı olabilirmiydi? Bu Li için sorun değildi. Hemen kabul etti ve derhal çalışmaya başladı. Kaynak topladı ve kendini tamamiyle bu işe verdi. Üç gün sonra elinde birçok belge birikti. Oturdu, ve binden fazla ideogramı hızla kağıda döktü. İşini bitirdiğinde arkadaşına sunabileceği çok iyi bir çalışma hazırlamış olduğuna inandı. Arkadaşı birkaç gün sonra aradı ve öfkeli bir şekilde ' sunulan metnin üzerinde senin ismin vardı. Öğrendiğime göre başkasına ait olan bir çalışmayla müsabakaya katılmak mümkün değil. Bu yüzden yerimi sana bırakmak zorundayım' dedi. Li arkadaş bir hayli şaşırdı. Zira bu kuraldan haberi yoktu. Kimliğini de bilhassa belirttiğini de hatırlamamaktaydı. Olaylar birden bire bu şekilde geliştikten ve müsabakaya kayıt yaptırdıktan sonra artık katılmaktan başka bir seçeneği kalmamıştı ve sabahın erken saatlerinden gecenin geç bir vaktine kadar hazırladığı metne çalıştı.

Müsabaka bir ay sonra yapıldı. Li arkadaş sahneye çıktı. Yazmış olduğu metinle gurur duymaktaydı. Ayrıca yoğun bir şekilde de çalışmıştı. Konuşmaya başladığında sesinin tonu ve yarattığı duygu bir hayli başarılıydı. Bir aktörün sahneye çıkış heyecanına benzer bir heyecana kapıldığı fark edilmekteydi gerçi, fakat bu durum genel olarak herkesin üzerinde yaratmış olduğu göz kamaştırıcı etkiyi zedelemedi. Konuşmasını hiçbir güçlükle karşılaşmaksızın tamamladı ve sonuçlar açıklandığında 'üniversitenin en iyi on konuşmacısı' arasında yeraldığını gördü. Daha sonra imzasını konuşma metnine koyarak müsabakaya katılmasını ustalıkla hazırlamış olanın arkadaşı olduğunu öğrendi.

28.9.1996 tarihli *Nanjing Hizmet Gazetesi,* 28 numaralı strategemin uygulanışına bir örnek olarak, "Günümüzde 36 Strategem" başlığı altında yayımladığı yazı dizisi çerçevesinde bir okuyucu tarafından gönderilen bir epizotu sundu. Kendisine Strategem uygulanmış olan Li arkadaş bundan böyle içinden çıkamayacağı bir duruma girdi. Bir geri adım, katılmaktan çok daha acı verici bir seçenekti. Konuşma Müsabakasına katılarak (dam), acilen bir meziyet göstermekten başka çaresi kalmamıştı. Böylece 28 numaralı strategemi dostça uygulayarak bezdirici karmaşıklığın üstesinden gelmeyi başardı.

28.7 *Batakhane Olarak Aile*

Kabil kardeşi Habil'e, "gel ve bir kez benim arazimi gör" teklifinde bulundu. Fakat dışarıda oldukları bir sırada Kabil kardeşinin üzerine saldırdı ve onu katletti. Kabil ve Habil, Adem ve Havva'nın oğullarıydılar. Habil çobandı. Kabil ise çiftçi. Tanrı'nın Habil tarafından sunulan kurbanın aşağıdaki Habil'e dostça bakmasını sağlamaması, Kabil ve kurbanını dikkate almaması- Tanrı'nın bu davranışı sanki 33 numaralı nifak tohumları ekme strategemini hatırlatmaktadır- Kabil'e acı verdi ve onda öldürme duygularının filizlenmesine neden oldu.

Diğer iki kardeş eski Mısır tanrılarının dünyasında yaşamaktaydılar: "Osiris ve Seth. Osiris babası Geb'den imparatorluğun en verimli topraklarını, Seth ise bu topraklardan arta kalanını almıştı. Osiris, Seth'deki kıskançlık duygularının kabarmasına neden oldu, zira elde ettikleri nedeniyle büyük bir sevinç yaşamaktaydı. Seth bu nedenlerden dolayı rakibini nasıl etkisiz hale getirebileceğini düşündü. Hemen bir plan yaptı. Tanrılar çevresinden yetmiş iki yaşlıyla ve kraliçeyle ittifak kurdu. Osiris'te önceden gizlice önlemlerini almıştı. Kimseye fark ettirmeden gösterişli bir sandık yaptırttı. Tanrıların büyük bir şölende buluştukları bir gün, sandığı törenin yapıldığı büyük salona taşıttırdı. Büyük salonda toplanmış olan kalabalığa bu kıymetli sandığı en mükemmel şekilde dolduracağına dair söz verdi. O anda Osiris'in küçük sandığa girme sırası gelmişti. Suikastçılar bastırdılar, kapağı kapattılar ve sandığı alarak oradan uzaklaştılar. Kurşunla çatlakları kapattılar ve tabuta dönüşmüş olan sandığı Osiris ile birlikte, Seth'in sözünü dinleyerek, denize attılar. Seth imparatorluk nişanını ele geçirdi ve Osiris'in yerine hükümdar oldu" (Walter Beltz: *Die Schiffe der Götter*, Berlin 1987, S. 68 ve sonrası).

Çin'in efsanevi imparatoru Shun (2317-2208)'un da kan bağıyla bağlı olduğu kötü akrabaları vardı. Genç yaşında annesini kaybetmişti. Babasının ikinci eşi ona Xiang adında bir erkek çocuk armağan etmişti. Bu çocuk, Shun'a karşı antipatisi artmış olan babanın, her geçen gün biraz daha fazla sevgisini kazanmıştı. Shun sonunda yalnızca üvey kardeşi Xiang'ın (bkz. 16.18) değil bilakis ailesinin de onu öldürme çabasında olduğunu bir hayli rahatsızlık duyarak his-

setti. Shun, her saldırı sonrası ölüm tehlikesi atlattığında, babası, üvey annesi ve üvey kardeşine her zamankinden çok daha fazla yakın davrandı. Böyle davranarak öylesine mükemmel hareket etmiştir ki eski Çin'de propagandası yapılan saf sevgiye yönelik 24 model arasına girmiştir.

Shun bir keresinde ailesinden tahıl ambarını onarma emri almıştı. İkinci önemli konfüsyusçu düşünür Mencius (ölümü İ.Ö. 289) "sonra çekildiler, merdiven kaçırıldı ve Shun'un babası tahıl ambarını ateşe verdi" dedi.

Kabil ve Seth'in cinayet planları 28 numaralı strategemle benzerlikler göstermektedir. Bu, Shun'un babası tarafından harfi harfine uygulanmıştır. Bu örnek 28 numaralı strategemin strategem kurbanlarını da hedef alabileceğini göstermiştir. Daha sonra 22 numaralı strategem ile geniş anlamda tamamlayıcı bir adım olarak birleşmektedir kuşkusuz: "Odaya çekmek, kapıyı kilitlemek, hırsızı yakalamak."

28.8 Yok Yere Kurban Edilen Rakip

280 yılında üç imparatorluk dönemini sona erdirerek imparatorluğu birleştirmiş olan kısa ömürlü Jin-hanedanlığı, İ.S. 316 yılında parçalandı (bkz. 27.5). Jin-hanedanlığının egemen klanı olan Sima'nın bazı parçaları çevresindekilerden ayrılarak güneye yerleştiler ve bugünkü Nanjing bölgesinde yeni bir egemenlik merkezi kurdular. İmparatorluklarının adı "Doğu Jin" idi. Bu imparatorluk Çin'de İ.S. 4. ve 5. Yüzyılların başında dağılmış olan 20 devletten birisiydi. Doğu Jin imparatorluğunda 4. ve 5. Yüzyılların doğu Asya kültürü en üst düzeyine ulaştı. "Fakat bu üst düzey uygarlığın yansımaları bir hayli korkunçtu [...] Zaman vardı ve bu zamanın nasıl kullanılacağı biliniyordu: o zamana kadar hiç görülmemiş kötülükteki entrikalar sergilenmekteydi" (Wolfram Eberhard: *Çin Tarihi,* Stuttgart 1971, S. 192). Söz konusu olan sadece sarayın ve çevresinin işleriydi. Doğu Jin hanedanlığının hiçbir egemen kişiliğinin, kişisel veya siyasal herhangi bir anlamı yoktu. Hanedanlığın gücü olağanüstü bir biçimde kısıtlanmıştı. Bu ortamda başkomutan Huan Wen (312-

372) kendisine, imparator ailesi gibi aynı şehirden olan, nüfuzlu bir aileden sıkı bir iktidar temeli yaratmanın yollarını aramaktaydı. Başarılı savaşlar sayesinde sürekli güçlendi. İmparator, tehlike yaratmasına meydan vermemek için, tanınmış fakat pek becerikle olmayan il mandarini (vali) Yin Hao (?- İ.S. 356)'yu saraya çağırdı. Yin Hao, 351 ve 352 yıllarında iki askeri yenilgiye uğradı. Huan Wen bu fırsatı derhal değerlendirdi ve imparatora, Yin Hao'ya keskin bir dille saldırdığı, bir dilekçe verdi. Güçsüz imparator, bunun üzerine, Yin Hao'yu görevinden aldı ve onu sıradan bir halk adamı haline indirgeyerek cezalandırdı. Yin Hao öfkeyle, "imparator beni 100 kulaç yüksek bir binanın tepesine yerleştirdi, daha sonra da merdiveni aldı ve gitti" dedi. Bu cümle, Xu Jian ve diğerleri tarafından, İmparator Xuanzang (847-859)'ın direktifiyle, imparatorun oğullarının eğitimi için derlenmiş *Eğitime Başlayanlar İçin Notlar* ansiklopedesine ve Prens Liu Yiqing (403-444)'in *Toplumsal Yeni Anekdotlar* adlı eserinin "Görevden Uzaklaştırılma" bölümüne aktarılmıştır. 28 numaralı strategem burada anahatlarıyla ele alınmış gibi gözükmekte ve tam anlamıyla sinsi bir tutum sergilemektedir: Kendisine ihtiyaç duyulduğundan dolayı birisine yüksek bir görev veriliyor fakat sonra konumunu ve görünümünü muhafaza etmesini sağlayacak araç ve yol göstermek yerine aniden kritik bir duruma düşürülüyor.

28.9 Sıradan Bir Meyve Tabağı Üzerindeki Ölümsüzlük Şeftalisi

Ruh Pınarı Manastırı'ndan Zen meditasyon üstadı Zaocan, Huanglong'daki bir salonda ders vermekteydi. Dürüstlüğü budist çevrelerde dilden dile dolaşmaktaydı. İ.S. 1094 yılında ruhban sınıfından olmayan budist Bay Zhang, Jiangxi takma adıyla pirinç sevkiyatı vergisini süresiz olarak üstlenmişti. Meditasyon üstadı Zaocan'a hayrandı. Ruh pınarı Manastırı o dönemde Bay Zhang'ın egemenliği altında bulunan Xinghua'da bulunmaktaydı. Bay Zhang gelirlerini çeşitli bölgelere dengeli bir biçimde dağıtmakta ve herkese eşit davranmaktaydı. Zaocan'ın papazlık görevini bırakmasını ve Yuzhang'da

memurluk yapmasını istedi. Fakat kendisine budist tanrı vekaleti Guayin (bkz. 19.13) verilmiş olan Zaocan buna karşı çıktı. Bu vekalet çok ağır olduğundan meditasyon ustası dünyevi bir göreve çağrıyı yerine getiremezdi. İtirazını açıkladığı bir yazıyı kişisel olarak kaleme aldı: "Ne toprağım ne de malım var. Yaptığım iş, fukara gibi yaşamak ve tüm canlılara hizmet etmektir. Diğer değerli özelliklerden mahrum kaldığım için üzgünüm. Bana mükemmel bir teklif sundunuz. Ancak benim için dünyaya açılan kapıyı aralamak oldukça zor. Ben yeşil dağlarda bir fukara olarak yaşamakta ve dünyevi tozla hastalanmış olan vücudumu tedavi etmekteyim." Xinghua'da oturan saray yıldız falcısı Huang (burada adı geçen şair ve kalligraf Huang Tingjian (1045-1105)'dır. bu bölgelerle ilgilenmekteydi. Bay Zhang'a bir mektup yolladı. Bu mektupta şunları yazmıştı: "Guayin'in merhameti üzerinizde olsun! Güvenilir meditasyon ustası Zaocan'a oldukça büyük bir önem vermektesiniz. Fakat o istese de memurluk yapamaz. Böylesi daha iyi. Ölümsüzlüğün şeftalisi 3000 yılda bir olgunlaşmaktadır. O'nu olmuş kayısı gibi toplamamak gerekmektedir. Her ikimiz meditasyon ustasına budizm yolunda yardımcı olan itici güçler olarak davranmalıyız ve amacı doğrultusunda ilerlemesi için el vermeliyiz. Bir insanı ağacın dalına oturtup, merdiveni altından çekmemek gerekmektedir."

Bu olay Xiao Ying (İ.S. 12. Yüzyıl)'in *Luo See'nin Resmi Olmayan Notları*'nda ele alınmıştır. Saray yıldız falcısının kullandığı 28 numaralı stragem formülüne oldukça benzeyen ifade biçimi şu şekilde yorumlanabilir: Meditasyon ustası Zaocan ruhani konumundan ayrılmak ve memur olmak için bir hayli üstündür. Kendisine memurluk görevi verilirken, yani rızasını alacağını umut eden bakışlar tarafından terk edildiği arzularına karşı sanki bir ağacın üzerine çıkarılmıştır. Şimdi onu basitçe kendi haline bırakılmamalı ve onu kendi "Hayır"'ı ile yapayalnız bırakarak, hayranlarını açıkça şiddet kullanmaya zorlayarak, ağaçtan inmesi için gerekli olan merdiveni çekmemek gereklidir. Daha ziyade Zaocan'a aktif olarak yardım etmek, kendisine yöneltilen beklentilerle onu ağaçtan aşağı indirmek, teklifi kabul etmemesini anlayışla karşılamak ve artık ona baskı yapmamak gerekmektedir.

28.10 Kızıl Manolyaya Uzanmak

Çinli yazar Cong Weixi (doğum 1933) ünlü hikayesi *Yüksek Duvarın Dibindeki Kızıl Manolya*'da "Kültür Devrimi" (1966-1976)'nin son safhalarında "Dörtlü Çete" taraftarları tarafından hapse atılan dürüst bir sivil polisi betimlemektedir. 1976 yılındaki ölüleri anma gününde ilgililer tarafından bilinen çalışma kampının yüksek duvarına dayandırılmış olan merdivene–tuzak olarak-, duvara sokulmuş olan manolyayı – 1976 yılının ocak ayında ölmüş olan Çinli lider Çu En Lay'nin en sevdiği çiçek- almak ve Zhou'nun resminin yanına koymak için, tırmanır. Gizli tertip başarıya ulaşmıştır. Tutuklu, nöbetçiler tarafından "kaçarken" vurulur. Tutuklunun kanıyla kızıla boyanmış olan manolya duvarın dibinde asılı kalır.

28.11 Düşmanı Kendi Ülkesinin İçlerine Çekmek

28 numaralı strategemin kendisini gösterdiği yorumda, strategem formülüne çok az ihtiyaç duyulur. Ben bunu Çin basınında – 36 strategem üzerine yazılmış makalenin dışında- yirmi yılda sadece bir kez gördüm, o da bir İskoçyalı'nın bir briç partisinde yaptığı galibiyet getirici hamleler üzerine yazdığı makalenin başlığı idi (*Kültür Buluşması Gazetesi,* Şangay, 22.11.1989).

28 numaralı strategem tanımına eşdeğer başka deyimler bulunmaktadır, bu bağlamda en sık kullanılan deyim şudur: "Düşmanı kendi ülkesinin içlerine/kendi topraklarının derinliklerine çekmek (you di shen ru)" Mao Zedong bu deyimi, 1938 yılında yazdığı *"Uzun Süren Savaş Üzerine"* adlı bilimsel makalesinde kullanmıştır. 28 numaralı strategem 22 numaralı strategemle birleştirildiği takdirde 22 numaralı, hedef strategemin, hazırlanmasına yarar sağlar. Bundan dolayı 22 numaralı strategem ile ilgili bölümde bu tip strategem bağlantısının somut örnekleri tekrar edilmiştir. Burada öncelikle 28 numaralı strategemin güncel ikinci boyutuna karşı askeri düşmanlar üzerine birkaç teorik tartışma ortaya çıkmaktadır.

Başlangıçta hiç hesaba katılmamış olsa da, düşmanı "dama" tır-

mandırmak ya da "dama" çekmek için savunma cephesinde bir gedik açılabilir veya küçük bir hata yapılabilir. Düşmana, gözüyle görebileceği, kolayca ulaşabileceği bir "merdiven" sunulur. Bu sayede düşman da az da olsa bulunan ele geçirme, yenme gibi ruhsal dispozisyonlar aktif hale getirilmiş olur. Düşmana açılan gedik yahut kasten yapılan hata yaşamsal huzuru elbette ki etkilememelidir. Açılan gedik ve bununla bağlantılı olarak yapılan hata çok büyük olmamalıdır aksi takdirde düşmanın buradan kendisine bir yol açması ve üzerindeki denetimin kaybedilmesi tehlikesi ortaya çıkar. Düşman, "dam"a vardıktan sonda "merdiven" çekilir ve 22 numaralı stratejeme göre hareket edilir.

Bu durum *Sun Usta'nın Savaş Sanatı*'nda "düşmana bir imkan sunulduğunda, kendisinin yanaşması teşvik edilmelidir" şeklinde açıklanmaktadır. Böylece düşmanın bir yem yardımıyla "dam"a çekilmesi sağlanmaktadır. Oltanın ucunda, her iki tarafın uğruna mücadele edebileceği ve kasıtlı olarak vazgeçildiğinde düşmanın üzerine atlayabileceği kendi mülkiyetinden kıymetli bir eşya olmalıdır. Değerli eşyanın konulacağı yer son derece önemlidir. Düşman yakındaysa değerli nesne doğrudan doğruya "dam"a konulmalı ve düşman o tarafa yönlendirilmelidir. Düşman uzaktaysa değerli nesne "dam"ın üzerine konulur, düşman belki onun farkına varmaz ve eğer kendiliğinden fark ederse, muhtemelen iki kez, onu oradan almaya değip değmeyeceğini düşünür. Böyle bir durumda bütün yemler etrafa saçılır ki düşman sonunda "dam"a çıkartılabilsin. Değerli eşyaların feda edilmesi iç sarsıntılara sebep olmamalı ve eşyalar düşmanı haddinden fazla güçlendirmemelidir. Yoksa Çincedeki "bir kaplanı büyüterek bir felakete sebep olmak (yang hu yi huan)" ve almancadaki "kim bir başkasının kuyusunu kazarsa içine ilk önce kendisi düşer" şeklinde açımlanan akılsızlığa düşer. Düşman, *Sun Usta'nın Savaş Sanatı*'ndaki on iki hileli yolun onuncusuna göre çarpıtılmış zayıflıklar vasıtasıyla "dam"a çekilir: İnsan kendisini alçak ve aşırı itaatkar gösterir ve böylelikle düşmanın kendisini üstün görmesini sağlar. Sonrasında düşman herhangi bir saldırıdan ürkerek geri çekilmez. Numaradan zaaflar ve güçsüzlük gösterileri yaparak gerçekten mevcut olan güçleri biraraya toplayıp düşmana karşı iyice hazır-

lanmış olmak gerekir ki vurulan bir darbede istenilen "dam"a ulaşılabilsin.

Her düşman kendisini "dam"a çektirtmez. Böyle bir manevranın yapılmasına yönelik beş çeşit düşman söz konusudur:

- Durumun olgunlaşmasına kadar bekleyemeyen, hızla başarıya ulaşmaya tutkun düşmanlar; hedefin yakınlığını gözönünde tutarak, uzunca bir süre olası neticeleri düşünmeksizin bahtına ne çıkarsa şeklinde davranmak;
- Göz önünde bulunan avantajı bozan aç gözlü düşmanlar; çok küçükte olsa bir fayda gördüklerinde kimseye aldırmaksızın fırsatı ganimet kabul ederler;
- Rakibi değersiz gören yahut küçümseyen kibirli düşmanlar,
- Robot gibi programlanmış bir şekilde hareket eden dikkafalı düşmanlar: esnek olmayan, beceriksiz, şematik; kendi programlarına uygun düzenleme onlar için yeterlidir, daha sonra her şeyin bir manipulasyon olabileceğini düşünmezler, ve birden bire "dam"a çıkarlar;
- Önce ölçüyü ve sonra da algılama yeteneğini kaybeden, kolay sinirlenen düşmanlar.

Rakip yanıltma manevrasıyla "dam"a çekildiyse, "dam"a çıkar çıkmaz "merdiven" altından çekilmelidir. Böylece rakip kandırıldığını çabucak anladığı takdirde artık onu kullanamaz. Rakibin sadece "dam"ın yakınına gelmesi değil bilakis ona doğru bir hayli ilerlemesi istendiğinde dahi yavaşça ve fark ettirmeksizin "merdiven" uzaklaştırılır. Bir düşmana karşı tüm merdivenler çekilir, zira ancak böyle hareket edildiği takdirde 22 numaralı strategem uygulanabilir.

Söz konusu olan daha çok, düşman ordusunun yoğun bir şekilde bir "dam"a çekilmesi değil, bilakis onu tuzak manevrasıyla veya diğer önlemlerle birçok parçaya ayırmak ve her bir parçayı seçilip ayrılmış tuzaklara çekmektir. Bundan sonra silahlı kuvvetlerin hacmi küçültülür ve düşman birlikleri küçük parçalara ayrıldığı için köşeye sıkıştırılarak en zayıfından itibaren sırayla ortadan kaldırılır.

Bir rakip "dam"a nasıl çıkartılır? Bu soruya verilebilecek birçok yöntemsel cevap vardır, ancak bunların içerisinde öncelikli olarak şu iki tanesi dikkat çekicidir:

- Bir yanılsama manevrasıyla Çekicilik; bu yöntem karşıdakinin eksik yer bilgisi veya zayıf noktaları keşfedilerek, kullanılması ile mümkün olabilir; gizlilik çok önemlidir;
- Düşmanın gözünü korkutucu veya başka yollarla onun üzerinde baskı oluşturucu Zorlama, düşman öyle bir duruma getirilir ki "dam"a çıkmaktan başka bir seçeneği kalmaz. Düşmandan güçlü ve inisiyatif sahibi olunduğunda 28 numaralı strategem uygulanabilir. Düşmanın gitmeye zorlandığı yön kontrol altında tutulmalıdır ki, gerçekten hedeflenen "dam"a çıksın, başka bir yere gitmesin. Strategem burada kurbandan gizlenmemeli, aksine açık olunmalıdır.

28 numaralı strategemin potansiyel bir kurbanı olarak kâr olasılıkları karşısında şüpheci olunmalı ve bu olasılıkları aptalca kullanmamalıdır. Kazanca değip değmeyeceği kesinkes açıklanmalıdır. Rakip, önce değerli nesneye doğru harekete geçecekken sonra vazgeçtiği takdirde dikkatli olmak gereklidir. Olası bir avantajın faydaları ve zararları, titizlikle yapılan açıklamalara rağmen karanlıkta kalıyorlarsa, en iyisi vazgeçmektir. Bu durum özellikle, elde edildiğinde ve vazgeçildiğinde çok fazla yararı veya zararı dokunmayan kazançlar için geçerlidir. Aç gözlülerden uzak durulmalıdır. Birçok insan küçük kazançların ardından gelen büyük kayıplardan acı dersler çıkartmak zorundadır.

28 numaralı strategeme karşı, ayrıca, askeri tartışmalarda uyum yeteneği sayesinde hazırlanılır. Ruhsuz ve rutin ilerlemek yerine gözler ve kulaklar dört açılmalı ve durum analizi yapılmalıdır. Kuşku yaratan en küçük olaylar dahi ciddiyetle ele alınmalıdır. Enformasyon strategemleri yardımıyla olsun, gözcü yardımıyla olsun arka planda ne olduğu geniş çaplı olarak açıklanmalıdır. Tüm şüphe bulutları dağıldıktan sonra yola devam edilmelidir. Eğer mümkünse davranış opsiyonları her zaman açık tutulmalı ve sık sık değiştirilmelidir ki rakip tam anlamıyla hangi noktada olduğunu hiçbir zaman bilemesin. İhtimal dahilinde olan olaylarda soğukkanlılık muhafaza edilir. Birden bire "merdiven"i alınmış bir "dam"a tekrar düşüldüğünde paniğe kapılınmamalıdır. Paniğe kapılmak yerine etrafa bakılmalı, zira belki başka bir yerde mevcut olanın dışında başka bir iniş yeri olabileceği düşünülmelidir.

Rakip, hem 28 hem de 15 numaralı strategem de bir yer değişikliğine teşvik edilir. Bununla beraber farklılıklara dikkat etmek gerekmektedir. İki strategemin de, rakibin kendisine uygun çevre şartlarından koparılması (Strategem Nr. 15) yahut son derece elverişsiz bir duruma sokulması (Strategem Nr. 28) gibi farklı ağırlık merkezleri vardır. 15 numaralı strategemin uygulanması sayesinde rakip, güvenilir çevreden uzaklaştırılır ve gücünü geliştirmeye elverişli olmayan yeni bir çevreye nakledilir. Rakip, 28 numaralı strategemin yardımıyla bir hayli ağır, çaresi olmayan, ümitsiz bir duruma sokulur. Rakip, 28 numaralı strategemde herhangi bir yerden gelebilir. Fakat yönlendirilen yer sıkı bir şekilde kuşatılmıştır. Oysaki 15 numaralı strategemde rakip kesin olarak belirli olan bir yerden uzaklaşır ve 28 numaralı strategemdekinden çok daha geniş bir alana gider.

28.12 Uçak Yolcularının Teşvik Edilmesi

Bazı havayolu şirketleri müşterilerine, yapılan birçok rezervasyondan sonra, katedilen toplam uçuş mesafesine göre cezbedici hediyeler sunarlar. Bunun yanında bir de ekonomi sınıfından business sınıfına geçildiğinde, gidilen yerde özel otel fiyatları gibi ek indirimler elde edilir. Ne kadar çok uçuş mesafesi geride bırakılırsa, hediyeler ve seçenekler o kadar fazlalaşır.

Bu ticari davranış bir taraftan yeni müşteriler kazandırırken diğer taraftan da eski müşterileri teşvik eder. Zira bunlar birbiri ardına yaptıkları uçuşların toplamından elde ettikleri avantajları kaybetmek istemezler. Hatta, belki de ilgili havayolu ile gereğinden fazla uçuş yaparlar. İlgili havayolu şirketini tercih etmek için öncelikle müşterileri harekete geçiren bir avantaj gözler önüne serilir. Bu adım bir kez atıldığında müşteri, önceden biriktirilmiş olan uçuş kilometrelerini kaybetmek istemeyen ve devamlı olarak aynı havayolu şirketini tercih eden bir müşteri haline gelecektir. Diğer şirketler de, 28 numaralı strategemin bir uygulaması olarak kabul edilebilecek olan, bu avantaj programlarıyla hareket edeceklerdir.

28.13 Aniden Kararlaştırılan Düğün

Genç bir adam nişanlısıyla birlikte bir lokanta da düğün yapmak istemektedir. Bu amaçla, fiyatlar ve diğer şartlar hakkında genel bir fikir edinmek için, birçok lokantanın kapısını çalmak ve sonunda tüm teklifleri birbiriyle kıyaslamak ve aralarından en iyisini seçmek istemektedir.

Bu düşüncelerle bir lokantaya giderler. Tam isteklerini söyleyecekleri sırada lokanta sahibi kibarca sorar: "Düğüne ortalama kaç kişi katılacak?" - "ortalama 60 kişi" diye yanıtlarlar. - "7 veya 8 masa mı istiyorsunuz? "-" bizim düşüncemize göre 8 masa yeterli" - "Düğün için cumartesi veya pazar gününü mü tercih edersiniz?" - "Pazar öğleden önce saat 10'da." Bu cevapları aldıktan sonra lokanta sahibi hemen, "tamam, her şey istekleriniz doğrultusunda ayarlanacak. Mutlaka memnun kalacaksınız!" der. Genç adam birşey daha söylemek ister fakat nişanlısının yüzüne baktığında çenesini tutması gerektiğini anlar. Ve böylece sipariş, daha ne olduğu tam anlaşılamadan, kesin olarak lokanta sahibinin eline geçmiş olur.

Lokanta sahibi, strategem araştırmacısı Yu Xuebin'e göre, çift tabanlı soru tekniği kullanmaktadır. Sorduğu soruların hepsini, sürekli tek soruya karşılık gelecek şekilde, cevap verene mutlaka evet dedirten, üstü kapalı bir temel üzerine inşa etmiştir. Lokanta sahibi bu yöntemle karşısındakini çok iyi hazırlanmış bir tuzağa düşürmektedir. Lokanta sahibi mevcut durumda sorularını, ziyaretçilerin onun lokantasını seçtikleri varsayımından hareket ederek sormaktadır. Nişanlılar, verdikleri her bir yanıtla bu varsayımı bir derece daha güçlendirdikten sonra, diyaloğun sonucu hoşuna gitmeyen, bayan nişanlının tavrı karşısında artık aşağı inme gücü kalmayan erkek nişanlı yüzünden kendilerini "dam"da bulmuşlardır.

28 numaralı strategemin bu şekilde uygulanımında beceriksizce tuzağa düşmemek için, somut soru çarçabuk cevaplanmamalı, tersine, sorulan soruyu etkileyen gizli temel varsayış reddedilmeli veya söz konusu durum düzeltilmelidir. Yanıt verilmeden önce sorulan sorunun doğrudan doğruya soru sorulanı ilgilendiren basit bir soru mu yoksa üstün körü sorulmuş bir sorunun cevabının, so-

runun ardında duran genel bir varsayışı içeren bir tavrın yeraldığı çift tabanlı bir soru mu olduğu öncelikle düşünülmesi gerekmektedir.

28.14 Bir Sepetin İçerisinde Yukarıya Çekilmek ve Sonra İçinde Oturtulmak

"Durchfallen", alman dilinde "başarısız olmak" dışında "bir sınavı becerememek", "bir topluluk karşısında beğenilmemek" anlamlarına da gelmektedir. Bu kelimenin kullanımı ortaçağ fıkrası olan "Sepetteki Kâtip"'e kadar uzanmaktadır. Kız, kendisine uygun olmayan talibine, pencereden, aşağı, altı gevşek olan bir sepet sarkıtır. Sonra sepeti içindekiyle birlikte yukarı çektiğinde, içindeki kaçınılmaz olarak sepetteki "delikten düşmek" zorunda kalır. "Sepetten düşmek", "bir sepet edinmek" veya "kendine bir sepet almak" için kullanılmayan bir deyimdir, "yapılan bir aşk veya evlilik teklifinin reddedilmesi" anlamına gelir. (Lutz Röhrich: *Lexikon der Sprichwörtlichen Redensarten*, cilt 3 Freiburg etc. 1999, s.872).

Çeşitli yorumlarla ifade edilen masaldaki kız 28 numaralı strategemi kullanmaktadır. 1896'da yayımlanan bir halk şarkısındaki bir sevgili aynı deneyimi anlatmaktadır. Bkz. Lutz Röhrich; Rolf W. Brednich: *Deutsche Volkslieder*, Düsseldorf 1965, s.276):

Kızların kötü bir tarafı var:
Sık sık erkeklerle dalga geçerler!
Benim yanılmadığımı anlayacaksınız.
Kızlar şaşırtılmalı ve şaşkına çevrilmeli. [...]

Ben böyle bir örneği "Unger Kralı"na götürdüm,
Yiyecek hiçbir şey yoktu, bundan dolayı kız bana "Karnım aç!" dedi
Ona şarap, şnaps ve bira da ısmarladım,
Ve on bir buçuğa kadar onunla dans ettim.

Daha sonra hesabı ödedim ve onu eve götürdüm,
Kapıya kısa bir mesafe kalmıştı:

Birden evimin anahtarı aklıma geldi;
Anahtarı unutmuştum, içeri giremedim.

Kız bana, “Sayın bayım, bu kadar üzülmeyin
Arzu ederseniz bende yatabilirsiniz.
Kapıcıya bahşiş vermelisiniz,
Sonra hiç çekinmeden bende yatabilirsiniz.” dedi.

“Şurada aşağıda bahçemizdeki çardakta,
fakat orada azıcık beklemelisiniz:
Yukarı çıkacağım
Ve sessizce penceremi açacağım.”

“Sonra yukarıdan aşağıya bir ip sarkıtacağım,
çıngıraklı bir ip, anlayacaksınız,
Sonra siz aşağıda ipin ucuna küçük bir tahta parçası bağlayacaksınız,
Ve ben sizi çekebileceğim en iyi şekilde, yukarı çekeceğim.”

Kıza güvenmiştim
Kim böyle bir kandırmaca düşünebilir:
Daha ancak ikinci katın penceresinde iken,
Beni orada bir budala gibi asılı bıraktı.

Sallandım, silkindim, bağırdım: “Ah sevgili meleğim,
Daha ikinci kattayız, biraz daha çek!
Gözlerim karardı, bilincimi kaybettim,
Elbette ki ben bir akrobat değilim.

Sabaha kadar asılı kaldım,
Sabah kapıcı geldi ve benimle alay etti.
“Sevgili bayım, size ne oldu?
Hayatımda böyle asılı birisini görmedim!” dedi.

Ben adama rica ettim:
“Sevgili bayım, lütfen beni çözün, kaç para
isterseniz vereceğim!
Bir kız beni dün akşam tuzağa düşürdü”

28.15 Büyükanne Kurt

"Uzun zaman önce bir anne, Sheng, Dou ve Boji adlarındaki üç kızı ile birlikte yaşamaktaydı. Kızların büyükannelerinin doğum günü olduğu için anne, onu ziyaret etmek için yola koyuldu. Çocuklara o gün gelmeyeceğini söyleyerek, güneş batar batmaz kapıları kilitlemelerini ve sürgüyü çekmelerini tembihledi.

Dağda yaşayan yaşlı dişi kurt annenin evden ayrıldığını öğrendi. Akşam olunca yaşlı kadın kılığına girerek yavaş yavaş evin kapısına doğru yaklaştı. Giriş kapısını sertçe çaldı 'bum-bum-bum....!'.

Büyük kız Sheng, kendisini büyükanne olarak tanıtan ve ısrarla içeri girmek isteyen dişi kurta, sesinin neden bu kadar kalın olduğunu sordu. Dişi kurt nezle olduğunu söyledi. "Sevgili çocuklar dışarısı karanlık ve fırtınalı. Kapıyı açın ve büyükannenizin içeri girmesine izin verin!' Sheng hâlâ şüphe içerisindeydi ve başka sorular yöneltmek istemekteydi, fakat iki küçük kızkardeş sabırsızlandılar ve sürgüyü çektiler: 'Büyükanne çabuk içeri gel!' Yaşlı dişi kurt daha odaya gelmeden o ışığı söndürdü. Bu davranış küçük Sheng'in hoşuna gitmedi. Bu yüzden keyfi kaçmışcasına 'Büyükanne, ışığa ihtiyacımız vardı. Neden söndürdün?' diye sordu.

'Büyükannenizin gözleri iltihaplandı, ışıktan rahatsız oluyor' diye yanıtladı yaşlı dişi kurt. Sheng, büyükannenin bir tabureye oturmasını istedi. Yaşlı dişi kurt tabureye oturur oturmaz kuyruğu sıkıştı ve acıdan ulumaya başladı.

Sheng, 'Neyin var büyükanne?' diye sordu şaşkın şaşkın.

Yaşlı dişi kurt, 'büyükannenizin kıçında bir şişlik var. En iyisi ben başka bir yere oturayım' diye yanıtladı ve bir sepetin üzerine oturdu. Sepetin içine sarkan kuyruğu sepetin kenarlarına çarpmaya başladı.

Küçük Sheng, 'büyükanne, sepette hareket eden nedir?' diye sordu.

Yaşlı dişi kurt, 'Büyükanne size güzel bir piliç getirdi' diye yanıtladı.

Sheng pilici yakalamak için elini uzattı, fakat yaşlı dişi kurt onu engelledi ve 'dokunma, yoksa piliç nehrin karşı tarafına uçar' dedi.

Yaşlı dişi kurt daha sonra esnermiş gibi yaptı ve 'tüm piliçler çoktan uyudular. Şimdi bizde yataklarımıza gidelim, benim sevgililerim!' dedi.

Yaşlı dişi kurt Boji'yi, Sheng de küçük Dou'yu kucağına aldı. Yaşlı dişi kurt Boji ile yatağın bir ucuna, Sheng de Dou ile öbür ucuna yattı.

Sheng ayağını uzatıp da dişi kurtun tüylü kuyruğuna değince 'Büyükanne, neden bu kadar tüylüsün?' diye sordu.

Yaşlı dişi kurt, 'Büyükanneniz halat örüyor, bir demet kenevir getirdi' diye yanıtladı.

Sheng elini uzattığında "büyükanne"nin pençe gibi ayaklarına değince 'büyükanne, söyle, senin ayağın neden bu kadar sivri?' diye sordu.

Yaşlı dişi kurt, 'büyükanne ayakkabı onardığı için yanında bir zımba getirdi' diye yanıtladı.

Sheng aniden ışığı yaktığında, büyükannenin başının ve yüzünün kıllarla kaplı olduğunu gördü. Yaşlı dişi kurt ışıktan ürktü ve hemen söndürmeye çalıştı. Fakat Sheng hemen toparlandı. Boji'yi sımsıkı kucakladı ve ' Boji, çişini yapmak zorunda!' dedi.

Yaşlı dişi kurt, 'yatağın altına girin tamam mı!' dedi.

Sheng, 'bu mümkün değil! Orada yatak tanrısı var' diye yanıtladı.

Yaşlı dişi kurt, ' o halde pencereye gidin!' dedi.

Sheng, ' pencere tanrısı orada' dedi.

Yaşlı dişi kurt, ' o zaman kapıya gidin!' diye bağırdı.

Sheng, 'kapı tanrısı orada' diye yanıtladı.

Yaşlı dişi kurt, ' peki, o halde mutfağa gidin!' dedi.

Sheng, ' orada mutfak tanrısı var' diye yanıtladı.

Yaşlı dişi kurt, ' Peki, öyleyse dışarı çıkın!' dedi.

Sheng, ' Dou, küçük Dou, çabuk Boji'yi dışarı çıkart' diye seslendi.

Böylece Dou küçük Boji'yi evin önüne getirdi.

Daha sonra Sheng, ' Büyükanne, sen hiç mabet ağacı (ginkgo ağacı) meyvesinden yedin mi?' diye sordu.

Yaşlı dişi kurt, 'Nasıl, lezzetli mi?' dedi.

'Mabet ağacı meyveleri oldukça lezzetlidir. Yumuşak ve pürüzsüzdürler. Bu meyvelerden azıcık yenildiği takdirde ruh gibi ölümsüz olunur.'

Yaşlı dişi kurt, 'İnsan etinden daha mı lezzetli?' diye sordu. Sheng, 'Elbette' diye yanıtladı. Yaşlı dişi kurt, 'Bu meyvelerin nerede bulunabileceğini biliyor musun?' diye sordu. Sheng, 'A, Evet, ağaçların üzerinde yetişiyorlar' diye yanıtladı. Yaşlı dişi kurt içini çekti ve 'Büyükanneniz oldukça yaşlı. Her yanı katılaşmış. Bu yüzden artık ağaçlara tırmanamaz' dedi.

Sheng, 'Sevgili büyükanneciğim, ben senin için birkaç meyve toplayacağım.' dedi.

Yaşlı dişi kurt, ' çok tatlısın, çabuk git ve topla, çabuk!' dedi. Sheng hızla yataktan atladı, kapıya doğru koştu ve Dou ile Boji'yi bulup, onlara planını anlattıktan sonra üçü büyük bir ağacın tepesine tırmandılar.

Yaşlı dişi kurt yatakta beklemekteydi. Fakat epey bir zaman geçmiş olmasına rağmen Boji geri gelmememekte, Sheng ve Dou'da ortalıklarda gözükmemekteydi. Hiç kimse de ona mabet ağacı meyvelerinden getirmemişti. Bir hayli sabırsızlanan yaşlı dişi kurt sonunda öfkeyle yataktan fırladı ve hızla kapının önüne çıktı. 'Sheng, Dou, Boji! Nerelerdesiniz!' diye seslendi. Sheng, 'Büyükanne, biz burada, mabet ağacının üzerindeyiz, meyveleri yiyoruz' diye karşılık verdi. Yaşlı dişi kurt, ' pekala çocuğum, benim için de birkaç tane kopart!' diye seslendi. Fakat Sheng, ' Gingko bir peri meyvesidir. Ağaçtan kopartılır kopartılmaz değişime uğrar. Yukarı tırmanmak zorundasın, aksi halde meyveleri yiyemezsin' diye bağırdı. Küçük Dou ağaçtan aşağıya ' Büyükanne, Gingko meyveleri oldukça lezzetli!' diye seslendi. Yaşlı dişi kurt ağzı sulanarak ağacın etrafında dolandı. Sonunda Sheng, ' aklıma bir fikir geldi. Kapının eşiğinde bir sepet ve yanında da bir halat var. Halatı sepete bağla, buraya getir ve sepetin içine otur. Sonra da halatın ucunu bize fırlat ki seni yukarıya çekebilelim. Yukarı gelince sen de Gingko meyvelerinden yiyebilirsin' dedi. Yaşlı dişi kurt, ' bu çok iyi fikir' dedi ve hemen sepeti ve halatı aldı. Üç çocuk tüm güçleriyle halata asıldılar. 'Haydi! Haydi!' diye bağırdılar. Sepet yavaş yavaş yerden 9 metre kadar yükseldi. Sheng bir ara kısık kısık öksürerek işaret verdiği anda üçü birden halatı bıraktılar. Sepet yere hızla düştü. Yaşlı dişi kurtun kafatası parçalandı, karnı yarıldı.

Sheng, ' Büyükanne!' diye bağırdı. Fakat aşağıdan yanıt gelmedi. Dou, 'Büyükanne' diye seslendi. Fakat yanıt gelmedi. Boji'de 'Büyükanne!' diye seslendi. Fakat hiçbir kıpırtı olmadı. Üçü birden aşağıya yaşlı dişi kurta baktılar. Ancak o çoktan ölmüştü.

Çocuklar sevinçle ağaçtan indiler, evlerine gittiler ve kapıyı kilitlediler. Artık hiç endişelenmeden uyuyabilirlerdi. Bir sonraki gün

anneleri geldi. Çocuklarına büyükannelerinden bir sürü lezzetli yiyecek getirmişti. Birlikte çörek yerken annelerine yaşadıkları macerayı anlattılar."

En eski metni Kangxi Devri (1654-1722)'ne ait olan bu Çin masalında (*Yüz Kuşun Yatağı*, Pekin 1996) Sheng, Boji çişini yapmak zorunda, ifadesi ile 21 numaralı strategemi uygulamakta ve bu sayede iki küçük kızkardeşini öncelikle güvenceye almaktadır. Sheng, daha sonra da, 28 numaralı strategemin yardımıyla yaşlı dişi kurdu zararsız hale getirmeyi başarmıştır.

28.16 Bir İşin Yolunda Gitmediğini Bilmek Ve Buna Rağmen Yapmak

28 numaralı strategemin önemli bir özelliği, sadece yüksek performansla aşılabilecek umutsuz bir durumla karşı karşıya gelmektir. Strategem hesabında bir hayli ileri giden ve tabii ki 28 numaralı strategemi hatırlatıcı şekilde hareket eden en etkili Çinli düşünür Konfüçyüs'tur (551-479). İdeallerini siyasallaştırma çabalarının boşa çıkmasına rağmen hiçbir etki altında kalmaksızın, kendisine ve inancına sadık kalarak bildiği yolda yürümeye devam etmiştir. Konfüçyüsçülüğün en önemli yazılı metni olan *Diyaloglar*'da onunla ilgili olarak aşağıdaki epizot verilmektedir:

Konfüçyüs'un bir öğrencisi olan Zi Lu taş kapının yanında gecelemiştir. Bir sonraki gün kapıdan geçerek şehre ayak bastığında kapı bekçisi "Nereden geliyorsun?" diye sorar. Zi Lu, "Konfüçyus adında birinden" diye cevap verir. Bekçi, "İşlerin yolunda gitmediğini bilmesine rağmen devam ettiren adam değil mi bu?" diye sorar (Bölüm XIV.41). Başka bir deyişle: Kendisini "dam"da bulmuştur, merdiven götürülmüştür, ve buna rağmen cesaretini kaybetmemiştir.

Günlük yaşamda zor bir istek ortaya konulur ve Konfüçyüs şu cümle ile tanık gösterilir ki hayali "dam"dan aşağıya inmek ve hedefe ulaşabilmek için yardım bulunabilsin: "Yürümediğini biliyorum, fakat her şeye rağmen yapacağım/deneyeceğim"-Provokasyon strategemi Nr. 13.

Strategêm Nr. 29

Kurumuş Ağaçları Yapma Çiçeklerle Bezeme

Dört İdeogram	树	上	开	花
Modern Çince'deki Söylenişleri	shu	shang	kai	hua
İdeogramların Çevirileri	Ağaç	üzerinde	çiçek/ açtırma	çiçek/ açma

Bağlantılı Çevirisi

Bir ağaç üzerinde bir çiçek açıyor/ çiçekler açıyor; bir çiçek açıyor/çiçekler açıyor; bir ağaç üzerinde bir çiçek/ Çiçekler açtırılıyor, bir çiçek/ çiçekler açtırılıyor.

Özü

1. *Kurumuş/cılız/solmuş ağacı yapma çiçeklerle bezemek*: Gerçek olmayan çiçekler strategemi; yanıltıcı planlar kurmak; askeri üs tuzakları, hava üsleri, topçu müstahkem mevkileri, radar istasyonları v.s. kurmak; ön cephe sıvası strategemi; makyaj strategemi
2. Kurumuş/cılız/solmuş ağaç üzerinde farklı bir çiçek açtırmak; Ödünç aile-strategemi
3. Sağlıklı bir ağaç üzerindeki eksik olanın/yıpranmışın yerine yanlış bir çiçek koymak; Protezler-Strategemi
4. Görkemli/sağlıklı ağaç üzerinde dikkat çekmeyen çiçekler sergilemek; birisini yük arabasına koşmak; yabancının malı ile öğünmek; bir başkasının ihtişamından faydalanmak: Etkileyici Strategem.

"Yeni yıl gelmişti. Şehirdekiler birinci ayın 15. Gecesinde kutlanan Fener festivaline hazırlanmaktaydılar. 'Yeryüzü Tanrısı Tapınağı"nın önünde, renkli flamalar ve çiçeklerle süslenmiş ve 700 kağıt fenerle donatılmış küçük suni bir dağ yapılmıştı. Tüm cadde ve sokaklara, evlerin önüne, üzerinde ipek veya kağıttan, farklı boy ve biçimde

insan, çiçek, hayvan veya kuş figürleri yapılmış, havada süzülen fenerlerin olduğu yüksek tahta çerçeveler yerleştirilmişti. Her tarafa palyaço ve soytarıların becerilerini sergiledikleri çadırlar ve barakalar kurulmuştu.

Liangshan Moor'un Haydutları adlı İ.S. 14. Yüzyıla ait romanda anlatılan şenlik Kuzey Çin'de, günümüzdeki adı Shandong olan, bir eyaletin sınırları içerisinde geçmektedir. Küçük dağın tepesinin genel olarak yapma çiçeklerle donatıldığı bilinir. Mutlululuk uyandırmak için Çin'de günümüzde de – ve tabii ki sadece orada değil-bazen yapma çiçek kullanılır. Erwin Wikkert *İçeriden Görülen Çin* (Stutgart 1982) adlı kitabında 1 mayıs 1977'de Pekin'deki izlenimlerini canlı bir şekilde anlatmaktadır: "Bütün parklarda halk şenliği ve panayır havası [...] vardı. Çalılıklar da ve ağaçlar da, o yıl için erken olmasına rağmen, çiçekler ve meyveler göze çarpmaktaydı, ama bunların kağıt ve plastikten oldukları ancak dokunulduğunda fark edilmekteydi." 29 numaralı strategem formülünün eskiden nakledilen ve hâlâ korunan Çin töreleriyle bir bağlantısı olabileceği varsayımı gerçek dışı değildir.

29 numaralı strategem formülü bağlamında sürekli olarak aşağı yukarı 1000 yıllık eski bir Çin deyimi olan, "tieshu kai hua": "Zyka palmiyesi çiçek açtı'"dan bahsedilir. Zyka palmiyesi *(Cycas revoluta)* Güney Çin'de yetişir ve çok nadir çiçek açar. Bir keresinde Şangay'da bir parkta bulunan bir Zyka palmiyesi çiçek açtığında yerel *Günlük Kurtuluş Gazetesi* 25.7.1981 tarihinde bunu haber yapmış ve bu botanik sansasyonla ilgili bir fotograf basmıştır. Zyka palmiyesini kuzeyde yetiştirdiğimizde, çok daha seyrek çiçek açar. Deyim, pek az mümkün olanın gerçekleşmesini ifade etmek istemektedir. Bir strategemin gerçekleştirilebilmesi de çoğunlukla bir mucizeye yakındır.

29.1 28 Yıl Sonra Yeşeren Ağaç

Bir zamanlar uzun yaşamaya çalışan bir adam vardı. Fakat bu yolda nasıl başarıya ulaşabileceğini bilmemekteydi. Bundan dolayı hergün sabahtan akşama kadar kurumuş bir ağacın önünde saygı ile diz çök-

mekte ve tıpkı bu ağaç gibi uzun yaşamak için dua etmekteydi. Bunu hiç yorulmaksızın tam 28 yıldır sürdürmekteydi. Günün birinde aniden kurumuş ağaç üzerinde çiçekler filizlenmeye başladı. Çiçekler de bal gibi tatlı bir su bulunmaktaydı. Birisi adama bu çiçekleri tadına doya doya yemesini öğütledi. Adam, bunun üzerine, çiçekleri yedi ve sularını içti. Karnı doyar doymaz ölümsüz bir dahi haline geldi.

Bu hikaye bir strategem değildir. Orjinali politikacı ve yazar Zhang Hua (232-300)'nın *"Tüm Canlılar Üzerine Notlar (Bou Wu Zhi)"* adlı eserine kadar dayanan ve 29 numaralı strategem formülü ile ilişkilendirilen bir mucizedir. Zira bu hikayede, hilesiz bir bağlamda da olsa, "Kurumuş bir ağaç [ya da ağaç] üzerinde çiçekler açıyor [ya da açtı]" formülasyonu mevcuttur.

29.2 Yeniden Doğuş Ağacı

Aynı formülasyonun hemen hemen aynısı *Lü Dongbin Li Yue'yi Demirden Koltuk Değneği ile Eğitiyor* adlı Yuan döneminde (1271-1368) (s.14.1) Yue Bochuan tarafından kaleme alınmış olan dram da yer almaktadır. Rüşvetçi kasaba memuru Yue Shou kendisine verilen ölüm cezası karşısında korkudan ölmüştü, ancak daoist ölümsüz Lü Dongbin cehennemin hükümdarlarına, Yue Shou'yu öğrencileri olarak kabul etmelerini, ona güvenmelerini ve onu dünyaya geri getirmelerini istedi. Fakat Yue Shou'nun karısı Yue Shou'nun cesedini önceden yakmıştı. Bu yüzden Yue Shou'nun dünyaya geri dönüşü Li adlı genç bir kasabın henüz el sürülmemiş cesedine ödünç verilmek zorundaydı. Yue Shou, Li'nin şeklinde dirilmesinden sonra, ardında bıraktığı akrabalarının yanına gitti. Karısına, "Sevgili Karıcığım, bana çok kötü davrandın. Bana bir kaç gün daha baksaydın ne zararın olurdu?" diye sordu. Ve şarkı söylemeye başladı:

> " Bedenimin cayır cayır yakılması büyük bir şaşkınlık yarattı,
> Elbette ki bilmek isterdim karım bu işi yaparken ne düşündü.
> Aileme geri döndüğüm şu kısa sürede
> Yeni yeşermeye başlayan kuru bir ağaca benziyorum."

Yue Shou'nun şarkısının Çince tam metninin bu almanca çevirisinde şiire dönüştürmek uğruna biraz değişilik yapılmıştır. Orjinal metinde *"ku shu shang zai kai hua"* yeralmaktadır. Bütünlüğe dikkat etmeksizin tercüme edildiğinde, sadece şu "Kurumuş bir ağacın yeniden yeşermesi" sözdizimi ortaya çıkmaktadır. "ku" (=kurumuş") ve zai (="yenilenen") kelimeleri çıkarıldığında ortaya eksizsiz olarak 29 numaralı strategem çıkar "shu shang kai hua : ağaç üzerinde bir çiçek filizleniyor/ çiçekler filizleniyor".

Görüldüğü gibi, 29 numaralı strategem öncelikle, olağanüstü hikayelerin aldatıcı olmayan esasından doğmaktadır. Bir strategemdeki masum söz dizimi "Ağaç üzerinde çiçekler filizleniyor", "bir ağaç üzerinde çiçekler açtırtılıyor" şekline de girebilen dört değişik temel yorumlama biçimine dönüşebilir (bkz. Özü).

29 numaralı strategem öncelikle yapmacık bir çiçek açma kandırmacasına yardımcı olmanın yanısıra görsel aksesuarlar, yalın retorik ve bir hayli etkili istatistiklerle analiz edilebilir. 29 numaralı strategem bu bağlamda 7 numaralı strategemle benzeşir: "Bir hiçten birşey yaratmak". 29 numaralı strategemde başlangıç noktası bir "hiç" değildir kuşkusuz, -oldukça önemsiz olsa da- bir şeydir. Ortaya çıkarılan, daima pozitiftir. Ayrıca 14 numaralı strategem : "Ruhun geri dönmesi için bir cesedi ödünç almak", "ölüm"'den sonra, yani birşey çoktan yokolduktan veya yokoluştan başka kurtuluşu olmadıktan sonra, uygulanırken, 29 numaralı strategemde bir zayıflığın veya noksanlığın üzerinin örtülmesi ya da gücün ve gelişmenin saptırılması söz konusudur.

29.3 Çiçeklerle Dolu Kış Parkı

Kış ortasıydı. Çayırlar ve ormanlardan yayılan olağanüsü kokular çoktan kaybolmuştu. Ağaçlar sararmış yapraklarıyla hüzün vericiydiler. Günlerden bir gün imparator Yang (605-617) eşi Xiao ve bir grup saray hanımı ile birlikte bir parkta yemek yemekte, eğlenmekteydi. İmparator bir ara, "4 mevsimden en güzeli elbette ki bahardır. Onbinlerce bitki cazibenin doruğuna ulaşır, yüzlerce çiçek ihtişamını ortaya döker. Kırmızılar insana daha çekici gelir, yeşiller mer-

hamet duygusu uyandırır. Yaz geldiğinde dünya üzerindeki aydınlık gökyüzü adeta bir kubbe görevi görür, beyaz nilüfer çiçekleri küçük gölcükleri doldurur, ve güzel kokular yayan rüzgar ülke üzerinde tatlı tatlı eser. Sonbahar geldiğinde parlak ay Tahta yağı ağacı karşısında asılı durur, ve Tarçın ağacına kadehler ve kaseciklerden süzülen güzel kokular akar. Sonbahar da işte böyle güzelliklerle doludur. Yalnızca bu kış peyzajı her tür büyüden uzak, yalnız ve ıssızdır. En iyisi yastık yorgan yatmak ve günü bu şekilde geçirmektir. Kimsenin canı dışarı çıkmak istemez" dedi.

Bu sözlere karşılık Kraliçe Xiao, "Keşişlerin elinde meditasyon için birçok insanın sığabileceği bir yatak olduğunu öğrendim. Majesteleri niçin uzun yastıkları ve büyük yorganları olan böyle büyük bir yatak yaptırtmaz? Tüm güzel bayanlarla bu yatağın içinde oturur, hep birlikte yer, içer, eğlenir ve mutlu olurlardı. Hoş olmaz mıydı?" diye sordu. Sonbahar Sedası köşkünde oturan metres Xue : "Böyle büyük bir yatak için muazzam bir yatakörtüsü dikilmeli" dedi. İmparator Yang gülerek: "Öneriniz güzel ancak içinde çayırların yeşillendiği çiçeklerin parıldadığı ve teraslarda, saray avlularında haz duygusu uyandırmayan, yalnız ve terk edilmiş olunmayan tek bir yerin olmadığı ışıltılı görüntü ile ilkbahar uyumuna hiçbir zaman ulaşılamaz" dedi. Masumiyet ve mükemmeliyet bahçesinden Metres Qin: "Eksalansları kendilerini yalnız hissetmek istemezlerse buna ulaşmak o kadar da zor değildir. Ben ve diğer saraylı hanımlar bu akşam cennet sarayındaki değerli imparatora yarın sabah erkenden yüzlerce çiçeğin topluca açmasını sağlamak için dua edeceğiz" dedi. İmparator bu sözleri şaka zannetti ve alaycı bir tavırla : "yani bu akşam sizi hiç rahatsız edemeyeceğim" dedi. Bayanlar ve imparator bir süre daha eğlendiler ve şarap içtiler. İmparator daha sonra eşi ile birlikte bir arabaya atlayıp saraya geri döndü.

İmparator, bir sonraki gün, tam kahvaltı sofrasına oturacakken 16 saraylı hanım ortaya çıktı ve imparatora kendileri ile birlikte gelmelerini istedi. İmparator biraz keyifsiz davrandı. Eşi onu teselli etti. Sonunda imparator eşi ile birlikte saraydan ayrılmaya ve parka gitmeye razı oldu. Daha parkın kapısından içeri girmeden her cins çiçeğin oluşturduğu baştan çıkarıcı bir renk oyununa tanık oldu.

Şeftali ve kayısı ağaçları zerafet yarışında birbirlerine üstün gelmecesine, gözün gördüğü her yeri aydınlatmaktaydılar. İmparator ve imparatoriçe bir hayli şaşırdılar ve "bu havada bu çiçeklerin hepsi bir gecede ne oldu da böyle ahenkli bir şekilde oluştular? Çok tuhaf!" diye düşündüler.

Daha her şeyi tam olarak görmeden, 16 saraylı hanım bir kaç uşakla birlikte geldiler. Flüt eşliğinde halka oluşturarak dans ettiler ve imparator ile imparatoriçeye hoşgeldiniz dediler. İmparatorun yanına yaklaşarak "imparatorluk sarayında çiçekler nasıl açtı?" diye sordular. İmparator, yarı afallamış, yarı sevinçli bir şekilde karşılık verdi: "Çiçeklerin hepsini bir gecede açtırtacak hangi mucizevi sanatı kullandınız?" Kadınlar gülüştüler: "Hangi mucizevi sanatı kullandık? Bu manzara herbirimize sadece bir gece çalışmaya mal oldu. Ekselansları ayrıntıları sormayıp sadece iki çiçek kopartır ve bunları incelerse her şeyi anlayabilirler."

İmparator gerçekten de dallarının birçoğu aşağıya sarkmış bir yapma elma ağacına doğru ilerledi. Bir dalı aşağıya çekti ve dikkatlice inceledi. Ve bunların gerçek çiçekler olmadığını, hepsinin renkli ipek kumaşlardan yapılmış, titizlikle kesilmiş ve dalların üzerine yapıştırılmış olduklarını gördü. İmparator Yang neşe içerisinde : "Bu sıradışı fikir kimin? Bu kadar kırmızı ve güzel, bu kadar yeşil ve zarif, hepsi gerçekmiş gibi görünüyor. Hepsi insan eseri, fakat neredeyse doğadakinden daha güzel" dedi. Saraylı hanımlar, "Fikir Bayan Qin'den geldi. Bütün gece bizi çalıştırttı ki ekselansları bugün mutlu olsunlar! "dediler. İmparator Yang bakışlarını Bayan Qin'in üzerine çevirdi ve "Dün hala şaka yaptığınızı düşünmekteydim! Böyle bir şeyin gerçekleşebileceğine inanmamıştım!" dedi. Sonra imparatoriçe ile birlikte yavaş yavaş parkın içine doğru yürüdü, yürürken yeşil ve kırmızıdan oluşan bir renk denizi ve binlerce çiçek ve tomurcuktan oluşan geniş halılar gördü.

Qing-Dönemi (1644-1911) başlarına ait *Sui ve Tang Hanedanlarının Romansı* adlı tarihi romandan alınmış olan olayın tarihi aslı vardır. Buna uygun bir bir delil İ.S. 605 yılında Sima Guang (1019-1086) tarafından kaleme alınmış *Genel Olarak Yönetim Biçimi* adlı eserde bulunmaktadır. Saraylı hanımların yaratıcılıkları impara-

tor Yang'ı bir hayli mutlu etti. Bir bahar görüntüsü ona kışın derin kederini unutturdu. Saray hanımı Qin bu heyecan verici görüntüyü organize etmekle imparatorun gözünde bir hayli yükseldi şüphesiz. Yapay baharın nasıl gerçekleştirildiği açıklandıktan sonra, göğün oğlu göz kamaştırıcı görüntü karşısında büyülendi.

Varsayalım bir ağacın çiçekleri yok, Pekinli strategem araştırmacısı Li Bingyan, 29 numaralı strategemi askeri açıdan böyle yorumlamaktadır. O zaman renkli ipek kumaşlardan çiçekler üretilir, dallara takılırsa, gerçekmiş görüntüsü veren bir manzara yaratılabilir. Dikkatlice bakılmadığı takdirde ağacın üzerindeki çiçeklerin nasıl bir niteliğe sahip oldukları anlaşılamaz. Savaş olgusunu kavramak tüm diğer toplumsal fenomenleri kavramaktan daha zor olduğu ve gerçekliği daha az denetlenebilir olduğu için bir komutanın subjektif yargısı çok kolay bir şekilde farklı hayallerle birbirine karışır. Gerçek görüntüsü veren olaylar ve şaşırtmacalar yapılması yoluyla gerçekte mevcut olmayan güç hatta üstünlük görüntüsü yaratılarak düşman korkutulabilir. Örneğin Li Bingyan, 1947 yılının kışındaki Çin İç Savaşı sırasında Cheng Geng (1903-1961) tarafından komuta edilen ordunun ait olduğu 13. Tugayı düşman Guomindang hükümetinin 5. Ordu komutanına aylarca gerçek bir ordu gücü olduğuna inandıran Li Tei'yi işaret etmektedir. Diğer taraftan 13. Tugay, düşmanı, arkasında bıraktığı yemek pişirme yeri, büyük bir kamp ateşinden kalan küller ve toz bulutu ile aldatmıştır. Bu sayede düşman gözcülerine güçlü bir ordu görüntüsü verilmiştir.

29.4 Potemkin Köyleri (Aldatıcı Görüntü)

Kraliçe II. Katherina'nın gözdesi Prens Gregory Alexandroviç Potemkin (1736-1791), 1783 yılında Kırım'ı fethetti. Prens Potemkin, Kraliçe, Ocak 1787'de yeni ele geçirilmiş olan bölgeyi dolaşırken gerçek durumu görmesin diye, büyük bir hızla zengin görüntüsü veren köy dekorları yaptırttı. Bu dekora şık giyimli köylüler ve askeri sahneler eşlik etti. Bu gerçekmiş gibi görünen taklitlerle uğraşmasına rağmen Potemkin'in asıl önem verdiği, Güney Rusya bölgesinde uyguladığı

nüfus politikası sayesinde başardığı oldukça büyük bir sömürge kurma mücadelesidir. Potemkin, fantastik projelerinin sadece bir kısmı gerçekleştirilmiş olan bir şehir planlamacısı olarak da kabul edilmektedir. İlk olarak 1822 yılında Jean Paul tarafından kullanılan "Potemkin Köyleri Göstermek" deyimi şu anlama gelmektedir: Birşeyin dış görünüşünü mümkün olduğunca güzel göstererek gerçek durumu gizlemek.

"Potemkin Köyleri Göstermek" Çinceye bir çok başka deyimle çevrilebilir "Boşaltmak ve yanlış yapmak (nongxu-zuojia)". Bu aynı zamanda "Göz kamaştırıcı bir uğraş yaratmak", "Bir kimsenin gözünü boyayarak aldatmak" anlamlarına da gelmektedir *(Chinesisch-Deutsches Lexikon der Sprichwörtlichen Redensarten,* Pekin 1981, S. 172). "Potemkin Köyleri İnşa etmek" için kullanılan bir başka Çince deyimin kelimesi kelimesine çevirisi "ön-/cadde önü/ ön cepheyi dekore etmek/süslemek (huangzhuang menmian)" olmaktadır.

29.5 Eksi Üç Derecede Kağıt Oyunu

ABD başkanı Richard Nixon'a Çin ziyareti (21.- 28.2.1972) sırasında birkaç kez Potemkin Köyleri gösterildi. Nixon, yanındakilerle birlikte Çin seddine geldiğinde yetkililer gezilecek yerlere halktan bir çok insanı sıraladılar. Birkaç kişi eksi üç derece soğukta iskambil oynamaktaydı. Bu durum elbette ki neşeli bir ruh halini yansıtmaktaydı. Daha sonra Bayan Nixon'a bir çocuk hastahanesi gösterildi. Hastahane personeli ve çocuklar yepyeni ve tertemiz kıyafetler giymişlerdi. Çocuklar makyajlanmış ve pudralanmışlardı. Hergün kullandıkları oyuncaklar yenileri ile değiştirilmişti. Amerikalı konuklar bir keresinde de bir manava uğradılar. Görevliler ve çalışanlar anında alışveriş yapan müşteri görüntüsü yarattılar. Tüm bu yapılanların ne kadar yapmacık olduğunu bu olayın üzerinden tam yirmibeş yıl geçtikten sonra, Tang Longbin, 1.12.1996 tarihinde Pekin *Günlük Işık Gazetesi*'nde tarihi ziyaret üzerine yazdığı tam sayfa bir makalede ortaya çıkarmıştır.

29.6 *Sekiz Saatlik Bayıltıcı Konferans*

Ağustos 1974'te Pekin'deki yabancı diller yayınevinde çalışan iki avrupalı görevli 5000 kişilik bir kitlesel etkinliğe katıldılar. Bu etkinlikle ilgili olarak hazırladıkları rapor da, bu etkinliğin, dıştan görünüşü oldukça gösterişli, ama aslında 29 numaralı strategeme uygun, sansasyonel şovun ön planda olduğu, anlamını tamamen yitirmiş, bir politik-ritüel olduğuna işaret etmişlerdir (Claudie ve Jacques Broyelle; Eveline Tschirhart: *Zweite Rückkehr aus China,* Berlin 1977, S. 56-57). Ayrıca konferans verenlerin takındıkları yaltakçı-güleç üslup 27 numaralı strategemin elementlerine uygundur:

"Birkaç bin yayınevi ve basın çalışanı özel otobüslerle konferans salonuna getirildi. Dev salon tıklım tıklım doluydu. Tiyatroda perde açılmadan önceki gibi bir hava hakimdi; selamlaşılıyor ve olabildiğince rahat hareket ediliyordu, her grup kendi değerli yöneticisi etrafında toplanmıştı. Perde açıldı. Bir parti üyesi kulisten sahneye adım attı, bir düzine resmi kişiliğin oturduğu uzun masanın ortasına doğru yürüdü ve yerini aldı. Hareketin şimdiki aşamasında Lin Biao'ya eleştiri olarak herkesin büyük bir ilgi göstereceği bir konferans dinleyeceğimizi bildirdi. Çok zor bir konu ele alındığından Yoldaş X'e bu konu üzerinde konuşması rica edildi, zira o özellikle bu konu üzerine çalışmıştı. Yoldaş X bir baston gibi dimdik sahneye geldi, konuşma kürsüsüne geçti, mikrofonu kontrol etti ve konuşmaya başladı:

'Yoldaşlar, sizlere, kuzeydoğudaki savaştan söz etmem rica edildi. Maalesef bu sorunla yeterli derecede derinlemesine meşgul olamadım, ve Marksizm-Leninizm bilgimin derecesi esas itibariyle oldukça düşük; Mao Zedung'un düşüncelerini de yeteri kadar öğrenemedim. Dünya görüşüm kusursuz olmaktan oldukça uzaktır. Bu yüzden bugün partinin bana güvenerek sunduğu görevi yerine getirme konusunda belli bir olgunluğa erişmiş değilim.'

Konferansın sona erdiğini düşünecektik ki, çevirmenimiz, ' Bir konuşmaya başlamadan önce daima böyle söylenir; bu .... Nasıl denir? Bir formalite.' dedi. Ve konuşmacı gerçekten de devam etti:

'Bu yüzden, bugün serbest ve resmiyetten uzak bir tartışma yapmayı öneriyorum. Bir ailenin bireyleri gibi birlikte tartışabiliriz. [sa-

londaki 5000 kişi ile çocuk oyuncağı, Yazarın notu] Eleştiri ve önerilerinize minnettar kalacağım. Birbirimizle teklifsiz konuşabiliriz.'

Ve evrak çantasından okumak için 200-300 sayfa çıkardı. Sekiz saat geçmesine karşın okumaya devam etti. İnsani nedenlerden dolayı konferans dörder saatlik iki bölüme ayrıldı, ve dört saatlik kısım bir kez daha kısa bir ara ile kesildi. Not alan bir tek bizdik, fakat bir saat sonra cesaretimizi yitirdik. Sekiz saatlik konferansta konuşmacıya tek bir soru dahi yöneltme imkanı olmadı. Arka sıralardan örgü sesleri gelmekteydi. Atlattığım sıkıntıdan sonra rastladığım bir bayan çalışma arkadaşım neşe içerisinde bana takıldı: 'iki kolun örgüsünü nerdeyse bitirdim.' Fakat uyuklamak ön plandaydı. Arkadaşlarımızın öğrettiği gibi dirseklerimizi önsıralara, iskemle arkalıklarına dayamadığımıza üzüldük, böylece konsantre olmuş bir şekilde dinliyor görüntüsü verirken aslında yorgun başlarımızı avuçlarımızın içine gömerek salonun yarısının nöbetleşe yapmış olduğu gibi, uyuyabilecektik."

29.7 Elektrik Prizsiz Yüzey ölçüm Aleti

Şangay'da bir yüksekokul, bir Alman meslek yüksekokuluyla işbirliği yapmak istemekteydi. Şangay eğitim merkezi gezilirken Alman delegasyonuna bir yüzey ölçüm aleti gösterildi. Bu aletin sağladığı aşırı büyütme sayesinde nesnelerin yüzey sertliği ortaya çıkarılabilmekteydi. Oldukça pahalı, ithal bir aygıt söz konusuydu. Odanın duvarında ve makinede, makine aracılığıyla üretilmiş, yüzey çekimlerinin fotoğrafları asılıydı. Gruba eşlik eden bir Çin'li, "Bu aletle ölçüm değerleri kaydediliyor, büyütülüyor ve fotograflanıyor' dedi ve ekledi: Makine sürekli çalışmakta. Makinanın önünde fotografları açıklayan bir Çinli bayan oturmaktaydı. Bir Alman delege bayana aygıtla bir deneme yapmasını istedi. Kadın heyecanla Çin'li şefine baktı. Alman ziyaretçiler bunun üzerine dikkatle etrafa baktılar. Çeşitli teknik bilgiler içeren yeni model etiketi aygıtın üzerinde durmaktaydı, aygıt sanki hiç çalıştırılmamış gibiydi. Ve her şeyden önce: Oda da makinanın çalıştırılması için gerekli olan elektrik prizi yoktu.

Bu olayı bana Mart 1999'da Bonn'da otomobil sanayisinde görevli bir Alman-Çin Şangay şirket yöneticisi yöneticisi anlattı. Şangay Yüksek okulunu ziyaret eden alman delegasyonunun içinde o da vardı, ve olayın tanığıydı. Çin yüksek okulunun bunu, misafirler üzerinde, geçici olarak, kendilerinin bilimsel alanda bir hayli ileri bir aşamada oldukları etkisi uyandırmak amacına yönelik olarak bilhassa düzenlediğini düşünmekteydi. Böylece Alman yüksek okulu ile yapılması düşünülen ortaklık hazırlığı da teşvik edilecekti.

Bu olay, olup bitenin bir sonraki aşamasında bir rol oynamadı, işbirliği antlaşması gerçekten de başarıldı. Şangay'daki şirket yöneticisi Çin'de yeni bir otomobil modeli üretmeyi planladı. Yeni modelin Almanyadaki ana şirketle bağlantısı ve Pekin makine inşa bakanlığının mevcut iş ortaklığı sözleşmesi çerçevesine ek bir fabrikanın inşası ile ilgili sözleşmenin son imzası atılacakken, Şangay Otomobil Birliği SAIC, Çin'li ortağına yeni bir araç gelişimi ile ilgili yapılmış bildirim nedeniyle Alman ortağın desteğinden feragat edip etmeyeceğini sordu. Zira Şangay, 80'li yılların ortasından beri yürürlükte olan Alman-Çin otomobil joint-venture'ı Çin-intern ile bağlantılı olarak açıkça, özellikle Çin malı yeni bir otomobil modelinin geliştirilmesi ile ilgili olarak, yabancı ülkelerden bağımsız bir öz kapasiteye dikkat çekmişti. SAIC bu durumla ilgili olarak, o anda pek bozulmuş bir şekilde, itirafta bulunmak zorundaydı, zira Alman bir ortakla işbirliğinden her zaman olduğu gibi asla vazgeçilinemezdi. Şangay tarafı tıpkı Şangay Yüksekokulunun pahalı deneme aletine benzer bir biçimde "yapma çiçekleri kuru ağaçlara" iliştirmişti.

29.8. Dekorsuz Dinleme Salonu

Şubat 1998'de Çin'in büyük bir kentinde yeni bir yüksek okulun açılış töreni yapıldı. Resmi açılış törenine, aralarında Çin'den ve Almanya'dan bakanların olduğu 500 konuk katıldı. Yüksekokul için eski bir bina restore edilmişti. Dört küçük derslik masalar ve kanapelerle güzelce donatılmıştı.

Açılış töreninden sonra dersler başladı. Öğrenimin 14 günü kazasız belasız geçti. Sonradan beklenmedik bir durum ortaya çıktı. Ekonomi bilimleri okutmanı 15 öğrencisine dersliklerden birinde tam ders verecekken, derslikte aniden mobilyaların derhal götürülmesi emri ile bir balyacı belirdi. Öğrencilerin üzerinde oturdukları banklar ve ellerinin altındaki masalar çekilerek götürüldü. Alman okutman derhal üniversite rektörünü aradı. Rektör, mobilyaların açılış töreni için doğrudan kiralanmış olduklarını ve kira süresinin o anda sona ermiş olduğunu tebliğ etti. Bu epizotu bana, 7 nisan 1998'de Bonn'da karşılaştığım, ilgili okutmandan kişisel olarak bilgi alan bir Alman yüksekokul öğretmeni anlattı.

29.9 Bir Lokantayı Çukurdan Çıkarmak

D şehrindeki F caddesinde iki lokanta açılmıştı. Birinin adı Altın Metropol, diğerinin ki ise Gümüş Metropol'dü. Açılıştan sonra iki lokantanın da işleri bir hayli kesattı.

Günün birinde bir anda ortaya çıkan habere göre Gümüşten Metropol müşteri ile dolup taşmakta idi. Sonraki günlerde söylentiler bu şekilde devam etti. Altın Metropol'ün sahibi telaşla birkaç adamını Gümüş Metropol'ü incelemeye gönderdi. Gönderilen kişiler oraya gelen müşterilerin Gümüş Metropol'ün sahibinin akrabaları, arkadaşları olduklarını tespit ettiler. Hepsi bedavadan yemekte ve içmekteydiler. Bu haber üzerine rahatlamış olan Altın Metropol'ün sahibi, bu şekilde bedavadan yedirmeye içirmeye devam ettirdiği takdirde Gümüşten Metropol kısa bir süre sonra paslanmış metropole dönüşecek diye düşündü. Fakat o da ne! Bu duruma rağmen Gümüş Metropol'ün işleri daha iyiye gitmeye başladı. Birkaç eski yerli işletmeyi tercih etmiş olanlar da buraya akın etmeye başladılar. Buna karşılık Altın Metropol'ün cirosu gözle görülür şekilde düşmekteydi.

Gümüşten Metropol'ün sahibine başarısının sırrı sorulduğunda gülümseyerek şu yanıtı verdi: "Bu bedava misafirleri, lokantanın çekiciliğini sansasyonel biçimde gözler önüne sermek ve işletmemizi mükemmel bir şekilde çalıştırdığımız duygusunu uyandırmak için

davet ettim. Söylenti bir kez yayılınca, insanlar gruplar halinde akın etti. Ve işler gerçekten de canlandı."

Nanjing *Hizmet Gazetesi,* 29 numaralı strategemin bu şekilde uygulanışını, 26.10.1996 tarihinde "Günümüzde 36 strategem" adı altında verdiği bir yazı dizisinde ele aldı.

29.10 Su Takviyeli Koyunlar

Konfüçyüs (551-479) zamanında Lu devletinde Shen You adında biri yaşamaktaydı. Shen You, her sabah, pazarda daha kilolu bir şekilde satabilmek için, koyunlarına bolca su içirmekteydi. Shen You'nun yönteminden mi kaynaklanmaktadır bilinmez ama Çince'de "Su miktarı (shuifen)" aynı zaman da "abartma" anlamına da gelmektedir. Çin basınında istatistikler, resmi raporlar ve ilanlar "abartı"sız olmaz. İçeriği önemsiz konularla dolu oldukça kalın gövdeli, en son adımda editörün önüne gelen, pahalı kitaplardan, "suyla doldurulmuşlar (chanshui)" şeklinde yakınılır (*Volkszeitung,* 10.11.1996, S. 4).

Sel baskını haberleri özellikle abartılarak "su"landırılır. Çünkü zarar ne kadar büyük olursa, yukarıdan gelecek maddi destek umudu daha büyük olur, ve ayrıca söz konusu olan yöreye yüklenen vergiler ve diğer yükümlülükler buna uygun olarak indirilir. Zira yüksek merciler, alttan gelen felaket raporlarına güvenmekte ve gerçeği yerinde inceleme zahmetine katlanmamaktadırlar *(Halk Gazetesi,* Pekin 20.8.1995, S. 10). İyi niyetle atanmış parti görevlileri durumu, "suyu pompalamak (jidiao shuifen)"şeklinde ifade edilebilecek abartılı felaket raporundan anlıyorlar şüphesiz. Ağustos 1995'te Liaoning eyaletindeki bir bölgenin şefi, orada meydana gelmiş olan sel baskınıyla ilgili olarak gerçekte 125.000 hasarlı evin sadece 98.000'ini, gerçekte 46.000 hektar hasadın sadece 40.000 hektarının imha olduğunu öğrenebilmiştir. Şefin araştırması sayesinde zarar tutarı gerçek tutardan 1 milyar Yuan civarında eksilmiştir *(Halk Gazetesi,* Pekin 23.08.1995, S. 4).

Fakat girişte değinilen Konfüçyus zamanında su kullanımına geri döndüğümüzde Pekin *Halk Gazetesi*'nin Ağustos ve Kasım 1996 tari-

hindeki sayılarında yer alan iki okuyucu mektubunun hala güncelliğini koruduğunu görmekteyiz. Zira bu mektuplara göre Guizhou eyaletinin özerk bir ilinde 1995 ve 1996 yıllarında binlerce kilogram domuz ve sığır etini ağırlaştırarak satmak için bu etlere su şırınga edilmiştir.

29.11 Bretten'li Köpekçikler

Bretten'de bir kiliseye kuyruksuz bir köpekçik heykeli dikildi. Heykel köpekçiklerin kökeni *Deutsche Sagen, Sitten und Gebräuche aus Schwaben* (Schwaben'den *Alman Efsaneleri, Töreleri, Gelenekleri*) (Ernst Meier derlemesi, Stuttgart 1852) adlı eserde şu şekilde anlatılır:

Bir zamanlar Bretten kasabasını uzun zamandır kuşatmış ve kasabayı açlığa mahkum ederek emellerine ulaşmaya çalışan düşmanlar vardı. Kasaba halkı büyük bir sefalet içerisinde ellerindeki son yiyecekleri toplayarak küçük bir köpeğe verdiler. Köpeğin karnını tıka basa doyurduktan ve kısa bir süre dinlendirdikten sonra, şehrin kapısına saldılar ve düşman karargahına doğru koşmasını sağladılar. Düşmanlar, tombul köpekçiği görür görmez, "Bunu böyle besleyebildiklerine göre daha çok yiyecekleri var demek ki" diye düşündüler, bir hayli öfkelenerek kuşatmadan vazgeçtiler ve çekip gittiler. Fakat bundan önce minik köpeğin kuyruğunu koparıp attılar ve hayvanı böyle yaralı bir şekilde tekrar geri gönderdiler. Bretten ahalisi bu mükemmel hizmetinden dolayı bu köpeğin taştan heykelini yaptılar ve önce şehrin kapısına, daha sonra da Laurenti kilisesinin önüne yerleştirdiler.

29.12 Görülenin Yarattığı Şüphe

Eski zamanın Çin'li bilgeleri İ.S. 1600 dolaylarında kaleme alınmış erotik roman *Altın Vazodaki Çakal Eriği Çiçekleri*'ne göre şu tespiti yapmışlardır: "İnsanın gözüyle gördüğü, çoğu kez gerçek değildir."

Ancak buna Çin'de özellikle kullanılan deyim de dahildir (Bir kez görmek yüz kez duymaktan iyidir). 1997 yılının ağustos ayı sonunda dokuz kişilik İsviçreli insan hakları denetleme grubunun üyesi olarak İsviçre dışişleri bakanlığı adına Çin halkının siyasi danışma konferansının davetlisi olarak bir hafta boyunca Tibet özerk bölgesinde kaldım. Resmi Çinli konuşmacılar hemen hemen her söyleşi de bu deyimi dile getirdiler. Çinli tercüman bunu her seferinde asıl anlamına güç katan ingilizce "seeing is believing" formülüyle tercüme etti. Bu çevirinin mantığına göre, gözle görülene inanmak gerekmektedir.

Tam da bu sırada Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin borazanı olan *Halk Gazetesi,* 13.1.1998 tarihli sayısında görsel etkilere fazlasıyla güvenmeye karşı uyarmaktaydı. Bu yorumu yapan, 20 yıllık gazetecilik yaşamını geride bırakmış olan Ao Teng, şunları yazmaktaydı: "Çoğunlukla denir ki: Gözlerin gördüğü doğrudur, kulakların duyduğu yanlıştır [....] Fakat bu "yaşamsal bilgeliğe" gerçekten uygun mu dur? Birkaç yıldır bundan bir hayli şüphelenmekteyim. Muhabir olarak sık sık yöneticilere denetleme yaptıklarında eşlik ederim. Gittikleri heryerde her şey yepyeniymiş gibi gözükür. Bir defasında önemli bir görevli bir şehir pazarını denetlemekteydi. Yarım kilo yağsız domuz etinin fiyatı daha bir gün önce dokuz yuan idi. Denetleme günü fiyat birden bire 6 yuana düşmüştü. Bir başka şehir de gökyüzü, kış geldiği zaman, dumanla kaplanmaktaydı. Bu şehirde yaşayanlar sürekli olarak bu durumdan şikayet etmekteydiler, fakat değişen herhangi birşey yoktu. Birden birkaç gün şehrin üzerinde parlak, bulutsuz bir gökyüzü uzanıverdi, ve hava herzamankinden çok daha temizdi. Daha sonradan öğrenildi ki, o günlerde bir hijyen-denetleme grubu şehri ziyaret etmiş. Bunun için şehir süslenmiş. Üniversiteler, yüksekokullar ve fabrikaların ocak yakmaları yasaklanmış. Öğrencilere ve işçilere karınlarını doyurmaları için ekmek ve sosis dağıtılmış. Fabrikalar bir kaç günlüğüne üretimi durdurmuşlar, bunun için yazılı emir almışlar. Bir ekip tarafından çevre ve hijyen denetimine tabi tutulan bir başka şehirde bakımsız yaya yolları birden bire yeşillendirildi. Her tarafa yaprakları kışın da yeşil olan *Ophiopogon Japonicum* dikildi. Bu olayları saymaya kalktığım-

da sona ulaşmam mümkün değildir. Fakat dikkat! Ucuz et, masmavi gökyüzü, caddenin her iki tarafında yeşillikler, ben bunları muhabir olarak kendi gözlerimle gördüm, ve fakat burada söz konusu olan bu yerlerin 'gerçeklikleri' değildir. Bu yüzden 'gözün gördüğü gerçektir' tezinin arkasına bir soru işareti koymaktan çekinmem.

Gazeteci Ao Teng, gözlemini şu düşüncelerle sonuçlandırıyor: "Bundan böyle bir yer ziyaret edildiğinde gerçeği bulmak için herhangi bir yol var mıdır? Bu yolun çoğunlukla 'kulakların duyduğu doğrudur' formülünü işaret ettiği düşüncesindeyim. Kulakların duyduğu öncelikle tabii ki tek taraflı olmamalı, ikinci olarak yaygın sokak söylentilerine dayanmamalı, ve üçüncü olarak ziyaret edilen yerin temsilcileri tarafından sunulan, titizlikle düzeltilerek yaratılmış belgelerde bulunanlara da inanılmamalıdır.

En iyi yöntem, tabana inebilmek için her iki ayağı da hareket ettirebilmektir, yani insanların arasına girmeli, tıpkı arkadaşların arasındaymış gibi insanlarla yanyana oturmalı, samimi görüşmeler yapılmalıdır. Zira kitlelerden dökülenler görünmeyen anıt taşları, sıradan halkın yüreği terazinin koludur. Kitleler arasında daima doğru ilişkilerle tecrübe edinilir. Bu benim son yıllarda yaptığım röportajlar sayesinde edindiğim bilgilerden biridir." Ayrıca Ao Teng'in makalesi şu başlığı taşımaktadır: "Gözlerin gördüğü doğru olmayanı içermektedir. Aynı anda bir de etrafta konuşulanlara kulak kabartıldığı takdirde gerçeğin izine rastlanılır."

29.13 Parti Görevlilerinin Kendi Kendilerine Çiçek Yapıştırmaları

Bazı yerlerde çevre genel olarak kirletilmiş, düzensizlik hüküm sürmekte ve her şey aksamaktadır. Özellikle çalışmalar titizlikle yapılamamaktadır. Yüksek rütbeli yöneticiler pek fazla denetleme yapmamaktadırlar, yerin dış görünümüne çeki düzen vermek için yığınlar harekete geçirilmekte ve tüm güçler birden bire bunun üzerine yoğunlaşmaktadırlar. Bu örneğin, küçük seyyar satıcıların bir süre için arka caddelere ve sokaklara sürülmeleri ve ana caddelere renkli bayraklar çekilmesi ve sloganlar asılması şeklinde gerçekleşmekte-

dir. Böylece güzel ve temiz bir görüntü elde edilmektedir (bkz. 29.12). Üst düzey parti görevlileri, tarımın durumunu denetlemeye kalktıklarında köylülerden ana yolların her iki tarafına ard arda sebze standları kurmaları istenir v.s. (*İşçi Gazetesi,* pekin 15.4.1998, S. 5). Köyler, "içlerinde küçük bir zenginliğin hüküm sürdüğü yerler" şeklinde etiketlenmelerine rağmen, hiçbir kriteri yerine getirmemişlerdir. Örneğin okuma yazma bilmeme ve yarım okur yazar oranı bir hayli yüksek, ciddi nüfus fazlalığına sahip ve nüfuslarının yüzde 20-30'u yoksul olan yerlerdir. Köyde oturanlar sadece siyah-beyaz televizyona sahiptirler, ama uzaktan kumandalı renkli televizyon cihazlarına sahip oldukları söylenir (*Halk Gazetesi,* 2.4.1998, S. 9). Veya mevsime bakılmaksızın buğday hasadı üzerine gösteri düzenlenir ve önde gelen bir çok parti görevlisi davet edilir. Raporların okunması ve kurdelanın kesilmesinden sonra on iki büyük biçer döğer gürültüyle buğday tarlasına götürülür ve yarım saat sonra durdurulmak koşuluyla yeniden çalıştırılırlar. Zira seremoninin en önemli katılımcıları artık gitmiştir. Ayrıca buğday daha hasat olgunluğuna ulaşmamaştır (*Halk Gazetesi,* 10.04.1998, S. 12).

Ağaç dikme işine başlanır ve dikilen fidanların sayısı titizlikle bildirilir, fakat sonra fidelerin bakımıyla kimse ilgilenmediğinden, hepsi telef olur. Buna rağmen ağaç dikme işi sunulan rakamlar doğrultusunda tam bir başarıya ulaşmış gibi gözükür (*Halk Gazetesi,* Pekin 21.05.1998, S. 9). Bir okulda sınıflar öğrencilerle doludur, okulun denetleneceği bir gün fazlalık öğrenciler başka bir okula gönderilir, veya öğrenci listeleri basitçe hazırlanır (*İşçi Gazetesi,* Pekin 15.04.1998, S. 5). Akla gelebilecek tüm detaylarla kitle iletişim araçlarında sergilenen, model olarak propagandası yapılan kişiler, ortaklar veya kurumlar, bazen sınırlı veya en azından kısmen hayal ürünüdürler (*Halk Gazetesi,* Pekin 17.1.1995, S.11; 15.11.1996, S. 4; 2.4.1998, S. 12, v.b.). Fabrikalar en pahalı en modern bilgisayarları satın alırlar, fakat bu bilgisayarlarla, üst düzey parti görevlileri fabrikayı denetlemeye geldiklerinde, çalışılır. Bunun dışında bilgisayarlara el sürülmez (*Halk Gazetesi,* Pekin 11.7.1998, S.7). Kötü değil sadece iyi durumlar yukarıya bildirilir (*Halk Gazetesi,* 24.10.1998, S. 4). Bir parti görevlisi yanlışlarını örtbas eder, sadece

başarılarının altını çizerken, "kendine çiçekler yapıştırır" (*Halk Gazetesi*, 10.11.1995, S. 9).

Her tip istatistiki bilgi ihtiyaca göre düzenlenerek hazır hale getirilir. Genel Çin Sendika Birliği yayın organı *İşçi Gazetesi*, "İstatistiki abartı (fukua) son derece ciddi boyutlardadır" sözleriyle yakınmakta ve halk dilinde yaygın olan şu dizeyi dile getirmektedir: "köy beldeyi aldatır, belde kasabayı aldatır, ve aldatma kasabadan yukarıya devlet konseyine kadar uzanır" ve "Partililer istatistikleri, istatistikler partilileri yaratır". Bunun için performans değerlendirmesine yönelik bir ana kriter olarak parti üyelerinin atanması için istatistiklerin incelenmesi Çin'de çok yaygın olan bir eğilimdir. Parti görevlileri, istatistikçileri açıkça sayısal sahtekarlık yapmaya teşvik etmektedirler. 8.12.1983 tarihli istatistik yasasının yapılışı üzerine 1997 yılında tamamlanmış olan incelemenin 15.5.1996 tarihinde tekrar gözden geçirilmiş metninde 60 000'in üzerinde tahrif edilmiş istatistiki verinin ortaya çıkması hiç de şaşırtıcı değildir.

Çin başbakanı Zhu Rongji'yi, Mayıs 1998'de güneydoğudaki Anhui eyaletine bir denetleme gezisi yaptığında, memnun etmek için ona Nanling kasabasında pirinçle dolu bir ambar gösterildi. Bir süre sonra Nanling'e gelen Çin' li muhabirler, tahıl ambarlarının tamamen boş olduklarını gördüler. Araştırmalar, kasabanın resmi makamlarının kendileri için saptanmış pirincin sadece yüzde ellisini satın aldıklarını ortaya çıkarmışlardır. Üst düzey bir ziyaretin gerçekleştirileceğinden beş gün önceden haberdar olmuşlar ve bölgedeki diğer merkezlerden ve tahıl işleme kuruluşlarından 1000 tonun üzerinde pirinç ödünç almışlardır. Sonunda bu tahıl, geri götürülmüş, getir götür nakliyesi 100 000 yuana (ortalama 20 000 mark) mal olmuştur ("Lernt von Harun al-Raschid, Genossen!", *Neue Zürcher Zeitung*, 17.11.1998, S. 23). Merkez Çin televizyonu 12.11.1998'de, dikkat çekmek için, bu olayı haber yapmıştır. Liu Jian, *Çin Gençlik Gazetesi*'nin birinci sayfasının manşetinde yeralan "Böylesine küstah nasıl olunabilir ve bizzat başbakan kandırılabilir?" adlı bir yorumda "Allanıp pullanmış istatistikler, tahrif edilmiş raporlar, tahrif edilmiş sunumlar, denetlemelerde göz boyayıcı sahneler ve daha neler neler, hepsini yazmaya ve önlemeye güç yetmez. Parti yöneticileri-

nin çoğu bu tip dalavereleri yapmaya her zaman hazırdırlar" şeklinde yakınmaktadır (Pekin 14.11.1998).

Entrikalar, parti üyelerinin sorumluluk alanlarının daraltılmasına, görünümlerinin korunmasına, şöhret elde etmelerine, öncelikle de kariyerlerinin desteklenmesine fayda sağlamaktadır. Zira "Kim olumlu bir bilgi verirse onun için iyi olur, kim kötü bir bilgi verirse onun için kötü olur" (*Yarım Aylık Söyleşi*, Pekin Nr. 20, 1994, S. 55).

"Formalizm" (Xingshizhuyi), 29 numaralı strategem örneğine uyan davranışlar için ortaya çıkarılan bir kelimedir. "Formalizm'"den, içeriği biçimden ayıran ve içeriğin aşırı biçimde savsaklanmasından bir nesnenin dış görünümünü vurgulayan bir çalışma stili anlaşılmaktadır. Çin Komunist Partisi'nin lideri Jiang Zemin parti üyeleri ile ilgili olarak "bürokratik formalizm" den şikayet etmekteydi (*Halk Gazetesi*, Pekin 13.4.1998, S. 1). Bu bağlamda birçok canlı ifade biçimi kullanılmaktadır. Örneğin formalist "çiçek sehpası" olarak da okunur (*Halk Gazetesi*, 5.2.1990, S. 6). "Çiçek sehpası" esasen sansasyonel görünen, fakat gerçekte şovun yarısının sunulduğu Çin savaş sanatının gösteriminde kullanılmaz bir pozdur." [Kısa bir bölüm] sahnede gözükmek [ve burada yalnızca bir rol yapmak, fakat gerçekten icra etmemek] (zou guochang)", "yüzeysel bir kompozisyon yazmak (zuo biaomian wenzhang)", "boş bir kompozisyon yazmak (zuo kongdong wenzhang), "yağ ve sirke katmak (jia you tiancu)", "başarıları şarkı söyleyerek kutlamak (chang gong)" ve "birşeyi altın folyo ile örtmek (tiejin)", bunlar bürokratik formalizmi yani 29 numaralı strategemi hedefleyen bir kaç deyimdir.

"Kendi yüzüne vurmak ve şişen yanaklarla şişman numarası yapmak (dazhong lian chong pangzi)" deyiminde, sergilenen ihtişam nedeniyle insanın kendisine zarar vermesi ima edilmektedir (bkz. 34.19). Sadece alt değil üst düzey parti ileri gelenleri de "formalizm" le suçlanmışlardır, örneğin denetimlerde şunlar öne çıkmaktadır: "Arabaya binilir ve sağa sola gidilir, her şey arabanın camından incelenir, ayrıca olay hakkında bilgiler yazılı raporlardan öğrenilir ve kararlar subjektif tahminler temelinde alınır" (*Günlük Işık Gazetesi*, Pekin 20.05.1993, S. 2).

Çin'de yıllardan beri "Formalizm"le mücadele edildiği bildirilir.

Çin Başbakanı Li Peng, 1.3.1997 tarihinde Ulusal Halk Kongresine verdiği raporunda "olumsuz ve bozulmuş fenomenler önceden olduğu gibi oldukça ağır. Bürokratizm, formalizm ve performans abartma eğilimi hükümet organlarında çalışan bazı görevlilerde gözlenmekte" şeklinde yakınmaktadır. Stratejik bezemenin Çin'de ne kadar çok hüküm sürdüğü, (olumsuzluğun örtbas edilmesi dahilinde) Deng Xiaoping'in sürekli olarak tekrarlanan, Mao Zedong tarafından propagandası yapılmış, "doğruyu gerçeklerde bulmak" cümlesinin Marksizmin özü olduğu, yemininden anlaşılmaktadır. *Pekin Halk Gazetesi*'nin, Deng Xiaoping'in, 1992'nin başlarında gerçekleştirdiği güney seyahatindeki son büyük tartışmasında özellikle "formalizme" karşı savaş ilan etmesi gibi, "Azimle bir kerede formalizm problemini ele almalı" yorumunu yapması şaşırtıcı değildir (14.4.1999, S. 9).

29.14 1500 Yerine 3000 Tavuk

Wuhan (Hubei Eyaleti)'da bulunan Gıda Sanayi Enstitüsü'nden Mo Wangxiong *Halk Gazetesi*'nde, "1996/1997 yılbaşındaki kış tatilinde doğduğum köye geri döndüm, Guangdong eyaletinin batısında küçük bir köy. Bu sırada tüm ülkede genel olarak tarımla ilgili bir araştırma yapılmaktaydı. Reform ve açılmadan sonra köylerdeki durumu gerçekten anlayabilmek için, gönüllü temsilci rolü yapmaktaydım" şeklinde yazmaktaydı (Pekin, 16.4.1997, S. 9).

Bir soruşturma memuru ile birlikte doğu yakası şefinin evine gittim. Gelişimizin nedenini açıkladıktan sonra köy şefi bizi içtenlikle karşıladı ve bize önceden hazırlanmış olan belgeleri verdi. Bu belgeler arasında şu sayısal veriler bulunmaktaydı: Doğu yakası köyünün 517 nüfusu vardır, bu köyde, 608 domuz, 210 öküz ve 3000'in üzerinde tavuk mevcuttur. 100 kişilik bir işgücü köyü terk etmiştir. Ortalama yıllık gelir kişi başına 2115 yuan (yaklaşık 400 mark) tutmaktadır. Daha sonra beş köy evini ziyaret ettik. Bu evlerin hepsinde bize bu rakamların gerçeği yansıtmadığını söylediler. Yaşlı bir köylü, 'benim tahminime göre bizim köyde 550'nin üzerinde bir nüfus vardır. En fazla 200 domuz, 100'den biraz fazla öküz

mevcuttur ve tavuk sayısı 1500'ün üzerinde değildir. Köyü terk eden ve dışarıda çalışanların sayısı 150'den fazladır. Kişi başına düşen yıllık gelir 1000 yuandan fazla değildir (ortalama 200 mark)' demekteydi. Bu bilgilere inanıp inanmama konusunda ikilem yaşadık ve başka köy evlerini ziyaret etmeye devam ettik. Bize heryerde, köy şefi tarafından verilen rakamların doğru olmadığı buna karşın diğer rakamların gerçeğe daha yakın olduğu söylenmekteydi. Gerçek rakamları biraraya getirip üst makama ilettiğimizde, üst yönetim kurulu bize 'verileri dikkate almamız' gerektiğini bildirdi: Üst makama bildirilen Doğu yakası köyü nüfusu 510'u aşmamalıdır, domuzların, tavukların ve öküzlerin sayısı her zaman 1000, 5000 ya da 300 ve daha fazla olmak zorundadır. Dışarıda bulunan işgücü sayısı köy nüfusunun 1/10'unu aşmamalıdır. Kişi başına yıllık gelir 2500 ve 3000 yuan tutmak zorundadır [...] İnceleme sonuçları, bu isteklere uymadığı takdirde, isteklere uyumlu hale gelene kadar sürekli olarak yeni bir 'inceleme ve doğrulama' gerçekleştirilmelidir. Bir hayli şaşırmıştık. Tarım üzerine yapılan bir incelemede bu şekilde nasıl hareket edilebilirdi? Abartılmış 'rakamsal veriler' köylerin durumunu eksik yansıtmasının dışında yanlış kararlar alınmasına da neden olabilecek nitelikteydiler. Ümit ederim bu durum ilgili organlar tarafından dikkate alınır", Mo Wangxiong, *Halk Gazetesi*'nde yer alan Çin Komunist Partisi Merkez Komitesi Sözcüsü'ne yönelttiği okuyucu mektubunu bu şekilde bitirir.

29.15 "İşsiz" Tanımının 32 Değişik Şekli

Tespit, İngiliz George Bernard Shaw (1856-1950)'a aittir: "5 çeşit yalan vardır: Sıradan yalan, hava raporu, diplomatik nota, resmi tebliğ ve istatistik." *İstatistikle Böyle Yalan Söylenir*, Dortmund'lu İktisat ve sosyal istatistik Profesörü Walter Kraemer'in başarılı bir kitabının ismidir (6. Bası, Frankfurt a.m. 1995). Hubei eyaletinde, Banjeutan'da tahrif edilmiş istatistikler bağlamında "rakamsal bozulmuşluk"tan söz edilebilir (*Yarım Aylık Söyleşi*, Pekin Nr. 12, 1999, S. 14).

Resmi istatistiğe göre Büyük Britanya'da işsizlik oranı 20. ayda, ekim 1997'de, düştü ve 17 yıldan beri en düşük seviyeye ulaştı: Emekçilerin sadece 1.46 milyonu ya da % 5.2'si işsizdi. İş pazarı büyüdü- Her ay 40.000 yeni işyeri ortaya çıktı. Bunun yanında ücret artışı – İngiltere şartlarında- % 4.25 ile sınırda tutuldu. Bu tip veriler sonucu "Büyük Britanya'nın İş Mucizesi" sloganının yayılması şaşırtıcı değildi.

Jochen Wittmann, "Britanya'daki iş mucizesi daha çok aritmetiksel bir beceridir" (Kölnische Rundschau, 21.11.1997) başlıklı bir raporda, "bu rakamlar gerçek böyleymiş gibi, toz pembe bir tablo çizmiştir" şeklinde bir giriş yapmakta ve şöyle devam etmektedir: "Başka istatistiklere göre Britanya nüfusunun en az dörtte biri fakirlik sınırı altında yaşamaktadır. Her beş ingilizden biri tek başına ekmek parası kazanmak ve kimsesi olmaksızın geçinmek zorundadır- Bu rakam 1975'te sadece % 6.5'ti. 15 Avrupa Birliği Devleti arasında Birleşik Krallık en fakir 11. ulustur. Her üç çoçuktan biri yoksulluk içinde büyümekte ve 111 yıldan beri en yüksek ve en az kazanan işçi arasındaki uçurum bu kadar derin olmamıştır. 140'tan fazla ingiliz sosyal yardım örgütünün oluşturduğu bir ittifak şu anda Birleşmiş Milletler iktisadi, sosyal ve kültürel haklar komisyonu önünde ülkelerini sefalete karşı gereken önemi vermemekle suçlamaktadırlar."

Biri bir diğeri ile nasıl uyum sağlamaktadır? 18 yıllık muhafazakar egemenlikte "işsiz" tanımlaması 32 kez değiştirilmiş ve öylesine daraltılmıştır ki her geçen gün daha az insan buna uygun olduğunu gösterebilmektedir. Yeni işçi hükümeti de bu sayısal biçemde ısrar etmekte ve böylelikle iş gerçeğinin saptırılmış halini desteklemektedir. Uzmanların hesaplamalarına göre Britanya'da gerçek işsizlik oranı % 14.2'ye ulaşmaktadır.

29.16 Euro-Maastricht Kriterlerinin Yerine Getirilmesine Yönelik Makyajlama Becerileri

1990 yılından beri liberal Volkspartij Voor Vrijheid en Democratie'nin lideri olan ve 1996'dan beri Liberal Dünya Birliği'nin başkanlığını yapan Frits Bolkestein, "Euro'yu destekliyorum, çünkü ticari

işlem giderlerini ve kambiyo kuru rizikolarını düşürdüğü için Hollanda için çok yararlıdır" dedi. Fakat tüm bunları Maastricht kriterlerinin eksiksiz olarak yerine getirildiğini varsayarak söyledi. "Euro, gulden gibi sağlam bir paraysa bizim için büyük bir kazançtır. Hollanda'da vazgeçmek istemediğimiz istikrarlı bir para geleneğimiz vardır." Bolkenstein Almanlar'a güvendiğini, fakat İtalyanlar'dan Fransızlar'dan tam olarak emin olamadığını açıkladı. "Maastricht kriterleri etkili bir şekilde ve muhasebe hileleri olmaksızın yerine getirilmelidir. Biz, Euro'nun siyasi değil iktisadi bir para olduğu kanısındayız" (*Neue Zürcher Zeitung,* 4.5.1998, S. 7).

Almanca konuşulan medyada para birliğinin başlangıcında bu kadar sık "hile" kelimesinin kullanılması gerçekten dikkat çekicidir (*Almancanın Büyük Sözlüğü Duden*'e göre, 6. Cilt, Mannheim v.s. 1981, S. 2627, belli başlı "aldatıcı olması düşünülen, kurnazca bir ilerleme"): "Para birliğinde artık hile yok" (*Tages-Anzeiger*'daki bir makalenin başlığı, Zürich 4.2.1997, S. 27); "Ah, ne kadar yaratıcı!"- Avrupa Almanların altın rezervasyonu numarasıyla alay etmekte ve endişelenmektedir" (Bir makale başlığı, *Die Zeit,* Hamburg 30.05.1997, S. 13); "Bonn hükümetindeki kumarbaz mizaçlılar: Hileli kutusuna dokunmak sadece bir hile mi?" (Bir makalenin başlığı: *Neue Zürcher Zeitung* 30.05.1997, S. 23); "Cepler, oyuncular, hileler" (*Zeit*'ın birinci sayfasında yeralan bir makalenin başlığı, Hamburg, 11.7.1997); "Avrupa Birliği İtalya'nın altın hilesini kabul etmiyor" (*Neue Zürcher* Zeitung'da bir makalenin başlığı, 28.1.1998, S. 21). "Şu andaki başbakan Avrupa ticaretinde hile yapmaya ve yalancılığa alıştı [...] Zaten kendileri de tam olarak pisliğe batmış olan muhalifler ona saldırmayacaklar" (Rudolf Augstein, *Der Spiegel,* Hamburg Nr. 20, 1998, S. 36).

Bu "hile" ile ağırlık olarak ne amaçlandığı, *Neuen Zürcher Zeitung*'da yeralan "ön cephenin korunması" başlıklı bir makale (3.6.1997, S. 21) ve "Potemkin Köyleri" ara başlığı altında ("Belçika'nın Bütçe Kandırmacaları" makalesi içerisinde, *Neue Zürcher Zeitung,* 17.1.1997, s. 23) ortaya konmuştur. 29 numaralı strategem, bu yüzden, açıkça ifade edilmiştir (bkz. 19.26). Aslında bu kolayca farkına varılabilecek kadar kaba bir biçimde ortaya konmuştur:

"Fransız ekonomisinin derin yapısal problemlerini, gerçek anlamda ele almaksızın[...],[= Fransa Başbakanı Alain Juppé] [...] bir kenara itti. Juppe, görüntüyü korumayı, yani % 3 yapay engelin [= Maastricht bütçe açığı gayri safi yurt içi hasılanın maksimum % 3'ü] [...] yapay olarak yaratıldığını tıpkı parisli bir yorumcu gibi finans tekniksel bir 'döneklik' ile izah etti: Fransız devleti örneğin Fransız Telecom'un rantının önavansını 37.5 milyar frank civarında ödettirdi ki bu olağanüstü geliri bütçeye dahil edebilsin" (Stefan Braendle, "Ein Griff in die Trickkiste", *Tages-Anzeiger,* Zürich 19.9.1996, S. 33). "Pazar ortakları, sadece Fransa'da ortaya konan, Fransız-Telecom'unun emeklilik ödeneklerinin devlet geliri kabul edilmesi, düşüncesini değil, birliğin istatistik dairesinin, uyum fikrini temele yayacak olan ekonomik verilerin hesaplanmasında 'kara para'nın da hesaba katılmasını içeren Eurostat'la ilgili uyarısını da dikkate aldılar" (*Neue Zürcher Zeitung,* 16.9.1996, S.9).

"Aslında Avrupa birliği ülkelerinin çoğu 1997 yılındaki bütçe görüşmelerinde virgülden önceki bir üçü çıkardılar, fakat bu tip değerlendirmelerin bazı ülkelerde hesap hilesiyle gerçekleştirilmesi mümkündür" ("Euro Optimismus im Hause Bär: die Bank erwartet eine erweiterte Kernunion", *Neue Zürcher Zeitung,* 11.10.1996, S. 23). Hohenheim Üniversitesi profesörü Renate Ohr, Euro-taraftarlarını, "ekonomik ve siyasi riskleri düşüncesizce toz pembe bir renge boyamakla ve herhangi bir sorun yokmuş gibi göstermekle" suçladı *(Die Zeit,* Hamburg 6.12.1996, S. 30). Yaratıcı bütçe konusunda "Fransa veya İtalya gibi ülkeler kötü örnek olmakta en ön sırada yeralmaktadırlar", Almanya'da bu ülkelerin seviyesine inmek için bir hayli çaba göstermektedir ("Tiefschläge gegen die Währungsunion", *Neue Zürcher Zeitung* 7.8.1997, S. 21). "Eğer Bonn, Maastricht kriterlerini harfiyen yerine getirmek için hilelere sığınma yollarını arıyorsa, Avrupa ancak nefesini tutabilir" (*Neuen Zürcher Zeitung*'ta yayınlanan bir baş makale, 7/8.6.1997, S. 1). Eski Alman Başbakanı Helmut Schmidt, *Zeit*'ın baş sayfasına verdiği demeçte, merkez bankası başkanı Hans Tietmeyer'in "istatistiki makyajlama ve kandırmacaya"ya karşı italya ve diğer ülkeleri adres göstererek yaptığı uyarıları ve "günümüzde [Alman Maliye Bakanı] Waigel'in benzer bir

hile girişimlerinde bulunulabilineceği uyarılarına dikkat çekti (Hamburg 13.6.1997).

Mannheim üniversitesi iktisadi ve idari bilimler profesörü ve federal maliye bakanlığı bilimsel danışma kurulu üyesi Roland Vaubel, "İyi para zaman ister" adlı makalesinde Euro'nun piyasaya çıkmasından önce ortaya çıkan "şüpheli durumlar" ve uyum kriterlerinin "hesap hileleri" sayesinde kesintiye uğratılmasına karşı uyarmaktaydı. (*Die Zeit,* Hamburg 27.6.1997, S. 26.) Avrupa Para Enstitüsü EWI eski başkanı Alexandre Lamfalussy, sağlam bir konsolidasyona bir defalık önlemler ve "özel kayıt altına alma teknikleri" ile ulaşılamayacağını hatırlatmaktaydı ("Dauerhaft im Lot?", *Neue Zürcher Zeitung,* 15.10.1997, S. 23). Sözde uyum başarılarının büyük bir kısmı, bir defalık girişimlere, yeni istatistiklere ve tercih edilen gelirler gibi "manipulasyonlara" dayanmaktadır ("Schaden für Deutschland", *Der Spiegel,* Hamburg Nr. 42, 1997, S. 34). 1998'in başında öncelikle Almanca konuşulan alandan 150 iktisatçı, "[...] yaratıcı kayıt tutmanın birçok örneğine rağmen 'çekirdek ülkeler' kararlaştırılan zarar sınırının sürekli olarak altında kalmayı başaramadılar" şeklinde düşünmekteydi ("Widerstand gegen überstürzte Währungsunion", *Neue Zürcher Zeitung,* 10.2.1998, S. 17).

Birçok ülkede "bütçeler öylesine çok makyajlandı ki konsolidasyon çabalarındaki etkileyicilik kuşku uyandırdı. Örneğin Avrupa Birliği-bütçe açığının birbirine uygun ölçümü için gerekli olan ödeme çıktıları ne kadardır?" (Stefan Pohl: "Politisch erwünscht", *Westfalenpost,* Hagen 28.2.1998, S. 2). "Albrecht Beck, *Badischen Zeitung*'a göre, "şu anda ortaya çıkarılan kabul edilebilir zarar oranları çoğunlukla 'yaratıcı kayıt altına alma usulüne' dayanmamaktadır (Freiburg i. Br., 28.2.1998, S. 1). Vergi ödemekle yükümlü Yurttaş Birliği Başkanı Karl Heinz Däke Euro-kriterlerinin 'hiçte hoş olmayan bir şekilde hesaplandığını' ileri sürdü. Almanya ve diğer Euro ülkeleri en önemli Zarar-kriterini "sadece 'hile' ile ve bir defalık tahvillerle başarabilirlerdi" (*Bild,* Hamburg 13.3.1998, S. 1).

Maastricht anlaşmasına göre yüzde üçlük devlet açığı için kararlaştırılan gayri safi yurt içi milli hasıla da ölçülmüş, limit değer, daha sonraki dönem için değil, sadece katılım şartları için geçerli

olmuştur. Aslında kriterlerin sağlam bir şekilde durdurulmasını talep eden tamamlayıcı bir istikrar paktı Alman çabasıyla yapıldı. Fakat bu paktın içinde otomatik yaptırımlar öngörülmedi ve AB- bakanlık konseyinde kanuna aykırı hareket "kurnaz bir retorikle" affettirildi (Hans Martin Kölle: "Euro'ya doğru Olgular ve Mitoslar", *Finanz und Wirtschaft,* Zürich 25.4.1998, S. 1). Yeni enflasyon tam bu noktada tehdit edicidir. Birçok ödeme geleceğe ertelenmiş olarak sadece "1997 yılının kayıt altına alma hilesinden doğan" telafi etme ihtiyacı nedeniyle birçok Euro ülkesinin bütçe açıkları tüm antlaşmalara rağmen genişletilecektir (a.g.e.). "Açıkça itiraf etmek gerekir ki, ilgili ülkelere girişimde bulunma çabalarında etkili bir mali konsolidasyon bu para sahasında henüz elde edilmemiştir. Şu andaki zarar kriteri ile ilgili en uygun durum bu ana yönlendirilmiş bir çok girişimle elde edilmiştir. Madde başlıkları; İtalya'da Euro vergileri, özelleştirme kazançlarının kullanımı veya Almanya'da hastahane çevresinin resmi maliyeden ayrılmasıdır" "Ernst Baltensperger, Bern Üniversitesi İktisat profesörü. "Der Euro kommt", *Der Monat in Finanz und Wirtschaft,* Basel, Mayıs 1998, S. 6).

Siyasi sorumlular bizzat 29 numaralı strategemin uygulanışını reddetmişler veya örneğin Almanya'nın eski maliye bakanı Theo Waigel gibi, bununla ilgili net bir tavır almaktan kaçınmışlardır. "Ve yaratıcı bilanço tekniğine kolayca gözlerinizi yumuyor musunuz?" sorusuna "Bununla Brüksel komisyonu meşgul olmalı. Bu konuda ne düşündüğümü söylemiştim: Hiç" (*Der Spiegel,* Hamburg Nr. 47, 1996, S. 22). Waigel, 1998' in başındaki "gizli görüşmelerde" : "elde ettiğimiz yüzde 3.0 (izin verilen azami bütçe açığı)'de hiç hile yapılmamıştır" diyerek güvence vermiştir. Hollanda başbakanı Wim Kok, "Fakat yaratıcı kayıt altına almanın zarar-kriterlerinin durdurulmasına yönelik birçok avrupalı maliye bakanlıklarında yüksek konjünktürü yok mu?" sorusuna şöyle bir cevap verdi: "Yaratıcılığı ve kayıt altına almayı destekliyorum. Fakat bu ikisinin koalisyonu rizikosuz olmaz. Euro'nun girişiyle dönülmez bir karara varıyoruz. Mümkün olduğunca fazla ülke katılmalı, fakat sadece 1997'nin doğru rakamlarına değil, sağlıklı bir bütçeye de sahip olmalılar. Rakamların ardında nelerin olduğuna bakmalı ve onların temeli incelenmelidir" (*Der Spiegel,* Hamburg Nr. 50, 1997, S. 119).

29 numaralı cephe strategeminin Euro'nun girişi gibi çığır açan bir süreçte bazı yalanlamalara rağmen belirleyici rol oynamasından bu şekilde kurtulunulamadı. Tüm katılımcıların aslında farkına varıp, ama -istisnalar ile- yüksek amaçlar uğruna oyuna katıldıkları hizmet strategemi; veya günün birinde kötülükleri uyandırmak için, körü körüne güvenilerek, zararsız olduğu düşünülen bir zarar strategemi olabilir mi? Gelecekte bu sorunun cevabını öğreneceğiz. Her ne olursa olsun Euro'nun doğumu strategemlerin insan yaşamında ne kadar vazgeçilmez olduklarını ispatlamıştır. Sadece Immanuel Kant tarafından talep edilen iletişimsel doğruluk temeli üzerindeki dezavantajların tehlikesine dayanılsaydı tüm dünya tarafından selamlanan Euro muhtemelen gerçekleşmeyecekti.

29.17 Bir İdeali Gerçekmiş Gibi Göstermek

Amerikalı Michael Moser, *Law and Social Change in a Chinese Community* (Çin Toplumunda Hukuksal ve Sosyal Değişim) (London etc. 1982, s. 60) adlı, bir kısmını Taiwan'da yaptığı, alan çalışmasına dayanarak kaleme aldığı, doktora çalışmasında şöyle bir olay anlatmıştır:

"Beiyuan [Taiwan'da]'a vardıktan kısa bir süre sonra uzlaştırma komitesi üyesini evinde ziyaret ettim. Misafir odasında oturduk ve çay içtik. Kendisine, bu cemaatte çatışmaların nasıl düzeltildiğini ve insanların çatışma durumlarında her zaman mahkeme yolunu mu seçtiklerini, sordum. Karşımdaki bu konu ile bir hayli ilgili biri olduğunu gösteren bir tavır aldı ve sonunda tam üç saat süren açıklamalar yaptı. Konferansında mahkeme davalarının kötülüklerinden ve Beiyuanlıların geleneksel olarak farklılıklarını arkadaşça, herhangi bir dış makamı karıştırmaksızın düzene koyduklarından söz etti. Kesinlik ve bir parça ahlaki üstünlük hissi ile.

'Siz yabancılardan farklı olarak; biz Çinliler gönülden isteyerek mahkemeye gitmeyiz' dedi ve devam etti: 'arkamızda 5000 yıllık uygarlık var. Bizim olağanüstü geleneklerimiz bize kavga barıştırmanın doğru yolunun tıpkı iki erkek kardeşin aynı evde yaşaması

gibi birbirine direnmemek olduğunu öğretmiştir. Bir olayı mahkemeye getirenler yüzsüzlüğü kabul edebilecek kadar vurdumduymaz insanlardır. Bu tip insanlar akılsızdır ve şansımıza pek azdır.'

Sohbetimizden birkaç gün sonra arkadaşıma Xinzhu'da bir mahkemede tekrar rastladım, hem de sivil olaylar şubesi koridorunda. Eğildi, ve tokalaştık.

Orada bana rastlamak onu açıkça şaşırttı, ve mahçup oldu. Vedalaştıktan sonra sivil olaylar şubesine girdim, ve arkadaşımın biraz önce komşusuna karşı bir borcun geri ödenmesi için dava açtığını öğrendim".

Amerikalı muhabir Michael Moser yaşadığı bu etkileyici olayı şöyle yorumlamaktadır: "Beiyuanlılar çatışmalar üzerine konuştuklarında bunu bir çatışmanın nasıl düzenlenmesi gerektiği ile ilgili bir görüş belirten ideal tipte bir bakış açısı altında yapmaktadırlar. Diyalog partnerinin okuma yazma bilmeyen bir köylü, köy muhtarı veya yerel hükümette bir memur olması herhangi bir rol oynamamaktadır, bu modelin anahatları her zaman aynıdır. Fakat gerçek, çoğunlukla başka türlüdür. Her iki etki alanı arasındaki fark, biçim ve tarz arasında göze çarpan çatışmaların halledilmesinde tinsel-ideal görülen [conceptualized] ve gerçekte *uygulanan bir çelişkiyi yansıtmaktadır*".

Michael Moser'in analizi strategem bakış açısını da tanımlamaktadır. Çinliler yabancılara Çin'in görünen tarafını tasvir ettiklerinde genellikle anavatanlarını mümkünse en güzel şekilde göstermeye çalışmaktadırlar. Gerçekte varolan durum yerine düşüncelerini öngörülen ideal duruma göre göstermektedirler, elbette ki yabancı, görüştüğü Çinli ortakla gerçeklikten başka hiçbir şey konuşmadığına inanmaktadır.

29.18 İnsanlara Giyimlerine Göre Değer Verilir

Solgun, fakat düzgün yüz hatlarına sahip, aç ve meteliksiz, çantasında sadece bir yüksük olan işsiz bir terzi Goldach'a doğru yol almaktaydı. Siyah pazar ayini kıyafetinin üzerine, uzun koyu kurşuni, koyu kadife ile süslenmiş pelerin giymişti; bu pelerin ona asil ve romantik bir görünüş vermişti. Saçları ve ince bıyığı özenle taran-

mıştı. O anda yağmur yağmaya başladı. İçinde yolcusu olmayan, yepyeni, arabası ile bir faytoncu onu da aldı. Çabucak Goldach'a vardılar. Karşılarına çıkan ilk küçük otelin önünde arabayı durdurdular. Bir saniye içerisinde araba meraklılar tarafından kuşatıldı.

Terzi afallamış bir şekilde arabadan indi ve isteksizce otele girdi. Merdiveni çıkar çıkmaz kendini konforlu bir yemek odasında buldu. Üzerinde oldukça pahalı olduğu görünümü veren paltosu, solgun yüzü ve melankolik bakışıyla onu gizemli bir prens veya bir kontun oğlu zannettiler. Kısa bir süre içerisinde onun için güzel masa örtüleri serilmiş masalara leziz yemekler taşındı. Ne olduğunu anlayamayan ürkek terzi kaçıp gitmek istedi. Paltosunu sırtına aldı, kasketini başına koydu ve sıvışmak için salondan dışarıya çıktı. Fakat oldukça büyük bina içerisinde hemen yolunu bulamadı. Bunun üzerine garson onu, daha emin bir yer aradığını düşünerek, vernikle ışıl ışıl parlatılmış çok güzel bir kapının önüne götürdü. Paltolu adam bir süt kuzusu gibi uysal içeri girdi ve kapıyı özenle ardından kapattı. Burada, Gottfried Keller (1819-1890)'in 1874 yılında yayımlanan *İnsanlara Giyimlerine Göre Değer Verilir* romanında yazdığına benzer biçimde "kapalı odada kısa bir süre kaldığından dolayı" kendiliğinden oluşan ilk "yalan"ına istemeden de olsa bulaşmış oldu. Böylece kendisi için eşi benzeri görülmemiş olan bu yanlış anlaşılmayı destekledi. Paltoyla oraya gittiğini gören lokantacı, üşüdüğünü zannederek, daha fazla ısıtma sağladı. Onun nasıl da uzunca bir yol katettiğini ve bir sarayın başarılı selefi gibi melankolik, yemek salonuna girdiğini belirten yüzlerce iltifatla ona eşlik etti. Terzi sonunda, şaraptan ısınmış ve rahatlamış bir şekilde, kaderine boyun eğdi.

Bu sırada faytoncu da sıradan halk için hazırlanmış odada karnını doyurmuş ve atlara yem verdirtmişti. Acelesi olduğundan hemen yola koyulması gerekmekteydi. Faytoncu gitmeden küçük lokantanın insanları yukarıdaki bayın kim olduğunu bilmek istemekteydiler. Faytoncu, burada belki birkaç gün kalabilecek olan Polonyalı Kont Strapinski diye yanıtladı şakayla karışık kurnazca. Arabayla önden gitmem için bana emir verdi. Bu kötü şaka, arabayı teşekkür etmeksizin terk etmiş olan ve, faytoncunun zannettiği gibi beyefen-

di rolü oynayan terziye yönelik intikamdı. Faytoncu hazırcevaplığını devam ettirerek, hesabı kapatmaksızın, lokantayı terk etti.

Terzinin adı gerçekten şaşırtıcı bir şekilde Strapinski idi. Belki seyahat günlüğünü arabada bırakmış ve faytoncu ismini onun içinde bulmuştu. Anlaşıldığı gibi lokantacı ona artık ismiyle hitap etmekte ve odanın hazırlanmasını önceden haber vermekteydi. Zavallı terzinin beti benzi atmış ve bu son olandan şaşkına dönmüştü. O sırada kentin öndegelenleri geldiler: Kasaba sicil memuru, noter, muhasebeci ve diğerleri; hepsi sözüm ona kontu görmek istemekteydiler. Nihayet onun masasına oturdular, içtiler ve kendisine saygıyla çok güzel bir ağızlık sundular. Bu arada beyefendiler güzel bir öğleden sonrasının tadını çıkarmaya, gezmeye çıkmaya ve makamında bölge yargıcını ziyaret etmeye, taze şarap da tatmaya karar verdiler. Tabii ki "kont" da nazikçe davet edildi. Daveti, fark ettirmeden kaçabileceği ümidiyle kibarca kabul etti. Artık bu bayların oyununu seyretmek zorundaydı. Görüşleri derin saygı ile karşılandı. Baylar misafirin soyluluğundan emindiler. Sadece birinin, muhasebecinin, şüpheleri vardı. Daha sonra kumar oynama önerisi geldi. Her biri bir *Brabant** gümüş parası koydu. Strapinski, parası olmadığından oldukça utandı. Onu dikkatlice gözleyen ve her şeyi kavramış olan muhasebeci onun için para koydu. Yeteri kadar oyun oynandığında, herkes kazandığı parayı cebine attı. Böylece terzi de, yaşamında hiç sahip olmadığı kadar çok, bir kaç louidor** a sahip oldu.

Baylar akşam yemeğinden önce oldukça gevşediler. Terzi, kaçma zamanının geldiğini zannetti. Dolanıp dururken evden tam uzaklaşmıştı ki, bölge yargıcı güzel, sevimli kızı ile köşede belirdi. Çocuklarına Kontu takdim etmek, onu akşam yemeğine davet etmek istemekteydi.

Evin kızının yanında şeref konuğu olarak yeraldı. Yaptığı her hareket ve söylediği her söz olağanüstü seçkin ve soylu olarak algılandı. Bir Polonya şarkısı söylemesi rica edildiğinde, bir süre Polonya'da çalışmış olduğundan, çekingenliğini yendi. Genç adam kıza aşık olmuştu. Onun doğal-soylu varlığı ve "muhteşem" kıyafeti

---

* Belçika'da bir eyalet. (Ç.N.)

** *Fransa'da XIII. Luis zamanında çıkmış altın para. (Ç.N.)*

bölge yargıcının kızında hemen sevgi dolu duyguları uyandırdı ve böylece nişanlanmaya karar verdiler. Ama nişan töreninde birisi kontun tüm sırrını açığa çıkardı- Bu kişi bölge yargıcının kızını isteyen ancak isteği reddedilen muhasebeci idi. Büyük bir kargaşadan sonra kız, elbiseleri nedeniyle kont olduğu zannedilen, terziyi affetti, ve hikaye mutlu bir evlilikle sona erdi.

29.19 Her Şey Sadece Dışgörünüştür

29 numaralı strategemin kullanımını işaret eden bu deyim, Lutz Röhrich'e göre, her şeyin sadece bir dış görünüş olduğu anlamına gelmektedir (*Lexikon der sprichwörtlichen Redensarten,* Freiburg etc., 2. Cilt, 1999, s. 240). "Dışarıya her şey olumlu, iyi ve güzel olarak gösterilecek. Korkular ve noksanlıklar kurnazca, tıpkı bir evin [muhtemelen] yenileştirilerek sevimli bir görüntü verilen ön cephesi arkasında kalan eksikler gibi, gizlenecektir."

Çağrıştırılan deyim "Birbiriyle çelişkili iki hayat tarzı" cümlesini de insanlara aktarmak düşüncesindedir: Cazip dış görünüşün ardında hiçbirşeyin olmaması, aldatmak, makyajın kırışıklıkları örtmesi, görünüşte soylu bir davranışın, iyi bir eğitimin ardında olumsuz özelliklerin olması anlamına gelmektedir.

Konfüçyus'a kadar uzanan, Almancadaki "Dışı sağlam, içi hiç"e uyan bir özdeyişi "Dışı güçlü, fakat içi zayıf "olarak dile getirebilmek için çaba gösterilmektedir. Aynı şekilde "Güçlü, ne istediğini bilen yönetici görüntüleri, genellikle maskeliler alayıdır." ("Yönetici Mitosu: kendini göründüğünden daha yetkili göstermektedir. Fakat güçlü adam görüntüsünün ardında başka türlü bir görüntü vardır", *Die Weltwoche*, Zürich, 16.6. 1994, s.17).

Çinliler, güzel dış görünüş ve ilk bakışta fark edilmeyen yoksulluk veya vahimliğin birbirinden ayrı tutulması için yüzlerce yıl uğraştılar, Lao Tzu (İ.Ö. 6./5. Yüzyıl) tarafından yazılmış *Tao Te Ching*'in* 53. Bölümü bunun için iyi bir örnektir:

---

* Anahtar Kitaplar Yayınevi 1998, Çev.: Osman Yener.

"Saray kokuşmuş,
Tarlalar yabani otlarla dolu
ve tahıl ambarları bomboş.
Fakat egemenlerin giysileri süslü ve gösterişli,
Kemerlerindeki kılıçlar keskin,
Yiyecek ve içecekle tıka basa doymuşlar
Mal mülk içinde yüzmekteler.
Böyle egemenlere ben çete reisi adını vermekteyim
Bunlar doğru yolda ilerlememekteler."

Buna göre Çinliler çok eski zamanlardan beri, güzel görüntü ardında güzel olmayana rastlamaya hazırlandılar. 29 numaralı strategemde eğitimi verilmiş optik sayesinde dünyayı, bazı Avrupalılar gibi, normal olarak iki boyutlu ve tek anlamlı görmemektedirler. Batılılar, bir romanda, filmde veya başka bir biçimde bir dış görünüşün ardında çirkin bir şey keşfedilmesini açıkça önemli bulurlarken Çinliler, güzel bir dış görünüş ve arkasında saklı olanın kendisini gerçekten saklaması durumunda, daha çok şaşırma ve inanmama tepkisi vermektedirler.

29.20 Altın Perde Arkasından Bakış

Birçok batılı metin ölümlü varoluşun dışgörünüş tutkusunu açığa vurmaktadır. Bu durum, Horst E. Richter'in "*Tanrısal Kompleks*" kitabında "İçinde yaşadığımız dünya, ardında korku ve suçluluk duyguları, şiddetli bir yüklenme ve egoizm saklayan bir dış görünüştür." şeklinde tanımlanmıştır (*Neue Zücher Zeitung,* 19.2.1980, s.35).

Avrupalıların kalbinde yatan bu dışgörünüş tutkusunu meydana çıkaran batılı-burjuva dünyasıdır. Bunların arasında, Stalin'in Sovyetler Birliği veya Fidel Castro'nun Kübası gibi ülkelerde muazzam gerçeği görebildiklerine inanmış bazı "yazarlar ve politiologlar, politikacılar ve teologlar, daha iyi bir dünya için savaşanlar" (*Neuen Zürcher Zeitung* başmakalesi "Bir Zamanlar Nikaragua", 21/22.8.1993) da yer almıştır. Bunlar, stratejik-bir şeyin ortaya çıkış sebeplerini soruşturucu marksist bakışı sadece kendi toplumlarına yö-

neltmekteydiler. Oysaki sosyalist ülkeler karşısında "sevinç taşkınlıkları- ve halkı mutlu kılma görünüşü ardındaki gerçeğe işaret edenler CIA uşağı veya ekonomi patronlarıydılar [...]" (a.g.e.).

Batıya gelince burada, Anne Dördelmann Lueg, *Kadınlar Rahipleri Sevdiklerinde: Zorunlu Bekarlık ve Sonuçları* ("Kirche": Tränen in den Augen, *Der Spiegel*, Hamburg Nr. 2, 1994, s. 98) adlı kitabında, "kilisenin, duyguların bastırılmasında, denge sağlama ve ikiyüzlülük cephesinde başı çektiği" iddasındadır. Amerikalı gençlik avukatı Andrew Vachss'ın bir romanında olayın kahramanı, rezilliklerle dolu bir çevrede "oldukça düzgün görünüşü demonte etmekte ve umulmadık bir biçimde çocukların kötüye kullanılması ile ilgili bir suç örgüsü, Sado-mazo-pornografi, şantaj, hayati tehlike içeren farmakolojik deneyler, bağımlılıklar girdabı, alçak ticari pratikler ve travmatik çocukluk çağı yaşantıları" ile karşılaşmaktadır. (Stephan Krass: "Nackt, Kalt, Wund" *Neue Zürcher Zeitung*, 28.3.1996, S. 77). Alman tiyatro yazarı Rolf Hochhuth'da "Örnek olarak 'Vekil' (1963) ve Churchill-oyunu 'Askerler' (1967)'deki gibi gerçek olmayan dokunulmamış 'güzel' dış görünüşü ortaya çıkarma" söz konusudur (Ernst Nef: "Fassadendemoralierung", *Neue Zürcher Zeitung*, 10.4.1995, s.20). Ve İsviçreli yazar Thomas Hürlimann'ın annesi "politikanın dış görünüş dünyasını öğrendi, bundan çok acı çekti ve çocukları bu dış görünümü yırtma girişiminde bulunduklarında onları suçlamadı" (Peter M. Metzel, *Schjeizer Illusrierte*, Zürich, 10.8.1998, s.68). Güzel literatür bu durumu öncelikle, "soylu görünüşler ardındaki"ni aydınlatmak için tanrısal bir görev kabul etmektedir (Pia Reinacher, *Tages-Anzeiger*, Zürich 12.6.1997, s. 85)

Fakat filmler de batıda her adım başı karşılaşılan güzel görünüş strategeminin foyasını ortaya çıkarmaktadır. Örneğin Roman Polanski'nin 1974'te tamamlanan Amerikan yapımı filmi *Chinatown*, "Los Angeles'in büyüleyici görünüşü ardında yatan [...] rüşvetin, para politikasının, güç hazzının, açgözlülüğün, vurgunculuğun" anlaşılmaz örgüsünü göstermektedir. (*Zürcher Studentin*, 3.6.1993, s. 12). Ahlaki bağları reddeden gerçekler sık sık "görünüşte kutsal aile yaşamı" kisvesi altında açıkça gizlenmektedir, bu, Robin/Liza/Linda/Tiffany'nin 1997 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde birkaç günde

en çok satılanlar listesinde birinci sıraya yükselmiş olan *Call Me! (Ara Beni!)* kitabının okumalarından çıkan sonuçtur (*Bild*, Hamburg, 16.6.1997), ve Amerikalı yazar Norman Mailer: "Altında uyuşturucu savaşları ve sefaletin kaynadığı ustaca dekore edilmiş bir alanda yaşamaktayız" (*Die Weltwoche*, Zürich 9.3.1989, s.63) demiştir.

Amerika Birleşik Devletleri eski başkanı Ronald Reagan'ın eşi Nancy, iddia edildiğine göre kendisini ve hırslarını "Kocasının sevimli görüntüsünün" ardında gizlemekteydi. Hayat hikayesini yazan Kitty Kelley'e göre "dış görünüm"e kendisini kaptırmıştı. Yaşam kılavuzu : "Dış görünüş uğruna geçmişi ve şimdiki zamanı rötuşlamak, tahrif etmek, inkar etmek, süslemek, uydurmak, yenisini yaratmak [...] tüm gerçekleri reddetmek; bu görüntü dünyasını koruma amacına yönelik her şeyi buyruk altına almak, her şeyi kurban etmek" tir. Doğum tarihini, doğum yerini tahrif etmiş ve annesi için aristokratik bir köken icat etmiştir. Fakat burada sadece 29 numaralı strategemde kutsanan tek bir kişi söz konusu değildir: "Nancy Reagan'ın yaşamı, olmanın ve görünmenin, tarzın ve tözün, gücün ve dalaverenin, yalan ve dolanın, olgunun ve varsayımın, aldanmanın ve inanırlığın yani modern Amerikanın eğitici anlatısıdır. "(Reto Pieth: "Ein Bestseller über die erste Regierungschefin Amerikas, Nancy Reagan: Die Frau, die sich selbst erfand", *Die Weltwoche*, Zürich, 18. 4. 1991, s.83). Bundan başka: "Amerikan yaşam tarzının güzel görüntüsü altında günümüzde de beyazların ve siyahların buluştuğu heryerde, köleliğin yaraları dağlanmaktadır" ("Schwärzer als die 'Schwarze Serie'", *Neue Zürcher Zeitung*, 14/15. 11. 1998, S. 48).

"İngiliz sarayındaki tembel yaşantı" üzerine yazılan bir makalenin başlığı "Viktoria Cephesinin Geciktirilmiş Çöküşü" idi (*Die Weltwoche*, Zürich, 25. 1. 1996, S. 61). Prens Charles, Prenses Diana ve iki oğullarının yeraldığı fotografın altında şu yazılıydı: "Dış görünüş hâlâ pürüzsüz görünürken arkada her şey çoktan paramparça olmuştu" (Bild, Hamburg, 1.3. 1996, s.5). BBC'de yayımlanan oldukça sert siyasi taşlama programı *Crossing the Floor*'un yazar ve rejisörü olan Guy Jenkin, Tony Blair'in yeni hükümetini "Soğukkanlı-Britanya-cazibesi ardında yakını iyi göremeyen bir göz ve

düşünsel sefalet için bir sivri kulak" şeklinde tanımlamıştır: "New, exciting, young, bright, fresh" (" Rule Britannia" oder Ein Haufe toter Esel [...] "*Neue Zürcher Zeitung*, 30.4.1998, S.52).

"Edepsiz oyunlarını herhangi ahlaki bir sınırlama olmaksızın burjuva görüntüsü ardına saklanarak yapabildiklerini sanan burjuva hayal dansçılarının adice oyunlarını en iyi şekilde sergileyen Fransız film yönetmeni Claude Chabrol'dür. (Wolfram Knorr: "Nichts geht mehr hinter der Fassade", *Die Weltwoche*, Zürich 30.10.1997, S. 56) "Arkadaki nefret ve açgözlülük, ölüm ve öldürmeden doğan girdapların üzerindeki bakışı ortaya çıkarmak için yumuşak dokunuşlu bir kinizmle burjuvazinin şehvetle kutsanan dışgörünüş dünyasına" nüfuz etmektedir.(*Die Weltwoche*, Zürich, 9. 11. 1995, s. 65).

Monika Köhler'in *Canavar (Kielkropf)* adlı romanı "Burjuva zenginliği, ardında uçurumların açıldığı bir dış görünüştür." (Marion Löhndorf: "Gezeugt aus Flüchen", *Neue Zürcher Zeitung*, 5. 11. 1996) görüşünü ortaya koymaktadır.

Tüm bu batılı dışgörünüm kırılmaları karşısında Shangai günlük gazetesi *Wenhui Bao* (9.5. 1979)'da bir eleştirmenin çince yayımlanan *Çağdaş Amerikan Kısa Hikayeleri Koleksiyonları*'ndan birinde, içlerinde Arthur Miller'in de bulunduğu çeşitli Amerikalı yazarların romanlarında "sözde refah toplumunun altın perdesi"ni araladıklarını tespit etmesi şaşırtıcı değildir. Bu "altın perde" arkasından ortaya çıkanlar nelerdir? Kitap eleştirisine göre sonlandırmak için "aşırı düşünsel sefalet ve boşluk", "ahlaksal çöküş", "ırk ayrımı", "uyuşturucu alışkanlığı", "cinayetler", "rehin almalar"....

29.21 Beklenmeyen Babalık

Chu İmparatoru Kaolie (262-238)'nin erkek çocuğu yoktu. Bu boşluğu başbakanı Chun Shenjun (?- İ.Ö. 238) derin bir üzüntü ile doldurmaktaydı. İmparatora bir çok kadın sunmasına rağmen hiçbirinden erkek çocuk dünyaya gelmedi. Zhao devletinden Li Yuan imparatora küçük kızkardeşini beğendirmek istemekteydi. Fakat çocuk doğuramazsa imparatorun sevgisini yitireceğinden endişelenmekteydi. İmparatoru değil ama başbakanı kızkardeşi ile

mutlu kılmayı başardı. Kız hemen hamile kaldı. Ondan sonra Li Yuan kızkardeşi ile birlikte bir strategem üzerine adamakıllı düşündüler. İşte bu strategem Liu Xiang (? - İ.Ö. 6y.y.)'ın *Savaşan İmparatorlukların Strategemleri* adlı kitabında yer almaktadır.

Aldatıcı plan uyarınca Li Yuan'ın kızkardeşi Chun Shenjun'a "imparator sizi kardeşten daha yakın görmektedir. Fakat kendisinin veliahtı yoktur. Bu durumda ölümünden sonra yerine kesin olarak erkek kardeşlerinden birisi geçecek. 20 yıldan fazla bir süreden beri görevdesiniz ve bazı zamanlar mutlaka imparatorun erkek kardeşlerinin öfkesine maruz kalmışsınızdır. Onlardan biri gücü ele geçirirse, hiçbir şey lehinize olmaz, hatta sizin için bir felaket olur. Ben şu an hamileyim, fakat bunu başka hiç kimse bilmemekte. Sizinle uzun bir süre birlikte yaşamadık. Durumunuza dayanarak beni imparatora eş olarak önerirseniz mutlaka benimle cinsel ilişkide bulunacaktır. Dünyaya bir erkek çocuk getirdiğim takdirde sizin oğlunuz imparatorun halefi olacaktır. Bu durumda Chu imparatorluğunun tümü kucağınıza düşmüş olacak. Bu, imparatorun ölümünden sonra olayın muhtemelen hayat memat meselesi haline dönüşmesinden çok daha iyi değil mi?" dedi.

Chun planı kabul etti. Kısa bir süre sonra Li Yuan'ın kızkardeşi imparatorluk sarayına girmeyi başardı ve derhal imparatorun beğenisini kazandı. Gerçektende bir erkek çocuk dünyaya getirdi. Doğan çocuk veliaht olarak tanımlandı. Kraliçenin erkek kardeşi Li Yuan büyük bir hızla yükselişe geçti. Zira imparator onu büyük bir güç yetkisi ile donatmıştı. Li Yuan şimdi, çok şey bilen Chun Shenjun'u, gözün içinde bir diken olarak görmeye başladı. İmparator ağır bir hastalığa yakalandığında Chun Shenjun Li Yuan'dan sakınması için uyarıldı fakat Chun Shenjun tüm olanlardan habersizdi. İmparator öldükten sonra kayınbiraderi Li Yuan sarayda ilk iş olarak bir kiralık katil ayarladı. Chun Shenjun geldiğinde, suikastçiler tarafından öldürüldü. Chun Shenjun'un ailesinin tümü Lu Yuan'ın emriyle yokedildi. Aslında Chun Shenjun'dan olan oğul İ.Ö. 237-228 arasında imparator You olarak hükümdarlık yaptı.

Önce Li Yuan'ın kızkardeşi başbakanı ağacında bir tomurcuk filizlendirirken kendini gebe bıraktırttı. Fakat sonradan, tomurcukla-

rını olgunlaştırmak için, kuru ağaca yani imparator Kaolie'ye dönüştürdü. Ana karnındaki çocuğun bir soyağacından diğerine gizlice yer değiştirmesiyle Chu devletin tümü Li Yuan'ın eline geçti.

29.22 500 Gümüş Paranın Eksikliği

Song-Döneminin (960-1279) sonunda Tian Xi ve yardımcısı Ying Yuan eyalet başkentine doğru giden bir tutuklu arabasına eşlik etmekteydiler.

Tutuklular, Qian Ji ve onunla birlikte mahkum olmuş diğer bir kaç asi idi. Eyalet başkentine varıldığında Tian Xi gardiyan He Taiping' i arayıp buldu. He Taiping Tian Xi'ye tutukluları niçin kendisinin eyalet başkentine getirdiğini ve neden bir memura bu görevi vermediğini sordu. Tian Xi, tutukluların itiraflarını yalanlayabileceklerinden korktuğunu söyledi. Ayrıca kendisini böyle bir olasılıktan korumak için Başgardiyan Liu'yu bulmak ve onu kendi düşünceleri doğrultusunda etkilemek istemekteydi. He Taiping, yanında kaç para getirdiğini sordu. "500 gümüş para". He Taiping bu, çok az, diye düşündü. En az 2000 gümüş para gerekliydi. Kendisi 1000 gümüş para tedarik edebilirdi, eksik olan 500'gümüşü de Tian Xi bizzat bulmalıydı. Tian Xi yardımcısı Ying Yuan ile bu konu üzerine konuştu. Sonunda, eve dönüp orada 500 gümüş para sağlamak için yeterli zamanlarının olmadığı kararına vardılar. Ne yapmalı? Ying Yuan "ağacın üzerinde çiçek tomurcuklandırma" önerisinde bulundu. Başgardiyanın Wang ile iyi bir dostluğu vardı ve onu 500 gümüş paranın peşin alındığına dair bir belge hazırlatmaya ikna edecek, tutarı ona daha sonra teslim edecekti.

Bu plan başarıya ulaştı. Makbuz üzerinde onaylanmış tutar ile birlikte Tian Xi Hapishane müdürü Liu'ya 2000 gümüş para sundu. Böylece her şey onun istekleri doğrultusunda cereyan etti.

"Ağaç" varolan 1500 gümüş paraydı. Ağacın üzerine konulan çiçekler, küçük yardım sebebiyle sözde önceden başgardiyanın kasasına yatırılmış olan 500 gümüş paraya mahsuben hazırlanmış olan makbuzdu. Bu Epizot Qing Dönemi'nden (1644-1911) Yu Wanchun'un *Liangshan-Moor'un Haydutları*'na yönelik hazırladığı *Genel Raporun Ek Hikayeleri*'ne dayanmaktadır.

29.23 *Bulutların Üzerindeki Uçurtma*

"Uçurtma bulutların üzerinde dörtnala göğe doğru aşağı yukarı uçuyordu. Ejderha sisli gökyüzünde süzülüyordu. Birden bulutlar büzüldü ve sis dağıldı, bunun üzerine uçurtma ve ejderha derhal yer solucanına ve karıncaya dönüştü. Zira üzerine bindikleri taşıyıcı desteklerini kaybetmişlerdi. Mükemmel birinin rezil birisine boyun eğmek zorunda kalmasının nedeni, bu adamın gücünün yetersiz ve konumunun düşük olmasıdır. Yao gibi bir bilgenin kendisi [Eski çağların efsanevi imparatoru, iddia edildiğine göre İ.Ö. 2356-2225] sadece sıradan bir adam kalsaydı, üç insanı yönetmeye gücü yetemeyecekti. Buna karşılık Jie gibi namussuz herifin biri [İ.Ö. 18. Yüzyıl] Göğün oğlu olması sayesinde, imparatorluğu kaosa soktu. Buradan, yalnızca akıl ve beceri sahibi olmak için çabalamanın yetmeyeceğini, güç ve kariyerin yeterince güvenli olduğu sonucunu çıkarmaktayım. Şimdi, yayın gerginliğinin az olmasına rağmen, okun yine de yükseğe ve uzağa gitmesinin sebebi rüzgarın katkısıdır. Hükümdarın yüksek mevkideki adamı rezilin biri olsa da, verdiği emirler, maiyetindeki kalabalık sayesinde, yerine getirilecektir.

Yao ve maiyetindekiler sürekli aynı kademede kaldıklarında, halk onların sözünü dinlememekteydi. Sonra güneyde bulunan güneşe dönük Taht'a ulaştığında ve göğün altında hükümdar olduğunda, emirleri derhal yerine getirildi, yasakladıklarına hemen son verildi. Buradan görülmektedir ki, yığınları kendine itaat eder kılmak için beceriklilik ve akıllılık tek başına yetmemektedir, oysa beceriklileri dize getirmek için sadece güç ve mevki yeterlidir."

Shen Dao (395-315 civarı)'nun düşünceleri, etki strategemi olarak ortaya çıktıklarında, 29 numaralı stategemin düşünsel esaslarını yansıtırlar. Alıntı yapılan satırlarda Shen Dao "Mevki'"nin, yani iktidarın önemini vurgulamaktadır. Çince'de bunun için "shi "kelimesi kullanılır, bu 29 numaralı strategem açıklamalarının ilk cümlesinde örneğin 500 yıllık *36 Strategem Üzerine İncelemeler*'de aynı şekilde ortaya çıkar: "bir mevki elde edilir ve ona dayanılarak güç geliştirilir (shi). Yetenek yetersiz olmasına rağmen, emir verme hakkı ve yetkisi (shi) büyük olacak." Aynı şekilde dikkate almaya değmez bir

ordu bu suretle değerini artıracak ve düşmanı korkutacak ki –örneğin bir askeri ittifak çerçevesinde– gerçekten korku uyandırıcı bir askeri güç yanına kendini koyabilsin. Fakat ödünç verilen potansiyelin, yapmacık bir şekilde oluşturulmasına yardımcı olmak için, bir kişinin şöhretli adı veya ricası, bir nesnenin yüceliği veya başka herhangi benzeri birşey gereklidir.

"Roosevelt dönemin büyük kulisleri önünde olağanüstü bir görünüme sahipti, oysa yakından görülen Roosevelt devamlı hayal kırıklığı yaratmaktaydı." Gazeteci Walter Lippmann'ın (*Die Zeit*'dan alıntı, Hamburg, 8.10.1998, s.110), 1933-1945 yılları arasında Amerika Birleşik Devletleri başkanlığı yapmış olan, Frank D. Roosevelt üzerine söyledikleri elbetteki hiçbir şekilde strategeme yönelik olarak düşünülmedi. Ancak bu söylenenler 29 numaralı strategem uygulayıcısının öğrenmesi ve yararlanması bakımından çok önemlidir.

29.24 Ürkütücü Tozbulutu

Liu Biao'nun ölümünden (s.20.15) sonra Cao Cao'nun Jingzhou'ya saldırmasıyla Liu Bei oldukça zor duruma düştü. 100 000' in üzerinde Jingzhou'lu ve askerle birlikte kaçtı, fakat Cao Cao tarafından izlendi. Liu Bei'nin kankardeşi Zhang Fei sadece 20 atlının eşliğinde Changban-Köprüsü'ne doğru hareket etti. Köprünün doğusunda bir orman gördü, ve burada, tıpkı *Üç imparatorluğun Romansı* romanında ifade edildiği gibi "bir strategem planladı". 20 atlısına ağaçların dallarını koparmalarını ve bunları atların kuyruklarına bağlamalarını, ve daha sonra da ormanın içinde büyük bir toz bulutu yaratmak için atlarını sağa sola sürmelerini emretti. Ağaçların arasında sanki muazzam bir ordu gizlenmiş gibi bir görüntü ortaya çıktı. Zhang Fei tek başına köprüye gitti, mızrağı ile savaşa hazır bir şekilde dikildi ve gözlerini batıya çevirdi. Takipçiler, köprünün üzerinde öfkeli bakışlarıyla Zhang Fei'yi ve arkada ormanın üzerinde yükselen toz bulutunu gördüklerinde durakladılar, zira bunun bir tuzak olabileceğini düşündüler. Zhang Fei tüyler ürpertici bir sesle sık sık bağırmaktaydı: "Kim benimle savaşmaya cesaret edebilir?" Bu soru Cao Cao'yu da korkuttu ve endişelendirdi. Adamları ile birlikte hızla oradan kaçtı.

Bir süre sonra akılları başlarına geldiğinde ve yıkılmış köprüye geri döndüklerinde Liu Bei kazandığı zamanı iyi bir şekilde kullanmış ve kurtarıcı Xiakou'ya doğru çoktan yola koyulmuştu.

Çinli Strategem araştırmacısı Yu Xuebin'e göre Zhang Fei burada ürkütücü görüntüsü, güçlü sesi ve hepsinden önce toz bulutunun iktidar ve gücü simgeleyen aldatıcı görüntüsü ile 29 numaralı strategemi kullanmıştı.

29.25 Umacı Jargonu

Lu Junyi *Liangshan Moor Haydutları* romanında "Kim büyük konuşursa, söylediklerine uygun bilgeliğe sahip olmak zorundadır" demekte ve kendisini mutsuzluğa düşüren sahte bir falcıya kanmaktadır. Bazı insanların ihtişamlı sözlerden büyük bir bilgelik ortaya çıkarmalarından,sadece Çin imparatorluğundaki entelektüeller faydalanmadılar. Son zamanlarda iktisadi ve idari bilimler alanında yazılmış makalelerdeki şişirme dilden Tüm Çin Sendikalar Birliği yayın organı *İşçi Gazetesi*'nde yazan Gu Maibing şikayet etmekteydi (Pekin 11.5.1990, s.3). Yazarın dile getirdiği, insanlara görkemli formüllerle anlamsızlık götürüldüğüdür. Benzer şikayetler batıda da duyulmaktadır. Aynı şekilde Karl Popper (1902-1994) ünlü çağdaş Alman dahisinin şu- "özel bir konuya yönelik teoriler ancak nesnel değişim uygun olduğunda işe yararlar "- cümlesini almış ve "Teoriler özel bir alanda, eğer uygulanılabilirlerse, ancak uygulanılabilirler" cümlesine çevirmiştir. Wolf Schneider "*Akademik Dahiler* "üzerine bir incelemesinde -"Bilginin kesin noksanlığı burada kavranılamaz; sözü geçen dahinin böyle cümleleri kitaplara geçiremeyeceği açıktır, buna göre jargon kırılması varlıksal tehdidi sıyırıp geçer; yıkıcı ve benzeri nefrete hazırlıklı olmak zorundadır." diye yazmaktadır. (*NZZ-Folio,* Zürich, Juni 1992, s.69).

29.26 Kurtarıcı İnşaat

"100 Ejderha" markası Çin maden suyu pazarında 1992 yılında elde ettiği başarılar nedeniyle kendini kabul ettirdi. "Krösus" markası bu nedenle

büyük bir zarara uğradı. İmalatçılar Pekinli bir pazar araştırma enstitüsüne müracaat ettiler. Enstitü, "Krösus"un mali ve personel olanakları nedeniyle bir reklam kampanyası yapacak durumda olmadığını tespit etti. Bu sırada Pekin'de ikinci büyük cadde inşa edilmekteydi, Çin başkentinde ve tüm Çin'de manşetleri kaplayan bir olaydı bu. Bu inşaat "Krösus" markasının tekrar ayakları üzerinde durmasına yardımcı olmalıydı.

Pekin enstitüsünün önerisi uyarınca birgün trampetler ve borozanların kulak zarını patlatacak gürültüsü altında "Krösus" firmasının, inşaatın terli işçilerine, özellikle bu girişim için üretilmiş, bedava maden suyu şişelerini dağıtan temsilcileri ortaya çıktılar. Bu inşaattaki muhabirler için arayıpta bulamadıkları bir nimetti. Çin Halk Cumhuriyeti'nde, çinli muhabirlerin reaksiyonunu anlaşılabilir kılan, batılı anlamda bir sansasyon basını yoktur. Televizyonda, radyoda ve gazetelerde, her yerde maden suyu hediyesinden bahsedildi. Böylece "Krösus" birdenbire günlük konuşmaların bir parçası haline geldi. Firma, Pekin'deki inşaat projesinin -Ağaç- ülke çapında propaganda malzemesi olarak kullanılabileceğini – neredeyse solmuş olan çiçeğinin yeşertirilmesi- kurnazca anlamıştı.

29.27 Mao Yerine Bir Kozmetik Ürünü

Mao Zedong (1893-1976)'un ölümünden sonra Çin'in her tarafında, "Güneş kızıl mı kızıl, Başkan Mao sevilenlerin en sevileni" nakaratlı bir şarkı dilden dile dolaşmaktaydı. Tam 20 yıl sonra Wuxi (Jiangsu eyaleti)'de bir fabrika bu satırları bir kozmetik malzemesi için kendi reklamında kullandı. Sözlerdeki "Başkan Mao" kısmı ürünün marka ismi ile değiştirildi. Tanınmamış veya üstünkörü tanınan ürünü ünlü bir kişinin çekiciliği ile kuşatan böyle bir ürün araştırmasını *İşçi Gâzetesi* (Pekin 1.3.1995, s.3) 29 numaralı strategemle karakterize etti.

29.28 Bir Japon Firmasının Amerika Birleşik Devletleri Pazarını Ele Geçirişi

Yu Xuebin'in strategem kitabının 29. Bölümünde anlatıldığına göre, Japon firması Kano, özel bir kamera geliştirmiş ve bu ürünle Amerikan

pazarına girmek istemektedir. Bu oldukça zordur; oraya ayak basmak dahi neredeyse imkansızdır. Japonlar bu işi kendi güçleri ile yapamayacaklarını fark ettiler. Bu yüzden Amerika Birleşik Devletleri'nde bir şube açtılar. Bu şube hatırı sayılır bir Amerikan firması ile işbirliği yapma şansı elde etti. Amerikan firmasının baş harfleri olan B.H., "Kano" ile birleştirilerek "B.H.-Kano" ismi yaratıldı. Bu markayı ortaklaşa kullandılar. Böylece japonlar amerikalı ortaklarının prestijinden ve pazar tecrübesinden faydalanabildiler ve Amerika Birleşik Devletleri pazarına girmeyi başardılar. Kano birkaç yıl sonra kameralarıyla Amerika Birleşik Devletleri pazarına tam anlamıyla yerleştiğinde artık zamanın geldiği anlaşıldı. Firma Amerikalı ortağından ayrıldı ve marka ismi "Kano"'yu kullanmaya devam etti. Japon firması sonunda amerikan pazarında ve oradan da uluslararası pazarda bağımsız bir güç olmayı başardı.

Bu örnekte zayıf olan bir "çiçek" güçlü bir ağaca yerleştirildi. "Çiçeğin" kendisi bu ilerleme biçimi sayesinde güçlü bir şekilde tomurcuklandığında, "ağacın" üzerinde artık Amerikan firmasına bağlı kalmak zorunda değildi ve kendiliğinden gelişmeye devam edebilirdi.

29.29 Fujiyama Üzerinde Hint Baharatı

"Fujiyama eski görüntüsünü yeni bir yüze dönüştürecek !" Japon firması SB birkaç yıl önce büyük kitle iletişim araçlarının hepsinde böyle güçlü bir reklam yapmaktaydı. "Firmamız bir çok helikopter kiralayacak ve bunlarla tarafımızdan üretilmekte olan sarı Hint baharatını Fujiyama'nın kar beyazı zirvesine serpecek. İnsanlar,kısa bir süre sonra, altın gibi parlayan sapsarı zirvesi ile yepyeni bir Fujiyama görecekler." Firma bu reklamla kendisine ait oldukça zor satılan hint baharatının satışını arttırmak istemekteydi.

Zhang Chiji, Shangai Şehri Çin Komunist Partisi Komitesi Yayın organı olan *Kurtuluş Gazetesi*'nde "Bir taş 1000 kat yüksekliğinde dalgalar meydana getirebilir" diye yazmaktadır (7.3.1994). Reklam tam yapılmaya başladığı sırada, bir öfke fırtınası başladı. SB firması derhal eleştirinin hedef tahtası haline geldi. Tüm büyük medya kuruluşları bu firmayı azarladılar: Fujiyama Japon devletinin sembolü

imiş, SB firması onun zirvesini değiştirmeye ve görünüşünü bozmaya nasıl cüret edebilirmiş?

Gerçekte bu tepki SB firmasının planına tam anlamıyla uymaktaydı: Firma ilgi odağı olmuştu. Hiç yok yere çıkarılan gürültü insanların dikkatini firmanın üzerine çekmiş oldu. Bir süre sonra firma şöyle bir duyuru yaptı :" SB, planının sert bir şekilde reddedilmesi üzerine iyice düşündü ve Fujiyama üzerine Hint baharatı serpme projesinden vazgeçme ve de ayrıca kamuoyuna üzüntülerini bildirme kararı aldı."

O anda insanlar birdenbire:" Servet büyük olunca davranışta cömertçe oluyor", "Oldukça kuvvetli", "Hatasını anlar anlamaz çabucak düzeltti" gibi deyimler kullanmaya başladılar ve SB firmasını övdüler. Firma herkesin ağzındaydı. Ve Hint baharatı satışı büyük bir hız kazandı.

SB firmasının, Fujiyamayı, üzerinde "Çiçek" Hint baharatı olan, fiili ve hayali sahneye koyduğu anlaşılsa da, "Ağaç" olarak hizmet vermiş oldu.

29.30 Tilki Kaplanın Otoritesini Ödünç Alıyor

İmparator Chu'lu Xuan (369-340) yüksek rütbelilerini biraraya getirerek sordu: "Kuzey sınırımızın öte tarafında bulunan Generalimiz Zhao Xixu'dan korkulmakta olduğunu öğrendim. Durum gerçekten böyle midir?" Toplanmış rütbelilerden hiçbiri bu soruya cevap veremedi. Yalnızca Jiang Yi sözünü sakınmadı: "Kaplan karnını doyurmak için av aramaya koyuldu. Bir tilki yakaladı. Tilki: 'Hükümdarım! Beni yemeye kalkışmayın! Zira Göklerin Tanrısı beni tüm hayvanların önderliğine getirdi. Şimdi beni yerseniz bu göklerin tanrısının isteklerine karşı gelmektir. Bana inanmazsanız, önünüzden yürüyeceğim, siz beni takip etmeli ve hayvanların beni gördükleri yerde durup kalma cesaretleri olup olmadığını gözetlemelisiniz.' Kaplan kabul etti. Böylece tilki kaplanla birlikte yürümeye başladı. Hayvanlar onu gördükleri anda kaçıştılar. Kaplan, hayvanların kendisinden korktukları için kaçıştıklarını anlamadı, ve tilkiden kork-

tuklarını zannetti. Şimdi majestelerinin bölgesi dört köşeli biçimde 5000 mili kapsamaktadır, zırhlı savaşçılar bir milyona ulaşmış durumda, ve siz onları sadece Zhao Xixu'nun emrine verdiniz. Kuzeyde Zhao Xixu'dan korkmak demek, gerçekte imparatorun zırhlı birliklerinden korkmak demektir, tıpkı hayvanların gerçekte tilkiden değil kaplandan korktukları gibi."

Jiang Yi tarafından en iyi şekilde verilen parabol "Tilki Kaplanın Otoritesini Ödünç Alıyor" deyiminde yaşamaya devam ediyor ve Otoritenin-Ödünç verilmesi-Strategemini yeniden ele alıyor. Kaplan burada solmakta olan çiçeğe-tilkiye- etkileyici bir hava veren ağaç rolü oynamaktadır. 29 numaralı etkileme strategeminin özel bir çeşidi olarak Otorite Ödünçverme Strategemi çeşitli biçimlerde dünyanın her tarafında tekrar tekrar kullanılmaktadır.

29.31 Güneş Üzerinde Egemenlik

Otorite Ödünçverme Strategemi'nin uygulayıcıları, kendilerini "Gökyüzünün Oğulları" olarak adlandıran çinli imparatorlardan, "Tanrının Temsilcileri" olarak ortaya çıkan romalı papalardan, çizgi kahramanı Tenten (Almanca "Tim ve Struppi", s. Hergé: *Güneş Tapınağı*, Hamburg 1998)'e kadar uzanmaktadırlar. Tenten, Kaptan Haddock ve Profesör Bienlein Inka imparatorluğunda odun yığını üzerinde yakılarak öldürülme cezasına çarptırılmışlardı. Güneş bunları ışınlarıyla yakmalıydı. Tenten'e, tutuklanmadan önce Kızılderili bir gence yardım ettiği için, gelecek 30 gün içerisinde herhangi bir günü kendisinin tayin etmesi izni verildi. Tenten cezasının 18. Günde infaz edilmesinde karar kıldı. Çünkü o gün bir güneş tutulmasının gerçekleşeceğini bilmekteydi. Üç tutuklunun odun ateşinde yakılacakları ceza günü geldiğinde, Tenten kalabalık inkalar, İnka ve onun şaşkın yoldaşları önünde güneşe seslenmeye başladı: "Ey yüce Pachacamac! Sana yalvarıyorum! Gücünü göster! Bu kurbanları istemiyorsan, parlayan yüzünü gizle!" Güneş gerçekten kararmaya başlar ve tamamen yokolur. Inka Tenten'e yalvarır: "Yüce, Yabancı! Bırak güneş tekrar aydınlatsın! Dileklerin bana emirdir!" Böylece

Tenten güneşi tekrar geri getirir. Inka "Pachacamac aşkına!"diye haykırır. "Güneş Inka'ya emir verir! Çabuk, onları serbest bırak!"

29.32 Sembole Uy, İşi Başar

"Semboller doğru değilse, sözcüklerdeki etkileme gücü eksik kalır. Sözcüklerin etkileme gücü eksik kalırsa, hiçbir şey başarılamaz." Konfüçyüs'ün bu görüşünden şu deyim geliştirilmiştir: "Sembole uyulursa sözcüklerin etkileme gücü olur/ Kimin ünvanı varsa onun sözü geçer" bununla bağlantılı olarak bir açımlama şöyle yapılabilir: "Bir planın adı 'doğru' konulduğunda kolayca tamamlanır/ doğru etiketleme sayesinde başarılır (ming zheng yan shun)". İktidarı zorla ele geçiren Dong Zhuo (ölümü İ.S. 190)'nun danışmanı Li Ru, Dong Zhuo'ya imparatorluk sarayına karşı başkente doğru planlanan ilerleyişi iyi bir sebeple örtbas etmesini (s. 19.9) ileri sürdüğünde bu formülü *Üç İmparatorluğun Romansı* romanı gereğince kullanmaktaydı. Dışarıda kalan için bir işin sağlam temele dayanması sadece bir bahane veya gerçek bir motif yahut da olsa olsa her ikisinin bir kombinasyonu mu olduğunu ortaya çıkarmak oldukça zordur.

Bir düşüncenin planlanma evresinde bir bahaneyi doğru, kolayca anlaşılır, inandırıcı olarak adlandıran ayrıca uygulama esnasında ve sonrasında, geri planında üzerine konulan "çiçeğin"eksikliğini fark edemeyen kişi sözde plancıdır. Gerçekte sönük olan bir manevranın dokunulmaz sembolünün ortaya çıkarılması Çin'de "kurnazca bir sembol yerleştirmek/ kurnazca bir etiketleme [inandırıcı] ile donatmak (qiao li mingmu)" olarak ifade edilir. Her tip meşruluğun başyaratıcıları hukuk, uluslararası alanda devletler hukuku, moral, etik, dinler ve ideolojilerdir (s. 25.24). Örneğin Çin Halk Cumhuriyeti'nde, "Kültür Devrimi" (1966-1976) sırasında sinomarksizm temelinde yücelik sembollerinden oluşan büyük bir malzeme, insanların yaşamına yapılan müdahalelere meşruluk -bazen çok kötü biçimde- sağlamaktaydı.

Strategem gözüyle bakan İsviçreli yazar Friedrich Dürrenmatt "Devlet cinayet üzerine kurulduğunda kendisini anavatan olarak adlandırır "demektedir. Batı yıkım ve müdahaleye uygun olarak

insan haklarından sözetmektedir, Dürrenmatt'ın cümlesi Çin'de arasıra farklılıklar göstermektedir (*Halk Gazetesi*, Pekin 11.7.1990, S.4). Yan Zhong Amerika Birleşik Devletlerinin, uyuşturucuyla mücadele bahanesiyle kendi menfaatleri doğrultusunda Latin Amerika devletlerinin bağımsızlıklarını zedelemesini kınamaktadır (*Halk Gazetesi*, Pekin 20.2.1990, S. 4). Avrupa'da köle ticareti yapan hükümdarlar papalara, "Afrikalılarla ticaretten kazandıkları para ile müslümanlara karşı savaşları finanse edebileceklerini söylemekteydiler. Bu yüzden siyasiler ve rahipler köleliği gizlemekteydiler, katolik kilisesinin etiği 19. Yüzyıla kadar buna müsaade etmekteydi" ("Sklaverei: Verbrechen des Jahrtausends", *Der Spiegel*, Hamburg Nr. 8, 1998, s.149 f.). Çok önceleri daha Peleponnes Savaşları (431-404) sırasında Atinalılar, Sicilya'ya vardıklarında (415-413), orada yaşayan soydaşlara ve müttefiklere yardım etmek için geldiklerini söylediler. Gerçekte ta başından beri tüm adayı işgal etmeyi planlamaktaydılar." (iki bin yıl sonra Sırpların ve Hırvatların Balkan savaşındaki seferlerini örtbas etmelerinden; Amerika Birleşik Devletleri'nin Kore veya Vietnam'daki müdahalelerini haklı çıkartmasından farklı değil" (Reiner Luyken: "Seht doch erst einmal die Welt an! Nachforschungen über Thukydides", *Die Zeit*, Hamburg, 1.8.1997, S.36).

29.33 "Kaşarlı Fasuyle" Yerine "Beyaz Yeşim"

"Fasulye" yerine "Ejderha sakalı"; "Kaşarlı fasulye" yerine "Beyaz Yeşim"; "Fasulye üzerine Soyafasülyesi filizleri" yerine "Yeşim tabağı üzerinde altın madalyonlar", "Tavuk ayakları "yerine "Anka kuşu ayakları "- bunlar Çin'de alışılmış yemek isimleridir. Bu isimler gerçekliği aşmakta ve fantaziyi kanatlandırmaktadırlar adeta. Bu tip sevimlilikler dünyaca ünlü Çin yemek lezzetine psikolojik bir katkı sağlamaktadır.

Bazı Çin lokantaları bir hayli ileri gitmekte ve halkı yanıltan, haddinden fazla yeni isimlar yaratmaktalar. Bundan dolayı Liu Shaoying, *Shangay Kültür Buluşması Gazetesi*'nde, bu alanda" gerçeğin olayların içinde aranmasını" ve daha az "palavra atılması"nı istemektedir. (27.2.1997,S.4).

Strategem Nr. 30

Konuğun Rolünü Ev Sahibinin Rolüne Dönüştürmek

Dört İdeogram	反	客	為	主
Modern Çince'deki Söylenişleri	fan	ke	wei	zhu
İdeogramların Çevirileri	Tersine çevirmek	Konuk	Dönüştürmek	Ev sahibi/ Mal sahibi

Bağlantılı Çevirisi	Konuğun rolünü tersine çevirmek ve onu ev sahibine dönüştürmek; Konuğun rolünü ev sahibinin rolüne çevirmek. Zor kullanarak tahtı /iktidar pozisyonunu ele geçirme.
Özü	1. Gugukkuşu Strategemi 2. Dominus/Domina Strategemi

"Savaşı yönetme anlamına gelen şöyle bir söz vardır: Ev sahibi olmaya cesaret edemem, konuk olmaktan memnunum[...]" Lao Tzu (İ.Ö. 6./5. Yüzyıl)'ye ek olarak yazılan *Tao Te Ching*'in 69. Bölümü böyle başlamaktadır (S.7, Giriş, ayrıca bkz. 17.31). "Ev Sahibi" burada savaşı başlatan, "Konuk" ise buna tepki gösteren olarak nitelendirilmiştir. Lao Tzu'nin temel kaygısı, saldırısından yana olmayan düşünüş biçimiyle sonuçlanan "müdahale etmemek (wu wei)"tir. "Ev sahibi" ve "Konuk" kelimeleri *Sun Bin'in Savaş Sanatı*'nda aksine kullanılmaktadır. Sun Bin (s. 2.1, 4.2, 11.13, 11.14) aşağı yukarı İ.Ö. 380 ve 300 yıllarında yaşamış ve muhtemelen Sun Usta'nın (İ.Ö. 6./5. Yüzyıl) torunun oğlu olmaktadır. *Sun Bin'in Savaş Sanatı*'nda "Konuk ve Ev Sahibi arasındaki Fark" bölümünde ev sahibi, kendine öncelik veren diğer savaşan taraf olarak görülmektedir. Buna karşılık "Konuk", önce harekete geçen ordudur. Yani "Ev Sahibi", genellikle kendi devletinin toprakları üzerinde savaşan savunucu, "Konuk" ise buna karşılık yabancı topraklara müdahele eden saldırgan olarak nitelendirilmektedir.

Sun Usta'nın Savaş Sanatı (Bölüm XI)'nda "Konuk", "Saldırgan" anlamında kullanılmaktadır. "Ev Sahibi" ve "Konuk" kelimeleri, *Sun Bin' in Savaş Sanatı*'nda olduğu gibi daha sonra Tang Dönemi (618-907)'ne ait *Tang Kralı Taizong [626-649] ve Dük Wei'li Li [571-649] Arasındaki Dialogda Sorular ve Cevaplar* adlı askeri klasikte de kullanılmıştır. Bu yazıdan yapılan alıntının önemi, 30 numaralı strategemin ilk kez bunun içerisinden su yüzüne çıkmasından kaynaklanmaktadır:

"Taizong dedi ki: 'Bir ordu ev sahibinin rolüne önem verir, konuk rolüne önem vermez, hıza önem verir ve uzunca bir savaş süresi istemez, neden?'

Li cevap verir: ' Başka bir çare kalmadığında ordu devreye sokulur, bundan dolayı mı o burada konuk olmalıdır veya uzun bir süre savaşmak istemektedir? *Sun Usta'nın Savaş Sanatı*'nda şöyle yazmaktadır: "Askeri malzemelerin uzaklara taşınması toplumu fakirleştirir." Bu konuğun rolünün aleyhinedir [...] Ev sahibinin ve konuğun konumunu somut bir olayda değerlendirdiğimde konuğun rolü, hileye göre, ev sahibine veya ev sahibinin rolü, hileye göre, konuğa dönüşecek şekilde birbirinden ayrılmaktadır'

Taizong sorar: 'Bu ne anlama gelmektedir?'

Li yanıt verir: ' Bir ordu düşman toprağına zorla girdiğinde, oradaki insanların bakımını sağlarsa, konukluktan ev sahipliğine dönüşür. Düşman toprağına zorla girmiş olan bu ordu oradaki karnı tok düşmanını aç bırakır ve oradaki rahatı yerinde düşmanını yorarsa, ev sahipliğinden konukluğa dönüşür. Bundan dolayı bir ordu kendini ev sahibi veya konuk rolüne bağlamamalıdır [...] Zafer, ancak şartlara uygun önlemler alındığında elde edilebilir."

30.1 İdeal Olarak Gugukkuşu

30 numaralı strategem kelimesi kelimesine, ev sahibini evinden çıkarmak ve onun evine sahip olmak anlamına gelmektedir. Olay, kuluçka asalaklığı yapan, ortalama 50 ile 128 gugukkuşu cinsine ait, bir gugukkuşunun yöntemine benzemektedir. Bu gugukkuşu tipleri-

nin herbiri çok sayıda farklı konakçı kullanmaktadırlar. Yedek aile olarak ötücü kuşlar tercih edilmektedir. Gugukkuşunun muhtemelen en şaşırtıcı işi yumurtadır, kuş ürününü, tabiatıyla, konakçısının yumurtasına uydurmaktadır. Böylece gugukkuşunun yumurtası düz beyaz, mavi veya balçık sarısı olabilir veya yabancı yumurta örneğine şaşırtıcı benzerlikte bir kabuk taşıyabilir. Hatta gugukkuşunun yumurtasının ağırlığı konakçının yumurtası ile aynıdır, 2 ve 25 gram arasında değişmektedir. Daha yuva yapımında dişi gugukkuşu özenle seçilmiş konakçı kuşu gözlemler. Ötücü kuş yumurtlamaya başlar başlamaz, gugukkuşu, kuluçka çiftinin kısa bir süre için uçup gitmesine kadar gizlice bekler. Hemen yuvaya konar, yumurtalardan birisini gagasına alır, gugukkuşu yumurtasını bırakır ve tekrar ortadan kaybolur. Bu girişimin tümü on saniyeden az bir sürede gerçekleşir. Daha sonra gugukkuşu çaldığı yumurtayı yiyerek kendisine güzel bir ziyafet çeker.

Gugukkuşunun civcivinin avantajlı olabilmesi için mümkün olduğunca erken yumurtadan çıkması gerekmektedir. Sadece oniki günlük bir kuluçka dönemi en iyisidir. Yeni yumurtadan çıkan gugukkuşunun ilk işi, konakçı ailenin yavrularını yuvadan çıkarmaktır. Bu yüzden bir hayli büyük olan ağzını açar. Ve kandırılmış çift, kendi cinsinden kuluçkaya hiç ama hiç benzememesine rağmen, yabancıyı beslemeye başlarlar- sonuna kadar açık kıpkırmızı bir ağız reddedilmesi mümkün olmayan bir besleme emridir. Üç hafta sonra gugukkuşu civciv halinden elli kat daha ağırdır. "Bakıcı aile ötücü kuş değilse, o zaman beslemeyi dev bebeğin önünde kanat çırpıp havada kalarak veya devin sırtına oturup, kafayı derinlemesine ağızın içine sokarak yapmak zorundadır". (Herbert Cerruti: "Zum Kuckkuck", *NZZ-Folio,* Zürich Nisan 1997, S. 64f.)

30.2 Yabancılıktan Ev Sahipliğine Dönüş İçin Gerekli Olan Beş Adım

Anne gugukkuşu ve yavru gugukkuşunun konakçı aile yuvasını ele geçirmek için toplam iki aşamaya ihtiyaçları var iken Yu Xuebin, 30 numaralı strategemin uygulayıcısına, Singapurlu strategem yazarı Wang Xuanming'in özetlediği beş adımı önermektedir: "Bir: Konuk

ol; iki: bir fırsat yakala; üç: söyleyecek birşeylerin olsun; dört: Gücünü garantiye al; beş: gücü üzerine almayı gerçekleştir." Bu beş adım acele değil yavaş yavaş gerçekleştirilmeli, bunun yanında elde edilmesine çabalanılan son amaç –beşinci adım- tabiiki konakçıya açıkça bildirilmemelidir. Birden beşe adımları tamamlarken, konuk en azından "boyun eğmek" ve kendisini aşırı itaatli göstermek zorundadır. Pekinli Strategem araştırmacısı Li Bingyan bu bağlamda Xiang Yu'ya karşı Liu Bang'ın yumuşak huyluluğundan sözetmektedir (s. 8.1).

Öncelikle söz konusu olan bir konukluk statüsü elde etmektir. Potansiyel ev sahibine yaltaklanılır ve gerçek eylemlerle veya herhangi bir manevra aracılığıyla onun güveni ve teveccühü kazanılır. Askeri bakımdan ilk adım askeri yardımcı veya yardım birliklerini başka bir ülkeye göndermekle gerçekleşir. Yu Xuebin, Strategemin boşa çıkması ile ilgili, "Davetsiz misafirler" bağlamında oldukça hızlı ve serbest bırakılan konukseverlik konusunda uyarıda bulunmaktadır.

"Balıklar ve Konuklar üç gün sonra kokuşmaya başlarlar." Bu yüzden konuk, ikinci adımda, önce tehlikeyle karşı karşıya olan, zayıf statüsünü güvence altına almak için, uygun zamanı kollamak veya uygun zaman yaratmak ve sonrasında da kararlı bir şekilde faydalanmak zorundadır. (bkz. 12 numaralı Strategem) Problemden ev sahibinin bir zayıflığını veya onun sistemindeki bir noksanlığı öğrenme şansı vardır. Örneğin gizli tutma yöntemi aracılığıyla ev sahibine bu tip zayıf noktalar sunulduğu takdirde 30 numaralı strategeme kapılar kapanır.

Üçüncü adımda, önceden sadece bir süre için olan konukluk statüsünün daimi bir konukluğa dönüştürülmesi söz konusudur. Ev sahibi, misafiri kapı dışarı edemeyeceği bir duruma gelir. Müttefikler veya yandaşları, kayıpların telafisi ve/veya maddi kaynaklar etrafında topladıkları güçlerini tam bir gizlilik içerisinde büyütmektedirler.

Dördüncü adımda konuk, ev sahibinin sistemi içerisindeki önemli mevkileri, tüm önemli sorunlarda söz hakkı alma konusunda dikkate alınma koşulu ile, üzerine almayı başarır. Bu, Yu Xuebin'e göre, bir konuk hazır olduğunda, ne olursa olsun engellenmesi gerektiği anlamına gelmektedir.

Beşinci ve son adımda konuk, şimdiye kadar ki ev sahibinin yerine açıkça ve kesin olarak geçmek için uygun bir sembol (s.29.32) bul-

maktadır. O andan itibaren artık "ev sahibi olmaksızın hesap yapmak" mümkün olabilir. Veya dördüncü adımdaki durumun görüntüsüne göre yerini terk edebilir ve ilişkileri arka plana çekmekle yetinebilir. Ön planda duran bay yalnızca bir kukladır. Bunun için Yu Xuebin'e göre hiçbir şey kesinlikle kaybolmamıştır. Soğukkanlılık korunmalı ve gerekirse 30 numaralı strategemi uygulama yolları aranmalıdır.

30.3 Kim Danışırsa, Öncülük Eder

"Evsahibi" ve "Konuk" farklı kutupları ya da yöneten ile yönetileni ve de – mecazi anlamda- galibi ve yeniği, aktifi ve pasifi, çevresine egemeni ve başkalarının söylediklerini tekrarlayanı, hareketliyi ve hareketsizi, savunucuyu ve saldırganı, önemliyi ve önemsizi v.s. ifade etmektedir. Tüm bu kutupsal gerçeklikler 30 numaralı strategemin bakış açısıyla statik ve kesin olarak görülmemektedirler. Karşı tezler daha çok rolleri değiştirmek için yönlendirilirler. Bu rol değişiminde 30 numaralı strategem, öncelikle "konuğun" rolünü alan tüm adlandırılmış karşıtlıklar çerçevesinde yardımcı olmaktadır. Uzun süren beş-adım,- 30 numaralı strategemde- sadece gerçek bir ev sahibinin gerçek bir konuk aracılığıyla yerinden uzaklaştırılması söz konusu olduğunda gereklidir. 30 numaralı strategem, örneğin şaşırtıcı veya yumuşatıcı karşı sorusu (s.35.18) olan bir görüşme tarzı durumlarda çok çabuk başarıya götürür. Zira bu gibi durumlarda genellikle "Kim danışırsa, öncülük eder" sözü geçerlidir.

30.4 Engellenen Bilet Aldatmacası

Nanjing *Hizmet Gazetesi*'nin 9.11.1996 tarihinde "Günümüzde 36 Strategem" adlı yazı dizisi çerçevesinde 30 numaralı strategemi açıklamak için verdiği iki örnekte, strategemin nasıl çabucak uygulanabileceğini göstermiştir:

- Boş zamanında, kendi orkestrasından bağımsız olarak kendi başına ve hesabına sahneye çıkan tanınmış bir Çinli şarkıcı şimdi bir eğlence gecesinde ortaya çıkmaktadır. Organizatör çok reklam yapmıştır ve salon oldukça doludur. Fakat sahneye çıkmadan kısa bir süre önce şarkıcı- sözleşmelerin ve anlaş-

maların Avrupadaki gibi dikkate alınmadığı Çin'de bulunmaktayız- ücretinin çok düşük olduğunu, fiyatın yükseltilmesi gerektiğini dile getirerek çıkışır. Sahneye davet edilen konuk birdenbire her şeyi dikte ettirir. Organizatör bir hayli kalabalık gözüken halkı boynu bükük evlerine yollayamaz. Organizatör ek parayı getirir getirmez, şarkıcı sahneye çıkar.
Bazı otobüs hatlarında çalışan biletçilerin bilet satarken çoğunlukla para üstünü tam olarak vermedikleri bilinir. 30 numaralı strategemi kullanan yolcu bu durumdan kurtulur zira satıcı, strategemi uygulayan kişiye önce biletin 9 yuanlık üstünü tam olarak teslim eder strategem uygulayıcısı da o zaman 10 yuanı öder.

30.5 Gürültücü Konuk Ev Sahibini Kaçırır

30 numaralı strategem, örneğin *konuk takımın ev sahibi takımı yendiği* futbol maçı üzerine bir haberde (*Kültür Buluşması Gazetesi*, Shangai 25.7.1997, S.4), batılı kültür- ve bilgisayar teknolojisinin tehlikeli bir şekilde yayılmasına karşı düşüncelerde (*Halk Gazetesi*, Pekin 15.5.1990, S.8; *Edebiyat-Gazetesi*, Shangai, 21.10.1993, S.4; *Aydınlık-Günlük Gazetesi*, Pekin, 20.12.1994, S. 5; *Okunacak Kitaplar*, Pekin Nr.2, 1995, S.148) yahut Çin'de batılı bir bilimin kök salması, (*Okunacak Kitaplar*, Pekin Nr. 6, 1995, S. 55) ve göç edilen bir ülkede göçmenlerin yerliler üzerinde üstünlük sağladıkları bir durumun gösterilmesi ile ilgili olarak, bir hayli etkili bir biçimde kullanılmaktadır (Hao Zaijin: *Göçmenler Dünyayı Kaplıyor*, Pekin 1994, S. 246).

30 numaralı strategeme benzeyen ama biraz kaba olan bir deyim vardır "Gürültücü konuk ev sahibini kaçırır/ Konuğun sesi ev sahibininkini bastırır (xuan bin duo zhu)". Bu deyim, *Dünya Bilgisi Dergisi*'nin (Pekin, Nr.4, 1980) kapağında, eski Sovyet Başkanı Brejnev'i gösteren efsanevi bir karikatürle dikkatleri çekmiştir. Brejnev bu karikatürde, her iki kolunu başının arkasına çaprazlamış, bacakları ayrık ve "Afganistan" yazılı bir yatakta sırtüstü yatmaktadır. Yatak örtüsünün üzerinde "Dostça İşbirliği" yazmakta, altında da yüzünda öfkeli bir ifade bulunan, yatağın kenarına itilmiş ve kafasının yarısı Brejnev'in uzattığı kolun altında kalmış bir Afganlı bulunmaktadır.

30.6 Sahne Tekniği Oyunun İçeriğini Gölgede Bırakıyor

30 numaralı strategem formülü kendi karşıtına dönüşebilir ve bir aptal adam formülü haline gelebilir. Oyun yazarı ve film rejisörü Hong Shen (1894-1955) bununla ilgili bir örnek vermektedir. 1941 yılında kaleme aldığı *Tiyatro Rejisi Üzerine İlk Bilgiler* adlı çalışmasında şunları yazmaktadır: "Bir rejisör kendini daima korumak zorundadır. Kendisini öncelikle bencil düşünceler tarafından teşvik ettirtmemeli, aç gözlülük etmemeli, kendi becerileri ile övünmemeli ve kendisini 'zorunlu eğlencelere' vakfetmemeli (Yani, oyunun şartları dikkate alınmaksızın olabildiğince pervasız etki yapan tüm aksesuar ilavelerine; Konuğun rolünün ev sahibine dönüştüğü, belki seyircilerin dikkatini çeken fakat oyunun eğitici karakterinin kaçınılmaz olarak kurban edildiği sonuç ile, teknik böbürlenmelere) [...]."

"Konuğun rolünü ev sahibine dönüştürmek" deyimi, aptal adam formülü olarak, önemsiz olanın (sansasyonel sahne etkileri) önemliyle (sahnelenen oyunun içeriği), ikinci sınıfın birinci sınıfla, eşyanın insanla (bununla ilgili olarak bkz: *Halk Gazetesi,* Pekin 16.4.1998) değiş tokuşudur. Dalian (Liaoning eyaleti)'da aralıksız hoparlör seslerinin kuş seslerini devamlı bastırdığı bir parktaki bu durum, *İşçi Gazetesi*'nin (Pekin 11.9.1997, S.3) bir haberinde - bu bağlamda bir ahmaklığın açımlanması olarak kavranılmış olan- tıpkı Çinli parti ileri gelenlerinin, sürekli olarak asıl gezilmeleri gerekli olan yerleri arka plana iterek, ünlü gezinti yerlerinde yaptıkları konferans yolculukları gibi, 30 numaralı strategem formülü ile işaret edilmiştir.

30.7 Savunucuyu Cepheden Çıkarmak

İ.S. 219'da Shu imparatorluğu başbakanı Zhuge Liang (181-234), yaşlı general Huang Zhong (?-220)'u, Cao Cao (155-220)'nun emrindeki general Xiahou Yuan (?-219)'a saldırmakla görevlendirdi. Xiahou Yuan ordusu ile birlikte, Dingjun Dağları'nı siper almıştı. Kıtasını uzaklardan getirmek zorunda kalan Huang Zhong, topografik açıdan bakıldığında, askerleri ve atları bakımından dezavantajlı bir

durumdaydı. Huang Zhong'un Xiahou Yuan'a yönelik yaptığı birkaç saldırı başarısızlıkla sonuçlanmıştı. Lin Bei (116-223)'nin danışmanlarından biri olan Fa Zheng (176-220) Huang Zhong'un tarafındaydı. Huang Zhong, Fa Zheng ile birlikte planlar kurdu. Fa Zheng'in düşüncesini şöyle açıkladı: "Xiahou Yuan kolayca heyecanlanan birisidir. Kendi cesaretine güvenmez ve anlayışı çok kıttır. Biz şimdi askerlerimizin mücadele ruhunu alevlendirebilir, kampımızı toplar ve ilerler, yeniden bir kamp kurabilir, tekrar ilerler ve bunu sıklıkla tekrar edebiliriz. Böylelikle Xiahou Yuan' ı bize saldırması için kışkırtabilir, ve sonra da onu etkisiz hale getirebiliriz. Bu 'Konuğun rolünü ev sahibine dönüştürme' strategemi olarak adlandırılmaktadır".

Huang Zhong bu öneriyi kabul etti. Önce askerlerin hepsine bir sürü armağan dağıttırdı. O anda sonuna kadar savaşmaya istekli hale gelen orduyu neşe kapladı. Kamp toparlandı, belli bir mesafe ilerlendi ve sonra yeniden bir kamp kuruldu. Birkaç günlük bir sesizlikten sonra aceleyle yeniden harekete geçildi. Bu böyle birçok kez tekrarlandı.

Xiahou Yuan, Huang Zong'un kesintisiz ilerleyişinden haberdar olduğunda artık dayanamadı. Müstahkem mevkiini terk etmek ve düşmana karşı mücadele etmek istemekteydi. General Zhang He (?-231) onu uyardı: "Bu 'Konuğun Rolünü Ev sahibine dönüştürme' strategemidir. Ne olursa olsun silahlı çatışmaya girmemelisiniz. Eğer bunu yaparsanız büyük bir yenilgi alırsınız." Xiahou Yuan bu sözleri ciddiye almadı. Huang Zhong ile mücadeleye girişti, birdenbire Huang Zhong tarafından kurulmuş olan tuzağa düştü ve yaşamını yitirdi.

Üç Krallığın Romansı adlı romandaki olayın tasvirinde 30 numaralı strategem iki kez zikredildi, bir kez bu strategemin uygulanmasını öneren Huang Zhong'un danışmanı tarafından, ve bir kez de karşı tarafta bu strategemin maksadını anlayan General Zhang He tarafından. Uzaklardan gelen Huang Zhong "Konuk"tur. Buna karşılık Xiahou Yuan "Ev sahibi" konumundadır. Huang Zhong, rollerin dağılımını kendisi için faydalı olabilecek şekilde değiştirmek çareler buldu. Xiahou Yuan'ın kendi müstahkem mevkiinden dışarı çıkarak tuzağa düşmesi 15 numaralı strategeme uymaktadır. Fakat bu yolla ortaya çıkan mücadele durumunun değişimi, uygulanımını 15 numaralı strategemin desteklediği, 30 numaralı strategeme dayanmaktadır.

30.8 *Yardım Etmeye Gelmişken, İmparator Hanedanı Olarak Kalmak*

Ming-Hanedanlığı (1368-1644) sona erdiğinde köylü ihtilalci Li Zicheng (1606-1645) Pekin'i (bkz. 12.12) fethetti. Son Ming İmparatoru intihar etti. Bu sırada general Wu Sangui (1612-1678), kuzeyden Çin' i sıkıştıran Mançuryalılara karşı ön safta yer almaktaydı. Başkentte meydana gelen olaylara bakarak kolayca Çin imparatoru olabileceğine inanmıştı, yeterli sayıda askeri olduğunda, Mançurya prensi Dorgon (1612-1651) ile görüşmelere başladı, Mançuryalılarla birlikte bir ordu kurdu ve 6.6.1644 tarihinde bu orduyla Pekin'e girdi. Fakat Mançuryalılar Wu Sangui'ye iktidarı bırakmayı düşünmemekteydiler. Pekin'e yerleştiler ve Qing-Hanedanlığı (1644-1911)'nı kurdular. Wu Sangui onların generali oldu. Mançuryalılar, biraz da Wu Sanguis'nin yardımıyla tüm Çin'i fethettiler ve Çin İmparatorluğu'nun 1911 yılındaki çöküşüne kadar egemenliklerini korudular. Daha sonra Ye En' in olayı şu şekilde betimlemesi şaşırtıcı değildir: "Büyük Qing Hanedanlığı, konuk rolünü uzun süreliğine ev sahibine dönüştürmek için, Han-Çinlilerinin Çin' ine girdi ".

30.9 *Yardımseverliğin Tehlikelerinden*

1906/07 yıllarında, Wang Junqing (yaşam tarihleri yok)'e affedilmiş, *Duygusuz Gözlerle Bakmak* adlı roman yayımlandı. Yazar, romanında anlattığı toplumun, alt tabakalarında gezinmekteydi.

12. Bölümde, aynı zamanda eserin kahramanı olan hikayeci, öğretmeni Su Lan ile sohbet etmektedir. Su Lan, Hunan eyaletinde suç işlemiş olan ve oradan Yangzhen'e tuz ticareti yapan Cai Jinbiao'nın yanına kaçan bilge Xu Baoshan ile görüşmeye gelmişti. Burada söz konusu olan devletin tuz tekeline sahip olduğu eski Çin'de özel tuz ticaretinin yasak oluşuydu. Arkadaşları Cai Jinbiao'yu, Xu Baoshan'ı almaması gerektiği konusunda uyardılar, zira Xu Baoshan'ın – Romanda tam metin böyledir- konuk rolünü ev sahibi rolüne dönüştüreceğinden endişe edilmekteydi. Fakat Cai Jinbiao, hırsızlar arasında, yardımseverleğiyle tanınmıştı. Tuz yüklü tekne filolarının yarısı-

nı bundan böyle ticaret yapabilsin diye Xu Baoshan'ın emrine vermişti. O'da büyük bir başarıyla bunu yaptı.

Daha sonra Xu Baoshan "Kızıl Birlik" adıyla bir çeşit gizli bir topluluk kurdu. Bu topluluğun kendine özgü kuralları ve kendine özgü kelime dağarcığı vardı. 1900 yılındaki Boxer ayaklanmasında resmi makamlar, Xu Baoshan'ın "Kızıl Birliği"nin huzursuzluk yaratacağından endişelendiler. Cai Jinbiao ile bağlantı kurdular ve Xu Baoshan'ı öldürmesi için ona yanaştılar. Bunu başardığı takdirde memur ünvanı ile ödüllendirilmeliydi. Fakat Cai Jinbiao tereddüt etti. İlgili memur o anda – yeniden romanın tam metnine uygun olarak – ikilik tohumları ekme strategemini kullanmaktaydı. Cai Jinbiao'ya değerli bir atı hediye olarak getirtti ve Cai Jinbiao'nun Xu Baoshan' ı öldüreceğine dair yetkililere söz verdiği söylentisini yaydı. Söylenti elbette Xu Baoshan'ın kulağına geldi. Çevresine göre Xu Baoshan, kuşku dolu bir adamdı. Ayrıca koruyucusu olan Cai Jinbiao'yu uzun zamandan beri hiç rahatsız etmemişti. Bu arada, Cai Jinbiao'ya daha uzun süre katlanamayacak bir durumdaydı. Ayrıca Cai Jinbiao'nun üye olmadığı "Kızıl Birlik" ona yardım etmekteydi. Xu Baoshan, Cai Jinbiao'nun onu özel emirle dışlattıracağı söylentisini işittiğinde, hemen harekete geçti ve Cai Jinbiao'yu ortadan kaldırttı. Böylece Cai Jinbiao'nun arkadaşlarının önceden, Xu Baoshan'ın 30 numaralı strategemi uygulayacağı, endişeleri korkunç bir gerçeğe dönüşmüş oldu.

30.10 Taş Silindir Sayesinde Delikanlının Odasına Ulaşan Genç Kız

Genç bilgin An Ji, İmparator Yongzhen (1723-1735) zamanında Pekin'den başlayarak Jiangsu'ya kadar 3000 millik bir yolculuk yapmıştı. Babası, sözüm ona resmi bir görev nedeniyle, oradaki soğuk, ıssız bir tapınakta, dışarı çıkma yasağı altında, yaşamaktaydı. An Ji yolculuğu sırasında üzerinde bulunan 2400 teali borç almıştı. Bu parayla babasını, haksız tutukluluktan kurtarmak istemekteydi. An Ji yolculuk esnasında tüm çalışanlarını ard arda kaybetti. En önemli çalışanı olan Hua Zhong kısa bir süre içerisinde koleraya yakalandı ve bu yüzden bir barınakta bırakılmak zorunda kaldı. Bir sonraki şe-

hir Shiping (Shandong eyaleti) civarında Hua Dong'un, mesleği kervanbaşılık olan, kayınbiraderi Chu Yiguan oturmaktaydı. Hua Zhong, An Ji'ye, kayınbiraderine bir mektup yazması ve Shiping'e vardıktan sonra ona iletmesi önerisinde bulundu. Böylece An Ji'ye, kendisi yerine kayınbiraderi, Jiangsu'ya kadar eşlik edecekti.

Shiping'e varır varmaz An Ji, iki katır sürücüsünü de mektupla birlikte hasta çalışanının aşağı yukarı 20 mil uzakta oturan kayınbiraderine yolladı. Yolculuk esnasında katır sürücüleri bir tepenin yamacında mola verdiler. Orada kervanbaşı Cu Yiguan'ı aramama ve ona mektubu teslim etmeme planı kurdular. Bunun yerine hükümdarlarına, Chu Yiguan' ın, kişisel olarak aranması gerektiği görüşünde olduğunu söylediler. Bir tepede An Ji'yi herhangi bir bahaneyle şaşırtmak, ve onu bir darbe ile taşkın dağ deresinin derinliklerine göndermek istemekteydiler. Böylece eşyalar ve paralar kendilerine kalacaktı. Ellerindeki gümüş hazinesi ile yaşamlarının geriye kalan bölümünü rahatça geçirebileceklerdi.

Fakat bu konuşmaya o sırada tepede olan bir genç kız kulak misafiri oldu. Atına atlayarak derhal Shiping'deki bir misafirhaneye gitti ve oraya yerleşti. Odasındaki kumaş perdeyi yukarı çekti, söğüt ağacından yuvarlak koltuğu kapıya dayayarak üzerine oturdu ve hiç kıpırdamadan sessizce karşıda, An Ji'nin konakladığı doğuya bakan odayı izlemeye koyuldu. Bu, tecrübesiz, dünyadan haberi olmayan genç adamı oldukça huzursuz etti. Bu kız aceba onun hakkında bilgi toplamak isteyen bir haydut muydu? Tabiiki hayır, genç kız sadece, genç adamın gerçekten onun koruyuculuğuna layık birisi olup olmadığını tespit etmek istemekteydi. Fakat An Ji bunu tahmin edemezdi. Bundan dolayı kendisini nasıl koyabileceğini düşünmeye koyuldu. Odasının kapısını, kilidi olmadığı için, kilitleyemezdi. Orta salona geçmeden önce dikkatini çekmiş olan büyük taş silindir aklına geldi. Bununla kapısına barikat yapabileceğini düşündü. Üç güçlü adama 2000 bakır madeni para karşılığında 150 kg ağırlığındaki aleti odasına getirmelerini istedi. Fakat alet yerinden kımıldamadı. Çalışanlar tam ip ve çekici bulacakken, birden bire batı tarafındaki odadan yabancı bir kız ortaya çıktı. Burada ne oluyor diye sordu. Çalışanlar ona taş silindiri genç adamın odasına götürmeye çalıştık-

larını anlattılar. Genç kız alaylı bir ifadeyle "Küçücük taş için bu kadar zahmet" diye söylendi. Silindiri dikkatlice süzdü. Muhafızları baştan aşağıya süzdükten sonra "Şimdi biraz yana çekilin ve yer açın" dedi. Daha sonra kollarını sıvadı, ve birkaç becerikli vücut hareketi ve el hüneri ile oldukça ağır silindiri hareket ettirdi. Her şeye rağmen genç adam hoşnut değildi. Şimdi işi bitiriyor ve silindiri gerçekten da odama getirmeyi başarıyor. Fakat sonrasında kendisi de odama girmiş oluyor, oysa ben onun benim odama girmesini engellemek istemekteydim diye düşünürken, "Kapıyı açmak ve hayduta hoşgeldin demek" ve "Kurdu eve davet etmek" deyimleri aklına geldi. O sırada kız genç An Ji'ye döndü ve "Bu şeyi nereye koymamı istersiniz değerli konuk?" diye sordu. An Ji, heyecandan kıpkırmızı kesilmiş bir şekilde kem küm ederek, "Size zahmet olmazsa odama" diye yanıtladı. Silindiri büyük bir beceriklilikle orta salondan geçirerek bahçeye daha sonra düz teras merdivenlerine yuvarladı ve nihayet doğu tarafına bakan odaya getirdi. Genç adam yabancı kızı kapıya kadar takip etti. Kapı perdesini sardı ve duvarın yanında kapının önünde sıkıntısı açıkça belli olan bir tavırla dolanmaya başladı: Şimdi artık gidiyor mu?

Fakat kız beklenmedik bir şekilde gitmedi. Daha doğrusu sessizce eteğindeki tozları silkeledi ve masanın yanındaki sandalyeye oturdu. Genç adam, bu ölçüyü kaçırıyor! diye düşündü ümitsizce. Onu başımdan savmak isterk en, o gelip benim evime kuruldu! Genç kız, "Değerli Konuk, lütfen içeriye giriniz ve oturunuz" dedi. Büyüleyiciydi. Şimdi o konuk konumunu ev sahibi konumuna dönüştürmüş oldu! Genç adam derin derin düşündü. Eğer onu yalnızbaşına odada bırakırsa, değerli eşyalarının çalınabileceğinden endişe etmek zorundaydı. Fakat eğer onun davetini yerine getirir ve keza oturursa, seyrinde genç kızın onu kesin olarak sınayabileceği arzu edilmeyen bir sohbete katılmış olacaktı. Ne yapmalı? Birden bire aklına parlak bir fikir geldi. Öyle bir şey yapmalıydı ki genç kızı başından savabilsin. Ve böyle düşüncelerle odasından içeri girdi. Öncelikle An Ji tarafından 27 numaralı strategemin çerçevesi içerisinde yürütülen konuşmanın seyrinde yabancının iyi niyetini fark etti ve daha sonra onun yardımı sayesinde öldürücü darbeden kurtuldu.

Bir kadının tanımadığı bir adama yanaşması ve onunla açıkça bağlantı kurmasına izin verilmediği bir dönemde, cesur kadın bunu başardı, herkesin gözleri önünde genç adamın odasına ulaştı ve genç adamın çekingenliği ve güvensizliğine rağmen, 30 numaralı strategemin yardımı ile, onu uyarma amacına ulaştı. Bu durum Wenkang'ın (19. Yüzyıl) *Kahraman Çiftin Hikayesi* (Almanca çevirisi Franz Kuhn tarafından *Die Schwarze Reiterin (Kara Süvari)* adıyla yapılmıştır, Frankfurt a.M. 1980) adlı romanında genç kız ve delikanlının ilk buluşmalarının anlatımında vurgulanmıştır. John Christopher Hamm, burada "Romanın en unutulmaz bölümlerinden birisi", olayın komikliğinin altının çizilmesi, strategemsel içeriğinin ise tek bir kelime ile dahi vurgulanmamasının söz konusu olmasıdır, diye yazmaktadır. ("Reading the Swordswoman's Tale: *Shisanmei and Ernü Yingxiong Zhuan", Toung Pao,* Vol. LXXXIV, Fasc. 4-5, Leiden etc. 1998, S. 345).

30.11 Çantadaki Taşın Rengi

Eski zamanlarda çinli bir tüccar bir tefeciden oldukça yüklü miktarda borç para almıştı. Fakat başarısızlığa uğramış ve tüm servetini kaybetmişti. Bundan dolayı borçlarını kapatamamaktaydı.

Tefeci, parasını tahsil etmek için, iflas etmiş olan tüccara geldiğinde borçlunun güzeller güzeli kızını gördü. Yüreği derhal ona sahip olma arzusu ile kavruldu. Fakat bu şaşırtıcı isteği böyle açıkça ifade edemezdi. Bu yüzden tüccara şunları söyledi: "Ya bana olan borcunu hemen burada verirsin, veya seni mahkemeye veririm. Sonra da kodese tıkılırsın." Tüccar tefecinin önünde diz çöktü ve affetmesi için yalvardı. Tefeci acıma numarası yaptı ve sahte bir gülümseme ile:" Seni rahat bırakacağım, fakat borçların silinmesine karşılık bana kızını vereceksin. Önce göğün bu konuda ne düşündüğünü bilmek istiyorum kuşkusuz. Çantamda iki tane taş var, biri siyah, biri beyaz. Beyazı çektiğin takdirde, borçlarını silinmiş bil. Ancak siyahı çekersen, kızını bana vermek zorunda kalırsın."

Bunun üzerine hızla iki siyah taşı çantasına sokuşturdu. Kız hileyi

fark etti ve "İyi öyleyse. Ancak ne söylendiyse o geçerli olacak" dedi. Böylece elini çantaya daldırdı ve bir taşı çekip aldı. Taşın hangi renkte olduğunu daha kimse görmeden taşı elinden kaydırmış gibi yaptı. Taş, aynı cins taşlarla kaplı zemine düştü. Bu yüzden hangi taşın elde olduğunu tespit etmek artık olanaksız hale gelmişti. Kız oldukça heyecanlı görünmekteydi, fakat sonra tefeciye kibarca dedi ki:" Üzgünüm, taş elimden kaydı. Onu bir daha bulmam olanaksız. Yapabileceğimiz bir tek şey var. Çantanızda bakalım hangi renkteki taş kaldı. Eğer beyazsa, o zaman benim kaybettiğim taş siyahtı. Ancak siyahsa, o zaman benim ki beyazdı." Tefecinin çantasındaki taşı dışarıya çıkartmasından başka bir çaresi kalmamıştı. Ortaya çıkan taş tabiiki siyahtı. Bundan dolayı tefeci, kızın önceden beyaz taşı çektiğini kabul etmesi gerekmekteydi. Böylece hem baba hem de kızı kurtulmuş oldular.

Tüccarın kurnaz kızı adamın çantasındaki her iki taşın siyah olduğunu bilmekteydi. Bununla kendi kaderini çizmişti. O olayın saf bir objesi olmuştu ve artık hiçbir şey elde edemezdi. O bir "konuk"tu. Fakat yaptığı manevre ile inisiyatifi zorla ele geçirmeyi ve durumun sahibesi olmayı başardı.

30.12 Coca Cola Çin Pazarını Nasıl Fethetti?

Coca Cola firması uzun zamandan beri Çin pazarını fethetmek istemekteydi. Çin' in açıklık dönemi, yabancı girişimcilerin Çin'e ayak basmasına ilişkin imkanları yarattığında, ABD firması Pekin, Guangzhou, Shenzen ve Xiamen'deki dört meşrubat üreticisi ile onar yıllık sözleşmeler imzaladı. Sözleşmeye göre Amerikan tarafı Çinli ortaklara gerekli olan üretim tesisatını ve bilgiyi ücretsiz olarak sağlayacaktı. Çin tarafı Coca Cola çözeltisini parayla satın almayı, sulandırmayı, yuvarlak kutulara doldurmayı ve Çin'de satmayı üstlendi. Toplam satıştan ele geçen parayı Çinli ortaklar almalıydı. ABD firması bunda hak iddia etmedi. Sonunda satışın canlandırılması açısından tüm Çin' i kapsayan bir reklam yapılması kararlaştırıldı. Masrafları Amerika ve Çin tarafı, Amerikalıların dolar ödeyeceği şekilde, yarı yarıya üstlendiler. Sonuçta Coca Cola Çin'de çok hızlı bir

şekilde yaygınlaştı. Hatta birkaç bölgede yerli içkileri pazardan sildi ve tekel konumuna gelmeyi başardı. 1999'a kadar amerikan firması Çin'de yıllık toplam 400 milyon standart sandıklık bir ciro ile 23 dolum tesisi inşa etti. Bununla Çin Japonya'dan sonra Asya'daki ikinci büyük satış pazarı haline geldi ("'Coca Cola Çin'de'", *China im Bild*, Pekin, Nr.9, 1999, S.54).

Yu Xuebin'e göre, ilk bakışta tüm ticaret Çinliler için oldukça avantajlı gözükmektedir. Fakat Çinlilere bırakılan avantajlar gerçekte sadece oltanın ucundaki yemdir. Bu ticaretten Çinlilerden çok daha fazla faydayı Amerikalılar sağlamıştır. Çinliler bir taraftan da Coca Cola reklamı için masrafların yarısını üstlenmek zorunda kalmışlardı. Fakat en önemlisi, Coca Cola'nın Çin meşrubat pazarının hakimiyetini elde etmiş olmasıdır. 17 numaralı strategemin desteği ile 30 numaralı strategemin uygulanması sayesinde Coca Cola firması önce acilen Çin'e ulaşmayı başardı, ve sonra da, orada- en azından bazı eyaletlerde- pazarın öncülüğünü ele geçirdi.

İsviçreli bir yönetici, öne sürülen örneği okuduktan sonra bana, Yu Xuebin' in bunu batıdaki "Franchising" gibi tanımladığını, ama bunu Çin'de Coca Cola için Çinli ortaktan daha avantajlı yeni bir ilerleyiş olarak görmesinin onu şaşırtmadığını, yazdı. Kendi tecrübelerine dayanarak, Çin Halk Cumhuriyeti'ndeki ticari ortakların, batılı ortakların ticari bağlantılardan elde ettikleri avantajları çoğunlukla çok büyüttükleri ve kendi avantajlarının pek az farkına vardıkları, izlenimine varmıştı.

30.13 Papanın Elinden İmparatorluk Tacını Takmak

"Papa III. Leo (795-816) Karl (747-814)'ı, baştan beri, Petrus'un en iyi dostu ve onun mezarının en iyi koruyucusu, Batı'nın en güçlü imparatoru ve Hıristiyanlığın en değerli yayıcısı olarak kabul etmekteydi. Kısa bir süre sonra onun yardımına ihtiyacı oldu. Leo 799 yılında eski bir gelenek olan Markus törenine katıldığı sırada Frank düşmanı bir grup tarafından saldırıya uğradı, atından düşürüldü, papalık elbiseleri soyuldu ve tahtından edildi. Yardım yakarışlarıyla Alpler üzerinden Paderborn'a Karl'ın yanına kaçtı. İmparatorluk temsilcisi

Papa'yı tekrar geri getirdi ve haklarını geri verdirdi. Karl, 800 yılının Noeli'nde Tiberstadt'ta ortaya çıktı. Leo, Karl'ın gücünü ve değerini aydınlığa kavuşturmayı planlamaktaydı. Kaledeki Kudas ayininde hazır bulunduğu bir sırada Leo onu oldukça şaşırttı ve halk hep bir ağızdan: 'Karl, Tanrı tarafından taçlandırılmış imparator, çok yaşa!' diye bağırdığı anda imparatorluk tacını başının üzerine yerleştirdi. Bunun üzerine Papa, Bizans tarzı, önünde diz çökerek egemenliğini tanımış oldu. Karl, kabul ettiği bu yeni onurlandırma şekline değil, o anda eski Roma'nın en yüksek ünvanını vererek yeniden bir güç olmuş olan Papa'nın inisiyatifine, şaşırmıştı. Karl, Batı Roma İmparatorluğu'nun sona erişinden bu yana (476) imparatorluk rütbelerinin geldiği Bizans'ta bu hükmün tanınmayacağından endişelenmekteydi. Bu yüzden Roma'yı, imparatorluğu takdir etmesine rağmen, bir daha hiç ziyaret etmedi."

Batılı imparatorluğun, 800 yılının noel gününde, Kutsal Roma imparatorluğu Alman ulusu biçiminde kuruluşu, Pater Iso Müller' in *Batı'nın Tarihi,* 1. Cilt, 1951, adlı eserinde bu şekilde tasvir edilmiştir. Bu tarih kitabı, benim 1955'ten 1963'e kadar gittiğim Sen Benua tarikatına mensup manastırın vakıf okulunda ders kitabı olarak kullanılmaktaydı. Peter Classen (*Karl der Grosse,* 2. Bası, Sigmaringen 1988) ve Robert Folz (*Le couronnement impérial de Charlemagne 25 décembre 800,* Paris 1989)'un eserleri tarzındaki yeni eserlerde Papa'nın Karl'ı onun onayıyla taçlandırdığı tezi savunulmaktadır. Fakat Peter Classen'de taçlandırma ile, Karl'ın imparatorluğunun yenilenmesi için, yasa önünde "Papa'nın güçlü bir şekilde öne" çıktığını düşünmektedir (a.g.e., S. 66, Anm. 238). Iso Müller' in anlatımına inanmak gerekirse Karl, 800 yılının noel gününde 30 numaralı strategemin kurbanı olmuştur. Sonra hemen Papa III. Leo'yu yeniden mevki ve itibar sahibi yapmıştır ve bununla Roma'ya, kimin sözünün geçtiğini göstermiştir. Karl o anda açıkça "Ev sahibi", III. Leo'da "Konuk"tur. III. Leo "Konuk" olarak rolünü "Ev sahibi"ne dönüştürmüştür ve aynı zamanda Karl'a imparatorluk tacını verdiği imparatorluğun karşısında Papalığın gelecekteki konumunu güçlendirmiştir (bkz. 34.20).

Strategem Nr. 31

Güzel Kadın Strategemi

Üç ideogram	美	人	计
Modern Çincedeki söylenişleri	mei	ren	ji
İdeogramların çevirisi	güzel Erkek/Kadın	İnsan	Strategem

Bağıntılı çevirisi: Güzel insanın (kadın veya erkek) Strategemi; güzel insanı ortaya koyan strategem; cinsel çekicilik üzerine inşa edilmiş strategem.

Özü:

1. Adonis-, Venus durumu; Siren Strategemi; Çığırtkan Kuş Strategemi; Seks Strategemi.
2. Ahlak Bozma Strategemi.

31.1 İşin İçinde Oğlanlar da Olabilir

"Ren" ile telaffuz edilen Çince harf çoğunlukla "insan" olarak tercüme edilmektedir. Bundan dolayı 31 numaralı strategem formülü öncelikle kelimesi kelimesine "Güzel İnsan Strategemi" anlamına gelmektedir. Bu bağlamda erkek veya kadın cinsiyetinden olan bir insan söz konusudur. Bu, "Güzel bir adamın, yaşlı bir maiyetin hükümdar tarafından kovulmasını sağlayacak gücü vardır; Güzel bir kadının, güvenilir bir bakanın uyarılarının hükümdar tarafından dikkate alınmamasını sağlayacak gücü vardır" anlamına gelmektedir. 31 numaralı strategemin iki cinsle ilgili önceden, İ.Ö. 221 yılından *Zhou Hanedanlığı'nın Kayıp Kitabı* adlı eserde söylenmiş varyantları, bugün Jin Hanedanlığı (265-420) devrinden kalma bir metinde bulunmaktadır. Gerçektende daha Çin tarihinin erken dönemlerinde bir hükümdarın erkeksi bir güzellikle büyülenmesi ile ilgili örneklere rastlanmaktadır. Jin hanedanı Guo'ya karşı ikinci se-

ferine çıkmadan önce bir oğlan aracılığıyla Yu hükümdarı ve başbakan Gong Zhigi arasında savaşın sonunu etkileyici bir soğukluk yaratmıştı. Aslında bunu *Zuo'nun Geleneği*'ndeki (bkz. 24.1) 24 numaralı strategeme yönelik gizli hikayenin versiyonuna uygun olarak değil bilakis daha sonra ortaya çıkan Liu Xiang'ın (İ.Ö. ?- 6) *Savaşan İmparatorlukları Strategemleri*'ne uygun olarak gerçekleştirmiştir.

31.2 "Güzel Adam Strategimi"ne Dokunma

"Son zamanlarda Çin Komunist Partisi'nin yeraltı mücadelesini ve Kızıl Ordu'nun devrimci savaşlarını, yani 1949 yılında Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşunun öncesini yansıtan bir çok film ve tiyatro oyunu vardır. Bu tip eserler halkı heyecanlı, tehlike dolu ve etkileyici oyunculuk performansı sayesinde büyülemektedir ve yeteri kadar başarılı yaratıcı eserler vardır. Fakat bunların yanında düşük seviyedeki eserlerin, sayısı da az değildir. Bizim taraftan bir temsilci, rakip cepheden herhangi bir kadınla – bir metres veya rakip tarafın lider konumundaki birisinin kızıyla- şüphe uyandıran bir ilişkiye girmiş, büyük bir incelikle strategemleri kullanmış, düşmanı aldatmış ve sonunda savaş emrini başarıyla yerine getirmiştir.

Bir tiyatro oyunu, Halk Kurtuluş Ordusu'nun Orta Çin'de eski bir şehri nasıl kurtardığını tasvir etmektedir. Bizim tarafın askeri haberalma ile ilgili bölümünün bir yöneticisi, başkomutanın metresiyle flört etmeye başladıktan sonra, düşman tarafının başkomutanlığına yerleşmeyi başardı. Sonunda aranan bilgileri ele geçirdi. Bu kadınla kaçması artık düşman olarak algılanmasını ortadan kaldırmış, partinin verdiği emri de yerine getirmesini sağlamıştır. Oyunun yazarı muhakak ki, bu yöneticiyi, zenginlik ve ünvanla satın alınamayacak kadar kararlı birisi olarak göstermek niyetindedir. Fakat seyirci kendisini burgu gibi delen sorundan uzak tutamamakta, bu bölüm yöneticisinin kadının sempatisini ve güvenini kazanmasını desteklemiştir. Bir film bizim ordunun bir istihbaratçısının gerici Guomindang-Güçleri ile bir dağ şehrinde yaptığı mücadeleyi anlatmaktadır. Bizim askeri istihbaratçı oldukça sevimli bir adam olduğundan, düş-

man ordusunun, büyük kızının ona çılgınca aşık olduğu şefin ikinci karısının beğenisini kazanmıştır. İstihbaratçımızın teknesi fırtınaya yakalanmış, ama o bu durumdan faydalanmayı becerebilmiştir. Bu karışık aşk ilişkisi sayesinde ajanımız hiçbir engelle karşılaşmaksızm içeri girebilmekte, dışarı çıkabilmektedir.

Benzer davranışlar filmlerde, tiyatro oyunlarında ve TV dizilerinde görülmektedir. Tam olarak anlaşılmaktadır ki, sanki bizim istihbarat görevlilerimiz, bir kez olsun düşmanın tarafına sızdı mı, karşı taraftan bir veya daha çok kadının yakınlığı ve oldukça zor gözüken Kadın-Erkek ilişkilerinin doğurduğu 'pozisyon avantajı' olmaksızın görevlerini tamamlayamazlar. Bu durum bazılarını biraz olsun düşündürmelidir. Bu gerçekten bizim düşmana karşı verdiğimiz yeraltı mücadelemizdeki en önemli araç mıydı? Komunist Partisi'nin kahraman, akıllı, cesur kişilikleri böyle mi olmalı? Geleneksel tiyatro oyunu *Ejderha ve Anka Kuşu'nun Mutlu Evliliği*'nde şu sahne vardır: İmparatorun annesi Wu, oğlu Sun Quan'ın, Liu Bei'yi tuzağa düşürmek ve onunla bir akrabalık kurarak Jingzhou'yu ele geçirmek için, küçük kızkardeşini yem olarak kullanmak istediğini öğrenir (bkz. 13.6). Yaşlı kadın bu duruma o kadar sinirlenir ki, sinirinden düşüp bayılır. Buradan, eski zamanlarda insanların 'Güzel Kadın Strategemleri'nin kullanılmasını alçakça buldukları sonucu ortaya çıkartılabilir. Zhao Xiaodong *Pekin Gazetesi*'nde 9.4.1981 yılında yayımlanan yorumunu, " 'güzel kadın strategemi' olarak anlaşılmazsa, hemen, bazı film ve tiyatro oyunlarında olduğu gibi, ' Güzel erkek strategemi' olarak anlaşılmalıdır, denilemez" şeklinde sona erdirmektedir.

31.3 Kadınların Hileleri

Çin metinlerindeki olayların büyük bir çoğunluğunda 31 numaralı strategem "Güzel Kadın Strategemi" olarak anlaşılmaktadır. Burada anlatılmak istenen güzel bir kadının yahut herhangi bir kadının -bir erkeğin gönlünü fethetmek- konusunda "en sık kullandığı strategemler: Gözyaşları, yalanlar, umutsuzluk jestleri" (Xu

Guojing: "Kadınların Hileleri", *Kadın Araştırmaları,* Pekin Nr. 6 1994, S. 48 f.) ve örneğin romalı şair Ovid (İ.Ö. 43- İ.S. 17/18)'in *Aşk Sanatı* adlı eserinin üçüncü kitabında kadınları sunduğu gibi strategemler değildir:

> "Şimdi yatağa egemen olmayı ümit edecek.
> Daha sonra bir başkasının onunla sıcacık küçük odayı paylaştığını fark edecek. Entrika olmadığında hararette düşer [...]
> Şehvetin çok az coşku yarattığı kesindir bizim için:
> kendinden daha mı özgür olurdun Thais, iki yüzlü tehlike!
> Bırak onu pencereden içeri girsin, kapılar senin için daha rahat,
> Yüzünden sürekli endişe ve korku okunmakta.
> Yalancı bakireliği fırlat ve bağır: "Gereksiz!" [...]
> Aldat ve kendini zevk alıyormuş gibi göster [...]
> Aldattığında, dikkat et, yalanını fark etmesin,
> Öyle bir bakış ve hareket et ki, sana inansın!
> Seni ferahlatsın, sözünü, inleyen nefesini kanıtla [...]"
> (*Ovid,* iki cilt, Şiir 592 ff., 798 ff., 2. Cilt, Berlin/Weimar 1982, S.285, 291)

Çin anlayışına göre Güzel kadın strategeminde bu tip somut aşk oyunları (bkz. Renè R. Khawam [Çeviri]: *Les ruses des femmes* [Kadınların Kurnazlıkları], Paris 1994) öncelikli yer tutmamaktadır. Burada söz konusu olan –geniş anlamda– daha çok, bir erkeğin hedeflerine, aşk oyunlarına dalmış bir kadın veya strategem kurbanını yoldan çıkaran bir başkası tarafından gönderilen takviye aracılığıyla, ulaşmasıdır.

31.4 31 Yıl Öpüşme Sahnesi Olmaksızın Film Üretme

Savaşan imparatorluklar zamanında (475-221) kaleme alınmış askeri bir makale olan *Altı Kılıf* ' ta "sivil saldırı (wen fa)" üzerine olan bölümde, bir düşman hükümdara güzel bir kadın sunulduğu takdirde hükümdar, olumsuz olan bir şeyi de destekleme eğilimi gös-

terebilir, denilmektedir. Tian Mos 1994'te Pekin'de yayımlanan *5000 Yıllık Süreçte Güzel Kadının Dehşet Verici Strategemleri* adlı kitapta bu strategemin çok eski zamanlardan beri uygulandığını kanıtlamaktadır – Konfüçyüs'de dolaylı olarak bu strategemin kurbanı olmuş olabilir (bkz. 19.11)-. 31 numaralı strategem Çin Halk Cumhuriyeti'nde de asla kullanım dışı kalmamıştır. Zira aksi halde 10.10.1996 tarihli "Çin Komunist Partisi Merkez Komitesi kararı ile ilgili önemli birçok soru "sosyalist düşünsel uygarlığın güçlendirilmiş inşası bağlamında" parti ileri gelenlerine kadın güzelliğini kullanarak girişilen denemelere olgunluk göstermeleri üzerine yemin ettirtilmezdi. Burada yay oldukça geriye, soyluları: "Kim kadınlara sürüklenirse, ülkesini perişan eder" şeklinde uyaran İ.Ö. birinci yüzyıldaki Konfüçyüsçü *Ritler Üzerine Notlar'a* kadar gerilmektedir. Çin Halk Cumhuriyeti'nde kadın ve erkek arasında cinsel ilişki alanında telafi ve bununla birlikte 31 numaralı strategemin kullanımı için ne kadar çok alan ihtiyacının varolduğu, 1949-1980 arası dönemde hiçbir Çin filminin öpüşme sahnesi içermemesinden anlaşılmaktadır. (*Çin Gençlik Gazetesi,* Pekin 28.7. 1994, S.2; bkz. Harro von Senger: Partei, *Ideologie und Gesetz in der Volksrepublik China,* Verlag P. Lang, Bern etc. 1982, S. 236 ff.)

31.5 Şehirleri Düşürücü ve Ülkeleri Alt Üst Edici

Göçmen şarkıcı Sima Xiangru (İ.Ö. 179-117) güzel bir kadını kullanabilen olağanüstü gücü şu sözlerle ifade etmektedir: "Bir Bakış -ve tüm şehirler düşer, ikinci bir bakış- ve tüm imparatorluklar yerle bir olur." Buradan, günümüzde hâlâ yaygın olan, bir kadının, bir şehrin veya ülkenin kaderini belirleyecek kadar güzel oluşuna dair söylenen deyim: "şehirleri düşürücü ve ülkeleri alt üst edici (qingcheng-qingguo) ortaya çıkmaktadır.

Üç İmparatorluğun Romansı (bkz. 13.6) içerisinde aynı anda tam iki kez, 31 numaralı strategem formülüne yönelik en eski kanıt yeralmaktadır. Güzel kadın strategeminden ilk önce bahseden, oğlunu bu strategemi Liu Bei'ye karşı uygulamakla suçlayan Sun

Quan'ın annesidir. 31 numaralı strategem annenin karışması sonucu başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Onun kurnazca yaptığı aldatmaca strategem uygulayıcısı Sun Quan' ı acı bir gerçekle karşı karşıya getirdi: Liu Bei, kendisine egemenlik alanı Jingzhou'ya geri dönüşünde eşlik eden Sun Quan'ın, kızkardeşi ile evlenir. Evli çift kendilerini takip edenleri atlattıktan ve Zhuge Liang tarafından bir teknede güvence altına alındıktan sonra Zhuge Liang, nehir kıyısına koşarak gelen Sun Quan'ın askerlerine:" Geri dönün ve generalinize, bir daha güzel kadın tuzağını (meiren ju) kurmamasını söyleyin" diye bağırır. Sun Quan'ın 31 numaralı strategemi uygulamada uğradığı başarısızlık, Pekin operasında, Pekinli bir tiyatro topluluğu tarafından *Güzel Kadının Strategemi* adı altında sahneye konulmuştur. 1982 yılında Pekin'de *Güzel Kadın Strategemi* başlığı altında yayımlanan fotograflı-çocuk çizgi romanı ortaya çıkmıştır.

"Güzel Kadın Tuzağı (meiren ju)" ifadesini "ji" (strategem) kelimesi yerine "ju" (tuzak, entrika, ağ) kelimesi koyarak *Üç İmparatorluğun Romansı*'nın yazarından önce şair Zhou Mi (1232-1298) kullanmıştır. *Hangzhou'dan Olaylar* (bugünkü Zhejiang eyaleti) adlı kitabında serserilerin, şehrin hareketli yerlerine "Güzel Kadın Tuzağı" kurup, fuhuş yaptırtarak gençliği aldatıcı şans oyunları batağına saplamalarını anlatmaktadır. "Güzel kadın Tuzağı" aynı şekilde, "Organize Dolandırıcılığın Yasaklanması" adlı, 1318 tarihli bir hukuk eserinde yer almakta, *Yuang Dianzhang'da, Yuan Hanedanlığı*'nın *Kurumlarında* (1271-1368) bu tuzaktan söz edilmektedir.

31.6 Sertliğin Yumuşaklığıyla Egemen Olmak

Li Guowen, "Eski zamanların soygun alaylarında, kendisini kaçırmış olan adama, esaret altındaki konumunu bir nebze olsun iyileştirebilmek için, gülümseyen ilk kadın güzel kadın strategeminin atasıdır" tahmininde bulunmaktadır (*Zhuomuniao [Ağaçkakan]*, Pekin Nr.3, 1995, S. 133). 31 numaralı strategemin temelinde "Yumuşaklıkla Sertliği/Uysallıkla gücü yenmek (yi rou ke gang)" düşüncesi yat-

maktadır. Bu düşünce Lao Tzu'nun, suyu "tüm dünyada sudan daha yumuşak ve hafif birşey yoktur, fakat katılığa eklendiği anda onunla hiçbir şey kıyaslanamaz" olarak tanımladığı, *Tao Te Ching'* ine kadar geri gitmektedir.

31 numaralı strategem çoğunlukla bir güç pozisyonu şeklinde algılanılır, fakat asıl meselede zarara uğramış ihtilaf partisinde, zayıfların kullandığı bir silahtır. İhtilaf partisinin teknik ve entellektüel düzlemde yenilemeyeceği ihtimali, maddi ve manevi düzlemde, düşünüldüğünde, zayıftır. 31 numaralı strategem üçüncü olarak, rakibin duygusal durumuna işaret etmektedir. Sert bir yüzleşme ile yapılamayan, 31 numaralı strategem sayesinde belki duygusal düzlemde başarılabilir: Seks strategemi sayesinde itaat ettirtilebilir. Burada 31 numaralı strategemin siyasi-askeri uygulanımından bahsedilmektedir. Güzel kadın burada strategemi uygulayanın elinde bir çeşit silah rolü oynamaktadır.

Çinli strategem araştırmacısı Yu Xuebin, bu şekilde uygulandığı takdirde 31 numaralı strategemin, uygulayan açısından herhangi bir riziko taşımadığı kanısındadır. Li Guowen, (a.a.O., S.132), düşünülen en küçük masrafla en büyük kazancın 31 numaralı strategemle sağlanabileceğinin altını çizmektedir. Bu strategem aracılığıyla rakip dolaylı olarak, kendisine sunulan kadının dolambaçlı yolu üzerinden, zayıflatılır. Kadın rakibe muhtemelen tanrının bir lütfu gibi pozitif bir görüntü verirken, aslında gizliden gizliye rakibi zayıflatma, kazanma, tarafsızlaştırma veya tamamen çökertme hedefi üzerinde çalışmaktadır. 31 Numaralı strategem zor kullanmamakta bilakis kendi inisiyatifiyle strategem kurbanı olmaktadır. Kendi kendine sonradan güzel kadınının onun üzerindeki etkisini fark ettiğinde, genel olarak olumsuz duygular hissetmemektedir.

31.7 Kahramanların Seks Engelleri ile Yaşadıkları Zorluklar

Yu Xuebin, kahramanların, kadınların çok özel çekiciliklerinin dışında başka hiçbir silahla alt edilemeyecekleri kanısındadır. Bundan dolayı şöyle denir: "Kahramanlara, Seks engellerini aşmak zor

gelir." Bu yüzden de gerçek bir kahraman yoktur kuşkusuz. Kadının "faydası" hem sivil, hem de askeri düzlemde olabilir. 31 numaralı strategem sivil alanda karşı tarafın saf seksüel baştan çıkarıcılığına yönelmekte, askeri alanda ise kadınların doğrudan doğruya, düşmanda çok özel psikolojik etkiler yapabilen dış görünüşünden faydalanmayı içermektedir.

Güzel kadından herkesin gözünün önünde veya gizlice faydalanılabilir. Rakip, büyüleyici bir kadınla muhatap edilerek yüzleştirilebilir. Güzel kadın, gizlice olaya dahil edildiğinde, nereden geldiği, ne planladığı bilinmeksizin birden bire ortaya çıkmış olur. 31 numaralı strategemin uygulanması esnasında rakibin yumuşatılması, şaşırtılması yahut sempati kazanmasına yönelik olarak güzel bir kadından açıkça faydalanılması, ansızın ortaya çıkan güzel kadının, öncelikle çağırtkan kuş, ajan ve muhbir olarak faaliyet göstermesi anlamına gelir.

31 numaralı strategemin icrasında güzel kadın, kendi içinden geldiği gibi, kendi bileğinin gücüyle, kendi kişisel inisiyatifiyle veya arka planda bulunan strategem uygulayıcısının emri ile faal olarak hizmet verebilir. İkinci bir seçenekte, güzel kadının fikir değiştirmesi ve strategem uygulayıcısının planladığından farklı bir şekilde hareket etmesi rizikosu vardır (bkz. 13.6). 31 numaralı strategemin çevresinde sarmalanan ünlü Çin hikayelerinde, aslında güzel kadın hep yabancı olarak tanımlanmıştır.

31.8 Güzel Objelere Tutkun Olmak

Çin strategem literatürüne göre 31 numaralı strategem formülü ayrıca mecazi bir anlamda ortaya çıkmaktadır. "Güzel Kadın" birde rakibin "ruhsal koruyucu duvarını" (Yu Xuebin) yıkma gücü olan herhangi birşeyi destekler. 31 numaralı strategem geniş anlamda genel olarak "ahlaken çökertici-Strategem" olarak kendini göstermektedir. Kişilerin ve eşyaların tahrip edici etkilerinden konfüçyusçu klasik eser *Tarihin Kitabı*'nda da bahsedilmektedir: "İnsanlarla şakalaşmakla erdemlilik, [önemsiz sevilen] nesnelerle zaman geçirmekle de yüksek amaçlara yönelik çaba yitirilir."

Coşku ve eğlencenin gerçekleşmesi için çaba harcayan insanlar, tıpkı tüm dikkati üzerlerine çeken büyüleyici nesneler gibi, 31 numaralı strategem tarafından amaçlanan hedefe hizmet etmeye yani karşıdakini toz duman etmeksizin barışçıl yollardan zayıflatmaya elverişlidirler. Rakip, sevimli, alımlı bir kostümle gizlenmiş ve coşturucu bir yüzmaskesi geçirilmiş bir felaketle kuşatılabilir. O halde "güzel kadın"ın yerine gerektiğinde güzel, değerli bir nesne veya para geçebilir. Elbette 31 numaralı strategemi uygulamadan önce rakibin genel olarak neden hoşlandığı ve ilgisini en çok neyin çekebileceği kesin olarak saptanmalıdır. "Güzel kadın" inandırıcı bir biçimde sunulmalıdır ki rakipte kuşku yaratmasın. Sonuç olarak 31 numaralı strategem normalde çatışmacı değildir. Askeri tartışmaların sonunda bir çatışma kaçınılmazdır, fakat bu durum 31 numaralı strategemin devreye sokulmasıyla yatıştırılır.

31.9 Mah-Jongg Oyunu Maskesi Altında Rüşvet

"Güzel kadın"a sahip olmak istemeyen insan yoktur, fakat bunlar "güzel bir kadın" elde ettiklerinde bir strategeme kurban olacaklarını düşünerek endişelenirler. Yani önemli olan, "güzel kadının" olabildiğince iyi ambalajlanmasıdır ki karşıdakinde güven uyandırsın, "güzel kadının" kabulünde bir strategem tarafından kandırılmasın. Böylece bilerek kaybedilmiş olan bir Mah-Jongg* partisinde oldukça yüklü bir rüşvet tutarı galibiyet primi olarak ödenebilir. Şans oyunlarının yasaklanmasıyla ilgili doğrudan doğruya ölçülü bir yasa bunların hepsinin hiç beklenmedik bir anda başarısızlığa uğramasına neden olabilir. Veya kendisinin katılımına izin verilmeyen geleneksel bir pay bir tombala kazancı biçiminde ödettirilir ki hiç kimse bir eleştiri getiremez. Bu tip hilelerle insanlar, bir çok "güzel kadın" karşısında kayıtsız kalabilirler veya kendilerini birdenbire "güzel kadınların" tutsakları haline getirici davranışların riski altına girmezler.

Ve tabii ki strategemle örtülü güzel kadın strategemi de sonunda ortaya çıkarıldı. Çinli mahkumların çoğu, "güzel kadın strategemi"

---

* 2-4 kişi arasında renkli çinilerle oynanan Çin kökenli bir oyun. (Çevirenin notu)

olsun, değerli kültür objeleri ile hareket eden "güzel kadın strategemi" olsun, para ve sermaye ortaya koyan "güzel kadın strategemi" olsun veya iktidara çeken "güzel kadın strategemi" olsun mutlaka herhangi bir güzel kadın strategeminin kurbanı olmuşlardır. Kısaca, kim sürekli "güzel bir kadın" kabul ederse, bir strategemin de kurbanı olur. Bu hemen hemen istisnasız böyledir. *Halkın Kurtuluşu Ordusu Gazetesi* (Pekin 5.1.1995) "'Güzel kadın strategemi'nde 'güzel kadını' kabul ederken, aynı zamanda da 'strategemi' ortaya çıkmamış saymak mümkün mü?" başlıklı yorumunda, tüm olası "güzel kadınlar"dan uzak durarak bu strategemden kaçınma davranışının, uygulanan strategemle baş edebilmek için çareler bulunabilir düşüncesinden daha iyi olduğunu iddia etmekte, "Güzel Kadın Strategemi"nden geniş anlamda bahsetmekte ve güzel kadın strategeminden Çin askeri çevrelerinde hiçbir şekilde çekinilmediğini not etmektedir.

31.10 Kaleyi İçten Fethetmek

Hem 17 numaralı strategem hemde 31 numaralı strategem öncelikle, bir armağan ile hareket etmektedir. Her iki durumda da strategem uygulayıcısı verdiğinden çoğunu almak istemektedir. Her iki strategem arasındaki fark, 17 numaralı strategemde küçük bir armağanın büyük bir armağana karşı doğrudan doğruya değiş tokuş ettirilmesi söz konusuyken (17.52), 31 numaralı strategemde ana hedef karşıdakinin zayıf düşürülmesi olmaktadır.

Gözle görülür motif olmaksızın sunulan, dikkat edilmesi gereken armağanlar içeren her iki strategemden korunmak gereklidir. En küçük bir şüphelenmede uyanık olmak önerilmiştir. Gerektiğinde armağanı geri çevrilmeli ve armağanın arka planındaki strategemin foyası ortaya çıkarılmalıdır. Ayrıca 31 numaralı strategemin aracılığıyla olası girişimlerle ilgili irade gücü çelikleştirilmeli ki cinsellik ve buna benzer şeyler kullanılarak yönlendirilme olmasın. Zira 31 numaralı strategem, strategem kurbanının kalesinin içi yeteri kadar sağlam olmadığında, işe yarar. Dıştaki uyarıcı hücum değil, bilakis

iç dayanıksızlık 31 numaralı strategemin başarısı için çok önemlidir. Savunmasına bundan dolayı öncelikle iç gelişim yardım etmektedir. Deşifre olmuş 31 numaralı strategemde gerçekten güzel bir kadın öne sürüldüğünde, bu kadın, belki yakışıklı bir adamın yardımıyla, kazanılarak, ikili ajana dönüştürülebilir (bkz. 33 numaralı strategem) ve rakip stretegemlerin iptal olmasına yardımcı olabilir.

31.11 Seks Görevi İçin Üç Yıl Eğitim

36 strategem ile ilgili yazılmış en eski incelemede 31 numaralı strategemle ilgili olan bölümde şöyle denilmektedir: "rakibin orduları güçlü ve generalleri akıllıysa, askeri bir tartışmadan kaçınılmalıdır. Durum bir süre için yumuşak huyluluk gerektirmektedir. İnsanın kendisini yumuşak huylu göstermesi için birçok olasılık vardır. Devlet topraklarının başkasına bırakılması önerilmez. Zira düşmanın gücü arttırılır. Düşmana kıymetli mallarda verilebilir, fakat bu da önerilmez zira bununla düşmanın zenginliği arttırılır. Geriye bir tek şey kalır, o da, düşman komutana güzel kadınlarla hizmet etmek, ancak böyle onun irade gücünü kırmak, maddi kaynaklarını tüketmek ve daha ileride, emri altında olanların, hükümdarlarının doğru yoldan çıkmasını derin bir kinle karşılayıp karşılamadıklarını yakalamak mümkün olabilir." Yue (bugünkü Zhejiang eyaletinde bir bölge) imparatoru Gou Jian (İ.Ö.?-465), düşmanı Wu (bugünkü Jiangsu, Zhejiang ve Anhui eyaletleri çevresinde) imparatoru Fu Chai (İ.Ö. ?- 473)'ye bu şekilde davranmıştır (bkz. 10.3).

Gou Jian'ın 31 numaralı strategemi Fu Chai'ye karşı uygulamasının odağında "Çin eski çağının Helena"'sı Xi Shi durmaktadır (Wolfgang Bauer/Herbert Franke). Xi Shi, Avrupa'nın en büyük gazetesinin işaret ettiği gibi, Eski Ahitte kendini İran kralı Kserkses'e feda eden –"Halkı için" (*Bild*, Hamburg 26.3.1994, S.5),– Esther'le de kıyaslanabilir. Aslında "Xi Shi" "Batılı Shi" anlamına gelmektedir, ancak "Shi" aynı zamanda onun soyadı olmaktadır, "batılı" doğumyerinin yönü ile ilgilidir. Xi Shi Çin'de,

kendilerine 1991 yılında Pekin'de yayımlanmış olan bir kitabın ithaf edildiği, dört güzelden biridir. "Xi Shi" Çin'de, sonradan, güzel kadınla eş anlamlı bir kelime daha doğrusu kadınsı güzellik ve bir sevgiliye yapılabilen en büyük iltifat manasına dönüştü. Doğal olarak Xi Shi, başta bir çok operanın olmak üzere sayısız edebi ve sanatsal eserin konusu oldu.

Zhao Ye (İ.S. 1. Yüzyılın ikinci yarısı),*Wu ve Yue Devletlerinin İlk ve Sonbaharları* adlı eserinde, tarihsel kaynaklara dayanarak, fakat halka dair ananelerle de destekleyerek, Guo Jian'ın güzel Xi Shi'yi Fu Chai'ye karşı zincirleme-strategemine nasıl eklediğini bir bütün olarak tasvir etmektedir.

Yüksek rütbe sahibi Wen'in Zhong imparatoru Guo Jian'a Wu İmparatorluğu'nu ortadan kaldırmaya yönelik uzun vadeli plan üzerine yaptıkları bir görüşmede önerdiği birbiri ardına gelen geçici yeni hilelerin dördüncüsü şudur: "Wu imparatoruna güzel kadınlar gönderiyoruz. Böylece onun aklını dumana boğuyor ve girişimlerini alt üst ediyoruz."

Bu noktaya gelindiğinde Gou Jian, Yue ülkesinin her tarafına güzel kadınlar arayan gözcüler yolladı. Sonunda Zhulo-Dağı'nın (Bugünkü Zhuji şehrinin bulunduğu bölgede, Zhejiang eyaleti) eteklerinde büyüleyici güzellikte iki kız bulundu. Adları Xi Shi ve Zheng Dan olan kızların babaları çalı çırpı satıcısıydı. Kızlar hemen başkente getirildiler, üzerlerine gösterişli kıyafetler giydirildi, dansta ve şarkı söylemede doğru hareket etme ve sahneleme öğretildi ve şehir hayatına alıştırıldılar. Üç yıllık eğitimlerinin tamamlanmasından sonra Gou Jian, başbakanı Fan Li'ye bu iki güzel kızı Wu imparatoruna götürmesini emretti. İmparator bunu son derece büyük bir sevinçle karşıladı ve "Yu Devletin hükümdarının bana iki kadını saygı olarak armağan etmesi, benim için, onun sonsuz mertliğini gösteren, bir kanıttır." dedi. Bakan Zi Xu, imparatora, armağanı kabul etmemesi uyarısında bulundu. İmparatora, seks düşkünlükleri yüzünden tahtlarını ve imparatorluklarını kaybeden eski hükümdarları hatırlattı. "Majesteleri bu kadınları kabul ettikleri takdirde mutlaka mutsuz olacaklardır. Ben, Yue imparatorunun gece gündüz kitapları ve belgeleri incelediğini öğrendim.

10.000'den fazla cesur askeri silah altına almış olmalı. Bu adam, eğer ölmezse, amaçlarını gerçekleştirecek. Önerileri dinledi ve uzmanları çevresine topladı. Direncini güçlendirmek için, yazın yünlü, kışın da yazlık kıyafetler giymekte (bkz. 34.13). Yetenekli bakanların devletin değerli bir serveti, fakat güzel kadınların bir devletin bozuluşunun kaynakları olduklarını duydum." Wu imparatoru bakanına kulak asmadı ve her iki kadını da kabul etti. Güzellerden biri olan Zheng Dan'ın izleri o andan itibaren saygısızlığın karanlığında silindi.

Fu Chai, Gao Jian'ın gönderdiği armağanı kabul ettiğini ve böylece strategeminin kurbanı olduğunu öğrenince, oldukça sevindi. Fu Chai bundan böyle Xi Shi'ye devletin sorumluluğundan daha fazla zaman ayırmaya başladı. Xi Shi'yi mutlu etmek için, masrafını halkın sırtına yüklediği, içinde sevgilisiyle hoşça zaman geçirdiği, oldukça lüks bir saray inşa ettirdi. Wang Kefen ve yardımcısı, *Eski Çin'de Erkek ve Kadın Dansçıların Hikayeleri* (Pekin 1983, S.38) adlı çalışmalarında, Suzhou yakınlarındaki (bugünkü Jiangsu eyaletinde) Lingyan Dağında günümüzde hâlâ Fu Chai'nin mimarisinin izlerine rastlanılabileceğini belirtmektedirler. Wu devletinin işleri hergeçen gün daha fazla bozulmuştur. İ.Ö. 475 yılında bu durum daha da ileri gitmiştir. İmparator Gou Jian, Wu İmparatorluğu'na saldırmış ve ani baskın tarzında bir darbe ile imparatorluğu alaşağı etmiş, Fu Chai ise intihar etmiştir.

Xi Shi, Yue devletine geri dönmüş, hükümdarının görkemli zaferinden sonra artık kendini güvende hissetmeyen Gou Jian'ın başbakanı Fan Li ile birlikte kaçarak efsanelere karışmıştır. Xi Shi gerçekten yaşadı mı yoksa uydurma tarihsel bir kişilik miydi, günümüzde hâlâ tartışılmaktadır. Gerçi kısa bir süre önce bulunmuş olan bronz bir kılıç kabzasının yazıtının Fu Chai'nin emri ile bu kılıcın yapıldığını göstermesi, Xi Shi'nin yaşamış olduğuna dair bir delil olarak kabul edilebilir. (*Kültür Buluşması Gazetesi,* Shangai 13.10.1996, S. 3)

31.12 *Taipei Borsasında Strategem Spekülasyonu*

"Kendinden 20 yaş büyük bir adamla evlendiğine göre, O'nun artık saf bir genç kız olmadığını düşün. Onun hakkında söylemek istediğim, bir gün, evliliği sayesinde, iyi bir kariyer yaparsa, Guomindang (Tayvan'da 1949'dan beri hüküm süren parti)'ı felakete sürükleyici mükemmel bir plan kurabileceğidir. Bunu kulağa daha hoş gelici bir cümle ile şöyle ifade edebiliriz: Tıpkı Xi Shi gibi o da güzel kadın strategemini kullanmaktadır."

Tayvanlı yazar Zhu Tianxin (doğum 1958), Maliye Bakanı Guo Wanrong (doğum 1930, Shirley Kuo olarak da adlandırılmıştır) ile ilgili yapılmış bu strategem analizini, *Yeni Partinin Ondokuz Günü* adlı kısa hikayenin, 1988 yılında kuzeninin teşviki ile, ailesine fark ettirmeden, küçük yatırımcı olarak borsada oynamaya başlamış olan, Taipeili bir ev kadını olan kahramanı ile sohbet eden bayan Jia'ya atfetti. Taipeili ev kadını, oynadığı tahvil oyunu sayesinde ilk kez ev kadını konumundan sıyrıldı ve yeni bir kimliğe büründü. Her gün, şayet ailesi evde değilse, bir büfede, iki aydan beri tanıdığı ve yeni borsa haberlerini değerlendirdiği bayan Jia ile buluşmaktaydı. Günlerden bir gün, Maliye Bakanı Guo Wanrong hisse senedi kazanç vergisinin uygulamaya konulacağını beyan etti ve bu yüzden bir borsa krizinin patlak vermesine neden oldu. Birçok borsa spekulatörü her iki bayanı da defalarca uyarmışlardı. Kazançları risk altındaydı. Bayan Jia, Guo Wanrong'un planlarının ardında siyasi motifler olduğunu tahmin etti. O, Guomindang rejiminin en sert muhaliflerinden olan Peng Mingming'in kuzenlerinden biriydi. Mingming, uzun yıllar hapis yatmış ve daha sonra sürgüne yollanmıştı. 1990'lı yıllarda yurtdışından Tayvan'a dönmesine izin verilmiş olan en son muhalifti; siyasi kariyerine muhalefette başladı. Guo Wanrong, önde gelen Guomindang-üyesi olarak önemli görevler üstlenmiş, kendisinden yaşça çok büyük olan Ni Wenya (doğum 1905) ile evliydi. Wenya, 1972-1989 yılları arasında yasama kurulu başkanlığı yapmıştı.

Bayan Jia kuşkulanmaktaydı, Guo Wanrong vaktiyle, siyasi bir güç elde etmek için bir adamla evlenmişti. Önceden haber verilmesiyle eylül 1988'de ardı ardına 19 gün hisse senedi değerlerinin dü-

şürülmesine ve kızgın yatırımcıların hükümete karşı günlerce sokaklara dökülmelerine neden olan hisse senedi kazanç vergisi sayesinde Guo Wanrong, Guomindang-hükümetine zarar vermek ve Peng Mingming'e yarar sağlamak istemekteydi. Tıpkı Xi Shi'nin Gou Jian'ın güzel kadın strategeminin başaktristi olarak Wu imparatorluğunun çöküşüne katkıda bulunması gibi, bayan Jia'nın tahminine göre, Guo Wanrong da, kuzeni Peng Mingming' in ihtilal planlarını desteklemek için, aynı strategemi ortaya koymaktaydı.

Mayıs 1998'de Taipei'li bir sigorta yöneticisi ile bayan Jia'nın tezi üzerine sohbet ettim. Sigorta yöneticisi, Guo Wanrong'a yöneltilen strategem suçlamasının uydurma olduğunu iddia etmekte ve vaktiyle Zhu Tianxin'in strategemle suçlandığını söylemekteydi. Guo Wanrong'un edebi olarak yayılmış olan ithamı aracılığıyla, 1991 yılında Guomindang'a karşı savaş açmış ve Çin Sosyal Demokrat Partisi'ne katılmış olan bu yazar Guomindang saflarına düşmanlık tohumları ekmeye çalışmıştır (s. Strategem 33).

31.13 Gökyüzü, Yağmur, Tohumlar

İki saray kliği arasındaki mücadeleyi, 17. Yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkmış olabilecek şiirsel roman *Gökyüzü, Yağmur, Tohumlar* tasvir etmektedir (bkz. 26.7). Başaktör Zuo Weiming'tir, düşmanı, yüksek görevlerde bulunan ve arasıra fiilen tüm Çin'e egemen olan hadım ağası Wei Zhongxian (1568-1627)'dır. Roman, artan güçsüzlük nedeniyle, git gide kızışan, en yüksek katmanlara kadar yayılmış olan aykırılıkların karakterize edildiği Ming Hanedanlığı (1368-1644)'nın çöküşünü yansıtmaktadır.

9. Bölümde güçlü Fang Congzhe'nin, rakibi Zuo Weiming' i etkisiz hale getirmek için, kardeşi rolünü oynaması yönünde fahişe Jia Xiuying'yi, nasıl zorladığı anlatılmaktadır. Zuo Weiming'i davet ettiği bir ziyafette, suçu Zuo Weiming'e yüklemek için, fahişeyi bir uşağa öldürtür. Uşak fahişeyi, tecavüz ederek öldürür. 22. Bölümde hadım ağası Wei Zhongxian, dört saraylı hanımı, Zuo Weiming'ı öldürmeleri için kışkırtır, sonuçta dört kadın yaşamlarını yitirirler. 31

numaralı strategem formülünün sık sık kullanıldığı 26. Bölümde, hadımağası güvenilir bir adamın iki metresini, Zuo Weiming'in oğullarını ve damatlarını tuzağa düşürmek için, ayarlar. Zuo Weiming'in aklı yeniden üstün gelir ve iki güzel kadını da boğdurur.

Romanın 1984 yılında yayımlanmış Pekin baskısının önsözünde şunların yazılmış olması şaşırtıcı değildir: "Güzel kadın strategemi yardımıyla rakipleri alt etmek, feodal dönem Çin politikacıları için güncel bir yöntemdi [...] Savaşan imparatorluklar (475-221) zamanında Xi Shi, Gou Jian'ın emriyle, Fu Chai'yi büyüleyip kendine aşık etmek için, Wu'nun sarayına gitti (bkz. 31.11). Bu 31 numaralı strategemin uygulanması için eski zamanlarda uygulanan örnek bir olaydır. Fakat *Gökyüzü, Yağmur, Tomurcuklar* romanında sürekli olarak, sarsılmış kadınların ölümleriyle son bulan, hikayeler tekrar edilmektedir. Her defasında birileri perde arkasında ipleri ellerinde tutar, iktidar konumları nedeniyle cezaları atlatırken, kendi kaderlerini çizemeyen güçsüz kadınlar, idam sehpalarında günah keçisi rolünü üstlenmek zorunda kalırlar."

Romanda sadece birkez üç güzel kadın zafere ulaşmaktadır. Bunlar kurdukları seks tuzağıyla üç haydutu sarhoş ettikten sonra öldürmüşlerdir. Güzel kadınların kurban değil galip olarak olay yerini terk ettikleri bu tek olayda söz konusu olan elbette ki kadınlar değil, bilakis şeytanca kadın görünümüne sokulmuş erkeklerdir (Bölüm 22 ve 23).

Batıda entrika çoğunlukla tipik bir kadınsı olay olarak görülürken, Çin entrika hikayelerinde kadınlar çok sık olarak güzel kadın strategeminin kurbanı değil, erkeksi entrikanın kurbanı olarak göze çarpmaktadırlar. Çin Halk Cumhuriyeti'nde 20. yüzyılın en ünlü Çinli yazarlardan birisi olan Lu Xun (1881-1936) şu şekilde yakınmaktadır: "Binlerce yıl boyunca Çinliler baskı altına alındılar ve birçok gizli tertibe ve entrikaya maruz kaldılar."

31.14 Uzun Kale Duvarı Kadar Değerli

Li Zhi, Pekin'de yayımlanan *Dünya Bilgisi* adlı dergide, "Vietnamlılar ve Kamboçyalılar arasındaki nikahlar, Vietnam'ın, 1979 yılında bu-

rayı işgal ettikten sonra, Kamboçya'da uyguladığı asimilasyon yöntemlerinden birisidir", iddiasında bulunmakta (Nr. 17, 1985, S. 29) ve bu bağlamda 31 numaralı strategemi kullanmaktadır. Yazısına şöyle devam etmektedir: "Vietnam ikili biçimde ilerlemektedir. İlkinde sıradan Kamboçyalı kadınları, Vietnamlı erkeklerle evliliğe zorlamaktadır[...] İkincisinde üst düzey Kamboçyalı parti ileri gelenlerini Vietnamlı kadınlarla evlenmeye zorlamaktadır. Böylece Vietnam 'Güzel kadın strategemi'nin etkisiyle Kamboçya kukla yönetimi üzerinde kendi siyasi-ideolojik kontrolünü gerçekleştirmek istemektedir[...]"

31 numaralı strategemin uygulanmasına yönelik bir örnek olarak Yu Xuebin elbette, saray hanımı Wang Zhaojun'i özellikle vurgulayarak, Çinli hükümdarların geçmişte yabancı halklara karşı uyguladıkları evlilik politikalarını da dile getirmektedir (bkz. 17.26). İ.Ö. 33'de Huhanye (İ.Ö. ?-31)'nin, Xiongnu'nun en önemli soylularından birisi ile evlenmesini yorumlamaktadır. Bu evlilik Çinlilere ve Xiongnu'ya ortalama 70 yıl süren bir barış sürecini armağan etmiştir. Strategem araştırmacısı Yu Xuebin, güzel kadınlar sayesinde aykırılıkların etkisiz hale getirildiğini ifade etmekte ve şu iddia da bulunmaktadır: "Doğru zamanda ortaya konan bir güzel kadın, Qin-Dönemi (221-207)'ndeki uzun kale duvarı veya Han-Dönemi (İ.Ö. 206- İ.S. 220)'ndeki 140 000 kişilik ordu kadar güçlüdür".

31.15 Go Rakiplerinin Dostça Ortadan Kaldırılmaları

Huang Longshi (İ.S. 1651- ?) 16 yıl boyunca Çin' in en iyi Go oyuncusuydu. Go, "Weiqi"nin Japonca adıdır, beyaz ve siyah taşların mümkün olduğunca büyük alanların ele geçirilmesi için mücadele ettikleri, satranca benzer, Çin kökenli bir oyundur. Bu oyuna uluslararası populariteyi ilk olarak Japonya'nın kazandırmasının nedeni, oyunun Japon adı altında tanınmasından kaynaklanmaktadır. İmparator Kangxi (1662-1721)'nin hükümdarlık döneminin ortalarında Huang, Çin'deki tüm Go-çevrelerine hakimdi. Konfüçyüs yazıları araştırmacısı Yan Ruoqu (1636-1704) Huang Longshi'yi, Qing-Ha-

nedanlığı'nın, diğer onüçünün oldukça yüksek değerde bilgin ve yazar oldukları, "14 bilgesi"nden biri olarak kabul etmektedir. Bu eskiden, strategemik düşünmeyi öğrenmeye de elverişli Go oyununa ne kadar değer verildiğinin göstergesidir.

Huang Longshi'nin ölüm zamanı ve sebepleri açıklığa kavuşturulmamıştır. Belli başlı belirtilerden yola çıkarak, genç yaşta ölmüş olması gerektiği kanısına varılmıştır. 30.1.1994 tarihli *Pekin Akşam Gazetesi* iki eski metin yayımlamıştır. Bu metinlere göre Huang Longshi, 31 numaralı strategemin kurbanı olmuştur. Bir metine göre, rakibi olan üç Go oyuncusu Huang Longshiyi kıskanmışlar, "onu müstehcen müzik ve seksle baştan çıkarmışlar ve hasta düşmesi için ahlakını bozmuşlardır. Bir başka kaynağa göre Xu Xingyou adında biri, Huang Longshi'yi, Çin Go oyuncularının en iyileri arasına girdikten sonra, kıskanmıştı, çünkü kendisini ondan üstün görmekteydi. Xu Xingyou oldukça zengindi. Huang Longshi'yi evine davet etmiş ve onda kalmasını sağlamıştı. Daha sonra misafirine çeşidi bol yemekler, alkollü içecekler ve güzel kadınlar sunmuştu. Üç yıl sonra Huang Longhi'nin enerjisi tükenmiş ve kısa bir süre sonra da ölmüştü. Ortaya çıkan sonuç özetle, *Pekin Akşam Gazetesi*'nin de ifade ettiği gibi, Huang Longshi'nin alkol ve seks nedeniyle ölmüş olmasıdır.

31.16 Erotik Bir Kitap Aracılığıyla İntikam

Altın Vazodaki Bahar Dalları adlı ünlü Çince erotik romanın etkili gerilimi Çin'de, yüzlerce sayfası dikkate alınmaksızın, yazarı üzerinde efsanevi bir söylentiye yol açtı, o dönemde yazarın kişiliği üzerine aşağı yukarı 50 farklı tez dilden dile dolaştı (*Kültür Buluşması Gazetesi,* Shanghai, 26.8. 1999, S. 6). Söylentiye göre bilim adamı Wang Shizhen (1526-1590) (bkz. 24.1) bu kitabın yazarıydı. Babası, oldukça pahalı bir tablo nedeniyle, içi kötülükle dolu başbakan Yan Song (1480-1567) tarafından öldürülmüştür. Babasının ölümünün intikamını Yan Song'un oğlu, takılgan bakan Yan Shifan (?-1665)'dan almak için, birinci baskının her bir sayfasına zehir sür-

müştü ki, pornografik literatürün doyumsuz okuyucusu olarak bilinen bu makam sahibi eline tutuşturulmuş roman metinlerini hızla okuduktan sonra zehirlenerek ölsün. Taipei'deki iki yıllık öğrenimim (1971-1973) esnasında seyretmiş olduğum tarihi bir filmden öğrendiğim kadarıyla, kitabın sayfalarını çevirirken, zehir tesir etmiştir. Bakan, sayfaları çevirirken her defasında işaret parmağını ıslatmaktaydı. Islak parmağında bir miktar zehir kalmıştı, bakan, parmağını, tekrar ıslatmak için, bir sonraki sayfada, diline değdirdiğinde farkında olmadan zehiri de yutmuş oldu. Böylece sayfaları çevirirken defalarca parmağını diliyle ıslatması sonucunda ölümün pençesine düştü.

Güzel kadın strategemi bu örnekte erotik bir romanın çekici tasvirinde kendini göstermektedir. Sadece bu şehvetli sahneler sayesinde gayretli okuyucu strategemin tuzağına düşerek kurban olur.

Wang Shizhen, romanı yazdığı sırada, "düşmanı Yan Shifan' ı öldürmek için sayfalara zehir sürmüş" söylentisini, Çinli yazar Lu Xun (1881-1936) *Çin Kurgusunun Kısa Tarihi* adlı, 1976 yılında İngilizce olarak Pekin'de yayınlanmış olan, kitabının 221. sayfasında belirtmiştir. Umberto Eco'nun Lu Xuns'un eserini okumuş olmasının olası olduğunu bana, Weimar'da düzenlenmiş olan Avrupa sinoloji kongresinde görüştüğüm, dünyanın en çok satanları arasında yer almış olan *Il nome della rosa* (Gülün Adı) (Milano 1980)'nın yazarını tanıyan, bir bayan sinolog bildirdi. Umberto Eco, "Yaratma yeteneği, öldürme görevini zehirli bir kitaba yüklemekle oluşturulur [...] Okuyucu, sayfaları daha iyi çevirebilmek için, parmağını diliyle ıslattığında, kendini zehirleyecektir", zira katil "Kitap sayfalarını zehir ile [...] doldurmuştur" demektedir (Burkhart Kroeber [Hg.]: *Zeichen in Umberto Ecos Roman 'Der Name der Rose'*, München/Wien 1987, S. 265, 93). "Eco kriminolojik bir yenilik buluyor" (a.g.e, S.93). Yüzyıllardan beri Çin imparatorluğunda, *Altın Vazodaki Bahar Dalları* romanının ortaya çıkış hikayesi etrafında dönen söylenti göstermektedir ki Çinliler, Eco'nun sözü edilen buluşunu çok önceden bilmekteydiler.

31.17 Güzel Kadınlarla Müşteri Avı

Erkek ve kadın tüm tüketiciler 31 numaralı strategemle her adım başı temas halindedirler. Dergilerin kapaklarındaki ve kültür sayfalarındaki güzel kadınlar, herhangi bir ürünün reklamındaki kadar çekicidirler. Bulvar gazeteleri yüksek tirajlarını geniş ölçüde iki strategeme borçludurlar. 5 numaralı sömürü strategemine dayanarak feci bir suç yarışına girişmekte ve insani şaşkınlıkları, çoğunlukla acımasız fotograflarla, detaylandırmakta, ve 31 numaralı Seks Strategemi çerçevesinde bunları güzel kadın fotografları ile süslemekte ve Seks bilgileri yaymaktadırlar. Televizyon yayıncıları da, 31 numaralı Seks strategeminin yardımıyla yüksek seyredilme oranı elde edeceklerine inanmaktadırlar: "Defileler, televizyon şovları, reklam aracıları: Şimdi kulis olarak bir genelev-sokağına ihtiyacınız var" (Bir Fotograf haberin başlığı, *Bild,* Hamburg 21.11.1998, S. 2). Bu arada güzel kadınlar sadece ortada durmamalılar. Asıl işin yanında müşteri kazanmak, para kazanmak için yardımcı olmalıdırlar. Güzel kadın amaca giden yolda bir araç olduğu takdirde, 31 numaralı strategemin taşıyıcısı olarak hizmet verebilir. Burada strategem kurbanını savaş dışı etmekten ziyade, çantasından para çekmek amaçlanmaktadır.

31.18 Çilli Çinli Kadınlar

Genç bir Çinli bir yıldır sırılsıklam aşıktır, ama kız arkadaşının yüzündeki çiller hoşuna gitmemektedir. Bundan dolayı, gazetede, posta ile yollanan cildi güzelleştirici, on gün içerisinde etkili olan bir ilacın ilanını görür görmez hemen 30 yuan yatırır ve beklemeye başlar. Kız arkadaşı da bu mucize ilaca çok sevinir. Genç adam, bu arada, posta ücretine zam geldiği gerekçesiyle, ek bir ödeme makbuzu alır, dişlerini öfkeyle gıcırdatarak bu hesabı da aynı şekilde kapatır. Sonunda ilaç gelir. Fakat üç gün kullandıktan sonra kızın yüzü eskisinden kötü olur. Birlikte bir hastahaneye giderler ve orada bu cilt bakım ilacının en berbat cinsinden tapon bir ürün olduğunu öğrenirler. Bir gazetede çalışan genç adam tüketiciler derneğine ve bu ilanı

yayımlamış olan dergiye bir mektup yazar. Daha sonra, 60 yaşında sabıkalı bir adamın bozuk güzellik ilacı postalamaktan dava edildiğini öğrenir. Bunların hepsini, Çin Komunist Partisi gençlik örgütü yayın organı olan *Çin Gençlik Gazetesi,* "Safça 'güzel kadın strategemi'nin kurbanı olmak" başlığı altında haber yapmıştır (Pekin 20.2.1992, S. 3). Burada aslında "Kadın Güzelleştirme [İhtimal dahilinde] Strategemi"nden bahsedilse daha doğru olurdu.

31.19 Bir Erkek Sevgili İnsanlığı Kurtarıyor

Aşkın ve venüs yıldızının tanrıçası Inanna dikkatini cennetten egemenlik alanına katmak istediği ölüler diyarına çevirdi. Gücünün sembolü olan yedi adet resmi kıyafetini giydi ve hemen yola koyuldu. Yolda kendisine eşlik eden Ninsubur'a, ölüler diyarından geri dönmediği takdirde yardım için bilgelik tanrısına başvurmasını sıkı sıkıya tembihledi. Ölüler diyarının dış kapısının önünde Ninsubur'dan ayrıldı. Ölüler diyarının kapıcısının "niçin geri dönmeksizin bu ülkeye" geliyorsun sorusuna ablasının ölmüş olan kocası için ölü kurbanlar arasına katılmak istediği şeklinde bir yanıt verdi. Açıkça 7 numaralı strategemden doğan bu cevap, içeri girmeşine izin veren ölüler diyarı kapıcısını yanılttı.

Ianna, ölüler diyarı kraliçesinin huzuruna çıkar çıkmaz, kraliçeyi tahttan indirdi ve yerine kendisi oturdu. Ölüler diyarının yedi hakim tanrısı ona ölümlü gözüyle baktılar. Inanna öldü. Cesedi bir küçük kazığa asıldı. Yedi yıl, yedi ay ve yedi gün geçti. Aşk tanrıçasının yokluğu yeryüzündeki insan ve hayvan doğurganlığını çok kötü etkiledi. Bu sırada Ninsubur kurtarma eylemine girişti. Adam Falkenstein "Inanna'nın Ölüler Diyarına Gidişinin Sümerlerle ve Akadlarla İlgili Mitosu" adlı makalesinde (Erwin Gräf [Hg]: *Festschrift Werner Caskel,* Leiden 1968, S. 103) Inanna için yardımı "yalnızca Kurnaz" Enki'nin sağlayabileceğini yazmaktadır. Kurnaz Enki, "pratik olarak Inanna'nın yeniden canlandırılması ile esas itibariyle özdeş olan Ereskigal'ı yaşam suyunu geri vermeye yönlendirmek için" bir hile yaptı (Manfred Hutter: "Ölüler Diyarından Eski Doğuya Ait Düşün-

celer", *Orbis Biblicus et Orientalis 63*, Freiburg i. Br. 1985, S. 125). Enki, tırnaklarının arasındaki siyahlıktan bir tapınak hokkabazı ve bir ayin şarkıcısı olmak üzere iki kişilik yarattı. Bunlar yaşam suyu ve yaşam bitkisini yanlarına alarak yola çıktılar. Ölüler diyarı kraliçesinin beğenisini kazanmak ve onu büyük tanrılar huzurunda yemin ederek bir söz vermeye teşvik etmek istemekteydiler. Amaç başarıldı. Inanna'nın cesedini istediler, aldılar ve onu yaşam suyu ve yaşam bitkisi ile canlandırdılar. Inanna ölüler diyarından ayrılabilirdi, ancak kocası Dumuzi'yi ölüler diyarına göndermek zorundaydı.

Profesör Horst Steible'nin bu konuda dikkatimi çektiği, Profesör Burkhart Kienast ve Dr. Eva Dombradi hanımefendinin (Doğu Semineri, Freiburg Üniversitesi i.Br.) benim için yorumladıkları bu İ.Ö. 19.-18. Yüzyıla kadar geri giden Sümer mitosunun erken dönem akadça metni "ışıltılı görünümlü" bir "erkek sevgili" (assinu, bazen "oğlan "olarak da tercüme edilmiştir) Ea (= Enki) yaratmıştır. "Bu aşağıya ölüler diyarına inmeli ve Ereskigal'ı büyüleyip kendisine aşık etmeliydi" (Volker Maul: *"Kurgarû ve assinu* ve Babil toplumundaki Konumları", V. Haas [Derleme]: *Münzeviler ve Evsiz Barksızlar, Xenia 32,* Konstanz 1992, S. 161). Ölüler diyarı kraliçesi "seni görmeli ve varlığından dolayı mutlu olmalı!" (O. Kaiser [Derleme]: *Eski Ahitten Metinler,* III. Cilt, 4, Gütersloh 1994, S. 764, Gerfried G. W. Müller: "Akadça Ölüler diyarı Mitleri'"nden alıntı). Bununla birlikte bu erkek sevgili ne tam bir erkek ne de tam bir kadın görünümünde olmalıdır. (Stefan M. Maul, a.y.y.). O, transeksüel rolünde hareket eden bir kişilik olarak tanımlanmamalı ve kötü ruhlar gibi, bozmadan ayak bastığı ve terk ettiği ölüler diyarının yasalarına dayanmamalıdır (Stefan M. Maul, a.y.y.; J. Bottero; S. N. Kramer: *Lorsque les dieux faisaient l'homme: mythologie mésopotamienne,* Paris 1989, S. 292 f.; V. Haas [Derleme], W.G. Lambert: "Fuhuş", a.g.e., S. 151). Bir başka kontekste assinu fuhuş daha doğrusu kadınsı fuhuşla bağlantılı olarak ifade edilmektedir (Stefan M. Maul, a.g.e., S. 162). Erkek sevgili ölüler diyarı kraliçesini kendisine aşık ettikten sonra bir dileğini yerine getirtmek için kendisine yemin ettirtti. Ondan sonra yaşam suyunu içinde bulunduran su hortumunu istedi. Ölüler diyarı kraliçesi korktu, fakat sözünü tutmak zorundaydı. Tanrıçanın veziri

Inanna'yı yaşam suyuyla ıslattı ve yerine birini koymak şartıyla yeryüzüne dönmesine izin verdi (burada ayrıca bkz. A. Draffkorn-Kolmer: "How was Queen Ereshkigal tricked?", *Ugarit-Forschungen* Nr. 3, Neukirchen-Vluyn 1971, S. 299 ff.).

Bu yaklaşık 4000 yıl öncesine dayanan Önasya mitosu, içinde 31 numaralı strategemin, en azından imalı bir biçimde de olsa kendini gösterdiği, yazılı olarak aktarılmış en eski evrensel hikayelerden birisi olmaktadır. Başarıya ulaştırılmış strategem sayesinde insanlık yeniden üremeye başlayabildi ve bu uğraşı günümüze kadar sürdürdü.

31.20 Buda ve Kadın Memeleri

Gautama, tarihi Buda, altı yıl boyunca nefs körletme alıştırmaları yaparken, ölümün kötü tanrısı, Mara, başarısız denemelerle onun aklını yaşamsal zevkle çelmeye çalıştı. Daha sonra Buda Aydınlatma çemberine oturduğunda Mara askerlerini çağırdı ve tek başına Bodhi ağacında oturmuş, düşüncelere dalmış Buda'ya saldırdı. Mara önce korkunç bir kasırga başlattı ve daha sonra Buda'yı yağmurlar, taşlar, pençeler, kömürler, küller, kumlar, çamurlar ve karanlıkla kovmayı denedi- hepsi başarısızlıkla sonuçlandı. Mara, son çare olarak kızlarını öne sürdü ve onlardan Buda'nın direnme gücünü kırmalarını istedi. Güzeller güzeli kızlar Aydınlatma çemberine gittiler, Buda'ya yaklaştılar, önünde dikildiler ve kadınların 32 farklı baştan çıkarma becerilerini ortaya koymaya başladılar:

"Bazıları yüzlerinin yarısını örtmüşlerdi. Bazıları dimdik taş gibi göğüslerini sergilemekteydi. Bazıları hafif gülümseyerek dişlerini göstermekteydi. Bazıları kollarını yukarı kaldırmış ve koltukaltlarını iyice açarak görünmelerini sağlamakta, diğerleri bimba meyveleri gibi kırmızı dudaklarını göstermekteydi. Bazıları yarı kapalı gözlerle Bodhisattva [tarihi Buda]'yı süzmekte ve onu gördükten sonra hemen gözlerini kapamaktaydılar. Bazıları yarı örtülü memelerini, diğerleri, gevşek bir kemerle bağlanmış elbiseyle sarılı kalçalarını sunmaktaydı. Bazıları kalçalarını ince bir keten kumaşla sarmışlar ve kemerle tutturmuşlardı, bazıları ayaklarına taktıkları halhalları

şakırdatmaktaydılar. Bazıları ona, iri göğüsleri arasında bir tespih için bile yer olmadığını göstermekteydiler. Bazılarının baldırlarının yarısı çıplaktı. Bazılarının omuzlarında ve başlarının üzerinde muhabbet kuşları, papağanlar veya kargalar vardı. Bazıları kaçamak bakışlarla Bodhisattva'yı dikkatlice süzmekteydiler. İyi giyimli bazıları, elbiseleri düzgün değilmiş gibi hareketler yapmaktaydılar. Bazıları bellerindeki kemerleri titretmekteydiler. Bazıları taciz edilmişcesine hızla oraya buraya koşuşturmaktaydı. Bazıları dans etmekteydi. Bazıları şarkı söylemekteydi. Bazıları oynamaktaydı. Bazıları utangaçlık yapmaktaydı. Bazıları baldırlarını, rüzgarın salladığı muz ağacı kamışı gibi titretmekteydi. Bazıları derin derin iç çekmekteydi. Elbiselerini atmış olan bazıları hoplayıp zıplamakta ve zillerle süslü kemerlerini vurmaktaydılar. Bazıları elbiselerini ve takılarını yere bırakmaktaydılar. Bazıları edep yerlerini oldukça güzel bir şekilde gösteren çeşitli ziynet eşyalarını takmışlardı. Bazıları kollarını parfümle ovmuşlardı, diğerleri güzel kokular sürülmüş küpeler takmaktaydılar. Bazıları yüzlerini örtmüşler ve ara sıra açmaktaydılar. Bazıları birbirlerine az önce nasıl güldüklerini, eğlendiklerini ve oynadıklarını hatırlatmakta, sonra yaptıklarından utanıp kenara çekilmekteydiler. Bazıları kendilerini bakire olarak, bazıları daha doğurmamış kadın olarak, bazıları olgun yaştaki kadınlar olarak sunmaktaydılar. Bazıları Bodhisattva'yı aşka davet etmekteydi. Bazıları üzerine yeni toplanmış taze çiçekleri serpmekte, kendilerini onun önüne atmakta ve etkilemeye çalışmaktaydılar" (Ernst Waldschmidt [Sanskritçe, Pali ve Çinceden çeviren]: *Efsanevi Buda'nın Yaşamı,* Graz 1982, S. 159 ve s.s. bkz.).

Bu esnada Buda'nın yüzü ay gibi parlamakta, kendisi de Meru dağı gibi hareketsiz durmaktaydı. Mara'nın kızları şimdi de Buda'nın cinsel arzularını şu tahrik edici sözlerle alevlendirmeye çalışmaktaydılar: "Oh arkadaş! Bırak da aşk yapalım, biz mutluluk sağlamak için doğduk. Çabuk kalk! Gençliğinin tadını çıkart! Şu güzelim kızlara bir bak! Bak, aman tanrım, ne kadar da işveliler! Şunların dimdik taş gibi memelerine, güzelim geniş baldırlarına bir bak! Bunlar aşk için doğmuşlar!"

Fakat Buda kılını bile kıpırdatmadı. Cinsel dürtüleri uyanmadı.

O, aklı başında hatasız, tutkusuz, kötülüksüzdü. Sadece gülümsemekteydi. İyilik dolu bilgeliğiyle Mara'nın kızına döndü ve şunları söyledi: "Zevkler bir çok acının toplanma yeri ve mutsuzluğun kökleridir. Bunlar akılsızlara batışın, mükemmelliyetin ve münzeviliğin çöpünü getirirler. Kadın sevme hazzında doygunluk olmadığını tüm bilgeler söylerler[...] Zevk tutkunu olanlarda, istekler git gide şiddetlenir [...] Bedeniniz bir köpük, bir su kabarcığı, aldatmaca anlamında bir hokkabazlık gibidir [...] O rüyanın içinde süresiz ve devamsız bir oyun gibidir [...] Ben sadece bedenin nasıl da kir, pasak ve öbek öbek kurtlarla tıka basa dolu olduğuna bakıyorum. Sakat, acınacak halde, kolay dağılır ve musibetle çevrelenmiş bir vaziyette [...] Zevkler ot sapının ucundaki şebnem damlası gibi kararsızdırlar. Çabucak kaybolan sonbahar bulutlarına benzemekteler [...]"

Mara daha sonra Buda'nın bu söylediklerini işittiğinde, kızlarına hırsla şunları söyledi: "Ne, Buda'yı aydınlatma çemberinden kaldırmayı başaramadınız mı? O bir budala değil de tam tersine sizin baştan çıkarıcı güzelliğinizi dikkate almayan bir bilge mi?" Mara'nın kızları yanıt verir: "Derin gizemin farkında [...] Ahmaklık nedir bilmemekte [...] Bilinci dayanılmaz arzulardan bağımsız, tutkular onu etkilemiyor [...] Önünde ortaya koyduğumuz baştan çıkarıcı beceriler, ah babacığım, onun kalbini eritmeli ve onu tutkularla doldurmuş olmalıydı. Fakat bakışı bir kez olsun isteklerini uyandırmadı. Dağların Kralı gibi sarsılmaz orada oturmaktaydı."

Bu olayda Buda, Mara tarafından düzenlenen güzel kadın strategimini fark edip, bozmasıyla kendini göstermektedir. Böylece Buda düşmanı Mara'nın gözünde bir ahmak değil bir bilge olduğunu ispatlamıştır. Bu bağlamda bilgelik hile algılama yeteneğine açıkça kilitlenmekle strategemik bir bileşene sahip olduğunu göstermektedir. Duyularla sağlanan dünyasal bütünlüğü dev bir illuzyon olarak ortaya çıkarmak için, hileyi davranış modeli olarak kesinkes reddeden Budizm (Hinayana-yönü), olağanüstü net ve kararlı bir strategemik algılama ile ortaya çıkmış olan bir dindir (bkz. 19.4).

31.21 Zeus'un Cezası Olarak Kadın

Eski Yunanın efsanevi dünyasında ateş, Zeus tarafından insanlardan gizlenmiştir. Prometheus Zeus'u kurnazca atlatarak ateşi bir basilika deliğine sakladı ve insanlara götürdü. Ateşin çalınması nedeniyle Zeus insanlar için bir kötülük planladı. Hephaistos'u çamurdan, bakire genç bir kıza benzer bir varlık olarak biçimlendirdi. Athena bu varlığı güzel bir şekilde süsledi, ona Pandora adını verdi. Hermes onu strategem bilgisiyle donattı (*Le Petit Robert* 2, Paris 1990, S. 1362). Daha sonra Zeus tanrılara ve insanlara - ozamanlar sadece erkeklere- "bu güzel kötülüğü" getirdi. "bu olağanüstü, çaresiz hileyi" gören herkes şaşkınlık içerisinde kaldı. Hesoid'in teogonisinde (İ.Ö.700), bu olayın tasvirinin yerini, içinde şu satırların olduğu, 22 adet kadınlara sövme dörtlüğü almaktadır: "[...] Fırtına tanrısı Zeus, ölümlü erkekleri felakete sürüklemek için gizli gizli kötü işler planlayan kadınları yarattı "(Hesoid: *Theogonie/ Werke und* Tage, derleme, çeviri Albert von Schirnding, München etc. 1991, S. 51).

Hesiod'un tasviri ciddiye alınmak istendiği takdirde, Yunanlılar için kadınların, erkekleri cezalandırmak için yaratılmış "kurtuluşu olmayan bir entrika" dan başka bir şey olmadıkları görülür. Buna rağmen "uysal kurnazlığın kadınsı gücü, aldatma, yağcılık" (Claudia Honegger: *Die Ordnung der Geschlechter: Die Wissenschaften vom Menschen und das Weib,* Frankfurt a. M. etc. 1991, S 34) uzak görüşlü bir adamın dahi aklını çelecek şekilde öne çıkmaktadır. Yani Zeus, insanlara ateşi götüren Prometheus'a, kadını yaratarak, karşı bir hile ile misilleme yapmıştır. Zeus erkekleri bu şekilde sonsuza kadar kadın cinselliği ile yüzleştirirken, onları, güzel kadın strategemini sürekli tekrarlamaya, mahkum etmiştir.

Strategem Nr. 32

Boş Kent Strategemi (Açık Kent Kapısı Strategemi)

Üç ideogram	空	城	计
Modern Çincedeki söylenişleri	kong	cheng	ji
İdeogramların çevirisi	boş açık duran	Şehir (kapısı)	Strategem
Bağıntılı çevirisi	Boş/açık Kent Strategemi; Açık Kent Kapısı Strategemi.		
Özü	1. Karşıdaki tarafından şaşırtılma yahut özgüven numarasıyla gerçeği ondan saklayamama; aldatıcı tuzak/Risiko Strategemi. 2. Aldatıcı tehlikesizlik Strategemi; Her şey yolunda Strategemi.		

32.1 Bir Strategem Üzerine On Opera

İçinde 32 numaralı strategemin bulunduğu olaylar, eski zamanlardan aktarılmaktadırlar. Fakat 32 numaralı strategem ilk olarak son 500 yıllık bir zaman dilimi içerisinde şekillenmiştir. Qing- Dönemi (1644-1911)'nde doğmuş olan Pekin operası *Boş Kent Strategemi*'nin büyük bir ün kazanmasına katkıda bulunmuştur. Çin Halk Cumhuriyeti'nde de bu geleneksel opera bir bütün olarak eksiksiz veya parçalar halinde tekrar tekrar sahnelenmiş, aynı şekilde üst düzey Çinli yöneticilerin önünde 22.2.1990 tarihinde Pekin yönetim bölgesi Zhongnanhai'deki yurttaşlığın korunması holünde ilkbahar şenliğini kutlamaya yönelik bir gece çerçevesinde de gösterilmiştir. Pekin operasının yanında dokuz Çince yerel opera da *Boş Kent Strategemi* unvanını taşımış ve strategem hikayesinin temelini oluşturan populariteyi yansıtan aynı konuyu işlemişlerdir.

Burada söz konusu olan, Luo Guanzhong'un (1330-1400) *Üç İmparatorluğun Romansı* romanında, tarihsel kaynaklara olduğu kadar

halk hikayelerine de dayandırdığı, İ.S. 228 yılından kalma bir epizottur (bkz. *Strategemler*, I. Cilt, giriş). Zhuge Liang (181-234), kendisini Han Hanedanlığı (İ.Ö. 206- İ.S. 220)'nın ardılı olarak gören Shu İmparatorluğu'nun başkomutanı ve başbakanı idi. Kuzeydeki Wei İmparatorluğu ile savaşılmaktaydı. Kumandan Ma Su (190-228)'nun yeteneksizliği nedeniyle Jieting (bugünkü Gansu Eyaleti)'deki en önemli dağ geçidi, beklenmedik bir anda, General Sima Yi (179-251) komutasında Xicheng (bugünkü Shanxi eyaletinde) kentine doğru harekete geçen, Wei ordusu tarafından ele geçirildi. Zhuge Liang, orada, sadece 2500 adamıyla ikamet etmekteydi. 250.000 askerlik düşman ordusunu atlatmak için yeterli zaman yoktu.

Kısa bir süre içerisinde saldırı yapılacağı haberi Zhuge Liang'ın memurlarını dehşet içinde bıraktı. Fakat Zhuge Liang soğukkanlılığını muhafaza etti. Ne olursa olsun dış görünümüyle hiçbirşey fark ettirmedi. Ancak opera metinine bakıldığında içten çok farklı gözüktüğü ortaya çıkmaktaydı, zira metine göre Zhuge Liang şöyle haykırmaktaydı: "Ah! Tanrı Ah!, Han Hanedanlığı'nın devamı ve çöküşü bir tek bana ve bu boş kent strategemine bağlı." Ve daha sonra aşağı yukarı 300 yıllık eski bir ezgiyi mırıldandı. "On yıldan beri askerler yetiştiriyorum. Öteden beri dikkatli ve tedbirliyimdir. Ne kötü! Şu işe yaramaz komutan Ma Su'nun muharebeye sokulması bir hataydı! Geriye Boş Kent Strategemi'nden başka hiçbirşey kalmadı. Kalbim ve ruhum endişeyle titremekte. Yukarıya gökyüzüne doğru bakıyorum ve size yalvarıyorum merhum imparator [Liu Bei]. Gizemli güçlerinizi harekete geçirin!"

Zhuge Liang, bayrakların ve savaş davullarının şehir duvarından uzaklaştırılması ve kentin kapılarının sonuna kadar açılarak sıradan halkın serbestçe içeri- ve dışarı gidebilmelerinin sağlanması gerektiğini belirtti, ayrıca kapıların önüne, caddeleri süpürerek derin bir sükünet havası yaratacak bir kaç adam yolladı.

Sima Yi kente yaklaştığında, buranın hiçbir şekilde gözetlenmediğini şaşkınlık içerisinde tespit etti. Şehir duvarının gözetleme kulesinde Zhuge Liang oturmaktaydı. Neşeyle gülerek kayagumunu* tıngırdatmaktaydı, solunda ve sağında birer genç şövalye durmaktaydı.

* Kayagum, parmak ucuyla ve başparmakla veya mızrapla çalınan bir uzakdoğu çalgısdır. 6. Yüzyılda Kaya İmparatorluğu'na değin uzanan bir geçmişi vardır. (Ç.N.)

Sima Yi birde Pekin operasında Zhuge Liang'ı şarkı söylerken dinlemekteydi:

"Sadece iki genç şövalye bana yardım etmektedir. Herhangi bir tuzak kurmadım ve emredecek askerlerim yok. Yani endişelenmemelisin, yüreğini her türlü huzursuzluktan arındır. Gel, gel, gel, kentin duvarına çıkmanı ve kayagumu da çaldıklarımı dinlemeni rica ediyorum."

Bu aldatıcı sözler doğuştan şüpheci Sima Yi'de oldukça büyük bir güvensizlik uyandırdı. Pekin operasında söylediği şarkının sözleri şöyleydi: "Bu Zhuge Liang'a daima dikkat edilmelidir. O asla herhangi bir risk altına girmez. Strategeminin kurbanı olmamalıyım."

Sima Yi, yalnızca Shu'nun başbakanının kendisine kurduğu zayiatlı tuzakları tam net olarak hatırlamaktaydı. Sima Yi'nin çıkardığı sonuca göre, bu sefer de bir tuzak söz konusu olmalıydı: Zhuge Liang onu, pusuya yatmış birlikleriyle darmadağınık etmek için, mutlaka kentin içine çekmek istemekteydi. Çok ağır bir yenilgi alacağı korkusuyla Sima Yi geri çekilinmesi gerektiğini belirtti. Xicheng kuşatması, daha tümüyle başlamadan, sona ermiş oldu.

Zhuge Liang o anda Hanzhong'a geri çekiliş için gerekli zamanı kazanmış oldu. Sima Yi tuzağa düştüğünü çok sonra anladı.

Bu hikaye, hiç şüphesiz başka bir sahne ile, ilk önce Jin Hanedanlığı (265-420) altında Guo Chong tarafından Zhuge Liang üzerine kaleme alınmış beş anekdotun külliyatıdır. Fakat Pei Songzhi (372-451), *Üç İmparatorluğun Tarihi*'ne yönelik notlarında Guo Chong'un raporunun gerçeklik içeriğini reddetmektedir. Zira bu dönemde Sima Yi başka işler yapmış ve Zhuge Liang'a karşı ordu komutanı olarak henüz muharebeye girmemişti. Ayrıca Sima Yi'nin niçin geri çekilmek zorunda kalmış olduğunun anlaşılması mümkün değildir. Pei Songzhi'ye göre, Xicheng şehrinin gözlenmesi ve kuşatılması birbirine çok yakındır. Yani Zhuge Liang'ın boş kent strategeminini oldukça etkili bir şekilde uygulaması imparatorluk efsanelerine girmiştir. Günümüzde uzmanlar bu konuda hemfikirdirler. Fakat *Üç İmparatorluğun Romansı*'nın işlendiği süre zarfında 32 numaralı strategemin Uygulanışı gerçekten öne çıkmıştır.

İ.S. 219 yılında Shu İmparatorluğu tarafındaki Zhao Yun (?-229) 32 numaralı strategemi tıpkı Zhuge Liang gibi başarılı bir şekilde

Kuzeydeki Wei İmparatorluğu'na karşı kullanmıştır. Elinde çok az asker bulunan Zhao Yun saldıranların gözleri önünde, giriş yolunu tamamen açık bıraktığı karargahına geri çekildi. Wei orduları bunun bir tuzak olduğunu sanarak uzaklaştılar. 226 yılında, güney doğu Wu imparatorluğu hükümdarı Sun Quan (182-252), Wei imparatorluğu'nun generali Wen Pin'in elinde olan Shiyang şehrine saldırdı. Şehir duvarları şiddetli akınlara dayanamadı ve yıkıldı. Wen Pin, düşmana karşı koyamayacak durumda olduğunu bilmekteydi. Bu nedenle şansını 32 numaralı strategemi uygulayarak denemeye karar verdi. Şehirdeki herkese gizlenmeleri emrini verdi. İnsanlar tarafından boşaltılmış şehir karşısında Sun Quan hemen bir tuzak kurulduğunu zannetti ve ortadan kayboldu.

Zhuge Liang dönemine 32 numaralı strategemin en az iki olayı etken olmuştur. Bunlar, 32 numaralı strategeme yönelik olarak Zhuge Luang'la ilgili hikayeyi uyduran kişi için konunun temelini oluşturmuştur. Hepsi *Üç İmparatorluğun Romansı*'nda öylesine etkileyici anlatılmıştır ki tüm bunlar Çinlilerin bilincinde derin iz bırakmış ve belki de tam anlamıyla en tanınmış strategem hikayesi haline gelmiştir.

32.2 İkinci Kez Başarılı Olamadı

İlkokul Dördüncü Sınıfların Boşzaman Okumaları için Seçme Kompozisyonlar adlı broşürde "Boş kent strategemi" başlıklı bir hikaye bulunmaktadır: "Bir zamanlar *Üç İmparatorluğun Romansı* adlı romanı çok seven bir adam vardı. Günlerden bir gün bu adamın köyüne bir opera grubu geldi. Grup *Boş Kent Strategemi*'ni sahneledi. Üç İmparatorluğun Zengini gösterimi kesinlikle kaçırmak istememekteydi. Fakat evini kim koruyacaktı? Ya hırsız girerse! Evinin bütün pahalı eşyaları çalınabilirdi. Odada yukarı aşağı yürümekte ve derin derin düşünmekteydi. Birden bire aklına bir fikir geldi. 'bazen gerçekten kafam çalışmıyor. Niçin Zhuge Liang'ın Strategemini kullanmıyorum?' Bunun üzerine ana kapıyı ardına kadar açtı ve kapının üstüne uzağı aydınlatan bir fener astı. Yazı masasının üze-

rine de içinde yanan bir mum olan bir fener yerleştirdi. Sonra da oyunun sahneleneceği yere doğru yola koyuldu. Yani kendisi de böylece boş kent strategimini kullanmış oldu.

Tekrar eve geldiğinde, tüm eşyalarını kontrol etti. Bir iğne dahi kaybolmamıştı. Zhuge Liang'dan sürekli coşkuyla söz etti: ' O gerçekten tanrısal bir adam!' O günden itibaren ona büyük bir saygıyla bağlı kaldı.

Bir süre sonra köyde bir başka opera sahnelendi. Üç İmparatorluğun Zengini yeniden bir fener yaktı ve ardına kadar açık ana kapının üstüne tutturdu. Boş kent Strategimini bir daha uyguladı ve oyunun sahnelendiği yere doğru yola koyuldu.

Fakat bu kez geri geldiğinde bir hırsızın girdiğini hemen fark etti. Hırsız ana kapıyı dahi çalıp götürmüştü. Adam yüksek sesle hüngür hüngür ağlamaya başladı. O anda tüm öfkesini Zhuge Liang'a yöneltti. Evet, *Üç İmparatorluğun Romansı*'nı aldı ve içindeki tüm Zhuge Liang adının geçtiği yerleri karaladı; bu da yetmedi, eline geçirdiği bir bıçakla kitapta bu isimle ilgili yerleri paramparça etti. Zhuge Liang'a ağız dolusu küfürlerle saldırırken ve kitabı onun isminden arındırırken, *Üç İmparatorluğun Romansı*'ndaki hikaye anlatıcısı içeri girdi ve yaptıklarını gördü. Bu yaptıklarının ne anlama geldiğini sordu. Üç İmparatorluğun Zengini de ona nasıl soyulduğunu aynen anlattı, hikaye anlatıcısı da bu anlatılanlara göbeği çatlayıncaya kadar güldü. 'Zhuge Liang ne zamandan beri ahmaktır? Esas ahmak, sensin!' - 'Neden?' - '*Üç İmparatorluğun Romansı*'nı bir kez daha gözden geçir. Eğer Zhuge Liang'ın boş kent strategimini bir ikinci kez uyguladığı bir yer bulursan, soygundan dolayı uğradığın zararın tamamını ben karşılayacağım.'

Üç İmparatorluğun Zengini buna karşılık verebilecek bir cevap bulamadı.

32.3 Pekinli Bir Kütüphanecinin İstatistiği

Çin Komünist Parti Komitesi Şangay kentinin yayın organında "Geçmişte ve Günümüzde Boş Kent Strategemi" başlığıyla (*Kurtuluş Ga-*

zetesi, 31.5.1990, S.7) yayımlanmış olan bir yoruma göre, Pekin kütüphanesinden Chen Xianghua, 32 numaralı strategemin Çin tarihinde toplam 38 kez kullanıldığını iddia etmiştir. Strategem uygulamasının muhtemelen en eski örneğinin İ.Ö. 666 tarihli olduğunu Çin Komünist Gençlik Birliği Organı olan *Çin Gençlik Gazetesi,* 20.10.1982 tarihli sayısında belirtmiştir. Chu devleti Zheng devletine birden bire saldırdı. Zheng hükümdarı, diğer devletlerin yardımına başvurmak için her tarafa elçiler yolladı. Fakat o anda hiçbir ordu yardıma gelmedi. Zheng'in başkentine barikat kurulduğu takdirde, Chu ordusunun yumruk gibi hücumuna karşı konulması mümkün olamazdı. Bundan dolayı tersine bir önlem alındı ve kent kapıları ardına kadar açıldı. İnsanlar her zaman olduğu gibi içeri ve dışarı gidip gelebilmekteydiler. Chu ordusunun komutanı bu barış manzarasını gördüğü zaman tehlikeyi sezmeye başladı ve ordusuna kente saldırmak yerine bilakis sonuna kadar bekleme ve şehri gözetleme emri verdi. Tam bu anda müttefik devletlerin yardım birlikleri yetiştiler. Chu ordusu olabildiğince çabuk uzaklaşmak zorunda kaldı.

32 numaralı strategemin uygulanması ile ilgili bu örnek, beş ciltlik mizah-kitap serisi *Renkli Resimlerle 36 Strategem Üzerine Hikayeler*'de yer almaktadır (Gençlik ve Çocuk kitapları yayınevi, Şangay 1993). Ancak Yang Bojun'un *İlkbahar ve Sonbahar Yıllıklarına ve Zuo'nun Yorumuna Notlar* (Pekin 1981, S. 242) adlı çalışması gibi bilimsel eserlerde de bu bağlamda açıkça "Boş Kent Strategemi"nden söz edilmektedir.

32.4 Kent Duvarının Üzerinde Verilen Şaraplı Ziyafet

Li Guang (? - İ.Ö. 119) Kuzey Çin'deki askeri kumandanlık döneminde Xiongnu'nun yabancı halkı ile 70'in üzerinde muharebeye girişti. Bir keresinde bozkırda sadece 100 süvari ile Xiongnu'lu 1000 kişilik bir süvari birliğine yakalanmıştı. Xiongnu'nun lideri, birkaç Çinliden oluşan bu küçük grubun yem işlevi gördüğü kuşkusuna kapıldı. Bundan dolayı ordusunu durdurdu ve yakın bir tepenin üze-

rinde plan yapmaya başladı. Düşmanın tehdit edici üstünlüğü karşısında 100 Çinli derinden sarsıldı ve kaçmak istedi. Fakat Li Guang, esas savaş gücünden bir kaç mil uzak olduklarını; herhangi bir kaçma girişiminin başarılı olamayacağını ve bir felaketle sonuçlanacağını, söyledi. "Fakat eğer kalırsak", diye başladı ve şöyle devam etti, "Xiongnu' luları bir saldırıya kışkırttığımıza inandırabiliriz. Üzerimize gelmeye cesaret edemeyeceklerdir." Ve adamlarına Xiongnu'lulara doğru iki mil kadar ilerlemeleri emrini verdi. O anda Li Guang süvarilerine attan inmelerini ve çimenlere uzanmalarını buyurdu. Beyaz atın üzerinde bir düşman gözcüsü yaklaştığında, Li Guang karşısına çıktı ve onu bir düzine süvari ile birlikte öldürdü. Tepeden gözetleyen Xiognu'luları tüm bu olan bitenler oldukça şüphelendirmekteydi, o yüzden de herhangi bir girişimde bulunmaya cesaret edemediler.

Gece bastırdı. Xiongnulular evvelden olduğu gibi yine, ne yapacaklarını şaşırmışlardı. Gece yarısı olduğunda, bir pusudan Çin ordularının çıkacağından ve üzerlerine yürüyeceğinden endişelenmeye başladılar, bu yüzden de tamamen geri çekildiler.

Sima Qian (doğum İ.Ö. 145 civarı)'ın *Tarihsel Notlar* adlı çalışmasında ele aldığı Li Guang'ın eylemi Çin literatüründe, tıpkı Guazhous (bugünkü Gansu eyaletindeki Anxi kasabasında)' un Zhang Shougui (?- İ.S. 739) tarafından savunulması gibi, 32 numaralı strategemin başarılı bir uygulanımı olarak hayranlıkla karşılanmıştur. Bu kentin yeni valisi olarak ilkönce yıkılmış kent duvarının yeniden inşasını emretmiştir. Fakat tamir çalışmaları sona ermeden önce, İ.S. 727 yılında Tufan'ın yabancı halkının ordusu şehre saldırdı. Zhang Shougui komutanlarına, karşı konulamaz derecede güçlü düşman silah gücü ile değil, aksine sadece tek bir strategemle geri püskürtülebilir, dedi. Bunun üzerine *Tang Hanedanlığı'nın Yeni Hikayeleri* uyarınca mevcut kent duvarı üzerinde müzik seslerinin de işitildiği bir şarap partisi düzenledi. Ayrıca kentin tüm kapılarını da açık bıraktı. Saldırıyı düzenleyenler kentte bir tuzak kurulduğunu zannettiler ve yeniden geri çekildiler. Zhang Shogui peşlerinden gitti ve onları büyük bir yenilgiye uğrattı.

32.5 *Japon Strategem Sanatı*

Edo dönemi (1603-1867) başlarındaki Shogunat devrinde Tokugawa Ieyasu (1542-1616) Tötömi bölgesi (Orta Japonya'da bugünkü Shizuoka valiliğinde)'ni Imagawa Uzijane'den aldı. Sonrasında egemenlik bölgesini Mikawa (bugünkü Aichi Valiliği)'daki Okazaki'den Tötömi'deki Hamamatsu'ya kadar genişletti. Böylelikle etki alanını aynı şekilde genişletmek isteyen askeri hükümdar Takeda Shingen (1521-1573) ile karşı karşıya gelinmiş oldu.

1571 yılında Takeda Shingen rakiplerine karşı saldırıya geçti. Bir sonraki yıl Hamamatsu'nun fethedilmesinden kısa bir süre önce saldırılarını durdurdu. Takeda Shingen ünlü bir askeri teorisyendi. *Sun Usta'nın Savaş Sanatı*'nı çok iyi bilmekte ve savaşları esnasında bu kitabı elinden düşürmemekteydi. Ordusu meydan savaşlarında deneyimli ve genel savaş konusunda oldukça bilgiliydi. Buna karşılık Tokugawa Ieyasu'nun emri altında sadece 8000' in üzerinde adam vardı. Cephe gerisinden emri altına almış olduğu 3000 süvari henüz gelmemişti. Bu durumda rakibine karşı direnmesi mümkün değildi ve Hamamatsu kentine geri çekilmekten başka yapabileceği hiçbir şey yoktu. Takeda Shingen peşini bırakmamakta ve Hamamatsu'yu zahmetsizce ele geçirebileceğini düşünmekteydi.

Fakat şehre yaklaştığında, kent kapılarının sonuna kadar açılmış olduğunu gördü. Kent ışıl şıldı, ama insanlar görünmemekteydi. Takeda Shingen, rakibinin Boş Kent Strategemi'ni uygulamaya koyduğunu derhal kavradı ve hemen kente girmek istedi. Fakat savaş sanatı üzerine oldukça bilgili olduğundan aklına, Tokugawa Ieyasu'nun mutlaka onun Boş Kent Strategemi'ni inceleyeceğini kestirmiş olabileceği, geldi. Tokugawa Ieyasu bu strategemi uygulama cesaretini nereden almaktaydı? Bu tip düşünceler Takeda Shingen' in dikkatli olmasını sağladı. Ordusuna kentin dışında kamp kurdurdu. Bu arada Tokugawa Ieyasu tarafından istenilen 3000 süvari kente yaklaştı. Takeda Shingen tuzağa düştüğünü zannetti. Hamamatsu'ya saldırıdan tamamen vazgeçti. Hava bir hayli soğumuş, zemin buz tutmuştu. Takeda Shingen aniden hastalandı ve öldü.

Bu episod "Japon Tarihinde Boş Kent Strategemi" başlığı altında 1990 ilkbaharında birçok Çin gazetesinde yayımlamıştır.

32.6 Dolu Olanı Boş Saymak

Kızıl Duvar (bkz. 9.1, 35.1)'da kaybedilmiş olan meydan savaşından sonra Cao Cao, küçük bir süvari birliği ile perişan olmuş bir vaziyette, Zhuge Liang'ın bir dizi tuzağını atlatabilmek için, binbir güçlükle kaçtı. Cao Cao sonunda her ikisinin de aynı yöne götürdüğü iki yolun çıkış noktasına ulaştı. Yollardan biri genişti ve nispeten düz bir bölge üzerinde bulunmaktaydı. Diğer yol ise dar ve oldukça zor kat edilebilirdi ve dağlık bölgeden geçmekteydi. Gerçi bu yol kara yolundan 50 mil daha kısaydı. Cao Cao atları durdurdu ve gözcülere bir tepeden etrafa bakmalarını buyurdu. Tepeye çıkan adamlar, bir dağ yolunun yılan gibi kıvrıldığını, duman bulutlarının yükseldiğini, bunun da orada kesin olarak bir düşman askerinin bulunduğu anlamına geldiğini, haber verdiler. Buna karşılık geniş karayolu civarında her şey oldukça sakindi. Bunun üzerine Cao Cao adamlarına dar dağ yolunu tırmanmalarını emretti.

Neden bu yolu seçtiği sorusuna Cao Cao şöyle karşılık verdi: "Askeri incelemelerde bunun 'boş görüneni, dolu saymak; dolu olanı da boş saymak gerekir' anlamına geldiğini duymadınız mı? Zhuge Liang olağanüstü kurnaz bir insandır. Bundan dolayı dar dağ yolu boyunca, bizim bu yolu tercih etme cesaretini göstermememiz için, duman bulutu çıkarttırdı. Fakat gerçekte kara yolu üzerine bir tuzak kurdu. Bunun farkına vardım. Bu sefer onun strategeminin kurbanı olmayacağım."

Cao Cao'nun yanındakiler acıkmış, atlar da oldukça yorgun düşmüştü. Yaralıların hareket edecek güçleri kalmamıştı artık. Öyle dondurucu bir kıştı ki insan ve hayvan sonsuz acılara dayanmak zorundaydı. Yol perişan bir durumdaydı. Tamamen devam edebilmek için, önce titizlikle onarılmalıydı. Cao Cao birden bire kahkaha attı ve düşmanları üzerine alaylı sözler söyledi. Gerçekten bir işe yarasalardı onu çoktan bu yolun üzerinde bir tuzağa düşürüp yenebilirlerdi. O anda şiddetli bir patlama duyuldu. Liu Bei'nin kan kardeşi

Guan Yu komutasındaki 500 savaşçı ortaya çıktı ve korkudan yüreği ağzına gelmiş olan Cao Cao'nun yolunu kesti.

Strategem araştırmacısı Yu Xuebin *Üç İmparatorluğun Romansı*'nda tasvir edilen davranış seyri üzerine şunları yazmaktadır, Zhuge Liang dağ yolunda "Dolu olanı dolu olarak gösterdi", yani, hazırlanmış tuzağı duman bulutuyla önceden haber verdi ve kara yolu üzerinde "Boş olanı boş olarak gösterdi", yani orada herhangi bir tuzak tehlikesi bulunmadığının sinyalini verdi. Cao Cao hepsini birbirine karıştırdı ve gerçekten tehlikesiz yolu seçmeye cesaret edemeyerek bilakis kendisinin güvenli bulduğu yolda karar kılmakla tam anlamıyla ters bir sonuca neden oldu. Zhuge Liang hiç şüphesiz burada boş kent yahut boş karayolu strategemini olgun bir şekilde uygulayarak unutulmazlar arasında seçkin bir yere ulaşmıştır.

32.7 Boş Devlet Dairesi

Çin İmparatorluğu'nun son dönemlerindeki devrim kargaşasında 1908-1911 yılları arasında Tibet yüksek komiseri olan "Kasap" lakaplı Zhao Erfeng, son görevi, Sichuan genel valiliğinden kendi isteği ile istifa ederek aynı zamanda Sichuan'ın bağımsızlığını da ilan etmiş oldu. Bu yüzden yeni vali Yin Changheng ile 25.11.1911'de çatışmanın eşiğine gelindi. 1912 ilkbahar festivali yaklaştığı için Zhao Erfeng daha hâlâ Chengdu'daki görevinin başında bulunmaktaydı. Şehirde, görev merkezinde gizlenmekte olan birçok askerin olduğu ve makineli tüfeklerin tüm bataryasının büyük tören salonunda hazır bekletildiği söylentileri ağızdan ağıza dolaşmaya başladı. Bir patlama için görev merkezinden uygun fırsat beklenilmekteydi. Yi Changheng, Zhao Erfeng'i derhal görevden almak istiyordu, fakat söylentiler nedeniyle ertelemek zorunda kalıyordu. Sonunda görev merkezini üç tabura kuşattırdı. İçeride herhangi bir kıpırtı olmadığından, askerler hızla içeri daldılar. Ne askere ne de silahlara rastladılar. "Çin'in Goethe'si" Guo Moruo (1892-1978) gençlik hatıralarında (Almanca çevirisi *Gençlik* adı altında Ingo Schaefer tarafından yapılmıştır), "Zhuge Liang'ın 'Boş Kent

Strategemi'ndekinden de boştu" diye yazmaktadır. Tek bir askerin gölgesine bile rastlanmamıştı. Durum hakkında bilgi edinmek için bir teğmen içeriye girdi. Zhao Erfeng hasta yatağında yatmaktaydı. Yanında sadece bir bayan hizmetçi bulunmaktaydı. Olayın geçtiği yerde vurulmuş, hasta yatağından tartaklanarak sürüklenmiş ve kısa bir süre sonra da kafası kesilmişti.

Bu tanımlama da önemli olan, sözüm ona ağır silahlı yönetim ile ilgili söylentilerin tam olarak boş kent strategemi ruhunu taşıdığı durumdur. İnsanlar, vaktiyle Sima Yi'de olduğu gibi, olduğu yerde duran görünürde savunmasız yerin sadece bir dış görünüş olduğuna inanmaktaydılar. Tehlike arka planda gizlenmekteydi. Hatta yeni iktidar sahipleri bir süre rakiplerinin 32 numaralı strategemi kullandığı etkisine kapıldılar. Hepsi sadece bir kuruntuydu. Kuruntu, meselenin özünü hiç şüphesiz anlamamış olan bir strategemik analizden kaynaklanmaktaydı. Bu örnek, zor durumlara strategemik kuşkuyla tepki veren Çinlileri işaret etmektedir. Haklı veya haksız olduğuna bakmaksızın, nahoş sürprizlere karşı strategemik bir analizle birden bire hazırlık yapmaktadırlar.

32.8 Yalnız Süvari

Guo Moruo, gençlik hatıralarında bilgi vermeye devam etmektedir: "Yeni vali Chengdu'da, coşturucu başarılar elde etmeksizin, aşağı yukarı altı ay yönetimde kaldı. İlk yıl (1912) ilkbahar sona ererken, Sichuan eyaletinin başkenti olan Chongqingli devrimciler onu baskı altına aldılar. Bir çatışmaya girmemek için ordusu ile birlikte komşu Tibet'e çekildi. Yokluğu süresince görevini Hu Jingyi'ye devretti. Fakat General Hu kurnaz bir adamdı. Yin Changheng Tibet'e çekildiğinde, Pekin'in yeni güçlü adamı Yuan Shikai ile ilişki kurdu. Aralarında geçen kısa görüşmeden sonra Hu, Sichuan'ın yeni valisi olarak atandı. Fakat Yuan, Yin Changheng'e 'Sichuan eyaletinin sınır güvenliği için askeri bir temsilcinin anlamsız görevlerini' yükledi. Ying Changheng bu duruma öfkelendi. Zhuge Liang'ın boş kentinin kapılarının önünde *Boş Kent Strategemi* operasının Sima Yi kısmını

oynamak için birliklerini toparlayıp derhal Tibet'ten geri geldi. Sonbaharın sonlarıydı, ve Chengdu'da hiçbir birlik bulunmamaktaydı. Biz Chengdulular General Hu'nun gerçekten de tehlikeli bir durumda olduğunu düşünmekteydik. Bir sokak savaşına karışmadığı takdirde, sıvışmaktan başka bir seçeneği kalmamıştı. Ancak biz General Hu'nun Zhuge Liang'dan daha kurnaz olduğunu düşünmüştük. Yin Changheng'in askerlerinin şehre girmesine kadar beklememiş, aksine atına atladığı gibi, Yin Changheng'i karşılamak için, silahsız ve yanına kimseyi almaksızın güney kapısını bir baştan bir başa katetmişti. Hangi masaj tekniğini kullandığını bilmiyorum, ama ne olursa olsun Yin Changheng'in karnındaki öfke arka kapıdan uçup giden gaza dönüştü. Ying Changcheng, General Hu'nun yanında, silahsız bir şekilde kente doğru giderken, ordusunun üç taburuna kentin 10 mil ötesinde kamp kurmaları emrini verdi. Bir gün sonra gazeteler ve resmi tebliğler, General Yi'nin başkente, annesini ziyaret etmek için, geldiğini yazmışlardı. On gün Chengdu'da kaldı, daha sonra ordusunun üç taburuyla birlikte yeniden Tibet'e geri döndü."

32.9 Bir Sığır Tüccarı Ülkesini Kurtarıyor

Zheng Devletinde (bugünkü Shaanxi eyaleti bölgesinde) İlkbahar ve sonbahar döneminde Xian Gao adında bir sığır tüccarı yaşamaktaydı. Tüccar, İ.Ö. 627 yılında, günlerden bir gün bir öküz sürüsünü satmak için, uzak bir yere götürdü. Yolda Qin devletinden (Zheng'in batısı) büyük bir orduya rastladı. Ordu, Zheng yönünde ilerlemekteydi. Sığır tüccarı gizlice topladığı bilgilerle ordunun Zheng'e bir saldırı planladığını öğrendi. Önce çok feci korktu. Sonra birisini memleketine haber vermeye yolladı. Kendisi de dört inek derisi ve on iki yağlı öküzü aldı ve komutanla konuştuğu Qin ordusu karargahına doğru yola koyuldu. Karargaha vardığında komutana şunları söyledi: "Ülkemin hükümdarı, ordunuzun bizim devletimizden geçmeyi tasarladığını öğrenmiş bulunmaktadır. Beni özel temsilci olarak sizi, hoşgeldiniz diyerek selamlamak ve birliklerinizi ağırlamak

maksadıyla birkaç küçük hediyeyi size iletmek için yolladı. Ordunuzun ülkemiz topraklarında kısa bir mola vermek istemesi nedeniyle ülkem önceden bir günlük kumanya hazırlamış bulunmaktadır. Ordunuzun acelesi varsa, ülkem size koruma görevi yapacak gösterişli bir birliği derhal yollayacaktır."

Qin ordu komutanı bu söylenenlerden, Zheng hükümdarının bir muharebeye hazırlanmış olduğu kararına vardı, ve ordusuna Qin'e geri dönüş emri verdi.

Tayvan İlkokulunda üçüncü sınıflar için hazırlanmış olan Çin dili ders kitabında (10. Bası, Taipei 1980) yeralan "görev üstlenmeksizin görevi sevk ve idare"ye yönelik yorumda "Xian Gao'nun aslında sadece bir tüccar olduğu" ifade edilmekte ve şu şekilde devam edilmektedir: "fakat ülkesi için oldukça kritik olan bir durumda, malını verme ve bir strategem yardımıyla Qin devletinin ordusunun geri çekilmesine sebep olma dirayetini gösterdi. Yurtsever görüşüyle bize gerçekten örnek olabilir."

Tayvan okul kitabında övgüyle bahsedilen Xian Gaos'un hilesinde 32 numaralı strategem söz konusudur. Zhuge Liang'ın şehir duvarı üzerinde oturması gibi Xian Gao da gerçek bir düşmanca dokunuş olmaksızın her tür savaş planını başarısızlığa uğratmıştır.

32.10 Ugra'da Dayanmak

Moskova'nın 200 kilometre güney batısındaki Ugra nehrinde bir zamanlar, buzlanma başladığında tüm Rusya'da önemli bir ulusal sabır denemesi ortaya çıkardı.

Hiçbirşey yapmaksızın geçen aylardan sonra Moskova birlikleri, tam karşılarına kamp kurmuş olan Altın Sürü'nün Tatar ordusuna sonunda saldırabildiler. Granddük III. Ivan (1440-1505) askerlerine birden bire geri çekilme emri verdi. Düşman bunu bir savaş hilesi sandı ve bir daha geri dönmemek üzere kaçtı. Yabancı Moğol egemenliği, ateş etmeksizin ve kılıç çekmeksizin yıkıldı, Moskova'nın büyük güç olmaya doğru yükselişi başladı.

"Ugra'da Dayanmak" (vyzidanie na ugre yahut stojanie na ugre)

1480 yılında Rusya'da atasözü oldu ve bir zafer savaşmaksızın da elde edilebilir anlamına gelmekteydi.

Atasözü, Lozanlı Slav dilleri uzmanı bayan Musa Schubarth'ın bana bildirdiği gibi, Rusya'da askeri derslerde geçmektedir, fakat Hamburg haber dergisi *Der Spiegel* (Nr. 18, 1998, S. 146)'de iddia edildiğinden farklı olarak Rus günlük hayatında geniş bir kesime yayılmamıştır. Acaba atasözünde ifade edilen tarzda bir problem çözümü "Rusların karakterinde var mıdır? Bunu bilemem. Ancak istisnalar kaideyi bozmaz" (Musa Schubarth).

32.11 On Çift Ayakkabıyla Kovulmak

Genç bir çift beş yaşındaki kızlarıyla birlikte uzak bir dağlık bölgede yaşamaktaydı. Burada bir hektardan büyük bir toprak parçasını çiçek ve meyve ağaçları ekmek için kiralamışlardı. Günlerden birgün adam, çilekleri satmak için, 30 mil uzaktaki pazar yerine gitmek için yola koyuldu. Evden ayrılırken öğleden sonra üç veya dört gibi tekrar evde olacağını söyledi. Fakat güneş batmasına rağmen hâlâ eve gelmedi.

Karısı küçük kızını kucağına alarak telaş içerisinde, etrafa bakmak için, dağ geçidine çıktı. Buradan hızlı adımlarla bir adamın dağda yokuş yukarı çıktığını gördü. Adam kadını önce fark etmedi, daha sonra gördü. Kadın adamın kötü niyetli birisi olduğunu hissetti, çocuğuna sıkıca sarıldı ve eve koştu. Fakat bahçe girişinin eşiğine tam adımını atacakken, yabancı adam hemen ardından yetişti. Küçük kız yabancının uzun saçlarını, yüzündeki sakalları, trompetçi pantolonunu görür görmez ağlamaya başladı. "Korkuyorum, babamı istiyorum" diye çığlık attı.

Yabancı, evin reisinin evde olmadığını bu şekilde öğrenmiş oldu. Ve böylece rahatça alt kattaki oturma odasında yer alan bambu sandalyeye oturdu. Sonra kadından geceyi onun evinde geçirmek için izin istedi. Bir sonraki gün erkenden gidecekti. Bu sözler kadını oldukça endişelendirdi. Fakat çabucak kendi kendini yatıştırdı. Onun zayıf tarafını nasıl yakalayacağı üzerine iyice düşünmek için önce bu adamı güvende hissettirmek zorunda olduğunu mırıldandı kendi kendine.

Kibar bir tavır takındı ve yabancıya bir tas çay ikram etti: "Önce bir yudum için, ve biraz istirahat edin. Konuşacaklarımızı sonra konuşuruz", dedi. Kadının sözleri ve tavrı yabancıya, burada her şeyin kolay halledileceği hissini verdi. O anda odada gözlerini gezdirdi ve oldukça modern döşenmiş, temiz bir eve geldiğini anladı. Burada güzel şeyler elde edebileceğim, diye düşündü, mutlu bir şekilde tebessüm ederek.

Yabancı yatak odasına doğru baktığında, kadının aklına aniden bir strategem geldi. Kilerden bir kısmı yeni, bir kısmı atılmamış ayakkabıyı aldı ve salonda yanyana dizdi. Yabancı şaşkınlıkla kalakaldı ve hızla: "Bana bir çift ayakkabı yeter" dedi. Kadın gülerek yanıtladı: "Burada, ayaklarınızı yıkadıktan sonra, giyebileceğiniz tek bir çift ayakkabı var. Şu aralar ormanı temizlemekle meşgulüz, bunun için sekiz çalışanımız var. Kısa bir süre sonra mesaileri bitecek ve buraya gelecekler. Onlara akşam yemeği hazırlamak zorundayım." Bunun üzerine on tane tabure aldı ve her birinin önüne bir çift ayakkabı koyarak daire şeklinde dizdi. Dairenin ortasına ayak yıkamak için büyük bir leğen yerleştirdi. Yabancıya "siz rahatınıza bakın, ben şimdi yemeği hazırlamaya gidiyorum." dedi.

Yabancı, kadının her an sekiz yardımcısıyla gelebileceğinden korktu. En iyisi en kısa zamanda sıvışmak, diye düşündü kendi kendine. Her iki boş seyahat çantasını aldı ve gizlice uzaklaşmak istedi. Kadın, kalmasını istermiş gibi davrandı: "Kocam ve yardımcıları gelene kadar bekleyiniz; sizinle tam on kişi oluruz ve birlikte yeyip içeriz." Bu söylenen yabancıyı daha da huzursuz etti. "Hayır, halletmem gereken çok acil bir işim var." dedi ve uzaklaştı.

Pekin *Resimli Hikayeler Dergisi* (Nr.11, 1985), on çift ayakkabı ile kurulan strategem sayesinde kadının davetsiz misafiri uzaklaştırdığını yazmıştır. "Kadın zamanında eve dönmez ve adam benim boş kent strategemimi incelerse ne olur?" diye de sormaktadır. Bu durumda resimli hikayelere yabancının evi gözlediği ve, kimse gelmeyince, geri döndüğü ek olarak yazılabilir. Fakat kadın ona düşeceği öyle bir tuzak hazırlar ki daha sonra eve döndüğünde onu esir alır ve bir sonraki gün polise teslim eder.

Boş kent strategemi, kadının yabancıyı, savunmasızlığının sadece

bir görünüm olduğuna fakat gerçekte saldırılara karşı en iyi şekilde hazırlıklı olduğuna inandırmasından oluşmaktadır.

32.12 Sadece Laflardan Oluşan Saksonya Ordusu

İ.S. 915 yılında Frank İmparatoru I. Konrad (ölüm İ.S. 918) rakibi Saksonyalı Heinrich (875-936)' in kalesinin önüne geldi. İmparator Heinrich'e, dostluk kurmak için haberciler yolladı. Thietmar'da bu esnada Doğu Saksonya'dan gelmiş ve imparatorluk habercilerinin hazır olduğu bir sırada, ordusunu nereye yerleştirebileceğini sormuştu. Franklara teslim olmak üzere olan Heinrich- bu teklife çabucak inandı-, Thietmar'ın sözlerinden umutlandı. Fakat Thietmar'ın söyledikleri, uydurmaydı; o sadece beş kişiyle gelmişti. Dük imparatorluk habercilerinin hazır bulunduğu sırada birliklerin sayısı ile ilgili bilgi istediğinde, Thietmar şöyle cevap verdi: Tahminen 30. Böylece delegeler hayal kırıklığına uğramış bir şekilde imparatora geri döndüler. Thietmar onlara oyununu oynadı, ve daha gün doğmadan, Saksonya dükünün sözüm ona büyük ordusu karşısında korkuya kapılan imparatorluk ordusu çözüldü.

Freiburglu arkadaşım Thomas Zotz'a borçlu olduğum mevcut örnekte, 32 numaralı strategem, herhangi bir görsel sahneleme olmaksızın, sadece sözlerle işlemektedir. Widukind, 10. Yüzyılın ortasından sonra yazılmış olan *Saksonya Tarihi*'nde Thietmar ile ilgili övgü dolu sözler buldu. Thietmar kurnazlığı sayesinde, Dük Heinrich' in kılıçla başaramadığını, başararak galip gelebilmiştir.

32.13 450 Harf Bir Saldırıyı Boşa Çıkartıyor

Ekim 1948'deki Çin iç savaşının son döneminde, Guomindang hükümetinin kuzey Çin başkomutanlığına tayin etmiş olduğu Fu Zuoyi (1895-1974), komünistler tarafından önceden alınmış olan Shijiazhuang kentini (bugünkü Hebei Eyaletinin batısı) geri almayı planlamaktaydı. Bu dönemde Shijiazhuang, başka bir yere yerleşmiş olan

komünist birliklerden neredeyse yoksun kalmıştı. Bu durumda komünist ordu kumandanlığı boş kent strategimini, ancak sadece sözler yardımıyla, kullanmaktaydı. İçinde düşman saldırı planını alenen ortaya koyan ve Shijiazhuang'da halk milisinin ve ordunun mücadeleye hazır olduğunu vurgulayan 450 harfi kapsayan basın bildirisini dağıtmışlardı. Fu Zuoyi'nin saldırısı başarısızlığa mahkum edilmişti. Fu Zuoyi bu bildiriden haberdar olduğunda hayretler içerisinde kaldı. Niyetini karşı taraf önceden öğrenmiş ve saldırısına karşı hazırlanmıştı. Daha mücadeleye başlamadan onu üfleyerek uzaklaştırmıştı. 11.11.1983 tarihli *Halk Kurtuluş Ordusu Gazetesi*'nden alınan komünistlerin silah kullanmaksızın kazandıkları zafer ile ilgili bu tasviri 25.11 1983 tarihli *Kitaplardan Elde Edilmiş Bilgiler Gazetesi,* "Başkan Mao tarafından kurnazca uygulanan Boş Kent Strategemi" başlığıyla manşetine taşıdı.

32.14 Gülme Nöbetinin Bir Yangın Sabotajını Önlemesi

Şangay toplumunun geneli tarafından sevilen, kısa boylu, şişman, şakacı Zhou Zhongwei, 1930 yılında İsveçli bir kibrit tröstünün rekabeti ve bunun yanında bastıran yerel vergiler ve borçlar karşısında kendi kibrit fabrikasını kapatmak zorunda kalmıştı. Bunun üzerine toplam yüz kişilik çalışan, şeflerinin Villasına yürüdü. Sabahın erken saatleriydi. Villa, girişinde polis memurlarının nöbet tuttuğu yakındaki bir çıkmaz sokakta bulunmaktaydı. Protestocuların büyük bir kısmı burada durdu ve sekiz kişiden oluşan bir delegasyonu önceden yolladı. Temsilciler heyeti villanın parmaklıklı kapısını sıkıca kapatılmış olarak buldu. Hızla içeri girilmek istendi, fakat bir yaprak dahi kımıldamamaktaydı. Villada ölüm sessizliği vardı. Adamlardan biri: "Bizimle saklambaç oynayabileceğini mi zannediyorsun? Seni nasıl dumana boğacağımızı bekle de gör! O zaman ortaya çıkarsın!" diye bağırdı. Diğer yedisinin sesi koro halinde yankılandı: "Doğru! Senin kulübeni kundaklayacak, tutuşturacak, kül edeceğiz!" İçlerinden biri gerçekten de ceketinin cebinden bir kibrit kutusu çıkardı.

Birdenbire balkondan gelen kahkahaların yankısı duyuldu. Sekiz kişi şaşkınlıkla yukarıya baktı. Patronları Zhou Zhongwei orada durmaktaydı! Yalınayak, pijamalarıyla sekiz delegeye bakıp gülmekteydi. Sonra, merdiven korkuluğuna dayanarak, aşağıya doğru seslendi: "Evimi mi yakmak istiyorsunuz? Çok iyi olur! Bunun için size çok teşekkür ederim. Zira ev yangına karşı sigorta edildi, ve bundan dolayı bana 30.000 gümüş para ödenebilir. Yalnız hasta olan eşime dikkat edin ve bana yardım edin ki onu çabucak dışarı alabilelim!"

Tekrar yüzü kızarana kadar katıla katıla güldü. Aşağıdaki sekiz kişi çaresiz kalmıştı. Ne kadar çok küfür ederlerse, adam da yukarı da o kadar çok gülmekteydi. Bir an yeniden sakinleşti: "İşte böyle eski dostlar. Size daha iyi bir tavsiye de bulunayım. En iyisi fabrikamı kundaklayın!, Hem de yabancı bir sigorta şirketine 80 000 gümüş paraya siortalıdır. Düşünün bir kere, yabancıların parasını koparabilmek bizim için ne büyük bir mutluluk olurdu! Size ödül olarak 'Büyük Mutluluk' şarapevinde sıkı bir ziyafet vereceğime söz veririm!"

Bu kadar çok küstahlık karşısında delegeler sadece şaşırdılar. Bu arada sokağın girişinde bekleyen yoldaşlarına danışmak için geri çekildiler. Zhou Zhongwei balkonda arkalarından kahkahalarla gülmekteydi. Gözden kaybolduklarında, kahkahalar atarak, evine girdi. Evet, çok kötü zamanlardı. Karısı ağır bir zatürree nedeniyle yatmaktaydı. Fakat tüm bunlara rağmen gülebilmekteydi. Gülüşü, Zhuge Liang'ın boş kent strategimini uygularken ki gülüşünü hatırlattığından, sekiz temsilcinin geri çekilmesine neden oldu.

Mao Dun (1896-1981)'un *Alaca Karanlıkta Şangay* adlı romanında üzerine basa basa 32numaralı strategemden bahsetmesi önemlidir. Ne yazık ki Franz Kuhn, çevirisinde (Frankfurt a.M. 1983, S. 312) bu strategemik imayı kullanmamıştır. Kibrit fabrikatörü öfkeli personel temsilcilerini gülüşüyle ve söyledikleriyle silahsızlandırmıştır. Sima Yi' nin, Zhuge Liang'ın yolunu kesmeyip, bilakis kentin kapılarını ardına kadar açması gibi, sonunda sekiz personel temsilcisi de, ona zarar vermektense, kendileri tarafından planlanan eylemi -evi yakmak- ona karşı kullanacaklarına inandılar.

32.15 *Ağaç Kütüğünden Testi*

Şangay *Kültür Buluşması Gazetesi* 1982 yılının nisan ayında "Yeni kostümüyle Boş Kent Strategemi" başlığı altında, Şangay Deniz Bakanlığı emri altında çalışan Huangpu nehrinin doğu kıyısında kalan Şangay mahallesi Pudong'da bulunan Zhujiabin limanı ile ilgili bir haber yaptı. Limanın rıhtıma açılan demir kapısı bozulduğundan geçici olarak kilitlenememekteydi. Gündüzleri idare edilebilirdi, fakat geceleri ne yapılacaktı? Limanın iki bekçisi düşünüp taşınıp bir strategem buldular. Lambaları yaktılar. Sonrasında kulübelerine giderek, kimsenin birşey çalmaya cesaret edemeyeceği düşüncesiyle rahatça uykuya daldılar.

Boş kent strategemi önce başarılı oldu. Fakat günlerden bir gün geceyarısı Pudong mahallesi asayiş devriyesi Zhujibin limanına geldi. Etrafı gözetleyen adamlar, rıhtıma açılan kapının açık bırakıldığını ve bekçi kulübesinin dışında bir lambanın yandığını tespit ettiler. Fakat kimse nöbet tutmamaktaydı. Bir saat beklemelerine rağmen, daha hâlâ ortalıkta bir bekçi görülmemekteydi. Devriye üyeleri tavsiyeye uydular. Liman bekçilerini ayıltmak için, rıhtıma girdiler ve ambara doğru gittiler. Orada, bekçi kulübesi önünden büyük bir gürültüyle geçip kapıdan geçirdikleri iki uzun ve kalın çam ağacı gövdesini paketlediler. Bir sonraki gün devriye şefi Zhujiabin limanına telefon etti ve gece rıhtımda herhangi birşeyin kaybolup kaybolmadığı hakkında bilgi aldı. Baştan savıcı bir yanıt geldi: "Bilmiyoruz." Devriye şefi liman bekçilerine ağaç gövdelerini gidip almalarını rica ettiğinde, "Hangi birliğin kütüğü rıhtıma boşalttığını bilmiyoruz" şeklinde bir yanıt aldı.

Gerçi bir ay sonra kütük rıhtıma geri nakledilmişti, ama önceden olduğu gibi sahipsiz mal damgasını taşımaktaydı. Kütüğün ait olduğu birliğin sorumlularının baştan savma iş yaptıklarını ve hatalı çalışma nedeniyle iki ağaç kütüğünün eksikliğini, ve belki de bu arada geride kalan kütüklerin tahliyesini fark edemedikleri öne sürülebilir. Baştan savmacılıkları –iki kütüğün eksikliğini bir süre için bir kez olsun fark edememeleri– şimdi açıkça ortaya çıkmıştı, fakat onlar bu sorumluluğu üzerlerine almak istememekteydiler. Bundan dolayı, bu konu hak-

kında herhangi birşey bilmiyormuş gibi yaptılar ve planın içinde yer almadılar. *Şangay Gazetesi*, "ağaç kütüklerinin sahiplerinin de, boş kent strategeminin en iyi şekilde uygulanabileceğini [yani varolmayışla dikkat çekilebileceği, bkz. 32.19] öğrendiklerini, devriyenin kütüklerle ilgili araştırmalara her halükârda devam ettiğini" haber yaptı.

32.16 Bekçi Yerine Lamba

Şangay *Kültür Buluşması Gazetesi* 1.4. 1983 tarihli sayısında 32 numaralı strategemin benzer bir uygulanımını "Bu tip bir 'Boş Kent Strategemi' mümkün değildir" başlığı altında haber yapmıştır. Bir mağazanın iki bekçisi, mağazanın zemin kattaki bütün ışıklarını yaktıktan sonra, düzenli olarak üst kata uyumaya gitmekteydiler. Yanmakta olan lambalar, mağazanın gözetlendiği duygusunu uyandırmalıydılar. Mağazayı gözetlemiş olan iki kaçak mahkum strategemi inceledi ve 1100 yuan değerinde mal çaldılar. Chen Zhao " Boş Kent Strategemi'nin Dünü ve Bugünü" (*Günlük Kurtuluş Gazetesi*, Şangay 31.5.1990) adlı benzer bağlamdaki denemesinde bunun ilgisizlik olabileceğini yazmaktadır. Fakat bu tip olaylar insanların önceden "Açık Kent Strategemi" şarkısını söylediklerini göstermektedir. Kendilerini nasıl sadece Zhuge Liang ve kanun çiğneyici Sima Yi olarak kabul edebilirler? Chen Zhao incelemelerinde, "bu kafası karışık adamlara, dalgınlıklarından ayıltacak güçlü bir yumruk atılamaz mı?" diye sormaktadır.

32.17 Hakiki ve Sahte Boşluk

Boş Kent Strategemi iki şekilde, yani ya "savunmasız kent anlamına gelen gerçek bir boşluğun boşlukla örtbas edilmesi Strategemi" olarak veya "savunmaya hazır kent anlamına gelen gerçekte boş olmayanın içinde yeralan boşluğun kandırmacası strategemi" olarak anlaşılabilir.

İlk varyant uyarınca kent gerçekten "boş"tur, bu yaklaşan bir düşmana karşı silahlanılmamışın savunulması demektir (bkz. 2.2). Boş-

luğun düşmana kışkırtıcı veya şaşırtıcı bir şekilde gösterilmesi, onda, bunun bir aldatmaca olduğu, herhangi bir yerde görünmez bir tehlikenin pusuda beklediği, kuşkusunu uyandırmaktadır. Bundan korkan düşman boş kente yapacağı saldırıdan vazgeçmektedir. 32 numaralı strategem bu durumda bir saldırıyı geri püskürtmeye yaramaktadır.

32 numaralı strategemin ikinci anlamı uyarınca gerçekte herhangi bir boşluk söz konusu değildir, aksine düşman bir tuzağa düşürülmek istendiğinden dolayı bu bir aldatmacadır. Savunmasız ülkeye hücum ettiğine inanmaktadır, fakat onu orada bir tuzak beklemektedir. 32 numaralı strategem bu durumda düşmanı bir saldırıya yöneltmekte ve onu daha sonra ortadan kaldırmaya yaramaktadır (bkz. 22.2). Boş kent strategeminin bu şekilde kullanımı için gerekli olan somut malzemeyi *Üç İmparatorluğun Romansı* (bks. C. H. Brewitt Taylor: Romance of the Three Kingdoms, tıpkı basım Taipei1967, I. Cilt, XL, L, LIII) yaklaşık olarak sunmaktadır. Bu uygulanım varyantında 32 numaralı strategem, ilk kullanım varyantının hedeflediğinin, 32 numaralı strategemin asıl özü olarak görülen tam tersini elde etmeye çabalamaktadır. 32 numaralı strategem bu özle sınırlandığında, ikinci uygulanım varyantı daha çok 22 ve 28 numaralı strategeme girmektedir.

Bundan böyle 32 numaralı strategem esas anlamına daha yakın bir şekilde yorumlanmalıdır.

32.18 Boşluğu Gizlememek Aksine Göstermek

Mao Zedong, 28.8.1949'da "Açıklık numarası yapmak bir savaş hilesidir" diye yazmıştır. 32 numaralı strategemde açıklık numarası yapılmamasına rağmen açıklık, aldatıcı olarak kullanılmaktadır.

Bir güç eksikliği veya kasten daha büyük bir çaresizlik görüntüsü verilen savunma hazırlığı kendi içinde "boşluk" oluşturur. Örneğin insanın savunma yetenekleri azdır ve bunu daha da gizlemektedir, elinde çok az güç vardır ve bunu aynı şekilde düşmanın gözünden uzaklaştırmaktadır, veya bir düşman saldırısına kötü hazırlanmıştır

ve hiç hazırlanmamış gibi davranır. Bu tip sağlam önlemlerin amacı rakibin, neye uğradığını şaşırtırcasına, güven duygusunu sarsmaktır. Karşıdaki gerçekten, görüldüğü kadar savunmasız mıdır? Veya tehlikeli bir tuzak mı onu korkutmaktadır?

Bir silahlı çatışmada rakipler zaten kendi durumları üzerine mümkün olduğunca çok bilgiyi birbirlerinden gizlerler, çünkü esas itibariyle karşılıklı güvensizlik hüküm sürmektedir. Her şey tamamen normale döndüğünde tüm bilgiler eksiksiz analiz edilir ve çıkan sonuçlara körü körüne inanılmaz. 32 numaralı strategemde olduğu gibi alışılmamış bir durum meydana geldiğinde, düşmana karşı zaten mevcut olan kuşku daha da güçlenmekte, ve sadece gözle görülene inanılmamaktadır.

Bu, 32 numaralı strategemin faydalandığı ve Ming Dönemine (1368-1644) ait askeri inceleme *Grashütten Planı* içerisinde yer alan psikolojik durumdur: "Boş olunduğunda, bu boşluk, düşmanın bundan şüphelenmesi ve dolu olduğunu zannetmesi için açıkça gösterilir." Strategem başarılırsa, strategem kurbanı, rakip neyi dikkate alıyorsa (yani boşluk) onu ortadan kaldıracak, sadece şehri göÿünüşte boş olarak değerlendirecek ve düşmanı rahat bırakacak.

Eğer 32 numaralı strategem bir hiçten-gerçekten mevcut olmayan askeri bir güçten- bir şey- rakibin sözüm ona bir tuzaktan korkusu- üretirse, bu 7 numaralı strategemin bir varyantı olarak ortaya çıkar. 32 numaralı strategeme sadece büyük bir tehlikede, gerçekten hiçbir çıkış yolu olmayan özel bir güçsüzlük durumunda, el atılır. Bu öncelikle öz savunmaya yarayan saf bir savunma strategemdir ve zaman kazandırıcı açık bir geciktirme manevrası kalitesi vardır. 32 numaralı strategem rakibi istenilen şekilde etkilerken, hızla kendi pozisyonunu güçlendirmekte veya tabana kuvvet kaçmaktadır.

Tüm umutlar bu strategeme bağlanamaz. Örneğin düşmanın kente girmesini planlamak gibi farklı olası senaryolar için ek önlemler alınmalıdır. 32 numaralı strategem risklidir, şans oyunlarında banko oynamayı andırmaktadır. Deyim yerindeyse, taşa karşı yumurta fırlatan strategem uygulayıcısı, bir kez daha mutlu bir şekilde paçayı kurtarmayı, su testisinde kaplumbağa (weng zhong zhi bie) olmamayı ve 22 numaralı strategemin kurbanı olarak yaşamını yitir-

memeyi ümit etmektedir. Rakipteki korkaklık ve güvensizlik kadar soğukkanlılık ve gözüpeklik gereklidir. Rakip cesur atılgan bir kişiyse, 32 numaralı strategem ona hiç sökmez. Gösterilen boşluk mübalağlı değil makul olmak zorundadır. Ayrıca bilinmelidir ki, 32 numaralı strategemin etkisi kısa sürmektedir, çünkü strategemin etkisiz hale gelmesinden sonraki dönem için gerekli olan bağlantılar derhal dikkate alınmak zorundadır.

32 numaralı strategemde kent sivil nüfusun ve binaların v.s. değil askeri birliklerin gücü ve hazır bulunması hususunda "boş"tur. Fakat kelime anlamı olarak "Kent", rakibin gözünde büyük bölümü terk edilmiş veya uzaklaşılmış soyut etki alanı biçiminde anlaşılır. Bir "kent" olmaksızın 32 numaralı strategem başarı ile uygulanamaz. Her şeyin gözle görülür olduğu bir ortamda 32 numaralı strategem hiçbir gelişme olanağı sunamaz.

32 numaralı strategemin kurbanı olunmak istenmezse, gösterilen "boşluk" geniş kapsamlı olarak incelenmeli ve sadece görsel olarak sunulan bilgiler dikkate alınmamalıdır. Kapsamlı bir analiz, o anda tespit edilen rakip "boşluğu" eskiden beri bilinen düşman kuvvetlerinin ilişkileri ve de ayrıca topografik görüşler v.s. bakış açısı altında değerlendirmektedir. Bu arada 13 numaralı enformasyon strategemi aracılığıyla, sözde boş şehir ile ilgili tamamlayıcı bilgiler elde etmek için yeni alanlarda tekrar tekrar çalışılabilir. Düşman hiçbir şekilde 13 numaralı strategeme katılmadığı takdirde 7 numaralı strategemin (bkz. Özü) yardımıyla belki tuzağa düşürülebilir. Ortaya konulan "boşluk" daha doğrusu varsayılan "doluluk" tüm açıklamalara rağmen doğrulanmazsa, şehir kuşatılır ve sabırla gözetlenir. Er veya geç boş kent strategeminin, eğer oynanıldıysa, foyası ortaya çıkar. 15 numaralı strategemin kullanılması, 32 numaralı strategemi muhtemelen baltalamaktadır.

32.19 Midem Boş Kent Strategemi Şarkısını Söylüyor

Xu Chongyu'nun *Pekin Akşam Gazetesi*'nde 16.12.1989 tarihinde yayımlanan bir kısa hikayesinin başlığı "Zhuge Liang'ın yenilenen Boş

Kent Strategemi Temsili" idi. Zhuge Liang bu kez generallerini bir durum değerlendirmesi için etrafına toplayıp, onlara gittikçe yaklaşan Sima Yi'ye karşı bir saldırı emri vermek istediğinde, hepsi geri adım attılar. Biri aşırı yüksek prim talep etti, bir başkası maaşından ve ona tahsis edilen konuttan memnun değildi, üçüncüsü son sekiz yıldır sadece çay içtiği ve Mah Jongg oynadığı için savaş tecrübesini yitirdiğini bahane etti ve dördüncüsü yurtdışına planladığı bir teftiş gezisinin son formalitelerini kesin olarak bitirmek zorunda olduğunu söyledi. Zhuge Liang'ın, yerine getirilemeyecek talepler ve bahanelerle sorumluluk almaktan kaçan bu insanlar karşısında, kentin kapılarını açık bırakmak ve kent duvarı üzerinde boş kent strategimini bizzat oynamaktan başka çaresi kalmamıştır.

He Luo, bu kısa hikayeye, 26 numaralı strategemin bakış açısıyla (*Halk Gazetesi,* Pekin 12.6.1990), yakışık almayacak bir biçimde geçmişten söz edilip, aslında şimdiki zaman kastedilmektedir, gerekçesiyle sövmektedir. 32 numaralı strategemin bu tip edebi çalışmalarına oldukça seyrek rastlanılırken, "Boş kent strategemi şarkısını söylemek" veya "boş kent strategemini sahnelemek" deyimleri mecazi anlamda sıkça kullanılmaktadır. Bununla herhangi bir boşluğun mevcut olduğuna dair tuhaf bir üslubun sinyali verilmektedir. Bir yüksek okulun son sınıfı boş kent strategemi şarkısını söylemezse, bu, öğrencilerin çoğunun dersleri önceden olduğu gibi takip ettikleri ve mezuniyetten sonrası için kendilerine dışarıda bir yer bulmaya çabalamadıkları anlamına gelmektedir (*Günlük Işık Gazetesi,* Pekin 29.4.1998). Birisi midesinden boş kent strategimi şarkısını söylediğini söylerse, onun, şakayla karışık, aç olduğunu anlamak gerekmektedir.

Buna karşılık memurlar ve resmi kişiler boş kent strategemi şarkısı söylerlerse, bu, sorumluların hiçbirinin hazır bulunmadığı ve ortadan kayboldukları anlamına gelmektedir (*Halk Gazetesi,* Pekin 31.7. 1980; 21.12.1990; 13.1.1998). Yabancılar da, örneğin İtalyan hükümet makamları, boş kent strategiminin usta yorumcuları olarak kabul edilmektedirler (*Halk Gazetesi,* Pekin 14.3.1989, S. 7).

Bir meşrubat fabrikasının kalite kontrol departmanı Boş Kent Strategemi şarkısını söylerse, görünüş devam ettirilecek demektir

(*Kültür Buluşması Gazetesi,* Şangay 8.7.1998, s. 6). Kalabalık bir caddenin kavşağındaki bir trafik denetleme kulesi de şarkıcılar arasına girebilir ve personelsiz olduğunu ifade etmek için, Boş Kent Strategemi'ni en iyi şekilde kullanabilir (*Günlük Tianjiner Gazetesi,* Tianjin 3.9.1980). Gereğinden fazla kalın ve hepsinden önce pahalı –bu tabii ki yayınevine bağlıdır–, çok az ilgi çekici veya hiçbir etkileyici sayfası olmayan bir kitap da aynı şekilde boş kent strategemi şarkısını söylemektedir (*Literatür Gazetesi,* Şangay 31.3.1983). Çinliler, öngörülen vergi ayrıcalıklarının zevkine varmak için, yabancı yatırımcıların katılımıyla bir şirket kurduklarında, ve daha sonra resmi makamlar sözü edilen yabancı ortağın sadece kağıt üzerinde olduğunu ortaya çıkarttıklarında da aynı şekilde Boş Kent Strategemi'nin sahnelendiği söylenebilir (*Çin Gençlik Gazetesi,* Pekin 14.5.1993, S. 2).

Li Sheng, Pekin *Işık Gazetesi*'nde (19.8.1979), imparatorluk öncesi Çin'in yüz düşünce akımı için muhtemelen bir boş sözler okulundan söz edilebileceğini düşünmektedir. Anlaşıldığı kadarıyla Çin'in tumturaklı laflar üzerine çok eski bir geleneği vardır. Boş sözler böyle tehlikeli şekilde arttığında politikayı etkiler, "Boş Kent Strategemi"ni doğurur ve gerçek olmayanı öne çıkarır, sözü Ünlü Çinli yazar Lu Xun (1881-1936)'dan kaynaklanmaktadır. Li Sheng'in tekrar ifade ettigi gibi, Kültür Devrimi (1966-1976) sırasında boşa atıp tutmanın mirası yeniden canlandırılmıştır. Bu nedenle ekonomi uçurumun eşiğine getirilmiştir. Şatafatlı siyasi-ideolojik vecizeler kullanılmış, ancak nahoş gerçek önemsenmemiştir. Halka ve yabancılara yalan atılmış, Çin'in mükemmel bir durumda olduğu ve her şeyin en iyi şekilde yerli yerine oturtulduğu ifade edilmiştir. Simon Leys, eski başbakan Çu En Lay üzerine şunları yazmaktadır: "Kültür Devrimi" esnasında 'Boş Kent Strategemi'ni, Pekin operasının iyi bir oyuncusu gibi, sürekli yeni varyasyonlarda sundu ve modern Zhuge Liang olarak afallamış bir uluslararası kamuoyuna, aslında yalnızca karışıklığın ve boşluğun hüküm sürdüğü bir düzeni, güçlü ve heybetli bir düzenin mucizesiymiş gibi gösterdi (*Chinese Shadows,* New York 1982, S. 17). Li Sheng, *Günlük Işık Gazetesi*'nde "Kültür devrimi" hakkında haykırdığında daha da ileri gitmektedir:

"Ülkenin tamamı, 'Boş Kent Strategemi' şarkısını söylemeye başlamıştı."

Batılı okuyucu şimdi ister istemez gülebilir. Fakat bunun için belki hiçbir inandırıcı sebebi yoktur. Amerika Birleşik Devletlerine gelince onlar da ne olursa olsun dünyanın bir çok yerine aynı anda askeri müdahalede bulunacak durumda değillerdir ("Batılı askeri kapasiteden kuşkulanmak: Uluslararası Stratejik Araştırmalar Enstitüsü NATO üyesi ülkelerin silahlanma politikasını eleştirmektedir", *Neue Zürcher Zeitung,* 6.11.1988, S. 5). Amerikalılar'da Birleşmiş Milletler Örgütü Genel Kurulu içerisinde tamamen izole edildiler ve zor durumlarda sadece küçük devletler tarafından desteklendiler. Amerika Birleşik Devletlerinin, kriz durumlarında Birleşmiş Milletler Örgütü-Güvenlik Konseyi'nde de kendini muhakkak kabul ettirebilecek gücü yoktur ve bu yüzden de zaman zaman, strategemik olarak canlandırılmış "Tek taraflılık" olarak adlandırılan istisnai bir yola, girmek zorunda kalmaktadır.

O zaman yanıtlanması gereken soru şudur: Dünya lideri olarak adlandırılan Amerika Birleşik Devletleri Avrupa'dan faydalanacağına inandığı için mi Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupalılar Boş Kent Strategemi şarkısını söylüyorlar?. Bu soruya olumsuz cevap vererek Amerika'nın dünya hegemonyasında ısrar edilirse, esas itibariyle dünya çıkarlarlarıyla ilgili Birleşmiş Milletler örgütü bundan sonra, doğrudan doğruya yalnız kalacak ve iktidarsız bir bayan figüran haline gelecek, "Boş Kent Strategemi"ni kısık sesle aralıksız olarak hiç söyleyemeyecek, Amerika Birleşik Devletleri dışında Güvenlik Konseyi'nin diğer daimi üyeleri de "ulusal egoizmleri" sayesinde ("Çaresiz", *Frankfurter Allgemeine Gazetesi,* 19.1.1999, S. 14) bu durumdan sorumlu olmanın bedelini tabii ki ödeyeceklerdir.

32.20 Çinli Karikatüristin En sevdiği Strategem

Başka hiçbir strategem Çinli karikatüristlerin fantazilerini, Çin yeni yıl resimleri konusu olarak da ayrıca sevilen ve 1998 yılında görkemli bir posta puluyla onurlandırılan, 32 numaralı strategem kadar

kanatlandıramaz. "ji" (Strategem) kelimesi yerine aynı sesi veren "ji" (haber) kelimesinin tek tük yer aldığı "Boş Kent Strategemi" efsanesini kapsayan 20 karikatür, Çince gazete ve dergi okumalarım sırasında yıllar boyu dikkatimi çekti. Bu karikatürlerin ifade etmek istediği, her ne olursa olsun 32 numaralı strategemi popülerleştirmek ve genel olarak strategemlere katkı sağlamak olabilirdi.

Zhuge Liang ve Sima Yi bazen operalarda canlandırılmakta, bazen de onların yerine tamamen başka kişilikler ve öncüler gösterilmektedir. Fakat modern Çin toplumu içinde patlak veren herhangi uygunsuz bir durum devamlı alay konusu olarak hedef seçilmektedir. Teşhir edilmiş olan noksanlık 32 numaralı strategemle bazen kendiliğinden hareket etmekte, fakat bazen Zhuge Liang tarafından düzenlenen bir sahne - veya onun bir varyantı- sadece tam anlamıyla strategemik olmayan olayları eleştirmeye yönelik bir araç olarak hizmet vermektedir. Sima Yi, bizzat ve yalnız kent kapısı önündeki caddeyi süpüren Zhuge Liang'a: "Şansölye, şehirde gerçekten de hiçbir çalışanınızın olmadığını bu şekilde ortaya koymuyor musunuz?" diye sordu. Zhuge Liang, "Duvarın üzerindekilerin hepsi ille de başrol oynamak istediler, benim için geriye sadece çöpçü rolü kaldı" diye cevapladı içini çekerek (*Günlük Kurtuluş Gazetesi*, Şangay, 2.2.1980, S. 2). Karikatür açıkça Çin tiyatrosunun içindeki rekabeti kırbaçlamaktadır.

Bir başka karikatürde ardına kadar açık kent kapısı önünde caddeyi süpüren bir yaşlı, şaşkın bir yüz ifadesi takınmış olan arkadaşlarına, üzerinde sadece iki küçük kuşun uçtuğu boş kent duvarını işaret ederek, sorar: "Zhuge Liang ve iki şövalye aslında neredeler?" Cevap şu şekilde gelir: "Hepsinin özel angajmanları var ve başka bir yerde sahne alıyorlar." Duvar üzerindeki bir tabela "Şarkı ve Dans Tiyatrosu X"'i müjdelemektedir. 21.1.1990 tarihli Pekin *Günlük Işık-Gazetesi*'ndeki karikatür, tiyatrolarının oyun planını dikkate almaksızın başka yerlerde özel olarak sahneye çıkan ve kazandıklarını ceplerine indiren oyuncuları kınamaktadır.

Pekin'de yayımlanan *Hiciv ve Mizah Dergisi*'nin 20.3.1998 tarihli sayısında yer alan bir karikatürde Sima Yi, kent kapısı önünde caddeyi süpüren iki adama, "İmparatorluk başbakanı Zhuge Liang nere-

de yahu?" diye sormakta ve terk edilmiş kent duvarını işaret etmektedir. Adamlar "Bir yurtdışı seyahatinde" diye yanıt vermektedirler. Bu karikatürde, bazı Çinli parti ileri gelenlerinin, tabii ki kendi ceplerinden ödemeyip devlete masraf olarak yükledikleri, seyahat tutkusu alaya alınmaktadır.

Aynı mizah gazetesinde 20.2. 1989 tarihinde yeralan bir başka karikatürde, kent duvarı üzerinde oturan, şaşkın, öfkeli bir yüz ifadesi takınmış Zhuge Liang'a bir haberci, "Sima Yi resmi şehir otobüsüne bindi ve trafikte takılıp kaldı" şeklinde bir haber iletmektedir. Tabii ki aşırı araç yüzünden tıkanmış caddeler ve trafik kaosu karikatüristlerin vizöründe bulunmaktadır. Zhuge Liang, "sadece iki adama caddeyi süpürmeleri emrini vermiştim" diye düşünmektedir, ancak açık kent kapısı önünde, dördü tek bir süpürge ile oyalanan, ikisi uyuklar vaziyette hiçbir şey yapmadan tembel tembel oturan, ikisi Go oynayan, ikisi etrafa bakan, biri gazete okuyan ve ikisi hiçbir şey yapmaksızın duvara yaslanmış toplam 14 adam, yer almaktadır. Pekin'de yayımlanan Mizah dergisi *Hiciv ve Mizah*'da 20.1 1982 tarihinde yer alan bir karikatürde, Çin'de birçok devlet dairesindeki personel israfı alaya alınmaktadır.

Sadece genel yanlış gelişmeler değil, bilakis strategemik önceliklerde karikatürleri 32 numaralı strategemle kullanmaya başladılar. Pekin'de yayımlanan *Çin Gençliği* (Nr. 4, 1982, S. 62) dergisinde yer alan bir karikatür de Sima Yi, opera kostümü içerisinde dikkatlı adımlarla bir dükkana yaklaşırken görülmektedir. Vitrinde yüksek alkol içerdiği belli olan sekiz adet şişe görür. Fakat hemen yanda üzerinde "teşhir ürünleridir, Satılmaz" yazılı bir levha asılıdır. Bunu okuyan Sima Yi haykırır: "Burada mutlaka yeniden Boş Kent Strategemi oyunu oynanmakta." Ya dikkat çekici şişeler boştur, ya da dükkanda çalışanlar, tüm alkollü içecekleri önceden kendilerine ayırmışlar veya arkadaşları ve tanıdıkları için satın almışlardır. Bu Çinde şu an, hâlâ bir dereceye kadar yokluk –plan- ekonomisi hüküm sürdüğünden sık yaşanılan bir durumdur. Öyle ya da böyle şişeler dekorasyona yardımcı olmuştur (29 numaralı strategemle kıyaslayınız). Bu döneme ait bir diğer karikatür de 32 numaralı strategemle tek bir müşteri bile efsane olarak görülmez. Tezgah üzerinde ve ne-

redeyse bomboş raflarda sadece bir kaç küçük, bayat olduğu besbelli meyveler durmaktadır. Bayan satıcı üzüntüyle her iki kolunu uzatmakta ve elinde avucunda hiçbir şey olmadığını göstermektedir. Fakat arkasındaki tezgahın altında bir çok meyve dolu torbanın gizlendiğini gösteren dükkan duvarına yerleştirilmiş ayna her şeyi açığa çıkartmaktadır. Bunlar, bayan satıcının ya arkadaşlarına ve tanıdıklarına ya da iyi malları önceden el altından satmış ve kısa bir süre içinde gelip alacak olan diğer dükkan çalışanlarına aittir. (*Hiciv e Mizah*, Pekin 5.2.1982, S. 4). İki karikatür ve 32 numaralı strategem arasındaki ilişki her iki dükkanın gerçek veya aldatıcı boşluğundan kaynaklanmaktadır. İlk karikatürde de Sima Yi, dükkanın seçkin alkol ürünleri satmadığından, yani bu bakımdan "boş" olduğundan kuşku duymakta, ve bundan dolayı içeri çekilememektedir. İkinci karikatürde müşteriler, satılacak bir şey olmadığından dolayı tezgaha yaklaşmamaları gerektiğine inandırılmaya çalışılmaktadır.

Pekin'de yayımlanan *Halk Gazetesi*'nde yeralan bir karikatürde (27.9.1992, S. 8) "Boş Kentten Haber" efsanesi ile yedi arka arkaya dizilmiş, oldukça hassas bir maddeden üretilmiş kent kapılarının sol köşesinde bir kişi görünmektedir. Birinci kent kapısının üzerinde "Büyük şans piyangosu, ödül 100 000 Yuan "yazısı bulunmaktadır. Arkadaki kapıların üzerinde yazılı olan fiyatlar yavaş yavaş küçülmektedir. Son kapının arkasındaki döşemede üzerinde "hatırlatma ödülü: bir dikiş iğnesi yazan küçük bir kutu durmaktadır." Katılımcıların bu çekilişte alacakları en fazla bu dikiş iğnesidir, diğer ödüller boş vaatlerden başka birşey değildirler.

Bir köylü, dev gibi büyük bir hububat varilinin üzerine çıkmıştır. Köylünün elinde "Çağdaş deneyimler" yazılı bir yelpaze bulunmaktadır. Göğsünde, kendisini gösteren birkaç plaket asılıdır. Varilin ilerisinde "Son derece büyük zengin hasat" yazısı durmaktadır. Varilin önünde bir insan grubu toplanmıştır. Bir kişi ideal köylüye film kamerasını yöneltmiş, bir adam not almakta, bir diğeri memnunluğunu ifade etmek için baş parmağını göstermekte ve bir kadın sevinç içinde ellerini yukarı kaldırmıştır. Yukarıdaki karikatürde, varile derinlemesine bakan *Güzel Sanat Dergisi* okuru (Pekin Nr.2, 1991), köylünün

bir tahıl dağının üzerinde değil, bir taburenin üzerinde dikildiğini görmüştür. Varil, dikkatle inceleyen kişinin gördüğü kadarıyla her halükarda, boştur. Bunu, varilin arka tarafını kemire kemire bir delik açmış olan bir fare onaylamış ve ikinci bir fare "Çok iyi bir şekilde içeri daldık, fakat burası boş" demiştir. Resimli efsane şaşkınlığa uğradığını, "Boş Kent Strategemi" sözüyle açığa vurmuştur.

Ve son bir örnek daha Pekin'de yayımlanan *Günlük Işık Gazetesi'*-nin 19.4.1997 tarihli sayısından verilebilir. Duvarın üzerinde "Kozmozun merkezi" adıyla küstahça bir levha asılıdır. Resmin solunda ayak parmakları üzerinde yükselmiş, evrak çantasını yanına yere bırakmış bir adam görülmektedir. Adam, bir dürbünle duvarın arkasında neyin gizlendiğini anlamaya çalışmaktadır: Sadece bulutlar, başka hiçbir şey yok! Bir evrak dosyasını kolunun altına sıkıştırmış olan adamın yüzünde öfkeli bir ifade vardır. Herhalde saf bir blöf temelinde kazançlı bir iş yapabileceğini ümit etmiştir. Şimdi dalavereyi fark etmek için daha uyanık olunması gerektiğini tespit etmiş, ve umutlarının kırıldığını fark etmiştir. Karikatüre "'Boş Kent Strategemi Üzerine İronik Görüşler' başlıklı bir şiir katılır:

Boş Kent Strategemi'nin temsili çok alkışlanıyor.
Fakat iyice düşünülürse görülür ki, oyunda kötü olan bir şey var.
Büyük muharebe uzmanı Sima Yi
Sağduyusuzluk suçlamasından kaçamaz.
Neden düşüncesizce hareket etmek zorundaydı?
Gözcülere emir vermişti
kenti kuşatabilir ve sonraki gelişmeyi gözleyebilirdi!
Sonra Zhuge Liang muhakkak suratını asardı,
Ve dağlık bölgedeki mutlulululuğunu kaybederdi.
Tiyatro sahnesi küçük bir toplumdur.
Toplum büyük bir tiyatro sahnesidir.
Kimbilir burada ne kadar çok 'Boş Kent Strategemi' oynanmakta!
Burada kolay aldanmaktan sakınmalı!"

Strategem Nr. 33

Gizli Ajanlar Strategemi
Nifak Sokma Strategemi

Üç ideogram	反	间	计
Modern Çincedeki söylenişleri	fan	jian	ji
İdeogramların çevirisi	1. Döndürmek/ çevirmek/ dönüştürmek	Gizli ajan/ casus	Strategem
	2. Gizli ajan/		Strategem
	3. Uyuşmazlık meydana getirmek	bölmek/ arayı bozmak	Strategem
	Nifak	Tohum ekmek	Strategem

Bağıntılı çevirisi

1) Bir düşman gizli ajanını/casusu kendi gizli ajanı/casusu haline dönüştürme.
2) Bir/bir çok gizli ajan (ajanlar) /casus[casuslar] ortaya koyan Strategem.
3) Bölünme/parçalanma/düşmanların birbirlerine karşı son kozlarını oynaması/bir düşman koalisyonunun/kundaklamasının dağıtılması, düşmanın içine ekilen nifak tohumlarının büyütülmesi Strategemi.

Özü

1. İkili ajanlar-Strategemi.
2. Gizli ajanlar-Strategemi.
3. Nifak sokma strategemi; Bakteri Strategemi; Sızma strategemi.

33.1 Düşmana Kendi Eliyle Bir Tokat Atmak

Ying Jing *Çin Kültürüne Genel Bakış* (2. Bası, Pekin 1992, S. 129) adlı çalışmasında şöyle yazmaktadır: "Çin'de 4000 yıl önce bile

gizli ajanlar görev almaktaydılar. Bu tip güçlerin Çin imparatorluğunda ortaya çıkışının oldukça eski zamanlarda enine boyuna tartışılmış olması şaşırtıcı değildir." Pinyin transkripsiyonunda derlenmiş olan 33 numaralı strategem formülünün iki merkezi ideogramı "fanjian", ilk kez, ortalama 2500 yıllık bir eser olan *Sun Usta'nın Savaş Sanatı*'nın "Gizli Ajanların muharabeye sokulması" adlı bölümünde ortaya çıkmaktadır. Orada beş tip gizli ajan sıralanmaktadır, bunlar döndürülmüş gizli ajanların (fanjian) yanında yerli, iç, kurtuluşu olmayan ve hayatta kalan gizli ajanlardır. "Yerli gizli ajanlar" düşman ülkesinin insanları arasından ve "iç gizli ajanlar" düşman ülkesindeki memurların yedi kategorisi (işten kovulmuş, zarara uğramış, cezalandırılmış, para canlısı, kendini kanıtlama düşkünü ve dönek) arasından oluşmaktadırlar. "Kurtuluşu olmayan gizli ajanlar" haberleri olmadan kurban edilen veya bilinçli olarak ölüm tehlikesini kabullenen gizli ajanlardır. "Hayatta kalan gizli ajanlar" kendilerine düşman ülkede bilgi sağlamakta ve sağladıkları bu bilgilerle sağ salim kendi ülkelerine geri dönebilmekte, şu veya bu şekilde ortaya çıkmadan düşman ülkede eyleme geçebilmektedirler. "Döndürülmüş gizli ajanlar" düşmana karşı, bilinçli veya bilinçsiz, muharebeye sokulan gizli ajanlardır. Son gizli ajan aslında fark edilmektedir, fakat zararsız hale getirilmemekte, aksine bundan sonra kendisine planlı olarak, emir aldığı kişiye safça ileteceği, temelde yanlış eğilimlere yol açan (ikili bir ajanın dolaylı olarak muharebeye sokulması) yanlış bilgiler sağlanmaktadır.

Rüşvetle veya benzeri herhangi bir şekilde (örneğin tehditle) kiralanan düşman ajanları (doğrudan ikili ajanlar) özellikle önemlidirler, zira bunların vasıtasıyla, bu *Sun Usta'nın Savaş Sanatı*'nda böyle izah edilmektedir, yerli ve iç gizli ajanlar ele geçirilebilirler. Kurtuluşu olmayan ve hayatta kalan gizli ajanların muharebeye sokulmasında, önceden ikili ajanlar tarafından tedarik edilen *Insider Information* (İçerideki biri tarafından ulaştırılan bilgiler) kesin bir rol oynamaktadır. Görev verilen ikili ajan diğer dört ajan tipinin tersine derhal yararlı hizmetler yapabilir ve bilgiler sağlayabilir. Bunun dışında görev verilen ikili ajan düşmanın güvenini bir hayli

kazandığından, düşman tarafı yanlış enformasyonu kolayca almaktadır. Bundan dolayı ikili ajanın özellikle çok büyük bir yıkıcı potansiyeli vardır.

Strategem araştırmacısı Yu Xuebin'in dediği gibi, ikili ajan-strategemini oynamak sanki, düşmanın elini tutmak ve ona bu tutulan elle bir tokat indirmek anlamına gelmektedir. Bu sebeplerden dolayı hükümdar, *Sun Usta'nın Savaş Sanatı*'nda anlatıldığı şekliyle, ikili ajanlara bir hayli cömert davranmaktadır. Tabii ki ikili ajanlık da oldukça risklidir ve bundan dolayı en sert şekilde kontrol altında tutulmalıdır. İkili ajanların kullanımında üst düzey gizlilik önerilmektedir. İkili ajanlar, düşmandan yararlanmayı sürdürebilmeleri için düşmanın lehine küçük başarılar elde etmek zorundadırlar.

33.2 İplerin Tanrısal Çekilişi

Sadece üç ideogramın biraraya gelmesiyle ortaya çıkmış olan 33 numaralı strategem formulünün ilk iki ideogramı da basitçe "gizli ajan" anlamına gelmektedir. Bundan dolayı strategem formulü "Gizli ajanlar-Strategemi" olarak da tercüme edilebilir. Gizli ajanlar ve casuslar erkenden bilgi elde etmeye yönelik olarak gereklidirler. Önceden haber alma, taze bilgiler sadece, düşmanın durumunu iyi bilen, kişilerden elde edilebilir. Gizli ajanların beş tipi aynı zamanda işe koyulduklarında ve hiç kimse onların faaliyetlerini fark etmediğinde, bu, *Sun Usta'nın Savaş Sanatı*'na göre "İplerin Tanrısal Çekilişi" olarak adlandırılabilir. Bu, hükümdarın en değerli yeteneğidir, zira düşmanla ilgili doğru bilgiler için muhtemelen olağanüstü paralar harcayabilir.

33.3 Düşmanın Birliğini Parçalamak

33 numaralı strategem formulünün ilk iki ideogramının (fanjian) bir üçüncü anlamı "nifak tohumları ekmek"tir. "Fanjian" bu an-

lamda öncelikle askeri tartışmalarda öne çıkmakta, siyasi ve sivil alanda genellikle "kışkırtma ve birbirinden ayırma (tiaobo lijian)" anlamında kullanılmaktadır. 33 numaralı strategem formulünün ikinci ideogramının "jian" olarak telaffuzunun, aynı anda hem "gizli ajan" hem de "ara bozmak" anlamına gelebilmesi, Çin'deki gizli ajanların öteden beri icra ettikleri görevle birbirine bağlı olmaktadır. Gizli ajanlar sadece bilgi toplamamalılar, bilakis düşmanı bölmek ve tahrip etmek için önlerine çıkan tüm fırsatları değerlendirebilmelidirler. Liang Chenyu (1519-1591) tarafından kaleme alınan *Çamaşırcı Kadından Haber Var* adlı tiyatro oyununda imparatorun emir subaylarından birinin güzel Xi Shi (bkz. 31.11) ile ilgili "O'nun biz de son birkaç yıldır gizli ajan olarak faaliyet gösterip göstermediğini (zuo fanjian) kim bilebilir ki?" şeklinde tahminde bulunması, "Fanjian"ın bu anlamını hissettirmektedir.

İngiliz sinolog Lionel Giles'in "Attack by Strategem" olarak tercüme ettiği *Sun Usta'nın Savaş Sanatı*'nın, "Düşmanın bütünlüğünü parçalamak gerekir" başlığı, birinci bölümde önerilen "On İki Hileli Yol'"dan bir tanesidir. Düşmanla güç göstermeksizin yapılan, ekonomik bir tartışmanın ana amacı gerçekte, düşmanı bölmek, bir düşman koalisyonunun ortaklarının arasını açmak, çeşitli kişileri veya grupları düşman tarafında birbirlerine karşı kışkırtmak, kısaca, nifak tohumları ekmektir. Zira kendi içine kapanmış bir düşman cephesine doğru ilerlemek oldukça zordur. Eski bir Çin askeri incelemesinde "Birlikten kuvvet doğar" denilmektedir.

Düşman ordusu alan bakımından bölünmeli ve ayrılan parçalar yoğun askeri güç ile telef edilmelidir. Fakat sadece alan olarak parçalanan düşman önceden olduğu gibi kendi içine kapalı bir beraberlik içerisinde kalırsa; parçalanmış kısımlarda yalnız askeri birlikler karşılıklı olarak birbirlerini güçlerine göre destekleyeceklerdir. Buna karşılık Nifak Sokma Strategemi düşman tarafında psikolojik bir kırılmaya ve düşmanı temelden sarsan bir parçalanmaya sebebiyet vermektedir.

Düşmanı dikey veya yatay bir şekilde bölmek için nifak tohum-

ları ekilir. Dikey bir bölünme de Hükümdarın ve bağımlıların, hükümetin ve halkın, komutanın ve askerlerin v.s. birbirine yakınlaşması, birbirlerinden şüphelenmeleri, birbirlerine olan bağlılıklarına son vermeleri, birbirlerini karşılıklı olarak tarafsızlaştırmaları veya yokoluncaya kadar çarpışmaları sağlanır. Yatay bir bölünme aynı düzlemdeki düşmanlar, gruplar veya devletler arasındaki dayanışmayı zedelemektedir.

Çin'de düşmanın tek hatlı ve çok hatlı olarak bölünmesi farklıdır. Düşmanın tek hatlı bölünmesinde, iki veya daha çok düşman cephesinden bir tanesine ağırlıklı olarak yoğunlaşılır. Bu durum, düşman cephesinin birden bire güvensizliğin görünmeyen duvarıyla ayrılması, esas itibariyle düşman cephesine nifak tohumu ekilmesi için yeterlidir. 33 numaralı strategeme bırakılmayan düşman tarafından sokulan tek hatlı nifak, eğer yeterli derecede uzak görüşlü ise, kolayca farkına varılmakta ve baltalanmaktadır kuşkusuz. Bundan dolayı iki yahut daha çok düşman cephesinin aynı anda birbirlerine karşı hiddetlenecek şekilde çok hatlı bölünmesi çok daha etkilidir.

33.4 Yeşil Sineklere Dikkat!

Nifak tohumları ekmek üzerine yazılmış bir çok somut yöntem arasından dört tanesi burada, Çin strategem literatürüne destek amacıyla, ele alınabilir:

1) Söylentilerin Yayılması (bkz. 3.9, 3.10, 3.11, 7.9 ve 7.20). Çinli strategem uzmanlarına göre söylentiler fiili temeli olmayan haberlerdir. Fakat gerçeklerle bağlantıları gerekli olmadığı için, büyük bir masraf yapılmaksızın ve rizikoya girilmeksizin, zevke ve hevese göre üretilebilir ve çok geniş bir kesime yayılabilirler. Söylentilerin yayılması yüksek düzeyde bir şeyler istememektedir. Bir söylenti ne kadar özel amaçlı olarak ortaya atılırsa, o kadar etkileyici ve inandırıcı olur (Yu Xuebin). Nifak tohumları, söylentilerin yardımı ile sürekli olarak ekilebilir. Konfüçyüs tarafından bir araya getirildiği iddia edilen *Şarkılar Kitabı,* iftiracılara karşı dikkatli olunması gerek-

tiği konusunda uyarmakta ve bunları beyaz olanı kirleterek siyah yapan sineklerle kıyaslamaktadır:

Yeşil sinekler vızıldıyor
Ve çitin üzerine konuyorlar.
Ah soylu, sevgili hükümdar,
İftira edenin sözüne inanma.

Yeşil sinekler vızıldıyor
Ve ağacın üzerine konuyorlar.
İftiracılar ölçüsüz yalan atıyor,
Tüm dünyayı şaşkına çeviriyorlar.

Yeşil sinekler vızıldıyor
Çalılıklara konuyorlar.
İftiracılar ölçüsüz yalan atıyor
İkimizi birbirimize düşman etmek istiyorlar.

2) *Yanlış anlamalara sebep olmak, örneğin özel amaçlı yanlış bilgiler*, gerçek dışı haberlerin yayılması, gerçeklerin şişirilmesi ve gizlenmesi v.s.

3) Düşmanlar tarafından farklı davranış: Biri tercih edilecek, bir diğeri geri plana atılacak. Böylelikle düşmanlar arasında rekabet ve çekişme ateşlenecek.

4) Düşman cephesinde önceden varolan çelişkilerin derinleştirilmesi. Sinomarksist açıdan çelişkiler her zaman objektif olarak vardır. (bkz. Harro von Senger: "Dialektische Methodik", *Einführung in das Chinesische Recht,* München 1994, S. 226). Düşman cephesinde çelişkiler bulma ve bunlardan faydalanma, ateşi körükleme, düşmandaki çelişkileri doruğa çıkartma, bunları zıt olmamaktan zıtlığa dönüştürme ve düşman ittifakının parçalanmasına neden olma, "bir köpeği diğerine ısırttırma (gou jiao gou)" daha doğrusu rakibin kendi kendini yiyip bitirmesine neden olma fırsatı her zaman vardır. Çinliler, düşmanda yapay çelişki yaratmaktan çok, düşmanda önceden varolan çelişkilerden,, faydalanmaktadırlar.

Bu bağlamda "böl ve yönet (fen er zhi zhi)" önceliği şu anlama gelmektedir: düşman yapay olarak bölünür ki karşılıklı tehlike yaratmasına meydan verilmeyecek iki veya daha çok düşman cephesi ortaya çıksın. Veya rakip güç tarafına tamamlayıcı, rekabet edici ek bir güç konur ki rekabet ortaya çıksın. Burada örneğin seçimde yıkıcı adayın lanse edilmesi düşünülebilir. Karşı güçler birbirleriyle ilişkilerinde o kadar iyi ayarlanmalılardır ki, birisi güçlenip bir diğerini yenmemelidir. Böylece iki gücün birbirine denk olması garanti altına alınır.

Büyük Britanya, yüzyıl boyunca, Avrupa kıtasının iktidarlarına karşı 33 numaralı strategemi güç dengesi politikası biçiminde uygulamıştır: "Bu öteden beri onun yaptığı işti, kıtanın halklarını birbirine düşürmek, aralarındaki çatışmalardan çıkar sağlamak, kendi çıkarları uğruna onları zayıflatmak" (Thomas Mann: *Betrachtungen* eines Unpolitischen, Yeni bası Frankfurt a.M. 1956, S. 423). Fakat dünyanın bir başka yerinde Büyük Britanya Bakteri Strategemi'ni kullanmıştır. "Divide et Impera (Böl ve Yönet) oyununu mükemmele varacak şekilde ortaya koyması ve dini çatışmaları canlandırmasıyla" ("Meerut- Erinnerungen an Verrat und Heldentum: auf den Spuren des Aufstandes von 1857", *Neue Zürcher Zeitung*, 21./22.10.1989, s. 6) Perfidious Albion'un [Hint] alt kıtayı kanlı bir şekilde bölmesine katkıda bulunmuştur" (Urs Schoettli: "'We don't fight, yet by jingo, if we do...': Betrachtungen zum Nationalismus in England", *Neue Zürcher Zeitung*, 22./23.5.1993, S. 66). Sri Lanka'da, "Britanyalılar, "üniter bir ulüsal hareketin gelişimini" "engellemek" için, Senegalliler, Tamiller ve Müslümanlar arasındaki çatışmaları, desteklediler (Der Konflikt in Sri Lanka- Ein Bürgerkrieg im Paradies: ein halbes Jahrhundert Unabhaengigkeit, ein halbes Jahrhundert Uneinigkeit", *Neue Zürcher Zeitung*, 4.2.1998, S. 7). Böylece Britanyalılar, başka yerlerde olduğu gibi Sri Lanka'da da "divide et impera politikalarıyla, daha sonraki bir nifak için oldukça önemli bir alan kazandılar" (Urs Schoettli: Brudermord im Paradies: Sri Lankas Tragödie", *Neue Zürcher Zeitung* 27.9.1995, S. 89).

Filistin sorunu, "Yahudileri ve Arapları önce birbirine düşüren daha sonrada pılısını pırtısını toplayıp giden Britanya manda politikasının bir [...] ürünüdür". 1998 yılı ilkbaharında birbirlerini atom bombası ile tehdit edecek derecede ileri giden Hindistan ve Pakistan arasındaki ezeli düşmanlık "ilk olarak Britanyalı işgalcilerin çekilmesi sırasında patlak vermiştir" (Siegfried Kogelfranz: "Die Auflösung der Kolonialreiche", *Der Spiegel,* Hamburg Nr. 47, 16.11.1998, S. 160).

Hollandalılar Sumatra'da, "yerlilerin kapalı cephesini incil ile açmak ve dağdakilerle islami sahil şehri Bandar Aceh arasındaki sömürge karşıtı bağlantıyı yok etmek için misyonerlik faaliyetlerini kullanmışlardır" (Besuch in Nordsumatra: Indonesians Grösste Christliche Gemeinde", *Neue Zürcher Zeitung* 22.4.1987, S. 5).

"Böl ve işgal et sömürgeci yönetimin en bilinen yöntemidir, ve Ruanda'da çok işe yaramıştır. Avrupalı sömürgecilerin gelişine kadar hiç kimse sözüm ona etnik grupların ayrılmasına yönelik objektif kriterler öne süremezdi [...] Ruanda toplumu 20. yüzyılın 20'li yıllarından beri, öncelikle yabancı misyonerler aracılığıyla, ırklara göre yapay bir şekilde bölünmüştür.[...] Maalesef bağımsızlığın kazanılmasından sonra, Ruanda'nın kaderini ellerinde tutan adamlar, [etnik] farklılıkları, iktidarlarını sürdürebilmek için, kullanmışlardır. Ruanda, 1959'dan beri, bir etnisite politikası etkisi altına alınmıştır [...] Bu politikanın sonuçları 1959, 1961, 1963, 1967, 1973 ve nihayet 1994 yılındaki katliamlardır [...]" (John A. Berry; Carol Pott Berry: *Genocide in Rwanda: a Collective Memory,* Kigali 1995, S. 109 ve ondan sonraki sayfalara bkz., 124).

"Fransız sömürgecileri Kamboçyalıları ve Vietnamlıları [Hindiçini'de] birbirlerine karşı kışkırttılar; sonraki gelişme iki komşu halk arasında ortaya çıkan nefretti" (*Die Weltwoche,* Zürich 19.10.1995, S. 21). Paris kendi anavatanında da "bölerek hükmetme" prensibine düşkündü: Cumhuriyet, Elsas'ın illerinden olan Haut-Rhin ve Bas-Rhin'deki farklı siyasi çıkarlarlarla oynayarak kendisine daima fayda sağlamıştır" ("Lockerung der Sprachensituation im Elsass", *Neue Zürcher Zeitung* 2.3. 1993, S. 7). "[Mitterand] Sağcıları zayıflatmak amacıyla, 1986 seçimleri için, aşırı sağcı Front National'ın ulusal

meclise taşınmasına arka çıkan nispi temsil sistemini başlattı" (" Frankreich nimmt Abschied von François Mitterand: Politik als hohe Kunst dar Zweideutigkeit zwischen Beharren und Reform", *Neue Zürcher Zeitung* 17.5. 1995, S. 3). Geçmişte Kardinal Richelieu (1585-1642), 'Rhein'in öte tarafındaki dev heykeli' bölerek ve parçalayarak zararsız hale getirmeye çalışmıştı. (Theo Sommer: "Paris im Nebel", *Die Zeit,* Hamburg 27.10.1995, S. 1).

Bunun dışında "Divide et impera!" (Böl ve Yönet) formülü Antik Roma'ya değil, bilakis Fransız kökenine geri gitmelidir. Burada söz konusu olan Fransa İmparatoru XI. Ludwig'in (1423-1483) "diviser pour régner" (yönetmek için böl) şeklindeki Latince savının çevirisidir (Duden: *Zitate und Aussprüche,* Mannheim etc. 1993, S. 114).

Amerika Birleşik Devletleri'nin güneybatısında Hopi ve Navajo "beyazların gelişine kadar barış içerisinde yanyana yaşamaktaydılar. Aralarında varolan bugünkü huzursuzluk, hükümetin iktisadi ve siyasi manipulasyonunun bir sonucudur. Zira Hopi ve Navajo, 'divide et impera"nın çok eskiden denenmiş prensiplerinin uygulanması için oldukça iyi bir yer tutan olağanüstü maden zenginlikleri üzerinde yaşamaktaydılar" ("Indianer als Spielbaelle verschiedenster Interessen", *Neue Zürcher Zeitung* 19.10.1992).

Sovyetler Birliği'nde "Josef Stalin 'Divide et impera' (Böl ve Yönet) parolasıyla kağıt üzerinde sınırlar ve uluslar yarattı. Sovyet iktidarı varolduğu sürece, etnik ve dini çatışmalar proleter enternasyonalizmin buz sandığında donduruldu. Şimdi, kuzeydeki buzlar eridikten sonra, tekrar su üstüne çıktılar [...] Birbirine bağlı ve içiçe geçmiş halklar [kıyaslama yapmak için bkz. 35 numaralı strategem], 19. yüzyılın ideolojileri ve 20. Yüzyılın silahlarıyla birbirlerinin üzerlerine saldırdılar" (Ahmad Taheri: Die Komsomolzen des Propheten [...]", *Die Zeit,* Hamburg 24.4.1992, S. 16). Sovyetler Birliği'nin 29.12.1979 tarihinde Afganistan'a girdikten sonra mücahitlere karşı savaşımındaki en iyi yollardan biri, direnişi bölmek için, tüm Afgan toplumunu karıştıran, rekabet ve çelişkilerden faydalanma yöntemidir[...]" ("Ringen um die Bevölkerung Afghanistans: Teilungsstrategie der Geheimdienste", *Neue Zürcher Zeitung* 18.9. 1985, S. 5). Sovyet gizli servisi KGB dezenformasyonla "muhalefet ve onun des-

tekçileri arasındaki güvensizliği alevlendirmekte, direniş grupları arasındaki rekabeti desteklemekte ve silahlı çatışmaları kışkırtmaktaydı[...]" (Albert A. Stahel; Dieter Klaey: "Afghanistankrieg und Entscheidungen der UdSSR", *Neue Zürcher Zeitung*, 25.7.1996, S. 13).

"Askerler etnik çekişmeleri, bölmek ve sonra da hakem rolü oynamak için, bilinçli olarak büyüttüler [Nigeria]" ("Nobel edebiyat ödülü sahibi Wole Soynka ile Abacha askeri rejimine karşı direniş ve ülkesinin geleceği üzerine", *Die Weltwoche*, Zürich 24.10.1996, S. 4).

Ortadoğu'ya gelince, Filistinli gözlemciler, İslami Hamas – hareketinin, "80'li yılların başlarında İsrail makamları tarafından, FKÖ içerisinde örgütlenmiş Filistinli radikal ve çok aktif hiziplerin gücünü azaltmak için, bilinçli olarak görmezden gelindiğini iddia etmektedirler" (*Neue Zürcher Zeitung* 8./9.2.1992, S. 5). "Bu kardeş kavgasını ateşlemek İsrail işgal gücünün daima açıkça ortaya koyduğu bir hedefti. İsrail, fundamentalistleri, 80'li yılların başlarında, üstü kapalı bir şekilde destekledi" ("Gesegneter Aufstand", *Der Spiegel*, Hamburg Nr. 9, 1993, S. 170). "Böl ve hükmet" Jitzhak Schamir'in Likud Hükümeti'nin görev döneminde de Tanrı buyruğu gibi görünmekteydi. Sorumlular, FKÖ'ye zarar verenden, Kudüs faydalanmak zorundadır, şeklinde düşünmekteydiler" (Fredy Gsteiger: "Helden oder Verbrecher: Wofür kaempfen die von Israel in den Südlibanon vertriebenen Hamas-Anhaenger?", *Die Zeit*, Hamburg 15.1. 1993, S. 5).

80'li yıllarda Pekin, Sovyetler Birliği'ni "üçüncü dünya ülkelerini bölmek" amacında olduğu gerekçesiyle kınadı (*Pekin Rundschau*, Pekin Nr. 15, 1981, S. 13). Aynı anda Avrupalı çevreler de, Kremlin'in "batıyı böleceği" endişesi içerisindeydiler (*Brugger Tagblatt*, Brugg 5.10.1985, S. 2). Bu korkuları Çin Halk Cumhuriyeti'de paylaşmaktaydı. *Halk Gazetesi*, "Mitterand, Amerika ve Avrupa'nın [sovyet] ara bozma strategemine karşı uyanık olunmasını istedi" manşetini atmıştı (Pekin 22.1.1983). Eskiden Çin öncelikle Sovyetler Birliği tarafından tehdit edildiğini hissetmekte ve kuzeydeki komşularına karşı güçlü bir Amerikan-Avrupa Birliği cephesinin kurulmasını istemekteydi. Sovyetler Birliği'nin çöküşünden sonra Çin resmi makamlarının 33 numaralı strategem vasıtasıyla keskinleşmiş olan bakışı çoğunlukla batıya doğru döndü. Çin'in, özellikle Komü-

nist Partisi'nin ileri gelen yöneticilerinin "bozulması (fenhua)" üzerine orada yapılan çalışmaların araştırılarak ortaya çıkarılabileceği zannedilmekteydi (*Halk Gazetesi,* Pekin 18.2.1997, S.9). Bu durum, Çin açısından, askeri şiddet temelinde iktisadi desteği yem olarak ortaya atan ve "barışçıl evrim" adıyla ideolojik-kültürel sızıntı (bkz. 19.33) yöntemi olarak kullanılan batılı stratejiye dayanmaktadır. "Uluslararası düşman güçleri, işçi sınıfı ve işbirlikçi parti "muhalifleri" arasında çatışma yaratmaya çalışmaktadırlar. Ayrıca bu güçler, destek kazandıkları ve reform ve açıklığı kapitalist alana yöneltme maksadıyla kendisini rahatsız edici manevra yapma durumuna sokan 'Reform ve Açıklık' önlemlerini desteklemektedirler. Sonuç olarak iktisadi, siyasi ve ideolojik-kültürel bakımdan yanlış gelişmeleri ve de ayrıca iktisadi güçlükleri, Çin halkı içerisine nifak tohumları ekmek ve sonunda gizli Çinli güçleri devreye sokarak sistem değişikliğini hızlandırmak için kullanmaktadırlar" (*Halk Gazetesi,* Pekin 27.5.1991, S. 5).

Amerika Birleşik Devletleri "Çin Tehlikesi" tezi ile "Çin'in komşuları ile arasını açmak" istemektedir (*Halk Gazetesi,* Pekin 3.3.1995, S. 6). Tüm bunlardan sonra batılı çevreler, bir taraftan Çin'deki birkaç etnik grubu ve diğer taraftan Komünist Partisi ve Çin Halk Cumhuriyeti hükümetinin arasını açmak istemekten dolayı suçlanmaktadırlar (*Günlük Işık Gazetesi,* Pekin 29.5.1997, S. 8). Dalai Lama'ya gelen batılı destek "Çin'in parçalanması'"na hizmet etmektedir (*Pekin Rundschau,* Pekin Nr. 22, 1997, S. 26), ve Tayvan'ın kaderine yönelik batının büyük ilgisi "böl ve yönet" hilesi olarak ortaya çıkmaktadır (*Halk Gazetesi, Denizaşırı Ülkelerin Baskısı,* Pekin 14.6 ve 17.6. 1994, her ikisinde de S. 5).

Alman ve Çin basını arasındaki kıyaslama, orada olduğu gibi burada da, "böl ve yönet" yönteminin sık sık ele alındığını, göstermektedir. Çin basınındaki yorumlarda dikkat çeken durum, onlar için, 33 numaralı strategeme bağımlı kılınan egemenlik prensibinin öncelikle Çin'in kendisinde söz konusu olan dış politik analizlere yol gösteci olmasıdır. Buna karşılık bu yöntem Almanca basın organlarında, üçüncü devletler üzerine raporlarda sadece tarihi betimsellik dışında anıldığı kadar iyi bir şekilde ele alınmıştır. Sovyetler Birliği

çökmeden önce, batıya yönelik politikası zaman zaman "böl ve yönet!" bakış açısı altında aktüel batılı strategemik analizlere tabi olmuştu kuşkusuz.

"Böl ve yönet!" ilkesine göre birbirlerine kenetlenmiş güçlerin toplam gücü olağanüstü olabilir, ancak toplam gücün parçalar halinde atomize olması nedeniyle, birbirleriyle boğaz boğaza gelen kısımlardan hiçbirisinin tek başına bir tehdit oluşturamaması, toplam bütünlük üzerindeki denetimin kolayca muhafaza edilmesini sağlar.

Bir bütünün, nifak sokulmuş kısımları tarafından kendi kendine zarar vermesi, küçük sürtüşmelerden başlayarak kendi kendilerini karşılıklı olarak zavallı durumuna düşürmeye veya birbirlerini zincirledikleri karşılıklı rahatsız etmelere, açık düşmanlığa ve silahlı şiddetin başlatılmasına kadar uzanır. Kriz bölgelerinin varlığı egemenliğin geliştirilmesi amacına hizmet eder: "Müdahalelerin meşrulaştırılmasına yönelik olarak gerilimlerin kışkırtılması için özürlü devletlerin yaratılması (örneğin Yugoslavya, Çekoslavakya) ve teror sınırlarının kurulması, daima denenmiş yöntemlerdir" (*Neue Zürcher Zeitung*, 8. 9. 1992, S. 67).

33.6 Şeytanın Strategemi

Önceden de şimdi de dinin işi Tanrı ve insanı birbirine düşürmektir (Rudolf Augstein: "Ein Mensch namens Jesus", *Der Spiegel*, Hamburg Nr. 21, 24.5.1999, S. 218). Bundan biraz farklı bir düşünceyi Giacomo Aconcio (1492- aşağı yukarı 1566) savunmaktadır. *Les ruses de Satan* (Stratagemata Satanae, Basel 1565) adlı kitabında Aconcio, önemsizlikler üzerine birbiriyle çelişen birçok dini dogmanın ortaya çıkışını şeytanın strategemine dayandırmaktadır. Şeytan hıristiyanlığın birliğini parçalamaya ve onu kendi içinde birbirlerine karşı mücadele eden mezheplere ve tarikatlara bölmeye çalışmaktadır. Yani Aconcio, şeytanı 33 numaralı strategemin en önemli kullanıcısı olarak kabul etmekteydi. Yunanca "Diabolos"'un "düşmanlık tohumları ekici" yanında "Şeytan" anlamına da gelmesi boşuna değildir" (bkz. Gerhard Wahrig, *Deutsches Wörterbuch,* München

1980, S. 984). Aconico, şeytanın strategemini baltalamak için, kutsal kitapta açıkça ele alınmış olan inancın fundamental makalelerinin tümünden oluşmuş hıristiyanlığın kurtuluş için gerekli başlıca prensiplerini en aza indirmeyi ve bunları kapsamayan dogmaları genel hoşgörü ile karşılamayı önermektedir.

33.7 Strategem Önleme

Kendi cephelerinde çelişkilere düşen insanlar hemen can düşman olarak görülmemelidirler. Bu insanlarla birlikte ortaklaşa yapılacak mücadele öncelikle göz önüne getirilmelidir. Ortak çıkarlar düşünülmeli ve idrak edilmeli ki güçlü rakip karşısmda hiç kimse kendi cephesinde yalnız kalmasın. Xiang Qian ayrıca şunu tavsiye etmektedir: "Siz uysal insanlar, çok saf olmayın! Diğer insanların yapmayacaklarını sizin de yapmayacağınıza inanmayın. Günümüzde zehirli yılanlardan daha zehirli olan insanlar vardır, ve huzuru bozmaktadırlar. Uysal insanların asla düşünemeyecekleri işleri yapabilecek yetenektedirler. Böyle insanlara karşı uyanık olmak önerilmektedir. Kim herhangi bir iddiada bulunursa, delilleri ortaya koymalıdır. Herhangi bir temelden yoksun görüşlere inanılmamalı ve bunlar başkalarına aktarılmamalıdır. Göklerin aşkına Bakteri Strategemi kurbanı olma!" (*Halk Gazetesi,* Pekin 6.7.1992, S. 4).

33.8 Hayaletler Tarafından Suçlanarak Reddedilmek

A ve B arasında eski bir düşmanlık vardı. B, A'yı nasıl tuzağa düşürebileceğini gece gündüz düşünüp taşınmaktaydı. A bunu öğrendi. Bunun üzerine gizlice güvendiği C'ye danıştı ve B tarafından kendisine, onun evinde bir iş verilmesi için, bütün yolları denemesini istedi. C bunu başardı. C'nin B'ye verdiği tüm öğütler başarılı görülmekteydi. B ne zaman bir girişimde bulunsa, bu planı finanse etmek için C, A'nın gücünü kullanmaktaydı. Harcamalar yetersizdi, fakat kazançlar daha çoktu.

İki yıl sonra C, B'nin güvenini tam olarak kazandı. B eski güvenilir kişilere artık kulak asmamaktaydı. C'nin B ile yaptığı bir görüşmede C, A'nın önceden C'nin karısı ile gizli bir ilişkisi olduğunu iddia etti. Birşey söylemeye elbette cesaret edemedi, zira A'dan korktu. Gücü A'nın üzerine yürümeye yetmedi. O anda B'nin de A'dan nefret ettiğini işitti. Bundan dolayı ona bir köpek ve bir at gibi hizmet etti. B'ye gösterdiği fedakarlığının iki sebebi vardı. Birincisi onun iyi niyetine karşılık vermek istemekteydi, diğeri A'ya yönelik planlamış olduğu intikamdı. Şimdi A'nın üzerine birlikte gidebilme fırsatı doğmuştu. B oldukça mutluydu. C'ye çok para verdi ve A'ya karşı plan kurmasını rica etti. Bunun üzerine C, B'nin parasıyla A'nın lehine çokça rüşvet dağıttı. Bu adım tamamlandıktan sonra C, A ile ilgili kötü söylentiler üretti ve tanıkların isimlerinin biraraya getirildiği bir liste ortaya koydu. Kendisi tarafından dünyaya serpiştirilen söylentiler ve tanıkların isimleri üzerine C, B'ye bilgi verdi. Şimdi B, A'nın aleyhine dava açtı. A bu suçlamaları incelerken, hepsinin asılsız olduğunu ortaya çıkardı. Tanıkların hiçbirisi A'ya karşı ifade vermemişti. Böylece B kaybeden taraf oldu, ve aleyhte yanlış dava açmaktan dolayı cezalandırıldı. Çok öfkelendi.

C, B'nin özel yaşamı üzerine çok fazla kuşku uyandırıcı şeyler bildiği ve elinde buna uygun deliller bulundurduğu için, B, C'yi rahatsız etmeye cesaret edemedi. Sonunda B sıkıntıdan öldü. Öleceği sırada ölüler diyarında dava açacağına yemin etti. Fakat onlarca yıl geçti, ve herhangi bir dava ile ilgili hiçkimse hiçbirşey duymadı. Bu olayı tartışan insanlar çekişmenin B tarafından başlatıldığını söylediler. A için söz konusu olan, olmak ya da olmamaktı. Gerçi A riskli bir oyun oynamıştı, fakat kendini kurtarmak zorunda kalmıştı. Yani A suçlanamazdı. C, A'nın lehine bir ikili ajan (fanjian) rolü oynadı. Görevini dürüstçe yerine getirdi. B'ye karşı suçlanamazdı. C'nin de burada suçu yoktu. Bundan ötürü hayaletler ve cinler B'yi dikkate almazlardı.

Ji Yun (1724-1805) tarafından aktarılan hikaye, 33 numaralı strategemin özel alanda işleyiş şeklini göstermektedir. Bu örneğe benzer bir şekilde, rakip bir örgütün bir gizli servis aracılığıyla yok edilmesi zihinde canlandırılabilir. Bu, casusları, onların adına radi-

kal ve ceza gerektirici el ilanları dağıtan, organizasyona kilitlemektedir. Bu yolla organizasyon bir taraftan bu üyelere karşı bir takım önlemler almaya zorlanmakta olduğundan dolayı kavga çıkabilir. Diğer taraftan yazılı metinler devlete ev baskınları ve tutuklamalar için bir bahane sağlayabilir. Gizli servis daha sonra, örgüt üyelerinin aynı görüşteki arkadaşlarına saldırdıkları, hakaret mektupları üretebilir. Etkili üyelerin plana uygun olarak kışkırtılması, bunların sonucu örgüt içerisinde ortaya çıkan uç kanat mücadeleleri örgütü dağılmaya götürebilir. Veya bir gizli servis bir başka ülkede, örneğin ilgili ülkede huzursuzluk yaratacak veya ülke ve diğer devletler arasında çatışmalara sebep olacak, şovenist bir siyasi grubu finanse edebilir veya böyle bir grubu bizzat kendisi oluşturabilir.

33.9 Tökezleme Taşı Alarak Fethedilmemiş İki Kent

Yan devleti güçlü Qi devleti tarafından bozguna uğratılmıştı. Yan İmparatoru Zhao (311-279) intikam hırsıyla dolmuştu. Yan devleti oldukça küçük ve ıssızdı. Yan imparatoru bu olumsuzlukları gidermek için imparatorluk içerisindeki bütün yetenekli adamları silah altına aldı. Bunların arasında Wei devletinden olan Yue Yi'de bulunmaktaydı. Yan imparatoru Zhao, Yue Yi'ye yüksek rütbe verdi. Bir süre sonra Qi devletinde, hükümdarın kendisini üstün görmesi nedeniyle, zayıflama belirtisi fark edilmeye başladığında, Yan imparatoru, Yue Yi ile birlikte Qi'ye karşı savaş hazırlıkları yapmaya başladı. Yue Yi yalnız hareket etmekten sakınılması konusunda uyarıda bulundu. Zhao, Chu, Han, Wei ve Qin gibi beş devleti Yan ile bir ittifak kurmaları yönünde harekete geçirmeyi başardı. Bir koalisyon ordusunun zirvesinde Qi'ye karşı beş yıl süren bir savaş yürüttü ve 70'ten fazla kenti fethetti. Qi devletine sadece iki kent kaldı. Yan imparatoru Zhao aniden öldü. Tahtına oğlu Hui (278-272) geçti. İmparator Hui, veliaht olmuş olduğu zamandan beri, Yue Yi'ye karşı duyduğu antipatiyi korudu. Bu durum, Qi devletinin generallerinden birisi olan Tian Dian'ın kulağına gitti. Bunun üzerine Tian Dian, İ.Ö. 279'da, Yan devletinde, ajanlara şu söylentiyi yaydırtarak nifak tohumları ektirtti: "Yue Yi, Qi'nin

sadece iki kentini fethetmedi. Bu kentlerin uzun zamandan beri alınmamasının sebebinin altında, Yue Yi ve yeni Yan imparatoru arasında bir çekişme olması yatmaktadır. Yue Yi ordu ile birlikte Qi'de konuşlanmak ve orada kendini imparatorluğa yükseltmek istemektedir. Qi devletinde, Yan imparatorunun iki kente saldırmak için bir başka generali göndereceğinden endişe edilmektedir. Bundan sonra Qi devleti bu iki kenti artık uzun süre elinde tutamaz."

Yan imparatoru Hu, Yue Yi'ye cevap verebilecek kadar iyi bir durumda değildi. Artık Qi tarafından uygulanmış olan nifak sokma strategeminin de kurbanı olmuştu. Yue Yi yerine hemen Qi Jie'yi geçirdi ve Yue Yi'ye, Yan'a geri dönmesi emrini verdi. Yue Yi çok büyük kötülüklerden endişe ettiği için, batıya doğru, kendisine toprak verilmiş olan Zhao devletine tabana kuvvet kaçtı. Tian Dan, Yan ordusunun yeni generalini Jimo'da mat etti ve Yue Yi'nin tüm başarılarını boşa çıkarttı (bkz. 20.14).

33.10 Evli Kadının Zararlı Kıskançlığı

Han Dönemi (İ.Ö. 206-İ.S. 220)'nin sonunda, Dong Zhuo'nun İ.S. 192 yılında (bkz. 35.5) ortadan kalkmasından sonra, emri altındaki eski subaylardan ikisi, yani Li Jue ve Guo Si, başkenti ele geçirdiler ve İmparator Xian (189-220)'ı kontrol altına aldılar. Olağanüstü büyük bir kargaşa çıktı. Her tarafta direniş patlak verdi, fakat ikisine karşı koymak oldukça güçtü, çünkü birbirlerine sımsıkı bağlanmışlardı. Bunun üzerine Kumandan Yang Biao ve Mareşal Zhu Jun (ölüm 195) 33 numaralı strategeme sığınmaya karar verdiler. Guo Si, Lie Jue ile yaptığı her komplo toplantısından sonra oldukça geç saatte evine dönmeyi alışkanlık haline getirmişti. Yang Biao bundan istifade ederek, Guo Si'nin Li Jue'nin karısı ile ilişkisi olduğu söylentisini, yaydırttı (7 numaralı strategem). Guo Si'nin karısı kıskançlıktan çatladı. Bu durum Li Jue ve Guo Si'nin silah arkadaşlıklarının sonunun başlangıcı olmuştu. Arkadaşlıklarının nasıl sona erdiği burada tek tek ele alınamaz. Li Jue ve Guo Si'nin korkutucu egemenlikleri, birbirlerini öldürdükten sonra, her halükârda sona ermiş oldu.

33.11 Aynı Yatakta Yatmak, Fakat Farklı Rüyalar Görmek

Wu İmparatorluğu'nun (bkz. 34.1) başkomutanı olan Zhou Yu, Yangtse Nehri'nde bulunan bir bota atlayarak, tek başına, Cao Cao'nun karargahı yakınlarına doğru bir keşif gezisine çıktı. Gördükleri karşısında mutlu olamadı. Zira Cao Cao'nun donanması oldukça gösterişli bir durumdaydı. Her şey en iyi şekilde organize edilmişti. Zhou Yu, Cao Cao'nun amirallerinden bilgi aldı ve isimlerinin Cai Mao ve Zhang Yun olduğunu öğrendi. (bkz. 20.15). Zhou Yu, iki adamın da deniz savaşı uzmanları olduğunu bilmekteydi. "Bunları ortadan kaldırmanın bir yolunu bulmalıyım." "Ancak ondan sonra Cao Cao'yu yenebilirim." dedi.

Cao Cao'yu, fark edilince uzaklaşmış olan, bir casus gemiden haberdar ettiler. Bunun üzerine Cao Cao subaylarına: "Biraz önce düşmanlarımız tarafından gözlendik. Onları nasıl ortadan kaldırabiliriz?" diye sordu. O anda bir adam ileri çıktı ve Zhou Yu'nun gençlik arkadaşı olduğunu, teslim olması için aklını çelmeye çalışmak istediğini söyledi. Bu adamın adı Jiang Gan'dı. Cao Cao büyük bir sevinçle talep edilen bu özel emri verdi.

Zhou Yu, Jiang Gan'ı derin saygıyla karşıladı, ama onu aynı zamanda Cao Cao'nun bir elçisi olarak gördüğünü de anlamasını istedi. Planının önceden anlaşıldığını gören Jiang Gan, kalkıp gitmek için toparlandı. Fakat Zhou Yu onu yatıştırdı ve bir süre daha kalmasını sağladı. O'nu kendi çadırına götürdü. Orada, Zhou Yu'nun misafirini tanıştırdığı, her rütbeden subaylar bulunmaktaydı. Büyük bir şölen başladı. Müzik çalındı. Zhou Yu, "Ordunun kumandasını üzerime aldığımdan beri, bir yudum şarap içmedim" dedi. "Fakat bugün, eski bir arkadaşın davetinde, nihayet bir kez daha büyük bir keyifle kadehlere bakabilirim."

Zhou Yu, bir süre sonra, sarhoş numarası yapmaya başladı. Fakat şarap alemi, hava kararıp, etraf aydınlatılıncaya kadar devam etti. Zhou Yu ayağa kalktı, bir kılıç dansı sergiledi ve çakır keyif bir halde şarkı söyledi. Herkes gülmekteydi, Jiang Gan aceleyle harekete geçmek istedi, fakat Zhou Yu kendisini geceyi birlikte geçirmeye davet etti. Önceden olduğu gibi sarhoş numarası yaparak, Jiang Gang'ı

kolundan tuttu ve birlikte kalacakları yatak odasına götürdü. Zhou Yu elbiselerini çıkarmadan önce, korkunç bir şekilde kusacağı, yatağın üzerine yattı. Jiang Gan bu şartlar altında nasıl uyuyabilirdi ki? Oraya uzandı ve dinlendi. İkinci gece nöbeti için trampet çalındı. Bir mum hâlâ yanmaktaydı. Zhou Yu gök gürlemesine benzer bir sesle horlamaktaydı. Jiang Gan, aranan belgelerden bir destesinin masanın üzerinde olduğunu gördü. Doğruldu ve belgeleri gizlice inceledi. Belgelerin arasında her ikisi de Cao Cao'nun amirali olan Cai Mao ve Zhang Yun'un bir mektubunu buldu. Cai Mao ve Zhang Yun, başka çareleri olmadığı için, Cao Cao'nun emri altına girdiklerini yazmaktaydılar. Bir fırsat yakaladıkları takdirde, Zhou Yu'ya hain Cao Cao'nun kellesini getirmek istemekteydiler. Bundan sonraki haberleri bir kurye iletecekti. Zhou Yu onlardan şüphelenmemeliydi.

Jiang Gan mektubu sakladı. Zhou Yu arkasını döndü. Jian Gan lambayı söndürdü ve yeniden uzandı. Zhou Yu mırıldanmaya başladı: "Benim eski dostum! Bir kaç gün daha beklersen Cao Cao'nun kellesini göreceksin!" Jiang Gang ona sorarak öğrenmeye çalıştı, fakat Zhou Yu yeniden uykuya daldı.

Jiang Gan yatmaya devam etti. Dördüncü gece nöbeti başlamak üzereydi. Birisi çadırın önüne geldi ve yüksek sesle: "Mareşal uyanık mı?" diye sordu. Zhou Yu uykudan uyanmış gibi yaptı. Gelen kişiye: "Yatağımın üzerinde kim yatıyor?" diye sordu. Adam: "Mareşal, Jiang Gan'ı yatağınızı kendisiyle paylaşmak için davet ettiniz." diye yanıtladı. Zhou Yu karşılık verdi: "Çok ender bir bardak fazla içerim. Dün gece sarhoş oldum. Kendimi kaybettim. Neler konuştum?" - Adam: "Nehirin kuzey kıyısından birisi geldi" dedi. Zhou Yu, "Bağırma!" diye çıkıştı. Daha sonra "Jiang Gan!" diye bağırdı. Fakat o uyumaya devam etti. Zhou Yu odayı terk etti. Jiang Gan gizlice dinlemeye koyuldu. Dışarıda birisi :" Cai Mao ve Zhang Yun, böyle hızlı ilerleyemeyeceklerini söylediler [...]" dedi. Sonrasında ne dendiğini Jiang Gan anlayamadı.

Kısa bir süre sonra Zhou Yu yatak odasına geri geldi. Tekrar arkadaşını çağırdı. O uyumaya devam etti. Jiang Gan kendi kendine, eğer Zhou Yu bir sonraki gün mektubu bulamazsa, onu kesin olarak öldürür, dedi. Ve böylece Zhou Yu'nun uyuduğundan kesin emin ol-

duktan sonra, beşinci gece nöbeti sırasında çadırı terk etti. Karargahın çıkışındaki nöbetçiler herhangi bir engel koymadan çekilmesini sağladılar.

Jiang Gan botuna atladı ve hızla Cao Cao'ya gitti. Ona çaldığı mektubu gösterdi ve gece neler yaşadığını anlattı. Cao Cao hemen iki amirali çağırdı. "Dilerim her ikiniz vakit kaybetmeden Zhou Yu'ya karşı saldırıya başlarsınız!" dedi. Amiraller : "Eğitim daha tamamlanmadı. Bu çok tehlikeli olur." diye yanıtladılar. - "Ve eğitim tamamlanmış olduğunda" diye karşılık verdi Cao Cao, "Zhou Yu'ya benim kellemi mi sunacaksınız?" Cai Mao ve Zhang Yun, Cao Cao'nun ne demek istediğini anlamadılar, ve cevap veremeyecek kadar şaşırdılar. Cao Cao silahlı muhafızlarını çağırdı ve Cai Mao ile Zhung Yun'u öldürmelerini emretti. Bunlara ait iki kelle kendisine getirildiğinde, Cao Cao'nun aniden aklı başına geldi ve *Üç İmparatorluğun Romansı*'na göre "Bir strategemin kurbanı oldum!" diye bağırdı.

33.12 Çin Strategem Bilgisinin Rekorlar Kitabından

Leng Chengjin 33 numaralı strategemi "yüz strategemin birincisi" olarak adlandırmaktadır (Chinas Strategeme, 2. Cilt, Pekin 1995, S. 273). Çin siyasi ve askeri tarihinde başka hiçbir strategem bu kadar sık kullanılmamıştır. Aynı şekilde *Üç İmparatorluğun Romansı*'nda da en çok kullanılan strategemdir. Etkileme gücü olağanüstüdür. Hafif durumlarda bir savaşta yenilgiye, orta durumlarda birliklerin zarara uğratılmasına ve zor durumlarda bir ülkenin tamamen çöküşüne sürükleyebilir. 33 numaralı strategem, uygulanışı sayesinde bir savaşın sonuçlanmasına neden olan, bir devletin refahı ve sıkıntılarının tespit edilmesini sağlayan ender strategemlerden bir tanesidir.

Leng Chengjin'e göre, gerçek bir strategem ansiklopedisi olan *Üç İmparatorluğun Romansı,* siyasi, askeri, diplomatik ve kişisel alandaki strategem uygulanımlarından bol miktarda sunmaktadır. Fakat burada tasvir edilen bir çok strategemden bir tanesi Çin tarihinin en

etkileyici dönüm noktasını oluşturmaktadır. Kastedilen, Zhou Yu'nun 33 numaralı strategemin yardımıyla Cai Mao ve Zhang Yun'u ortadan kaldırış şeklidir (bkz. 33.11).

1644 yılında Pekin'i fetheden ve son Çin imparatorluğunun Qing hanedanlığını (1644-1911) kuran Mançuryalılar başlarda oldukça geri ve kültürsüzdüler. Önceleri klasik Çin yazıtlarından haberdar değillerdi. Fakat Çince romanları okuyabilmekteydiler. Mançuryalılar, askeri harekatları nedeniyle, *Üç İmparatorluğun Romansı*'na özel bir dikkatle eğildiler. En önemli Mançuryalı komutanlar bu kitabın bir nüshasını sürekli yanlarında taşımışlardır. Çin imparatorluğuna yaptıkları saldırılarda kuzey sınırında karşılarında oldukça inatçı bir düşman olan Çin'li general Yuan Chonghuan (1584-1630)'ı bulmaktaydılar. Ona karşı hiçbir çare bulunamamaktaydı. Mançuryalı ordu komutanlarının yardımına, Zhou Yu'nun bakteri strategemini Cai Mao ve Zhang Yun'a karşı uygulayışını anlatan *Üç İmparatorluğun Romansı*, geldi. Mançuryalılar bu hikayeyi örnek alarak, 33 numaralı strategemi açıkça zikreden Wei Yuan (1794-1856)'ın, *Kutsal Qing Hanedanlığı (Sheng Wu Ji)'nın Askeri Faaliyetleri Üzerine Raporu*'na göre, tutuklu olan bir Çinli harem ağasının, Yuan Chonghuan'ın *Mançuryalılarla gizli bir ittifak* kurduğunu, işitmesini sağladılar. Daha sonra harem ağasının kaçmasına izin verdiler ve o da kaçtıktan sonra, Çin imparatoru Chongzhen (1628-1644)'i Mançuryalıların istediği şekilde bilgilendirdi. Verilen bilgiler imparatoru yanılttı, zaten eski bir olay nedeniyle general Yuan Chonghuan'dan şüphelenmekteydi. Mançuryalılarla birlikte kendisine karşı bir komplo kurmasından şüphelenmekteydi, ve onu idam ettirdi. "Böylelikle Ming Hanedanlığı onu koruyan 'uzun duvarı' kendi eliyle yıkmış oldu (Leng Chengjin, a.g.e., S. 203). Bu andan itibaren Çin'in kuzeyi Mançuryalılara az çok açılmış oldu. Bir kaç yıl sonra Çin'i işgal etmeye geldiler.

Üç İmparatorluğun Romansı'nın yazarı, nifak sokma strategeminin uygulanması üzerine, kendisi tarafından tasarlanmış olan hikayenin, Çin tarihinde yüzyıllar boyu sürecek bir devrin başlatılmasına yolaçacağını muhtemelen tahmin etmemiştir. Buradan, "Strategemlerin olağanüstü bir şekilde kullanılabileceği" sonucu çıkar-

tılabilir (Leng Chengjin, a.g.e.). Ayrıca Mançurya ordu komutanı ve imparatorluk vekili Dorgon (1612-1651) belgeleri, Çin imparatorudan çok farklı olarak incelediğinde, yeni kurulmuş olan Qing Hanedanlığı'nın iki yüksek rütbeli memurunun asilerle birlikte çalıştığını tespit etti. "Nifak sokma strategemi burada açıkça uygulanmaktadır" diyerek tepkisini gösterdi ve iki memuru da ölüm cezasından kurtardı (Guo Moruo (1892-1978) tarafından yazılmış tiyatro oyunu *Bir Tutuklu Üzerine Kaside*).

En yüksek takdiri, Zhao devletinden general Lian Po'nun 33 numaralı strategem sayesinde (bkz. 3.9 ve 22.7) Qin imparatorluğu aracılığıyla ortadan kaldırılması üzerine düşüncesini belirtmesi sırasında Leng Chengjin yapmıştır. Qin için, Changping (İ.Ö. 259)'in kazandığı zaferden sonra, Zhao İmparatorluğu bir daha kendisini toparlayamadı. Fakat Qin, bu zaferle birkaç sene sonra oluşacak olan imparatorluk birliğinin temelini atmış oldu. 33 numaralı strategemin bu şekilde kullanımı, hem inceden inceye düşünülmüş bir uygulama olması, hem de başarısı ve de ayrıca Çin tarihinin bundan sonraki seyri üzerine olağanüstü etkiler yapması bakımından birinci sıraya oturtulmaya layık olduğu için "biz onu yıllar boyu bakteri strategeminin en başarılı uygulanımı olarak göstermekteyiz" (Leng Chengjin, a.g.e.).

33.13 Hou Jing Kaosu

Doğu Wei İmparatorluğu'nun hükümdarı Gao Huan, İ.S. 547 yılında öldükten sonra, generali Huo Jing, onun oğlu ve halefi olan Gao Cheng'e karşı ayaklandı, ancak bozguna uğratıldı. Bunun üzerine Hou Jing, doğu Wei İmparatorluğu'na sırtını döndü ve Batı Wei İmparatorluğu tarafına geçti. Gao Cheng, nifak sokma strategemi yardımıyla Batılı Wei İmparatorluğu'nun hükümdarını Hou Jing'e karşı hiddetlendireceğini anladı. Hou Jing, güneydeki Liang İmparatorluğu'na kaçmaktan başka bir çare bulamadı. Liang İmparatoru Wu (502-549), Hou Jing'i, Kuzey Çin'i ele geçirebilmek ve imparatorluğu birleştirebilmek düşüncesiyle general olarak emri altına aldı ve

ona Henan'ın 'toprak kralı' unvanını verdi. İmparator Wu, Hou Jing'e Doğu Wei İmparatorluğu'na saldırı emri verdi, fakat Hou Jing yenilgiye uğradı. Bunun üzerine imparator Wu, Doğu Wei İmparatorluğu ile görüşmelere başladı. Bu dönemde eline, Doğu Wei İmparatorluğu'nun yeni iktidar sahibine, Gao Cheng'in emriyle büyük makam sahibi Wei Shou tarafından kaleme alınmış, amacı İmparator Wu ve Hou Jing'in arasını açmak olan, bir nota (bkz. 19.10) geçti.

İmparator Wu, önce Doğu Wei İmparatorluğu'nun gösterdiği samimiyetle ilgilenmek istememekteydi. Fakat zikredilen nota ve Doğu Wei İmparatorluğu'ndan gelmiş olan diğer sinyaller onu, Doğu Wei İmparatorluğu'ndan gelen dostluk ataklarını saray nezdinde tartışmaya açma konusunda harekete geçirdi. Sadece bir memur, Doğu Wei İmparatorluğu'nun öne çıkan bir strategemik analizine dayanarak yapılması öngörülen barış görüşmelerine karşı çıktı. Gao Cheng'in samimi öneriler sunarak Hou Jing'de şüphe uyandırmayı amaçladığını ileri sürdü. Fakat kendisini tehlikeyle karşı karşıya kalmış hissederse, zorunlu olarak, Liang İmparatorluğu için belirsiz sonuçlar doğuracak huzursuzluklar yaratabilirdi. Bundan dolayı Doğu Wei İmparatorluğu ile barış görüşmeleri yapmak, onun nifak sokma strategeminin kurbanı olmaktan başka bir anlama gelmemektedir. Buna rağmen, memurların büyük bir çoğunluğu Doğu Wei İmparatorluğu ile görüşmelerin yapılması gerektiğini ifade ettiler. İmparator da askerlerin savaşa sokulmasına karşıydı. Böylece Liang ve Wei arasında Hou Jing pahasına bir birlik kurulmaya çalışılacaktı.

Hou Jing, İmparator Wu'nun onu Doğu Wei İmparatorluğu'na teslim etmek istemesinden korkmaktaydı. Bu yüzden Liang İmparatorluğu'nun manevi evladı ile ittifak kurdu ve 548 yılında Liang İmparatorluğu'nun başkenti Jiankang (bugünkü Nanjing, Jiangsu eyaleti)'a saldırdı. Bu, tarihte "Hou Jing Kaosu" olarak adlandırılan dört yıllık bir sürecin başlangıcıydı. Hou Jing imparatorluğun manevi evladını yeni imparator olarak öne sürdü. O da Hou Jing'i imparatorluğa başbakan olarak atadı ve ona kızını eş olarak verdi. Başkentin fethedilmesinden sonra Hou Jing, ceza olarak, yeni imparatorun rütbesini aldı ve kısa bir süre sonra da onu öldürttü. Hou Jing, imparator Wu'ya kısa bir süre hizmet etti. İmparator Wu, Hou Jing'in

kötü muammelesi nedeniyle canından olunca, bir başka imparator öne sürdü. Hou Jing, sadece bir ay sonra, bu imparatoru da görevinden aldı ve imparatorluk tahtına, seleflerinin görevden çekildiklerini öne sürerek, kendisi çıktı. Liang Hanedanlığı'na sadık saray mensupları iktidarı zorla ele geçirene karşı başkaldırdılar ve onu 552 yılında öldürdüler.

İmparator Wu, Doğu Wei İmparatorluğu'na yüz vermeseydi, acaba "Hou-Jing-Kaosu" önlenebilirmiydi bilinmez, ama kayda değer olan, imparator Wu'nun bakanlarından birinin Doğu Wei İmparatorluğu'nun barış ıslığı üzerine 33 numaralı strategemin bakış açısı altında şüpheyle fikir yürütmesidir.

33.14 Babil Kulesi

"Eskiden ülkenin tümü tek bir dil konuşmakta ve aynı harfleri kullanmaktaydı. Doğu'dan hareket ettiklerinde, Sennaar ülkesinde bir ova buldular ve oraya göç edip yerleştiler. Günlerden birgün birbirlerine dediler ki : Kalkın! Tuğla yapalım ve iyice pişirelim! Tuğla, yapı taşı, asfalt, harç olarak işlerine yaradı. Sonra dediler ki: Kalkın! Kendimize bir şehir ve ucu göğe ulaşan bir kule inşa edelim. Haydi kendimize öyle bir anıt inşa edelim ki dünyanın her tarafına yayılmayalım! O esnada Tanrı, insanların inşa ettikleri şehiri ve kuleyi görmek için, aşağıya indi. Ve dedi ki: Tek bir halk olmanız ve aynı dili konuşmanız, faaliyetinizin başlangıcıdır. Bundan böyle sizin için tasarladığımız hiçbir şey tamamlanmış olmayacak. Aynı şekilde şimdi aşağıya ineceğiz ve orada dillerinizi karıştıracağız ki artık kimse bir diğerinin dilini anlayamasın! Ve Tanrı onları oradan alıp dünyanın her tarafına serpiştirdi. Böylece kentin inşa edilmesinden vazgeçmek zorunda kaldılar. Bundan dolayı Babil olarak adlandırıldılar; zira tanrı orada ülkenin dilini tamamen karıştırdı, ve onları oradan alarak dünyanın her tarafına serpiştirdi" (Gn 11).

Tanrı insanlığa karşı 33 numaralı strategemi kullandı, çünkü biliyordu ki: birbirleriyle konuşmazlarsa, eserlerinden vazgeçebilirler.

"Tanrı farklılıksız ve ayrımsız[...] bir birlik istememekteydi [...]" (Friedrich Niewöhner: "Zerstreung als Erfüllung: Neue Deutung: Die Geschichte des Turmbaus zu Babel", *Frankfurter Allgemeine Zeitung,* 30. 9. 1998, S. N6). Kule tamamlanmamış bir şekilde kaldı.

33.15 Avrupa'nın Üç Elması

Çin Halk Cumhuriyeti'nde Avrupa karakterinin üç elma ile sembolize edildiği söylenir. Birinci elma cennet bahçesinde yetişmiştir, Havva tarafından kopartılmıştır ve Hıristiyanlığı Batı Uygarlığı'nın temel direği olarak sembolize eder. İkinci elma Isaac Newton (1642-1727)'un ayaklarının dibine düşmüştür, onun yerçekimini keşfetmesini sağlamıştır, modern okzidental (batılı) doğa bilimini sembolize eder. Üçüncü elma, Savaş tanrıçası Ares, üzerinde "en güzel" yazan altın elmayı Peleus ve Thetis'in düğününde misafirlerin arasına atmış ve üç Tanrıça, Hera, Athena ve Afrodit arasında bir kavgayı alevlendirmişti. Bunu, büyük bir savaşa neden olmak isteyen Zeus'un emriyle yapmıştı. Tanrılar Paris'i, elmanın kime layık olduğuna karar vermesi için, hakem ilan ettiler. O da elmayı, kendisine Helena'nın, ölümlülerin en güzelinin, aşkını söz verdiği için Afrodit'e verdi. Arkasından, Sparta kralı, Menealos'un efsanevi karısı Helena'nm kaçırılması vaadi, Troya savaşanın başlamasına neden oldu. Üçüncü elma Avrupa'nın Hellenistik kültür mirasını, kavga konusu etmekte, fakat bunu, nifak ve anlaşmazlık geleneğinin eskiye uzanan kökleri olarak sembolize etmektedir. Bu Ares'ten kaynaklanan, yani "kavgaya eğilimli" (*Meyers Enzyklopaedisches Lexikon,* 8. Cilt, mannheim etc. 1974, S. 199) gelenek, bugünde hâlâ karşı konulmaz bir güce sahiptir ve ne yazık ki Avrupa karakterinin özüdür: "Gerçek klasik: Avrupa kavga ediyor" (*Die Zeit*, Hamburg 7.5. 1998, S. 11); Avrupalı arkadaşlara saygılarımı sunarım, fakat Avrupa Birliği, askeri olarak, kendisini bir kez bile ıslak bir kese kağıdından kurtaramaz" (Jesse Helms, Amerika Birleşik Devletleri Senatosu dış politika Komisyonu Başkanı, *Die Weltwoche*, Zürich 7.5. 1998, S. 13, bkz. 24.3).

33.16 Almanların ve Çinlilerin Bölünebilirliği

Friedrich Schiller (1759-1805), *Wilhelm Tell* adlı dramasında "Tek bir kardeş toplum olmak istiyoruz" diye yazmaktaydı ancak bu cümle ile muhakkak ki kendi ülkesinin insanlarını düşünmekteydi. Onların birliği için yalvarıp yakarması, Almanların içinde sık sık ortalığı kasıp kavuran, çağdaşı Napoleon (1769-1821)'un : "Alman-lar'dan daha uysal, fakat kandırması da kolay başka bir halk yoktur" şeklinde karakterize ettiği, iç parçalanmışlığın bir belirtisi olabilir. Nifak sokmama gerek yoktu. Sadece ağlarımı germem yeterliydi, daha sonra ürkek bir av hayvanı gibi içine düşmekteydiler. Birbirlerini boğazlayarak görevlerini yaptıklarını zannettiler. Aptallar dünyada bir halk değildir. Almanlar hiçbir yalanın yeteri kadar kötü planlanamayacağına inanmaktadırlar. Kendilerine verilen parolalar doğrultusunda, büyük öfkeyle, kendi ülke insanlarını gerçek düşmanları olarak takip etmekteydiler."

Çinliler de iç dayanışma eksikliğinden yakınmaktadırlar: "Çin'li bir grubu yönetmek, bir Japon grubunu yönetmekten çok daha kolaydır." Japonlar sıkı sıkıya birbirlerine bağlanırken, Çinliler hızla kavgaya tutuşmakta ve tartışmalarda birbirlerinin direnme gücünü kırmaktadırlar. Böylece rakipler seyirci rolüyle yetinmekte ve iki kişinin kavgasından faydalanan üçüncü şahsı oynamaktadırlar" (Shao Yanxiang: *Hundert sorgen und freudvolle Aufsaetze,* Pekin 1986, S. 251; Du Weidong: "Ein Aufruf zugunsten von Bo Le", *Arbeiterzeitung,* Pekin 27.7.1986, S. 2).

33.17 General ve Başbakan Arasındaki Anlaşma

Lian Po, Zhao devletinin yetenekli bir generaliydi (bkz. 3.9, 22.7, 33.12). Huiwen imparatoru (İ.Ö. 283), 16. Yüzyılda, Qi devletine karşı zafer kazandı ve Yangjin kentini fethetti. Bunun üzerine bakanlığa atanan ilk kişi oldu. Yürekliliği sayesinde ünü Çin imparatorluğu'nun her tarafına yayıldı. Lin Xiangru, bu dönemde, Zhao devletinin hadım ağası olan Miao Xian'm kapıcısıydı.

İmparator Huiwen, Chu devletinden hükümdar He'nin yuvarlak bir yeşim taşının sahibi olduğunu öğrendi. Bu yuvarlak yeşim taşı paha biçilemeyecek kadar değerli bir mücevherdi. Qin imparatoru Zhaoxiang (İ.Ö. 306-251) bu mücevherden haberdar olur olmaz, Zhao imparatoru Huiwen'e bir haber yolladı. Bu haberde Zhao Kralı Huiwen'e bu değerli taşa karşılık ona 15 kent vermek istediğini bildirmekteydi. İmparator Huiwen General Lian Po ve diğer bakanlarına bu konu hakkında danıştı. Qin imparatoruna mücevher verildiğinde karşılığında Qin'den 15 kent alınamayacağı endişesi ve sonunda kazığı yeyip oturmak veya yeşimin verilmesinin reddedilmesi durumunda Qin'in saldırı tehdidi ile karşılaşma ikilemine düşüldü. Hiç kimse bir öneride bulunmaya veya Qin'e gönderilebilecek bir şahıs ismi vermeye cesaret edememekteydi.

Bu esnada Hadımağası Miao Xian söz istedi ve dedi ki: "Benim kapıcım Lin Xiangru iyi bir temsilci olabilir." İmparator sordu: "Nereden biliyorsun?" Hadımağası cevapladı: "Bir defasında çok kötü bir iş yaptım ve Yan devletine kaçmayı planladım. Fakat kapıcım beni durdurdu ve sordu: 'Yan imparatoruyla hangi koşullar altında tanıştın?' 'Bir defasında imparatorumuz Yan imparatoru ile buluşmaya ülke sınırımıza giderken ben de ona eşlik etmiştim. Bu vesile ile Yan imparatoruna rastladım. Elimi tuttu ve bana şöyle dedi: Seninle arkadaş olmak istiyorum. Onunla işte böyle tanıştım, ve bu yüzden Yan'a gitmek için yola koyuldum' diye yanıtladım. Lin Xiangru : 'Zhao devleti güçlü, Yan devleti ise zayıf. Zhao imparatoruna yakın durduğunuzdan, Yan imparatoru arkadaşlığınıza önem verdi. Fakat şimdi Zhao'dan Yan'a kaçarsanız, Yan imparatoru, Zhao'dan korkusundan, sizi kabul etmeye cesaret edemeyecek. Aksine sizi bağlayacak ve Zhao devletine teslim edecek. Tek çıkış yolu, vücudunuzun üst kısmını soymanız, kendinizi giyotin ve vurucu takoz arasına koymanız ve böylece ölümü hak ettiğinizi doğrulamanızdır. Bu şekilde belki bir cezalandırmadan kaçmayı başarabilirsiniz' dedi. Bu plana uydum, ve majesteleri beni bağışladı. Bana göre Lin Xiangru, yürekli ve güzel buluşları olan (zhimou) bir adamdır. Qin'e temsilci olarak gönderilme görevini başarı ile yerine getirebilir."

Bunun üzerine imparator Lian Xiangru'nun, huzuruna çıkarılma-

sını emretti. Ve ona şunları söyledi: "Qin imparatoru bana, yeşim taşını vermem karşılığında, 15 kent verecek. Ona bu mücevheri vermeli mi yoksa vermemeli miyim?"- Lin Xiangru şöyle bir karşılık verdi: "Qin güçlü fakat Zhao zayıf." "Biz Qin imparatorunun ricasını reddedemeyiz." İmparatorun "Eğer benim yeşim taşımı alır da bana hiçbir şehri vermez ise ne olur?" şeklindeki sorusuna Lin Xiangru şöyle karşılık verdi: "Qin'in, yeşim taşına karşı kentler teklifini reddedersek kötü bir duruma düşeriz. Eğer yeşim taşını verir ve karşılığında kentleri alamazsak, o zaman Qin kötü duruma düşer. En iyisi Qin'in dileği ile ilgilenmek ve aynı zamanda Qin'i yanılgıya uğratmaktır." İmparator sordu: "Bizim temsilcimiz kim olabilir?"- "Majestelerinin emri altında kimse yoksa, yeşim taşını kendim almaya ve temsilcilik emrini yerine getirmeye hazırım. Zhao devleti kentleri elde ederse, o zaman yeşim taşı Qin'de kalacak. Kentlerin bize verilmesinden vazgeçildiği takdirde, yeşim taşını kazasız belasız geri getireceğim."

Böylece Zhao imparatoru Lin Xiangru'yu yeşim taşı ile birlikte batıya, Qin'e yolladı. Qin imparatoru, Lin Xiangru'yu sarayının terasında karşıladı. Lin Xiangru yeşim taşını ona sundu. İmparator, taşı hayranlıkla eşlerine ve yanındakilere gösterdi. Çevresindeki herkes "Hurra!" diye bağırdılar. Li Xiangru, Qin imparatorunun Zhao devletine, yeşim taşına karşılık kentleri vermeyeceği izlenimine vardı. Bu yüzden ileri doğru bir adım attı ve dedi ki: "Yeşim taşının bir kusuru var. İzin veriniz majesteleri size göstereyim." İmparator taşı ona verdi. Lin Xiangru taşı aldı ve bir kaç adım geriledi. O anda bir sütunun yanında durmaktaydı. Saçları öfkeden dimdik olmuş, başındaki memur şapkasını kaldırmıştı. Qin imparatoruna şunları söyledi: "Majesteleri, bu yeşim taşını elde etmek için, Zhao kralına bir temsilci ile bir yazı yollamışlar. Zhao Kralı bakanlarını, ricanızın ele alındığı, bir toplantıya davet etti. Hepsi şu kanıya vardı: 'Qin imparatoru aç gözlüdür ve gücüne güvenmektedir. Mücevherimizi boş vaadlerle elde edebileceğini ümit etmektedir. Buna karşılık hiçbir kenti alamayacak olmamız endişe vericidir.' Sonunda yeşim taşının size verilmemesi kararlaştırıldı. Fakat ben, normal insanların birbirlerini kandırmayacakları görüşünü savunmaktayım. Bu güçlü devletler için çok daha önemlidir. Bunun dışında, bir yeşim taşi yüzün-

den güçlü Qin ile olan iyi ilişkilerin tehlikeye atılması önerilemez. Bunun üzerine Zhao imparatoru beş gün boyunca düşünüp taşınmış, ve sonrasında da beni bir mektup ve yeşim taşı ile birlikte sarayınıza göndermiştir. Neden böyle yapmıştır? Büyük ülkenizin egemenliğine karşı derin saygılarımızı göstermek için. Fakat buraya geldiğimde, majesteleri beni sarayın sıradan bir odasında karşıladılar, ve bana kibirli bir biçimde davrandılar. Yeşim taşını aldılar ve, benimle alay etmek için, eşlerine verdiler. Ben, majestelerinin Zhao devletine şehirleri verme niyetini beslemediğini tespit ettim. Bundan dolayı mücevheri tekrar geri aldım. Eğer bana zulüm yapmaya kalkacak olursanız, başımı ve yeşim taşını bu sütuna vurarak parçalayacağım!" Lin Xiangru bakışlarını sütuna çevirdi ve yeşim taşını yukarı kaldırarak parçalamak istermiş gibi yaptı.

Qin imparatoru mücevherin zarar göreceğinden endişelendi. Özür diledi ve Lin Xiangru'ya yalvararak engel olmak istedi. Adamlarına, bir harita getirmelerini emretti ve bunun üzerinde Zhao devletine vermeyi düşündüğü 15 kenti gösterdi. Fakat Lin Xiangru'nun içinde, Qin imparatorunun Zhao devletine kentleri verirmiş gibi yaptığı, ama gerçekte Zhao devletinin hiçbir şey elde edemeyeceği, hissi vardı. Ve bu yüzden Qin imparatoruna şunları söyledi: "Hükümdar He'nin yeşim taşının kıymeti tüm imparatorlukta bilinmektedir. Zhao imparatoru Qin devletinden korktuğu için, size hazineyi teslim etmeye cesaret edememektedir. Zhao imparatoru yeşim taşından ayrılmadan önce, beş gün boyunca düşünüp taşınmıştır. Bundan dolayı majesteleri size de, beş gün düşünmek ve sonrasında size yeşim taşını sunacağım vakur bir saray seremonisi düzenlemek, yaraşır." Qin imparatoru mücevheri zorla ele geçiremeyeceğini anladı. Bu yüzden, beş gün düşünmesi gerektiğini kabul ettiğini açıkladı ve Lin Xiangru'yu bu süre içerisinde konaklayabileceği misafirhaneye gönderdi. Lin Xiangru, Qin imparatorunun, düşünme sözü vermesine rağmen, sözünü tutmayacağından ve kentleri vermeyeceğinden şüphelenmekteydi. Böylece maiyetindekilere kötü kıyafetler giymelerini, yeşim taşını almalarını ve onu dolambaçlı ve yan yollardan Zhao'ya geri götürmelerini emretti.

Qin imparatoru, beş gün boyunca düşündükten sonra, Zhao'dan

gelen temsilci için törensel bir karşılama düzenledi. Lin Xiangru saraya geldiğinde, Qin Kralı'na şunları söyledi: "Qin hükümdarı Mu'nun (659-621) ardından gelen 20'den fazla hükümdarın arasında şimdiye kadar hiç kimse açık ve kesin bir biçimde verdiği sözü tutmadı. Majesteleri, sizin tarafınızdan, kandırılacağım endişesini hâlâ içimde taşımaktayım ve bundan dolayı Zhao imparatorunun bana duyduğu güveni kaybetmekteyim. Bu yüzden birisini, yeşim taşını dolambaçlı yollardan Zhao devletine geri götürmesi için, görevlendirdim. Qin güçlüdür, Zhao ise zayıf. Majesteleri bir haberciyi Zhao'ya gönderdikleri takdirde Zhao yeşim taşını derhal buraya getirtebilir. Güçlü devletiniz ön ödün olarak 15 kenti Zhao'ya verirse Zhao, mücevheri elinde tutmaya ve zatı şahanelerini bu şekilde incitmeye hiç cesaret edebilir mi? Sizi aldattığım için ölümü hakettiğimi biliyorum. Sizden ricam beni cezalandırmak için yemek kazanına attırmanızdır. Fakat öncelikle bakanlarınıza inceden inceye danışınız, büyük imparator." Qin imparatoru ve bakanları şaşkınlık içerisinde birbirlerine baktılar. İmparatorun yanındakiler Lin Xiangru'yu hırpalamak istediler, fakat imparator onları engelledi: "Lin Xiangru'yu idam etmekle yeşim taşını elde edemeyiz, aksine Zhao ile ilişkilerimiz zedelenir. Bundan dolayı en iyisi ona hoşgörülü davranmak ve Zhao'ya geri dönmesini sağlamaktır. Zhao imparatoru, bana, Qin imparatoruna, bir yeşim taşı nedeniyle, hakaret etmeye cesaret edemez!" dedi ve sonra Lin Xiangru'yu saraya davet etti, karşılama sona erdiğinde de onu serbest bıraktı.

Lin Xiangru'nun geri dönüşünden sonra Zhao devleti ona, görevini üstün başarıyla yerine getirmesi ve Zhao imparatorunun küçük düşürülmesini engellemesi nedeniyle yüksek rütbe verdi. Qin imparatoru söz verdiği kentleri Zhao'ya vermedi ve yeşim taşını da ele geçiremedi.

Qin daha sonra Zhao devletine saldırdı ve bir kenti ele geçirdi. Bir yıl sonra Qin yeniden Zhao'ya saldırdı ve 20 000 insanı öldürdü. Qin imparatoru Zhao imparatoruna bir haberci yolladı ve barış yapmak istediğini bildirdi. Bu amaçla Mianchi'de (Bugünkü Henan eyaletinde Mianchi kasabasının batısında) buluşulacaktı. Qin'den korkan Zhao imparatoru oraya gitmek istemedi. Fakat Lian Po ve Lin Xiangru bu konu üzerine şöyle düşündüler: "Eğer gitmezlerse,

tüm dünyaya Zhao'nun zayıf ve korkak olduğunu göstermiş olurlar." Bu yüzden Zhao imparatoru Mianchi'ye gitmek için yola koyuldu. Maiyetinde Lin Xiangru vardı. Lian Po imparatora, "Majesteleri, şimdi yola çıkıyorsunuz. Yol mesafesi, karşılaşılan seremoniler ve geri dönüşü hesaba kattığımda, seyahatinizin süresi 30 günü geçmez. Eğer majesteleri 30 gün içerisinde geri dönmezlerse, Qin'in planlarını bozmak için, veliaht prense tahta çıkması için ricada bulunacağım" dedi.

İmparator buna razı oldu ve Qin imparatoru ile buluşmak için Mianchi'ye doğru yola koyuldu. Qin imparatoru Zhao imparatoruyla birlikte şarap içtikten ve çakır keyif olduktan sonra : "Müziği çok sevdiğinizi öğrendim. Lütfen biraz arp çalınız" dedi. Zhao imparatoru bu ricayı yerine getirdi. Bunun üzerine Qin'in tarih yazarı devreye girdi ve şöyle bir not düştü: "Belli bir yılın belli bir ayının belli bir günü Qin imparatoru Zhao imparatoru ile buluştu, onunla şarap içti ve ona arp çalmasını emretti." Bu sırada Lin Xiangru imparatorun huzuruna çıktı ve şöyle dedi: "Zhao imparatoru güvenilir çevrelerden Qin imparatorunun Qin müziğini çalmayı bildiğini öğrendi. İzin verin size bu çalgı aletini takdim edeyim ki karşılıklı konuşmaya katkı sağlasın." Qin imparatoru kızdı ve bu isteği geri çevirdi. Fakat Lin Xiangru onun yanına yaklaştı, çalgı aletini huzurunda yere bıraktı, diz çöktü ve çalmak için ricada bulundu. Qin imparatoru önceden olduğu gibi, Lin Xiangru'nun teklifleriyle ilgilenmeyi istememekteydi. O anda sadece şunu söyledi: "Sizden sadece beş adım uzaktayım ve önce sizi daha sonra da kendimi öldürecek durumdayım!" Qin imparatorunun yanındakiler Lin Xiangru'yu öldürmek istediler, fakat o öyle büyük bir öfkeyle bağırdı ki, geri çekilmek zorunda kaldılar. Bunun üzerine Qin imparatoru istemeyerek bir defaya mahsus çalgı aletini çaldı. Lin Xiangru Zhao'nun tarih yazıcısına döndü ve yazması emrini verdi: "Belirli bir yılın belirli bir ayının belirli bir gününde Qin imparatoru Zhao imparatoruna çalgı çaldı." Qin'in bakanları: "Bundan dolayı Zhao'nun Qin imparatoruna 15 kenti hediye etmesini rica ediyoruz" dediler. Bunun üzerine Lin Xiangru : "Zhao imparatoruna Qin devletinin başkentinin armağan olarak verilmesini rica ediyorum" şeklinde karşılık verdi.

Qin imparatoru, Zhao imparatorunu dize getirmeye gücü yetmediği engeli ortadan kaldırdı. Zhao Qin'e karşı direnmek için haddinden fazla askeri hazır duruma getirdi. Qin herhangi bir saldırıda bulunmaya cesaret edemedi.

Zhao imparatoru, imparatorluğuna döndükten sonra, Lin Xiangru'yu gösterdiği başarıdan dolayı bakanlığa atadı, yani o andan itibaren huzura kabul edilmelerde Lian Po'nun yanında duracaktı. Eski çağda Çin'de sağ taraf şeref mevkii olmaktaydı. Bugün de durum aynısıdır. Yani şimdi Lin Xiangru derece olarak Lian Po'nun üzerindedir. Lian Po, Lin Xiangru'nun terfi edilmesine tepkisini şu sözlerle dile getirmiştir: "Ben Zhao'nun generaliyim, şehirlere saldırılarda ve savaşlarda büyük başarılar kazandım. Buna karşılık Lin Xiangru sadece konuşma yeteneğini ortaya koydu. Ve şimdi benden daha yüksek bir pozisyonda. Üstelik onun kökeni çok sıradan. Onun astı olmaya tahammül edemiyor ve bundan çok utanıyorum." Ve "Lin Xiangru'yu gördüğüm yerde aşağılayacağım" diye de haber vermiştir.

Açığa vurulan bu görüşler Lian Po ile artık hiç görüşmek istemeyen Lin Xiangru'ya yetiştirildi. Sarayda bir huzura kabul edilme gerçekleştiğinde Lin Xiangru, sürekli olarak, hastalıktan dolayı özür diledi, zira Lian Po ile yüksek rütbelilerin arasında şeref mevkii için kavga etmek istememekteydi. Bir keresinde Lin Xiangru konağından ayrıldı ve uzakta Lian Po'yu gördü. Saklanmak için derhal arabasının yolunu değiştirtti. Evinin çalışanları ona sitem etmekte ve şunları söylemekteydiler: "Size hizmet edebilmek için ailelerimizi terk ettik. Sadece sizin üstün görev bilincinize hayran olduğumuz için bu gerçekleşti. Şimdi Lian Po ile aynı rütbedesiniz. Ancak Lian Po sizinle ilgili kötü sözler yayıyor, fakat siz ondan korkuyor ve saklanıyorsunuz. Korkunuz çok büyük. Böylesine yüreksizlik göstermekten utanılmalı. Öncelikle korkaklığınızdan dolayı utanmalısınız! Artık sizin için faydalı olamayacağımızı düşünerek, işten çıkarılmamızı rica ediyoruz" Lin Xiangru büyük bir azimle kendini tuttu ve şöyle dedi: "Lian Po sizin gözünüzde Qin imparatoru kadar mı güçlü?" - "Tabii ki hayır" diye yanıtladı hizmetkarlar. Lin Xiangru cevapladı: "Qin imparatorunun derin saygı gerektiren gücüne rağmen onu

herkesin gözünün önünde rezil ettim, ve onun bakanını aşağıladım. Yaşlı, işe yaramaz biri olabilirim, fakat neden özellikle General Lian Po'dan korkayım? Şunu da düşünün: Güçlü Qin'in Zhao'ya saldırmaya cesaret edemediği durum ve şartlar, burada ikimizin etkili olduğunu ispat eden tek gerçektir. İki kaplan birbiriyle boğuştuklarında, ikisi de ölür. Ülkenin ihtiyaçlarını kendi özel düşmanlıklarımdan daha fazla önemsediğim için böyle davranıyorum."

Lian Po, Lin Xiangru'nun söylediklerini öğrendiğinde, omuzunu açtı ve kamçılanmak için, kızılcık sopalarını yüklendi. Koruyucularından birisi tarafından, özür dilemek için, Lin Xiangru'nun konağının kapısına kadar götürüldü ve orada şunları söyledi: "Açık yüreklilikte bu kadar ileri gittiğinizi bilemediğimden dolayı alçağın biriyim!" Birbirleriyle konuştular, ve bu arada birbirlerine daha da yakınlaştılar. Sonunda barıştılar ve hayat boyu arkadaş kaldılar.

Sima Qian (doğum İ.Ö. 145 civarı) Lin Xiangru'nun gelişimini *Tarihsel Notlar* adlı çalışmasında anlatmaktadır. Sima Qian'ın raporu Çin'de son derece popülerdir. Ben bu rapora yalnızca, Tayvan'daki iki yıllık (1971-1973) öğrenim dönemimde ortaokullarda kullanılan Çin dili ders kitabının beşinci cildinde değil, bilakis 1997 yılında da Çin Halk Cumhuriyeti gezisi sırasında tüm Çin'in her tarafında kullanılan ilkokullar için Çince dersinin 11. Kitabında, rastladım. Lin Xiangru strategemik uyanıklığın en yüksek noktasına ulaşmıştır. Qin devletinin olası her bir strategeminin derhal farkına varmıştır. Lin Xiangru kariyerini, strategemik kavrayışına yardım eden, aptalca bir iş yapmasına engel olan, ekmeğini veren, hadım ağası Miao Xian'a borçludur. Lin Xiangru sadece düşman strategemlerini fark etmekle kalmıyor, bilakis eğer gerekliyse strategemlerin yardımıyla başarılı bir şekilde tepki vermeyi de biliyordu. 33 numaralı strategem sayesinde Lin Xiangru, Lian Po karşısında çatışmayı engelleyici bir izlenim bırakmaktaydı. Lin Xiangru bir strategemik kişilik analizi uzmanıdır. Lian Po ile ile kavgaya tutuştuklarında, düşman devlet Qin'in karşısına çıkan strategemik olasılıkların farkına varmıştı. Onun, kişilik analizinden çıkan kaçış strategemine ve aynı zamanda 19 numaralı strategeme de uygun olan, emri altındakilerin kasten korkaklık olarak yorumladıkları davranışı, Lian Po'da

tam bir duygu değişimine sebep olmuştur. Rekabet duyguları uçup gitmiş ve bir rakipten bir arkadaşa dönüşmüştür. Böyle olunca da Qin devletinin, Lian Po ve Lin Xiangru rekabetinden yararlanma olasılığı ortadan kalkmıştır.

Goethe'nin 33 numaralı strategemi yenmeye yönelik önerisi dikkate değerdir:

Ara bozmak ve emretmek! Düzenli söz;
Birleşme ve yönetme! güçlü sığınak.

Strategem Nr. 34

Kendini Yaralama Strategemi

Üç İdeogram	苦	肉	计
Modern Çince'deki Söylenişleri	ku	rou	ji
İdeogramların Çevirileri	Acı, acı çekmek	Et; (Pars prototo) Vücut	Strategem
Bağlantılı Çevirisi	Acı çeken etin/vücudun Strategemi		

Özü

1. Düşmanın güvenini kazanabilmek için, kendi kendini yaralama,incitme, cezalandırma, ceza olarak rütbesini aldırtma; kendi cephesinden birisine karşı, 33 numaralı strategeme göre bir güven durumunun elde edilmesinden sonra düşman tarafına "kaçarak" kendi tarafı lehine olmaya sebebiyet veren bir aldatma entrikası sahnelemek. Kendi kendini yaralama,-sakatlama strategemi; numaradan düşman tarafına kaçma-Strategemi.
2. Kendini yaralayarak, güvenli bir u:,aklıkta uygun bir fırsat bekleyen düşmanı, sor.radan beklenmedik bir şekilde yenmek için, tuzağa çekmek.
3. İzlenen numarası yapmak ve böylece destek seferber etmek.
4. Pişman olmuş numarası yapmak ve böylece acıma duygusu seferber etmek ve kuşkuyu azaltmak. Kendi kendini suçlama, kendi kendini azarlama, kendi kendini parçalama Strategemi. Alçalma Strategemi.

34 numaralı strategeme yönelik en eski alıntı, bilindiği kadarıyla, Guan Hanqing'in *Büyük İmparator Guan'ın Büyük Bir Kılıçla Bir*

Bankete Doğru İlerleyişi adlı tiyatro oyununda (İ.S. 13. yüzyıl) göze çarpmaktadır. Birinci perdede "kendi kendini yaralama strategemini uygulayan Huang Gai" laf arasında anılmaktadır. Bunun ne anlama geldiği, *Üç İmparatorluğun Romansı*'ndan öğrenilmektedir.

34.1 Birisi Dövecek, Diğeri Dayak Yiyecek

Zhuge Liang, bir strategem sayesinde, Wu imparatorluğunun hükümdarı ve başkomutanını, 80'in üzerinde lejyonla ilerleyen, Kuzey Çin'in hükümdarı Cao Cao'ya karşı bir koalisyon yapmaya ikna etme başarısını göstermiştir (bkz. 13.13). O zamanlar henüz genç olan, Wu birliklerinin başkomutanı Zhou Yu'nun emrinde sadece beş-altı lejyon bulunmaktaydı. Zhuge Liang'ın düşüncesine göre, Cao Cao sayıca ve kuvvetce üstün olmasına rağmen, su üzerinde mücadele etmeyi bilmeyen bu kuzeyli adam, kesin sonuca vardıracak bir deniz savaşına çekilebilirse, yenilebilirdi. Fakat bu arada Cai Mao ve Zhang Yun gibi deniz savaşı bilgisi olan adamlar kısa bir süreden beri Cao Cao'ya hizmet etmekteydiler (bkz. 20.15). Bunlar, Cao Cao'nun ordusunu gelecek savaş için Yangtse nehrinde planlı olarak eğitmekteydiler. Zhao Yu, Cao Cao'nun bu iki tehlikeli askeri danışmanını 33 numaralı strategem yardımıyla etkisiz hale getirdi (bkz. 33.11). Bundan kısa bir süre sonra Cao Cao, Zhuge Liang tarafından da kurnazca atlatıldı. Zhuge Liang sisli bir havada botlarla Cao Cao'nun nehir kıyısında konuşlanmış olan ordusuna saldırdı. Cao Cao, kötü görüş mesafesi nedeniyle, bir tuzak kurulacağını bilmekteydi ve saldırgana nehir kıyısından sayısız ok attırdı. Sis dağılıp hava açıldığında Cao Cao, Zhuge Liang'ın ele geçirilmiş 150 000 okla tamamen dolmuş 20 botunun uzakta kaybolduğunu gördü. Gemilerin mürettebatı nehir kıyısına doğru bağırmaktaydı: "Şansölyeye oklar için teşekkür ederiz."

Aralıksız geri tepmeler Cao Cao'da güçlü bir şekilde alevlenen intikam isteğini arttırdı. Bir danışman ona bir strategem önerisinde bulundu. Danışman, karşı tarafta bir muhbir bulundurmak gerektiğini, ondan orada hangi strategemlerin planlandığının öğrenilebile-

ceğini, düşünmekteydi. Bunlar önceden öğrenilebilirse, karşılığında tedbir alınabilir. Cao Cao gerçektende, onun tarafından yanlışlıkla idam edilen Cai Mao'nun iki kardeşini getirtti ve onları planına dahil etti. Her ikisi de bu çok önemli görevi kabul ettiklerini açıkladılar ve sonrasında da düşmana sığındılar. Orada erkek kardeşlerinin Cao Cao tarafından sebepsiz yere öldürüldüğünden şikayet ettiler. Cao Cao'dan bunun öcünü almak istemekteydiler. Bundan dolayı Wu imparatorluk ordusunun kumandanı Zhou Yu'nun emri altına girmeliydiler.

Zhou Yu çok mutlu olmuş gibi gözüktü ve onlara armağanlar verdi. Fakat gerçekte strategemin farkına vardı, çünkü düşman tarafına geçen bu iki asker kaçağı, öncelikle, ailelerini düşmanın egemenlik alanında bırakmışlardı. Muhbirler Zhou Yu'ya tam zamanında gelmişlerdi. Bunları, hedefledikİerinin tersine, fark ettirmeden, kendi amaçları için kullanabilirdi (bkz. 33 numaralı strategem).

Bir gece Zhou Yu çadırında oturmaktaydı. O esnada, öncü birliklerin kumandanı Huang Gai geldi. Cao Cao'nun üstünlüğünden endişe duyduğunu bildirdi ve Zhou Yu'ya düşman filolarını yakarak yoketmeyi önerdi. Zhou Yu "Bunu bende düşündüm" dedi. "Bu iki kaçağı kabul etmemin sebebi budur. Bu iki kaçağı Cao Cao'ya bazı bilgileri göndermek için kullanmak istiyorum. Ne yazık ki emrimde, bizim taraf için numaradan askerden kaçma strategemini yapabilecek, hiç kimse yok." - Huang Gai, "Bu strategemi uygulamaya hazırım" dedi.

Zhou Yu, "Fakat acı çekmezseniz, size güvenilmez" diye itiraz etti. Huang Gai, "Wu imparatorluğu hanedanlığı bana haddinden fazla teveccüh gösterdi. Şükran borcumu ödemek için, canımı hiç üzülmeden feda edebilirim" dedi.

Zhou Yu, ona teşekkür etti ve ekledi: "kendini yaralama strategemini yerine getirmeye hazırsanız, bu hanedanlığımız için on bin misli daha hayırlı olacaktır."

Zhou Yu, bir sonraki gün trompetleri çaldırarak tüm generalleri çadırının önünde bir toplantıya davet etti. Zhuge Liang'da geldi. Zhou Yu adamlara şunları söyledi: "Cao Cao'nun cephesi bir milyon askerle birlikte 300 milden fazla bir bölgeyi kapsamaktadır. Bundan

dolayı savaş uzun sürecektir. Her general üç aylık erzak sağlamalı ve kendisini düşmanın geri püskürtülmesine hazırlamalıdır."

Sözünü tam bitirecekken, Huang Gai söze karıştı : "Üç ay üzerine konuşulmuyor. Otuz aylık erzak bile yetmez. Onları bu ay içerisinde yendik yendik, yoksa derhal silahlarımızı bırakıp, teslim olmalıyız!" Zhou Yu'nun sinirden yüzünün rengi değişti ve patladı: "Cao Cao'yu ortadan kaldırmak için, hükümdarımızın özel emriyle bu orduyu yönetmekteyim. Bundan sonra kim teslim olmaktan bahsederse, kafası kopartılır. Tam şu anda iki ordu karşı karşıya dururken bu tip lafları nasıl sarfedersin ve ordumuzun moralini bozarsın! Kafanı uçurmazsam orduyu oldukça zor bir şekilde disiplin altında tutabilirim!" Ve Huang Gai'yi tutuklama ve idam ettirme emrini verdi ve sonra da infazın yerine getirildiğinin kendisine bildirilmesini istedi. Huang Gai, öfkeden kudurmuş bir şekilde ona bağırdı: "Ben önceden Wu imparatorluğunun üç hükümdarına hizmet ettim. Sen kimsin!" Bir anda Zhou Yu'nun öfkesi sınır tanımaz bir hal aldı ve Huang Gai'yi derhal bulunduğu yerde öldürülmesi emrini verdi.

Bu esnada General Gan Ning bir adım öne çıktı ve Huang Gai için bir ricada bulundu: "O Wu imparatorluğunun emektar bir generalidir. Dilerim kusurlarını affedersiniz." Zhou Yu bağırdı: "Ordunun düzenini bozan bu aptalca gevezelik de ne!" Muhafızlarına, Gang Ning'i tekme tokat toplantıdan dışarı atmalarını emretti.

Subayların hepsi diz çöktüler ve Huang Gai'ye daha insancıl davranılması için ricada bulundular : "Huang Gai, hatalı davranışıyla ölümü hak ediyor şüphesiz. Fakat bir idam cezası orduya herhangi bir avantaj sağlamaz. Yüce hoşgörünüze sığınıyoruz. Huang Gai'nin hatalı davranışı ile ilgili tutanak tutulabilir... Cao Cao'nun ortadan kaldırılmasından sonra da idam gerçekleştirilebilir."

Zhou Yu'nun öfkesi daha yatışmamıştı. Fakat kumandanlar gözyaşları içerisinde Huang Gai'ye merhamet etmesi için yalvarmaktaydılar. Sonunda Zhou Yu yumuşadı: "Size saygım olmasaydı, Huang Gai'nin kellesi çoktan yuvarlanmış olacaktı! Ancak şimdilik onu öldürtmek istemiyorum!" Ve Huang Gai'nin sırtına 100 sopa vurulması gerektiğini belirtti. Kumandanlar yeniden cezanın yumuşatılması için ricada bulundular. Zhou Yu, öfkeden kudurmuş bir şekilde

önünde duran masayı devirdi, subaylara hiddetle çatarak geri çekilmelerini söyledi, ve değnek cezasının yerine getirilmesini emretti. Bu sahne şu deyimle ebedileşti: "Zhou Yu, Huang Gai'yi dövüyor- biri dövmek, diğeri dayak yemek istiyor."

Huang Gai, çırılçıplak soyuldu ve yere yatırıldı. Sırtının alt kısmına tam 50 sopa vuruldu. Subaylar Zhou Yu'ya tekrar ricada bulundular. Cezanın geri kalanını yerine getirmemesini istediler. Zhou Yu yerinden fırladı, Huang Gai'yi göstererek gürledi: "Beni gülünç duruma düşürmeye cesaret ettin! Kalan 50 sopa rezerve edilecek. İkinci bir küstahlık yaptığın takdirde yeni bir ceza ile birlikte uygulanacak!"

Zhou Yu, aralıksız intikam çığlıkları atarak çadırına girdi ve gözden kayboldu. Subaylar, Huang Gai'ye yardım etmeye giriştiler. Vücudu darbelerin etkisiyle paramparça olmuştu, her taraftan kanlar akıyordu. Huang Gai, çadırına götürüldü. Yolda birkaç kez bayıldı. Sağlığı hakkında bilgi almak için gelenler gözyaşlarına engel olamadılar. Wu hükümdarının dostu olan askeri danışmanlar Liu Bei, Zhuge Liang ve Lu Su'da (bkz. 13.13) Huang Gai'yi ziyaret ettiler.

Daha sonra Lu Su, Zhuge Liang'a yöneldi: "Zhou Yu bugün sinirinden Huang Gai'yi müthiş hırpaladı" dedi. "Biz hepimiz Zhou Yu'nun astıyız. Huang Gai'ye fazla destek vermeye, Zhou Yu'nun otoritesini sorgulamaya cesaret edemedik. Fakat siz bir misafirsiniz. Niçin kayıtsız kaldınız ve tek bir kelime söylemediniz?" Zhuge Liang güldü: "Benimle dalga geçmeyin!" Lu Su cevap verdi: "Sizinle asla dalga geçmedim. Böyle bir kanıya nasıl varırsınız?" Zhuge Liang sordu: "Bugün Zhou Yu'nun Huang Gai'ye attırdığı dayağın bir strategem olduğunu gerçekten bilmiyor musunuz? Orada Zhou Yu ile kucaklaşmalı mıydım?" Lu Su'nun aklı şimdi başına gelmişti. Zhuge Liang devam etti: "Cao Cao, kendini yaralama strategemi olmaksızın nasıl kandırılabilirdi? Zhou Yu, Huang Gai'ye, numaradan Cao Cao'ya kaçma emri verdi. Zhou Yu'nun kabul ettiği, Cao Cao'nun iki kaçağı, Cao Cao'ya bugün burada olup bitenleri anlatmışlardır. Eğer Zhou Yu'yu görürseniz, ona her şeyin farkına vardığınızı söylemeyin. Ona sadece, benim de Huang Gai'ye atılan dayaktan öfkelendiğimi bildirin."

Lu Su vedalaştı ve doğrudan doğruya Zhu Yu'nun çadırına gitti.

Zhou Yu, onu içeriye buyur etti. Lu Su sordu: "Huang Gai'ye neden böyle vicdansızca davrandınız?" Zhou Yu soruya : "Generaller bu duruma içerlediler mi?" şeklindeki bir soruyla karşılık verdi. Lu Su : "Zhuge Liang, bununla ilgili ne düşünüyor?" diye sordu. Zhou Yu, Wu imparatorluğu'nun mareşali olarak gerçi Liu Bei ve onun danışmanı Zhuge Liang ile birlikte Cao Cao'ya karşı ittifak oluşturmuştu, ancak yine de kendisini mağlup hisseden ve onu, uzun dönemde Wu imparatorluğunun oldukça tehlikeli bir rakibi olarak gören Zhuge Liang'a karşı güçlü bir antipati hissetmektedir. Lu Su: "O da sizin duygusuzluğunuz üzerine rahatsızlığını dile getirmekte" dedi. Zhou Yu o an gülümsedi: "Bu sefer onu faka bastırdım." Lu Su, "Ne demek istiyorsunuz?" diye sordu. Zhou Yu, bu soruya şöyle bir cevap verdi: "Huang Gai'ye vurulan darbeler bir strategemdi. Huang Gai'nin göstermelik olarak Cao Cao'ya kaçmasını istiyorum. Fakat öncelikle kendini yaralama strategemini uygulamalıydık ki, Cao Cao inansın. Daha sonra ateşle saldırıya başlayacağız, ve Huang Gai'nin yardımıyla zafere ulaşacağız."

Huang Gai bu süre içerisinde çadırında yatmaktaydı. Tüm kumandanlar ona geldiler ve sağlığını sordular. Fakat Huang Gai sadece inlemekte ve hiçbirşey söylememekteydi. Askeri danışman Kan Ze, Huang Gai'nin çadırına geldiğinde, Huang Gai, onu içeriye davet etti ve yardımcılarını yanından uzaklaştırdı. Kan Ze," Gerçekten mareşalin düşmanı mısın?" diye sordu. Huang Gai, "Hayır" diye yanıtladı. Kan Ze, "Senin cezalandırmanın temelinde kendini yaralama strategemi mi yatmakta?" diye sordu. Huang Gai, "Bunu nereden biliyorsun?" diye sordu. Kan Ze, "Zhou Yu'nun her hareketini gözlüyorum ve tam olarak neler döndüğünü tahmin edebilirim" diye karşılık verdi. Huang Gai, "Wu imparatorluğunun ard arda gelen üç hükümdarından bana büyük teveccüh gösterildi. Buna karşılık şimdiye kadar minnetimi gösteremedim. Bundan dolayı bu strategemi önerdim ki Cao Cao'yu yenebilelim. Gerçi acı çekmekteyim, fakat üzüntü duymamaktayım. Ordunun içinde bana yakın olan, senin dışında, hiç kimse yok. Senin sadık ve sorumluluk dolu bir yüreğin var. Bunun için seninle açıkça konuştum" dedi. Kan Ze, "bana her şeyi anlatmanın sebebi, Cao Cao'ya içinde ona kaçmak için hazır olduğunu

bildirdiğin bir yazıyı iletmemi istemen midir?" diye sordu. Huang Gai, "Aynen öyle" diye yanıtladı. Kan Ze, "Bunun için hazır mısın?" diye sordu sevinçle ve şöyle devam etti: "Büyük işlerle kazanç sağlamayan bir adam, tarlada çürüyen bir ot veya bir çalıdan farklı değildir. Hükümdarımıza teveccühünün karşılığını vermek için, kendi bedenine eziyet ettirdin."

Kan Ze, kendini, diğerlerinin arasında, belâgatiyle ve yürekliliği ile göstermekteydi. Huang Gang'ın gözünde O, bu özellikleri nedeniyle, Cao Cao ile kendisi arasında aracı olabilirdi. Böylece ona önceden Cao Cao'ya yazılmış olan bir mektubu verdi.

Kan Ze, hemen o gece, tanınmamak için balıkçı giysileri giyerek küçük bir botla Yangtse Nehri'nin kuzey kıyısına doğru yola koyuldu. Gece oldukça soğuktu, Gökyüzü yıldızlarla kaplıydı. Geceyarısına doğru Cao Cao'nun kışlasına vardı. Bir düşman devriyesi onu tutukladı ve derhal Cao Cao'ya bildirdi. Cao Cao "bu gerçekten bir ajan" dedi. Askerler, "O sadece bir balıkçı, fakat kendisinin, Wu imparatorluğunun danışmanlarından Kan Ze olduğunu iddia etmekte. Sizinle gizli bir mesele hakkında konuşmak istiyor" şeklinde karşılık verdiler. Cao Cao, bu kişiyi huzuruna getirtti. Kan Ze, Cao Cao'yu, dışarıya ışık sızan çadırında küçük bir masanın önünde otururken gördü. Cao Cao, "Siz Wu Kralının danışmanısınız" dedi ve "buraya neden geldiniz?" diye sordu.

"Sizin için denir ki" diye başladı Kan Ze, "yetenekli adamları kollarını açarak karşılar. Fakat sorunuz bunun bir yalan olduğunun kanıtı. Vah, Huang Gai, vah, yine yanıldın!"

Cao Cao :" Benimle Wu imparatoru arasında her an bir silahlı çatışma başlayabilir. Kendi başınıza buralara kadar geldiniz. Size herhangi bir soru sormamam mümkün olabilir mi?" dedi.

Kan Ze, "Huang Gai, uzun zamandan beri Wu imparatorluğuna hizmet etmektedir" diye yanıtladı. "Üç hükümdara hizmet etti. Zhou Yu onu, bugün, tüm generallerin gözleri önünde sebepsiz yere acımasızca dövdürdü. Huang Gai intikam hırsıyla yanmaktadır. Bundan dolayı kendisi siz ekselanslarının emri altına girmek istemektedir. Bunu benimle görüştü. Biz can ciğer iki arkadaş olduğumuz için ben buraya, siz ekselanslarına bu gizli mektubu iletmek için geldim.

Siz ekselanslarının, Huang Gai'yi kabul etmeye hazır olup olmadığını öğrenebilirsem çok mutlu olacağım."

Cao Cao, "Mektup nerede?" diye sordu. Kan Ze mektubu ona uzattı. Cao Cao mektubu açtı ve okudu: "Ben, Huang Gai, Sun imparatorluk ailesi tarafından daima hoşgörüyle karşılandım, bunun için size olan bağlılığım zedelenmemelidir. Fakat durumu şimdi gerçekler açısından ele aldığımızda, Wu imparatorluğunun altı ilçelik askerlerinin merkez imparatorluğunun bir milyon güçlü askerine karşı direnemeyecek bir durumda olmaları açık seçik ortadadır. Rakip süper gücün bizim küçük birliklerimizin karşısında çok güçlü olduğunu, ülke içerisindeki herkes bilmektedir. Wu ordusunun bütün komutanları, ve hatta en aptalları bile bunun bilincinde. Yalnızca bu aşağılık cüce, sığ düşünceli Zhou Yu farklı görüşte. Yeteneklerini fazla büyütmekte ve, her zamanki gibi düşüncesizce, bir kayayı yumurtalarla parçalamak istemekte. Ayrıca başına buyruk ve despotça davranmakta. Hiç suç işlememiş olan insanları cezalandırmakta ve yararlı işler yapmış olanları da ödüllendirmemekte. Wu sarayının eski bir askeri olan ben, onun tarafından sebepsiz yere aşağılandım. Bundan dolayı ona karşı sınırsız bir nefret duymaktayım! Siz ekselanslarının içten davrandığınızı ve yetenekli insanlara herzaman kapınızın açık olduğunu öğrendim. Bu yüzden, büyük işler başarmak ve bana karşı yapılan bu alçaklığı silmek için, adamlarımla birlikte size sığınmak istemekteyim. Geleceğimiz gemilerdeki kumanya ve cephaneyi de size tahsis edeceğim. Önünüzde, gözyaşları içerisinde ve kan kaybederek, derin saygılarımla eğilirim. Sizden ricam kesinlikle benden şüphelenmemenizdir."

Cao Cao mektubu, masanın üzerine eğilmiş vaziyette, en az on kez okudu. Birden bire yumruğunu masanın üzerine indirdi ve sinirden avazı çıktığı kadar bağırdı: "Huang Gai kendini yaralama strategemini kullanıyor. Seni, bana bu mektubu, aldatıcı bir boyun eğişle, getirmen için görevlendirdi. Hepsi sizin amaçlarınıza hizmet edecek. Beni bu kadar aldatmaya nasıl cesaret edebilirsin?" Ve sonra da Kan Ze'nin uzaklaştırılması ve idam edilmesi emrini verdi. Kan Ze'nin yüzünde hiçbir kıpırtı yoktu. Sadece gökyüzüne bakıyor ve yüksek sesle gülüyordu. Cao Cao, onu geri getirtti ve hiddetle bağır-

dı: "Senin kalleş strategemini fark ettim. Burada gülecek ne var?" Kan Ze, "Size değil, Huang Gai'nin insan tanıma beceriksizliğine gülüyorum." diye cevap verdi. Cao Cao: "Ne demek istiyorsun?" diye sordu. Kan Ze: "Öldüreceksen öldür artık beni, bu kadar çok soru sormanın anlamı ne?" dedi. Cao Cao: "küçüklüğümden beri savaş sanatı üzerine kitaplar okudum, hainliğin ve iki yüzlülüğün tüm yollarını çok iyi bir şekilde kavradım. Strategemin bir başkasını muhtemelen kandırabilirdi, fakat beni asla!" dedi. Kan Ze : "Yani siz mektupta yazılanın kötü bir strategem olduğunu mu iddia etmektesiniz?" diye cevap verdi. Cao Cao : "Şimdi, strategeminde, hayatına mal olan, saçmalığı açıklayacağım. Böylece ölümünün tek sorumlusunun kendin olduğunu anlayacak ve bana kin duymaksızın öleceksin. Huang Gai sahiden teslim olsaydı, mektubunda kesin bir zaman bildirirdi. Bunu açıklayabilir misin?" diye karşılık verdi. Kan Ze bu soruyu duyduğunda, yeniden yüksek sesli bir kahkaha işitildi: "Ve böyle birisi, askeri bilgilerle övünmeye utanmamaktadır! En iyisi birliklerinizle birlikte mümkün olduğunca hızlı bir şekilde sıvışmaktır. Zira Zhou Yu ile bir meydan savaşının eşiğine geldiğiniz takdirde, sizi mutlaka esir alacaktır. Cahil! Son nefesimi sizin elinizde vermem ne kadar üzücü!" Cao Cao : "Neden bana cahil diyorsun?" diye sordu. Kan Ze yanıtladı : "Gizli plan yapmaktan ve işleri organize etmekten anlamıyorsunuz. Bu sizi cahil olarak adlandırmam için yeterli bir neden değil mi?" diye cevapladı. Cao Cao: "O zaman nerede yanlış yaptığımı anlat bana!" dedi. "Yetenekli insanlara nasıl davranılacağını bilmiyorsunuz. Burada hâlâ niçin boşuna söz sarfedeyim? Nasıl olsa birazdan öleceğim." Cao Cao: "Beni aydınlatacak birşey söylersen, o zaman bende seni doğal olarak derin saygıyla karşılarım." şeklinde bir yorum yaptı. Bunun üzerine Kan Ze: "'Hükümdarın ne zaman düşeceği ve hırsızlığın ne zaman yapılacağı önceden tahmin edilemez' atasözünü hiç duymadınız mı gerçekten? Huang Gai belli bir zamanı kesin olarak belirlemiş olsaydı ve karşı tarafta onun gelişi beklenirken, öncekine benzer adımlara girişildiği sırada, hiçbir şey yapılamasaydı, o zaman her şey aydınlanabilir miydi? Sadece uygun bir fırsat beklenebilir. Orada zamansal bir karara nasıl varılabilir? Böylesine basit bağlantıları bir kez olsun anlamaz ve iyi

niyetli bir dostu öldürmek isterseniz, o takdirde siz gerçekten cahil bir insansınız!"

Cao Cao bu söylenenleri işittiğinde, yüz ifadesi değişti. Oturduğu yerden kalktı ve Kan Ze'den özür diledi: "Uzak görüşlü olmadığım besbelli. Onurunuzu kırdım. Umarım bana bu yaptıklarımdan dolayı kin ve garez beslemezsiniz." Kan Ze cevap verdi: "Huang Gai ve ben tüm kalbimizle, ailelerine özlem duyan küçük çocuklarla kıyaslanabilecek biçimde kışla değiştiriyoruz. Bunun nesi yalan? Cao Cao son derece sevinçli şöyle dedi: "Eğer ikiniz büyük işler yapabilirseniz herkesten çok daha fazla ödüllendirileceksiniz." Kan Ze cevap verdi: "yüksek rütbe veya ödül uğruna gelmiyoruz. Sadece Tanrı'nın buyruklarını izlemekte ve insanların beklentilerine uymaktayız." Ve o anda Cao Cao ona şarap ikram etti.

Bir süre sonra birisi çadıra girdi ve Cao Cao'nun kulağına bir şeyler fısıldadı. Cao Cao, "mektubu bana getir." dedi. Adam ona gizli mesajı iletti. Cao Cao mesajı okuduğunda, bir hayli memnun olmuş gibi gözüktü. Kan Ze, "Bu mutlaka bize kaçan iki ajanın Huang Gai'nin cezalandırılması ile ilgili raporu olmalı. Cao Cao, kendisine iletilen bu haberin benim teslim oluşumun gerçek olduğunu onaylamasından dolayı oldukça sevinçli" diye düşündü. O anda Cao Cao yeniden ona döndü: "Tekrar Wu ordusuna geri dönmenizi ve Huang Gai ile ilgili daha neler yapıldığını kesin olarak tespit etmenizi rica ediyorum. Bana nehiri ne zaman geçeceğini bildiriniz ki, askerlerim onu karşılayabilsinler." Kan Ze, "Ben orduyu çoktan terk ettim ve artık geri dönemem. Majesteleri sizden ricam, başka gizli bir haberciyi görevlendirmenizdir" diye karşılık verdi. Cao Cao itiraz etti: "Eğer bir başkasını gönderirsem, planlarımızın deşifre olacağından korkuyorum" Kan Ze uzun bir süre, sonunda pes ettirinceye kadar, Cao Cao ile kıran kırana mücadele etti : "Fakat bu durumda uzun bir süre burada kalamam. Hemen hareket etmeliyim."

Böylece Kan Ze nehrin karşı tarafındaki cepheye geri döndü, Huang Gai'ye gitti ve ona başına neler geldiğini anlattı. "Eğer sen böyle söz ustası birisi olmasaydın", dedi Huang Gai, "ben bu acıları boşu boşuna çekmiş olacaktım" Kan Ze, "Ben şimdi de General Gan Ning'e, bize kaçan Cai Mao kardeşlerin ikisininde onun himayesinde

bulunmasını rica edeceğim. İkisinin şimdi ne yaptıklarını ortaya çıkarmak istiyorum" Huang Gai, "çok iyi" diye yanıtladı.

Gan Ning, Kan Ze'yi kendi çadırında karşıladı. "Dün" dedi Kan Ze, "Huang Gai'yi kayırdığınızda, Zhou Yu tarafından aşağılandınız. Size yapılan karşısında isyan ettim" Gan Ning gülümsedi, fakat suskunluğunu bozmadı. Bu arada iki kaçak, çadıra geldiler. Kan Ze, Gan Ning'e göz kırptı. Gan Ning mesajı anladı ve bağıra bağıra şunları söyledi: "Zhou Yu yeteneklerini gözünde çok fazla büyüttü. Onurum kırıldı ve herkesin gözü önünde rezil oldum" Konuşmasını bitirdiğinde dişlerini sıktı ve masanın üstüne bir yumruk indirdi. Daha sonra öfkeyle bir çığlık attı. Kan Ze ev sahibine sokuldu ve kulağına birşeyler fısıldadı. Gan Ning başını salladı, fakat hiçbirşey söylemedi, aksine sadece birkaç kez içini çekti.

İki ajan, gördüklerinden, Gan Ning ve Kan Ze'nin Zhou You tarafından terk edilecekleri sonucunu çıkardılar. Konunun aslını öğrenebilmek için ikisine de sorular yönelttiler: "General, sizi üzen nedir? Ve siz, baylar, sizi üzen nedir?" Kan Ze, "Yüreğimizdeki acıdan haberdar mısınız?" şeklinde bir cevap verdi. Ajanlardan biri, "Zhou Yu'dan Cao Cao'ya kaçma dileği olabilir mi bu?" dedi. Kan Ze'nin beti benzi attı. Gan Ning kılıcını çekti, havaya kaldırdı ve yakınmaya başladı: "Her şeyi anladınız. Bu sırrı kimse ile paylaşmamamız için sizi öldürmek zorundayız."- "Hayır, hayır" diye bağırdılar ajanlar korkuyla. "Bizimde size iletilecek bir sırrımız var." Gan Ning, "O zaman çabuk ötün bakalım!" dedi. Ajanlardan biri: "Biz ikimizde gerçekte asker kaçağı değiliz. Cao Cao bizi gönderdi. Eğer onun emri altına girmek isterseniz, biz bunu ustalıkla ayarlayabiliriz" dedi. Gan Ning şüphelendi, "Bu gerçekten doğru mu?" diye sordu. İki ajanda söz birliği etmişcesine, "Sizi aldatmaya nasıl cesaret edebiliriz!" diye yanıtladılar. Gan Ning, mutlu olmuş gibi gözükerek, "Öyleyse, bize bu uygun fırsatı Tanrı verdi" dedi. Ajanların her ikisi de destek verdiler: "Biz, imparatorluk şansölyesi Cao Cao'ya, Huang Gai'nin ve sizin küçük düşürülmenizi önceden bildirdik." Kan Ze lafa karıştı: "Ve ben Huang Gai'nin bir mektubunu önceden imparatorluk şansölyesine ilettim. Bugün Gan Ning'i, bize katılmasını rica etmek için aradım." Gan Ning ekledi: "Becerikli bir adam akıllı bir hükümdara

rastladığında, kendisini ona tüm kalbiyle sunmalıdır." Bunun üzerine dört adam birlikte içtiler ve birbirleriyle oldukça güvenli bir tonda konuştular. İki ajan, toplantı biter bitmez, Cao Cao'yu yeni gelişmelerden haberdar ettiler. Kan Ze'de aynı şekilde bir mektup yazdı ve onu gizli bir haberci aracılığıyla Cao Cao'ya iletti. Kan Ze mektupta şunları bildirmekteydi: "Huang Gai gelmek istiyor, fakat hâlâ uygun bir fırsat bulamadı. Siyah bayraklı bir bot göreceksiniz. İşte o Huang Gai'dir."

Xiao Yufeng, çocuklar için yayımlanmış olan *Üç İmparatorluğun Romansı'ndan Hikayeler* adlı kitapta, Zhou You'nun, Cao Cao'nun gemilerini büyük bir yangın çıkartarak ortadan kaldırmayı hedeflediği planının birinci adımını böylece başarmış olduğunu yazmaktaydı (Pekin 1994, S. 85).

Üç İmparatorluğun Romansı'ndan biraz kısaltılmış olarak alıntılanan bu bölümün içerisinde 34 numaralı strategem, tam beş kez öne çıkmaktadır. İki kez mareşal Zhou Yu ve birer kez Zhuge Liang, Kan Ze ve sonra da Cao Cao tarafından kullanılmıştır. Zhou Yu, Huang Gai ile olayın başında yaptığı görüşmede, ona Cao Cao'yu yenmenin bir şartı olarak görülen kurnazca ilerlemeyi işaret etmek için strategem formülünü kullanmıştır. Çinlilerin, bir strategemi uygulamak istediklerinde onu nasıl her konuşmanın konusu haline getirdikleri ve tam olarak adlandırdıkları burada çok güzel bir şekilde gözler önüne serilmektedir. Zhou Yu'da 34 numaralı strategem bir davranış planlaması içine sızmaktadır. Lu Su tarafından Huang Gai'nin cezalandırılmasının istenmesini Zhou Yu, daha sonra, bir kez daha bilinçli olarak planlanmış bir şekilde 34 numaralı strategemin kullanımıyla onaylamıştır. Zhuge Liang farklıdır. O, Lu Su ile yaptığı görüşmede,daha önce hiç kullanılmamış olan 34 numaralı strategemi, kendisinin tanık olduğu olayın strategemik bir analizi temelinde ele almaktadır, Kan Ze'de Huang Gai ile yaptığı görüşmede bunu aynı şekilde kullanmıştır.

Cao Cao'da 34 numaralı strategemi hemen fark etmiş ve isabetli bir şekilde teşhis etmiştir. Burada, Çin'in toplumsal ilişkilerinde strategemlerle intersübjektiviteye yönelik yüksek ilgi anlaşılmaktadır. Kan Ze, kurnaz davranışı sayesinde, önceden başarısızlığa uğramış

olan strategemi Cao Cao'nun gözünden kaçırmayı ve Cao Cao'yu bu konuda karanlıkta bırakmayı başarmıştır. Huag Gai'ye gelince, onun strategemi de aynı şekilde kısa bir süre içerisinde başarıya ulaşacaktır (bkz. 35.1).

Huang Gai'nin daha sonra, boyun eğme rolü yapması, dalgaların yardımıyla Cao Cao'nun yanyana dizilmiş gemilerine yanaşması ve onları ateşe vermesi, onun kendini yaralama strategemi kullandığının tarihi kanıtı değildir. Fakat Huang Gai bugünlere kadar ulaşmış olan popularitesini doğrudan doğruya, kendisine atfedilen bu olaya, borçludur. Duan Yihai, "Huang Gai'nin Aklına Övgü" başlıklı kısa bir yorumda, eski asker Huang Gai'nin büyük fedakarlıklarla genç Zhou Yu'ya başarı yolunu açtığı gibi, günümüzdeki yaşlı kadroların da yeni yetişmekte olan güçlere aynı şekilde destek vermelerini, dilemektedir (*Halk Gazetesi,* Pekin 8.3.1993). Ve Sanxia (Taipei'nin güney batısı)'da aşağı yukarı 200 yıllık tapınakta ana girişin karşısındaki duvarın üzerinde, Huang Gai'nin kendini yaralama strategeminin icrasını gösteren taştan kabartma bugün hala hayranlık uyandırmaktadır. Tasvirin ortasında Zhou Yu oldukça zengin bezenmiş bir yargıç olarak durmaktadır. Sağ tarafta *Üç İmparatorluğun Romansı*'ndan tanınmış figürler yer almaktadır. Sol tarafta itaatli general Huang Gai başı öne eğik bir şekilde beklemektedir. Onun solunda cezalandırmayı izleyen generaller ve de o anda cezayı uygulayan nöbetçiler bulunmaktadır.

34.2 Yung Hu'nun İkinci Misyonu

Qian Cai (İ.S. 18. Yüzyıl) tarafından kaleme alınmış olan *Yue Fei Üzerine Popüler Rapor* general Yue Fei (1103-1141)'nin Jurdschelere karşı verdiği efsanevi savaşı tasvir etmektedir. 31. Bölümün başlığı şudur: "Kendini yaralama strategemi yardımı ile Kanglang Dağkalesinin Ele Geçirilişi". 34 numaralı strategem bunun dışında üç kez daha göze çarpmaktadır.

Haydut Yang Hu boyunduruk altına alındıktan sonra, Yue Fei'nın emriyle, aynı şekilde teslim olmalarını sağlamak için Luo Hui ve Wan

Ruwei adlı iki çete elebaşısına yöneldi. Başaramadı, amaçlanan planları yapamadan Yue Fei'nin karargahına geri döndü. Yue Fei, Yang Hu'yu haydutlarla gizlice işbirliği yapmakla suçladı, ve ona 100 kırbaç vurulmasını emretti. 20 kırbaçtan sonra Yang Hu, Yue Fei'nin eski bir silah arkadaşı olan Niu Gao'nun şefaat etmesiyle, bağışlandı. Bu olaydan kısa bir süre sonra Yue Fei ona gizli bir mektup yolladı ve ikinci bir kez bu iki haydutu ve çetelerini dağıtmak için görevlendirdi. Çete elebaşıları ilk başta şüphelendiler, Yang Hu, intihar edeceğini bildirerek 34 numaralı strategemi uyguladı ve böylece şüpheleri gidermeyi başarabildi. Bu andan itibaren büyük bir memnuniyetle karşılandı. Yang Hu, Yue Fei'nin haydutlarla daha sonraki mücadelesinde Yue Fei'nin ikinci bir ajanıyla haydutların karargahında karşılaştı, her iki lideri arkadan vurarak öldürdü. Böylece Yue Fei ana görevini yeniden, Jurdschenlere karşı savaşa ithaf etti. Huang Gai'nin Zhou Yu ile işbirliğinin tersine Yang Hu'nun cezalandırılması ile ilgili mevcut örnek gerçektir. Yue Fei, yaralanmış olan Yang Hu'yu, daha sonra ilk kez, strategemik olarak kullanmaya karar vermiştir.

34.3 Garnizon Komutanı Düşmanlığı

Batılı kültür çevrelerinde 34 numaralı strategemin kullanımı hep eski zamanlardan nakledilmektedir. Pers kralı Kyros (İ.Ö. 6. Yüzyıl), Heredot (490-430) ve biraz farklı bir versiyonda Frontin'in (ölümü aşağı yukarı İ.Ö. 103) belirttikleri gibi, sadakatini anlamak için, maiyetindeki adamı Zopyros'un yüzünü kasten yaralattırmıştır. Bunun üzerine Zopyros, 20 ay boyunca Pers kuşatmasına dayanan Babillilere sığınmıştır. Kendini Pers kurbanı olarak tanıtmış ve Babillilerin sempatisini kazanmıştır. Sonunda Babilliler ona, onun İ.Ö. 538'de Kyros'a teslim ettiği, kentlerini sunmuşlardır (bkz. *Frontinus: Kriegslisten,* Gerhard Bendz çevirisi, 2. Bası, Berlin-Demokratik Almanya 1978, S. 135, 228; M.A. Dandamaev: *A Political History of the Achaemenid Empire,* Leiden etc. 1989, S. 124).

34.4 Babanın Suikastinden Kurtulmak

Efsaneye göre 533'ten 509'a kadar hükümdarlık yapmış olan Roma'nın yedinci kralı Tarquinius Superbus, komşu kent Gabii'yi şiddetli saldırılarla ele geçirmeyi denedi, fakat başarılı olamadı. Daha sonra, kenti kuşatarak egemenlik altına alma umutları da tükenince en sonunda, Titus Livius (İ.Ö. 59-İ.S. 17)'un üç ciltlik *Roma Tarihi*'ne göre, "hile ve aldatmacaya" başvurdu. (Latince-Almanca, Hans Jürgen Hillen, München/Zürich 1978. S.139) Savaşmaktan vazgeçmiş ve başka işlerle ilgileniyormuş gibi yaptı. Bu arada, üç çocuğundan en küçüğü olan oğlu Sextus- bu şekilde tanınmamaktadır- Gabii'ye kaçtı ve babasının ona karşı dayanılmaz baskılarından şikayetçi oldu. Zalimliğini yabancılara karşı uygulamayı bırakıp kendi ailesine döndürmüştü. Öldükten sonra tahtına hiç kimsenin geçmemesini, tahtından geriye herhangi bir miras kalmamasını istemekteydi. O, Sextus, babasının görevlendirdiği suikastçilerden kaçmış ve sadece Tarquinius'un düşmanlarının yanında kendini güvende hissedebileceği inancına kapılmıştı. Ve bundan dolayı ateşli ve nefret dolu sözlerle babasına sövüp saydı. Kabul etmedikleri takdirde, hiddetten kendinden geçmiş bir halde kenti terk edeceği ve geriye dönmek zorunda kalacağı için, Gabii halkı onu dostça kabul etti.

Bu andan itibaren siyasi tartışmalara çekildi. Diğer tüm sorunları aydınlığa kavuştururken, söylediklerini herkesten çok daha iyi anlayan Gabii'nin yaşlı yurttaşlarının görüşlerini dikkate aldı, sürekli olarak savaşı öne sürdü ve bu noktada kendi özel görüşlerini ısrarla savundu: İki halkın askeri gücünü kesin olarak tanımakta ve imparatorun, kendi çocuklarına bile tahammülü olmayan, otoritesi nedeniyle yurttaşları tarafından gerçek bir nefretle karşılandığını bilmekteydi. Böylelikle Gabii'nin önde gelen kişiliklerini yeniden savaşmaları için tekrar tekrar zorlamaktaydı; gençlerin arasından en bıçkın olanlarıyla keşif gezileri yapmaktaydı. Yalan üzerine inşa edilmiş söyledikleri ve yaptıkları sayesinde ona temelsiz bir şekilde duyulan güven büyüdü ve sonunda generalliğe atandı. Gabii ile Roma arasında –ne oyunlar döndüğünü halk fark etmeksizin- normalde Gabii'nin zaferi ile sonuçlanan küçük çatışmalar olduğunda, Gabii'de yediden yetmişe

herkes Sextus'un, onlara tanrılar tarafından general olarak gönderildiğine inanmaktaydılar. Askerler arasında, tehlikeleri ve büyük zahmetleri tıpkı onlar gibi yüklendiğinden ve kazanılan ganimetleri cömertçe paylaştırdığından dolayı, o kadar sevilmekteydi ki, babası Tarquinius Roma'da, oğlunun Gabii'de olduğu kadar güçlü değildi.

Sextus yeterli güç kazandığını görür görmez, her şeye cesaret edebilmek için, adamlarından birini Roma'ya babasının yanına ne yapmak gerektiği ile ilgili bilgi almaya yolladı. Gönderilen bu temsilci, kendisine güvenilmediğinden, yazılı veya sözlü bir cevap alamadı. İmparator, sanki çok önemli bir konu üzerine düşünmek istiyormuş gibi, sarayının bahçesine indi. Oğlunun temsilcisi onu takip etti. Tarquinius, orada, söylendiğine göre, tek bir kelime etmeksizin ileri geri volta atarken, yüksekteki bir gelincik çiçeğini bir sopa yardımıyla vurarak düşürdü. Temsilci, soru sormaktan ve beklemekten yorgun düşmüş bir halde, Gabii'ye geri döndü- görünüşe göre amacına erişememişti- Yaptıkları ve gördükleri hakkında bilgiler verdi: Tarquinius, öfkeden veya nefretten veya doğuştan küstah olduğundan dolayı tek kelime sarfetmemişti.

Sextus, babasının ne istediğini ve ona sesini çıkarmadan verdiği işaretle ne emrettiğini net bir şekilde anlar anlamaz, halkın ileri gelenlerini ortadan kaldırttı. Bunların bir kısmını halkın önünde suçladı, bazılarının kendi suçlarından dolayı elde ettikleri hoşnutsuzlukları kullandı. Bir çoğu resmen idam edildi, cezalandırılmaları iyi bir izlenim yaratmayacak olan bazıları gizlice öldürüldüler. Bazılarının kendi istekleriyle kaçmalarına izin verildi, diğerleri sürgüne yollandı, bunlar ülke dışına çıktıklarında mülkleri öldürülmüş olanların ki gibi başarıyla dağıtıldı. Böylece yağmalar ve yasadışı yollarla zenginleşmeler başgösterdi; Gabii'liler, çaresiz bir şekilde Roma imparatorunun eline hiçbir direniş göstermeksizin düşene kadar, yurttaşlar kişisel çıkarın sevinci içerisinde genel talihsizliği paylaşma duygusundan yoksun olarak yaşadılar.

34.5 Qassir'in Kesik Burnu

Arap deyimi "Qaissir belli bir maksatla burnunu kesti", güvensizlikler karşısında kendini yaralamak anlamına gelmektedir (Joseph N.

Hajjar: *Mounged des proverbes, sentences et expressions idiomatiques français-arabe français,* Beyrut 1986, S. 53). Bu deyimin temelinde şöyle bir olay yatmaktadır: İ.S. 3. Yüzyılda yaşamış olan kralın biri iktidarı zorla elegeçirmeye çalışan birisi tarafından tahtından indirilmiştir. Kralın kızı Az-Zabba, taraftarlarının etrafını çevirdiği ve kaybedilmiş olan imparatorluğu geri alabilmek için paraların toplandığı, Bizanslılara sığındı. Daha sonra kendisi kendi egemenlik alanı içerisinde kraliçe oldu ve babasını tahttan indiren kişiye iki imparatorluğu birleştirmek için evlilik teklif etti. İktidarı zorla elegeçiren kişi bakanının tüm uyarılarına rağmen bu teklifi kabul etti. Kraliçenin sarayına gitmek için yola koyuldu. Saraya vardığında etrafı silahlı kişiler tarafından kuşatıldı ve öldürüldü.

Qassir, bunun üzerine burnunu ve kulağını kesti, kraliçeye gitmek için yola koyuldu ve iktidarı zorla ele geçiren kişinin kendisini bu hale getirdiğini iddia etti. Bu şekilde kraliçenin güvenini kazandı. Qassir, Köngig kentinde içeri dışarı ticari yolculuklar yapan bir tüccardı. Günlerden birgün develerin üzerinde silahlı adamları kente yolladı ve bunun ticari bir kervan olduğunu dile getirdi. Adamlar sarayı kuşattılar ve kraliçeyi öldürdüler (bkz. Dar Al-Mashriq [Derleme]: *Al-Mungid [Arapça Sözlük],* Beyrut 1986, s. 971; Khayrad-Din Az-Zarkali: *Al-A'lam (Biyografiler),* 5. Cilt, Beyrut 1986, S. 199).

34.6 Kapı Açıcı Olarak İdam Cezaları

Oleg Tumanow, 20 yıl boyunca, Münih'te kurulmuş olan Amerikan radyo istasyonu "Radio Free Europe- Radio Liberty" (RFE-RL)'nin Rusça bölümünde şef redaktör olarak çalışmaktaydı. Gerçekte o bir KGB ajanıydı. Ajanlık görevi çerçevesinde bir Sovyet savaş gemisi tarafından Akdeniz'de "kaçırıldıktan" ve Libya üzerinden Almanya'ya vardıktan sonra, SSCB'de bulunmadığı sırada, hainlik iddiasıyla ölüme mahkum edildi. Sonuçta 34 numaralı strategem burada gerçekten değil, tersine gizil olarak uygulanmıştır. Tumanow'un KGB tarafından görevi nedeniyle büründüğü bu kamuflaj sayesinde, RFE-RL onu kabul etti ve ona sorumluluk isteyen görevler verdi. Kurum,

Sovyet emir verenleri için oldukça ilginçti zira "hedef ülkelerin" halkları içinde büyük bir güven duygusu uyandırmış ve bu yüzden, radyo istasyonu içerisine fark ettirmeden ajanlar sokulması başarıldığı takdirde, kendisini komünist etkisi için etkili bir araç olarak sunmaktaydı. Aslında Vilnius'daki arşivlerde RFE-RL'nin kullanılması ile ilgili bilgilerde yanlış bilgilerin yayıldığı ortaya çıkarılmıştır (*Neue Zürcher Zeitung*, 20./21.8.1994, S. 81, ve 20.7.1999, S. 53).

Polonya içişleri bakanlığının bir ajanı olan Zdzislaw Najder de, orada bulunmadığı bir sırada "ihanetten" ölüm cezasına çarptırılarak kamufle edilmişti. Münih'teki radyo istasyonunda beş yıl boyunca Lehce bölümün yöneticisi olarak çalışmış ve yorumlarında general Jaruzelski'nin imajını düzeltme çabası göstermişti (*Neue Zürcher Zeitung*, 20./21.8.1994, S. 81).

34.7 Kendini Yaralamanın ABC'si

34 numaralı strategemin başlangıç noktası, insanların normalde kendilerini yaralamayacağına dair genel yaşam tecrübesidir. Yani bir insan gelip bir yara göstererek, bir başkasının bunu ona yaptığını iddia etmesi durumunda derhal kendisine inanılır. Birisine acı veren zarar gerçek olduğu takdirde inandırıcılık bir hayli derinlere kök salar. 34 numaralı strategem uygulayıcısının ortaya koyduğu eşyanın tabiatına o kadar uygundur ki hiç kimsenin aklına, genel olarak herhangi bir kuşku gelmemektedir (bkz. 16.18). Herkes için kesin olan şudur: Yaralanma da suç bir başkasınındır.

34 numaralı strategem çeşitli amaçlar için kullanılabilir:

1. Ajan olarak, düşman karargahına sızabilmek için, - yüksek rizikoları ve tehlikeleri dikkate alarak- 31 ve 33 numaralı strategemler gibi diğer stragemler de artık yetersiz kaldıkları takdirde bu strategem son çare olarak uygulanılabilir. İnsan kendisini sakatlar veya yaralar veya suç ortağı tarafından kendisine zarar verilmesini sağlar ve sonra da kendisini düşmana, kendi insanları tarafından işkenceye uğradığı ve bu yüzden cepheleri değiştirmek istediği iddiası ile sunar, böylece karşı taraf tarafından güvenle kabul edilme şansı vardır

ve sonra da düşman tarafında köstebek olarak kendi tarafı lehine ispiyonluk, nifak sokma, sabotaj, bilgi sağlama v.s gibi konularda hizmet verebilir.

2. 34 numaralı strategem, acıma duygusu uyandırmak veya seferberlik etkisi yapmak için uygulanır. Bunda, "zayıf"- "dışlanmış", "izlenen", "feleğin tokadını yemiş" yani "zavallı kurban"'ın otomatik olarak tüm sempatiyi kendine çekmesi ve onun her söylediğine inanılması durumları kullanılır. Zira "Bir kurban herhangi bir yara-bere gösterdiğinde bilinç dışı bir güç ona inanmamız için bizi zorlar. Bu insanlararası süreç çok önemli bir yönergedir: Topluluktan çıkarılmış kurbanın tekrardan bir başlangıç yapmasını garanti altına almaktadır. Elbette bilmeliyiz ki o manipulatif amaçlar için de kullanılabilir" (Marius Neukom: "Die Rhetorik des Traumas: wie die Betroffenheit im Fall Wilkomirski blind macht", *Neue Zürcher Zeitung,* 22./23.5.1999, S. 84). Kurban öylesine yoğun şaşkınlık yahut sempatiye sebep olmaktadır ki karşı tarafın muhakeme gücü bu şartlar altında hatırı sayılır bir biçimde kısıtlanır, eleştirel bakışı gerektiğinde uzunca bir süre etkisiz kalır.

Bu bağlamda Mahatma Gandhi (1869-1948)'yi anmak sapkınlık mıdır? Her durumda "onun tarafından şiddet karşıtı felsefesinin siyasi aracı olarak sık sık ve başarılı bir şekilde" (Bernhard Imhasly: "Mahatma Gandhi- der vergessene Heilige", *Neue Zürcher Zeitung,* 30.1.1998, S. 9) kullanılmış olan açlık grevleri "[...] alt kıtanın olaylarına oldukça etkili bir şekilde nüfuz etmiş [...]- hareketsiz ve sedyede yatar vaziyette-ve çok az sözcükle, onun yaralı vücuduna güç vermiştir [...]" (Peter Gauweiler: "Die Weisheit der Narben gilt überall", Bild, Hamburg 11.8.1998, S. 2). "Biqta'idu wbishhad álayha" "onun yüzünden dilenmek" anlamına gelen Arapça bir atasözüdür. Dilencinin, fayda sağlamak için kendisini yaralaması ile ilgilidir ve 34 numaralı strategemin bazen açıkça dilenci tarafından kullanılan strategem olarak görülmesini sağlamaktadır.

3. Herkes 34 numaralı strategemi kendi ordusuna karşı da uygulayabilir. Lao Tzu'nun *Tao Te Ching*'in de (69. Bölüm) bu "İki ordunun birbirleriyle savaştığı bir yerde acı çeken zaferi kazanır" anlamına gelmektedir. Ve Ming-Dönemi (1368-1644)'ne ait *100*

Savaşta Olağanüstü Planlamalar'da "Savaş gazabı" üzerine adlı bölüm en önemli bölümdür: "Düşmanlara karşı savaşıldığında, askerlerin savaş ruhu teşvik ve tahrik edilmelidir. Askerleri önce iyice öfkelendirmeli ve ondan sonra onlarla birlikte savaşa girilmelidir." Öfkeden iyice kızışmış olan ordu her şeyi yapmaya hazırdır ve herkesi yenebilecek güce sahiptir. Orduyu öfkelenme durumuna getirmek için, ona, bilinçli olarak aşağılama veya küçük düşürme suretiyle kasıtlı olarak zayıf tarafı gösterilir ve düşmanın kısmi bir zafer veya bazen üstünlük kazanması sağlanır. Doğal olarak ordu, bir kısım geri tepmenin istendiğini fark etmemelidir. Bununla birlikte strategem, ordunun karşı saldırısıyla zarardan çok avantaj getirmeyi başarabilirse, maddi veya manevi bakımdan bazı zararlar göze alınır.

4. 34 numaralı strategem kötü veya tehdit edici bir durumdan kaçmaya yardımcı olur. Albert Londres (1884-1932)'in verdiği bilgiye göre, Kuzey Afrika'daki insanlık dışı Fransız askeri cezaevlerinde mahkumlar, askeri hastahaneye gidebilmek için, kendilerine hastalık bulaştırmakta, veya kendilerini yaralamaktaydılar ("Journalismus-neue formuliert", *Neue Zürcher Zeitung*, 26./27.10.1991, S. 70). İsviçre'de bir çok sığınmacı kendi kendilerini yaralamak suretiyle Cezayir'e geri gönderilmelerine karşı koymaktaydılar (*Neue Zürcher Zeitung*, 21.1.1998, S. 52). Bunlara, doğal olarak, askerlikten kaçmanın yollarını arayan insanların kendi kendilerini yaralamaları da dahildir (bkz. Michel Erlich: *La mutilation*, Paris 1990, S. 178). Strategem uygulayıcısı açısından bu durumların hepsi kendi kendini yaralama aracılığıyla kendine zarar vermekten korunma anlamına gelmektedir. Kendine zarar verme, yabancının birisine zarar vermesinin yeğlendiği bir zarardır, "zira insanın gönüllü olarak ve, seçeneği olduğu takdirde, kendisine uyguladığı, yaralamalar ve fenalıklar, başkalarının aracılığıyla zarar görmekten daha az acı vermektedir" (Niccolo Machiavelli).

5. 34 numaralı strategemin uygulanmasında en etkili reklam metodu, bir ürünü tüm kamuoyunun gözleri önünde büyük bir sağlamlık denemesine tabi tutmak ve sonrasında da bunun herhangi bir zarara uğramadığını kanıtlamaktır. Kol saatlerini hatırı sayılır bir yükseklige çıkmış bir helikopterden aşağıya yağdırarak bulanlara armağan edip, onlara, saatlerin hızla yere çarpmış olmalarına rağmen

mükemmel çalıştıklarını onaylatmak iyi bir örnektir. Burada da 34 numaralı strategem güvenin kazanılmasına daha doğrusu bir ürünün kalitesinin ispatlanmasına yardımcı olmaktadır.

6. 34 numaralı strategemin patolojik uygulaması da vardır (bkz. Michel Erlich, a.g.e., S. 12 - 180, ayrıca Armando R. Favazza: *Bodies Under Siege: Self-mutilation and Body Modification in Culture and Psychiatry,* Baltimore etc. 1996, S. 144, 233, 240 - 244). Tıbbi tedavinin tadını çıkarmak için insan kendi kendini yaralar (Münchhausen - Sendromu), veya bir kadın, çocuğuna gizlice bir acı vererek kendini feda edici bakım ile iyi bir anne olduğunu ispatlayamaya çalışır (Münchhausen Sendromunun temsilcisi).

7. Otuz dört numaralı strategemin caniyane versiyonları, ateşi söndürdükten sonra kendini kahraman ilan ettirtmek için yangın çıkartan itfaiyecileri, veya siyasi ve kişisel rakiplerin üzerine suç yüklemek, gasp edilmiş parayı kendi cebine atmak için kendini yaralayarak numaradan ani saldırı tertipleyen kişileri suçlu bir duruma getirmektedir. *Altın Buda* (Jiangsu 1982) adlı çizgi romanda bir antikacı, bir memuru gece nöbeti sırasında kendi rızasıyla bayılttıktan ve bağladıktan sonra değerli bir eşyayı çalmaktadır.

Yu Xuebin bu kategoriye giren başka iki örnek hakkında bilgi verir.

- Yüksek rütbeli Chun Shenjun (?- İ.Ö. 238)'un kuması Yu, Shenjun'un esas karısı Jia'dan nefret etmektedir. Günlerden birgün Yu kendi vücudunu tırmalar, çığlık çığlığa Chun Shenjun'a koşar ve Bayan Jia'nın kendisini hırpaladağını söyler. Daha sonra elbisesini yırtar ve Bayan Jia'nın oğlunun onu takip ettiğini söyleyerek iftira atar. Chun Shenjun, kumanın söylediklerini ciddiye alır ve esas karısı ile oğlunu öldürür. Böylece Yu, kumalıktan esas eşliğe terfi eder.
- Yaşamının son 15 yılını Çin'in imparatoriçesi olarak geçiren Wu Zetian (624-705), yaşamının önceki kesitinde imparatorun düşük seviyedeki saray hanımı olarak dünyaya getirdiği kızını, daha sonradan gerçekten de öldürülmüş olan rakibesi, imparatorun karısını, suçlamak için, boğar. Wu Zetian'ın eylemi eski değer ölçülerine göre büyük suçtur, zira o kendi kızıyla birlikte imparatorun bir aile üyesini öldürmüştür.

34 numaralı strategemin uygulayıcısının ortaya koyduğu zararlar çok çeşitli biçimlerde ortaya çıkabilir:

1. İnsan kendi kendini yaralar. Bu durumda zarara uğramanın kaynağı kolayca gizlenebilir. Öte yandan kendini yaralamaya yönelik olarak, alışılmış şartlarda mümkün olmayacak kadar çok kendini zorlama ve kesin kararlılık gerekmektedir. Gerçek olan kendini yaralamayı gerçekleştirebilmek bir hayli zordur.

2. Suç ortaklarından birisi tarafından yaralanmak.

3. Düşmana birisini yaralama fırsatını vermek.

4. Düşmana, onu kandırmak için, bir esir veya bir teminat vermek. Sonraki bir yüzleşmede esir ya da rehin gerektiğinde kurban edilir. Burada söz konusu olan kendi bedeninin zarara uğratılması değil aynı ciddiyette acı verecek şekilde 34 numaralı strategemin uygulanmasıdır.

5. Bedensel bir acı yahut bir hastalık numarası yapılmak. Burada 34 numaralı strategem taklit edilmektedir. Bu varyantın avantajı, bir başarısızlıkta fuzuli bir hesap ödenmemesidir. Hiç şüphesiz bu strategem bu biçimde sadece büyük bir rol yapma becerisi ile başarıya ulaşabilmektedir.

"Kendini yaralama" kendi vücudunla veya kendi psikolojinle sınırlı kalmamalıdır. Aile efradından birisinin yaralanması veya değerli bir eşyanın hasara uğratılması da söz konusu olabilir.

34 numaralı strategemde öncelikle kendinden belirli bir bedel ödenmeli, hatta, strategem uygulamak için kendini kurban etmeye hazır olan kişi mümkünse hatırısayılır birisi olmalıdır. Strategemin başarı ile sona ermesi, büyük tehlikeye katlanmanın boşa gitmediğinin göstergesidir. Aksi takdirde yapılanların hepsi kendine zarar vermekten başka bir işe yaramayan delilik halini alır. Fakat başarı kan ve göz yaşı pahasına elde edilir. Bundan dolayı 34 numaralı strategem tehlikeli bir strategemdir. Bu strategemin uygulanmasından mümkün olduğunca kaçınılmalıdır. Bu strategemi, düşmana numaradan sığınmak için, kullanmadan önce, bu gerçekten kandırması kolay, şüphe uyandırmayan bir durum mu değil mi ve acıma gibi insani duygulara etki yapar mı yapmaz mı iyice araştırmak gerekmektedir. 34 numaralı strategem son derece kızgın bir düşmana karşı önerilemez. Bir aja-

nın uygulaması halinde her şey gerçek etkisi yapmalı ve kendi tarafında da özenli bir gizlilik içerisinde muhafaza edilmelidir.

34 numaralı strategemin odak noktasında kendini kurban etme bulunmaktadır. Bu eğer ve fakatsız yerine getirilmelidir, zira başarı bu şekilde kazanılmakta veya kaybedilmektedir. Kurbanın değeri tam olarak hesaplanmalıdır: Kurban çok önemsiz olmamalı, fakat çok önemli de olmamalıdır. Önemsiz birisi olduğunda şüphe uyandırır, çok önemli biri olduğunda, ödenilecek olan bedel oldukça yüksek olur, ve niçin düşman tarafından aynı şekilde zarara uğranılmadığı sorusu ortaya atılır. Bir yaralama da neyin yaralanacağı iyice düşünülmelidir. Huang Gai'nin sırtına sopayla vuruldu, kas sistemi, kemikleri ve kemik kirişleri zarara uğratılmadı (bkz. 34.1).

Yu Xuebin'e göre, 34 numaralı strategeme karşı tedbir alınmak istendiği takdirde, en iyisi düşman tarafındaki hakiki zararları gerçek değilmiş gibi dikkate almak, tehlike olarak sahnelemek, aldatıcı zararları gerçekmiş gibi kabullenmek ve merhametini başka tarafa yönlendirtmektir. Ayrıca bu durum Eski Ahitte de yer almaktadır: "hilekar, utanılacak, ve içi yalanla dolanla dolup taşmış insanlar vardır" (19.23). Düşman tarafına geçen asker kaçakları değişmeksizin düşman olarak kabul edilmektedir ve çok sıkı bir şekilde gözetim altında tutulmaktadırlar. Yaralanmış bir düşmanın teslim olması durumu kapsamlı bir analiz gerektirmektedir. Bu analizin içine yaralanmanın özelliklerinin, derecesinin, yerinin analizi gibi düşman cephesindeki genel durum da aynı şekilde girmektedir. 34 numaralı strategemin teslim olanları arasından şüpheli birinin durumundan emin olunmadıysa, ihtiyaç duyulduğu takdirde, duyarlı alanlara olmamak kaydıyla, kullanılabilir. Böyle garanti altına alınıp, 34 numaralı strategemi hâlâ uygulaması durumunda hiçbir zarar veremez.

34 numaralı strategem ilk bakışta 11 numaralı strategeme benzemektedir. Her iki durumda da bir kurban öne sürülmektedir. Aradaki en önemli fark, 34 numaralı strategemde çoğunlukla kişinin kendisi zarar görmekte, buna karşılık 11 numaralı strategemde sürekli bir başkası kurban edilmektedir. Eğer 27 numaralı strategem, bir hastalık numarası yapmaktan meydana geliyorsa, haddinden fazla ilerlendiğinde, 34 numaralı strategeme geçiş yapılabilir.

34.8 Zindana Kaçış

Luo Maodeng'in, 17. Yüzyıla ait *Hadım Ağası Sanbao'nun Batı Okyanusuna Seyahati* (bkz. burada Roderich Ptak: *Cheng Hos Abendteuer im Drama und Roman der Ming Zeit,* Stuttgart 1986) adlı romanında Zheng He'nin (bkz. 12.7, 35.2) filosunun girdiği bir deniz savaşında tek bir gemi göze çarpmaktadır. Bu geminin içinde düşman Lavo İmparatorluğu'nun oniki askeri bulunmaktadır. Bunlar teslim olmak istediklerini anlatmakta, gerekçe olarak da komutanlarının, bir görevi tam olarak yerine getiremediklerinden dolayı, kendilerine çok ağır bir ceza vermiş olmasını göstermektedirler: Yüz sopa vurulmuş ve kulakları kesilmiştir. Çin'li Komutan : "Buna inanmak çok güç" dedi. Gelenler yaralarını gösterdiler. Fakat Çinliler bundan etkilenmediler: "Yaralar kendini yaralama strategemine ait." - Kaçaklar, "Öyleysi bizi geçici olarak hapsedin ve gelecekteki savaştan sonra serbest bırakın"dediler. Çinli "işte bu olabilir" dedi. Ve bu 12 adamın zindana atılması emrini verdi.

Romanın burası Çinli komutanın son derece yüksek strategem duyarlılığını göstermektedir. Bu romandan, gelenlerin hakiki veya sahte firariler olup olmadıkları ortaya çıkmamaktadır. Çinli, kaçaklara ne olursa olsun inanmamış ve onları her ihtimale karşı hapsetmişti. Böylece gelen 12 kişinin kendi cephelerinden kaçmalarını sağlamıştır gerçi, fakat kendisi en ufak bir riski dahi göze almamıştır. Bu mülteci yardımına yönelik bir örnektir, ancak strategem analizine dayanan optimal bir özsavunma ile bağlantılıdır.

34.9 Ananın Şeyine Kadar Yolun Var!

Qin-Dönemi (1644-1911)'ne ait *Liangshan-Moor Haydutları Arasına Katılmanın Yolları* adlı romanda isyancılar yüksek rütbeli Cai Jing (1047-1126)'in kızını ve damadını kaçırdılar. Kaçırdıkları kişilerin serbest bırakılması için de general Yang Tengjiao'nun öldürülmesi şartını koştular. Zira o asileri ağır bir yenilgiye uğratmış ve bu arada iki ayaklanmacıyı da öldürmüştü. Cai Jing, Yang Tengjiao'yu baş-

kent Kaifeng'in doğusuna göndermeyi ihtimal dahilinde gördü. Oraya, yolda onu öldürecek olan, Liu Shirang'ın eşliğinde gitmeliydi. Kaifeng'e yolculuk esnasında bir akşam bir lokantada mola verdiler. Yemek esnasında kadın şarkıcı A Xi'ye birkaç şarkı söylemesi için ricada bulundular. Lu Shirang, kadını kolları arasına almaya razı olmadı. Kadın şarkıcı güçlükle muhabbet tellalının yanından ayrılarak öfkeli bir halde geri geldi ve kaybettiği yeşil saç tokasını aradı. Muhabbet tellalı ona bir toka ödünç verdi. Liu Lhirang, onun tokayı giderken taktığını söyledi. A Xi bir hayli telaşlandı. Dışarıda heryeri aramış, fakat hiçbirşey bulamamıştı. Geriye sadece bir olasılık kalıyordu, o da iki memurun, eğlenirken, takıyı saklamış olabilecekleri. Bundan dolayı geri gelmişti. Hiçbir şeyden haberi olmayan Yang Tengjiao : "Sana böyle kötü bir oyunu kim oynamış olabilir ki? Ve eğer böyle bir oyun oynandıysa, takı sana şimdi geri verilecektir. Sakin ol." dedi. Yang Tengjiao, sandalyesini geri çekti ve aramaya başladı. Garson da aynı şekilde aramaya koyuldu. Fakat Yang Tengjiao'da hiçbir şey bulamadı. O anda muhabbet tellalının fahişeyle alay ettiğini ve ona küfür ettiğini gördü: "Seni adi, kirli bir amdan fırlamış kalitesiz mal! Ananın şeyine kadar yolun var! Beynini nerede kaybettin! Senin ananın şeyinin derisini yüzmeli ve başka bir şekilde kullanmalı!"

A Xi'nin yüzü, korkudan sapsarı oldu. Oracıkta dona kaldı ve durmaksızın titredi. Bo Er üzerine yürüdü ve ona öyle şiddetli bir tokat patlattı ki A Xi sendeledi. Bağıra bağıra ağlamaya başladı. Yang Tengjiao ona acıdı ve takının değerini sordu. Yanında bulunan Liu Shirang Yang Tengjiao'ya bir tekme attı ve göz kırptı. Yang Tengjiao artık başka soru soramadı. Bo Er kollarını havaya kaldırdı ve küfürler yağdırmaya devam etti: "ağla bakalım, ağla!" A Xi'yi dövmek için, yeniden üzerine yürüdü. Garson onu tuttu ve birşeyler söyledi. Kısa bir süre sonra üçü de mekanı terk ettiler. Liu Shirang Yang Tengjiao'ya o anda "Bu genelevler için alışılmış bir kendini yaralama strategemidir. Önemseme!" dedi. Bu arada dışarıda, sopa vuruşu veya yumruk darbesi gibi acaip sesler, ayrıca muhabbet tellalının feryadı ve fahişenin tüyler ürpertici ağlamaları duyulmaktaydı.

Liu Shirang muhabbet tellalının ve fahişenin kavgasını 34 numaralı strategemin bakış açısıyla yorumlamaktadır. İki kadını da, adamlarda acıma duygusu uyandırarak ceplerinden para çalmak için, A Xi'ye yönelik üzüntü verici bir oyun oynamakla suçlamaktadır. Başka bir gün Liu Shirang Yang Tengjiao'ya, A Xi, takıyı bir yere çıkarıp bıraktığında, kendisinin çaldığını itiraf etti. Muhabbet tellalı ve fahişe arasındaki gürültülü patırtılı oyunun strategemik analizi Liu Shirang'ın Yang Tengjiao'yu sakinleştirmesine yardımcı oldu ve zarar görmüş kıza olan ilgisinin kalmamasını sağladı. Bu noktada Liu Shirang 19 numaralı strategemi kullanmaktaydı (bkz. 19.38).

34.10 Hasta Rolü Yaptı Ve Neredeyse Ölecekti

"Bayan Qiao ile evlenebilmek için, Muhme Yin'in strategemini kullandım ve hasta rolü yaptım. Aslında bu kendini yaralama strategemidir [...]. Kendimi hasta gibi gösterdiğimden beri, tüm gün aç kalmak bana eziyet veriyor, acıya dayanmaya ve huzursuzluğa katlanmaya çalışıyorum. Çok fazla bir kaybım yok ve bu benim için hayati bir meseledir. Mutlu bir son olmazsa, benim kendini yaralama strategemim boşa gitmiş olacak [...]"

Bunları söyleyen Li Yu (1611-1679)'nun *Dişi Anka Kuşu Erkek Anka Kuşunu Arıyor* adlı tiyatro oyununun 29. Perdesindeki Lü adlı genç adamdır.

İki güzel kadınla zaten evlenmiş olan bay Lü, kendisine ilgi gösteren güzel bayan Qiao'u da tavlamak istemektedir. Fakat iki karısı da yanlarına gelecek üçüncü bir kadına katlanmak istememektedirler. Genç Lü, bu konuyu Muhme Yin'e danışır. Muhme Yin ona, iki karısının da bol miktarda mal mülke sahip olduklarını söyler. Onları cezbedebilecek hiçbir değerli eşya yoktur. Sadece kalpleri okşanırsa onlarda bir şeylere ulaşmak mümkündür. O olmaksızın ikisi de yaşayamazlar. Öldüğü takdirde, onlar için yaşamın hiçbir anlamı kalmaz. Bundan dolayı sadece ölüm hazırlığı yapması onu özlemini duyduğu amaca ulaştıracaktır. Genç adam, bir kadın yüzünden tabii

ki bir nehire atlayamayacağını veya kendini asamayacağını söyleyerek karşı çıkar. Muhme, böyle demek istenmedi, diye karşılık verir. Onun ölümü dikkatlice hazırlanmalı ve sona bırakılmamalı.

"Sana söyleyeceğimi dinle:" (şarkı): "Korkunç dalgaların içerisine düşmeni ve yaşamını yitirmeni beklemiyorum.

Dert küpünü yukarı kaldırmanı ve zehir içmeni beklemiyorum [...]

Söz konusu olan yalnızca şiddetli bir hastalık numarası yapmaktır [...]"

Genç bay Lü, Muhme tarafından önerilen 27 numaralı strategemi, öylesine gerçeğe yakın uyguladı ki, strategem sonunda 34 numaralı strategeme dönüştü. Bay Lü bunu kendi girişinde zikredilen ağıtta tam iki kez ifade etmiştir. Sonunda stratagem başarıya ulaşmıştır. Efendilerinin yaşamından endişe duyan iki kadın, bay Lü'nün bayan Qiao ile evlenmesine razı olmuşlardır.

34.11 Sevgiliyi Elde Edebilmek İçin Kendini Dövdürmek

Öğrenci Tom, taparcasına sevdiği Rita'yı bir türlü elde edememekteydi. Sonunda iki güçlü arkadaşı ile görüştü ve Rita'ya telefon etti. Onunla bir parkta buluşmak üzere randevulaştı. Onlar parka geldikleri sırada Tom'un arkadaşları oraya çoktan varmışlardı. Arkadaşlardan birisi Tom'a "sen bir domuzsun" diye bağırdı ve suratına bir yumruk indirdi. Bir diğeri böbreklerine saydırarak yere yıkılmasına neden oldu. Yerde yatarken hepsi birden tekmelemeye başladılar. Rita avazı çıktığı kadar bağırdı: "Tom, Tom, ne yapıyorsun?" Bunun üzerine iki adam durdular ve hemen oradan uzaklaştılar.

Tom yerde yatmakta, her tarafından kanlar akmaktaydı, Rita'ya bakıp gülümsedi, Rita'nın destekler vaziyette koluna girmesine, onu kendi odasına götürmesine, kendi yatağına yatırmasına, burnunun kanamasını durdurmasına ve dudaklarına pansuman yapmasına gülümsedi. Daha sonra gülümsemeyi kesti, Rita'nın başını ellerinin arasına aldı ve onu öptü. İki ay sonra iki arkadaşını Rita ile tanıştırma cesaretini gösterdi. Rita sevdalı gözlerle ona baktı, gülümsedi ve kendini döv-

dürmesinin hayatının en parlak fikri olduğunu aksi takdirde onu elde etmesinin asla mümkün olamayacağını söyledi. (Constantin Seibt: *"Drei wahre Stories aus Zürich"*, Multi Sexuell, Zürich Kasım 1994).

34.12 Çaresiz Çocuk

Bay K. katlandığı yakışıksız davranış, içine attığı haksızlık ile ilgili konuştu ve şu hikayeyi anlattı. "Yoldan geçen biri önünde ağlayan bir gence derdini sordu. Genç çocuk, 'Sinemaya gitmek için iki kuruş biriktirmiştim, genç bir adam geldi ve parayı elimden aldı' dedi ve biraz ileride duran genç bir adamı işaret etti. Adam, 'Yardım istemek için bağırmadın mı?' diye sordu. 'Elbette' dedi genç çocuk ve hüngür hüngür ağlamaya devam etti. Adam, onu sevgiyle okşayarak, 'hiç kimse seni duymadı mı?' diye sordu. 'Hayır' diye yanıtladı çocuk ağlayarak. Adam, 'Daha yüksek sesle haykıramaz mıydın?' diye sordu. Çocuk, 'Hayır' dedi ve adama umutla baktı, zira adam gülümsemekteydi. Adam, 'Öyleyse bunu da bana ver' dedi çocuğun son bir kaç kuruşunu da elinden aldı ve hiçbirşey olmamış gibi yoluna devam etti."

Çocuk, ağladığı ve kendini oldukça çaresiz gösterdiği için merhamet ve ruhsal destek kazanmak istemektedir. Fakat böyle olmamış, tam tersine çocuk çok daha fazlasını kaybetmiştir. Bu 34 numaralı strategemin tecrübesizce uygulanmasına karşı bir uyarı niteliğindedir. Bertolt Brecht (1898-1956) Bay Keuner'in bu hikayesinde, başkaları üzerinde merhamet duygusu uyandırmak istemek ve yardım beklemek konusunda uyarıda bulunmaktadır. İnsan acil durumlarda kendi kaderini kendi avuçları içerisine alabilmelidir.

34.13 Günlük Acı Öfke

Yue imparatoru Gou Jian, Wu tarafından yenilmiş ve geriye kalan 5000 kişilik orduyla, Wu imparatorunun onu kuşattığı Guiji (Shaoxing'de bugünkü Zhejiang Eyaleti)'yi savunmuştur. Gou Jian, yaltakçılık kokan

sözcükler ve bol hediyelerle Wu ile barış imzalamıştır. Wu'nun Gou Jian'ı affetmesinden sonra da ülkesine geri dönmüştür. Orada nefsini körletmiş ve ruhu üzerine kafa yormuştur. Uyumak için yanmış odunlar üzerine yatmıştır. Otursa da yatsa da başını kaldırdığında acıyı görebilsin diye oturduğu tahtına hiddet yerleştirmiştir. Yediğinde ve içtiğinde acı öfke tadı almıştır. Sanki o ona "Guiji rezaletini unuttun mu?" der gibidir. Yoksullara cömertçe davranmış, ölümlerde merhametini göstermiş ve sıkıntılarını halkıyla paylaşmıştır. En sonunda da Wu'yu ortadan kaldırmıştır (bkz. 10.3).

Gou Jian, intikam duygularını dindirmemek, aksine sürekli olarak canlı tutabilmek için, 34 numaralı strategemi kendisine karşı kullandı. "Yanan odunlar üzerinde yatmak ve acı öfke tatmak (wo xin chang dan)" genel olarak bilinen Çince bir deyimdir ve günümüzde şu anlama gelmektedir: "Güç sağlamak için sürekli olarak bir aşağılanma bilincinde olmak."

34.14 Duş Olarak Yağmur, Tarak Olarak Rüzgar

Gou Jian'dan başka bir yerde Büyük Yu (ölümü İ.Ö. 2177) nefsini köreltmekteydi. İmparator Shun ona, düğününden üç gün sonra, imparatorluğu periyodik olarak tekrarlanan büyük sel baskınlarından koruma emri verdi. Yu, dokuz nehrin akıntısını ayırdı, Ji ve Ta ırmaklarının yatağını düzleştirdi ve bunların suyunu denize yönlendirdi. Ju ve Han'ın güzergahını temizledi, Huai ve Si'nin güzergahını açtı ve bunları büyük ırmağa yönlendirdi. Çin imparatorluğu ilk olarak bu sayede kendi nüfusunu besleyebilecek bir hale gelebildi. Yu, sekiz yıl boyunca dışarıda bulundu. Küfesini kendisi bizzat taşıdı. Vücudunu yağmurlarla yıkadı ve saçlarını rüzgarla taradı. Üç kez evinin kapısına kadar geldi ve hatta küçük oğlunun bağırtılarını duydu, fakat içeri girmek için zaman bulamadı. Filozof Zhuang Zi (369-286) onun hakkında şu deyimi yarattı: "Gece gündüz uyumamak ve acı dolu zahmetlere katlanmak". Liderlerin, büyük Yu gibi, kendine eziyet etme metotları 34 numaralı strategemin izlerini taşımakta, astları özendirmekte ve büyük işler yapmalarını sağlamaktadır.

34.15 Eziyeti Mücadele Ruhuna Dönüştürmek

Ne ölüm ne yangın ne zindan
Ne de infaz ayrıca;
Daha güçlüsü gelmeli
Eğer etkili olunacaksa.

Dilenci olmak zorundasınız
Açlıktan ölmelisiniz cümleten;
Zahmete ve eziyete
Mahkum olmak ve dilenmek.

Böyle çok nefret edilmeyi
Biraz da olsa yaşamalısınız ki,
Bir azap ve sıkıntı gibi,
Elden çıkarmak isteyesiniz.

Sonra, sonra belki içinizdeki bir başka ruh
Sizi gece boyunca özgürlüğe bırakan ruh
Uyanır tabiatıyla.

Hofmann von Fallersleben (1798-1874)'in bu şiiri 34 numaralı strategemi hatırlatmaktadır. İnsanlar aşırı biçimde baskı altına alındıklarında, baskıyı yenebilmek için yetenekler geliştirirler. İnsanlar, başlarına gelen felaketten, sıkıntılı durumu güç kaynağına dönüştüren 34 numaralı strategem anlamında faydalanabilirler.

34.16 Teslim Olma Aracılığıyla Kurtuluş

Büyük bir soyguncu çetesi Shaohua Dağı'nda pusu kurmuştu. Bu çete 500-700 kişiden oluşmaktaydı. Sürekli olarak civar köylere saldırılar düzenlemekteydiler. Zhu Wu, Chen Da ve Yang Chun adlarındaki üç çete reisini tutuklayacak olanlar, ödül olarak 3000 papel alacaklardı. Üç haydut, para ve yedek malzeme sıkıntısı çektiklerinden

dolayı ve herhangi bir kuşatmaya karşı gerekli önlemler almak için, ihtiyaçları olan malzemeleri sağlamak gerektiğini düşündüler. Chen Da, Huayin kasabasını yağmalamayı önerdi. Yang Chun itiraz etti. Huayin'e giden yol Sippe Shi köyünden geçmekteydi. Orada dokuz ejderha dövmeli genç Shi Jin yaşamaktaydı. Shi Jin, kendisiyle çatışılması hayli zor, olağanüstü muharebe becerisi olan bir adamdı. Chen Da bu itirazı korkakça buldu. Bir köyü geçmeye cesaret edemedikten sonra ileri de imparatorluk askerleri ile nasıl savaşılacaktı? Fakat Zhu Wu da çok güçlü birisi olan Shi Jin'in işine karışmamayı yararlı bulmaktaydı. O anda Chen Da hiddetlendi ve bağırdı: "Shi Jin'in gücüne inanmıyorum. O, tek başına bir adam." Ve başka bir söz söylemeden silahını beline taktı, atına atladı ve bir grup adamla Shi ailesinin köyüne doğru yola koyuldu.

Genç Shi Jin köy ahalisini önceden bu tip bir baskına karşı hazırlamıştı. Büyük bir çıngırakla, silahlara ve kalın bambu sopalara davranan ve aceleyle hükümdarın çiftliğine koşan köylüleri biraraya topladı. Herkes toplanır toplanmaz haydutlara karşı harekete geçildi.

Uzun boyunlu beyaz bir ata binmiş olan Shin Jin, düşmanları tarafından hemen fark edildi. İki lider atlarını birbirlerinin üzerine doğru sürmeye başladılar. Chen Da, genç Shi Jin'i önce yatıştırmayı denedi. "Dört denizin etrafındaki tüm insanlar kardeştir" dedi. "Huayin kasabasına geçmemize izin vermenizi rica ediyorum. Saygıdeğer köyünüzde tek bir ot sapı dahi kırılmamalıdır."

Fakat Shi Jin bu konuşmalardan hiç etkilenmedi. İkili bir mücadeleye gelindi. Shi Jin bir strategemle Chen Da'yı mızrağı ile boşluğa doğru ittirmeyi ve böylece atının üzerinde öne doğru düşürmeyi başardı. Shi Jin onu büyük bir atiklikle, atının üzerinden yere doğru çekti. Koşarak oraya doğru gelen köylüler onu iplerle bağladılar. Binicisi olmayan at hızla geriye Shaohua Dağı'na doğru koştu.

Geri dönenler Zhu Wu ve Yang Chun'e saklandıkları yerde, Chen Das ile Shi Jin'in çatışması ve ikili mücadelenin seyri en ince ayrıntısına kadar anlatıldı. Zhu Wu, "Benim uyarımı dinlemedi, şimdi çıkmaza girdi" dedi. Yang Chun, "Hep beraber harekete geçmeli ve ölsek de kalsak da mücadele etmeliydik" diye düşündü.

Zhu Wu,"Bu oldukça faydasız olurdu" diye yanıtladı. "Chen Da

yenildiğine göre, Shi Jin'e karşı nasıl üstün olabileceğini düşünebilirsin? Ben daha çok Acı Strategemi'ni öneriyorum. Chen Da'yı bununla kurtaramazsak, bu hepimizin sonu olur." Yang Chun, "Nasıl bir Acı Strategemi?" diye sordu. Bunun üzerine Zhu Fu arkadaşının kulağına birşeyler fısıldadı. Yang Chun, "Ne kadar mükemmel bir strategem! Seni destekliyorum. Bu iş bekletilmeye gelmez" dedi.

Shi Jin, haydutların köyünü tehdit etmeleri sıkıntısını daha henüz üzerinden atmamışken bir hizmetkar koşarak ona geldi ve heyecanla, Zhu Wu ve Yang Chun adlı iki haydutun köyün kapısına doğru yaklaştıklarını bildirdi. Shi Jin çete reislerini, inatla, kasaba yargıcına teslim ettikten sonra aceleyle köyün çıkışına doğru gitti. İki haydut kapının eşiğinde durmaktaydı. İkisinin de yüzü gözyaşlarıyla sulanmıştı. Shi Jin yanlarına yaklaştığında, diz çöktüler ve yere kapandılar. Shi Jin öfkeyle bağırdı: "Hey, siz yerdekiler! Bana söyleyecek neyiniz var?"

Zhu Wu, acınacak bir halde ağlayarak konuşmaya başladı: "Önünüzde diz çökmüş olan biz iki zavallı insan ve tarafınızdan esaret altında tutulan genç kardeşimiz Chen Da resmi makamlar tarafından takip edildik. Bu yüzden dağlara kaçarak orada gizli bir yerde saklandık. Hepimiz orada aynı gün ölmeye yemin ettik. Karşılıklı bağlılık konusunda *Üç imparatorluğun Romansı*'ndaki üç kan kardeşle karşılaştırılamayız, fakat onların ve bizim yürekliliğimiz arasında hiçbir fark yoktur. Zavallı kardeşimiz Chen Da benim uyarıma kulak asmadı. Sizi incitti ve bu yüzden esiriniz oldu. Sizin gibi büyük bir savaşçıdan, kaçmak bizim için çok uzak bir olasılıktır. Fakat sizden ricamız, üçümüzü kasaba yargıcına teslim etmeniz ve bizim için konulmuş olan ödülü almanızdır. Başımıza gelecek olanlardan dolayı hiç öfkelenmeyeceğiz ve eğer öleceksek de yüreğimiz de herhangi bir nefret taşımayacağız."

Shi Jin, böylesine sağlam kardeşlik karşısında yaptığından dolayı kendisinin suçlu olduğunu, bunları resmi makamlara teslim etmemeyi ve ödülü almamayı düşündü. "Büyük bir adam böyle bir şey yapmaz" dedi kendi kendine. "Bu eskiden beri şu anlama gelmektedir: Bir kaplan bile önünde alçak gönüllü bir şekilde diz çökmüş

olan hiçbir canlıyı yemez." Ve :" Üçünüzün arasında böylesine sıkı bir kardeşlik olduğu için, Chen Da'yı serbest bırakmak ve sizinle birlikte geri dönmesini sağlamak istiyorum. Birlikte birşeyler yemek için benimle birlikte sarayıma gelmek istermisiniz?" diye sordu.

Zhu Wu, "Biz ölümden korkmuyoruz, sarayınızda birşeyler yemek ve içmekten neden korkalım ki?" diye karşılık verdi.

Bu sözlerden mutlu olan Shi Jin, Chen Da'nın bağlandığı ipleri kesti. Üç haydut Shi Jin'e hoşgörüsünden dolayı teşekkür ettiler, birkaç kase şarap içtikten sonra yüzleri berraklaştı ve gönül rahatlığıyla geri dönmek için yola koyuldular. Ev sahipleri onları köyün kapısına kadar geçirdi.

Saklandıkları yere geri döndüklerinde, üç kafadar beraberce oturdular. Zhu Wu :" Acı Strategemi olmasaydı şimdi burada biraraya gelemezdik" dedi.

Acı Strategemi'nin başarılı bir şekilde uygulanması ile ilgili olan bu hikaye, 1330 dolaylarında Shi Naiyan tarafından kaleme alınmış olan *Liangshan Moor'un Haydutları* romanında yer almaktadır. Bu örneğin gösterdiği gibi, bu strategemde, düşmanı psikolojik olarak silahsızlandırmak ve kazanmak için yaşam ortaya konur ve güç düşmanın ellerine bırakılır. Buna Çincede "kuji" yani "Acı Strategemi" denir. Acının en aşırı biçimi, yaşamın zarara uğraması ile birlikte ortaya çıkandır. "Kuji" ve 34 numaralı strategem "Et/vücut" ideogramının eksikliği yahut mevcudiyeti sayesinde birbirinden ayrılmaktadır. 34 numaralı strategem acıyı kesin olarak vücut üzerinde sınırlarken, buna karşılık acı strategemi en büyük servet- yaşamak yönünde ağırlığını koymaktadır. 34 numaralı strategemle İkiz Strategem olarak "çaresiz durumlarda" kullanılmaktadır (*Grosses Wörterbuch der Chinesischen Sprache,* 9. Cilt, Şangay 1992, S. 321).

34.17 İlkbahar ve Sonbahar Döneminden Modern Ekonomik Yaşama Sıçrama

Wu imparatoru, ilkbahar ve sonbahar döneminde (İ.Ö. 770-476) Qing Ji prensini Wei devletinde yenmek istemekteydi, fakat nasıl ye-

nebileceğini bilmemekteydi. Bu sırada Yao Li ona, bir suç nedeniyle sağ elini kestirmesi ve karısını öldürtmesi önerisinde bulundu. Bu felaketten sonra Yao Li, Qing Ji prensinin güvenini kazandığı, Wei'ye gitti. Yao Li, bir nehir yolculuğunda prensi hançerledi ve sonra da kendisini öldürdü.

Bu anlatım *Wortmeer* ansiklopedisi içerisinde (3. Cilt, Şangay 1979, S. 4212) yer almaktadır. Ayrıca Yao Li'nin misyonu, 2000 yıllık eski bir eser olan *Lü Bu We'nin İlkbahar ve Sonbaharı*'ndan hareket etmektedir (bkz. Richard Wilhelm'in Almanca çevirisi, Düsseldorf etc. 1979, S. 135 ve sonrası).

Ying Han, *36 Strategem ve Ticari Kurnazlık* adlı kitabında (Pekin 1997, S. 219) Yao Li'nin olayı karşısında, 34 numaralı strategemin çok eski zamanlarda bile oldukça yüksek bir yoğunluk derecesi yakaladığını iddia etmektedir. Ying Han, Danimarka'da bir bira fabrikatörünün arabasıyla çarptığı bir Japonu anlatmaktadır. Japonun bir bacağı ameliyetla kesilmek zorunda kalmıştır. Bira fabrikatörü onu hastahanede ziyaret ettiği sırada onu hoşnut edebilecek ne yapabileceğini sorduğunda Japon, iyileştikten sonra fabrikada kapıcı olarak çalışmasına izin vermesi ricasında bulunmuş ve böylece yaşamını güç bela sürdürebileceğini düşünmüştür. Fabrikatör, böyle ucuz kurtulduğu için oldukça mutlu olmuş ve hiç düşünmeksizin ricayı kabul etmişti. Japon mükemmel çalışmaktaydı. Oldukça samimi ve herkese karşı olağanüstü saygılıydı. Birçok çalışan boş zamanlarında sohbet etmek için onu aramaktaydı. Japon, üç yıl sonra istediği parayı biriktirip Japonya'ya geri döndü. İlk olarak o zaman, oldukça sıkı bir şekilde korunan, uluslararası üne sahip Danimarka bira fabrikasına girebilmek için bir Japon patronun bu kaza senaryosunu tezgahladığı tespit edildi. Kapıcı olarak hizmet verdiği üç yıl boyunca Danimarka birasının işlendiği hammadde, fabrikanın planı ve know-how hakkında gerekli olan bütün önemli bilgileri sağlayıp getirmişti. Geri dönüşünden sonra Japonya'da ki en başarılı bira üreticilerinden birisi oldu. Ying Han bu hikayeyi, bunu kimsenin kesinlikle taklit etmemesini önererek anlatmaktadır. Yöneticilerin, yeni uygulanacak olan sert bir önlemi önce kendilerinde uygulamaları (bkz. 34.14), ürünlerin sağlamlığını herkesin gözü

önünde ispatlayarak (bkz. 34.7, 5. Nokta) başarı kazanmaları, bunların hepsi Ying Han için 34 numaralı strategemin başarı getiren uygulanışıdır.

34.18 Yün Battaniye ve İlaçlarla Satış Görüşmeleri

Bir müşteri bir üçüncü dünya ülkesinde bir Japon firmasından bir fabrika satın almak istemekteydi. Japon işadamı, tecrübesiz bir müşteri ile karşı karşıya olduğunu ve ona yüksek bir satış fiatı verebileceğini zannetti. Fakat maksadı ortaya çıktı ve fiyatı önemli ölçüde aşağıya çekmek zorunda kaldı. Karşı taraf ikinci kez bir fiyat indirimi talep ettiğinde Japon, müşterilere bir sonraki görüşmenin oteldeki odasında yapılmasını rica etti. Müşteriler oraya gittiklerinde Japonun kafasına bir mendil doladığını gördüler. Kalçaları yün bir battaniye ile örtülmüştü. Yanakları traşsız, saçları taranmamıştı. Adam, bitkin bir durumda, elinde bir yığın ilaçla yatağın kenarına çökmüştü. Gelenlere acınacak bir ses tonuyla şunları söyledi: "Beni çoktan uçurumun kenarına ittiniz. Şimdi bir yeşil ışık vermezseniz, şefim beni başarısızlıkla sonuçlanan görüşmeler nedeni ile işten atacak. Bu baskıdan dolayı heyecandan tüm gece boyunca uyuyamadım. Her tarafım uyuştu, bunun yanında karnım ve sırtım ağrıyor. Umarım içine düştüğüm durumu bir kez daha düşünürsünüz."

Her insan yüreğinde acıma duygusu olduğu için, müşteriler bu durumdan oldukça etkilendiler. Adam öyle zavallı gözükmekte, söyledikleri o kadar içten gelmekteydi ki, o anda ona sadece sempati duyulabilirdi. Böylece sözleşme şartları hususunda hatırı sayılır ödünler verdiler. Japon işadamı amacına ulaştı, ve sefil durumu bir anda ortadan kalktı.

Yu Xuebin, muhtemelen Çin'de meydana gelen bu olay da Japonun kendi kendisini aşağıladığını iddia etmektedir. Burada söz konusu olan yöntem sempati ve güven kazandırmaktır, doğrudan doğruya vücudun yaralanması değil. Yu Xuebin'e göre bu ruhsal yahut görünümle ilgili kendine zarar verme 34 numaralı strategemin yaratıcı bir kullanımıdır.

Yu Xuebin'e göre pazarda 40 kuruş olan yarım kilo domatesi, 35 kuruşa alan ev kadını da da buna dahildir. Bu onun için hâlâ ucuz değildir, fakat köylü pazarlığı artık uzatmaz. Sonunda kadın bir kilo domatesi filesine yerleştirir. O anda 80 kuruş ödemek zorunda kaldığında para çantasını evde unutmuş gibi yapar. Binbir güçlükle ceketinin ceplerinden 65 kuruşu biraraya getirir ve binlerce özür ve pişmanlık arasında köylünün eline verir. Samimi bir şekilde "Bu kadar param kaldı. Fakat tabii ki eve gidip geri kalanını getirebilirim" der. Köylü, "Hayır, hayır, bu kadar yeterli" diyerek memnuniyetini belirtir. Ancak kısa bir süre sonra biraz ilerideki bir tezgahta kadının büyük çapta alış veriş ettiğine tanık olur.

34.19 Çırpı Gibi Cılız Olup Şişman Olmak İstemek

"Kendi darbeleriyle şişmiş olan yanaklarını şişmanmış gibi göstermek (dazhong lian chong pangzi)", 34 numaralı strategemin 29 numaralı strategemi gerçekleştirmek için kullanıldığı, fakat sonunda kaçıklık olarak gösterilen bir yöntemdir. Bu deyim, "dışarıya zengin bir görünüş sunmak istendiğinden kendi kendine zarar vermek" yahut "kendini gerçekten olduğu gibi [hasta, yoksul v.s.] değil, aksine parlak bir psikolojide göstermek, fakat bunun içinde eziyet ve sıkıntı çekmek" anlamına gelmektedir.

"Şişman" burada belirli bir güzellik ideali olarak durmamakta, aksine zenginliği sembolize etmektedir. Zira zenginler fakirlerden çoğunlukla daha sağlıklı gözükmektedirler!

1990 yılında Çin Halk Cumhuriyeti, tabii ki çok masraflı olan, XI. Asya oyunlarını düzenlemeye hazır olduğunu bildirdiğinde Çin'de protestolar yükseldi: "Asya oyunlarının düzenlenmesi işgücünün ve sermayenin israf edilmesi anlamına gelmektedir. Bunun arkasında kendi darbeleriyle şişmiş olan yanakların şişmanmış gibi gösterilmek istenmesi yatmaktadır" (Sport: *Süreli Yayınlardan Fotokopilenmiş Belgeler,* Pekin Nr. 1, 1990, S. 8).

Kısa bir süre önce Çin Halk Cumhuriyeti vatandaşı olan birisine, ülkesinin dış politika alanında kendi yanaklarını şişene kadar dövüp

dövmediğini sorduğumda birden bire Çin'in, Mao zamanında, Çinliler evlerinde açlıktan kırılırken, üçüncü dünya ülkelerine gıda yardımı yapmasına atıfta bulundu.

Çin'in iç olaylarına dikkati çeken yorum. *İşçi Gazetesi*'nde (Pekin 8.4.1994, S. 5) şu başlıkla yayımlanmıştır: "Kim, kendi darbeleriyle şişirdiği yanaklarıyla şişman numarası yapmak ister ve bu yüzden acı çekerse bunun suçlusu kendisidir." Yazar Feng Langyang, insan ilişkilerinde parayla ilgili çeşitli kötü alışkanlıkları teşhir etmektedir. Örneğin bir tanıdığın oğlu evlendiğinde ve iyi bir arkadaş ona pahalı bir hediye gönderdiğinde, hiçbir surette bu arkadaşın gerisinde kalmak istenmez, yeniden sadece pahalı hediyeler nedeniyle mümkün olan, üç aylık maaş peşin ödettirilir ve bununla birlikte, yıl sonuna kadar aşırı yoksul yaşattıran, çok daha değerli bir başka armağan daha ortaya çıkar. Veya herkesin gözü önünde olunmak istenir ve dışarıya karşı, eve bir yatak örtüsü dahi alacak güç olunmamasına karşın, büyük adam rolü yapılır. Üçüncü bir kategorinin çağdaşları her fırsatta insanları eve davet etmekte ve günün birinde minnetlerini göstermek zorunda oldukları hediyeleri kabul etmektedirler, yani daha sonra bir derece daha iyi karşı hediyeler vermek zorundadırlar. Alınan hediyeye karşılık hediye verme yükümlülüğü üst üste geldiği zaman çoğunlukla sıkıntıya düşmekten ve zorunlu münzevilikten başka çare kalmamaktadır. Dördüncü olarak, kariyer ve servet için nüfuzlu insanların kendilerine karşı dostluk duygularını sıçrama tahtası olarak kullanmaya çalışan insanlar vardır. Kendilerine rüşvet armağanı sağlamak için, ellerinde varolanın azını kurban etmektedirler, "evin doğu tarafındaki duvarını yıkmakta ve sadece geçici olarak batı tarafındaki hasarlı kısmı tamir etmektedirler, hızla sol tarafa borç vermekte ve sağdan kısa vadeli borç almaktadırlar, fakat kendileri son derece yoksul yaşamaktadırlar". Ve beşinci olarak gerçekte varolandan daha fazla varlıkları olduğunu gösteren ve parayı sağa sola saçarak sonunda tekrar önceki gibi beş parasız kalan yeni zenginler vardır.

İnsan çalı çırpı gibi cılız mı cılızdır fakat kendisini mutlaka şimanlarla kıyaslamak ister; şişman olmadığından, şişko rolü yapmak için kendi yüzünü tokatlar, "Bu tip örnekler oldukça fazladır." Feng

Lanyang ek olarak şu yorumu yapmaktadır: "Zayıflık ayıp değildir. Bu aptalca taklit ne anlama gelmektedir! Duygular parayla ölçülmez. Yürekten samimiyet gerçek olduğu takdirde insanların saygısı da artmaktadır. Fakat kural asla unutulmamalıdır: Güce uygun olarak hareket etmek!."

34.20 Canossa'ya Gidiş

Roma'da, bir İtalyan köylüsünün oğlu olan Hildebrand, papalık makamına yükseldi. Papa olarak adı VII. Gregor'du. Yeni Papa, imparator ile giriştiği savaştan zaferle çıkmak istemekteydi; Dünyasal güce karşı ruhsal güç üstün gelmeliydi. Bunun için aile ve çocuklar nedeniyle esas işinden uzaklaşmayacak becerikli rahipler gerekliydi. Bu yüzden rahipler evlenmemeliydiler; bu, kilisenin rahip için aile ve ev olması anlamına gelmekteydi. Bunun üzerine Almanların kralı IV. Heinrich'e karşı sert bir tavır aldı (1050-1106, 1056'dan beri kral, 1084'den beri imparator).

Almanya'da birçok tanınmış şahsiyet IV. Heinrich'i zorba hükümdar olarak görmekteydi. Birçok dük ve hükümdar, ülkelerindeki işlere bir kral veya imparatorun burnunu sokmasını istememekteydi. Heinrich'in asileri itaat eder hale getirebilmek için çok çalışması gerekmekteydi. O esnada Papa, kralın, piskopos veya manastır başrahiplerini atamasını yasakladı, ve kardinaller için koyduğu vergileri kiliseye bırakmasını talep etti. Kral bu müdahalenin Alplerin kuzeyindeki imparatorluk ve kilise işlerini aşmamasını istedi. Bazıları kralı destekledi, zira piskoposlar ve manastır başrahipleri ülke ve insanları yönetme konusunda tüm imparatorluk piskoposları gibi kralın emri altında olmalıydılar. Diğerleri, rahipler ve keşişlerin, Papa'nın emri altında olmaları gereken ruhaniler olduklarını düşünmekteydiler. Krallar para için yeteneksiz ve kötü piskoposları atadılar. Değerli insanlar istenirse seçim tamamen Papa'ya bırakılmalıydı.

IV. Heinrich baş piskoposları Worms'a getirtti ve onlara öfkeyle Papa'nın emri hakkında bilgi verdi. Piskoposlar kralın tarafına geçtiler ve VII. Gregor'un daha uzun süre Papa olmamasına karar ver-

diler. Heinrich Papa'ya çok sert bir mektup gönderdi. Mektupta şunlar yazılıydı: " Zorbalıkla değil bilakis Tanrı'nın kutsal atamasıyla kral olan Heinrich'den, artık Papa olmayıp sahte bir rahip olan Hildebrand'a. Dini bütün davranışın ardında şiddet saklamayan, bilakis Petri'nin saf öğretisini müjdeleyen bir başkası papalık makamını elde edecek. Ben, Heinrich, tanrının kayırdığı kral, tüm piskoposlarımla birlikte sana söylüyorum: Aşağı in, aşağı in!"

Gregor kardinallerini etrafına topladı ve onlara Heinrich'in yazdıklarını okudu. Oldukça büyük bir öfkeyle krala bir cevap gönderdi: "Kutsal Petrus, Apostol'un hükümdarı, dinle beni, senin hizmetkarını! Kral Heinrich'ten tüm imparatorluk üzerindeki egemenliğini alıyorum; Tüm hıristiyanları ona ettikleri yeminden uzaklaştırıyorum. Krala hizmet etmek hepsine yasaklanmıştır. Onu afaroz ediyorum!"

Kilisenin afarozunun etkisi çok serttir. Kim Papa tarafından afaroz edilirse, kiliseden çıkarılır. Hiçbir ibadethaneye ayak basamaz; tüm hıristiyanlar afaroz edilmiş olan kişiden uzak durmak zorundadırlar. Öldüğünde, kilisenin çevresindeki kutsanmış toprağa gömülemez; bir hayvan gibi herhangi bir yerde üstü tam olarak örtülmeden gömülür. Alman piskoposların büyük bir çoğunluğu Heinrich'ten ayrıldılar; Kiliseden afaroz edilmiş bir kral istememekteydiler. Ona bir tehdit mektubu yolladılar: "Bir yıl süresince kilisenin afarozundan kurtulamazsan, seni tahttan indireceğiz ve bir başka kral seçeceğiz!"

Gregor bu dönemde İtalya'da Canossa kalesinde yaşamaktaydı. Kale, Reggio nell'Emilia'nın aşağı yukarı 20 km. kuzeybatısında Appennin'in kuzey yamacında 689 metre yükseklikteki bir kayalığın üzerinde bulunmaktaydı. Gregor odasında aşağı yukarı yürümekte, sevinçle ellerini ovalamaktaydı. Kralın gücü şimdi kırıldı! Gururlu Heinrich, kilisenin afarozunun çözülmesini isteyen herkesten istendiği gibi, alçak gönüllü bir tövbekar olarak asla Papa'nın huzuruna adım atamayacaktı. O anda bir rahip odaya girdi: "Kalenin önünde karda, içeri girme izni isteyen çıplak ayaklı bir adam duruyor." Gregor pencereye gitti. Aşağıda bekleyen kişinin kral olduğunu gördü. Karısı, iki yaşındaki oğlu ve beraberindeki birkaç kişi ile Heinrich

karla örtülmüş Alpleri aşmıştı. Hayır, Papa Gregor afaroz edilmiş birisini karşılamak istememekteydi; afaroz onu ezip, sesini çıkaramaz hale getirmeliydi. Fakat Heinrich boyun eğmedi; üç gün ve üç gece; yani 25'ten 27 ocak 1077'ye kadar kalenin kapısında bekledi ve Papa'nın affetmesi için yalvarmaktan vazgeçmedi. O sırada Papa'nın yanındakiler ileri atıldılar: "O bir hıristiyan ve pişman olmuş bir şekilde karşında duruyor; Tanrı onu reddetmemeni emrediyor!" Dördüncü gün Papa kalenin kapısını açtırttı. Kral Heinrich Papa'nın ayaklarına kapandı. Gregor kralın afarozunu çözdü.

Heinrich, Canossa'ya gidişiyle tacını kurtarmış oldu. Gregor başka bir son görmek istemişti. Fakat biraz utanç verici bir şey oldu: Bir kral alçak gönüllükle Papa'nın önünde diz çöktü.

Bu anlatımı biraz kısaltılmış bir biçimde Ernst Burckhard'ın *Dünya ve İsviçre Tarihi* adlı ders kitabından aldım (Bern 1938). İmparatorun üç gün boyunca karda, kışta ve buzda kalenin önünde beklemesi gibi detaylar günümüzde tartışılmaktadır (bkz. Wilfried Hartmann: *Der Investiturstreit,* München 1993, S. 88 ve sonrası). Kendini küçük düşürmesi sayesinde IV. Heinrich Papa'nın planlarını bozdu. Anton Mayer-Pfannholz "Canossa'dan Dönüş" adlı makalesinde "Gözler milliyetçiliğe çevrildi, çünkü Alman kral IV. Heinrich Romalı Papa VII. Gregor önünde kilisenin resmi tövbesini yerine getirdi, bu, uluslarüstü bir prensip vasıtasıyla Alman varlığının ve Alman'ın gücünün kırılmasını sonsuza kadar hatırlatacak bir sembol olmuştur ([Derleyen] Hellmut Kampf: *Canossa als Wende: Ausgewaehlte Aufsaetze zur neueren Forschung,* Darmstadt 1976, S. 1).

IV. Heinrich'de dini alayın ortaçağ imparatorluğunun görünüşü için ağır sonuçlarını, özellikle Papalıkla olan ilişkisinde göstermek istediğinde (Brockhaus-Enzyklopaedie, 4. Cilt, Mannheim etc. 1987, S. 313, bkz. *Lexikon des Mittelalters II,* München/Zürich 1983, sütun 1442), yeni inceleme tabii ki en azından kralın taktiksel siyasi galibiyetini de vurgulamaktadır (bkz. Wilfried Hartmann, a.g.e., S. 89). Çok kapsamlı tarih kitaplarının, ders kitaplarının ve özet tanımlamaların son derece büyük bir bölümünde tamamiyle, Canossa'daki o günün krallığın ve kralın yenilgisi değil, aksine "Heinrich'in başarısı ve Papa'nın siyasi kaybı" anlamına geldiği düşüncesi egemendir (Anton

Mayer-Pfannholz, a.g.e., S.1 ve sonrası). Gustav Schnürer (*Kirche und Kultur im Mittelalter II,* Paderborn 1926, S. 235), Canossa tövbesinin Heinrich'in gözünde sadece "diplomatik bir hamle" olduğunu ve düşmanın planlarını boşa çıkartmayı, Gregor ve Alman hükümdar arasındaki ittifakı bozmayı, kilisenin afarozunun çözülmesiyle kendisine yeniden iktidar yolunu açmayı ve tacını kurtarmayı amaç edindiğini, iddia etmektedir. Heinrich bu amacına, kısmi ve geçici olsa da, ulaşmıştır. Buradan, onun "Papa'yı ağır bir siyasi yenilgiye uğratarak" siyasi kazanç elde etmiş olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır (A. Dempf: *Sacrum Imperium,* München 1929, S. 186). "Kilise cezası muhakkak ki kralın kişisel olarak ağır bir şekilde aşağılanmasıdır, fakat bu, zamanın ruhuna uygun olarak alçaltıcı bir durum olarak görülmemektedir. Etkisi incelendiğinde, o zaman Papanınkinden çok kralın zaferinden söz edilebilir" (Funk-Bihlmeyer: *Kirchengeschichte* II, Paderborn 1930, S. 105). Kralın Canossa'da "eski zamanlarda hiçbir surette onur kırıcı olmayan kişisel diz çöküşü sayesinde hareket özgürlüğünü geri kazanmış olması (B. Schmeidler: *Heinrich IV. Und seine Helfer im Investiturstreit,* Leipzig 1927, S. 375), bu düşünüş biçimi bakımından önemli, hatta çok çok önemli gibi görünmektedir.

Duden: *Deutsches Universalwörterbuch* (Mannheim etc. 1983, S. 664) "Kanossa" maddesinde şöyle bir tanımlama yapmaktadır: "Başkasına ağır gelen, fakat durum karşısında haklı çıkan kendi kendini derinlemesine aşağılama." IV. Heinrich, tövbeyi ihmal etseydi ne gibi bir sonuca katlanmak zorunda kalacaktı sorusu bir kez daha düşünülebilir. Bu durum muhtemelen tacına mal olacak ve Papalık çok daha fazla güç kazanacaktı. IV. Heinrich o anda kendini bir kez daha zayıf bir durumda buldu, ve tövbe etmesiyle bu şartlarda yapabileceğinin en iyisini yaptı. Bunun karşısında, "Canossa'ya Gidiş" mecazi anlamda, çok daha önemli siyasi veya benzeri bir avantaja karşı kendini aşağılama yahut ikinci derecede bir yüzsüzlüğün strategemik değişimini dikkate almaksızın, yalnız "derin aşağılama"'nın (*Meyers Enzyklopaedisches Lexikon,* Cilt 5, Mannheim etc. 1980, S. 303) eşanlamlısı olarak kabul edilirse haksızlık olur. Sadece üçüncü derece, kendini aşağılama istemeyen bir sorun açıkça ortaya kon-

muştur, yani Bismarck 14.5.1872 tarihinde Alman parlamentosunda: "Canossa'ya gitmiyoruz!" sözünü söylediğinde, Kardinal'in üst rütbesinin Papa IX. Pius tarafından Alman büyükelçi olarak reddedilmesi kastedilmiştir.

34.21 Dallı Budaklı Ağaç

Lao Tzu, Tao Te Ching'te (76. Bölüm) "Ağaçlar güçlüyse, devrilirler" saptamasını yapmakta ve "Güçlü ve büyük kaybeder, yumuşak ve zayıf kazanır" şeklinde devam etmektedir. Çinli filozof Zhuang Zi (369-286) bu düşünceleri bir benzetme yaparak geliştirmiştir:

"Güney köyünden Qi usta Shang'ın tepeleri arasında dolaşmaktaydı. Orada bir ağaç gözüne takıldı. Bu ağaç diğerlerinden çok daha büyüktü. Bin tane dört atlı araba onun gölgesinde yer bulabilirdi.

Qi usta: 'Bu ne biçim bir ağaç! Çok özel bir odunu vardır şüphesiz' dedi.

Yukarı baktı, orada dallarının kurumuş bir halde dallanıp budaklandığını, bu yüzden bunlardan herhangi bir kiriş yapılamayacağını fark etti. Aşağıya baktı ve köklerinin her tarafa yayıldığını fark etti, bu yüzden bunlardan tabut yapılamayacağını fark etti. Yapraklarından birini yalandığında ağızda acı, yakıcı bir tat bırakmaktaydı; koklandığında, sert koku nedeniyle üç gün uyuşmuş gibi hissedilmekteydi.

Usta Qi: 'Bu kendisinden hiçbirşey elde edilmeyen gerçek bir ağaç. Bu yüzden bu kadar büyük' [...]" dedi. (Richard Wilhelm [çeviri]: *Dschuang Dsi,* Wien 1951, S. 35).

Bu düşünceler strategemik olarak gerçekleştirilmek istendiğinde, belki şu düşünme faydalı olabilir: Kim çok faydalıysa, büyük bir olasılıkla hızla yıpranacak veya ona musallat olan görevler nedeniyle tamamen ezilecektir. Kim güçlü, büyük ve yetenekli ise kıskançlığı ve çekememezliği kendine çekecektir ve oldukça sık sıkıntıya düşecektir. 27 numaralı strategem yetersizse, bundan dolayı niçin bir dereceye kadar faydasız kalmakta, nispeten rahatsız edilmeden yaşamakta ve ilerlemektedir. Acaba 34 numaralı strategem sayesinde mi? (bkz. 17.42)

Strategem Nr. 35

Zincirlenme Strategemi

Üç ideogram	連	环	计
Modern Çincedeki söylenişleri	lian	huan	ji
İdeogramların Çevirileri	birbirine bağlı olmak/ birleştirmek	zincirin halkası Vücut	Strategem

Bağıntılı çevirisi

1. Zincir halkalarının birleştirilmesi Strategemi.
2. Zincir halkalarının birbirleriyle bağlanması gibi birbirine bağlı Strategemler.

Özü

1. Karşıdakini engelleyici birbirine bağlı Strategemler; Karşıdakini ona ait elementlerle engelleme strategemi; Bir ortak yaşamın rahatsız edilmesi strategemi; Kenetlenme strategemi; bağlantı strategemi.

2.a) Bir çok strategemin birbirine,bir zincirin halkaları gibi, bir davranış seyri amaçlanarak bağlanması; Birbiri içine girmiş veya birbirinden bağımsız, aynı amaca yönelik strategemlerin birbirini izlemesi; Her biri farklı strategemleri gerçekleştiren daha çok ortak bir amaca bağlanmış işler; strategemlerin bağlanması; Zincirlenme Strategemi.

b) Birçok strategemin tek bir iş vasıtasıyla gerçekleştirilmesi; birçok strategemi aynı anda gerçekleştiren hareket; Melez strategem hareketi; Multipack Strategem.

35.1 Gemilerin Ölümcül Bağlantısı

Wu İmparatorluğu'nun komutanı Zhou Yu, Kızıl Duvar önündeki savaştan önce Huang Gai'yi 34 numaralı strategemi uygulaması için ata-

dı. Cao Cao, Huang Gai'nin teklifini, onun tarafına geçmek için, başlarda duyduğu güvensizlikten sonra, kabul etti. Zhou Yu'nun cephesinde bulunan iki ajan, General Gang Ning'in de ona teslim olmak istediği ile ilgili Cao Cao'ya bilgi verdiler (bkz. 34.1). Fakat Cao Cao yine de şüphelenmeye devam etti. Danışmanına, aralarından birisinin, gerçekte neler döndüğünü öğrenmek için Zhou Yu'nun karargahına, gitmeye hazır olup olmadığını sorduğunda, Jiang Gan buna hazır olduğunu belirtti. Son kez üstlendiği özel emir Zhou Yu tarafından boşa çıkarılmış, her zaman olduğu gibi onu yine utandırmıştı. "Güvenilir bilgiler elde etmek ve siz ekselanslarına teslim etmek yaşamıma mal olsa da Zhou Yu'ya bir kez daha gitmek istiyorum." Cao Cao, sevinçle, emrine bir bot verdi. Jiang Gan, daha Yangtse Nehri'nin güney kıyısına varmadan, haber vermek için bir botu Zhou Yu'ya gönderdi. Zhou Yu, Jiang Gan'ın yeniden gelişini öğrendiğinde ellerini ovuşturdu. "Bu adam bu defa da başarılı olmama yardımcı olacak" dedi. Daha sonra Lu Su'ya "Pang Tong'un bana gelmesini rica ediyorum" dedi.

"Genç Anka Kuşu" olarak adlandırılan Pang Tong (179-214), Zhuge Liang'ın benzeri bir adamdı. Çin'in kuzeyindeki huzursuzluklardan kaçmış ve Wu İmparatorluğu'nda kendini güvenlik altına almıştı. Lu Su onu çok önceden Zhou Yu'ya önermişti. Fakat o zamana kadar Pang Tong ve Zhou Yu arasında herhangi bir karşılaşma olmamıştı. Zhou Yu, önceden Lu Su üzerinden Pang Tong'a Cao Cao üzerinde olası bir zaferi nasıl tasvir ettiğini sordurmuştu. Cao Cao'nun emrinde, Liu Bei ve Wu devletinin koalisyon birliklerinin sadece 50.000 adamına karşı, kaynaklara göre, 250.000 adam vardı (Fu Lecheng: *Gesamtdarstellung der chinesischen Geschichte,* 2. Auflage, Taipeh 1979, S. 238). Pang Tong Lu Su'ya şöyle bir cevap vermişti: "Yangın çıkartmak gerekli. Zira nehirde bir gemi yandığı takdirde, diğer gemiler farklı yönlere dağılacaklar. Birisi Cao Cao'ya zincirlenme strategemini önermiş olabilir ve onu gemileri birbirine bağlamaya yöneltebilir. Bu şekilde de bir başarı elde edilmesi mümkün olabilir." Zhou Yu bu öneriden oldukça etkilenmişti. Lu Su'ya şöyle dedi: "Bizim için bu strategemi icra edebilecek bir tek kişi vardır, o da Pang Tong'dur." Lu Su itiraz etti: "Cao Cao'nun nerede olduğu bilinmiyor. Pang Tong ona nasıl ulaşabilir?"

Zhou Yu oldukça kararsızdı. Tam bu konuyu düşünmüş ve herhangi bir sonuca varamamışken, ona Jiang Gan'ın geldiği haberi iletildi. Bu esnada ona gelmiş olan Pang Tong'u, Zincirlenme Stratejemi'ni gerçekleştirmesi için, sıkıca tembihledi. Daha sonra çalışanlarına çeşitli talimatlar verdi. Sonunda çadırında numaradan kuruldu ve Jiang Gan'ın içeri girmesini sağladı. Jiang Gan, Zhou Yu, onu selamlamak için özel olarak sahilde bulunmadığı için, kendisini hiç iyi hissetmemekteydi. Bu yüzden botunu gizli bir yere bağladıktan sonra ancak Zhou Yu'nun çadırına gitti.

Zhou Yu onu gördüğünde, yüzünü öfke kapladı ve şöyle dedi: "Son kez beni niçin böyle korkunç bir şekilde aldattın?" Jian Gan güldü: "Birbirimize, eskiden olduğu gibi, kardeş kadar yakın olduğumuza inanıyorum. Sana gizli bir şeyi açıklamak için geldim. Neden seni aldattığımı söylüyorsun?"

"Teslim olmam yönünde beni harekete geçirmek için geldiysen, bu tıpkı denizlerin kuruması ve taşların çürümesi kadar imkansız bir şeydir. Son defasında eski arkadaşlığımızı hatırladım ve seni gönlümce, benimle şarap içmeye davet ettim, ve daha sonra yatağımı benimle paylaşmana izin verdim. Fakat sen bana ait olan kişisel bir mektubu çalarak, tek bir kelime söylemeksizin gittin, Cao Cao'ya geri döndün ve ona mektubu verdin. O, Cai Mao ve Zhang Yun'u öldürttü ve böylelikle benim planlarımı boşa çıkarttı. Bugün hiçbir neden yokken yeniden bana geliyorsan, bu iyi bir maksatla değildir mutlaka! Eskiden kalma bir arkadaşlığımız olmasa, seni bir kılıç darbesiyle ortadan ikiye bölerdim! Aslında seni derhal tekrar geri yollamak isterdim, fakat bir iki gün içerisinde hain Cao Cao'ya saldıracağız, ve sonra sen, benim eski dostum, artık yaşamayacaksın. Fakat seni karargahta tutarsam, benim hoşuma gitmesinden çok senin kulağına gelen tehlikeye koşacağım." Ve Zhou Yu muhafızlarına, Jiang Gan'ı dağların batısında bir kulübeye götürmeleri için emir verdi. "Orada, ben Cao Cao'yu yenene kadar, istirahat edersin. Daha sonra tekrar nehire dönebilirsin."

Jiang Gan bir şey daha söylemek istedi, fakat Zhou Yu çadırı önceden terk etmişti. Muhafızlar Jiang Gan'a, kulübeye gitmesi için, bir at verdiler. Orada iki asker onunla ilgilenmekteydi. Jiang Gan,

terk edilmiş kulübede derin bir kedere kapıldı. Ne yemek yiyebiliyor ne de uyuyabiliyordu. Günler böyle geçip gitti. Bir gece gökyüzü yıldızlarla kaplıydı. Yalnız başına odasından ayrıldı kulübenin arkasına doğru yürüdü. Orada birisinin yüksek sesle birşeyler okuduğunu duydu. Jiang Gan, sessiz adımlarla sese doğru yaklaştı ve dağın yamacında birçok hasır çatılı kulübeler gördü. Kulübelerin birinden ışık süzülmekteydi. Jiang Gan oraya doğru gitti ve duvardaki bir yarıktan içeri bir göz attı. İçeride tek bir adam ve lambanın önünde asılı duran bir kılıç gördü. Adam Üstad Sun ve üstad Wu'nun askeri incelemelerinden bazı bölümleri ezberlemekteydi. Jiang Gan, "Bu olağanüstü bir adam olmalı" diye söylendi kendi kendine, kapıyı çaldı ve içeri girmek için izin istedi.

Adam kapıyı açtı ve Jiang Gan'ı içeriye buyur etti. Onda sıradan bir insanın görüntüsü yoktu. Jiang Gan ismini sordu. Yabancı, "Benim adım Pang Tong" diye yanıtladı. Jiang Gan "Sakın siz şu 'Genç Anka Kuşu' olmayasınız?" diye haykırdı. "Ta kendisi" şeklinde bir cevap aldı. Jiang Gan neşeyle şöyle dedi :" Büyük isminizi çok uzun zamandan beri tanıyorum. Sizi buraya hangi rüzgar attı?" Pang Tong:" Zhou Yu kendisini çok üstün görmektedir. Yanında bulunan hiç kimseye katlanmak istememektedir. Bundan dolayı bende buraya saklandım. Ya siz kimsiniz?" diye sordu. Jiang Gan:" Ben Jiang Gan" diye karşılık verdi. O esnada Pang Tong onu kulübeye davet etti. Orada oturdular ve birbirlerine içlerini dökmeye başladılar. En sonunda Jiang Gan, "Sizin gibi yetenekleri olan bir insan heryerde büyük işler başarabilir. Eğer Cao Cao'ya hizmet etmek isterseniz, sizi ona götürebilirim" dedi. Pang Tong, "Uzun zamandan beri Wu İmparatorluğu'nu terk etmek istiyorum. Beni Cao Cao'ya götürmeye hazırsanız, derhal yola çıkabilirim. Eğer beklersem ve planım Zhou Yu'nun kulağına giderse, beni mutlaka öldürür" diye yanıtladı.

Aynı gece Pang Tong Jiang Gan ile dağdan aşağıya indi. Nehrin kıyısına vardılar ve Jiang Gan'ın gizlenmiş botunu aradılar. Bir saniye gibi kısa bir sürede nehri geçtiler. Öncelikle Jiang Gang tek başına Cao Cao'ya gitti ve ona başlarından geçen olayları anlattı. Cao Cao, "Genç Anka Kuşu"'nun çadırın önünde beklediğini öğrendiğinde hoşgeldin selamlaması için dışarı çıktı ve onu bizzat kendisi ça-

dıra davet etti. Orada oturdular. Cao Cao söze başladı: "Zhou Yu daha çok genç. Kendine aşırı derecede güveniyor ve maiyetindekilere baskı yapıyor. Faydalı nasihatleri kabul etmiyor. Sizin hakkınızda çok şey duydum. Bugün derin saygınıza mazhar oldum. Bilgilerinizi ve öğretilerinizi esirgememenizi rica ediyorum."

Pang Tong, "Ekselansları, uzun zamandan beri insanlardan savaş sanatına kusursuz hükmedişinizin yüceltilmesini duymaktayım. Fakat birliklerinizin görünümüne bir göz atmak isterdim." Cao Cao atları hazırlattı ve Pang Tong'u öncelikle ülkedeki karargahları incelemeye davet etti. Birlikte tepelere çıktılar ve aşağılara baktılar. Pang Tong, gördüğü her şeyi övgüye değer buldu : "Sun Usta, Üstad Wu ve Sima Rangju, antik dönem savaş sanatının öncüleri, bir kez daha dünyaya gelseler, bundan daha iyisini yapamazlardı" dedi. Cao Cao buna karşı çıktı, "Beni bu kadar övmemelisiniz, daha iyi yapabileceğim birkaç noktaya da dikkatimi çekmenizi ümit ederim."

Bir sonraki adım olarak donanma birliklerine yöneldiler. Pang Tong, büyük gemiler tarafından oluşturulmuş, dev bir şehir duvarını andıran dikdörtgeni fark etti. Güneye doğru 24 kapı açık bırakılmıştı. Bunların arasından küçük gemiler içeri ve dışarı gidebilmekteydiler. Her şey mükemmel düzenlenmişti. Pang Tong, "Ekselansları, silahlı kuvvetlerinizi bu şekilde kullanabilirseniz, ününüzün gerçekten ülke çapında yayılmış olması boşuna olmaz" dedi. Daha sonra parmağıyla diğer nehir kenarını gösterdi ve bağırdı: "Zhou Yu, Zhou Yu! Senin çöküşün kesinleşti!"

Cao Cao olağanüstü memnun bir şekilde kendisine eşlik eden kişi ile birlikte çadır kurulmuş olan şehre geri döndü, onu şarap içmeye davet etti ve birlikte askeri önem üzerine konuştular. Pang Tong esaslı bir şekilde ve kıvrak sözcüklerle konuştu. Konuşması sürekli olarak aralıksız oradan oraya dalgalandı. Cao Cao'nun Pang Tong'a verdiği değer büyüdü de büyüdü, ve misafirine çok dikkatli davrandı. Pang Tong aniden sarhoş numarası yaparak, "Ordunuzda iyi doktorların olup olmadığını sorabilir miyim?" dedi. Cao Cao,"Niçin?" diye sordu. Pang Tong, "Nehir savaşında bir çok hasta var, onları iyileştirecek iyi doktorlara ihtiyaç var." diye yanıtladı. Zhou Yu'nun muhbirleri bu durumu kesinkes incelediler ki Pang Tong bundan haberdar oldu. Gerçekte Cao

Cao'nun, bulundukları bölgeye uyum sağlayamayan birçok askeri, mide bulantısı ve diğer zorluklardan şikayetçiydiler. Birçoğu zaten ölmüştü. Bu problem Cao Cao'yu üzdü ve Pang Tong'a danıştı. Pang Tong, "Ekselanslarının Filo yaratmak için kullandıkları metotlar, olağanüstü, fakat –ne yazık ki- eksik" dedi. Cao Cao, ne demek istediğini, Pang Tong sonunda açığa vurana kadar tekrar tekrar sordu. Pang tong, "Askerleri iyileştirmek ve savaşa hazır hale getirmek için bir yol biliyorum" dedi. Cao Cao bu sözleri büyük bir mutlulukla dinledi ve daha çok bilgi istedi. Pong Tong anlattı: "Büyük nehirde dalgalar yukarı doğru yükselmekte ve tekrar alçalmaktadır. Rüzgar, fırtına hiçbir zaman yatışmamaktadır. Kuzeyli askerler sallanan gemilere alışık değillerdir. Aşağı yukarı sallantılardan rahatsız olmaktadırlar. Bundan dolayı hastalanmaktadırlar. Şimdi büyük ve küçük gemilerin her birini 30 veya 50 tane olarak yanyana gelecek şekilde dizer, gemileri başından ve kıçından demirden yapılmış halkalarla birbirine bağlar ve nihayet geniş kalaslarla kaplayabilirsek, adamlar ve atlar rahat bir şekilde bir gemiden diğerine ulaşabilirler, böylece ne rüzgar, fırtına ne de suların alçalması ve dalga onları bir daha rahatsız etmez."

Cao Cao, teşekkür etmek için, oturduğu minderden kalktı. "Sizin mükemmel planınız olmaksızın Sun Quan'ı hiçbir zaman yenemezdim!" - "Majesteleri benim aptal ve üstünkörü önerimle kendi düşünceleri doğrultusunda hareket etmektedirler" Cao Cao derhal ordudaki demircilerin hepsine, gemileri birbirine bağlayacak çiviler ve demirden halkalar yapmaları için emir verdi. Ordudaki herkes, yeni haberi duyar duymaz çok sevindi. Daha sonra kaleme alınan bir şiirde bu şu şekilde tanımlanmaktaydı: "Zhou Yu, Pang Tong'un Zincirlenme Strategemi olmadan böyle büyük bir işi nasıl başaracaktı?"

Pang Tong, bir süre sonra, Zhao Yu'ya düşman olan herkesi Cao Cao'ya sığındırarak onun tarafında harekete geçirmek için, tekrar nehrin karşı tarafına geçme teklifinde bulundu. Cao Cao'ya kendi klanı için bir yol kağıdı çıkarttırdı. Gittiğinde, Cao Cao'ya şöyle dedi: "Benim ortadan kaybolmamdan sonra hızla ilerleyin. Zaman kaybetmeyin ki Zhou Yu kısa sürede hesaplaşma zamanın geldiğini anlasın." Cao Cao bu öneriyi beğenerek kabul etti.

Pang Tong gemilerden birine tam binecekken, sahilde bambudan

yapılmış şapkasıyla daoist kıyafeti içerisinde bir adam gördü. Daoist onu tek elle yakaladı ve şöyle dedi: "Ne kadar yüreklisin! Huang Gai kendini Yaralama Strategemi'ni kullandı. Kan Ze, Huang Gai'nin yalandan cephe değişikliğinde mesajı iletti, ve sonra sen Zincirlenme Sstrategemi ile çıka geldin, böylece Cao Cao'nun gemilerinin hepsi ateşe verilmiş oldu. Kin ve nefret dolu entrikalarınızla belki Cao Cao'yu aldatabilirsiniz, ama bunların hiçbiri bana sökmez!" Pang Tong'un korkudan neredeyse ödü patlayacaktı. Allahtan, gizlice Cao Cao'nun düşmanlarının tarafında yeralan eski bir arkadaşın önünde durduğunu anladı.

Ben burada olayın tasvirine ara vermek ve *Üç İmparatorluğun Romansı*'nın tasvirine göre dıştan bir kimsenin uygulanan strategemleri fark edeceği ve isabetli bir şekilde teşhis edeceği notunu düşmek istiyorum. Batı literatüründe binlerce yıl dikkate alınmaksızın karşılaştırılabilir noktalara göre faydasız bir arama yapılabilir. Batılı olmayan bir eserde strategemlerin benzer biçimde yansıtıldığı ve adlandırıldığı bölümler olabileceği olasıdır.

İ.S. 208 yılının aralık ayında büyük ve küçük tüm gemiler birbirine zincirlenmişti. Cao Cao'nun savaş gücü savaşa hazırdı. Cao Cao filosunu, küçük çapta bir talimde, bir kumanda kulesinden denetledi. Gemiler, sallanmaksızın, yelken açtılar büyük dalgalara karşı ilerlediler. Cao Cao oldukça mutluydu ve danışmanlarına şunları söyledi: "Gemilerin hepsi demir halkalarla birbirlerine zincirlendi, bu yüzden su üstünde oldukça rahatlar. Şimdi gerçekten, sanki bir kara parçası üzerindeymişiz gibi nehrin karşı tarafına geçebiliriz." Gerçi bir danışman düşmanın ateşli saldırı tehlikesi konusunda uyarıda bulunmuştu fakat Cao Cao bu uyarıya kulak asmadı.

Şüphesiz Cao Cao Yangtse'de büyük çaplı bir savaştan mümkün olduğu kadar kaçınmak istemekteydi. Fakat düşmanını yenmek için, nehrin karşı tarafına ne olursa olsun geçmek ve Sahilin güneyindeki bölgeleri ele geçirmek zorundaydı. Zhou You, tabii ki onun böyle kolayca karşı tarafa geçirtmeyecekti, aksine gemilerin nehrin güney kıyısına yanaşmalarını elindeki tüm imkanları kullanarak engelleme yolları arayacaktı. Buradan Cao Cao'nun görüşüne göre, onun kuzeyli, suya alışık olmayan askerleri, sonunda her şey iyi gittiği tak-

dirde, yeniden toprağa ayak basana kadar, uzunca bir süre sallanan gemilere dayanmak zorunda oldukları sonucu ortaya çıkmaktadır. Birliklere önceden savaş esnasında karşıya geçerken sağlam bir zemin sağlamak iddiası, Cao Cao'ya müthiş bir fikir olarak göründü.

Rüzgar ters dönüp, doğudan estiği sırada, Zhou Yu için uygun an gelmişti. O anda gördüğü planlara, Huang Gai'ye, gemilere kolay yanabilir maddeler yükleme emri ve Cao Cao'ya iletilecek sınırı aşma zamanın geldiği haberi de dahildi. Huang Gai'nin cephe değişimi doğrudan doğruya savaş başlamadan önce gerçekleşmeliydi. Zhou Yu, ülke savunma güçlerini de koruyucu önlemler için, doğal olarak, harekete geçirdi.

Bu arada Cao Cao cephesinde küçük bir bot Huang Gai'nin mesajı ile geldi. Huang Gai, Zhou Yu tarafından devamlı çok sıkı bir şekilde gözlendiğini ve bundan dolayı kaçamayacağını bildirmekteydi. Kısa bir süre önce erzak dolu gemilerde gelmişlerdi. Zhou Yu onu gemi boşaltımını denetlemeye yolladı. O anda Cao Cao'nun sınırı aşması mümkün olacaktı. Zhou Yu'nun önde gelen adamlarından birisini öldürecek ve Cao Cao'ya başını getirecekti. Elindeki bu hediyeyle onun emri altına girebilecekti. Cao Cao, aynı gün gece yarısından önce siyah bayrak asmış botlara dikkat etmesi gerekmekteydi. Bunlar onun erzak yüklü gemileriydi.

Cao Cao bir hayli sevinmişti. Generalleri ile birlikte, Huang Gai'yi beklemek için büyük bir gemiye doğru yöneldi.

Neredeyse gece olmuştu. Doğu rüzgarı daha da sertleşmiş, dev dalgalar kıyıyı adeta kırbaçlamaya başlamıştı. Cao Cao nehri inceledi. Ay yükseldi ve nehri öyle bir aydınlattı ki sanki onbinlerce altın renkli yılan dalgaların içinde sağa sola hareket etmekteydi. Bir asker birden bire nehri gösterdi ve şöyle dedi: "Güneyde bir gemi konvoyu ortaya çıktı; rüzgarı arkalarına alarak ilerlemekteler." Cao Cao aceleyle yüksek gözetleme noktasına çıktı. Oradan tüm gemilerin siyah bayrak sallandırdıkları bildirildi. Büyük bir bayrak üzerinde : "Öncü kumandan Huang Gai" yazılıydı. Cao Cao gülümsedi: "Huang Gai'nin cephe değişikliği tanrının benim yanımda olduğunu işaret ediyor" dedi. Gemiler yavaş yavaş yaklaştılar. Cao Cao'nun danışmalarından birisi olan Cheng Yu, onları uzun bir süre gözledi ve sonun-

da Cao Cao'ya : "Bu gemilerde düzgün olmayan birşeyler var. Bizim kampa yaklaşmalarına engel olmak gerekli" dedi. Cao Cao neden böyle düşündüğünü sordu. Cheng Yu : "Gemiler tıka basa tahılla dolu olsalardı, biraz suya batmış ve oldukça yavaş bir şekilde ilerliyor olacaklardı. Fakat bu gemiler nehirde hızla süzülmekte ve sağa sola yalpalamaktalar. Ayrıca bu gece doğu rüzgarı oldukça şiddetli esmekte. Gemiler bir kötülük planlıyorlarsa, onlara nasıl karşı konulmak istenmektedir?" dedi.

O anda Cao Cao'da tam olarak uyandı, ve, "Gemileri durdurmak için kim bilgi verecek?" diye sordu. Wen Ping adlı birisi bu görevi üstlendi ve on devriye botuyla açıldı. Wen Ping gemisinin ön güvertesine çıktı ve bağırdı: "Başbakanın emri: Güneyden gelen gemilerin ilerlemelerine izin verilmemektedir. Bunlar nehrin ortasında demir atmak zorundadırlar!" Wen Ping'in savaşçıları koro halinde bağırdılar: "Yelken indir!" bu sözler daha yankılanmaktayken Wen Ping'e bir ok isabet etti. Wen Ping yere düştü. Gemide bir kaos patlak verdi. 10 bot yeniden döndüler ve Cao Cao'nun kampına doğru yelken açtılar.

Cao Cao'nun filosundan iki mil uzaklıkta şimdi güney kıyısının gemileri bulunmaktaydı. Huang Gai'nin bir işareti ile en ön sıradaki gemiler ateşe verildi. Rüzgar ateşi hemen alevlendirdi. Gemiler ateş okları gibi havaya uçtular. Alevler göğe yükseldi, duman bulutları gökyüzünü kapladı. Yanan yirmi gemi Cao Cao'nun filosunu batırdı. Kısa bir süre sonra hepsi cayır cayır yandı. Gemiler birbirlerine zincirlenmiş olduklarından, hiçbirisi kaçıp kurtulamadı. Tüm kainat alev denizi haline gelmiş gibi gözükmekteydi.

Üç İmparatorluğun Romansı romanının 47. Bölümünde şöyle bir başlık yer almaktaydı: "Pang Tong kurnazca Zincirlenme-Strategemini önermektedir". "Zincirlenme Strategemi" burada tam anlamıyla birbirlerinden bağımsız nesnelerin zincirlenmesi demektir. Mevcut durumda bu nesneler gemilerdir. Pang Tong bunların zincirlenmesini öyle bir tanımlamaktadır ki, bu, nehir savaşından açıkça hiç anlamayan Cao Cao'ya Strategem olarak gözükmektedir. Zira sonunda bu önlem sayesinde Zhou Yu'nun, nehir savaşına alışmış birliklerini elinde tutma avantajını boşa çıkartabilmiş, nehir sa-

vaşını bir dereceye kadar bir kara savaşına dönüştürmüş ve birliklerinin gücünü geniş kapsamlı olarak geçerli kılmıştır. Pang Tong, Cao Cao'yu Zincirlenme Strategemi'ne yöneltmek için, 7 numaralı Yaratıcı Strategemini yahut 10 numaralı Janus'un başı – Strategemini kullanmaktaydı. Gerçekte büyük zarara ve sıkıntılara yol açan hayırlı bir şey vermekteydi.

Pang Tong'un Cao Cao'ya müdahalesi, Zhou Yu'nun, Cao Cao'nun Kızıl Duvar civarındaki meydan savaşında yenilmesi olan son hedefine ulaşmak için yanyana dizdiği Strategem zincirinin bir halkasıdır. Bu Strategem Zincirlemesindeki önemli strategemler bu meyanda 33 ve 3 numaralı strategem, Huang Gai'nin tamamladığı 34 numaralı strategem yardımıyla Cai Mao ve Zhang Yun'un ortadan kaldırılmaları ve nihayet Pang Tong'un 7 ve 10 numaralı strategemleriyle Cao Cao'nun aldatılmasıdır.

Pang Tong ve Cao Cao'nun karşılaşmaları uyduruldu. Kuşkusuz gerçek olan, Zhou Yu'nun Kızıl Duvar (Bugünkü Hubei eyaletindeki Jiayu kasabasının kuzey doğusu) civarındaki meydan savaşında Cao Cao filosunu ateşe verdirmesi ve buna ek olarak Cao Cao'nun sayıca son derece üstün ordusunda meydana gelen karışıklıktan faydalanmasıdır.

35.2 Açık Denizde Kuşatma Altına Alma

Luo Maodeng'in *Hadım Ağası Sanbao'nun Batı Okyanusuna Seyahati* (1600 civarları) adlı eşsiz romanında 1409 yılında, "barbarlarla barış yapmak ve hazineleri toplamak için", bir Çin gemi filosunun ortaya çıktığı belirtilmektedir. Roman, Hadım Ağası Zheng He'nin 1405 ve 1433 yılları arasındaki tarihi Deniz-keşifleriyle (bkz. 12.7, 34.8) ilgilidir. İmparatorluk filoları yolculuklarında bazı mücadeleleri başarmak zorundaydılar. Bu esnada Çinliler kısmen üstün donanımları, kısmen büyü yardımı ve Strategemlerin uygulanması sayesinde zaferler kazanmışlardır. Filoyu yakalayan ülkelerden birisinin adı Lavo'dur. Lavo imparatoru Çinlilerin boyunduruğu altına girmek istemekteydi. Bundan dolayı bir Lavo generalinin keyfi dav-

ranışı ve Zheng He'nin aceleci tutumu durumu kontrol dışına itti. İmparator tutuklandı, sarayı basıldı. Yanlış anlama, kısa bir süre sonra her iki tarafın gönlünün alınmasıyla giderildi. İnatçı Lavo Generali bundan başka, *Üç imparatorluğun Romansı*'nda tasvir edildiği gibi, Çinlilere karşı, Cao Cao'nun Zhou Yu'ya karşı Kızıl Duvar civarındaki meydan savaşında uğradığı yenilgiyi unutturan, bir meydan savaşında yenilgiye uğradı.

Üç gün süren deniz savaşı yenen ve yenilen olmaksızın sahnelendi. Düşman filoları geçici olarak geri çekildiler. Beklenen ikinci çatışmadan önce Zheng He'nin danışmanlarından birisi olan Zhang Tianshi generallerle biraraya geldi ve onların savaş planlarını sordu. Generaller, çaresiz olduklarını ve Zhang Tianshi'nin bir yol göstereceğini umut ettiklerini belirttiler. Zhang Tianshi kısa bir süre sustu ve sonra: "Kızıl Duvar civarındaki meydan savaşını düşündünüz mü?" diye sordu. -"Evet" diye cevapladı generaller, "sadece önemli bir problem daha çözülemedi." - Zhang Tianshi gülümseyerek, "siz gerçekten doğru rüzgarı bekliyorsunuz" dedi ve büyüleyici gücünü ekledi: "Bu problemi ben çözeceğim. Fakat kim 'Genç Anka Kuşu' Pang Tong olacak ve düşmana Zincirlenme Strategemini önerecek?" Generaller: "Zincirlenme Strategemi bu kez düşmanların değil bilakis bizim gemilerimize uygulanacak" şeklinde bir karşılık verdiler. Zhang Tianshi, "mükemmel" diye düşündü. "Kızıl Duvar civarındaki meydan savaşında Zincirlenme Strategemi karşı taraf tarafından uygulandı, fakat bu kez tam tersine biz uygulayacağız." Generaller: "Bu aşağı yukarı tersine sürmek anlamına da gelmemekte midir?" dediler. Herkes güldü.

Gemiler kuzeyde, güneyde ve doğuda toplandılar ve bu dört yerde birbirlerine zincirlendiler. Bir sonraki gün düşman filoları saldırılarına başladılar. Uzun zamandan beri birbirlerine zincirlenmiş Çin gemilerini ateşe vermeyi denediler, fakat Zhang Tianshi gizemli güçleriyle rüzgarı tekrar tekrar öyle bir döndürdü ki, yanan materyaller geriye saldırganların üzerine esti. Bu başarısızlıktan sonra düşman gemileri başka yönlere dağıldılar ve denize açıldılar. Fakat orada Çinlilerin gemi zinciri, bir yılan gibi upuzun, karşılarına çıktı. O anda düşman filoları sağa çekildiler. Ancak orada da birbirlerine

zincirlenmiş Çin gemileri uzun bir duvar oluşturmuşlardı. Düşman gemileri sola döndüler, ve tekrar çinlilerin gemi duvarına rastladılar. Böylece saldırganlar sonunda kendilerini birbirlerine zincirlenmiş Çin gemilerinden oluşmuş dev bir dörtgen içerisinde buldular. Zhang Tianshi, bu konstellasyonu gördüğünde güldü, ve "Gerçekten de, Zincirlenme Strategemi bizim gemilerle işe yarıyor! Generallerin Strategemi muhteşem!" dedi.

Tabii ki düşman gemileri için artık kurtuluş yoktu. Tamamen mağlup olmuşlardı. Zincirlenme Strategemi Çinlileri, düşmanı denizde kuşatacak ve 22 numaralı strategeme göre hareket edecek duruma getirdi.

35.3 Gözetmenin Gözetmeni

Wei Jingsheng, Çinli makamlarla birlikte planladığı strategeminden sonra (bkz. 27.7), bu tabii ki kararlaştırılan strategeme dahil değildi, 18 ay boyunca, onun söylediğine göre, devamlı, üç farklı makamın emri altında olan, 30 bekçi tarafından sürekli kuşatma altında tutulduğu, gizli bir yere götürüldü. "Bir kaçı bana çok samimi davrandı, diğerleri düşmanca hareket etti" (*Politique Internationale*, Paris No. 79, 1998, S. 203). Kişisel olarak tehlike yaratmaya meydan vermeyen bu tip bir tertip, 35 numaralı zircirleme strategeminin bir çeşit uygulanışı olarak da görülebilir.

35.4 Bağlantı Tuzağı

Yu Lü *Halk Gazetesi*'nde şöyle yazmaktaydı: "Pekin operalarında Strategemlerle ilgili tartışmalar çok sık tekrarlanmamaktadır. Oradaki oyunlarda, bedensel gücün ve kurnazlığın veya pazu çapının kararlar üzerinde kesin etkili olduğu heyecanlı sahnelerin gerçekleşmesi için çaba gösterilmektedir. Duo Ergun (1612-1651), daha sonra düşmanının gizlice devreye soktuğu bir silahı etkisiz kılmak için, *Lian Huan Tao*'da Huang Santai ile savaş sanatı alanında boy ölçüş-

mektedir. Sonra Duo Ergun ve Huang Santai'nin oğlu arasında bir savaş sanatı kıyaslamasına girişilmiştir. Bu arada Duo Ergun silahını çaldırdığı için büyük bir yenilgiye uğramıştır "(Pekin 27.11.1998, S. 12). Duo Ergun'un strategemler tarafından değil de mücadele sanatı tarafından şekillenmiş olan direnişi Lian Huan Tao adlı bir yerde zirveye çıkmaktadır, bundan dolayı da opera bu adı taşımaktadır.

"Lianhuantao" (kelime anlamı: birbirine bağlanmış/ birbirine geçirilmiş durum/gerçeklik), "zincirleme tepki" (örneğin bir ailede, bu ailenin bir üyesinin uyuşturucu alışkanlığını ailenin ikinci bir ferdine bulaştırması v.s.; bkz. *Cennet ve Cehennem*, Pekin 1993, S. 205 ve sonrası) "çaresiz karışıklık" (Irak ve Amerika Birleşik Devletlerinin birbirlerine karşı düşmanca atakları ile ilgili olarak *Halk Gazetesi*'nde kullanılmıştır, Pekin 14.11.1998, S. 6) anlamına geldiği gibi, bir "bağlantı" anlamında da farklı anlamların birbirine bağlanması şeklinde kullanılır. Bu sondaki kullanım şeklinde 35 numaralı strategeme yönelik bazı bağlantılar göze çarpmaktadır. Pekin *Halk Gazetesi* 30. 9. 1978 tarihinde Sovyetler Birliği ile "uzun soluklu yapıcı bir ilişki ağı" örmek ve Sovyetler Birliği ile "bağlantı" kurmak gerekçesiyle, ödünç para ve teknik destek vermeye hazır batılı bazı kişilerin ortaya çıktıklarını haber yaptı; bunun arkasında şöyle bir hesap vardı: "Batı Sovyetler Birliği'ne, Sovyetler Birliği batıya minnetini göstermiş olduğu ve göstereceği için, dostça davranmaktadır.

"Lianhuanto" "Bağlantı Tuzağı" anlamına da gelebilir: Birbirleriyle alakası olmayan meseleler, suni bir şekilde karşılıklı bağımlılık yani karanlık sebepler nispetinde birbiri içine yerleştirilir. Örneğin akıllıca bir parlamento tasarısı anlamsız bir özel hükümle öyle bir bağlanır ki, mantıklı tasarı sadece bu anlamsız özel hükümle kabul edilebilir bir hale gelir. Bunun sonucunda her şey torpillenmiş olur veya Çin Halk Cumhuriyeti'nde mevcut olan, en çok satılan bir malı sadece ağır satılan bir malla satmak mümkün olabilir. Wang Rongjiu, Vietnam dışişleri bakanının, 1981 yılının temmuz ayında, güneydoğu ülkeleri Çin'e, Vietnamla ilişkilerini normalleştirmesi için oldukça başarılı bir şekilde baskı yaptıklarında, Vietnam'ın Kamboçya'dan hiç olmazsa kısmen geri çekilmesine yönelik bir önerisi ile ilgili olarak "Bağlantı Tuzağı'"ndan söz etmektedir.

Sonunda Çin, Vietnam'a karşı davranışını, Kamboçya'nın işgaline bağlamış bir devlet olarak gösterildi. Halk Gazetesi, "Bağlantı" (lianhuantao)'nın ardında, Güneydoğu Asya ülkelerinin Çin ve Vietnam'a yapmaları beklenen baskının karşısında Vietnam'ın Kamboçya'dan geri çekilmesi arasında Vietnam'ın Güneydoğu Asya ülkeleri ve Çin arasına nifak tohumları ekme girişimini görmektedir (*Halk Gazetesi*, Pekin 2.8.1981).

35.5 Dansçı Zobelzikade Han Hanedanlığı'nı Kurtarıyor

Luo Guanzhong (1300-1400) tarafından kaleme alınmış olan *Üç İmparatorluğun Romansı* Çin'in en sevilen halk romanları arasında yer almaktadır. Han Hanedanlığı'nın (İ.Ö. 206-İ.S. 220) son on yılındaki entrikalar, mücadeleler ve bunu takip eden 'Üç imparatorlar' dönemi bu "tarihi roman" da ard arda gelmektedir. Gerçek ve edebi eser sıkıca birbiri içine geçmiş ve Çinlilere sonsuz bir tartışma konusu sunmuştur.

Journal Asiatique (Paris, Kasım/Aralık 1851, S. 545)'e göre "Çin edebiyatının en güzel kısımlarından birisini" kapsayan romanın sekizinci bölümünün başlığı şöyleydi: "İçişleri Bakanı Wang'ın Zincirleme-Strategemi akıllıca kullanışı" (Almancaya çeviren Franz Kuhn: Die Drei Reiche, Frankfurt a. M. 1981, S. 115 ve sonrası). Yuan dönemine (1271-1368) ait, almanca çevirisinin de olduğu, dört perdelik oyunun adı *Altın İşlemeli Bulutların İçindeki Zincirleme Strategem*'dir. (Martin Gimm [derleme]: Chinesische Dramen der Yüan Dynastie, Alfred Forke çevirisi, Sinologica Coloniensia serisi, 6. Cilt, Wiesbaden 1976, S. 109 ve sonrası).

Zincirleme Strategemin en ünlü örneği *Üç İmparatorluğun Romansı*'ndaki drama ve tasvirden detaylarda ayrılmakta, fakat çoğunlukla uyuşmaktadır. Bayan dansçı Diaochan (Zobelzikade), Bakan Wang Yun tarafından ustalıkla düzenlenmiş Zincirleme Strategem içeren bir başrol oynamaktadır. Bu isim resmi tarihi eserlerde yer almamaktadır. Bununla beraber diğer tarihi ve edebi kişilikler gerçekten yaşamışlardır. Hikaye kaba hatlarıyla tarihi olarak kanıt-

lanmıştır. Han İmparatoru Shao (İ.S. 189) vasıtasıyla tahta çıkıştan sonraki iktidar mücadelelerinde vali Dong Zhuo (bkz. 19.9, 29.32) üstünlük kazanmıştır. Kendisini "İmparatorluk eğiticiliği"ne atamış, hükümdarlığa yükselmiş ve eşi benzeri görülmemiş bir acımasızlıkla, yasallık senedini korumak istediği, imparator olma amacının peşinden gitmiştir. Han Hanedanlığı büyük bir tehlike içerisine düşmüştür. O anda ne olduğunu, genç okurlara yönelik, çağdaş bir Çin çizgi romanından özetliyorum:

Dong Zhuo'nun memnuniyeti yüzünden anlaşılıyordu. Zhang Wen'in kafasının kesildiğini açıkça ilan etti. Zhang Wen, onun yaşamına son vermek istemekteydi. İmparatorluk bakanı Wang Yun, geceleri sarayının bahçesinde yukarı aşağı yürürken, büyük bir endişe içerisinde kara kara, Han hanedanlığına sadık birçok memurun çoktan Dong Zhuo'nun iktidarının kurbanı olduklarını, düşünmekteydi. Birden bire bir inilti duydu ve Zobelzikade'yi gördü. Zobelzikade, öz çocuğuymuş gibi onun evinde büyümüş ve küçük yaşlarda şarkı söylemeyi ve dans etmeyi öğrenmişti. Wang Yun sert bir şekilde, niçin bu kadar geç saatte bahçede bulunduğunu ve burada ne yaptığını sordu. Önünde diz çökmüş olan dansçıdan, büyük bir şaşkınlık içerisinde, onun Han Hanedanlığının kaderi ile ilgili endişesini hissettiğini öğrendi. Zayıf bir kadın olarak ona yardım edemediği için sıkıntıdan uyuyamadığını anlattı. Aklına birden parlak bir fikir geldi. Kızı derhal özel odasına götürdü ve şu sözleri söyleyerek önünde diz çöktü : "Sen, tek başına Han Hanedanlığını kurtarabilirsin! Zira sen merhametlisin. Şerefsiz Dong Zhuo tahtı kapmak istiyor. Sarayın bütün ileri gelenleri ona karşı güçsüz durumdalar." Zobelzikade'ye, başrol oynadığı, Dong Zhuo'yu ortadan kaldırma planını anlattı. Zobelzikade, büyük bir dikkatle dinledi.

Plan hemen uygulanmaya başladı. Bakan, Lü Bu kendisine teşekkür ziyaretinde bulunduğu için ona pahalı bir hediye verdi. Bakan onu içeride bir odaya aldı ve seçkin yemekler ve içkilerle donatılmış debdebeli bir ziyafetle şereflendirdi. Lü Bu, Dong Zhuo'nun evlatlığı ve son derece yetenekli bir savaşçı olarak da en önemli yardımcısıydı. Lü Bu yeteri kadar şarap içtikten sonra, iki hizmetkarın eşliğinde Zobelzikade ortaya çıktı **[Güzel Kadın Strategemi, Nr. 31, 1.**

Bölüm]. Lü Bu ona büyülenmiş bir şekilde baktı ve şöyle düşündü: Dünya da nasıl böyle güzel bir kadın olabilir? Bakan, Lü Bu'ya, "Bu benim kızım. Siz benimle çok samimisiniz. Bu yüzden onu sizinle tanıştırmak istiyorum. Umarım sizin için uygundur."dedi. Zobelzikade'ye "Çocuk", "Misafirimize biraz daha şarap sun. Bu general bizim vatanımızın koruyucusudur" dedi. Lü Bu arka arkaya kadehleri devirdi ve yılmadan büyülenmiş bir şekilde Zobelzikade'yi süzdü. Lü Bu kıza oturmasını rica etti, ama o utanarak geri çekildi. Bakan hemen araya girdi: "Zobelzikade, otur haydi!" Kız, sığınmak ister gibi bakanın yanındaki yere yaklaştı. Bakan konuşmaya başladı: "Kızımı senin eşin olarak görmekten büyük mutluluk duyarım. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?" Lü Bu duraksamadan cevap verdi: "Önerinizden dolayı size sonsuz teşekkürlerimi sunarım." Bu karşılıklı konuşmadan sonra nişanlandılar. Bakan, Lü Bu'ya, Zobelzikade'yi uğurlu bir günde evine getirme sözü verdi.

O sırada Bakan Wang Yun'un planında yer alan bir sonraki darbe geldi. Dong Zhuo'yu yemeğe davet etti ve onu imparatorluk saygınlığıyla karşıladı. Asi, büyük bir zevkle yemeklere ve daha çok da şaraba daldı. Bakanın yağcılıklarını büyük bır mutlulukla dinledi: "Han Hanedanlığının şimdiki imparatoru zayıf ve kabiliyetsiz. Ne kadar erken tahta çıkarsanız, o kadar iyi olur." Asi, sakalını sıvazladı ve sallanarak güldü: "İmparator olursam, siz benim en yüksek dereceli memurum olacaksınız!" Bakan kısa bir süre sonra "Sizi şarkı ve dansla sevindirmeme izin verirmisiniz!" diye sordu. Misafir, "Evet, memnuniyetle" diye karşılık verdi. Zarif bir bambu perde aşağıya indi ve arkasından flütle Zobelzikade'nin büyüleyici dansı başladı **[Güzel Kadın Strategemi, Nr. 31, 2. Bölüm].** Dong Zhuo, Zobelzikade'nin karşısında oldukça heyecanlandı. Büyük bir hayranlıkla, onun kim olduğunu öğrenmek istedi. Bakan, "Bu dansçı Zobelzikade, ve size onu hediye olarak sunmak istiyorum. Kabul edermiydiniz?" diye karşılık verdi. **[Nifak Sokma Strategeminin Hazırlanması, Nr. 33].** Hediyenin güzelliğinden yenik düşmüş Asi: "Bu hediyenin karşılığını nasıl verebilirim!" dedi. Bundan kısa bir süre sonra Bakanla vedalaştı ve hediyesi, dansçı Zobelzikade ile birlikte sarayına geri döndü.

Zobelzikade açık pencerede saçlarını tarıyordu. O esnada aynadan Lü Bu'yu gördü. Anında kederlenmiş gibi yaptı ve ağlamaya başladı **[Kendini Yaralama Strategemi, Nr. 34]**. Bu görünüş yüreğini parçaladı, fakat onu aramaya cesaret edemedi, ve büyük bir üzüntüyle oradan uzaklaştı. İlk kez üvey babası hastalandığında, hasta ziyareti bahanesiyle odasına girdi. Yatağın arkasında, bir elini kalbinin üzerine koymuş, diğer eliyle de Dong Zhuo'yu işaret eden, Zobelzikade'yi fark etti. Zobelzikade aniden gözlerini kaçırdı ve tekrar tekrar gözyaşlarını sildi. Hasta uyandı ve Lü Bu'nun, yatağının arkasına doğru, hayranlıkla baktığını gördü. Başını o tarafa iyice çevirdi ve gözyaşlarına boğulmuş Zobelzikade'yi gördü. Kükrercesine bağırdı: "Benim karımdan ne istiyorsun? Bir daha evime ayak basmanı yasaklıyorum!" Lü Bu sarayı öfkeyle terk etti.

Günlerden bir gün Dong Zhuo imparator tarafından huzura kabul edildi. Lü Bu koşarak Zobelzikade'nin odasına gitti. Zobelzikade ona, saray bahçesindeki havuzun kenarındaki küçük kulübede kendisini beklemesini söyledi. Vakit kaybetmeden oraya gitti. Zobelzikade onu bir sevgili gibi selamladı ve içini çekerek şu itirafta bulundu: "Sana söz verdiğim de tüm dileklerim yerine gelmişti. Kim üvey babanın beni yatak arkadaşı yapacağı alçaklığına inanırdı... Hemen oracık da öleydim daha iyiydi", "fakat sana veda edebilmek için sonuna kadar dayandım. Şimdi senin gözlerinin önünde, kalbimin temizliğini sana ispatlamak için, yaşamla olan tüm bağlarımı keseceğim." Bu sözlerle kendini suya atmak istermiş gibi tırabzanı kavradı **[Provokasyon Strategemi, Nr. 13]**. Lü Bu, onu korkuyla geri çekti ve hüngür hüngür ağlayarak: "Bu hayatta seninle evlenemezsem adam değilim! Fakat şimdi gitmek zorundayım; Moruk gelecek diye ödüm patlıyor." Ve hemen merdivenleri inmek istedi. Kız, "Kurtar beni" diye yalvararak eteğine sıkıca sarıldı ve "ancak moruktan bu kadar korktuğun takdirde benim umutlarım sönüyor" dedi.

Lü Bu'nun üvey babası gerçekten de birşeylerden şüphelendi. Birdenbire geri döndü ve Zobelzikade ve Lü Bu'yu sevgili gibi yanyana otururken gördü. Lü Bu hemen oradan kaçtı. Üvey babasının arkasından fırlattığı mızrak hedefine ulaşmadı. Dong Zhuo, Zobelzikade'yi konuşturdu: "Lü Bu ile ne yapıyorsun?" Zobelzikade, "Bahçede

yürüyüşe çıktığım sırada Lü Bu üzerime saldırdı. Irzıma geçecek korkusuyla, suya atlamak istedim" dedi **[Yaratıcı Strategemi, Nr. 7]**. Bu arada danışmanlarından birisi Dong Zhuo'yu, siyasi amaçları doğrultusunda, Lü Bu'nun lehine, en önemli adamından Zobelzikade için vazgeçmesi gerektiğine inandırdı. Bunu Zobelzikade'ye bildirdiğinde, Zobelzikade, hiddetle kılıcın üzerine atıldı. Dong Zhuo, "Fakat ben sadece şaka yaptım" diye yatıştırdı. Kısa bir süre sonra, Meiwu'da onun tarafından inşa ettirilmiş olan muhteşem sarayda bir süre huzurlu bir şekilde yaşamak için, birlikte kenti terk ettiler. Lü Bu seyahat aracını geçerken gördüğünde, bayılacak gibi oldu. Orada birisi önden gitmekteydi. Bu Bakan Wang Yun'dan başkası değildi. Numaradan şaşırmış gibi yaparak, Lü Bu ve Zobelzikade'nin hâlâ evlenmediklerini öğrendi. Lü Bu'yu evine davet etti. Bakan ayrıntıları öğrendiğinde hiddetle bağırdı: "Kızımın namusu lekelendi ve sizin karınız kaçırıldı. Sizin ve benim için ne büyük bir yüz karası! Üvey babanız Dong Zhuo" diye açıkladı Wang Yun, "Zobelzikade'nin sizin karınız olmak zorunda olduğunu öğrendi." Dong Zhuo, bir ziyafette, Zobelzikade'yi, uygun bir günde Lü Bu ile evlendirmek için, beraberinde götürmeyi istedi. Wang Yun, bu öneriye karşı koyamayacağını, açıkladı. "Kuşkusuz" diyerek başladı ve devam etti, "şimdi hiçbir girişimde bulunamam, zira yaşlı ve güçsüzüm. Fakat sizin gibi dünyanın en büyük kahramanının böyle bir rezaletle karşı karşıya kalmasına üzüldüm" **[13 numaralı Provokasyon-Strategemi]**. Lü Bu bunu duyduğunda oturduğu yerden sıçradı ve bağırdı: "Şerefsiz morukları öldüreceğime yemin ederim!" Hemfikir olanların inceden inceye düşünerek hazırladıkları plandan sonra Dong Zhuo bir tuzağa düşürüldü ve mızraklarla delik deşik edildi. Ona ölümcül vuruşu üvey oğlu Lü Bu yaptı **[Başkasının Hançeriyle Öldürme-Strategemi, Nr. 3]**. Zobelzikade'nin emri yerine getirildi. Nihayet Lü Bu, Zobelzikade'yi kollarının arasına aldı. İkisininde dileği yerine geldi: Lü Bu Zobelzikade'yi elde etmek, ve Zobelzikade'de Han Hanedanlığını kurtarmak istemekteydi.

Diğer yardımcı strategemleri hedefleyen ana strategem, 3 numaralı "Başkasının Hançeriyle Öldürme Strategemi"dir. Bu strategemin başarılı olmasıyla birlikte, 31 numaralı Seks Strategemi yardımıyla

öncelikle nefret edilen baş düşman ve onun önemli yardımcıları arasına, daha sonra 3 numaralı strategemi sonuca götüren, nifak tohumları ekilir.

35.6 Silah Olarak Müzik

İ.Ö. 7. Yüzyılda Qin İmparatorluğu'nun batısında bulunan Rong'un azınlık halkı güçlendi. Rong'un hükümdarı, bir zamanlar, temsilcisi You Yu'yu hediyelerle Qin'e yollamıştı. Qin Dükü Mu (659-621), You Yu'nun ne düşündüğünü tespit etmek için, onu, hükmetmenin doğru yolu üzerine yapılan bir konuşmada denedi. You Yu'nun siyasi uzak görüşlülüğü Dük Mu'yu telaşa düşürdü. You Yu gittiğinde, Dük saray katibini çağırttı ve ona şöyle dedi: "Duyduğuma göre komşu ülkelerden birindeki bir bilge, düşman ülkelere huzursuzluk veriyormuş. You Yu böyle akıllı bir adam, ve bu durum bana endişe veriyor. Ne yapabilirim?" Saray katibi Liao cevap verdi: "Bildiğim kadarıyla, Rong hükümdarının sarayı bir hayli uzakta ve terk edilmiş. Rong hükümdarı merkez devletlerinin müziğini hiç duymadı. Majesteleri ona birkaç bayan dansçı ve bayan şarkıcıyı hediye etsinler ve onu bununla devletsel ilişkilerde rahatsız etsinler. Bunun dışında ondan, You Yu'nun geri çağrılmasının ertelenmesini de rica ediniz. Böylece onun etkisini ortadan kaldırabiliriz. Öncelikle hükümdar ve danışmanın arası açılırsa, Rong imparatorluğuna karşı planlar kurabilirsiniz." Hükümdar söylenilenleri kabul etti ve You Yu'nun daha geç dönmesini sağlamak için, saray katibi Liao'yu 16 bayan şarkıcı ile birlikte armağan olarak Rong Hükümdarına yolladı.

Rong Hükümdarı hediyeyi kabul etti, ve bayan şarkıcıları gördüğünde, öyle bir sevindi ki, sınırsız bir içki alemi düzenledi ve tüm zamanını kızların şarkılarına harcadı. Yıl sonuna kadar mera alanlarını değiştirmediği için sığırların ve at sürülerinin yarısı açlıktan öldüler. You Yu nihayet geri döndüğünde ve Rong Hükümdarı'na sitem ettiğinde, hükümdar onun dediklerine kulak asmadı. Böylece You Yu kendi bildiği gibi hareket etti ve Qin'e gitmek için yola koyul-

du. Qin'li Dük Mu onu büyük bir saygıyla karşıladı, kendisini başbakan yardımcısı yaptı ve onu Rong İmparatorluğu'nun topografik şartları ve askeri gücü konusunda bilgilendirdi. İstediği bilgileri elde ettikten sonra, İ.Ö. 623 yılında ordusunu harekete geçirdi, Rong'a saldırdı ve topraklarını 1000 mil civarında genişletti.

Bu olayı ona, yasaların yanında aldatıcı yönetme tekniklerinin de propagandasını yapan, *Han Fei Zi* (*Üstad Han Fei,* kysl. Wilmar Mögling: *Die Kunst der Staatsführung: Die schriften des Meisters Han Fei,* Leipzig 1994, S. 87 ve sonrası) adlı eserin kendisine ithaf edildiği, hukuk okulunun en önemli temsilcisi Han Fei (ölüm : İ.Ö. 233) nakletmiştir. Dük Mu, güzel kadın strategemi (Nr. 31) sayesinde, Rong hükümdarının hükümet işlerinden uzaklaşmasını, imparatorluğunu yoksullaştırmasını ve nihayet danışmanı You Yu'yu ciddiye almamasını sağlamıştır. Böylece nifak sokma strategemi (Nr. 33) ve Güçkırma Strategemi (Nr. 19), You Yu'nun Qin'in hizmetine girerek, bu devletin Rong İmparatorluğu'nu fethetmesi ve ayrıca gücünü hatırı sayılır bir biçimde artırması başarılarıyla sonuçlanmıştır.

35.7 Örtülü Burun

"Wei Kralı, Chu Kralı Huai (328-299)'ye güzel bir kadın hediye etti. Kral Huai buna çok sevindi. Esas karısı Zheng Xiu, kralın güzel olanı sevdiğini bilmekte ve bu yüzden de aynı şekilde kendisi de güzel olanı, [yani] kraldan çok daha fazla sevmekteydi. Evin esas hanımı elbise ve süs olarak güzel kadının istediklerini seçti ve ona verdi. Kral: 'Benim karım yeniyi sevdiğimi biliyor. Kendisi yeniyi benden daha fazla seviyor. Bu saygılı erkek çocuğun ailesine karşı takındığı tutum, sadık bir uyruğun efendisini takip ediş biçimidir.' Kralın esas karısı, kralın onu kıskanmadığını bilmekteydi. Bu yüzden yeni gelene: 'Kral sizi çok seviyor, fakat burnunuzu beğenmiyor. Kralı gördüğünüzde burnunuzu örtün ki böylece kral sizi sonsuza kadar sevsin' dedi. Yeni gelen eş bu sözleri dikkate aldı. Kralı her gördüğünde, burnunu örtmekteydi. Kral esas karısına : 'Yeni gelen eş beni gördüğünde, sürekli olarak burnunu örtüyor. Niçin?' diye sordu.

Karısı: 'bilmiyorum' diye yanıtladı. Kral aynı soruyu bir kez daha öfkeyle sordu. Kadın: 'Kısa bir süre önce yeni gelenin, kralın kokusunu çekemiyorum dediğini duydum' diye cevap verdi. Kral uşağına öfkeyle bağırdı: 'Yeni gelenin burnunu kopartın!' Kralın karısı uşağı önceden uyarmış ve şöyle demişti: 'Kral konuşur konuşmaz, onun emrini derhal yerine getirmek zorundasın' Bunun üzerine uşak kılıcı çekti ve yeni gelen eşin burnunu kesti."

Bu hikaye, kökleri İ.Ö. 3. Yüzyıla dayanan *Üstad Han Fei* adlı eserde yer almaktadır. Altı gizliliğin üçüncüsünü canlandırmaktadır. Altı gizlilikle iddia edilen ilk bakışta hükümdarın egemenliğinin görünmeyen tehlikeleridir. Üçüncü gizliliğin, görünüş ve benzerlikle alakası vardır. Uyruklar bir konuya yanlış bir görüntü vererek, konu gerçekten öyle göründüğü için, hükümdarın gerçeği karıştırmasını sağlarlar. Hükümdar, yanlış gerçeklik görüntüsüne dayanarak uyruğa yararı dokunan yanlış bir karara varır.

Hikayede, kralın çok beğendiği yeni gelen güzel kadın, Zheng Xiu'nun varlığını tehdit etmektedir. Zheng Xiu kendi yaşamını garanti altına almak için strategemler uygulamak zorundadır. Başka bir seçeneği yoktur, hukuki çareler, emri altında değildir. Güzel kadın yeni bir metrestir. Buna karşılık Zheng Xiu yaşlı öncel yahut kralın karısıdır. Kadın böyle güç bir pozisyondan uygulamaya geçmektedir. "Normal" şartlarda güzel kadını saldırgan bir tavırla karşılaması gerekir. Fakat Zheng Xiu'nun hedefi, güzel kadını ortadan kaldırmak ve kralın sevgisini yeniden kazanmaktır. Güzel kadına açıkça saldırmak akıllıca bir davranış olamazdı, zira kral onu sevmekteydi. Kral Zheng Xiu'ya sinirlenebilirdi. Bu yüzden güzel metresin uzaklaştırılmasını kurnazca yerine getirmek zorundaydı.

Zheng Xiu, güzel metrese karşı dostça (10 numaralı strategem) davrandı ve metresin güvenini kazanır kazanmaz ona yanlış bir tavsiyede (7 numaralı strategem) bulundu. Zheng Xiu'nun dost çevresi güzel metresle ilgili olarak kralı öylesine etki altına aldılar ki o da Zheng Xiau'ya güvendi ve 10 numaralı strategemin kurbanı oldu. Zheng Xiu tarafından kendisine verilen, onunla güzel metresin arasına nifak sokan (33 numaralı strategem), yanlış yanıtın doğruluğuna inandı. Güzel metresin kralın önünde niçin burnunu örttüğü sorusuna Zheng

Xiu önce "bilmiyorum" şeklinde bir yanıt verdi. Yani cevap vermekten kaçındı. Kral ikinci kez sorduğunda, Zheng Xiu, güzel metresin kralın vücut kokusunu çekemediğini söyledi. Zheng Xiu önce, soruya ne cevap vereceğini bilemiyormuş gibi davrandı (27 numaralı Strategem). Bu durumda kral, onun takındığı sahte tavırdan, ona karşı verilecek cevabın çok saygısızca olmak zorunda olduğu duygusuna kapılmalıydı. Bu kralın, güzel metresin niçin burnunu örttüğünü öğrenme isteğini güçlendirecekti. Bir kez daha sordu. O anda Zheng Xiu güya istemeyerek cevap verdi. Zheng Xiu, burada 16 numaralı strategemi uyguladı:, Kralı önce, "tiksindirici" bir şekilde verilen cevabın içeriğinin gerçek olduğuna iyice inandırmak için, çırpındırdı.

Zheng Xiu geniş kapsamlı plan çerçevesinde uşağı kesin itaatli olma konusunda uyardı. Burada söz konusu olan 12 numaralı strategemin uygulanmasıdır. Zheng Xiu, kralın öfkeleneceğini ve uşağa, güzel metrese birşey yapması emrini vereceğini önceden biliyordu. Bu şansı ne istediğini bilir bir şekilde değerlendirdi ve emriyle onun bir yerlere kaçmasını engelledi. Meseleyi hallederken kendi ellerini kirletmedi. Bu noktada 3 numaralı strategemi uyguladı. Bununla birlikte Zheng Xiu'nun bir dizi strategemi düzenlediği ince bir strategemik analiz ortaya çıktı. Strategemlerin hepsi bir eylem içine sokularak birbirinin içine geçirilmişlerdir. Yani bir Zincirleme Strategem mevcuttur.

Bay Lü'nün İlk ve Sonbaharı adlı İ.Ö. 3. Yüzyıla ait eser, önemsiz ve önemli olanın titiz bir şekilde hesap edilmesi gerektiğini önermektedir. Bu bir zincirleme strategemin analizi içinde geçerlidir. Bütün strategemler benzer öneme sahip değildirler. Zheng Xiu'nun amacı, kralın güzel metresi terk etmesidir. Bundan dolayı en önemli strategem 33 numaralı strategemdir. Zheng Xiu tarafından uygulanan diğer 3, 7,10,12,16 ve 27 numaralı strategemler bu strategeme yardımcı olmaktadırlar.

35.8 Judit Holofern'i Yeniyor

Holofern'in 20 günlük kuşatmasından sonra Betulia'daki durum ümitsizdi (bkz. 19.19). Halk, açlıktan ölmek üzereyken kentin tes-

lim olmasını istedi. İsrail halkının hükümdarı Ozias ise, beş gün daha dayanmak, eğer yardım gelmesze, boyun eğmek istemekteydi. Şehirde genç dul Judit yaşamaktaydı. Judit olağanüstü güzeldi. Tanrının emirlerine harfiyen uymaktaydı. Ozias'ın şehri verme düşüncesine kesinlikle katılmamaktaydı. Bundan dolayı yaşlı Chabri ve Charmi'yi çağırdı. Bunlar Judit'e geldiler. Judit onlara, planı olduğunu, bu amaçla kenti terk edeceğini bildirdi. Yaşlılar gittiğinde, Judit yatak odasına doğru yöneldi ve bir tövbe elbisesi giydi. Daha sonra başının üzerinde kül gezdirdi, Tanrının önünde diz çöktü ve yalvardı: "Bana yok sayacağım dayanma gücü, ve harap edeceğim güç ver! Zira onu bir kadın eli gerçekleştirirse, bu senin isminin eseri olacaktır" **[3 numaralı strategemin uygulanmasında Tanrı'dan yardım istemek].**

"Tanrım, sen atam Simeon'un Tanrısı, halkımın geçmişteki ve gelecekteki Tanrısı sen, göğün ve yerin ve denizlerin efendisi, sen yarattığın her şeyin kralı, duy benim duamı: Halka karşı savaşan, birlik kurduğun bu adamların umutlarını boşa çıkartmak ve onları perişan etmek için sözlerime güç ver [...]!" (Deutsche Bibelgesellschaft [Hg.]: *Die Bibel in heutigem Deutsch,* 2. Aufl., Das Alte Testament, Stuttgart 1982, S. 868).

Tanrıya ettiği duasını bitirdikten sonra, Tanrının huzurunda diz çöktüğü yerden kalktı. Hizmetçi kızı çağırdı, alt kata indi, tövbe ve dul kadın kıyafetini çıkardı. Daha sonra yıkandı, güzel kokular süründü, saçlarını ustaca düzenledi, başına bant taktı, tören kıyafetlerini giydi, ayağındaki sandaletleri bağladı, koluna bantlar, bilezikler, kulağına küpeler, parmaklarına yüzükler, kısaca bütün mücevherlerini taktı. "Ona rastlayan insanların gözlerini kamaştıracak kadar güzel olmak istemekteydi" (*Die Bibel in heutigem Deutsch,* a.g.y.) **[31 numaralı Seks Strategemi'nin Hazırlanışı].**

Tüm bu mücevheratı kötü bir zevkten dolayı değil faydalı bir düşünce nedeniyle takmaktaydı. Bundan dolayı Tanrı onun güzelliğini öyle bir arttırdı ki, herkesin gözünde rakipsiz bir çekiciliğe büründü. Bunun üzerine hizmetçisine bir şişe şarap, bir kap yağ, kızarmış un, incirli kek, ekmek ve peynir hazırlattı ve yola koyuldu. Kentin kapısına geldiğinde, orada, onu bekleyen Ozias ve kentin

yaşlılarıyla buluştu. Hepsi ilk bakışta Judit'in güzelliği karşısında hayrete düştü. Fakat ona hiçbir soru yöneltmediler, aksine geçip gitmesine izin verdiler ve: "Babalarımızın Tanrı'sı merhametini esirgeme ve kalbinde kararlaştırdığını onun gücüyle başarıya ulaştırt, Kudüs üzerinde *senin övgün* ve azizlerde ve adaletlilerin çoğunda senin adın durmakta." Orada hazır bulunan herkes, hep bir ağızdan : "Amin, Amin!" diye bağırdılar. Fakat Judit hizmetçisiyle kapıdan geçti ve Tanrı'ya dua etti. Gün doğarken dağdan aşağı indiğinde, Asur ileri karakolu na ulaştı. Karakol görevlileri onu durdurdular ve : "Nereden geliyorsun ve nereye gidiyorsun?" diye sordular. "Ben İbraninin kızıyım. Onlardan habersiz çıkıp gittim çünkü onlar sizin avınız olacaklar, zira onlar size karşı aşağılandıklarından, sizin *merhametinize sığınmak* için, *size* istekli bir şekilde teslim olmak istememektedirler. Bu yüzden şöyle düşündüm kendi kendime: Bunların sırlarını açıklamak ve ordusundan tek bir askeri dahi kaybetmeksizin bunları hangi yollarla yenebileceğini göstermek için, ordu komutanı Holofern'in huzuruna çıkmalıyım" **[Yaratıcı Strategem, Nr.7; Tuzak-Balık-Strategemi, Nr. 17]** diye yanıtladı. Adamlar onu Holofern'in çadırına götürdüler ve kendisine bildirdiler.

Gençliğimde okuduğum, burada bilhassa kullanılan, İncil baskısı (Eugen Henne; Osmund M. Graeff: *Das Alte Testament. Als Auswahl*, Paderborn 1947, s. 360), tam metin içerisinde yer alan şu parçayı doğrudan doğruya biraraya getirdiğinden dolayı, ben, kısaca, günümüz Almancasındaki İncil'den alıntı yapıyorum:

"Judit'in geliş haberi çadırdan çadıra yayıldığında tüm karargah büyük bir heyecana kapıldı. Judit, Mareşalin çadırının önünde, Holofern haberdar edilene ve içeri alınana kadar beklemek zorunda kaldığı sırada, bir grup asker etrafını çevirdi. Güzelliği karşısında şaşırmışlar ve onun ait olduğu halkı düşünmeye başlamışlardı. Aralarında: "Böyle kadınlara sahip bir halk küçümsenemez. Bunlardan hiçbirisini yaşatmamalıydık. T[illegible]n dünyayı kurnazca atlatacaklar" şeklinde konuşmaktaydılar (a.g.e., S. 869).

Holofernes çadırın arka kısmında istirahat etmekteydi. Judit'in geldiği kendisine bildirildiğinde, çadırın ön kısmına geldi. Onun

önünde taşınılan gümüş şamdan tüm odayı aydınlatmıştı. Judit, Holofernes ve uşaklarınının karşısında güzelliği ile büyüledi. Judit, saygısını göstermek için Holofernes'in ayaklarına kapandı; fakat uşaklar onu yerden kaldırdılar.

Holofernes ona "Gel!" dedi. "Korkmana gerek yok. Şimdiye kadar, dünyanın kralı Nebukadnezzar'a hizmet etmeye karar vermiş olan, hiçbir insana zarar vermedim. Eğer beni incitici şekilde tahrik etmemiş olsalardı, dağlarda bulunan senin halkına karşı da savaş açmazdım. Senin ülkenin insanları kendi başlarına bela açtılar. Fakat şimdi söyle bana, niçin onlardan ayrıldın ve bize geldin?"

Bunun üzerine Judit Holofernes'e : "Efendim, huzurunda konuşmama izin ver ve sana bildireceklerime kulak as. Söyleyeceklerim hepsi gerçektir. Benim nasihatimi yerine getirirsen, Tanrı seninle eşsiz bir büyük olayı sonlandıracak, ve girişim boşa çıkmayacak. Tüm evrenin efendisi Nebukadnezzar'in yaşadığı ve dünyayı düzelmeye çağırmak için seni gönderecek gücü olduğu kesindir, şimdi söylediğim gerçektir: "Büyük kralın egemenliği altına sadece insanları aldırtmadın, hayır, senin gücünle şimdi vahşi hayvanlar, büyük ve küçük baş hayvanlar ve kuşlar bile Nebukadnezzar ve onun sarayının önünde eğilmişlerdir! Biz senin bilgeliğin ve ruhunun olağanüstü yeteneklerinden haberdar olduk. Tüm dünya senin, imparatorluğun en becerikli insanı olarak yenilmez bir anlayış ve bilgi sahibi olduğunu, savaş sanatındaki mükemmelliğini biliyor **[Tuzak Balık-Strategemi, Nr. 17]**. Sen, efendim, başarız bir şekilde çekip gitmemelisin, daha ziyade ölüm onların hepsini alır, zira siz, birşeyler yapmak için, tanrınızın gazabını kışkırtacak en iyi yoldasınız. Bundan dolayı tanrı sana bu şehri veriyor ki, sen onu topyekün ortadan kaldırasın. Ben bunun böyle olacağını önceden çok net görüyorum, ve halkımı terk etmemin nedeni de budur **[Yaratıcı Strategem, Nr. 7)]**. Evet, Tanrı beni bizzat sana yolladı! Seninle tüm dünyayı hayrete düşürecek işler yapmalıyım! Göklerdeki tanrıya saygımı sunuyor ve ona gece gündüz dua ediyorum! Şimdi seninle kalmak istiyorum, efendim, fakat geceleri dua etmek için vadiye gitmek istiyorum **[Coram Publico Strategemine Hazırlık, Nr. 1]**. Zira Betulia'daki insanlar bu günahı işler işlemez, tanrı beni ibadet

ederken haberdar edecek. Sonra sana geleceğim ve söyleyeceğim. Böylece sen ordunla birlikte yola çıkacak ve saldıracaksın, bunların içinden hiç kimse sana karşı koyamayacak! Seni, Judäa üzerinden Kudüs önlerine kadar götüreceğim ve şehrin ortasına tahtını dikeceğim! Kudüs halkını, çobanı olmayan bir koyun sürüsü gibi, ürküteceksin, ve hiçbir köpek sana hırlamaya cesaret edemeyecek **[Tuzak Balık Strategemi, Nr. 17]!** Tanrı bunu bana açıkça bildirdi, ve sana söylemem için gönderdi **[Yaratıcı Strategem, Nr. 7]."**

Holofernes ve uşakları bu sözlerden oldukça etkilendiler. Judit'in zekiliği karşısında hayrete düştüler. Holofernes ona : "Söz verdiklerini gerçekten yerine getirdiğin takdirde senin tanrın benim tanrım olur: Kral Nebukadnezzar'ın sarayında oturursun ve dünya çapında bir üne sahip olursun!" dedi.

Daha sonra uşakları Judit'i, onun gösterdiği çadıra götürdüler. İçeriye adımını attığı sırada, gece ve gün doğmadan önce ibadet etmek için karargahtan dışarı çıkma ve hükümdarı arama izni istedi. Hükümdar mabeyincilerine, rahatlıkla çıkması için emir verdi **[Coram Publico Strategeminin Hazırlanması, Nr. 1].**

Judit, üç gün boyunca bu şekilde Asur karargahında yaşadı. Geceden geceye vadiye gitti **[Coram Publico Strategeminin Hazırlanması, Nr. 1].** Orada Betulia'nın aşağısındaki bir pınarda banyo yaptı ve sudan çıktığında, sürekli olarak İsrail'in tanrısına, onu İsrail'in kurtuluşu yolunda ilerletmesi için dua etti. Temizlenmiş bir şekilde karargaha geri döndü ve tüm gün boyunca çadırının içerisinde kaldı. Akşama doğru yine orada yemeğini yedi.

Dördüncü gün Holofernes büyük bir ziyafet verdi. Mareşalin kişisel işlerini yerine getirmekle görevli olan Hadım ağası Bagoas'a : "Esenliği için seni sorumlu tuttuğum İbrani kadına git. Buraya gelmesi, bizimle yiyip içmesi için onu kandır. Böyle görkemli bir kadınla birlikte olmazsak çok yazık olur. Onu kendimize almazsak, bizimle alay eder!" **[31 numaralı Judit'in Seks Strategemi etkisini göstermeye başlıyor.]** dedi.

Böylece Bagoas Judit'e gitti ve onu ziyafete davet etti. Judit ayağa kalktı ve eğlence kıyafetini giydi ve bütün takılarını taktı. Hizmetçisi önceden Mareşal'in çadırına gitti ve Holofernes'in karşısına

Judit'in Bagoas'tan aldığı, üzerinde yemeğini yiyeceği, halıları yere serdi. Daha sonra Judit içeri girdi ve yerini aldı. Holofernes'in kalbi Judit'in bakışları karşısında yerinden çıkacak gibi oldu; Tüm duyguları Judit'e sahip olma dileğinde birleşti. Judit'in bakışıyla daha fazla havaya girdi ve hayatı boyunca hiçbir gün içmediği kadar çok şarap içti.

İlerleyen saatlerde Mareşal'in hizmetlileri hızla çadırı terk ettiler. Bagoas, hizmetçilerin Mareşal'i rahatsız etmemeleri için, çadırı dışarıdan kilitledi. Herkes uzayıp giden ziyafetten oldukça yorgun düşmüş bir vaziyette uyumaya gitti. Geride Judit Holofernes'in yalnız başına çadırında kaldı. Holofernes'de oldukça içkili bir şekilde yatağında yatmaktaydı. Judit hizmetçisine, o dışarı gelene kadar, çadırının önünde beklemesi emrini verdi, zira her sabah olduğu gibi, dua etmek için, karargahtan dışarı gitmek istemekteydi. Bagaos'a da aynısını söyledi **[Coram Publico Strategemi, Nr.1'e hazırlık].**

Yani herkes uzaklaşmıştı. Çadırda, geriye sadece Judit ve Holofernes kaldı. Judit, Holofernes'in yatağının başında durdu ve kısık sesle dua etti: "Efendim, İsrail'in tanrısı, bana güç ver ve ellerimin neyi başarmak istediğini bu saat içerisinde gör ki müjdelediğin ve senin yardımına duyduğum güvenle başarabildiğim, kentin Kudüs'ü yeniden kurabilesin."

Bu sözlerden sonra yatağın baş kısmında yer alan sütunlara doğru ilerledi ve aşağıya doğru asılı duran kılıcı gevşetti. Kılıcı kınından çektiği sırada, Holofernes'in saçlarına dokundu ve dua etti: "Şu anda bana güç ver, tanrım!" Sonra kılıcı ensesine iki kez indirdi, kafasını kopardı **[Kafa Vuruşu Strategemi, Nr. 18]**, sütunlardan sinek ağını aldı ve bedeni yere yuvarladı. Dışarı çıkarçıkmaz, Holofernes'in başını hemen hizmetçisine teslim etti ve bunu seyahat çantasının içine saklamasını emretti. Daha sonra her ikisi her zaman yaptıkları gibi, *dua etmek istermişçesine dışarı çıktılar*, *Asur karargahını* geçtiler **[Coram Publico Strategemi'nin başarılmış uygulanımı, Nr 1]**, fakat sonrasında Judit'in aradığı vadiye gitmediler, Betulia dağına çıktılar ve kent kapısına ulaştılar. Judit duvar üzerindeki muhafızlara uzaktan seslendi: "Kapıları açın; zira gücünü İsrail'e göstermiş olan Tanrı bizimle birlikte." Büyük ve küçük herkes

koşarak geldi; çünkü onların artık geri dönebileceklerini zannetmemekteydiler. Meşaleler yakıldı, ve herkes onların etrafına doluştu. Judit yüksek bir yere çıktı ve sessiz olunmasını rica etti. Herkes sustuğunda, Judit konuşmaya başladı: "Güvendiğimiz, bizi terk etmemiş olan, tanrımıza şükredelim! Bana, hizmetçisine, İsrail oğullarına verdiği, merhamet vaadini yerine getirdi. Benim elimle halkının düşmanını bu gece öldürdü. **[3 numaralı strategemin uygulayıcısı olarak Tanrı, "Başkasının hançeriyle öldürmek"!]**

Benimle olan, beni korumuş olan tanrının yaşadığı tamamen doğrudur: Benim bir bakışım Holofernes'i baştan çıkardı ve onun sonunu getirdi **[Seks Strategem, Nr. 31]**; benim bedenime dokunmadı ve beni lekelemedi!" O anda herkes Tanrı'ya dua etti ve ona şunları söylediler: "Sayende düşmanlarımızı harap ettiği için, Tanrı seni gücüyle kutsadı!" **[Olayın strategemik yorumu: Kurtarıcı hareketin asıl yaratıcısı Judit değil, Tanrı'dır.]**

Ozias Judit'e şunları söyledi: "Dünyadaki tüm kadınlardan önce yüce tanrı seni kutsadı. Göğü ve yeri yaratan, düşmanlarımızın liderinin kafasını kopartmaya seni yönlendiren Tanrı'ya şükürler olsun". **[Eylemin, Tanrı'nın rolünü vurgulayan, tekrarlanan strategemik yorumu]**

Judit o anda söylenilenlerden çok etkilendi : "Kardeşim, tavsiyemi dinle! Holofernes'in başını al ve onu kent duvarının yukarısına as. Daha sonra içinizden birini lider seç. Güneş doğar doğmaz, savaşabilir bütün erkekler silahlara davranacaklar ve harekete geçecekler. Sanki Asur ileri karakolunu basacakmışsınız gibi bir görüntü vermelisiniz. Bunu tabii ki yapmayacaksınız **[Provokasyon Strategemi, Nr. 13]**. Fakat Asurlu askerler silahlarınızı almayacaklar, hızla ana karargaha geri çekilecekler ve orada subayları uyandıracaklar. Subaylar uyandıktan sonra doğru Holofernes'e koşacaklar, fakat onu canlı bulamayacaklar. Bunun üzerine bir panik olacak **[Chaos Strategem, Nr. 20]**. Asurlular sizden kaçacaklar, ve siz onları kovalayabilir ve kaçarken toplu olarak öldürebilirsiniz [...]"

Şafak sökerken Betulia'nın adamları Holofernes'in başını kent duvarının dışına astılar. Sonra silahları aldılar, muharebe birliklerine ayrıldılar ve aşağıya, şehirden ovaya doğru giden yola çekildiler.

Asurlu gözcüler bunu görür görmez subaylarına bildirdiler. Subaylar bu haberi üstlerine ve ana karargahtaki diğer subaylara bildirdiler. Hepsi Mareşal'in çadırına geldiler ve Bagaos'a şunları söylediler: "Efendimizi uyandır! Yukarı kentteki köpekler aşağıya gelmeye cesaret ettiler ve bize saldırmak istiyorlar; bunlar muhtemelen yaşamlarından bezmişler!"

Bagoas çadıra gitti ve Holofernes'in hâlâ Judit'le yattığını düşündüğünden, yatak odasının perdesine eliyle vurdu. Hiç kimse cevap vermeyince, perdeyi açtı, içeri girdi ve yatağın önünde uzanmış bir şekilde, Holofernes'in başsız bedenini gördü. O anda Bagaos çığlık attı, inledi ve elbiselerini parçaladı. Daha sonra çadırın öte tarafına, Judit'in kaldığı yere koştu. Onu bulamayınca, hızla dışarıya subayların yanına gitti ve bağırdı: "Hainler bizimle yanlış bir oyun oynadılar **[geç kalınmış durum analizi!]**! Bir ibrani karı tek başına, Kral Nebukadnezzar ve onun tüm hükümdarlık sülalesi üzerinden rezalet ve namussuzluk getirmeyi başardı! Gördünüz mü: Orada yerde Holofernes'in başsız bedeni yatmakta!" Subaylar dehşetten şaşkına dönmüş bir haldeydiler. Elbiselerini parçaladılar, ve feryatları karargahın her tarafından duyuldu.

Çadırlarındaki askerler Mareşalleri'nin öldüğünü öğrendiklerinde, onlarda dehşete kapıldılar. Korku her taraflarını sardı *[18 ve 19 numaralı strategemlerin etkileri]*, artık hiç kimse karargahta kalmak istememekteydi. Kısa bir süre içerisinde ordunun bütünlüğü çözülmeye başladı *[20 numaralı strategemin etkisi]*, ve ovadaki tüm yollar ve dağlar asker kaçaklarıyla dolup taşmıştı. Betulia etrafındaki dağlık bölgelerde karargahlarını kurmuş olan birlikler de kaçtılar. Şimdi Yahudiler saldırmaktaydılar. Eli silah tutan bütün erkekleri topladılar.

Ozias, Betomestajim, Bebai, Choba ve Kola kentlerine, son olayları bildirmek ve istisnasız bütün erkekleri düşmanın takip edilmesi ve ortadan kaldırılmasına yönelik olarak harekete geçirmek için, haberciler yolladı. Bunun üzerine tüm İsrail bir adamın üzerine saldırır gibi Asurlulara saldırdılar ve onları Choba'ya kadar kovaladılar. Gilead dağlarından ve Galilea'dan gelen adamlar da gerilemiş olan orduyu önden ve yandan yakaladılar, çok ağır kayıplar verdirdiler ve Şam'a kadar kovaladılar.

Haham Joakim Kudüs'ün tüm yaşlı ileri gelenleriyle birlikte, Judit'i görmek için Betulia'ya geldi. Judit karşılarına çıktığında hep bir ağızdan onu övdüler ve şöyle dediler: "Sen Kudüs'ün şanı, İsrail'in sevinci ve halkımızın gururusun. Bir erkek gibi hareket ettin, ve bekareti sevdiğin, kocanın ölümünden sonra hiç kimseyi tanımak istemediğin için de korkusuz bir yüreğe sahipsin. Bu yüzden Tanrı'nın eli seni güçlendirdi **[3 numaralı strategemin ima edilmesi]**, ve bundan dolayı sonsuza kadar kutsandın." Tüm halk : "amin, amin!" diye bağırdı.

Asurlu sıradan askerlerin Judit'e karşı, Asurlu Mareşal ve muhafızlarından daha şüpheci yaklaşmaları dikkate değerdir. Holofernes strategem bilgisi olan bir Çinli olmuş olsaydı, tüm seks düşkünlüğüne rağmen eğlence gecesi bir nöbetçiye çadırdaki bir gözetleme deliğinden Judit'i gözetlemesini emrederdi. Aquin'li Thomas (1225 / 26-1274), Judit'in tamamen hakim olduğu olayı hiç te küçümsenmeyecek bir karmaşıklıktan basit bir yalana indirgediği *Summa Theologica* adlı eserinde Judit'in Zincirleme Strategeminden övgü dolu sözlerle bahsetmektedir:

"Kitapta, bazıları [...] kusursuz faziletleri yüzünden değil aksine fazilete doğru özendirmelerinden dolayı anılmaktadırlar: Çünkü onların içinde, bazı haksız şeyler yapabilmeye yönelten, övülmeye değer bir duygu kıpırtısı olmuştur. Judit, Holofernes'i kandırdığı için değil aksine halkının selameti için duyduğu aşırı üzüntüden kendini tehlikeye atması nedeniyle övgüye değerdir. Bununla birlikte sözlerinin mecazi anlamda doğru olduğu da söylenebilir." *(Die deutsche Thomas-Ausgabe: vollständige ungekürzte deutsch-lateinische Ausgabe der Summa Theologica,* 20. Cilt: Tugenden des Gemeinschaftslebens, Heidelberg 1943, S. 148)

Aqino'lu Thomas kurnazlıktan değil, sadece yalandan bahsederken Judit, *Shenjing Shenhua Gushi (Kutsal Kitaptan Mitoslar ve Hikayeler,* Şangay 1988) adlı çizgi romanda şu sözleri sarfetmektedir: "Kentin kapılarını açmamalı ve teslim olmamalıyız. Eğer teslim olursak, Asurlular kentimizi soyup soğana çevirirler ve halkımızı öldürürler. Bir strategem düşündüm (wo xiangchu yi ji). Bu strategem sayesinde onların kendi kendilerine çekip gitmelerini sağlayacağım."

Fısıh Bayramı diye bilinen Mayasız Ekmek Bayramı yaklaşıyordu (Luka 22,1). Başrahiplerle ve halkın yaşlı ileri gelenleri biraraya geldiler [...] ve İsa'nın onları kurnazlıkla tutuklayabileceği ve öldürebileceği ile ilgili öğütler aldılar (Matta 26, 34).

O anda Şeytan Yahuda'ya girdi (Luka 22, 3). **[14 numaralı Parazitler-Strategemi ve 3 numaralı Temsilci Strategemi' nin Şeytan sayesinde uygulanışı; Yahuda bir strategem kurbanıdır ve bundan dolayı da günahsızdır; Strategemik açıdan bu olayın tek başına sorumlusu olan Yahuda'ya yardımcı olan Şeytan'dır; Şeytan'ın öyle ya da böyle karar verebileceği (bkz. 17.18) gerçek bir Şeytana uyma sahnesi tasvir edilmemektedir].** Yahuda gitti, başrahipler ve tapınak görevlileriyle, İsa'yı onlara nasıl teslim edeceğini konuştu. Onlarda sevinerek kendisine para vermek için anlaştılar. Yahuda kabul etti ve İsa'yı onlara halkın görmeyeceği bir şekilde teslim etmenin uygun bir fırsatını kolladı (Luka 22, 4-6).

Zaman geldiğinde İsa 12 havari ile birlikte sofraya oturdu ve onlara şöyle dedi: "İşkence çekmeden önce, bu Fısıh yemeğini sizinle birlikte yemek için dayanılmaz bir istek duydum. Çünkü size derim ki, Tanrı hükümranlığında tüm anlamı belirinceye dek, bir daha böyle bir yemeğe oturmayacağım. "İsa sonra bir bardak aldı. Teşekkür sunarak "bunu alın ve aranızda paylaşın!" dedi. Size derim ki, Tanrı hükümranlığı gelinceye dek, bir daha bağın bu ürününden içmeyeceğim" (*Die Bibel in heutigem Deutsch,* Stuttgard 1982, Das Neue Testament s.96). **[İsa, Tanrı'yı, herhangi bir insan değil önceden bildirilmiş olan "eserin" tamamlayıcısı olarak nitelendirmektedir; bunlar çarmıha germede 3 numaralı strategemin Tanrısal kullanımını oldukça başarılı bir şekilde uygulayanlar olarak ortaya çıkmaktadırlar].**

Daha sonra ekmeği aldı. Teşekkür sunarak böldü, onlara verdi. "Bu sizin uğrunuza feda edilen bedenimdir. Beni anmak için böyle yapın" dedi. Yemekten sonra onlara bardağı da verdi. "Bu bardak sizin uğrunuza akıtılan kanımla gerçekleşen yeni antlaşmadır. Ama

beni ele verecek olan kişinin eli işte benimkiyle birlikte sofradadır. Çünkü İnsanoğlu kararlaştırdığı gibi gidiyor. Ama kimin aracılığıyla ele veriliyorsa vay o adamın haline!" **[Bu insan açıkça, Şeytan tarafından uygulanmış olan 14 numaralı ve 3 numaralı strategemin kurbanlarından birisidir, bkz. Yukarıda; Sorumluluk strategem uygulayıcısı Şeytan tarafından, 11 numaralı strategeme dayanarak, strategemin kurbanı Yahuda'ya yüklenmiştir].** Bunun üzerine öğrenciler, aralarında bu işi yapacak adamın kim olabileceğini tartışmaya başladılar [...] (Luka 22, 19-23).

İsa daha sözünü bitirmeden bir topluluk belirdi. Topluluğun önünde onikilerden biri, Yahuda adındaki adam yürüyordu. Yahuda, İsa'yı öpmek üzere yaklaşınca **(Strategem Nr. 10)** İsa ona: "Yahuda, insanoğlunu bir öpüşle mi ele veriyorsun?" dedi. İsa'nın çevresindekiler olacakları anlayınca : "Rab, kılıçla vuralım mı?" dediler. İçlerinden biri başrahibin kölesine kılıçla vurduğu gibi sağ kulağını kesti. Ama İsa : "Yeter Bırak!" dedi. Daha sonra kölenin kulağına dokunarak onu iyileştirdi. **[Çarmıha gerilme olayı çerçevesinde İsa'nın bir mucize yaratması ilk ve tektir; Sonraki durumlarda 16 numaralı Serbest Bırakma Strategemi' ni kullanmaktadır].**

İsa, kendisini yakalamaya gelen başrahiplere, tapınak görevlilerine ve ihtiyarlara, "Eşkiyaya karşı çıkarcasına kılıçlarla, sopalarla gelmek mi gerekir?" dedi, "Hergün tapınakta sizinle birlikteydim, bana el sürmediniz" (Luka 22, 47-53) Ama şu an sizin saatinizdir; karanlığın evgemen kesildiği saat!" (*Günümüz Almancasıyla İncil,* a.g.e., S. 97). **[3 numaralı Temsilci ve 16 numaralı Serbest Bırakma Strategemi uygulayıcısı olarak Tanrı].**

İsa'yı yakalayıp başrahibin evine götürdüler [...] İsa'yı tutuklamış olan adamlar onunla alay ettiler ve ona oldukça kötü davrandılar. Gözlerini bağlayıp, "Peygamberleğini göster bakalım, sana vuran kim?" diye sordular. Ve kendisine daha bir sürü küfür yağdırdılar (Luka 22, 63-65). **[Her şeyi derhal engelleyebilecek mucizevi güce sahip olan İsa burada 16 numaralı Serbest Bırakma Strategemini, 27 numaralı strategeme yönelik suçlamalarla birlikte, kullanmaktadır].**

Gün doğunca halkın ihtiyarları, başrahipler ve din bilginleri toplandılar ve İsa'yı kurullarına götürdüler. "Söyle bize, sen Mesih misin?" diye sordular. **[İsa, -ileride Herodes'in önünde olduğu gibi- susmak yerine, konuşuyor, daha doğrusu karşı tarafta büyük bir antipati yaratan cevaplar veriyor: Provokasyon Strategemi, Nr. 13].** İsa onlara, "Eğer söylersem iman etmeyeceksiniz ve soru sorarsam yanıtlamayacaksınız. Ama bundan böyle İnsanoğlu, kudretli Tanrı'nın sağında oturacaktır" dedi. Tümü birden, "Öyleyse sen Tanrı'nın oğlu musun?" diye sordular. İsa, "öyle olduğumu kendiniz söylüyorsunuz" diye yanıt verdi. Bunun üzerine, "Bundan böyle tanığa ne gerek var? İşte kendi ağzından duyduk" dediler. (Luka 22, 66-71).

Sonra bütün kurul üyeleri kalkıp İsa'yı Pilatus'a götürdüler. O'nu suçlamaya başladılar: "Bu adamın halkımızı yoldan saptırırken yakaladık" dediler, "Kayser'e vergi ödememizi önlüyor, kendisinin Mesih olduğunu söylüyor, krallık taslıyor." Pilatus İsa'ya sordu: "Sen Yahudilerin Kralı mısın?" İsa, "Söylediğin gibidir" diye cevap verdi. Pilatus, başrahiplere ve topluluğa, "Bu adamda hiçbir suç bulmuyorum" *dedi. Ama onlar üstelediler: "Halkı karıştırıyor.* Yahudiye'nin bir ucundan öbür ucuna öğretisini yayıyor. Galile'den başladı, bu kente kadar geldi."

Pilatus bunu duyunca, "Bu adam Celileli mi?" diye sordu. Herodes'in yönetimindeki bölgeden geldiğini öğrenince, onu o sırada Kudüs'te bulunan Herodes'e gönderdi. Herodes, İsa'yı görünce çok sevindi. Çoktandır O'na ilişkin haberleri duyduğu için O'nu görmek istiyor, O'nun yapacağı bir mucizeye tanık olmak istiyordu. İsa'ya birçok soru sordu, ama O hiçbirisine yanıt vermedi. **[İsa, -Yahudi konseyinin önündeki gibi- konuşmak ve bununla birlikte Herodes'e yaklaşmak ve onu muhtemelen kendisine kazandırmak yerine, sessiz kalarak, karşı tarafta en büyük anti-patiyi uyandıracak tepkiyi seçmiş oluyor: İsa, yeniden Provokasyon-Strategemini uyguluyor.]**

"Sanık, yargıcın Yahudilerin kralı olmak [...] şeklinde uydurulmuş iftira ile ilgili bir çok kez sorduğu sorudan uzak durmalıydı" Fakat İsa, "susmakta direndi ve mahkeme emrine uymama durumunu

yerine getirdi". "Yargıca karşı bu tip bir davranış, gerçek [...] bir dik kafalılık, itaatsizliktir. Bir sanığın yargıcın soruları karşısında susması kesin olarak itaatsizlik sayılır [...]" İsa'nın, "çarmıha gerilmesinin doğrudan doğruya sebebi" itaatsizliğidir (bkz. Alexander Demandt [Hg.] : *Macht und Recht: Grosse Prozesse in der Geschichte,* München 1990, S. 55-58).

Başrahiplerle dinsel yorumcular orada durmuş, sert sözlerle İsa'yı suçluyorlardı. Herodes'le askerleri de O'nu küçümseyerek alaya aldılar **[İsa'nın suskunluğu bu kadar ilerlememiş olsaydı böyle bir şey olmazdı].** Heredos onu parlak bir giysiyle sarıp Pilatus'a geri gönderdi.

Pilatus, başrahiplerle başkanları ve halkı biraraya topladı. Kendilerine şöyle dedi: "Siz bu adamı bana halkı saptırıyor diye getirdiniz. Oysa ben bu adamı sizin önünüzde sorguya çektim ve kendisini suçladığınız konularda O'nda hiçbir suç bulamadım. Herodes'de bulmamış olmalı ki, O'nu bize geri gönderdi. O'nun ölümü gerektirecek hiçbir suç işlemediği ortadadır. Bu yüzden O'nu dövüp salıvereceğim "(Luka 23, 1-16). Başrahipler ve ihtiyarlar, halkı, **[Temsilci-Strategemi, Nr. 3]**, Barabbas'ın [serbest bırakılması ve İsa'nın öldürülmesi] [için] ikna etmek istediler (Matta 27.20).

Ama onlar hep bir ağızdan, "Yok et bu adamı, bize Barabbas'ı salıver!" diye bağırdılar. Barabbas, kentte çıkan bir ayaklanmaya katılmaktan ve adam öldürmekten hapse atılmıştı. İsa'yı salıvermek isteyen Pilatus onlara yeniden seslendi. Onlar ise, "Çarmıha ger, çarmıha ger!" diye avaz avaz bağırdılar. Pilatus üçüncü kez sordu: "Neden? Bu adam ne kötülük yaptı ki? Ben onda ölüm cezasını gerektirecek hiçbir suç bulamadım. Bu nedenle onu dövmek ve daha sonra da serbest bırakmak istiyorum" Ne var ki onlar, yüksek sesle bağrışarak İsa'nın çarmıha gerilmesi için direttiler ve sonunda bağırışları baskın çıktı (Luka 23, 18-23).

Pilatus hiçbirşey elde edemediğini aksine gürültü patırtının git gide arttığını görünce, onların isteğinin yerine getirilmesine karar verdi. İstedikleri adamı- başkaldırmaktan ve adam öldürmekten hapse atılmış olan adamı- salıverdi. İsa'yı ise kırbaçlattı ve çarmıha gerilmesi için teslim etti (Matta 27, 24-26). Teslim ederken de şun-

ları söyledi: "Bu olayın gelişiminde ben suçsuzum. Tanıksınız" **[Pilatus kendisini, ona dolaylı olarak 3 numaralı stratagemin uygulanmasını yükleyen kalabalığın, suçsuz aracısı, olarak gösteriyor.]** O anda halk hep bir ağızdan : "Onun kanı bizim ve çocuklarımızın üzerine gelsin!" diye bağırdılar **[Halk, temsilcisiz, parçacıklardan oluşmuş bir çeşit kalabalık olduğundan, bu sözler sadece kendilerini 25 numaralı strategemin yardımıyla açıklayan bu bireyleri müşterek bir kendi kendini mahkum etme içerisinde yorumlatan kişilerle ilgilidir,** bkz. Gerhard Otte: *Neues zum Prosezz gegen Jesu?, Neue Juristische Wochenschrift,* München Heft 14, 1992, S. 1025)].

Sonra İsa'yı çarmıha germeye götürdüler (Matta 27, 32).

"Kafatası" denilen yere vardıklarında onu orada çarmıha gerdiler [...] Fakat İsa :"Baba, onları bağışla" dedi, "zira ne yaptıklarını bilmiyorlar" (Luka 23, 34a). **[Fark edilmeyen bir entrikanın önceden bilinmeyen icracısının isabetli bir özelliği; strategem kurbanının hiçbir şey sezmemesi hilenin doğallığından kaynaklanmaktadır.]**

Öğleyin yaklaşık on ikiden saat on beşe dek tüm ülkeyi karanlık kapladı. Güneş tutuldu. Tapınağın iç bölümünü ayıran perde ortasından yırtıldı. İsa yüksek sesle bağırdı : "Baba, ruhumu senin ellerine bırakıyorum!" Bu sözlerden sonra ruhunu teslim etti (Luka 23, 44-45 b).

"İsa'nın ölümü ile ilgili olarak Yahdiler mi yoksa Romalılar mı daha suçludur? Tanrının öldürülmesi teorisi tarih boyunca kanlı bir iz bıraktı [...]" (*Neue Zürcher Zeitung,* 22/23.3. 1997, S. 104). "Dört incil, İsa'nın ölümü suçundan Romalıları aklamak ve bu suçu Yahudilere yüklemek eğilimiyle şekillenmiştir" (*Der Spiegel,* Hamburg Nr. 14, 1997, S. 204). İnciller romalıları "İsa'nın idam kararını yerine getirenler olmaktan çıkartmak ve Yahudileri kışkırtıcılar olarak suçlamak eğilimi göstermektedirler" (*Neue Zürcher Zeitung,* 3.11. 1997, s. 26). Mütabık kalınan haberden sonra, "Dört İncil, Pilatus'u İsa'nın ölümüyle ilgili suçtan aklarken, öncelikle Yahudileri İsa'nın ölümünden sorumlu tutmaktadır. Pilatus İncillerde açıkça Yahudi halk

yığının linç etme arzularının çaresiz bir aracı olarak görülmektedir[...]" (Uwe Schulz [Hg.]: *Grosse Prozesse: Recht und Gerectigkeit in der Geschichte,* München 1996, S. 42). "Kilisenin, İsa'nın çarmıha gerilmesi sorumluluğunu dünyanın sonuna kadar Yahudi halkı üzerine yansıtması inancı, insanların fikirlerinin, görüşlerinin ve alışkanlıklarının sürekli değişebileceği gibi, Hıristiyanlığın ruhunda derin kök salmıştır. (Tüm doğunun ve Antiochia'nın Patriğinin Suriye radyosundan nakledilen bir konuşması, alıntı: Klara Obermüller: "Der Antisemitismus und seine Wurzeln im Antijudaismus der christlichen Kirchen: Eine offene Wunde am Leib des Herrn", *Die Weltwoche,* Zürich, 14.6. 1990, S. 33).

Romalıların ve Yahudilerin arasındaki "Batının büyük ölüm olayı"'na yönelik sorumluluk sürekli olarak, Yeni ahitteki tasvirden geniş kapsamlı olarak ayrılarak veya oldukça dar bir şekilde sınırlandırılmış yönlere kanalize edilerek, derin hukuki tarihsel veya teolojik tartışmanın strategemik bakış açısını tıpkı bir dokuma mekiği gibi oradan oraya hareket ettirmektedir (bkz. John Dominic Crossan: *Wer töte Jesus?,* München 1999; Jean Imbert: *Le procés de Jésus,* 2. Aufl. Paris 1984, özellikle S. 88-114; ayrıca bkz. Josef Blinzler: *Der Prozess Jesu,* Regensburg 1969; Rosel Baum-Bodenbender: *Hoheit und Niedrigkeit: Johannische Christologie im Prosezz Jesu vor Pilatus* (Joh. 13, 28-19, 16a), Würzburg 1984; Manuel Chico Cano: *Der Prozess Jesu; eine literarkritische und redaktionsgeschichtliche Untersuchung zu* Lk 23, 1-25, Münster (Westfl.), 1980; Chaim Cohn: *Der Prozess und Tod Jesu aus jüdischer Sicht,* Frankfurt a.M. 1997; Getrud Fussenegger: *Pilatus: Szenenfolge um den Prozess Jesu: mit einem Rechenschaftsbericht,* Freiburg i. Br. 1982; Werner Koch: *Der Prozess Jesu: Versuch eines Tatsachenberichts,* München 1968; Theo Mayer-Maly: *"Rechtsgeschichtliche Bemerkungen zum Prosezz Jesu", Lebendiges Recht: von den Sumerern bis zur Gegenwart: Festschrift für Reinhold Trinkner zum 65. Geburtstag,* Heidelberg 1995, S. 39-44; Rudolf Pesch: *Der Prosezz Jesu geht weiter,* Freiburg i. Br. etc. 1988; Uwe Wesel: *Geschichte des Rechts,* München 1997, S. 170-174).

İsviçreli piskoposluk konferansının bir oturumu ile bağlantılı olarak basının dikkat çektiği, 1947'nin antisemitizmine karşı mücadele-

ye yönelik "Seelisberg Tezleri'"nde bu durum "İsa'nın ölümünden sadece Yahudiler sorumlu değildir" şeklinde izah edilmektedir ("Schuldbekenntnis zur kirchlichen Judenfeindschaft", *Neue Zürcher Zeitung*, 7.3.1997, S. 15). Sonuç olarak "yahudiler" önceden olduğu gibi "İsa'nın ölümü" sorumluluğunda pay sahibidirler. Diğer taraftan: "Dünya İsa'nın ölümü sayesinde Tanrı ile barıştıysa, o halde bu ölümden dolayı Yahudiler değil tüm insanlık suçludur" (Martin Cunz: "Grausamer Gott?" *Antijudaismus im Neuen Testament, Annex: Jubiläumsbeilage zur Reformierten Presse,* Zürich Nr. 12, 1997, S. 18). Şimdi örneğin Çinlileri de İsa'nm ölümünden sorumlu tutmak, gerçekten bir ilerleme midir?

Bu arada Yahudiler ve Romalılar dışında, çarmıha germe olayının bir üçüncü ve dördüncü yaratıcısı, yani İsa ve Tanrı baba, var mıdır? Bunlar gerçekten de Yahudilerin veya Romalıların ya da tüm insanlığın zavallı kurbanları mıydılar? "Dünya tarihinin en etkili liderinin" (Norveçli parlamenter Lars Riese: *Kirchen-Bote,* Basel Nr. 4, Nisan 1998, S. 4) İsa'nın çarmıha gerilerek ölümü gerçekten "Tanrı'nın kendi kendini olağanüstü bir şekilde aşağılaması ve dehşet verici bir yenilgisi midir?" (Uwe Justus Wenzel: "Die Niederlage Gottes", *Neue Zürcher Zeitung,* 29./30.3.1997, S. 65) İsa, çarmıha germe olayı esnasında, gerçekten, gücü "sevgisinin gücüne dayanan" "güçsüz kral" mıydı? (*Einsiedler Anzeiger,* 6.1.1998, S. 2) Veya bir beşinci aktör daha var mı? Bu yönde, Şeytan'ın İsa'yı "Yahudilerin arasından çarmıha" getirdiği bildirimi söz konusudur (Raymond Schwager: *Der wunderbare Tausch: zur Geschichte und Deutung der Erlösungslehre,* München 1986, S. 34). Şeytan gerçi İncillerde Yahuda'nın manipulatörü olarak anılmaktadır, fakat bunun dışında Yeni Ahit metinlerinde ondan artık bahsedilmemektedir. Olup bitenlerin hepsi, "birkaç Yahudi", "birkaç Romalı", "İsa" ve "Tanrı Baba" gibi dört aktör üzerinde sivrilmektedir. Bu dört aktörden yaratılan hareket strategemik olarak büyülteç altına alınmalıdır: "[...] Tanrı bir insanın ölümünü, yani İsa'nm çarmıha gerilerek ölümünü istemektedir, ve bu ölüm sayesinde dünya barıştırılabilir. Ölüm aracılığıyla, Tanrı tarafından istenilmiş olan *Ölüm Aracılığıyla Barışma?"* (Martin Cunz, a.g.e). Bu düşünce hamlesi girişte ana hatlarıyla an-

latılan çarmıha gerilme raporunun strategemik analizini tutarlı bir şekilde sürdürecektir. Ben, bu konuda Einsiedeln Manastır okulunda öğrenciyken kullandığım incil yayımına, geniş kapsamlı olarak dayanmaktayım (P. Johannes Perk, çeviri ve açıklama: *Das Neue Testament*, Einsiedeln/Köln 1946). İncillerdeki çarmıha germe olayının tasviri, Zincirleme Strategemler bakış açısıyla incelendiğinde, hem Romalılar ve hem de Yahudiler tarafından ve ilk olarak Çinliler veya tüm insanlık tarafından ulaşılan bir metini içeren bir aklama gibi görünmektedir. İsa'nın ölümünün gerçek sorumluları açıkça İsa'nın kendisi yahut Tanrı Baba olmaktadır. Bunlar, suçsuz ve olan bitenden habersiz insanlara hizmet etmekteydiler. Bu, kesin ve şiddetli bir strategemik analizin sonucu gibi gözükmektedir. Acaba bunların hepsi, Romalılar, Yahudiler veya Çinliler, sayısız yardımcı strategemle birbirine bağlanmış olan, "Bir başkasının hançeriyle öldürmek" şeklindeki 3 numaralı tanrısal strategemin kurbanı mı olmuşlardı? Bu *Kuran*'da nasıl açıklanmaktaydı: "Dieu est le meilleur des rusé [Tanrı en büyük kurnazdır]" (Le Cheikh Si Hamza Boubakeur: *Le Coran*, Paris 1985, S. 212 ve sonrası, bkz. S. 598; Der *Koran*, Max Henning çevirisi, Stuttgart 1960, Sure 31, Vers 47). Hiç şüphesiz *Kuran*'a göre Tanrı'nın kurnazlığı 11 numaralı strategemin kullanımında, yani İsa'nın ölümü atlatmasında mevcuttur (a.g.e., S. 598). İsa'nın davranışı uzaktan, mahkemeyi kendisini ölüme mahkum etmesi için kışkırtan Sokrates'in davranışını hatırlatmaktadır, ancak Sokrates açıkça kendisinin istediği ölümün ve bu amaca hizmet eden mahkemenin aletselleştirilmesinin yanındadır (Xenophon: *Die sokratischen Schriften*, Ernst Bux çevirisi, Stuttgart 1956, S. 305).

İsa'nın fedakarca ölümü ile ilgili olarak da alternatifler düşünülmüştür. İsa öğrencilerini ve birkaç inananı bir dağa götürebilirdi. Son sözlerini orada bulunanlara yöneltebilirdi. Daha sonra gökten bir ses işitilebilir ve bu ses şöyle bir haber verebilirdi: "Bakın, bu benim sevgili oğlumdur. İnsanlığı kurtarmak için bugün onu kurban ediyorum." Sonra yeryüzüne bir yıldırım düşebilir ve İsa'yı öldürebilirdi. Veya: İsa bir kılıç çekebilir veya içinde zehir olan bir kadehe yönelebilir ve yaşamına son verebilirdi. Defnedilebilir, ve üç gün

sonra yeniden dirilebilirdi. Bunlar tamamen strategemik olmayan ölümler olabilirdi. Sürekli olarak belirtildiği gibi, suçsuz insanlar bundan sorumlu tutulamayacaklardı. Böylece saf, temiz Tanrı sevgisi insanlık üzerinde lekesiz bir biçimde yüzyıllarca ışıldayabilecekti. İsa, böyle bir strategemik olmayan ölümü seçmiş olsaydı, aşağıdaki gibi cümleler hiç yazılır mıydı?

"Her kilisede sunak üzerinde bir işkence sahnesi asılı durmaktadır" (*Der Spiegel,* Hamburg Nr. 27/1998, S. 79).

"Bir Yahudi için, bir kilisede bir haç önünde durmak oldukça zordur. Haçın uğruna binlerce yıl acılar çekmiştir, sayısız katliam haç adına gerçekleştirilmiştir" (Michael Bollag, Zürich İsrail Kültür cemaati haham asistanı, *Neue Zürcher Zeitung,* 12.6.1997, S. 15).

"Yahudiler 2000 yıldır İsa'nın ölümünün sorumlusu veya suçlusu olarak yaşamaktadırlar" (*Der Spiegel,* Hamburg Nr. 28, 1992, S. 61).

"Batıda "Hıristiyanlık" 2000 yıl boyunca bütün Yahudileri korkunç bir şekilde işkenceden geçirdi ve zulmetti [...]" (Klaus Berger, *Die Weltwoche,* Zürich 19.12. 1996, S. 41).

"Hıristiyanlar İsa'nın ölümünün suçunu Yahudilere yüklediler, bu nedenle antisemitik dini taşkınlıklar patlak verdi" (Zhu Manting: "Vatikan Yahudilerden özür diliyor", *Halk Gazetesi,* Pekin 29.3.1998, S. 3).

"Hıristiyan Yahudi düşmanlığı modern ırkçı antisemitizmini hazırladı ve sürekli olarak da ona eşlik etti" (Ekkehard Stegemann: "Das Neue Testament: Nährboden für Antisemitismus", *Antijudaismus im Neuen Testament, Annex: Jubiläumsbeilage zur Reformierten Presse,* Zürich Nr. 12, 1997, S. 4).

"Bugün ben her şeye kadir yaratıcının istekleri doğrultusunda hareket ettiğime inanıyorum: Yahudilere karşı olmakla, Tanrı için savaşıyorum" (Adolf Hitler, *Mein Kampf,* alıntı: Julius H. Schoeps: "Vom Rufmord zum Massenmord", *Die Zeit,* Hamburg 26.4.1996, s. 4).

Niçin İncillerde baştan sona strategemik olarak tasvir edilen çarmıhta ölüm, daha sonra "Tanrı katilleri" olarak zulümedilen suçsuzları kapsamaktaydı? "Haç: Bize ıstırap çektirmeli mi?" (*Bild,* Hamburg 17.9.1992, S. 4). Söz konusu olan "İnsanlığın aşağılanması mıdır?" İnsanlığı egemenlik altına almak ve onun, kurtarılanların veya

onun dünyevi temsilcisinin doğal olarak kurtarılacak olanlar üzerinde egemenlik kazanmasını,"Günah işledin, diz çök" örneğine göre sağlayan kurtuluş ihtiyacını kabul edilebilir kılmak için mi insanlık en ağır suça bulaştırılmak zorundadır? Bu sorular, sadece bazı, daha doğrusu aldatıcı, davranış tekniklerini açıklayan, fakat diğer disiplinlerin hile yapma motiflerinin incelenmesini, bu durumda teolojinin yararına bırakmak zorunda olan, strategemik atılımı aşmaktadır.

Bir zamanlar Cenevre'de piskopos yardımcısı olan, 1.1. 1998'den beri İsviçre piskopos konferansı başkanlığı yapan ve 23.8.1998'den beri Chur piskoposu olan rahip Amédée Grab bana yazdığı 24.6.1990 tarihli mektubunda burada nitelenen güçlükten bahsetmekteydi: "Son yıllarda çok yönlü bir şekilde ele alınmış İncil analizleri vardır. Strategemik olan da, psikoanalitik veya sosyolojik olan gibi, aynı ölçüde yetkindir[...] Bu arada kendi kendime, bu atılımın Tanrı'nın kurtuluş arzusunun daha iyi anlaşılmasını mümkün kılıp kılmadığını, sormaktayım. Tanrı, iyi ve zayıf taraflarını göz önünde tuttuğu insanlar sayesinde faaliyet göstermektedir, bundan dolayı bir Portekiz atasözünü hatırlamakta yarar vardır: Tanrı eğri çizgiler üzerine doğru yazmaktadır [bkz. 24.14]. Çarmıha germe sorunu: Kilise babaları bu konuda netti: Tüm insanlar günahları aracılığıyla Tanrı'nın oğlunu çarmıha gerdiler. Fakat işkenceciler de gizemli bir biçimde Tanrı'nın merhametli sevgisinin aracıydılar. Tanrı, İsa'nın suçsuz bir şekilde çektiği ıstırabı öç alma veya maddi bir karşılık anlamında istememişti. Fakat o, gönüllü bir sevgiden dolayı katlanılan ıstırabı, bize olan sevgisini göstermenin ve bize merhamet sunmanın, bir yolu olarak seçmişti. İşaya 53, 1-12 bölümlerindeki dua bunu şu şekilde açıklamaktadır: ' Biz, onun Tanrı tarafından vurulduğunu, onun tarafından hedef alındığını ve boyun eğdirildiğini zannetmekteydik. Fakat o bizim suçumuz yüzünden delik deşik edildi, bizim günahlarımız yüzünden yok edildi. Bizim selametimiz için ceza ona yüklendi, yaraları sayesinde biz şifa bulduk."

4. 12.1998 tarihinde bir kez daha şifai olarak sorunlar bütünlüğüne yöneldiğim 3.4.1987 tarihli bir mektupta Rahip Amédée bana, bu uygulamaların sona ermesini sağlayacak, satırları yolladı. Fakat

öncelikle bir not daha: Araç, onu kullananı anmaksızın, suçlu veya sorumlu olarak nitelendirildiği takdirde, 3 numaralı Temsilci Strategemini ve 11 numaralı Şamar oğlanı Strategemini bilen bir kişiyi memnun etmez. Böyle bir görüş her tür masa başı suçlusu, kışkırtıcı ve maşa kullanıcısına cesaret verirdi. Hıristiyan Tanrısını önemli bir örnek olarak gösterirlerdi! Holofernes'in Judit tarafından öldürülmesinde (35.8) Tanrı'nın katkısı, onun etkili rolü her fırsatta vurgulanırken, İsa'nın ölümünden sadece insanlar sorumlu olmaktadırlar. Tanrısal Makyavelizm: Kulların şan ve şeref dolu işleri Tanrı'nın yararlı işleri sayılırken, kulların onun bilgisi ve rızasıyla işledikleri suçlar, onların, Tanrı'yı ilgilendirmeyen, kendi yanlış davranışları mı olmaktadır?

İnsan suçluların kendi tahriklerinden dolayı suçlu oldukları inkar edilemez. Sadece İncillerde, suçlulara suç işlemeleri için fırsat yaratan ve onları bilinçli bir şekilde, getireceği sonucu hiç dikkate almaksızın, eylemin gerçekleştirilmesinde kullanan birisinin orada olduğu yeteri kadar açıklıkla gösterilmemiştir. Bu İncil'de şu şekilde açıklanmaktadır: "Balta ile kesen adama karşı balta övünür mü, testere kullanan adama karşı testere kendini büyütür mü? Sanki değnek kendini kaldıranı sallıyormuş, sanki asa odun olmayan insanı kaldırıyormuş! (İşaya 10.15, alıntı: *Die Bibel nach der Übersetzung Martin Luthers,* Stuttgart, 2. Aufl. 1971, S. 666). Fakat bunun dışında Rahip Amédées'in 3.4.1987 tarihli notları girişte yeniden verilen strategem yorumunu geniş kapsamlı olarak onaylamış gibi görünmektedir: İsa'nın ölümündeki esas suçu biz günahkarlar olarak taşımaktayız. **Hem 'Romalılar' hem de 'Yahudiler' alet oldular."**

35.10 Emayus Yolunda

İsa'nın ölümünden üç gün sonra öğrencilerinden ikisi, Kudüs'ten altmış ok atımı uzaklıkta bulunan ve Emayus adı verilen bir köye gitmekteydiler. Bütün bu olup bitenleri kendi aralarında konuşuyorlardı. Bunları konuşup tartışırlarken İsa'nın kendisi yanlarına geldi ve

onlarla birlikte yürümeye başladı. Ama onların gözleri onu tanıma gücünden yoksun bırakılmıştı. **[Başka bir deyişle: İsa kendisini onlara sezdirmiyor; Metamorfozlar Strategemi, Nr. 21]** İsa onlara: "Yolda birbirinizle ne tartışıyorsunuz?" diye sordu. Üzgün bir halde oldukları yerde durdular. Bunlardan adı Kleyopas olan O'na: "Kudüs'te bulunup da bu günlerde orada olup bitenleri bilmeyen tek yabancı sen misin?" diye karşılık verdi. İsa onlara : "Hangi olup bitenleri" dedi. **[İsa aptal rolü yapıyor; Strategem Nr. 27.]** "Nasıralı İsa ile ilgili olaylar. O adam Tanrı'nın ve bütün halkın önünde gerek söz, gerek eylemde güçlü bir peygamberdi. Başrahiplerle yöneticilerimiz —onu ölüm cezasına çarptırmak için valiye teslim ederek çarmıha gerdirdiler." **[3 numaralı Temsilci Strategeminin bakış açısıyla olayın analizinin sadece insani rolle sınırlandırılması, bkz. 35.9.]** "Oysa biz onun İsrail'i kurtaracak kişi olduğunu ummuştuk. Dahası var, bu olaylar olalı üç gün oldu ve aramızdan bazı kadınlar bizi şaşkına çevirdiler. Bu sabah erkenden mezara gittiklerinde onun cesedini bulamamışlar. Sonra geldiler, bir görüntü gördüklerini, İsa'nın yaşamakta olduğunu bildiren melekler gördüklerini söylediler. Bizimle birlikte olanlardan bazıları mezara gitmiş ve durumu, tam kadınların anlatmış olduğu gibi bulmuşlar. Ama onu görmemişler." İsa onlara : "Sizi akılsızlar, peygamberlerin tüm söylediklerine inanmakta ağır davranan kişiler! Mesih'in bu acıları çekmesi ve yüceliğine kavuşması gerekli değil miydi?" dedi. Sonra Musa'nın ve tüm peygamberlerin yazılarından başlayarak, kutsal yazıların hepsinde kendisiyle ilgili olanları onlara açıkladı. Gitmekte oldukları köye yaklaştılar. Bu sırada İsa yola devam edecekmiş gibi yaptı. **[Provokasyon Strategemi, Nr. 13]**. Ama onlar : "Bizimle kal, neredeyse akşam olacak, gün batmak üzere !" diyerek O'nu zorladılar. Böylece İsa onlarla birlikte kalmak üzere içeri girdi. Onlarla sofrada otururken İsa ekmek aldı, şükran duasını yaptı ve ekmeği bölüp onlara verdi, O zaman onların gözleri açıldı ve kendisini tanıdılar. İsa ise gözlerinin önünden kayboldu. Birbirlerine : "Yolda bizimle konuşurken ve kutsal yazıları bize açıklarken yüreklerimiz nasıl da sevinçle çarpıyordu, değil mi?" dediler. Kalkıp hemen Kudüs'e döndüler. Onbirleri ve onlarla

beraber olanları toplanmış buldular. Bunlar : "Rab gerçekten dirildi, Simun'a görünmüş!" diyorlardı. Kendileri de yolda olup bitenleri ve ekmeği böldüğü zaman İsa'yı nasıl tanıdıklarını anlattılar (Lukas 24, 13-35).

35.11 Sağlığa Kavuşturan Europa

Fenike'de yaşayan Kral Agenor, Europa'nın babasıdır. Annesinin adı Telphassa, diğer bazı kaynaklara göre de Argiope'dir. Zeus Europa'ya aşık olmuştur. Bir boğaya dönüşür ve onu sırtında taşıyarak dalgaların üzerine atılır ve genç kızı Girit'e götürür. Europa ile orada beraber olur ve Europa, Minos adında bir erkek çocuk doğurur (*Griechische Sagen*, eingeleitet und übertragen von Ludwig Mader, Zürich/Stuttgart 1963, S. 328). Buraya kadar nasıl gelinmiştir? Gustav Schwab olayı ayrıntılarıyla anlatmaktadır (*Sagen des klassischen Altertums*, neu hg. von Walter Keller, Zürich 1943, S. 167-170).

Europa deniz kenarındaki çayırda arkadaşlarıyla eğleniyordu. Kızların hepsi çiçek toplamak için yanlarında sepetler götürmüşlerdi. Çiçek topladıktan sonra oturdular ve topladıkları çiçeklerden çelenkler ördüler. Ama Europa daha fazla eğlenemeyecekti. Zeus, Europa'ya sahip olabilmek için bir hinlik düşünmekteydi. Kendisini olağanüstü bir boğaya dönüştürdü (**Metamorfozlar Strategemi, Nr. 21**). Oğlu Hermes'e Agenor'un hayvan sürülerini deniz kıyısına kadar kovalattırdı. Olağanüstü boğa bu sürünün arasına karışmıştı. Daha sonra sürüden ayrıldı ve kıza yanaştı. Europa, bu soylu hayvanı okşamaktan büyük bir zevk alacaktı. Birkaç duraksamadan sonra boğayı okşama cesaretini gösterdi. Boğanın ağzına bir demet çiçek uzattı. Boğa çiçekleri keyifle yaladı. Europa hayvanı sevgiyle okşadı, hatta alnını bile öptü. Boğa kralın kızının ayaklarının ucuna oturdu. Europa arkadaşı olan kızları güzel boğanın arkasına oturmaya ve eğlenmeye çağırdı. Kızlar duraksadılar. Europa birden boğanın sırtına atladı. Boğa, istediğini şimdi elde etmişti. Başta yavaş yavaş ve dikkatlı, sahile yaklaştıkça hızlanarak, güzel yüküyle oradan ayrıldı. **(Isolasyon Strategemi, Nr. 15).** Bir sıçrayışta denize atladı ve

yüzerek uzaklaştı **(Çıkmaz Sokak Strategemi, Nr. 28)**. Europa korku içerisinde geriye baktı ve çaresizce arkadaşlarına seslendi. Boğa, günün geri kalan kısmında, gece ve ertesi gün aynı bir gemi gibi, değerli ganimetini tek bir damla suyla bile ıslatmaksızın yüzdü. Akşama doğru bir kıyıya ulaştılar. Boğa genç kızı temkinli bir şekilde bir ağacın altına bıraktı ve yavaş yavaş gözden kaybolmaya başladı. Daha o tam olarak ortadan kaybolmadan önüne, kendisini Girit'in hükümdarı olarak takdim eden ve eğer ona sahip olabilirse, onu koruyacağını bildiren, oldukça yakışıklı bir adam, çıktı **(Metamorfozlar Strategemi, Nr. 21)**. Ümitsizlik içerisinde kabul etti. Zeus amacına ulaşmıştı. Europa korku içerisindeydi. Denizin kabaran dalgalarına kendini bırakmak istiyordu. O anda Afrodit gözüktü ve Europa'ya her şeyi anlattı. Siz, Europa, yenilmez Zeus'un ölümlü karısısınız. Adınız ölümsüzleşecek, zira sizi kabul eden, dünyanın yabancı bir kısmı, bundan böyle Europa (Avrupa) olarak adlandırılacaktı.

35.12 Bir Dişi Atın Bir Kale İnşaatını Bozması

Bir zamanlar German tanrıları sağlam bir kale inşa etmek istemekteydiler. Meçhul biri ortaya çıktı ve bu inşaatı yapmak için teklifte bulundu. Fakat bedava yapmak istememekteydi. Ücret olarak güneşi, ayı ve tanrıçaların en güzeli olan sevimli Freya'yı istemekteydi.

German tanrıları aralarında konuştular. Kale arzu edilebilirdi, fakat böyle bir isteği karşılayamazlardı. Bundan dolayı bu meçhul ustayı reddetmek istiyorlardı. O anda Loki bir teklifte bulundu: "Ona bir şart koşalım. İşi sadece bir yıl sürdürsün. Bu süre içerisinde kale tamamlanmazsa, ücretini alamasın." Bu tanrılara iyi bir tavsiye gibi göründü. Zira bu meçhul şahsın verilen sürede işini tamamlayabileceğine inanmamaktaydılar.

Fakat o bu şartı kabul etti. Tanrılar ona sadece, tuğlaları rahatlıkla taşıyabilmesi için, atını yanına vermek istiyorlardı. Buna Loki'nin isteğiyle izin verilmekteydi. Bundan sonra derhal işe koyuldu. Aygırı Swadilfari o kadar güçlüydü ki, koskoca bir dağı çekebilirdi. İnşaat hızla ilerledi, ve German tanrıları, ustanın işini verilen zamanda bi-

tireceğini anladılar. Onlara doğru bilgi vermediği için ağır tehditlerle Loki'nin üzerine yürüdüler. Bu onun suçu olduğu için, şimdi bir çare bulmalıydı.

Loki, yapılması gerekli olanla ilgili bir çare bulmak için çok fazla düşünmedi. Dişi bir at görüntüsüne büründü ve Swadilfari tam son tuğlayı çekeceği sırada kişneyerek ormandan çıktı. Aygırda birden bire çiftleşme isteği uyandı ve dişi atın peşi sıra gitmek için ustayı sırtından attı.

İnşaat ustası, eserinin zamamında tamamlanamayacağını anlayınca oldukça öfkelendi. Bağırıp çağırdığında ve öfkeden çılgına döndüğünde, tanrılar karşılarında kimin olduğunu anladılar- Dağ gibi bir dev.

Asgard kalesi hiçbir zaman bitirilememişti gerçi. Fakat bir süre sonra dişi at sekiz ayaklı bir yavru doğurdu. Rengi griydi, ve büyüdüğünde, Sleipnir adı verilen dünyanın en güzel ve en hızlı koşan atı oldu. Ayakları çok seyrek yere değmekteydi. Hava, koşması için yeterliydi.

German tanrılarının en yüksek rütbelisi olan Odin, Sleipnir'e binmekteydi. Önce Skalden'e Suttung'un ballı içkisinden bir yudum getirdiğinde ancak Tanrıların yolu üzerinde ata binebilecekti.

Loki, Cermen tanrılar dünyasındaki bu olayda 21 numaralı Metamorfozlar strategemini, 31 numaralı Seks Strategemi, ve 19 numaralı Güçsüzleştirme Strategemi ile birleştirmektedir. Metamorfozlar Strategemi ve Seks Strategemi, Güçsüzleştirme Strategemi'nin başarılı bir şekilde uygulanması için bir ön koşulu oluşturmaktadır. Strategem olayının ağırlık noktasını 19 numaralı strategem oluşturmaktadır.

Fakat Snorri Sturluson *Gylfaginning* adlı hikayesinde bu işten anlamamaktadır. O'nun için öncelikli olan Zincirleme Strategem çerçevesinde üstün olan, tehdit edici düzenin garanti altına alınması için çaba gösteren 19 numaralı Güçsüzleştirme Strategemi değil, bilakis Loki'nin, adı kötüye çıkmış olarak kabul edilen, gizemli biçim değişikliği ve dişi at ile aygır arasındaki ilişkidir. "Hıristiyan-ortaçağ düşüncesinde olduğu gibi Cermen-Pagan düşüncesine göre de böyle bir şey kabul edilir değildir, bu sapıklık, eşcinselliktir" (Heinz

Klingenberg). Snorri Sturluson'un strategemik problem çözümünü yazar olarak ifade ettiği gibi, mantıksal çıkarım onu, yazmış olduğu kurnazlığı görememekten dolayı strategemik içeriği fark etmemeye zorlamaktadır. Dağ gibi devin yüksek kalesi değil, bilakis ahlakın duvarı Loki'nin toplu strategemik sanat eserini görmesini engellemiştir.

35.13 Asteriks Köyüne Karşı Sezar'ın Strategem Saldırıları

Asteriksle Kavga adlı kitapta Sezar, Breton yarımadasının kuzey tarafında, Asteriks ve Obeliks'in yaşadıkları, Aemorica bölgesinde, nifak tohumları ektiği, köy-isyanın üstesinden gelmeye çalışmaktaydı. Dahiyane bir musibeti devreye sokmasıyla köylülerin kavgada neredeyse yokolup gitmelerine neden olacaktı... Zira Asteriks entrikacılarla, Romalıların saldırılarını boşa çıkartan, kendi yöntemleri ile mücadele etme başarısı gösterdi. Fakat bu başarısızlık Sezar'ı amacından uzaklaştıramadı. Renè van Royen ve Sunnyva van der Vegt'in *Asteriks Die Ganze Wahrheit, (Asteriks Gerçeğin Tamamı)* München 1998, S.111, adlı eserine göre, komutan, bir süre sonra, ama bu kez "başka bir hile ile", yeni bir deneme yapmaya karar verdi. Sezar, Keltli Belçikalıların, herhangi bir kültür tanımadıkları için, çok güçlü olduklarını tespit etti.

Kültür güçsüzleştirir düşüncesiyle Sezar, Asteriks'in köyünün çevresine, tam anlamıyla modern, hayali bir Roma yerleşim yeri yaptırttı, ve oraya kültürlü Romalıların yerleşmesini sağladı. Hile başarılmış gibi gözükmekteydi, zira köy sakinleri şaşalı Romalı yaşam tarzının büyüsüne kapılmışlardı. Fakat sonunda kültürel saldırılar başarısızlığa uğradı, çünkü köy sakinleri gene de kendi geleneksel yaşam tarzlarını tercih etmekte ve zorla gelenleri sürüp atmaktaydılar. Roma'nın en güçlü adamı daha hâlâ vazgeçmemişti: Paranın etkili olacağını ummaktaydı. Çünkü eskiden beri bilinen şuydu: "Zenginlik azsa, rüşvet ve gasp hüküm sürer. Halkın tamamı böyle ise, değişmeyen idealist kavramlar aşınır" (Botho Strauss). Sezar ticaretin canlanmasına öncülük etmek suretiyle, büyük miktarda

paraların köye akmasını sağladı. Sonuç, köylülerin direnme gücünü zedeleyen haset ve çekişmeydi. Fakat bu hikayede de Sezar'ın hilesinin başarısı sadece kısa bir süre içindi, Asteriks ve arkadaşları, sarsıcı darbeleri etkisiz hale getirmeyi başardılar. Sezar başarısızlığa bir kez daha katlanmak zorunda kaldı.

Sezar nifak sokma strategemini ve iki kez de 19 numaralı Güçsüzleştirme Strategemi'ni ard arda, Gallileri zorla dize getirmek amacıyla, devreye soktu.

35.14 Evlilik Sanatı

Le Zèbre (Zebra), Alexandre Jardin'in, 1988 yılında Paris'te yayımlanmış, "Prix femina" ödülüne layık görülmüş ve örneğin 3-8. 12.1988 tarihli haftada "Les 20 meilleures ventes" en çok satan 20 kitap listesinin üçüncülüğünü elde etmiş olan romanıdır. (Alexander Jardin: *Das Zebra,* Düsseldorf 1990 bzw. München o.J.) Jean Poiret, 1992 yılında, bu romanın filmini çekmiştir. Bu edebi eser, Alman diline kıyasla Fransızlar tarafından, (Orjinal baskısında) "strategème" kelimesini onbir kez (S. 22,26,34,68,75,91,116,143,167,174,202) ve "ruse" (hile) kelimesini beş kez (S. 51, 58, 72, 105, 113) sunarak, büyük bir strategem duyarlılığı belgelemektedir. Tipik batılı hile eksikliğinin bu Fransız yazarda da kendisini göstermesi, "strategemler" ve "hileler" çıplak gerçeğini işaret etmektedir. Her bir derinlemesine analiz veya tarihin kahramanları tarafından kullanılan strategem tekniklerinin yan yana karakterize edilmesi eksiktir. Romandaki olayların aşağıda verilen özetinden sonra daha başka eklemeler yapılabilir:

Zebra olarak adlandırılan Gaspard, küçük bir kentte noterlik yapmaktaydı. 15 yıldan beri Lise öğretmeni olan Camille ile evliydi. Birlikte yaşanılmış olan bunca uzun zamandan sonra Gaspard, karısıyla ilişkisinin büyük ölçüde sıradanlaştığını -tutku ve aşkın izine artık rastlanmadığını- saptadı. Aynı yaştaki başka erkekler böyle bir durumda gözleri dışarıya takılır ve başka genç kadınlarla macera ararlarken Gaspard, çok sevdiği karısınının kalbini yeniden fethetmeyi

kararlaştırdı. Eski günlerdeki tutkuyu, hem de fantazi dolu strategemlerle uyandırmak istemekteydi. Bu kararı, karısını bir kazadan sonra hastahanede bilincini yitirmiş bir şekilde gördükten sonra da aldı. O anda karısını her an kaybedebileceğini anladı - bundan dolayı acil olarak birbirlerini çok sevmelerini ve yüzeysel bir ilişki ile yetinmemeleri gerektiğini düşündü-. O'na, "seni uyurken gördüğümde, bir daha hiç uyanmayacağını zannederek korkuya kapılıyorum" dedi. Gaspard büyük kişiliklerin hayat hikayelerini okumaktan büyük bir zevk almaktaydı. Onlarla kıyasladığında kendisinin bir sıfır olduğunu görmekteydi. Ama en azından olağanüstü bir sıfır olmak istediğini söylemekteydi, kendi kendine. Evliliği onun sanat eseri olacaktı. Ve böylece Camille'e sık sık, onu yeniden kazanmak için strategemler uygulayacağını söylemekteydi.

Birinci Strategem: Bir sabah yarı uykulu bir haldeki karısına : "Seni ve çocuklarımızı terk edeceğim." dedi. Hemen dolabından elbiselerini ve diğer eşyalarını aldı ve bir bavula yerleştirdi. Camille uzunca bir süre ne olduğunu anlayamadı. Aralarında özel bir durum geçmediği için kocasının bu hareketine bir anlam veremedi. Camille, kocası, artık onunla böyle tutkusuz bir şekilde yaşayamayacağını ve bu yüzden de onu terk etme yolunu seçtiğini açıkladıktan sonra, hüngür hüngür ağlamaya başladı. O anda Gaspard : "Sevgilim, ağlama, bu sadece kötü bir kabustu, geçti." dedi. Gerçekten ciddi olarak onun gidişine inanıp inanmadığını sordu. Daha sonra da: "Je voulais te priver d'oxygène pour te reapprende à goûter l'air frais (Temiz havanın değerini anlayabilmen için oksijen almanı engelledim)" dedi.

İkinci Strategem: Gaspard haftalardır karısına anonim aşk mektupları yazmaktaydı. Karısının bu meçhul aşık hakkında hiçbir bilgisi yoktu. Bu kibar mektuplara öylesine alışmıştı ki, her gün sabırsızlıkla postacıyı beklemekteydi. Ona sürekli iltifatlar eden bu meçhul kişiyi hoşnutsuz etmemek için görünüşüne ve kıyafetine de ayrıca önem vermekteydi. Arasıra kendi kendine bu kişinin acaba kocası mı olduğunu sormakta, fakat sonra kendisinin bir öğrencisi olabileceğini düşünmekteydi. Beklenen mektubun gelmediği günlerde büyük bir hayal kırıklığına uğradı. Gaspard bir kongreye katıla-

cağından dolayı bir kaç gün yoktu. Hergün, oturdukları kentten gönderilmiş yeni bir aşk mektubu aldı; bundan dolayı bu mektupları gönderenin kesin olarak kocası olduğuna karar verdi. Bu meçhul kişinin kim olduğu daima önemliydi. Günlerden birgün meçhul aşık bir mektubunda aynı gün belediye binası önünde görüşmek istediğini bildirdi. Bu tekliften oldukça endişelendi. Zira tanımadığı bu adamla buluşmasında başına her şeyin gelebileceğini veya bu meçhul kişinin: yaşlı, kör v.s. gibi her şey olabileceğini düşündü. Randevuya gitmedi. Camille, o günden beri tek bir mektup almadığından dolayı bir hayli üzüldü ve bu meçhul kişiye olan tutkusu arttı. Gaspard, aşk yaşamlarını yeniden ateşlemek maksadıyla, karısını gece yarısı sıkıştırdı. Onun, Paris'teki öğrencilik yıllarında ilk karşılaşmalarındaki gibi hareket etmesini istemekteydi. Camille strategemlerden bıkmıştı- bunların hepsi kocasına karşı düşmanlık duyguları oluşturmaktaydı. Camille, bir süre sonra, okuldan ayrılırken, kocasını elinde büyük bir çiçek demeti ile onu beklerken gördü. Gaspard karısına, onun uzun zamandan beri istediği ziyneti de almıştı. Bu ona gerçek bir sevgi işareti gibi gözüktü. Bir hayli mutlu oldu.

Üçüncü Strategem: Gaspard ona sonradan, son bir kez rahat bir şekilde rastlamak istediğini bildirdi. Zira O, onun tekrar tutkulu bir evlilik yaşamı inşa etme çabalarına karşılık vermediğini tespit etti. Bundan böyle gerçek anlamda yaşlı, tamamen soğuk bir evli çift gibi yaşamak gerekliydi. Böyle bir yaşamın anlamının bilincinde olmaları gerekliydi. Sonunda bütün oyun, korkutucu bir şekilde etkili olmak ve tekrar içten duyguların yoluna götürmek zorundaydı. Gaspard amaçlarının hepsini çabucak gerçekleştirdi. Yataklar ayrıldı, diş protezleri bir su bardağının içerisine kondu. O andan itibaren kendisinin "baba" olarak adlandırılmasını ve onun "anne" olarak çağrılmasını istediğini, anlattı. Artık birbirleriyle konuşmamalı ve birbirlerini görmemeliydiler. Televizyon yataklarının önüne yerleştirildi ki konuşma gereksiz kılınsın. Camille, kocasını, bu senaryoların hiçbirisinin aşkla bir alakasının olmadığına ve "zoraki aşkın" son derece saçma olduğuna inandırmaya çalışmaktaydı. Meçhul kişiden aldığı zarif mektupları üzüntüyle hatırlamaktaydı. Gaspard, strategemlerinin hepsinin büyük bir başarısızlıkla sonuçlandığını saptadı. Buna rağ-

men niyetinde ısrar etti ve amacına ulaşmak istedi. Camille, birden bire, yeniden aşk mektupları almaya başladı. Günlerden sonra meçhul kişi, bu sefer bir kafeteryada olmak şartıyla, yeni bir randevu talep etmekteydi. Boynunda kırmızı bir atkısı olacaktı. Bu sefer Camille randevu verilen yere gitti. Fakat orada kırmızı atkısı olan kimle karşılaşacaktı acaba? Kendi kocası Zebra ile. Camille'nin canı çok sıkıldı, kendisini enayi yerine konulmuş gibi hissetti, utandı. Aylardır süslenmiş, güzel kıyafetler giymişti, 15 yıldan beri kocası için hiçbir gün yapmadıklarını yapmıştı. Kocası ondaki tutkulu düşünceleri yazdığı mektuplarla uyandırmıştı. Gaspard amacına bu kez ulaşabileceğine inanmaktaydı. Fakat Camille yeniden beklenilenin dışında tepki verdi. En azından Gaspard'ın onu ne kadar çok sevmek zorunda olduğunu yavaş yavaş da olsa anladı. Kocasının onun için sarfettiği enerji karşısında şaşkınlığa uğradı.

Dördüncü Strategem: Gaspard karısına ayrı odalarda yatmayı önerdi. Böylece karısının ona olan özlemi artacaktı. Geceleri bir çok kez karısının odasına, onu ziyaret etmeksizin, inleyerek yanaştı. Karısının ona olan arzusunu bu şekilde arttırmak istiyordu. Camille önceleri, en sonunda, bilmeden, kendisininde katılımcısı olduğu bu yeni oyuna karşı oldukça isteksiz davranmaktaydı.

Beşinci Strategem: Gaspard bir gece boyunca eve gelmedi ve daha sonra komşusunda sarhoş olduğunu anlattı, ama Camille'nin aldığı habere göre bu anlatılanlar doğru değildi. Gaspard ayrıca, buluştuğu bayan avukat, Anna ile fingirdemeyi de ihmal etmedi. Camille'de büyük bir kıskançlık duygusu uyandırmayı başardı. Bu onun ana hedefiydi. Bir miras işi nedeniyle iki günlüğüne Paris'e gitmek zorunda olduğuna dair bir hikaye uydurdu. Camille bunun bir kaçamak olduğuna ve onun Anna ile Paris'e gönül eğlendirmeye gittiğine inanmıştı. Gaspard'ın planlarını mümkünse bozabilmek için, ona, hiç beklenmedik bir anda, tren istasyonuna kadar eşlik etti. Paris'e, hele Anna ile, asla gitmek istemeyen Gaspard trene binmeye, en azından bir sonraki istasyona kadar gitmeye ve orada tüm gün boyunca kalmaya zorlanmış oldu. Gaspard geri döndüğünde Camille'yi kıskançlığından tamamen arınmış bir şekilde bulacağını düşünmekteydi. Onu çok daha kötü bir durumda buldu. Camille ço-

cuklarla birlikte evi terk etmişti. Geride sadece bir mektup kalmıştı: "Gaspard, seni terk ediyorum, çünkü seni anladım. Seni sevgiden, duygularımızın sıradanlaşarak katılaşmaması nedeniyle terk ediyorum. Seni, kahramanların ölümünün seyredilmemesi için sinemanın terk edilmesi gibi, terk ediyorum. Seni terk ediyorum, çünkü Romeo ve Juliet yirmibeşinci evlilik yıldönümlerini kutlayamazlar.... Gaspard biz birlikte yaşlanmayacağız." Camille onu anlamıştı, fakat kurduğu düşün sonuna kadar, ondan çok daha yürekli davrandı. Bu gidiş onun hikayesini kusursuz kıldı.

Gaspard korku içerisinde, bu vedanın karısının bir hilesi olduğuna inandı. Fakat ne karısının ne de çocuklarının tek bir eşyasını, oyuncağını bulamadı. Bu ciddi bir durumdu. Komşulardan öğrendiği kadarıyla karısı yaşlı annesinin yanına taşınmıştı. Vakit kaybetmeden oraya gitti. Karşılaştıklarında Camille, onunla yaşamın çekilmez olduğunu ve geri dönmeyeceğini söyledi. Camille uzunca bir süre kocasından herhangi bir haber almaksızın yaşadıktan sonra, onu sevdiğini anlayıp huzursuz olduğu bir sırada Gaspard'ın ölümcül hasta olduğunu duydu. Bu durum onu uzun bir zaman ayrılıktan sonra nihayet yeniden geriye dönme yönünde harekete geçirdi. Gerçekten de Gaspard Lösemiye yakalanmıştı. Onu dehşet verici bir durumda buldu. Gaspard'ın kafasında her şeye rağmen yine aynı hedef vardı. Oldukça ümitsizdi, her ne pahasına olursa olsun Camille'si ile birlikte yaşayabilmek istemekteydi. Fakat diğer taraftan ölümü içinde taşıdığı duygusu onu bir hayli kederlendiriyordu. Sonunda karısıyla, sanki her saat son saatmişçesine, böyle bir aldatmaca durumu yaratmak zorunda kalmaksızın, yaşayabilirdi. Gaspard, öleceğini bilmekteydi. Komşusu Alphonse ile birlikte, karısını öldükten sonra da sevgili olarak tutabilmek amacıyla bir takım işlere girişti. Son iki haftasını Camille ile tam anlamıyla tutkulu bir uyum içerisinde yaşadı. Son sözleri "Beni terk etme" idi. Daha sonra öldü.

Camille kocasının naaşının yanından uzunca bir süre sonra ayrılabildi. Bahçede aşağı yukarı yürüdü. Eve geri döndüğünde, Gaspard'ın naaşı hâlâ yataktaydı, fakat üzerinde düğün elbisesi vardı. Camille hayretle kalakaldı ve kendi kendine ölümün acaba sadece bir oyun mu, başka bir strategem mi olduğunu sordu. Camille birkaç

gün sonra, kaydedilen telefonlarda kocasının sesini duyduğuna inandığında da şaşkınlık içerisinde kaldı. Gaspard : "Sevgilim, yarın saat on da ormandaki şelaleye gel. Seni hâlâ sevdiğimin kanıtını bulacaksın. Seni seviyorum." Camille kendine hakim olamıyordu. Bantı tekrar tekrar dinledi. Bu onun sesiydi. Gerçekten yaşıyor muydu? Camille üzüntü ile mutluluk arasında gidip gelmekteydi. Telesekreterdeki bu kaydı çocuklarından gizledi. Kocasının nasıl öldü numarası yaptığını sordu kendi kendine. Onun yaşadığına gerçekten de inanmaktaydı. Söz konusu saatte randevulaşılan yere gitti. Orada, babalarından, annelerine bu konuda haber vermeksizin belli bir gün, belirlenmiş bir yerde buluşma daveti içeren bir mektup almış olan çocuklarına rastladı. Önce şaşırdı, fakat sonra Gaspard'ın, yaşamaya devam edeceğim sözünden ne demek istediğini hızla anladı. Bir kaç gün sonra bir banka zarfının içerisinde, Gaspard'dan, tutkusunu ölümde de yaşattırmayı öğrenmeye davet eden, bir mektup aldı. Bir başka gün Gaspard'dan, bu sefer bir sigorta şirketinin zarfı içerisinde bir kart aldı. Gaspard'ın bununla, önceden aldığı aşk mektupları gibi, tutkusunu korumak istediğini ancak sonradan kavrayabildi. Bundan dolayı her gün büyük umutlarla posta kutusunu kontrol etti- ta ki bir gün içinde video kaset olan bir paket eline geçinceye kadar. Gaspard bu kasette, bu işlere niçin kalkıştığını ve birçok strategemi uyguladığını açıklamaktaydı. Güçlü olabilme hırsından, başarısızlığa uğramasından bahsetmekteydi. 45 yaşına gelmesine rağmen ne bir Shakespeare ne bir Beethoven, ne de bir Gandhi'ye yaklaşabilmişti. Bundan dolayı evlilik yaşamından bir sanat eseri yaratmayı amaçlamıştı. Bu son mesajdı. Ekrana yaklaşmasını ve onu öpmesini rica etmekteydi. Daha sonra Komşu Alphonse her şeyi itiraf etti. Arkadaşının isteklerini, arkadaşının hatırı için, yerine getiren kendisiydi. Ya Camille? Camille, başka evlilere yansıtabilmek için, hikayesini, kaleme almaya karar verdi.

Gaspard sürekli yeni Strategem hamleleri ile evliliği banallaşmaktan korumayı ve gençliğin güçlü duygularını yeniden canlandırabilmeyi amaçlamaktaydı. Ortak amaç vasıtasıyla tüm strategemler birbirlerine sıkı sıkıya bağlandılar. Ama ayrıca izole olmuş bir şekilde yanyana durmaktaydırlar. Başarısız olmuş ve bundan dolayı sona

ermiş olan strategem kullanımını bir sonrakini tutarsız bir şekilde takip etmektedir. Sezar'ın Asteriks'e karşı birbiri ardına gelen strategemleri gibi Gaspard'ın birbirine yakın olarak dizilmiş strategemleri de, önceden hazırlanmış bir çok yardımcı strategemi olayın sonunda esas strategeme dönüştüren özgün olmayan bir strategem oluşumunu ortaya çıkartmaktadır. Çinlilerin zincirleme strategem kullanımıyla kıyaslandığında Fransızların zincirleme strategem ile ilgili çabaları çok daha çaresiz bırakma etkisi yapmaktadır. Zebra'nın önüne 36 strategemin Fransızca çevirisi konulmuş olsaydı belki çok daha başarılı olabilirdi.

35.15 Kız İsimli Erkek Çocukları

Şeytan (veya kötü ruhlar) çevirdiği dolaplara sadece erkek çocuklarını layık görüp, kızların yanından dikkatsizce geçip gittiğinden, kurnaz Çinli, aptal şeytanı atlatmanın yollarını aramaktaydı. Erkek çocukların bir kısmına küpe, bir kısmına da takı taktırttı, hatta kız isimleri verdi; böylece şeytan yürekten istediği genci değersiz bir kız zannedecekti. Genç kurtulacaktı.

Rahip Karl Maria Bosslet O.P.'ye ait olan bu hikayeyi, temmuz 1998'de, onun *Çinli Kadınların Aynası (Chinesischer Frauenspiegel)* (Oldenburg 1927, S. 105) adlı kitabından Şangay Yabancı Diller Yüksekokulu'ndan profesör Gui Qianyuan'a sundum. Profesör, Çin Halk Cumhuriyeti (1949) kurulmadan önceki gençlik günlerinde bu tip uygulamalara katıldığını hatırladı. Bir Çinli erkek çocuk sık sık hastalandığında, çocuğun batıl inançlı ailesi bir falcı veya şaman bulur ve ondan çocuğa yeni bir isim, daha doğrusu bir kız ismi vermeleri öğüdünü alırdı. Buna ek olarak böyle bir erkek çocuğa muhtemelen kız kıyafetleri giydirilir ve ona göre saçları kesilirdi. Zira çocuğun sık tekrarlanan hastalanmaları ve keyifsizlikleri onun içine herhangi bir cin veya kötü ruh girdiğine ve kısa bir süre içerisinde kendisine almak istediğine bağlanmaktaydı. Kız ismi ve kız gibi süslenme (21 numaralı strategem), sadece erkeklerle ilgilendikleri kabul edilen doğa üstü kadınların arzularını sona erdirmeli

(19 numaralı strategem) ve tehlikeyle karşı karşıya olan çocuğun tehlikeyi atlatmasını sağlamalıydı (21 numaralı strategem).

35.16 Sonuçsuz Kalan Para Evliliği

Anne Philaminte en küçük kızı Henriette'yi Trisottin adlı bir filozofla evlendirmek istemekteydi. Fakat kızı sevgilisi Clitandre'yi tercih etmekteydi. Baba Chrysale kızını desteklemekteydi. Anne, filozofla evliliği kararlaştırmak için, noteri çoktan ayarlamıştı. Herkes hazırdı: Baba Henriette ve Clitandre ile, anne filozof Trissotih ile. Büyük bir kargaşa çıktı. Noter, örf ve adete dayanan hukuka göre sadece bir erkekle evlenilebileceğini anlattı. Bu kargaşanın ortasında Henriette'nin amcası ve babanın erkek kardeşi, Ariste geldi. Ariste, kötü haberler içeren iki mektup getireceğini önceden bildirdi. Mektuplar yüksek sesle okundu. Anne mahkemede bir davayı kaybetmişti ve ceza ödemek zorundaydı; parasını iki arkadaşı vasıtasıyla işlettiren baba, iki arkadaşının da iflas ettiklerini öğrendi. Bu çok önemli açıklamalardan sonra filozof derhal geri çekildiğini söyledi, onu sevmeyen Henriette'yi zorla eş olarak alamazdı. Vazgeçti. Clitandre önceden olduğu gibi sevgilisiyle evlenmeye her şeye rağmen hazır olduğunu açıkladı. Bu arada Ariste, kardeşinin kızının yardımına koşmak için, tek bir strategem uyguladığını anlattı. Mektuptaki haberlerin hepsi yanlış olabilirdi. Filozofun sonunda ancak ailenin parasına ilgi duyabildiğini doğrudan doğruya göstermek istemekteydi.

Ariste'nin Zincirleme Strategemi Molière'in *Les femmes savantes (Bilgin Kadınlar)* komedisinde strategemik bakımdan çok işlevli hareketten yani iki sahte mektubun öne sürülmesinden meydana gelmektedir (Yaratıcı Strategem, Nr. 7). Bundan dolayı yılanı deliğinden çıkarmaya çalışmakta (13 numaralı Strategem) ve filozofun kayınpeder ve kayınvalidesinin parasına olan ilgisini ortaya çıkarmaktadır. Filozof, maksatlı evlilik temelinden yoksun bırakılmıştır (19 numaralı strategem). Filozof kaçmak istemiş, fakat Clitandres'in Henriette'ye beslediği sevgi tüm çıplaklığıyla bu sırada açığa çıkmıştı. Sonunda Henritte ve Clitandre amaçlarına ulaşmışlardı.

35.17 Güven Kazandırıcı Bir Önlem Olarak Baş Yaralanması

1948'de, Guomingdang Hükümeti ve Çin Komünist Partisi (KPCh) arasındaki Çin İç Savaşı (1945-1949) esnasında Chonqing-Üniversitesinin açık havada yapılan bir öğrenci konferansında hükümetin bir muhbirinin foyası meydana çıkarıldı. Bunun üzerine muhbir kısa bir süre içerisinde sekreterlik binasından kaçtı. Öğrenciler peşinden gittiler. Onu neredeyse yakalayacak olan Li Jiang kafasına gelen bir taş nedeniyle birden bire yere kapaklandı. Yüzü gözü kan içerisinde kalmıştı. Chen Songlin olayı izledi. Bu eski fabrika işçisi Çin Komünist Partisi'nin yeraltı grubundan olduğundan dolayı bir kitapçı dükkanı işletmesi için kendisine izin verilmişti. Her pazartesi dükkan kapalıydı. Bunun üzerine Chen Songlin devamlı Chongqing Üniversitesi'ne gitmekte ve Çin Komünist Partisi için çalışan Hua Wei adlı bir öğrenciye yasak yayınları el altından vermekteydi. Kitapçı aslında Çin Komünist Partisi'nin gizli buluşma yeriydi. Yaralı öğrenci Li Jigang ilerici olarak kabul edilen *Komet* gazetesinin genel yayın yönetmeniydi. Kısa süreden beri, tesadüfen içinde Hua Wei'nin de barındırıldığı aşağı yukarı 20 yataklık bir mekanda kalmaktaydı. Chen Songlin kan revan içerisindeki Li Jigang'ı Hua Wei'nin yurdunda görmüş olabilirdi. Bu olay sayesinde Chen Songlin'a yöneldi. Öğrenci yurdunda daha sonraki bir ziyarette Li Jigang'la görüştü ve hatta onun ceketinin cebinde ciddi bir şekilde yasaklanmış olan komünist yeraltı gazetesi *İleri*'nin bir sayısını buldu. Li Jigang'ın işsiz olan bir kuzeni kısa bir süreden beri onun öğrenci yurdundaki odasında kalmaktaydı. Bu kişi kitapçıda saatlerce, hiçbirisini satın almaksızın, kitap okuyarak dikkati çeken Chen Songlin'den başkası değildi. Kitap alacak parası yoktu. Chen Songlin ikisiyle de dostluk kurdu. Li Jigang'ın işsiz kuzeni bir defasında onun mantosunu satmış ve kazandığı parayı Chen Songlin'e ilerici bir edebiyat dergisi kurması için vermişti. Sonuçta kuzen kitapçıya girdi ve orada çalıştı.

Luo Guangbin ve Yang Yiyan (Çince baskısı Pekin 1965, Almanca baskısı Pekin 1972)'ın *Kızıl Kaya* adlı romanının VI. Bölümünde sahne birden bire değişmektedir. Savunma bakanlığının gizli servis binasında Li Jigang ve "kuzeni" piyade tümgenerali Xu Pengfei ile gö-

rüşmeye gittikleri görülmektedir. İki genç adamın Guomindang-Hükümetinin ajanları oldukları anlaşılıyordu. Li Jigang'a, Chongqing Üniversitesi'ndeki ilerici öğrenci hareketini gözetleme görevi verilmişti. Bundan dolayı Hua Wei'den şüphelenmişti. Li Jigang, şefinin emri üzerine, Hua Wei'nin odasına girdi. Li Jigang odanın içinde Hua Wei'nin Chen Songlin'le bağlantısını keşfetti. Kaçan muhbirle çatışma ve Li Jigang'ın buna bağlı olarak yaralanması senaryolaştırıldı. Romanda, Li Jigang'ın, illegal partinin güvenini kazanmak için, "Kendini Yaralama Strategemini" uyguladığı anlatılmaktadır. Li Jigang'ın ve kuzeninin çalışması sayesinde ortaya çıkarılan Çin Komünist Partisi yeraltı örgütünün planlanmış olan tutuklama detaylarının öğütlenmesinde "kuzen" de onlarla birlikte hemen tutuklanmalıdır ki hapishanede birlikte yatacağı komünist tutukluları gizlice gözetleyebilsin. Xu Pengfei, "kendini yaralama strategeminin hemen bir ikinci kez daha başarılması gerektiğini" belirtmektedir.

Birinin bir diğerinin kafasına taş attığı iki muhbir Kendini Yaralama Strategemi'ni yerine getirmektedirler. Bunun mevcut örnekte melez bir karakteri vardır. Bir taraftan gizlenmeye (Li Jigang'ın muhbirliği inandırıcı bir şekilde gizlenmektedir) ya da aldatmaya (Li Jigang özellikle yürekli bir muhalif gibi gözükmektedir) hizmet etmektedir. Diğer taraftan 34 numaralı strategem burada Enformasyon Strategemi olarak da iş görmektedir: Li Jigang, yaralanması sayesinde, ona güvenerek yanaşan, komünist "yılanları" deliklerinden çıkararak tuzağa düşürecekti. Li Jigang, 34 numaralı strategem sayesinde, başka türlü ulaşılmaz olan bilgilere ulaşabilmiştir.

35.18 Batıda Korkulan Bir İnsan Hakkı

"Günümüzde farklı kültürlerin iç içe geçirilmesi ve birbirine ters hükümetlerin birbirlerine bağlanmış olmaları gibi, Çin Başbakanı Li Peng batıdan gelen misafirlerini tek bir sorun ile netleştirmekteydi. Alman Çevre Bakanı Klaus Töpfer, Nisan 1992'de Rio çevre zirvesi öncesi Pekin'de Kuzey ve Güney arasında aracı olarak bulunduğunda Çin imparatorluğunda da insan haklarının harfi harfine uygulan-

mış olması gerektiğini hatırlattı. Herkes kendi halkının haklarını yerine getirsin diye karşılık verdi Çinli güç strategemcisi. 'Ama Almanya yılda 10-15 Çinliyi almaya ve onlara bakmaya hazır mıydı?' Beklenmedik tepki batı demokrasisinin misyonerinin sesini kesti. Töpfer, bu 'inanılmaz kinizmin' onu çaresizleştirdiğini hatırlamaktadır (Hans-Peter Martin: Harald Schumann: "Der Feind sind wir selbst", *Der Spiegel,* Hamburg Nr. 2, 1993, S. 103).

Aslında Li Peng'in cevabının kinizmle hiçbir alakası yoktu. Li Peng kinizmle değil, bilakis kurnazlıkla davranmaktaydı. Onun cevabı 36 strategemin Çince kataloğuna göre incelendiğinde, Çin başbakanının Avrupalı diyalog partnerini 35 numaralı strategemin yani Zincirlenme Strategemi'nin uygulanması sayesinde elediği ancak burada Li Peng tarafından birbirine bağlanan strategemlerin ikisinin seçildiği tespit edilir. Li Peng öncelikle 2 numaralı strategemi yani Zayıf Nokta Strategemi'ni uyguladı. Li Peng 1948 insan hakları evrensel beyannamesine uyan sayısız insan hakları maddesi arasından batılı diyalog partnerine büyük bir baş ağrısı yaratan bir tekini yani evrensel ikamet özgürlüğü üzerinde insan hakkını seçmişti. 10.12.1948 tarihli İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi Madde 13, fıkra 1'de şöyle yazmaktadır: 1. Her insanın ['İnsan', 'yurttaş' değil] bir devlet içerisinde serbest dolaşım hakkı ve ve ikamet edeceği yeri serbestçe seçme özgürlüğü vardır (İngilizce orjinal metin: Everyone has the right to freedom of movement and residence within the borders of each [sic!] state)." İnsan hakları evrensel beyannamesinin 13. Maddenin 1. Fıkrası yabancıları da kapsamaktadır. Mısır ve Küba, zamanında, 13. Madde 1. Fıkranın hazırlanmasında şimdiki devletlerin yurttaşlarının serbest dolaşım ve ikametgah seçimi haklarının sınırlanmasını önermişlerdi. Onların bununla ilgili önerileri reddedildi (Nehemiah Robinson: *The Universal Declaration of Human Rights,* New York 1958, S. 119). Bunun sonucunda İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 13. Madde 1. Fıkrasına göre her insan her devlette, her zaman olduğu gibi ikamet etme hakkına ulaştı.

Çinli diyalog partneri, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 13. Maddesi 1. Fıkrasının kesin imasıyla Avrupalı diyalog partner-

inin tam anlamıyla en hassas noktasına temas etmektedir. Batılı politikacılar İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 13. Maddesi 1. Fıkrasının harfi harfine çevrilmesinden daha fazla hiçbir şeyden korkmamaktadırlar. Adam başına 35.000 ABD dolarına kadar yüksek rakamlar ödenen yeraltı çetelerinin yardımıyla onbinlerce Çinli yıllardan beri, çöğunlukla çinli komünler içerisinde yasadışı ve kısmen insanlık dışı şartlarda yaşadıkları ve çalıştıkları Avrupa'ya ve Amerika Birleşik Devletleri'ne gitmektedirler. Sayıları çoktan milyonlara ulaşmış bulunan bu Çinlilerin amacı demokrasi ve siyasi özgürlük kazanma değil aksine, konuştuğum Çinlilerin bana teyid ettikleri gibi, para kazanmak ve onlara Çin Halk Cumhuriyeti'nde mümkün gözüktüğü gibi, bunu uzun vadeli olarak ilerletmek çabasıdır. Bunlar özgürlüğün kokusunu değil doların ışıltısını sevmektedirler. Foyaları ortaya çıktığında, kendilerini tabii ki "siyasi baskıya uğramış" olarak tanıtmaktadırlar.

Bu "ekonomik mülteciler" yardımıyla Çinliler üzerindeki insan hakları değerlerinin etkisi, çekiciliği analiz edildiğinde, onlar için evrensel ikamet özgürlüğü hakkının yanında gelişim hakkı da açıkça ön planda durmaktadır. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 1986 yılında 146 oya karşı 1 red (ABD) ve 8 çekimser (birisi de Almanya) oyla kabul edilen gelişme hakkı bildirisi şöyle formüle edilmektedir: "İnsan gelişimin merkezi öznesidir ve gelişme hakkının aktif taşıyıcısı ve yararlananı olmalıdır" (Madde 2 Fıkra 1). Çinli ve güney ülkelerinden bir çok insan evrensel ikamet özgürlüğü (EİHB Madde 13, Fıkra 1) ve iktisadi gelişimin diğer insan haklarından çok daha büyük bir öneme sahip olduklarını kabul etmektedirler. Çin, gelişme hakkı ve evrensel ikamet özgürlüğü hakkına dayanarak batının bir çok ülkesini nüfus olarak doldurmuştur. "Dünyanın en büyük göçmen ülkesi olan A.B.D.'nin Çin kadar büyük bir yüzölçümü vardır, fakat sadece 200 milyonun üzerindeki [Çin Halk Cumhuriyeti'nin 1.2 milyar nüfusuna karşı] nüfusla, nüfus yoğunluğu Çin'in beşte birine denk gelmektedir. Çin'den 200 milyon insan A.B.D'ye gelse, A.B.D'nin üstünlüğü sona ererdi" (Hao Zaijin: *Emigranten überfluten die Welt,* Pekin 1994, S. 246). Dört büyük AB ülkesi Fransa, İngiltere, İtalya ve Almanya'nın her birine 50 milyon

Çinli göç etse, Çin'de hâlâ yarım milyardan fazla insandan oluşan bir nüfus olurdu, ama büyük bir iç problem olan aşırı nüfus, önemli ölçüde hafiflerdi. Kuşkusuz dünya çok farklı bir görünüme sahip olurdu– İki insan hakkının tutarlı uygulanımı!

Çinli diyalog partneri Çin entrika listesinden 2 numaralı strategemle 19 numaralı strategemi sıkı sıkıya birbirine bağlamaktadır: Başkasının Kazanının Altındaki Odunu Gizlice Alıp Götürmek. Li Peng'in cevabı Töpfer stili insan hakkı balonunun havasını kaçırmayı sağlayan bir iğnelemeydi. Bu cevap, rüzgarın Alman insan hakları yelkeninden alınmasına neden oldu. Batılı entrika körlüğü ile Çin entrika becerikliliğinin çarpışmasının sonucu: Avrupalı görüşme partneri hedefe tam olarak isabet ettiremezken, Çinli görüşme partneri diyalog hedefi olan, usandırıcı insan hakları sorununu mümkün olduğu kadar hızlı bir şekilde masadan çekmeyi, zahmetsiz bir şekilde başardı.

Bay Töpfer'in tepkisi, özellikle Li Peng'in cevabının kinizm kategorisine yönelik olarak düzenlenişi, batılı bir görüşme partnerinin hukuk merkezli, yani sadece hukuki görünüşü düşünen zihniyetinin nasıl yetersiz olduğunu, Çin davranışındaki siyasi-hukuki diyaloglarda sağduyulu yahut tamamlayıcı olarak doğru değerlendirmeyi, anlaşılır hale getirmektedir. Eski bakanın hukuk merkezli eksikliği ve ayrıca entrika bilmez bakış açısı burada, insan hakları probleminin derin hukuki ve derin siyasi değil bilakis strategemik işleminde, kendini göstermektedir. Gerçek bir uzmanın, Çinlilerle bir diyaloğa girmeden önce, derin hukuki veya derin siyasi inceleme yanında, en azından çözülmesi zor problemlerde strategemik analizleri de kapsamlı bir şekilde öğrenmesi gerekmektedir.

Li Peng'in Klaus Töpfer'i şaşkına uğrattığı ve susturduğu strategemik hileden hareketle, bir "strategemik varsayım" hayal edilebilir. Çin, şaşkınlık yaratacak kadar çok miktardaki Batılı bildirimden bir alıntı yapabilir ve – biraz yabancılaştırıcı bir biçimde- ondan sonra gelen (bkz: 35.19, 35.20) iki metni bununla karıştırabilirdi. Çin bu metinleri BM Genelkuruluna sunabilir ve gerçekten de yeterli bir çoğunlukla BM kararlarını kabul ettirebilirdi. Zira Çin "Üçüncü Dünya" sayılan, bu iki karar sayesinde kazanabilecek ve BM Genel Kurulu'

nun tümüne hakim olabilecek “120 den fazla Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkesi”, bu iki atılımı kesin olarak destekleyeceklerdi. Çin bir vuruşta bir çok sineği anında öldürebilirdi. (Parola “Die Unterscheidung von drei Welten”, *Lexikon der Wissenschaftlichen Entscheidungsbildung*. Pekin 1995, s.534).

Çin önce batılı ulusları, evrensel yolcu trafiği ve dünyanın her yerinde demokrasinin yaygınlaştırılması talebi ile karşılayacaktı (2 numaralı Strategem). Demokratik bir dünya cumhuriyeti inşası talebi etkili batılı çevrelerin zayıf noktalarına rastlayacak, böyle bir tasarının gerçekleştirilmesi Batılıları dünya ölçeğinde, batılı olmayan bir çoğunluğun güçlü bir şekilde hakim olduğu, küçük bir azınlığa dönüştürecekti. “Emperyal Amerika’da”(Erik Izraelewicz: “Nord-Sud, Est-Quest, le retour des murs”, *Le Monde,* Paris 2.9.1998, S. 13) gözüken, bir hayaletin, yani Birleşmiş Milletler Dünya Örgütü’nün bir vizyonunun, ortalıkta dolaştığıdır: “Cumhuriyetçi Parti’nin geniş kesimi [ABD’de], BM Üye Devletleri’nin ABD’yi süper güç olmaktan çıkarmayı ve bir çeşit dünya devleti oluşturmayı hedefledikleri, iddasındadır (*Berklingske Tidende,* Kopenhagen 2.8.1998). Ve Jürgen Habermas aslında Almanya’da bir ‘Dünya iç politikası’ için girişimde bulunmuştu ama bu ‘Dünya hükümeti’ değildi” (“ Wider die Entleerung der Politik: Jürgen Habermas analysiert die postnationale Konstellation”, *Neue Zürcher Zeitung*, 6.10.1998, S. 18; Alain Zucker: “Den Kapitalismus eingehen: Jürgen habermas mischt sich in die Globalisierungsdebatte ein”, *Die Weltwoche*, Zürich 11.2.1999, S. 27). Batılı demokrasi anlayışının dar ulusal çerçevesi dağıtıldıktan sonra, oldukça karışık gözükmesi şaşırtıcı değildir. 90’lı yılların başında BM Örgütü’nün reforme edilmesi için öneriler hazırlayan öncelikle de Batılı bir komisyonun başkanı olan Eski İsveç Başbakanı Ingvar Carlsson’un cevabı bu kavramsızlığa dair verilmiş tipik bir cevaptır. Carlsson, bir röportajda gerçi, gelecekteki dünya hükümetinin “demokratik zeminde” büyümesi gerektiğini söylemişti, fakat bunu somut olarak nasıl ifade edebileceği sorusuna ise, çaresiz ve aciz bir cevap vermişti: “En önemli rol devlet dışı örgütlere (NGOs) düşmektedir. Dünya politikası artık hükümetler ve parlamentolar arasındaki bir olay olmamalıdır” (alıntı: “Ingvar

Carlsson sieht die UNO als künftige Weltregierung", *Der Bund*, Bern 1.5.1993, S. 5). Öncelikle Batı esinli, halklar tarafından hiçbir zaman demokratik kontrole yenilmemiş ve "otoritelerini hiçbir şekilde değiştirmemiş" olan NGO'ların, yani özel kuruluşların devreye sokulmasıyla, (Thomas Fischermann; Uwe Jean Heuser, u.a.: "Wie regieren wir die Welt?", *Die Zeit*, Hamburg 29.7.1999, S. 37), dünya demokrasisi meydana getirilmelidir! "Küresel bir sivil topluma", "aydınlanmış elitlere" (a.g.e., S. 190) ve "kentlere"(a.g.e.) bağlı olan "Lizbon Grubu" da, (Die Gruppe von Lissabon: *Grenzen des Wettbewerbs: Die Globalisierungs der Wirtschaft und die Zukunft der Menschheit*, München 1997, S. 187, 190) Ossip K. Flechtheim gibi *(Ist die Zukunft noch zu retten?: Weltföderation-der dritte Weg ins 21. Jahrhundert*, Frankfurt a.M. 1995) "Dünya Seçimleri" ve "Dünya demokrasisi" gibi düşüncelerden kaçınmaktadır. Ve bir kez dünya hükümetinden kaçma söz konusu olduğunda, "görev yapacak durumda olmayan" (Ulrich Ernst: "Die Globalisierung im Netz: Regieren jenseits des Nationalstaats", *Neue Zürcher Zeitung*, 4.6.1999, S. 59) ve "Ütopya" (Thomas Fischermann; Uwe Jean Heuser, a.g.e.) veya geleceğe yönelik, o zaman mevcut olmayan entelektüel çabalar kısa ve öz bir şekilde asla ortaya çıkarılmaksızın, bir solukta azarlanırlar ("Für eine globale Verantwortungsgemeinschaft: vor dem Weltwirtschaftsforum in Davos schlaegt Bundespraesident Herzog acht Maximen für eine erfolgreiche Weltinnenpolitik vor/Die Rede im Wortlaut", *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, 29.1.1999, S. 8).

İstihkamların önündeki küresel boş alan hakkında başka bir şekilde yetenekli olan batılı ağızların bunun dışında öncelikli olarak, eski Cermen liderlik prensibinden esinlenilmiş olan tezleri ileriye doğru akıyormuş gibi gözükmekte ve Amerikanın dünya liderliğini çevrelemektedirler (bkz. Örneğin Robert Kagan: "Ein Segen für die Welt: nur Amerikas Hegemonie garantiert ein Mindestmass an Stabilitaet", *Die Zeit*, Hamburg 9.7.1998, S. 11 v.s.).

Bundan dolayı bu iki BM kararıyla şimdiki Batılı demokrasi ve insan hakları saldırganlarının Çin'e karşı işbirliği yapmaları beklenebilirdi (19 numaralı Strategem). Çin ve Üçüncü Dünya batıyı yoğun bir baskı altına alabilirdi ancak tersi olamazdı (30 numaralı Strate-

gem). Georg Büchner (1813-1837)'e, Batılı bir insanın veya bir başkasının hapishaneye götürülmeden önce, umutsuzca : "boş sözlerin sarfedildiği o ona bir kez olsun gidebilir, çevrenize bakarsanız bunların hepsini sizin söylediğinizi göreceksiniz" sözünü söylettiren Danton ayrıca yaptığı şu tespitle Paul Valéry'i hatırlayacaktır: "Nous avons étourdiment rendu les forces proportionelles aux masses [Yığınlara düşüncesizce güç oranlarını geri verdik]" (Paul Valèry: *Oeuvres 1,* Paris 1957, S. 998). Bazı batılı çevreler bu iki kararı, şiddetli iç tepkilere sebep olan, 20 numaralı strategemin uygulanımı için uygun olabilecek bir duruma, elbetteki uygun göreceklerdi. Ve varsayalım ki, Batılı devletler her iki kararın da uygun olduğunu belirttiler, o zaman, dünya politikasının ağırlığı birden bire büyük ölçüde ve güçlü bir şekilde Çin'e ve güneye doğru kayacak ve Batı kendisini marjinal bir role indirgenmiş olarak görecek- kendi silahları, demokrasisi ve insan haklarıyla vurulmuş olacak (12 ve 30 numaralı Strategemler).

35.19 "Özgür İnsanlara Açık Bir Dünya" İçin BM Kararı

Genel Kurul,
"Biz, hepimizin 5 milyar mülteci olduğu" (Andrè Langaney, nüfus genetikçisi, Paris Musèe de l'Homme biyolojik Antropoloji Laboratuarı Yöneticisi ve Cenevre Üniversitesi Profesörü, alıntı: *Die Weltwoche,* Zürich 19.10.1992, S. 67), hatta "hepimizin, her yerde yabancı olduğu" (alıntı: *Zeitmagazin,* Hamburg, 2.4.1993, S. 44) ve hepimizin "yurdunun yerküre olduğu" (Uwe Jean Heuser: "Das Rad der Geschichte", *Die Zeit,* Hamburg 14.5.1998, S. 1); göz önünde bulundurulmalı;

"Artık dışarısı yok. Dünya kapanıyor. Dünya birliği burada" (Karl Jaspers [1883-1969], alıntı: Heiner Bielefeldt: "UNO-Menschenrechte: Kolonialismus im Gewande des Humanismus?", Stefan Batzli et al.: *Menschenbilder, Menschenrechte: Islam und Okzident: Kulturen im Konflikt,* Zürich 1994, S. 44); "İçinde halkların ve kültürlerin kapalı birlikler halinde kendileri için yaşayabilecekleri

'doğal' sınırlar artık yok- Çünkü bu azınlıkların acımasızca asimilasyonu veya sınırlandırılmaları ve uluslararası devletler birliğinden çözülmeleri sonucu imkansız kılınmıştır" (alıntı: Heiner Bielefeldt, a.g.e.) saptamaları dikkate alınmalı;

Alman Filozof Hegel (1770-1831)'in şu yazdıkları : "İnsan olduğu için, söz konusu olan insandır, Yahudi, Katolik, Protestan, Alman, İtalyan v.s. olduğu için değil. Bunun bilincinde olmak sonsuz önem taşımaktadır"; ve dünya tarihinin ilk kosmopolitleri, hippilerin, "tüm insanların doğuştan dost ve hemşehri olduklarını ilan etmeleri" (Andrea Köhler: "Globalisierung in weltbürgerlicher Absicht: ist die Idee des Kosmopolitismus von gestern?", *Neue Zürcher Zeitung*, 9./10.8.1997, S. 39) hatırlanmalı;

Hıristiyan doktrininin, "doğanın insanları birleştirdiği [ve] onları ayırmadığı" (Chiapas Piskoposu'nun 1550 yılındaki bir bilimsel tartışmada söylediklerinden, alıntı: "Shylocks Scheinsieg, Alain Finkielkraut'un *Verlust der Menschlichkeit* adlı kitabı üzerine görüşme", *Der Bund,* Bern 2.5.1998, S. 5); "bütün insanların Tanrı'nın çocukları olduğu" (çeviri: "Comme prèvu, le Vatican a blanchi le pape Pie XII [1876-1958]", *24 Heures,* Cenevre 17.3.1998, S. 4) noktasından hareket ettiği; Hıristiyanların İncili'nin: "Artık ne Yahudi ne Grek, ne köle ne özgür, ne erkek ne dişi ayrımı vardır. Hepiniz Mesih İsa'da birsiniz" (Gal. 3.28) saptamasını yaptığını önemle işaret etmeli ve Hıristiyan düşüncesinin insan ırkının birliği üzerine şu mükemmel dörtlüğü dikkate alınmalıdır:

"Ve Dinsiz, Yahudi veya Türk fark etmez
tüm insanlar birbirlerini sevmelidir;
Nerede bağışlama, sevgi, merhamet varsa,
Orası Tanrı'nın evidir"
(William Blake [1757-1827], alıntı: *Neue Zürcher Zeitung,* 29.4.1997, S. 47);

"Dünyadaki bütün insanların, Rotterdam'lı Erasmus'un [1469-1536] 'cives totius mundi' şeklinde formüle ettiği gibi, "hepimizin dün-

yanın heryerinde vatandaşlık hakları var" sözü özümsenerek onaylanmalıdır (Iso Camartin: "Der Citoyen im Museum: über Erfahrungen des Anderen", *Neue Zürcher Zeitung*, 2.8.1994, S. 37)

Fransız yazar, humanist, dünya vatandaşı ve "Anavatanın yalancı idealizminin" ateşli karşıtı Romain Rolland (1866-1944)'ın parolalarına işaret etmeli: "Devlet Anavatan değildir [...] Benim Anavatanım büyük insanlık ailesidir" (alıntı: Das Gewissen Europas: zum 50. Todestag von Romain Rolland", *Neue Zürcher Zeitung*, 30.12.1994); ve "bir faşist [...] insanların arasında ayrım yapan bir insandır] saptamasını yapmalıyız (Erwin Leiser, alıntı: *Die Weltwoche*, Zürich 24.2.1994, s. 83);

Aşağıdaki ifadeleri memnuniyetle benimsemeliyiz:

"Nüfus hareketlerinin kontrol edilebilirliği düşüncesinden vazgeçilmelidir. Ülkeler kültürel döküm potaları olmalıdırlar" (Philippe Bois [1942-1991], Neuchâtel Üniversitesi, Faculté de droit et des sciences économiques, Profesörü, alıntı: *Die Zeit*, Hamburg 7.10.1988, S. 18);

"Bugünün insanı", "coğrafi ve tarihi bağlılığını kaldırmaya [ve] her yerde kaygısızca bulunmaya" başlamıştır (alıntı: "Alain Finkielkraut und der Verlust der Menschlichkeit: eine Katastrophen-Bilanz des Jahrhunderts", *Bücherpick*, Zürich Nisan 1998, S. 15);

"Amaç Avrupa'nın müstahkem bir mevkisi değildir, çok daha fazla gerekli olan açık bir toplumun dünya pazarı doğrultusundaki politikasıdır" (Dr. Jürgen Strube, BASF AG Yönetim kurulu Başkanı, Kimya Endüstrisi Birliği Başkanı, alıntı: Walter Eucken Institut (Hg.): *Jahresbericht* 1996, S. 4);

" Katı olmayalım. Yabançı kültürlerin etkisinden korkmayalım" (Nein, ich fürchte keine fremde Kultur": Popüler Kültür politikacısı Jack Lang ile AB,.Amerika ve eski ön yargılar üzerine Söyleşi", *Die Weltwoche*, Zürich 4.6.1992, S. 53);

"Farklılık" iyidir ve ülkemizin bereketli ve fikirden yana zengin bir hale gelmesinde katkıda bulunur. Bundan dolayı farklılıktan korkmamalı, onu bilakis selamlamalıyız" (Robert B. Goldmann, İftiraya karşı Amerikan-Yahudi Ligi Direktörü: "Das Anderssein als eine

positive Alternative sehen", *Allgemeine Jüdische Wochenzeitung,* Bonn 25.6.1992, S. 15);

"[Ülkeler] etnik temellere dayanılarak kurulmuş bir doğallığa geri dönmemelidirler" (Jürgen Habermas : "Die Festung Europa und das neue Deutschland", *Die Zeit,* Hamburg 28.5.1993, S. 3);

"Kendini gösteren gelecek, dünyaya gelen çocukların, dünyanın her tarafına geldikleri cümlesi ile ciddiyet kazanmaktadır. İnsan hakları [...] ülkenin dışına çıkmaktadır" (Hugo Loetscher: Patriotismus als Tugend", *Neue Zürcher Zeitung,* 11.11.1996, S.19);

"İnsanların ülkelerde değil yeniden yörelerde yaşamaları gerekmektedir. Basitçe ifade edecek olursak: Sınırları olmayan bir dünyada olimpiyat oyunları artık düzenlenemez" (Peter Bichsel, alıntı: *Beobachter,* Zürich Nr. 24, 1992, s. 41);

"Bir ülke belirli bir halka değil orada yaşayan ve huzur içerisinde çalışan insanlara aittir [...]" (Hans Kohn, Praglı Tarihçi, alıntı: "Zionismus: die Herzen entflammt", *Der Spiegel,* Hamburg, Nr. 28, 1997, S. 133);

"Büyük çoğunluğun mutluluğu sadece özgürlükle gerçekleştirilebilir" (Fritz Bolkestein, Liberalen Volkspartij voor Vrijheid en Democratie Başkanı, Liberal Dünya Birliği Başkanı, alıntı: *Neue Zürcher Zeitung,* 4.5.1998, S. 7);

"Ulusal kimliğin, sürekli olarak ötekine karşı kalın bir sınır çekilmesi ve kendi türdeşliği aracılığıyla yabancının elimine edilmesi sayesinde varolduğu" (alıntı: Dieter Oberndörfer: "Völkisches Denken", *Die Zeit,* Hamburg Haziran 1994) görülmekte ve "halkların atalardan kalma, yeni beklentileri artık karşılayamayan kimliklerde ısrar etmeleri" üzücü bulunmaktadır (Charles Taylor, alıntı: "Zukunft der Demokratie: ein Wiener Symposium", *Neue Zürcher Zeitung,* 17.6.1997, S. 45);

Eski Fransa Cumhurbaşkanı François Mitterrand (1916-1996)'ın "-kötüye kullanmaya-ırkçılığa, fanatik ulusçuluğa ve savaşçı nefrete götüren" kültürel kimlik kavramını reddetmesiyle ve Mitterand ile "evrensel bir 'métissage des cultures' (alıntı: "Eine Weltakademie der

Kulturen: Elie Wiesel als Praesident von Mitterands Gelehrtenrepublik in Paris", *Neue Zürcher Zeitung,* 1.2.1993, S. 17) yani bir "uluslar karışımına" (Michael Wolfssohn: "Deutschland ist schon lange ein Vielvölker-Staat", *Bild,* Hamburg 5.8.1996, S. 2) adım atılması;

"İnsanlık hakkının yürürlükteki alanının Ulus devletin sınırlarında sona ermediği" (alıntı: Wolfgang Kersting: "Weltfrieden und demokratische Vernunft: vor 200 Jahren erschien Immanuel Kants [1724-1804] Abhandlung *Zum ewigen Frieden" Neue Zürcher Zeitung,* 30.9./1.10.1995, s. 69); "insan hakları fikrinin [...] herkesin kozmopolit eşitliğini hedeflediği" (alıntı: Heiner Bielefeldt, a.g.e., S. 48); "Yurttaşlık hakları ve yurttaş toplumunun, dünya yurttaşlık hakları ve bir dünya yurttaşlığı toplumuna ulaşıldığı zaman gerçekleşebileceği" (alıntı: Ralf Dahrendorf: "Freiheit und Zugehörigkeit: Wandel in Ost und West", *Neue Zürcher Zeitung,* 16./16.2. 1992, S. 69); "İnsan haklarının heryerde, herzaman ve bütün insanlar için kayıtsız şartsız" geçerli olduğu; özellikle "bireysel insan haklarının yorumunun içeriğinde evrensel bir talep olduğu, hiçbir istisnaya göz yummadığı [ve] bütün insanlar için geçerli olduğu, ve herkesin tanık olarak gösterebileceği" (Jörg Fisch, Zürich Üniversitesi Genel Tarih Ordinarius'u: Der letzte Hort der Diskriminierung: Die Unvereinbarkeit von Staatsbürgerschaft und naturrechtlicher Gleichheit", *Neue Zürcher Zeitung* 13./14.12.1997, S. 17); bu cümlenin şu anlama geldiği: "Human Rights have no borders" (Amnesty International [Hg]: Refugees: Human Rights Have No Borders, London 1997); bunun özellikle Evrensel İnsan Hakları Beyannamesinin 13. Maddesi 1. Fıkrası onaylanan, esasında uluslarüstü, evrensel ikamet özgürlüğü insan hakkı (Florian Coulmas; Judit Stalpers: *Das neue Asien: ein Kontinent findet zu sich selbst,* Zürich 1998, S. 159), olduğu vurgulanmalıdır.

"Bir dünya vatandaşının herhangi bir topluluğa yönelik özel bir bağlantı hissetmemesi ve bir çok ayrıcalığın tadını çıkardığı yere göç etmemesi" (Walter Reese Schaefer, Andreas Köhler'den alıntı, a.g.e), "dünyaya açık olmanın ve kendi kendine karar verebilmenin

[...] kozmopolit varolabilmenin özünü oluşturması" (Andrea Köhler, a.g.e) ve tüm insanlığın "devletsiz bir topluluk" ("Hiob und das Schicksal des jüdischen Volkes", *Neue Zürcher Zeitung* 14.8.1997, S. 43) olması, inancıyla "to share this planet with you and all others as brothers and sisters" şeklinde belirlenen insani varlıktan meydana gelmektedir (Adress to Members of the United States Congress: Five Point Peace Plan for Tibet by His Holyness the Dalai Lama, Washington D.C., 21 Eylül, 1987);

"Ülke fikrinin bir soyutlama, bir anakronizm, bir yanılma olduğu [çünkü] insanın uzun süre ikamet ettiği her yerin onun yurdu olduğu" (Kızıl Haç'ın kurucusu Henri Dunant [1828-1910]'ın sözleri, alıntı: "Zeitreise zu einem Denkmal: Evelyne Haslers Roman über Henri Dunant", *Neue Zürcher Zeitung*, 8.9.1994, S. 47), "Kimin öz güveni varsa, yurdunun da olduğu" ve "sadece zavallıların-dayanak olarak- vatan duygusuna ihtiyaçları olduğu" (Paul Parin: "Heimat, eine Plombe", *Die Zeit*, Hamburg 23.12.1994, S. 43); vatanın "küresel bir sanrı" olduğu, (Adolf Ogi, İsviçre Konfederasyonu Federal Konsey başkanı, *Wir Brückenbauer,* Zürich 28.7.1993, S. 37) göz önünde bulundurulmalıdır;

"Gelecekte herkes tarafından : Onun vatanı hiçbir yerdi" (alıntı: "Christian Seiler zum 100. Geburtstag des grossen österreichischen Erzaehlers Joseph Roth", *Die Weltwoche*, Zürich 1.9.1994, S. 57) denilebilmesi ümidi ile;

Aşağıdaki tespitlerin uygun bulunması inancındayız:

"Vatan özlemi [...] tehdit edici bir rol oynamaktadır: Kötü gidişata karşı inatla karşı koyan sağlıklı bir dünyanın eski bir mitosu günümüze yansıtılmaktadır. Çoğunlukla direnen ve kendilerini ayırmaya çalışan en çaresizler oraya götürüleceklerdir. Bu fırtınalı dünyada inancı ve güveni yeniden bulabilmek için sadece tek bir reçete vardır: Değişim dalgasına ve çeşitliliğe açık olmak" (Christian Lutz, Gottlieb-Duttweiler-Enstitüsü Direktörü: "Die Sehnsucht nach Heimat", *Wir Brückenbauer,* Zürich 11.1.1995, S. 31);

“Vatan neresi mi?- Yaşadığım, öğrendiğim, çalıştığım yer!” (“Junge Fremde: Mundart plus ausserhelvetische Erfahrungen”, *Neue Zürcher Zeitung*, 21/22.5.1994, S. 23);

“Ubi libertas, ibi patria [Vatan, özgürlüğün hüküm sürdüğü yerdir]” (Dieter Obendörfer, alıntı: Wanfried Dettling: “Die sprachlose Disziplin”, *Die Zeit*, Hamburg 4.11.1994, S. 50);

“Küreselleşme [...] grupların, ülkelerin ve kültürlerin, hatta bireylerin de birbirlerinden artık uzak kalamayacakları anlamına gelmektedir. [...] Bireyselleşmeye eğilim ortakçı fikirlerin sonu demektir [...]” (Ulrich Beck, alıntı: “Was ist und wie stehen die Chancen für eine ‘Zweite Moderne’? Sosyolog Ulrich Beck ile Söyleşi”, *Neue Zürcher Zeitung*, 20.5.1997, S. 48);

“Çoktan beri bir dünya toplumunda yaşamaktayız. Kapalı mekanlar düşüncesi uzun zamandan beri bir hayal. ‘Politbiotop’ olarak ulus devlet artık sona ermiştir” (Ulrich Beck, alıntı: “Hat das denn Zukunft: vom schwierigen Streit über Europa und die Globalisierung”, *Die Zeit*, Hamburg 13.6.1997, S. 3);

“Kimse kendi üzerine kapıyı kapattırmıyor. Bu dönemde gelecekten korkma rolü yapan ve açılmaya karşı her halukarda açık olan sınırları güçlendiren kimse sahtekardır” (Christoph Neidhard ile sınırların ortadan kalkması üzerine, “Das Ende der Geographie”, başmakale, *Die Weltwoche*, Zürich 21.3.1996, S. 1);

“Bir ‘müstahkem mevkii İsviçre’ veya bir’müstahkem mevkii Avrupa’ bir çok evrensel ilişkinin [...] karşısında sıradan bir varsayımdır” (Peter Arbenz, Mülteci Bakanlığı eski Direktörü, alıntı: “Migrationspolitik mit humanitaerem Akzent”, *Neue Zürcher Zeitung*, 15.4.1997, S. 48);

“Almanya Almanlar’a- gerçek dışı” (Hans Magnus Enzensberger, alıntı: *Bild*, Hamburg 11.6.1993, S. 2);

“Avrupa Avrupalıların mı”, “Amerika Amerikalıların mı” v.s. sorusunu sormak acaba gerçekçi midir;

Bir “Melezlerin Avrupası’”na (Hans Magnus Enzenberger, a.g.e) geçişin kaçınılmazlığı bir Avrupa, Amerika- Avustralya v.s. Avrasya’dan – çok daha olası- gözükmektedir;

Şu tespitler dikkate alınmalıdır:

19. yüzyıldaki göçün Avrupa'nın "yükünü büyük ölçüde hafifletmesi" gibi – 1800-1914 arasında eski kıtadan "60 milyon insan" göç etmişti" (Werner Spirig: "Migration-bekannt und begrenzt? Relativierung im geschichtlichen Überblick", *Neue Zürcher Zeitung*, 14.7.1997, S. 25)- 21. yüzyıldaki göç de, nüfus fazlalığı olan bölgeleri nedeniyle kuzeyin "pek az iskan edilmiş büyük alanlarını", "İnsanın Göç etme Hakkı'"na (Rudolf von Albertini: "Die bewegte Geschichte der Völkerwanderungen", *Neue Zürcher Zeitung*, 4/5.1.1992, S. 16) dayanarak korkutan güneyin, yükünü büyük ölçüde hafifletecektir (Otfried Höffe: *Vernunft und Recht: Bausteine zu einem interkulturellen Rechtsdiskurs*, Frankfurt a.M. 1996, s. 248);

"Günümüzde, evrensel ekonomik ve kültürel ağın ışığında dünya vatandaşlığını seçmek, sadece bir gelişme şansı [...] değil bilakis bir gereklilik olarak gözükmektedir. Gerçekte : Birey, gelecekte var olabilmek için, birçok durumda kökeninin geçmişteki dar bağlantılarını aşabilmelidir" (Karl Otto Hondrich: "ein Horrortip ins Niemandsland? Über die Beschraenktheit unserer Zukunftsvorstellungen", *Neue Zürcher Zeitung*, 27/28.12.1997, S. 57);

"Dünyanın tek bir pazar olmaya doğru yöneldiği ve tek bir pazaryeri olacağı", fakat aynı zamanda "Amerika Birleşik Devletleri ve Meksika; Avrupa'nın Akdeniz ülkeleri ve İslami Mağrip arasında, önceden demir perdenin geçtiği çizgi boyunca [...], sınır çitlerinin yükseltileceği ve sağlamlaştırılacağı "(*Das Reich und die neuen Barbaren kitabında* Jean-Christophe Rufin, alıntı: Theo Sommer: "Noch hat die Zukunft keine Kontur", *Die Zeit*, Hamburg 30.12.1994, S. 1; bkz. "Sisyphusarbeit an der Grenze Mexico-USA: Stahlzaeune und Sensoren gegen illegale Einwanderer", *Neue Zürcher Zeitung*, 8.7.1998, S. 7) ve bir taraftan oluştuğu kavranılan küresel iç pazarın "sermaye, hizmet ve malların serbest girişini" vaaz eden kuzey ülkelerinin, diğer taraftan insanların serbest dolaşımını reddetmeleri ve kendilerini bu konuda ayrıcalıklı kılmak istemeleri, (Bruno Schlaeppi: "Die Russen kommen", *Wir Brückenbauer*, Zürich 16.1.1991, S. 3) büyük bir çelişki yaratmaktadır;

Bu çelişkiyi, insanların, "ülkeler arasındaki sınırların ortadan kaldırılmasını sağlayan" evrensel serbest dolaşım hakkının vakit kaybetmeden gerçekleştirilmesi (Max Horkheimer, alıntı: Uwe Justus Wenzel: "Sehnsucht nach dem ganz Anderen", *Neue Zürcher Zeitung*, 11./12.2.1995, S. 67) ve dünyanın her yerinde "bizi, ırk, halk veya din üzerine yaptıkları ateşli konuşmalarla bölmek isteyenlere" karşı durarak (ABD Başkanı Bill Clinton'un Berlin'de Brandenburg Kapısı önünde yaptığı bir konuşmadan, alıntı: *Süddeutsche Zeitung*, München 13.7.1994, S. 6) aşmamız gerektiği kararına varmalıyız;

"Amaç sınırlandırma yerine entegrasyon olmalıdır" talebi yüksek sesle söylenmelidir. Gelecekte sağlam bir şekilde ayakta kalabilecek toplumlar, büyük çoğunluğu dışarıdan gelmiş olan ve daha gelmek zorunda olanların oluşturduğu, yeteri kadar hareketli toplumlardır" (alıntı: Uwe Wesel: "Wir wollen zwei Paesse: Das Parlament muss endlich die doppelte Staatsbürgerschaft beschliessen", *Die Zeit*, Hamburg 21.11.1997, S. 1);

"Bugünkü insan hakları kataloglarının hiçbirisinin "evrensel serbest dolaşım hakkını uzak bir hedef olarak dahi içlerine almamaları" Batılı ulusalcıların tezlerini geçersiz hale getirmektedir (Jörg Fisch: "Der letzte Hort der Diskrimminierung", *Neue Zürcher Zeitung*, 13./14.12.1997, S. 17); "İnsanın kollektif bir varlık olması [ve] temel özelliklerde birbirinden ayrılan birliklerde yaşaması" kuzeydeki bölgecilerin tezlerini çürütmektedir (Jörg Fisch, a.g.e.) ve bu hümanist karşıtları kuzeyde vurgulanan "müşterek haklara karşı bireysel hakların önceliğine" (Jürgen Habermas, Herfried Münkler: "Die Kraft des zwangslosen Arguments: Diskurse als Ausfallbürgschaft der Ethik: Jürgen Habermas' neue Studien zur politischen Theorie", *Die Zeit*, Hamburg 6.12.1996, S. 24) karşı durmaktadırlar;

"Açıkta bırakılmış ve oldukça kötü yaşam şartlarına sahip durumdakilerin adalet sorunlarının halledilmesi gerektiği" (Rainer Forst: "Gerechtigkeit als Provokation: John Rawls plaediert für eine politische Philosophie ohne letzte Wahrheiten", *Die Zeit*, Hamburg

7.5.1998, S. 43) ve bu insanların da günümüz dünyasında özellikle güney yarım kürenin insanları oldukları hatırlanmalıdır;

"Suç çetelerine dünya çapında destek sağlayan ve insan onurunun çok ağır bir şekilde yaralanmasına sebep olan, dünyanın her yerinde istenilen her devlete serbestçe giriş yapmanın daha hâlâ açıkça garanti edilmemiş olması acı vericicidir; İnsanın evrensel serbest dolaşım hakkından başka hiçbir bireysel insan hakkı insana daha büyük bir özgürce gelişim imkanı sunabilecek güçte değildir;

John Lennon'un "Imagine" adlı şarkısının sözlerindeki özlem tam anlamıyla anlaşılmalıdır:

"Imagine there's no country
It isn't hard to do
Nothing to kill or to die for [...]
Imagine all the people
Sharing all the world [...]"

Tüm insanlığın birbirini kucaklaması ve "Imagine" şarkısının son kıtasını gerçekleştirmesi teşvik edilmelidir: "And the world will be as one";

Törenle ilan edilmektedir:

1 10.12.1948 İnsan hakları evrensel beyannamesinin 13. Maddesi 1. Fıkrasının tam metni (Her insanın bir devlet içerisinde ikamet edeceği yeri özgürce seçme ve serbestçe dolaşma hakkı vardır) sürdürülmelidir gerçi, fakat 13. Maddenin 2. Fıkrasının başka bir anlam verilemeyecek kadar açık olan (" Her insanın, kendisinin ki dahil her ülkeyi terk etme ve de ayrıca kendi ülkesine geri dönme hakkı vardır") tam metni "Everyone has the right to leave and to enter any country and return to any country, including his own" (" *Her insanın, kendi ülkesi de dahil her ülkeyi terk etme, her ülkeye giriş yapabilme ve de*

ayrıca kendisinin ki de dahil her ülkeye geri dönebilme hakkı vardır") dönüştürülmelidir.

2 Dünyanın tüm devletlerinin hükümetlerinden, özellikle Avustralya'da dahil nüfusu az olan Kuzey devletlerinden, insan hakları evrensel beyannamesinin 13. Maddesi 1 ve 2. Fıkralarına dayanılarak, bir yıl içerisinde göçmenlik, yerleşim ve sığınma ile ilgili bütün kanun hükümlerini ve de ayrıca vize-zorunluluğunu, tam anlamıyla kapsamlı bir şekilde ve bir defada ortadan kaldırmaları istenmektedir.

35.20 "Bu Dünya İçin Demokrasi"- BM Genel Kurulu'nun Bir Dünya Cumhuriyeti Kurulmasına Yönelik Kararı

Genel Kurul,

Aşağıdaki tespitlerin geçerliliği dikkate alınmalıdır:

"Bugün içeride ve dışarıda belirgin bir bölüşüm yoktur- Dünya ekonomisi, çevre, evrensel AIDS krizleri, dünyanın her tarafındaki silahlanma yarışı hepimizi ilgilendirmektedir [...] Birbirimize ihtiyacımız var. Ve birbirimizi kollamalıyız" (" Praesident Clintons Appell an Amerika: die Inaugurationsrede im Wortlaut", *Neue Zürcher Zeitung*, 22.1.1993, S. 4);

"Sanayileşmenin küreselleşmesinin sadece ekolojik tehlikeleri temelde bütün insanları bir kader toplumu haline getirdi" (Georg Kohler, Zürich Üniversitesi Profesörü: Ende der Nationalstaatlichkeit", *Neue Zürcher Zeitung*, 28./29.9.1991, S. 25), ama "çevre problemleri sadece evrensel olarak çözülebilir" (Otfried Höffe: "Individuum und Gemeinsinn: Thesen zur Sozialethik des 21. Jahrhunderts", *Neue Zürcher Zeitung*, 20./21.5.1995, S. 65);

Dünya bölünemez. "Zamanımızın büyük ekonomik, ekolojik ve siyasal problemlerini hiçbir ülke sınırı durduramaz" (Max Bill, Kurt Furgler, Elisabeth Kopp, Philippe de Weck'in bildirisi: "Die Weichen richtig stellen!", *Die Weltwoche*, Zürich 19.11.1992, S. 1);

"Uluslararası ağ haline gelmiş, teknik-ekonomik süreç hiçbir si-

yasi toprak parçası için (Almanya, Fransa veya İsviçre gibi) alıkonamaz" (Peter Glotz, İletişim bilimcisi: "Warum Jean Paul contra Datenbank?", *Tages-Anzeiger,* Zürich 15.8.1996, S. 2);

"'Politikbiotop' olarak ulus devletin geleceği yoktur" (Ulrich Beck, alıntı: "Hat das denn Zukunft: vom schwierigen Streit über Europa und die Globalisierung", *Die Zeit,* Hamburg 13.6.1997, S.3);

"Ekonomi, bilim ve politikada aralıksız yoğunlaşan enternasyonalizm karşısında, ulus devletçi taşralılık arkasına hızla küreselleşen siyasi realiteyi alarak git gide geri kalmaktadır" (Wolfgang Kersting, Kiel Üniversitesi Profesörü: "Weltfrieden und demokratische Vernunft: vor 200 Jahren erschien Immanuel Kants Abhandlung Zum ewigen Frieden", *Neue Zürcher Zeitung,* 30.9./1.10.1995, S. 69) ve ulus devletlerin hükümetlerinin "küresel ekonomik olaylara çaresizce karşı durdukları" (Kurt Müller: "Fakten und Aengste als Ideologieersatz: Das politische Glatteis nach dem Mauerfall 1989", *Neue Zürcher Zeitung,* 18.3.1998, S. 15) ve "dünya ekonomisinin daha çok devlete ihtiyacı olduğu düşüncesi" güçlenmektedir (Roger de Weck: "Neuer Aberglaube", *Die Zeit,* Hamburg 2.9.1999, S. 10);

"Günümüzün problemleri ulus devletler düzleminde çözülemezler" (Klaus Hansch, Avrupa Parlamentosu Başkanı: "Die Reform der Europaeischen Union: politische Herausforderungen und institutionelle Probleme", Walter Eucken Institut, Freiburg i.Br. (Hg.): Jahresbericht 1996, S. 1), hatta "avrupa düşüncesi" "yerel düşünce" bir düşüncedir (" Big is beatiful: Nestlè Başkanı Helmut Maucher'le küreselleşme üzerine [...]", *Die Zeit,* Hamburg 9.7.1998, S. 21);

"Ulus devletin modası geçti [...] Artık olmaması gerekir [...]" (Alman Cumhurbaşkanı Roman Herzog'un, 17.9.1996 tarihinde 41. Alman tarihçiler konferansında yaptığı konuşmasından alıntı);

"İnsanlar için sorun olanı, sadece insanların çözebileceği" (Friedrich Dürrenmatt [1921-1990]; "belli başlı Görevlerin sadece küresel olarak yerine getirilebileceği" (Hans Ruh, Zürich Üniversitesi Sosyal Etik Enstitüsü Profesörü: "Gelingendes Leben im Weltdorf?", *Magazin UNI ZÜRICH* 3, 1996, S. 58), "çok sayıda problemin sınırları aşan doğallıkta oldukları" (Zürich Kantonu İlerici Demokrat Parti Avrupa-Belgesinden alıntı, *Neue Zürcher Zeitung,* 1.9.1995, S. 53) ve tek

başına hareket ederek, dünya barışının korunması ve uluslarası güvenlik; yer küredeki yerel çatışmaların uzlaştırılması ve ortadan kaldırılması; silahsızlanma; kitle imha silahlarının yokedilmesi; nüfus artışı; küresel ekonomik gelişme; işsizlikle dünya çapında mücadele; ekonomik güç olma mücadelesinin tahrip edici güçlerinin evrensel olarak yürürlükte olan rekabet-, İş- ve kartel hukuku ve de ayrıca spekulatif sermayenin vergilendirilmesi ve füzyon kontrolü aracılığıyla frenlenmesi yahut yeni, adaletli dünya ekonomik- ve dünya sosyal düzeninin inşası; dünya gıda alımının garanti altına alınması; evrensel eğitim ve refah seviyesi farkının ortadan kaldırılması; Enerji ve çevre problemleri (Su kıtlığı, dünya denizlerinin kirletilmesi, sınırları aşan hava kirliliği, tropik yağmur ormanlarının bir kısmının kesilmesi, biyolojik çeşitliliğin tehdit edilmesi); iklim problemleri, Yerkürenin ısınması; dünyayı kaplayan salgınlar; uluslararası afetler; tehlikeli kimyevi ürünlerin kontrol altına alınmaları; bilimsel ve ekonomik gelişmelerin, öncelikle atom-gen ve bilgisayar teknolojisindeki, küresel sonuçları; ulusaraşırı kriminalitenin yanında insan-, silah- ve uyuşturucu ticareti, karaborsacılık, para aklama, uluslararası terorizm; evrensel sığınma- ve göç hareketleri; dünya bilgi- ve iletişim sistemleri ve veri akışının yeniden düzenlenmesi; uzayın barışçıl bir şekilde kullanımı vesaire'nin aşılamayacağı dikkate alınmalıdır;

"İyi ve kötü bir günde birbirine sıkı sıkıya bağlanmış insanlığın" "küresel çözümlerinin savsaklanmasının" ("Ein Jahr nach Rio- zum Beispiel Indien: ernüchternde Erfahrungen in der Dritten Welt", *Neue Zürcher Zeitung*, 21.6.1993, S. 3) "yıkıcı sonuçlar doğurabileceği göz önünde bulundurulmalıdır (Leidengeschichte: Menschenrechte im west-östlichen Gespraech", *Neue Zürcher Zeitung*, 4.7.1996, S. 40);

"Finans kumarbazlarının günlük iki milyar doları el altından dünya sermaye piyasalarına sürdükleri" (Bartholomaeus Grill: "Die Langsamkeit entdecken", *Die Weltwoche*, Zürich 7.5.1998, S. 19) ve dünya çapında faaliyet gösteren örgütlü suçun yıllık cirosunun 700 milyar frankın üzerine çıktığı ("Die Geisel transnationaler Krimi-

nalitaet: Die Bedrohung der staatlichen Strukturen durch die Mafia", *Neue Zürcher Zeitung*, 7.7.1998, S. 5), güneyin büyük bir kısmında yoğun bir fakirliğin hüküm sürdüğü, 1,3 milyar insanın günlük 1 ABD dolarından az bir kazançla yaşaması gerektiği (Bernard Fischer: "Migration in der Dritten Welt", *Nord-Süd aktuell,* Hamburg Nr. 2, 1995, S. 225; Richard Gerster: "Wir da oben, ihr da unten", *Die Weltwoche*, Zürich 9.4.1998, S. 14) ve daha 1998'de 1,3 milyar insanın mutlak fakirlik seviyesinde sayıldığı ("Ein Fidel, von CNN gesponsort", *Tagesanzeiger,* Zürich 15.5.1998, S. 6); "800 milyon insanın açlık çektiği" ve "günde 20 000 çocuğun açlıktan öldüğü" (*Die Weltwoche*, Zürich 8.10.1998, S. 15); dünya nüfusunun en zengin olan yüzde 20'sine toplam özel tüketimin yüzde 86'sı, buna karşılık en fakir beşte bire sadece yüzde 1,3'ün düştüğü ve "varlıklı dörtte birin enerjinin yüzde 58'ini sarfettiği" (" Uno-Forderung nach ausgewogenem Konsum", *Neue Zürcher Zeitung*, 10.9.1998, S. 27); üçüncü dünya ülkelerinin hastalık yükünün yüzde 93'ünü taşıdıkları, fakat sağlık sistemi için dünya çapındaki giderlerinin sadece yüzde 11'ine sahip oldukları (" Nach wie vor tiefe Lebenserwartung der Armen: Neuer Weltgesundheitsbericht fordert mehr Hilfe für Dritte Welt", *Neue Zürcher Zeitung,* 11.5.1998, s. 7); "ortalama 1,7 milyar insanın – dünya nüfusunun üçte birinden fazlası– [...] pürüzsüz hijyenik su bağlantısı olmadığını" ("UN-Umweltprogramm warnt vor "Krieg um Wasser", *Frankfurter Allgemeine Zeitung,* 28.2.1998, S. 1) ve "günümüzde 70 ülkede bir milyar insanın 25 yıl öncesinden çok daha azla geçinmek zorunda olduğu" (Ulrike Meyer-Timpe; Fritz Vorholz: "Die letzte Lüge", *Die Zeit*, Hamburg, 10.9.1998, S. 23); "günümüzde insanlığın beşte üçünün güncelliğini, ilerleme ve zenginlik değil, aksine çöküş, ekolojik yıkım ve kültürel bozulmanın belirlediğini" (Hans-Peter Martin; Harald Schumann: "Der Feind sind wir selbst", Der Spiegel, Hamburg Nr. 2, 1993, S. 103); "yeryüzünün geniş bir bölümünde insanlık onurunun ve özgürlüğün başlıca şartlarının kaybolduğunu" (Mont Pèlerin Society, "Statement of aims", alıntı: *Neue Zürcher Zeitung*, 3./4.5.1997, S. 29); "dünyanın "gitgide çoğalan gecekondu bölgeleriyle" küresel bir köy haline gelmesinin engellenmesi gerekirken (Heks-Gelişme

Hizmetleri Yöneticisi Elisa Fuchs'un sözleri alıntı: "Kirche als Sozialinstanz im globalen Dorf", *Neue Zürcher Zeitung*, 21./22.9.1996, S. 16), batılı sanayi ülkelerinin, kişi başına Enerji ve hammadde tüketimlerinin "dünyanın geri kalanının 16 katı fazlası olduğu", "dünya nüfusunun beşte birini" kapsadıkları, "para ve hammadde kaynakların beşte dördüne" sahip oldukları (Thomas Kesselring: "Die demographische Zukunft Europas- eine Tabuzone", *Neue Zürcher Zeitung*, 25./26.7.1998, S. 69), "savaş meydanından geçen" "bir limuzine" benzedikleri (William Shawcross, Britanyalı gazeteci: "Macht und Chaos", *Die Zeit*, Hamburg 18.11.1994, S. 10) dikkate alınmalıdır;

Aşağıdaki tespitlerin geçerliliği dikkate alınmalıdır:

"İnsanlık, her insanın eksikliğini tamamlaması gerektiği "dünyevi sorumluluk" duygusu sayesinde, ulus ötesi (postnational) dünya çağına adım atmıştır" (Didier Lapeyronnie'nin *L'individu et les minorités* adlı kitabı üzerine verilen haberden, Presses Universitaires de France [Hg.]: *Nouveautés*, Paris No. 225, novembre/decèmbre 1993, S. 26), "nationales Kaetchendenken"de her insanın "dünyevi sorumluluk" duygusundan söz edilmektedir. (Andrea Köhler; Hiçbir şey iyi gitmiyor-Herşey iyi gidiyor: Freiburg Yazarlar Buluşması: Neue Zürcher Zeitung, 3.5.1991, S.27) (alıntı: *Die Zeit*, Hamburg 9.7.1998, S. 21);

"Yaşam artık son yetkili territoryal devlet içerisinde cereyan etmemekte, aksine teknikte, kültürde ve ekonomi de onu çaprazlama geçmektedir" ("Seit 1291 regieren hier Ausland und Technik: Beat Kappeler'in İsviçre'de yabancı etkisinin bereketi üzerine söylemi", *Die Weltwoche*, Zürich 28.3.1996, S. 1);

İnsani sorumluluğun "küresel bir sorumluluk olduğu" sonunda bu hayalin gerçekleştirileceği, inancında olmalıyız; (Václav Havel'in sözleri, alıntı: "Europa steht am Kreuzweg", *Der Spiegel*, Hamburg Nr. 48, 1992, S. 174) ve bundan dolayı "insanların evrensel birliği fikrinin" (Ernst Niekisch [1889-1967]'in sözleri, alıntı: Stefan Breuer: "Gescheiterte Existenz? Eine Biographie Ernst Niekischs", *Neue Zürcher Zeitung*, 20.8.1997, S. 40)

"Dünyanın bizim gezegenimiz olduğu" (Pierre Sanè, İnsan Hakları Af Örgütü Genel Sekreteri: "Editorial" von: Amnestie! Aktionszeitung für die Menschenrechte, Bern, Mart 1998, S. 1) "insanlığın tek bir yer küresi ve tek bir müşterek geleceği olduğu" (Li Ruihuan jieshou Baxi jizhe lianhe caifang ['Çin Halkı Siyasi İstişare Konferansı Başkanı ve Çin Komünist Partisi Merkez Komitesinin Politik Bürosu daimi Konseyi Üyesi' Li Ruihuan'ın Brezilyalı gazetecilerle söyleşisinden]", *Halk Gazetesi*, Pekin 26.6.1995, S. 6) ve "dünya toplumunun ne yöne gideceği" konusunda belirsiz olunmaması gerektiği, bilinmelidir (Martin Meyer: "Nochmals: von deutscher Republik: Essays von Jürgen Habermas", *Neue Zürcher Zeitung* 5./6. 1995, S. 53),

Christian Wolff (1679-1754)'ün sözünü ettiği (Christian Wolff, Ius gentium, 1749, Praefatio), Kant [1724-1804]'ın önceden evrensel devleti bir akıl devleti olarak adlandırmış olduğu (Filozof Vittorio Hösle ile yapılan bir görüşmeden alıntı: "Wir brauchen moralische Energie" (Moral gücüne ihtiyacımız var.) *Der Spiegel,* Hamburg Nr. 46, 1997, S. 252) "civitas maxima, tüm yerküreyi kapsayan evrensel devlet çağının kullanılmaya başlanması; "İnsanlığın hukuki birlik" çağının gelmiş olması (Hans Kelsen [1881-1973], alıntı: Otfried Höffe: a.g.e., S. 108); Kanada'lı edebiyat profesörü Herbert Marshall McLuhan (1911-1980) tarafından önceden ortaya atılmış olan "küresel köy" (alıntı: "Das Internet-eine Herausforderung", *Neue Zürcher Zeitung,* 14./15.6.1997, S. 21) fikrinin gerçekleşmesi nedeniyle "insanlığın doğa içerisindeki her şeyi, kendine göre ayarladığı bir dünya köyüne bırakması ve insanların sınırsız ihtiyaçlarının yerine uygun ihtiyaçların konulması gerektiği" (" Zhengfu de beixju [Teslim olmanın traji komikliği]", *Çin Gençlik Gazetesi,* Pekin 19.12.1995, S. 7), işaret edilmelidir;

"Egemenlik", "Siyasi ve askeri bakımdan güçlü olma", "Başat", "Hegemonya", "Yerküre üzerinde Üstünlük", "küresel etki ile kendi hesabına yönetme gücü" v.s. gibi "Dünyayı yönetme gücü" ile ilgili ifadeler aslında nasıl bir siyasi-felsefi bakış açısından türemektedirler ve herhangi bir ulusu, dünya hegemonu olması için kim tayin et-

miştir, gibi sorular cevaplandırılmalıdır; (28.1.1992'de ABD Başkanı George Busch'u Ulusal Raporu'nun Werner Link tarafından yeniden ele alınışı: "Denge ve Egemenlik, *Frankfurter Allgemeine Zeitung,* 19.9.1997 S.13), Robert Kagan; "Sadece ABD egemenliği istikrarın güvencesi olabilir." *Die Zeit,* Hamburg 9.7.1998 S.11. Clinton'un dolar diplomasisi ve sonuçları, *Neve Zürcher Zeitung,* 18/19.7.1998 S.1

Leadership' kavramsallığının gerçi "Dileklerin yansıtılması için" uygun olduğu, fakat *leadership* in "Demokrasi kuramının yadsınması olarak" (Anton Pelinka: "Leadership: Zur Funktionalitaet eines Konzepts", Oesterreichische Zeitschrift für Politikwissenschaft, Bd. 26, Viyana 1997, S. 369 ve sonrası) görülmesi gerektiği vurgulanmalıdır;

1979 yılında Birleşmiş Milletlerin, "Dünyanın yönetici gücü" (alıntı: "UN(O)glaubwürdig", *Basler Zeitung,* 27.3.1998, S. 9) adı altındaki, küresel hegemonyayı açıkça reddettiği (BM Örgütü- Genel Kurulu'nun 14.12.1979 tarihinde görüşüp karara vardığı "Uluslararası ilişkilerde Hegemonyacılık politikasının caiz olmadığı üzerine Açıklama", *Yearbook of the United Nations 1979,* Volume 33, New York 1982, S. 149 ve sonrası), tarihin, küresel veya bölgesel olarak, kim egemenlik kurmaya çalışırsa, sonuçta umut ettiğinin, iyi olmayan tam tersini elde ettiğini, ortaya koyduğu (alıntı: *Halk Gazetesi,* Pekin 18.15.1998, S. 4) ve "bir süpergücün tüm yerküreye hükmettiği çağın, tarihin çöp sepetine atılması gerektiği, hatırlanmalıdır" (alıntı: *Halk Gazetesi,* Pekin 13.5.1998, S. 7);

Nobel edebiyat ödülü sahibi bir Alman olan Thomas Mann (1875-1955)'ın "kozmopolit radikalizm"'den ve "ulusal demokrasilerin her zaman bir dünya demokrasisinde birleşebilecekleri, zira ulusal demokrasilerin bir dünya demokrasisinde birleşmeleriyle bir alman varlığından geriye hiçbir şeyin kalmayacağının kesin oluşu, dünya demokrasisinin daha çok Roma veya Anglo Sakson bir karakter taşıyabileceği- Alman ruhunun kaybolacağı ve ortadan kalkacağı, kökünün kuruyacağı, artık varolmayacağı" üzerine yakınmaları akla

getirilmelidir (Thomas Mann: *Betrachtungen eines Unpolitischen,* 1918, tıpkı basım, Frankfurt a.M. 1956, S. 31);

Batı demokrasilerinde, ikinci dünya savaşından beri, bir dünya demokrasisisinden söz edilmemiş olması ve 'küresel bir dünya' nın yaratılmasının çok küçük bir olasılık olarak nitelendirilmesi; batıda, "demokratik olarak istenebilir olmasına rağmen", "evrensel seçimin", açıkta duran ağır dünya problemlerinin karşısında "tam olarak bilinmeyen faktörler", "pahalı", "siyasi zorluklarla bağlantılı", "lojistik olarak zor" ve saire (Ossip K. Flechtheim: Ist die Zukunft noch zu retten?: Weltföderation- der dritte Weg ins 21. Jahrhundert, Frankfurt a.M. 1995, S. 271) gibi pek çok hafifsiklet gibi görünen nedenlerle, reddedilmesi, oldukça tuhaf karşılanmaktadır;

Batılı "kozmopolitler" günümüzde, acaba bir zamanlar Thomas Mann'ın huzurunu bozmuş olan, benzer korkulardan mı rahatsız olmaktadırlar, yoksa şimdi artık sadece Alman varlığı değil, "batı-hıristiyan-humanist gelenekte güvence altına alınmış olan batılı değerlerin yok olması endişesi mi olduğu" (Isolde Pietsch: "Alarmrufe der Bevölkerungswissenschaftler", *Neue Zürcher Zeitung,* 25./26.7.1998, S. 70) cevaplandırılması gereken sorulardır;

"Bir insan, bir oy" prensibine göre parlamenter demokrasi düşüncesi, evrensel seçim fikri, bundan ortaya çıkan dünya parlamentosu fikri ve batı aydınlanmasının nesilden nesile aktarılan değerli mirasının mükemmel evrenselciliğinin bütünü olan demokratik bir dünya hükümeti ve "türdeş olmayanları, soyut büyüklüklere indirgemek suretiyle, kıyaslanabilir hale getiren burjuva toplumu olduğu için (Max Horkheimer; Theodor W. Adorno: *Dialektik der Aufklaerung: Philosophische Fragmente,* Frankfurt a.M., Mayıs 1988, S. 13), kuzeyin insanlarının korkmamaları gereklidir;

"Eski Avrupa demokrasisi fikrini küresel çağ için, baştan aşağıya, yeniden düzenleme durumunda olan" insanlık üzerinde, yeni, demokratik bir tan kızıllığı parıldayacağı ve 16. ve 18. Yüzyılın Avru-

palı büyük düşünürlerinin dünya politikasını etkileyecek güçte olmayan dahiyane küçük devlet fikirlerinin 21. Yüzyıldaki yeni küresel dünyada ışınlarını yayacakları, ihtimal dahilindedir; Ulrich Beck: "Weltbürger aller Länder; vereinigt euch!" *Die Zeit,* Hamburg 16.7.1998 s.43).

Bir dünya devleti oluşturma çabası tüm insani uygarlıklarda kanıtlanabilir olduğundan ve insanlığın birlik olmasının en eski hayali Çin'de tasarlanmış olduğu için: konfüsyusçu *Ritler Üzerine Notlar*'da tasvir edilen ve binlerce yıl, büyük topluluğu ele aldığı *Da Tong Shu* adlı kitabıyla büyük düşünür Kang Youwei (1858-1927)'den; Çin Halk Cumhuriyeti'nin babası Sun Yatsen (1866-1925)'e; ve 1944 yılında Çin'in, o anki nüfus sayısına göre hesaplanarak oy ağırlığına göre belirlenecek olan küresel bir devletler federasyonu kurulması önerisine kadar (Chu Pao-chin: V.K. Wellington Koo: A Case Study of China's Diplomat and Diplomacy of Nationalism 1912-1966, Hong Kong 1981, S. 164), Çinlileri kanatlandıran büyük topluluk fikri (Da Tong, bkz. Giriş, 1. Nokta) varolduğundan, bunun tarihin ve dünya uygarlığının gelişiminin dayanılmaz akıntısına uyduğu tespiti yerindedir;

Amerika Cumhurbaşkanı Woodrow Wilson (1856-1924)'un 1918 yılında desteklediği Birleşmiş Milletler'in "to make the world safe for democracy (dünyayı demokrasi için güvenilir hale getirmek" isteği, "to turn the world into a democracy (dünyayı demokrasiye çevirmek)"'ten daha iyi başka hiçbir şekilde gerçekleştirilemeyeceği, inancı taşınmaktadır;

Onun için dünyanın tüm insanları "zümre, sınıf, din, ulus ve cinsiyet gibi zincirlerden kendilerini kurtarmaya" (Karl Otto Hondrich: "Ein Horrortrip ins Niemandsland? Über die Beschraenktsheit unserer Zukunftsvorstellungen", *Neue Zürcher Zeitung,* 27./28.12.1997, S. 57) kendi geleceklerine hükmetmeye ve her insanın evrensel olarak "Dünya iç politikasının öznesi" ("Herzog'un Bonn'da yaptığı dış politika konuşması: die Zeit des Trittbrettfahrens ist vorbei", *Neue*

Zürcher Zeitung, 14.3.1995, S. 2) olabilmesi için bireyleştirmeyi tüm görüşlerin kriteri olma yönünde yükseltmeye, davet edilmelidirler;

"Her şeyin artık sadece küresel olarak mümkün olabileceğinin" ve "büyük olanın olası ve değerli olduğunun" (Uwe Jean Heuser: "Das Rad der Geschichte: Wer hat morgen das Sagen: Konzerne? Oder die Politik?", *Die Zeit*, Hamburg 14.5.1998, S. 1) bilincinde olunmalıdır;

Victor Hugo'nun bir keresinde formule ettiği gibi "hiçbir şey zamanı gelmiş bir fikirden daha güçlü olamaz" (Robert Leicht: "Aus Knechten Bürger machen [...]", *Die Zeit*, Hamburg 28.6.1996, S. 1) ve zamanı gelmiş olan fikrin, demokratik dünya cumhuriyeti fikri olduğu tespiti yerindedir;

Gerçi her yerde bağıra bağıra demokrasi isteyen, "fakat gerçek bir demokrasiye ulusların arasında esasen hiçte hazır olmayan" (Julius Nyerere'nin sözleri, alıntı: "Nyerere gegen weltweiten Sozialstandard: Referat für die Gleichwertigkeit der Nationen", *Neue Zürcher Zeitung*, 27.5.1998, S. 14) "Egemen devletler ('a bunch of gods') döneminin sona erdiği ve "global zeminde demokratik olarak kontrol edilen, sosyal sorumlu gücün yetersiz kaldığı" (Patrick Sutter: "Globalisierung- die verantwortungsbewusste Sicht", Handelszeitung, Zürich 5.6.1998, S. 39) döneminin bittiği, vurgulanmalıdır;

Aşağıdaki dörtlük her şeyi tam olarak anlaşılır kılmaktadır:
"Dünya insanları kucaklıyor
İnsanlar dünyayı kucaklıyorlar
Doğudan ve batıdan
Güneyden ve Kuzeyden

(Japonya'nın İsviçre konsolosunun şiiri, 1993'te Zürich'te yapılan şenlik haftasının açılışı vesilesiyle okunmuştur, alıntı: *Nachrichten aus Japan*, Bern, Nisan/Mayıs/Haziran 1993, S. 4 [son iki dize kolayca değiştirilir];

"Tek bir güneş var
Tek bir ay var
Beş milyar köy insanı
Tek bir dünya da oturmakta"
(alıntı: *Chinesische Zeitung für die jungen Pioniere,* Pekin 4.6.1997, S. 4);

Yukarıdaki düşüncelerin "sadece bir gevezelikten" ibaret olmadığına (Tony Blair, Britanya Başbakanı, alıntı: *Neue Zürcher Zeitung,* 15.5.1998, S. 3) yönelik ciddi kararlar alınmalıdır:

1. İki yıl geçmeden "Bir insan-bir oy" prensibine göre 2. Madde de açıklanan dünya parlamentosunun tasarlanmasına yönelik olarak, BM Örgütü Genel Kurulu tarafından kurulmuş bir seçim kurulunun sorumluluğu altında hür ve eşit dünya seçimleri yapılmalıdır. Mevcut karara onay veren bu devletlerin oy verme hakkına sahip yurttaşları, dünya seçimlerine katılmış olan dünya ulusunu ve dünya egemenlerini oluşturmaktadırlar. Mevcut kararı daha sonra onaylayan devletlerin nüfusları, sonradan gelen sıralama doğrultusundaki dünya seçimlerine katılmalıdırlar.
2. Dünya parlamentosu 1000 delegeyi kapsamalı ve her on yılda bir yeniden seçilmelidir. Parlamento bu kararın başlaması ile ilgili olarak belirtilen küresel veya gelecekteki BM Örgütü Genel Kurulu'nun küresel olarak tanımlanan problemlere ilişkin dünya yasalarının gelecekteki hükümlerini yayımlama yetkisine sahip olmalıdır. Dünya parlamentosu dünya yasalarını icra etmekle ilgili dünya hükümetini seçmelidir.
3. Birleşmiş Milletler Örgütü Genel Kurulu, dünya nüfusunu temsil eden dünya parlamentosunun yanında, dünyanın yasal devletlerinin parlamentosu olarak durmalıdır. Devletler iç işlerinde egemen kalmalı, ama dünya yasalarını yerine getirmeye mecbur kılınmalıdırlar.
4. Dünya parlamentosunun seçimi ve hükümleri için basit çoğunluk ilkesi geçerli olmalıdır.
5. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi düzenleyici bir demokratik reforma tabi olmalıdır.

6. Dünya parlamentosunun iç tüzüğü, dünya hükümetinin organizasyon kuralları ve dünya parlamentosunun koordinasyonu, Birleşmiş Milletler Örgütü Genel Kurulu ve Güvenlik Konseyi'ne yönelik kurallar, Birleşmiş Milletler Örgütü Genel Kurul Toplantısında belirlenmeli basit çoğunlukla karara bağlanmalıdır.

35.21 Bir İpte İki Çekirge

36 Strategem üzerine bundan tam 500 yıl önce ortaya çıkmış olan en eski inceleme de 35 numaralı Strategem ile ilgili olarak şunlar yazılmıştır: "Düşman silahlı kuvvetlerinin, doğrudan bir silahlı çatışmaya girilmesinin önerilemeyeceği kadar güçlü olduğu durumlarda, düşman kuvvetlerinin kendi kendilerine engel olmalarını sağlayacak bir Strategem kullanılmalıdır. Düşman potansiyeli bu biçimde zayıflatılabilir. Strategemik olarak böyle yetenekli bir biçimde ilerleme sağlanabildiği takdirde düşman yenilgiye uğratılabilir."

İncelemenin, 35 numaralı Strategemin uygulanmasına yönelik olarak verdiği ilk örnek, Pang Tong'un Cao Cao'yu kandırdığı, Gemilerin Zincirlenmesi'dir (bkz. 35.1). "Sonuç, gemilerin, filoların yaptıkları ateşli saldırıdan kaçıp kurtulamamalarıydı." - "Zincirleme-Strategeminde" demektedir inceleme, "düşmanı hareket özgürlüğünü kaybedene kadar felce uğratmak ve ondan sonra onun ortadan kaldırılmasını sağlamak söz konusudur. Birinci Strategem düşmanın kendi kendini zincirlemesine, ikinci Strategem düşmanın ortadan kaldırılmasına götürmektedir. İki strategem birbiriyle bağlandığında, en güçlü rakip bile dize getirilebilir."

35 numaralı strategem üzerine ortaya konulanlar eski incelemede 36 strategem üzerine başka bir örnekle tamamlanmaktadırlar. Bu noktada General Bi Zaiyu (İ.S. 12./13. Yüzyıl) önemli bir rol oynamaktadır. Jurdschen'lere karşı bir savaşta, daha sonra kendisini tekrar birden bire geri çekmek için, aniden ileri atılmıştır. Bunu bir çok kez tekrarladığından düşmanın kafası sürekli karışmıştır. Şafak sökmüştü. O anda Bi Zaiyu, aromalı maddelerle pişirilmiş sayısız siyah soya fasülyesini kendisi tarafından itinayla seçilmiş savaş alanının geniş bir kısmına, serpti. Yeniden ileri atılarak düşmanı savaşa davet

ediyormuş gibi bir görüntü sergiledi. Kısa bir süre sonra yenilmiş gibi yaptı ve kaçtı. Jurdsche'ler onu kovaladılar. Bu sırada atları açlıktan perişan olmuşlardı. Atlar, birden bire soja fasülyelerinin kokusunu aldılar. Hepsi fasülyelerin olduğu yere doğru koştular. Karınlarını doyurmaya başladılar ve kırbaç da onları oradan ayırmaya yetmedi. Bi Zaiyu birliklerini derhal geri döndürdü ve Jurdsche'lere saldırdı. Büyük bir zafer kazandı.

İki örnek analiz edildiği zaman Zincirleme Strategemin gerçek anlamının öncelikle, düşmanının kendi kendini karışıklığa uğratması sağlanarak onu sıkıntıya sokmak, zayıflatmak ve felce uğratmak olduğu anlaşılmaktadır. Buna, onu, kuvvetlerinin hareket özgürlüğünü daraltacak şekilde birbirlerini engellemeye kışkırtmakla (bkz. 35.1) veya bir strategem sayesinde düşman da önceden var olan – aşağı yukarı at ve binicisi gibi- bir ortak yaşamı iyice taciz edip, çözülmesini sağlamak ve düşmanı böylece savaş dışı etmekle, ulaşılabilir. Çince strategem literatüründe 35 numaralı strategemin işleyiş biçimi bir tasvirle açıklanmaktadır: Bir çekirge bir ipe bağlanır ve ip bir yere asılırsa, çekirge ipi kendisine çekerek kaçabilir. Fakat ikinci bir çekirge ipe bağlandığı takdirde iki çekirge de aynı yöne gitmek için çabalayacaklarından hiçbir ilerleme olmaz; birbirlerini karşılıklı olarak engellerler.

Karşılıklı zincirlenmelerinde rakibin hareketsiz bir hale gelmesini sağlayan düşman unsurlar, eşyalar, hayvanlar olabilecekleri gibi insanlar da olabilirler. İnsanların veya kurumların birbirlerini karşılıklı olarak frenledikleri yahut tehlike yaratmalarına müsaade etmedikleri benzer bir duruma getirilmeleri 35 numaralı strategem kategorisine girer. Batı demokrasilerindeki güçler ayrımı, 35 numaralı strategemin, gücün kötüye kullanılması esasından kaçınan, başarılı bir uygulanımı olarak kavranılabilir. Almanya'nın Avrupa Birliği'ne ve NATO'ya "bağlanması" da muhtemelen 35 numaralı strategemle açıklanabilirdi. Çelişkiler, birbirlerini bir çelişki yumağı içerisine dolamış olan düşmanların birbirlerini yemelerine kadar, alevlendiği takdirde böyle bir ilerleme biçimi daha çok 33 ve 3 numaralı strategemlerin alanlarına girer.

35 numaralı strategem bu anlamda bir düşmana karşı yıkıcı bir şekilde uygulandığı sırada, yapıcı olarak da fayda sağlayabilir. Stra-

tegem araştırmacısı Yu Xuebin bunu küçük bir bilim enstitüsündeki bir olay yardımıyla açıklamaktadır. Enstitüye yeni kabul edilmiş, oldukça yetenekli, genç bir araştırmacı, enstitü yönetimi de dahil mümkün olan her şeyi eleştirmişti. Bir genel konferansta bunu duyurdu: "Yetenekli genç güçleri selamlıyoruz ve onları ciddiye alıyoruz. Fakat bunlar gerçekten bir şeyler yapmalı ve gözler önüne sermeliler. Gençlerle kıyaslandığında yenilmiş olmak istemeyen yaşlı enstitü üyelerini, gençlerle aynı konumda mı yoksa onlardan üstün mü olduklarını anlayabilmek için, yaptıkları araştırmaların sonuçlarını göstermeye davet ediyoruz." Bu başkaldırı sayesinde hiçbir şeyi beğenmeyenler, tüm dikkatini onun bilimsel çalışmasına yöneltecekti. Diğer enstitü üyeleri onun tarafından gölgede bırakılmak istememekteydiler, bu yüzden kendi araştırma çalışmalarını yoğunlaştırdılar. Enstitü yönetimi benzer kışkırtmalar sayesinde yeni rekabet durumları yaratmaya çabaladı ki herkesin kendi uzmanlık alanındaki ufku açılsın. Yeni gelen de dahil tüm araştırmacılar, enstitü yönetimini, bilimsel rekabetteki en yüksek hakem olarak kabul ettiler. Yeni gelene önce meydan okumak isteyen enstitü yönetimi, konumunu böylece güçlendirmiş oldu.

Bir başka örnekte bir akademi yeni bir büro binası inşa etmeyi düşünmekteydi. Akademiden seve seve sipariş almış olan resmi inşaat şirketi, teknik, personel ve bilgi bakımından da tüm inşaat firmaları arasında en üst konumda olduğundan, tekrar tekrar yapılan çabalara rağmen önerilen fiyatın altına inmedi. O esnada Akademi, çok daha uygun bir teklif sunan, taşralı bir firma buldu. Sonunda Akademi taşralı firmanın bir temsilciliğini ve üzerinde durulmakta olan devlet işletmesinin bir delegasyonunu beraberce bir görüşmeye davet etti. Her şey akademinin hesapladığı gibi oldu. Kesin olarak siparişi alacağına inanmış olan devlet işletmesi birden siparişi kaybedeceği endişesine kapıldı, taşra firmasının sözcüsü ile konuştukça önceden vermiş olduğu fiyatı indirmek zorunda kaldı. Bu arada Akademi yönetimi, devlet işletmesi tarafından verilen teklifin beklentilerine uyduğunu fark eder etmez, siparişi hemen devlet işletmesine verdiğini bildirdi.

Akademi yönetimi, strategem yardımı olmaksızın, sade bir davet sayesinde taşra firmasının ve devlet işletmesinin temsilcisini aynı

görüşme masasına getirdi. Fakat Zincirlenme Strategemi'nin uygulanmasına yönelik olarak, tıpkı 7 numaralı gemi zincirlenmesi strategemin de (bkz. 35.1) ve Bi Zaiyu'nun 12 ve 17 numaralı strategemlerin kombinasyonuyla Jurdsche'lere karşı aldığı galibiyette olduğu gibi, diğer strategemler defalarca işe yaramışlardır. Enstitü yönetimi, 35 numaralı strategemi, içinde– ödüllerin ihtimal dahilinde görüldüğü – 17 numaralı ve 33 numaralı ("Böl ve yönet!") strategemin hizmet verdiği, sevk ve idare metodu olarak kullandı. İnceden inceye düşünülmüş, becerikli bir bağlantı da (bkz. 35.4) bu anlam da Zincirlenme-Strategemine dahil olmaktadır. Aynı şekilde Shi Naiyan tarafından 1300'de kaleme alınmış olan *Liangshan Moor Haydutları* adlı roman da Zincirlenme-Strategeminin bir bölümünün başlığı yer almaktadır. Bununla somut olarak şu iddia edilmektedir: Hu köyünden, kızkardeşi Liangshan Moor haydutları tarafından esir alınmış olan Hu Cheng, karşılık olarak Hu köyünün Zhu köyünü haydutlara karşı savaşımında desteklememesini sağlar ve sonra da Hu köyüne sığınmak isteyen Zhu köylülerini yakalar ve haydutlara teslim ederse, kızkardeşinin salıverilebileceğini ihtimal dahilinde görmekteydi.

Romanın, Wenkang tarafından kaleme alınmış olan *Kahraman Aşıkların Hikayesi* adlı 16. Bölümü (bkz. 30.10), farklı insanlara birbirine benzemeyen rollerin dağıtıldığı ve bunun sonucu olarak inatçı roman kahramanının kendi donducuru mekanından çıktığı ve yaşamsal tehlike içeren düşünceden, yani bir kan davasından uzaklaştırıldığı, "Zincirleme Strategem"in söz konusu olduğu, özenle planlanmış bir konuşmadır. Strategem formülü burada, bir tiyatro oyununda ustaca biraraya getirilmiş gibi, görüşmeye katılanların çeşitli tuzaklarla oluşturulmuş olan konuşmalarıyla bağlantılıdır.

Zincirlenme Strategeminin ilk tanımlanmasında en az iki strategem gereklidir. Bunlardan birincisi düşmanın hareketsiz bir hale gelmesine sebep olmakta, ikincisi esas saldırılara yardımcı olmaktadır. Amaca tek bir strategemle ulaşılamadığı takdirde, 35 numaralı strategemin dışında bir strategemler kombinasyonu gereklidir. Strategemlerin bu şekilde zincirlenmesi, Yu Xuebin'e göre, kapsayıcı olmalıdır. Dikkate alınan tüm olaylar tabiri caizse ön ve arka

tarafından incelenmelidir; bunlardan doğacak avantaj ve dezavantajlar, mümkünse tam olarak açıklığa kavuşturulmalıdır. Ayrıca akla gelen farklı senaryolar, yakın gelecekteki strategem olayının seyrinde dikkate alınmalıdır. Strategemler farklı şekillerde birbirlerine bağlanabilirler, örneğin:

- Birbiri üzerine inşa edilme: Önceki strategemin hemen sonraki strategemi hazırlaması (bkz. 35.1, 35.5, 35.7);
- Peşpeşe dizilme: başarısızlığa uğranılmış ilk strategemden sonra bir başka strategemle, birbirini takip eden strategemler arasında hiçbir içsel bağlantının olmadığı, yeni bir hamleye hazırlık; Strategemler ancak sabit kalan amaç sayesinde birbirleriyle doğrudan doğruya bağlanmışlardır (bkz. 35.13, 35.14)
- Paralel: iki ya da daha çok aynı anda uygulanan strategemler birbirlerini tamamlar, mükemmelleştirir ve geliştirirler (bkz. 35.15);
- Demet: Tüm gerçekleşmesi muhtemel olasılıklarla ilgili olarak aynı anda iki ya da daha fazla strategem kullanılır ki ilk strategemin başarısızlığa uğraması durumunda çalışır durumda olan bir başka strategem doğrudan doğruya devreye girebilsin (muhtemelen 32.17 durumunda);
- Simultan: tek bir hareketle aynı anda iki veya daha fazla strategem işleme konulur veya, başka bir deyişle: aynı ve benzer davranış, farklı strategem olaylarının unsurlarının aynı zamanda incelendikleri bakış açısına bağlı olarak yerine getirilir (bkz. 35.16-35.20).

Strategem Zincirlenmesi, ani durum değişiklikleri yahut sakıncalı olasılıkları önleme daha doğrusu tüm olası senaryolara hazır olma isteğinden doğmuştur. Ne olursa olsun mümkün olduğunca çok strategemi uygulamak söz konusu değildir. Zira belirli bir anda, belirli şartlarda ve belirli bir nesne karşısında çok az strategem sürekli elverişli bir durumdadır. “Birçok strategem yardımıyla bir strategemin başarılı olmasına yardımcı olmak (yi shu ji xiang yi ji)” prensibine göre bir strategem, diğerlerinin ona yardımcı strategemler olarak hizmet verdiği ana strategemdir. Zincirlenmiş strategemler anlamla-

rının önemine göre hesaplanmalıdırlar ve ona göre derecelendirilmelidirler, zira aksi halde karşılıklı olarak birbirlerinin işlerine karışma ve bu yüzden girişimin tümden başarısızlığa uğraması tehlikesi doğar. Strategem hareketinin tümü, birçok strategemden oluşan, dakik çalışan, bir saat mekanizmasına benzemelidir.

Düşmanın tertiplediği bir Zincirlenme Strategemi'nin kurbanı olunduğunda, mümkün olduğunca çabuk geri çekilmeli ve güvenli bir yere sığınılmalıdır. Zira gelecekte düşmanla karışıklık içerisinde olmakta ısrar edilirse ve onun strategemleri ile ilgilenilirse, belki birkaç strategemin acısı kat kat çıkartılabilir. Fakat tüm strategemlerden kaçıp kurtulmak imkansız olacaktır. Yere yapışmak için tek bir dikkatsizlik yeterlidir. Böyle bir durumda 36 numaralı strategemin kullanımı işaret edilmektedir. 36 strategemden en iyisi sıvışmaktır.

Strategem Nr. 36

En İyisi Sıvışmak

Üç İdeogram	走	为	上
Modern Çince'deki Söylenişleri	zou	wei	shang
İdeogramların Çevirileri	sıvışmak	olmak	yukarı/en üst en iyi/ süper
Bağlantılı Çevirisi	(Tam olarak umutsuz bir durumda) Sıvışmak (36 strategemin içinde) (tüm olasılıklardan) /en iyisidir; (Yokolma tehlikesi karşısında/yenilgiye uğranıldığında), en iyisi sıvışmaktır.		
Özü	1. Ağır ve uygunsuz bir durumda kaçınmak, savaşı kesmek en iyisidir; (Geçici/görünüşte v.s.) Geri çekilmenin Strategemi; Geri Çekilme Strategemi, Dümeni hızla döndürme, Yön değiştirme-Strategemi. 2. Ara-/ Mesafe Kazanma Strategemi.		

36 numaralı strategem formülünün kullanıldığı en eski kanıtlar Xiao Zixian (489-537)'m *Güney Qi-Hanedanlığı Tarihi*'nde, yani Wang Jingze'nin biyografisinde toplanmıştır. Wang Jingze, Güney ve Kuzey hanedanlıkları (420-589) olarak ikiye ayrılmış olan dönemin Çin'indeki Güney Qi Hanedanlığının kurucusu olan İmparator Gao (479-482)'nun generallerinden birisi idi. Wang Jingze okuma yazma bilmemekteydi, fakat oldukça uyanık ve kurnazdı. İmparator Gao'dan sonra imparator Ming tahta çıkmış ve eski memurların hepsini öldürtmüştü. Sonraki gelişmeler ' Wang Jingze'nin Biyografisi", *Güney Qi Hanedanlığı'nın Tarihi*'nde şu şekilde yer almaktadır:

İmparator ağır bir hastalığa yakalandığında, Wang Jingze birden bire büyük bir isyan çıkardı. İmparatorun, Donghun dükü olan

küçük oğlu, prens sarayında bulunmakta ve orada olanlarla isyana karşı ne yapmak gerektiği üzerine görüşme yapmaktaydı. Birisini, etrafı gözetlemesi için, çatıya yolladı. Gözcü, bir binanın alevler içinde olduğunu gördü. Prens, Wang Jingze'nin yakınlarda olduğunu zannederek hızla gerekli olan mallarını toparladı ve kaçmak istedi. Wang Jingze bunu öğrendiğinde, "Hükümdar Tan [Daoji]'ın saygıdeğer 36 strategeminden en iyisi Sıvışmakla ilgili olanıdır. Baba ve Oğul, mümkün olduğunca hızlı sıvışın!" dedi. Weng Jienze'nin biyografisinde, Li Yanshou'nun *Güney Hanedanlıklarının Tarihi* (Tang-Dönemi, 618-907) bölümünde, "Baba ve oğul, mümkün olduğunca hızlı sıvışın!" ve ek: "yoksa Wang Jingze, Wei devleti ile savaşmaktan vazgeçen Tan Daoji ile alay edecek" cümlesi yeralmaktadır. Wang Jingze, isyanının başarısızlıkla sonuçlanması ve kendisinin de orada ölmesi gibi bir özgüven temelinden yoksundu kuşkusuz.

Wang Jingze'nin, ismiyle 36 strategemi birleştirdiği, saygıdeğer hükümdar Tan (?-İ.S.436), yerini daha sonra Güney Qi-Hanedanlığı (479-502)'nın aldığı, Güney Song Hanedanlığı (420-479)'nın kuruluşundan büyük faydalar sağladı. İmparator Wen'in tahta çıkmasından sonra Tan Daoji, Wei'ye karşı savaşı devam ettirebilmek için, Güneye karşı verilen savaştan sorumlu generalliğe atandı. Otuzun üzerinde meydan savaşında zafer sürekli olarak onun oldu. Daha sonra cephane kalmadığında, titizlikle seçilmiş strategemlerin uygulanışıyla birliklerini geri çekti (bkz. *Strategemler* I. Cilt, Giriş, "Saygıdeğer Hükümdar Tan'ın 36 Strategemi"). General Tan geri çekilirken, göstermelik savaş düzeni, nifak sokma ve diğerleri gibi, birbirini dengeleyen çeşitli strategemler kullandı. Bundan dolayı Wei'nin birlikleri takibi devam ettirmeye cesaret edemediler. General Tan böylece güvenli bir şekilde geri çekilmeyi başardı. Wang Jingze, Wei'nin ordusundan kaçtığı için, General Tan ile alay etti. Fakat bugün anlamaktayız ki Wang Jingze'nin alayı, onun strategemlerden hiçbir şey anlamadığının bir göstergesidir. Wang Jingze 36. Strategemi tam olarak açıkça tahmin edememesine rağmen, 36 numaralı strategem formülünün yaratıcısı olma onuru yine de ona ait olmaktadır.

36.1 Eylül 1962'deki 36 Numaralı Strategem

Çinli yazarlar yüzyıllar boyunca saygıdeğer hükümdar Tan'ın 36 strategemini, özellikle kaçındıkları 36. Strategemi hatırladılar. Şair Lu You (1125-1210), 1174 yılında kaleme aldığı bir şiirde, bir şarap aleminde "saygıdeğer hükümdar Tan'ın strategemini aniden uyguladığını" ve oradan uzaklaştığını yazmaktadır.

Şair, sanatçı, tarihçi ve gazeteci olan Deng Tuo (1912-1966) yüzyıllar sonra saygıdeğer hükümdar Tan'ın 36 strategemine bir yazı ithaf ettiğinde ve nihayetinde son strategemi vurguladığında onun için söz konusu olan tehlikesiz bir ziyafetten sessizce uzaklaşmak niyetinde değildi. Deng Tuo, komünist hareketin daha başlangıç yıllarında yeni bir toplumsal düzen arayışı içerisinde olan Çinli entelektüellerdendi. Temmuz 1949'da 38 yaşında iken, 1954-1957 yılları arasında başkanlığını yaptığı, Çinli Gazeteciler Birliği'nin Oluşturulmasına yönelik bir Hazırlık komitesinin üyesiydi. Parti yönetimi ona ne kadar çok güvendiğini, O'nu, Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi yayın organı olan Halk Gazetesi'nin redaksiyon şefleğine, atayarak gösterdi. Deng Tuo bu görevi 1959 yılına kadar yerine getirdi. Ocak 1959'dan "Kültür devrimi" (1966-1976)'nin başlangıçına kadar Wu Han (bkz. 26.12) ve Liao Mosha (1907-1990) ile birlikte Çin Komunist Partisi Pekin Parti Şehir Komitesi üyesiydi.

60'lı yılların başında Çin Sineması, tiyatrosu ve medyasında, halkın, Mao'nun her geçen gün daha fazla "Sınıf savaşı'"na yönelen politikasından huzursuz olduğunu gösteren ifadeler yer almaktaydı. Bu atmosferde Deng Tuo, *Kırlangıç Dağı'nda Akşam Görüşmeleri* (Almanca çevirisi Joachim Glaubitz tarafından Mao'ya karşı Muhalefet olarak çevrildi, Olten 1969) adlı çalışmasını kaleme aldı. Mart 1961'den Eylül 1962'ye kadar özellikle *Pekin Akşam Gazetesi*'nde yayımlanmış olan 153 makalede Deng Tuo, "o andaki ile alay edebilmek için, 26 numaralı strategemin yerine onun varyantında geçmişi kullandı" (bkz. 26.9). Bazı makalelerde bunu gerçek bir ustalığa ulaştırdı. Çin, "Büyük Sıçramaların" ekonomik başarısızlığı ve bunun sonucunda karşılaştığı zorluklar ve başka kötü durumlar nedeniyle eleştirilere sebep olmuştur.

Deng Tuo, *Pekin Akşam Gazetesi*'nde yeralan yazı dizisinin sonunda 36 strategem üzerine bir makale yayımladı. Sonradan 36. Strategem üzerine konuşabilmek için öncelikle 36 strategem ve bu strategemlerin tarihini ortaya koydu. Bunların ortaya çıkışını tam olarak açıkladı, zira kendisi kullanmayı açıkça düşünmekteydi: sıvışmak veya başka bir deyişle: Akşam görüşmeleri ayarlamak. Deng Tuo'nun *Gece Görüşmeleri*'ni kestiği, dönemin eski gözlemcileri, Merkez komitesinin, Mao Zedung'un yönetimi yeniden onayladığı 10. Genel Kongresi'nden üç hafta önce 2.9.1962 tarihinde, önemli bir biçimde ortaya çıkmaktaydılar. Kongre "modern revizyonistlere" karşı savaşı, kapanış bildirisi metninde, partinin yeni hedefi olarak kabul etmekteydi. Kısa süre içerisinde anlaşıldığı gibi, bu sadece, Kruçov ve Tito gibi yabancı "revizyonistler"e karşı değil, ülke içinde de revizyonist olduğu iddia edilen tehlikelere karşı da başlatılan bir mücadele çağrısıydı. Çin Komunist Partisi'nin teorik yayın organı olan *"Kızıl Bayrak"*, önceden edebiyat ve sanattaki revizyonist eğilimlere yönelik uyarılar yapmaya başlamıştı.

Deng Tuo gerçi takma ad altında temmuz 1964'e kadar Wu Han ve Liao Mosha ile birlikte *Üç Ailenin Köyünden Notlar*'ı kaleme almıştı, fakat özellikle 1960-1962 yılları arasında kültürel alandaki göreceli büyük özgürlüğün karakterize edilen sona erişi, 1963 yılının başında hissedilebilir olmaya başlamıştı. Eylül 1962'deki Merkez Komitesi'nin 10. Genel Kurul Toplantısı'nda Mao Zedong şunları söyledi: "Siyasi bir iktidarı alaşağı edebilmek için, öncelikle kamuoyunun desteğini kazanmak ve ideolojik çerçeve içerisinde çalışmak gereklidir. Bu devrimci sınıflar için olduğu kadar karşı devrimciler için de geçerlidir" (bkz. 19.33)". Savunma bakanı Lin Biao tarafından azimle desteklenen parti şefi, bu parolaya sıkı sıkıya sarıldı ve sonraki yıllarda "ideolojik çevreyi" adım adım, edebiyat, sanat, felsefe, kitle iletişim araçları ve eğitim kurumlarındaki "revizyonist zehiri" yayan her şeyden temizlemeye girişti. Kırlangıç Dağındaki Akşam Görüşmeleri adlı eseriyle Deng Tuo, saldırı hedeflerinden ilkiydi.

"Kültür Devrimi"nin başlamasından sonra Deng Tuo takibe alındı. Kendi şöförü bile ona karşı başkaldırdı ve onu yaya bıraktı.

18.5.1996'da kendini zehirledi. 22.2.1979'da *Halk Gazetesi*, Çin Komunist Partisi Pekin Şehir Komitesi'nin kısa bir süre önce, Deng Tuo ile birlikte Wu Han ve Liao Mosha'nın itibarını geri verme kararı aldığını açıkladı. Üçü, diğerleri konuşma cesareti gösteremezken, onlar konuşma ve korkusuz bir ruhla "fırtınaya karşı yüzme" cesareti gösterdiklerinden dolayı yürekli ve örnek alınacak adamlar olarak gösterildiler. Bu haberde ayrıca "sıvışmanın" vurgulanması ile 36 strategem üzerine yazılmış olan makalenin tesadüfen *Akşam Görüşmeleri* serisinin sonuncusu olduğu iddia edilmiştir. Çünkü Deng Tuo nihayetinde daha 1964'e kadar ("Kültür devrimi esnasında aynı şekilde şiddetli saldırılara uğramıştı) *Üç Ailenin Köyünden Notlar* çalışmasına katılmıştı. Deng Tuo'nun 36 strategem üzerine makale ile bir geri çekilme sinyali vermek istemesinin açıklaması, "kültür devrimi" propagandacısı Yao Wenyuan (bkz. 22.11)'ın şeytani suçlaması olabilir. Pekin Üniversitesi'ndeki öğrenimim (1975-77) esnasında üniversitedeki Çinli arkadaşlarım bana bunların doğru olduğunu bildirmişlerdi.

36.2 Terk Edilmiş Komünist Kale

Chen Bojiang, *Halk Gazetesi*'nde (Pekin 24.10.1996, S. 9) "'sıvışmak' ve 'savaşmak' arasındaki ilişki iyi anlaşılmalıdır" diye yazmaktaydı. "Bir taraftan zarar verici savaştan uzaklaştırıcı Kaçma-mentalitesini sınırlandırmalı, ama diğer taraftan üstün bir rakibe karşı mücadelenin içine düşen, tehlikeli bir cüretkarlıktan korunulmalıdır. Bir taraftan karşı tarafı doldurmaktan kaçınmalı ve onu yumuşatmaya (bkz. Strategem 2), çalışmalı, diğer taraftan zorunlu durumda şiddetli bir savaş vermek için yürekli olunmalıdır [...]. Sıvışmak emredilirse, sıvışmalı, savaşmak istenirse, savaşmalıdır. Bir zafer tasarlanırsa, o zaman sonuna kadar savaşılmalıdır. Fakat zafere gidilemediği takdirde, bir zaferden sonra savaş meydanında uygun şartlar altında ölmek için, sıvışılmalıdır."

Bu alıntıda önemli olan öğüt, savaşmak değil gerekli görüldüğü şartlarda kaçmak gerekliliğidir. Bu 36. Strategemin ruhuna tam ola-

rak uymaktadır. Almanların İkinci Dünya Savaşı'nın ortasında Berlin'den vazgeçtiklerini ve müttefik birliklerinin imparatorluğun başkentine girmelerine izin verdiklerini düşünelim! Düşünülmesi dahi imkansız. Fakat bu düşünülmesi dahi imkansız olan durum Çin iç savaşı (1945-1949) esnasında komunist Kızıl Ordu tarafından gerçekleştirilmiştir. Düşmanın ağır baskısı sonucu Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi Yun'an (Shaanxi eyaletinin kuzeyi)'ı terk etme kararı aldı. Guomindang Birlikleri ve komünistler arasındaki ilişki sayısal olarak 10:1'e ulaştı (Halk Gazetesi, Pekin 5.12.1989). Yun'an 1937'den 1947'ye kadar Çin Komunist Partisi Merkez Komitesi'nin merkezi daha doğrusu "Komunist Çin'in ilk başkenti" oldu (*Le Petit Robert 2,* Paris 1990, S. 1146) ve "devrimin kutsal bir yeri" olarak kabul edildi. 19.3.1947'de şimdi de Guomindang General'i Hu Zongnan (1902-1962) 230 000 adamı ile birlikte Yun'an'a girdi. Guomindang birliklerinin başkomutanı Başkan Çan Kay Şek, coşkulu bir zafer bildirisi dağıttı. Çin'in eski başkenti Nanjing'in halkının "Shaanxi'nin kuzeyindeki olağanüstü zaferi" kağıt fenerler ve renkli ipek kordelalarla kutlamaları Guomindang Hükümeti tarafından durduruldu. Yabancı ve yerli muhabirler, komünistlerin fethedilen kalesini incelemek istemekteydiler. Bu General Hu Zongnan'ı oldukça zor bir duruma düşürdü, zira o boş bir şehri fethetmişti. Bundan dolayı Yan'an civarında on "esir kampı" inşa ettirmişti. Buralara kendi askerlerinden 1500'ünü ve halktan, "komünist savaş esirleri" olarak tanımladığı, 500 kişiyi, tıkmıştı. Çan Kay Şek onu bir madalyayla ödüllendirmişti (*Kitaplardan Elde Edilen Bilgiler Gazetesi,* Pekin Nr. 642, 23.7.1989, S. 7).

Sonrasında, Tian Fang'ın *Halk Gazetesi*'nin (Pekin 5.12.1989) özetlediği gelişmeler oldu: "Küçük bir komando birliği bizim tarafımızdan General Hu'nun ordusuna gösterildi ve daha sonra kuzey batı yönüne doğru geri çekiliniyormuş gibi yapıldı. Ordumuzun Kuzeybatı kanadı Yun'an'ın kuzeyinde, Qinghuabian'da, bir pusu kurdu. Orada General Hu'nun 132. Tugayı tuzağa düşürüldü ve ortadan kaldırıldı. Birliklerimizin sudaki balıklar gibi hareket etmeleri sayesinde bunu başarabildik. Halk sır vermedi, düşman bizim hakkımızda hiçbir şey öğrenemedi, fakat biz düşman hakkında her şeyi öğ-

rendik. [...] Aksi takdirde Yun'an'a konuşlanmış 200 000'in üzerinde insan gücüne sahip, düşman güçlerini bu sıkı yoğunlaşmada mümkünü yok ortadan kaldıramazdık. Fakat onları kuzeye çekmeyi başarabilirsek, ilerlemenin garanti altına alınmasına yönelik üsler kurmaya zorlayabilirdik. Merkezi gücün zamanında müdahale edemeyeceği garanti altına alındığında, düşman üslerine teker teker görece üstün gücümüzle saldırma ve düşmanı orada ortadan kaldırma imkanı bulabildik. Ordunun diğer bölükleri yardıma koştukları sırada biz meydanın sonunda bulunduğumuzdan, 'dinlenmiş bir şekilde bitkin bir haldeki düşmanı orada karşılama' [bkz. Strategem Nr. 4], savaşa yönelik elverişli fırsatlar yakalayabilme ve yaklaşmakta olan büyük ordu birliklerine saldırabilme imkanını bulduk. Birçok küçük galibiyetlerin biraraya gelmesi sayesinde sonunda büyük bir zafer elde edilebildi. Daha sonra Panlong'daki savaşı kazandık, ve 21.4.1948'de Hu Zongnan, Yan'an'ı terk etmek zorunda kaldı."

1981 yılında Taipei'de İngilizce olarak *A Pictorial History of the Republic of China: its Founding and Development* (iki cilt) yayımlandı. Bu eserde, Hu Zongnan'ın operasyonunun eskisi gibi olağanüstü bir zafere layık görüldüğü, Yan'an'ın Mart 1947'deki fethine özel bir bölüm ayrılmıştı. Bir fotoğrafta Başkan Çan Kay Şek'in, Yan'an'ı teftişi, bir başka fotoğrafta "yıllar boyu süren komünist işgalin sonucu olarak Yan'an'ın hüzün verici görüntüsü", ve üçüncü bir fotografın yanında "Yan'an'dan gelen hükümet saldırıları karşısında Mao Zedong'un kaçışı ve şaşırmış çete reisi rolüne dönüşü" yer almaktaydı. Bu kroniğin yazarı acaba 36. Strategemin işleyiş biçimini anlamış mıydı?

36.3 Tamamlanmış Sèmpe Karikatürü

Sol taraftan ard arda gelen bir takım insanlar resmin içine girmektedirler. Her biri küçük bir kamyonetin veya bisikletin üzerinde büyük birer sandık taşımaktadırlar. Sandıkların üzerinde arka arkaya okunduğunda "Artık mallar" anlamına gelen ideogramlar yazılıdır. İnsanlar "Eşya-

ları geri vermek istiyoruz" yazılı kağıt flamalar sallamaktadırlar. Tabii ki tazminat da istemektedirler. Grup, Fabrika müdürü yazılı bir tabelanın asılı olduğu, küçük bir kulübeye doğru harekete geçmektedir. Resmin karşı tarafında sonuna kadar açık pencereden içeriye girmeye çalışan fabrika müdürünün oldukça korkmuş bir halde tabana kuvvet kaçışı görülmektedir. *Çin Gençlik Gazetesi*'nde yayımlanmış olan (Pekin 4.3.1986) ve kalitesiz mallar üreten sorumsuz üreticileri eleştiren bu karikatür "Sıvışmanın en iyi Strategem" olduğunu ifade etmektedir.

Şangay Kültür Buluşması Gazetesi 26.6.1982 tarihinde tam olarak kime ait olduğu bilinmeyen, iki santranç oyuncusunun konu edildiği "yabancı bir karikatür" yayımladı. Burada bir hayli dikkat çekici olan, şah olduğu açıkça belli olan bir satranç figürünün masadan aşağı atlaması ve büyük bir sıçramayla oradan kaçmasıdır. İki satranç oyuncusu da onun arkasından dikkatli bir biçimde bakmaktadır. Buna benzer bir karikatür "Tüm dünyadan komik karikatürler" çizgi serisinde de yayımlandı (Guangdong 1982). Resim metninde iki kez: "sıvışmak 36 strategemin en iyisidir" denilmektedir. Diogenes Yayınevi (Zürich)'nden bunun orjinali hakkında bilgi aldım. Söz konusu olan *Der Morgenmensch* (Zürich 1984)'de yayımlanmış olan bir Sempè Çizgisiydi. Diogenes yayınevi 8.10.1986 tarihinde bana şöyle bir yazı gönderdi: "Ne Fransızca da ne de bizim yayınımızda bu çizime yönelik bir metin bulunmamaktadır." Çinde ayrıca aynadaki akis gibi tersine çevrilen karikatürün Çince yabancılaştırılması dikkate değerdir. Bu küçücük örnek bile Çinlilerin dünyayı strategemik olarak algılama eğiliminde olduklarını göstermektedir. Belki şöyle de denilebilir: Çinliler ve Avrupalılar Sempè Karikatürü'nü incelerken aynı şeyi düşünüyorlar, ancak: Çinliler, Avrupalıların kendilerine sakladıklarını, sözcüklere döküyorlar.

36.4 Bir Kediye Bir Strategem Yeterli İken, Tilkiye 100 Kurnazlık Fayda Etmez.

Bir kedi, nezaketli bir şekilde hitap edilmesine kabaca cevap veren kurnaz tilkiyi saygıyla selamladı. Tilki kediyi ahmak, sefil ve fare av-

cısı olarak adlandırdı ve baştan aşağı sınadı: "Ne öğrendin? Kaç tane hile biliyorsun?" Kedi kendini toparladı ve tek bir becerisi olduğunu söyledi: "köpekler kovaladığında, bir ağaca tırmanabilir ve kendimi kurtarabilirim." Tilki, "Hepsi bu kadarcık mı?" diye sordu "100'den fazla hileye sahibim ve içinde bundan çok daha fazlasının olduğu bir de torbam var. İstersen benimle gel, köpeklerden nasıl kaçacağını sana öğreteyim." Köpekleriyle avlanan bir avcının yanına yaklaştıklarında kedi hemen bir ağacın tepesine tırmandı ve yukarıdan, köpekler tarafından yakalanmış olan tilki ile alay etti: "Torbayı çöz bay tilki, torbayı çöz." "Tilki ve Kedi" masalında (*Die Maerchen Brüder Grimm* [Kardeş Grimm Masalı], München 1979, S. 269) olduğu gibi La Fontain'in "Kedi ve Tilki" Fabl'ın da (*Oeuvres complètes* I, Paris 1991, S. 372) da ifade edilen, sıvışmanın diğer 100 entrika arasında denge yarattığıdır- 36. Strategemin Avrupai olarak doğrulanması!

36.5 Açık Gözlü Tavşanın Üç Sığınağı Olur

Mengchang hükümdarı (ölüm İ.Ö. 279), savaşan imparatorluklar çağında, Qi devletinin (bugünkü Shandong eyaletinin kuzeyi) başbakanıydı. Çeşitli hizmetler için emri altında bulunan binden fazla korumanın özel olarak bakımını üstlenmişti. Mengchang hükümdarı bir defasında, maiyetindekilerin arasından muhasebeden anlayan ve Xue (bugünkü Shandong eyaletindeki Teng kasabasının güneyi)'deki toprağından kendisine ödenmesi gereken vergiyi toplayabilecek konumda olan birisini aradığını duyurdu. Feng Xuan adlı bir adam bu iş için başvurdu. Mengchang hükümdarı yola çıkarken ona tüm borç kontrol evraklarını verdi ve "bütçemde birşeylerin eksik olduğunu görürseniz, elde edilen gelirle satın alınız" dedi.

Feng Xuan Xue'ye doğru yola çıktı ve borcu olan herkesi topladı. Kendisinin yanında getirdiği borç cetvellerinin yarısının yardımıyla gösterilen borç cetvellerinin yarısını inceledi. Tüm borç kontrol evrakları incelendikten sonra Feng Xuan borçlulara, hükümdarın emriyle tüm yükümlülüklerinden kurtulduklarını ilan etti. Aslında hü-

kümdar Mengchang kesinlikle böyle bir emir vermemişti. Feng Xuan'ın emriyle tüm borç kontrol cetvelleri yakıldı. Halk sevinç içerisindeydi.

Feng Xuan acilen Mengchang hükümdarının huzuruna çıktığı Qi-ye geri döndü. Hükümdar, "alacakların hepsi tahsil edildi mi?" diye sordu. Feng Xuan, "evet" diye yanıtladı "Dönüşte ne aldınız?" – "hükümdarım, siz bana bütçenizde bir açık olduğu takdirde satın almam gerektiğini söylemiştiniz. Bildiğim kadarıyla sarayınız değerli eşyalarla dolu, ahırlarınızda ve mandıralarınızda kimsenin el süremeyeceği kadar soylu atlar ve seçkin köpekler var. Haddinden fazla güzel kadına da sahipsiniz. Eksik olan bir tek şey var o da topraklarınızı işleyenlerin size bağlılıkları. Evet hükümdarım işte ben bunu sizin için satın aldım."

Mengchang hükümdarı, "Toprak işleyen insanlar nasıl satın alınabilir?" diye sordu. Feng Xuan, "şu anda Xue'nin küçük bir bölgesine sahipsiniz, fakat sizi çocuklarınızdan daha fazla koruyan oradaki insanlara hiç destek olmuyorsunuz. Onları sadece gelir kaynağı olarak görüyorsunuz. Bundan dolayı sizin herkesin borcunu sildiğinizi söyledim. Borç kontrol cetvelleri yakıldı. Xue halkı sizi sevinçten yere göğe koyamıyor. Toprakları işleyenlerin size olan bağlılıklarını bu şekilde satın almış oldum."Mengchang hükümdarı bu duruma pek sevinmedi. "İyi, biraz dinlen bakalım!" dedi.

Bir yıl sonra Qi'nin yeni kralı Mengchang hükümdarını görevinden aldı. Hükümdarın, Xue'ye geri dönmekten başka çaresi kalmamıştı. Başkentten aşağı yukarı 100 mil öteden başlayarak, yaşlılar destek alarak ve elde çocuklarla Xue halkı, hükümdara hoşgeldin diyebilmek için yollara dökülmüştü. Mengchang hükümdarı arkasını döndü, Feng Xuan'a baktı ve şöyle dedi: "Benim için satın aldığınız bağlılığı, bugün gözlerimle görerek anlamış oldum."

Feng Xuan, "açık gözlü tavşanın üç sığınağı vardır. Ancak böyle hayatta kalmayı başarabilir. Sizin şimdi sadece bir tek sığınağınız var. Bunun için daha güvende sayılmazsınız. Lütfen bana izin verin sizin için iki tane daha sığınak kazayım."

Mengchang hükümdarı ona 50 araba ve 250 kg. altın verdi. Bunun için Feng Xuan Liang devletine gitmek için batıya doğru yola koyuldu.

Orada kralı aradı ve ona açıldı: "Qi kralı başbakanı, Mengchang hükümdarını, serbest bıraktı. Kim onu kanatları altına alırsa, onun devleti zenginleşir, ordusu savaş gücü yüksek bir ordu haline gelir."

Bunun üzerine Liang kralı başbakanını imparatorluk mareşalliğine atadı. Böylece başbakanlık görevi boşalmış oldu. Daha sonra Liang kralı bir temsilciye 500 kg. altın ve 100 araba ile Xue'ye gitme ve Mengchang hükümdarına başbakanlık makamını teklif etme görevini verdi. Feng Xuan önceden gitti ve Mengchang hükümdarına, "500 kg. altın olağanüstü bir meblağ ve 100 araba görülmemiş bir askeri konvoy. Qi kralı bundan muhakkak haberdar olacaktır" dedi.

Liang temsilcisi tam üç kez Xue'ye geldi, fakat Mengchang hükümdarı Liang'daki makamı her seferinde reddetti. Qi kralı onu ve bakanlarını alarma geçiren bu gelişmelerden haberdar oldu. Zira eski bir Qi başbakanının güvenilir ülke bilgileri ve Qi imparatoruna karşı kesin iyi olmayan duygularıyla bir başka imparatorluğun başbakanı olma olasılığı huzursuzluk yaratmaktaydı. Böylece Qi kralı üst düzey bir bürokratını 500 kg. altın, süslü iki atlı araba ve oldukça pahalı bir kılıçla Mengchang kralına yollamaya karar verdi. Qi kralı ekte yolladığı bir mektupta önceden yaptığı saygısızlık nedeniyle Mengchang hükümdarından özür dilemekte ve başbakanlık makamını ona sunmaktaydı. Fakat Feng Xuan Mengchang hükümdarını dikkatli olması konusunda uyardı ve öncelikle, ölmüş olan kral için adanmış kurbanların Xue'ye kaydırılmasını ve burada da bir kraliyet soyağacı tapmağı inşa edilmesini, istemesini tavsiye etti. Mengchang hükümdarı kraliyet ailesi ile aynı klana ait olduğundan böyle bir istekte bulunmak uygundu. İşlettirdiği kendi toprağında Kraliyet soyağacı tapınağı sayesinde Mengchang hükümdarı Xue'deki iktidarını daha da güçlendirdi. Feng Xuan tapınak tamamlandığında Mengchang hükümdarına rapor verdi ve "Şimdi üç sığmağınız da tamamlandı. Bundan böyle endişelenmenize gerek yok" dedi.

Sonuç olarak Mengchang hükümdarı, başına herhangi bir şey gelmeksizin, onlarca yıl başbakan olarak görev yaptı. Liu Xiang (?-İ.Ö.6)'ın *Savaşan İmparatorlukların Strategemleri* adlı eserinde, Menchang hükümdarının "bunu Feng Xuan'ın strategemine borçlu" olduğu belirtilmektedir.

Mengchang hükümdarının elinin altında bulunan ve biri veya ikisi yokolduğunda bir üçüncüsünün her zaman sığınma imkanı verdiği üç sığınma deliği, –en azından fiili olarak- Qi dışında, halkın sevgisi ve kraliyet soyağacı tapınağı sayesinde, sağlam bir kazığa bağlanmış olan toprak parçası ve yeniden elde edilmiş Qi başbakanlığı görevi olasılığı sunmaktaydı. Bir strateji, yani uzun vadeli bir ilke olarak ortaya konulmuş olan "Açık gözlü tavşanın üç sığınağı olur (jiao tu san ku)" sözü, her an 36. Strategemin uygulanmasına en iyi şekilde hazır olabilmek ve ihtiyaç anında nereye kaçılabileceğini tam olarak bilebilmek için sığınma yerleri ve çıkış yollarının daima en iyi şekilde açık tutulmaları gerektiği, anlamına gelmektedir.

36.6 Wang Meng'in Yaşam Felsefesi

1986-1989 yılları arasında Çin Halk Cumhuriyeti Kültür Bakanı, önceden Çin Komunist Partisi merkez Komitesi üyesi, şu anda (2000) Çin Halkı –daha çok ikinci derece- Siyasi Danışma Konferansı Ülke Komitesi daimi Komisyonu üyesi olan, dünyaya ve insanlara yönelik düşüncelerini onbir maddede özetleyen yazar Wang Meng (ölümü 1934, bkz. 19.32, 26.13) şöyle yazmaktadır:

"Benim için insani açıdan yol gösterici atasözü şudur: ' Büyük geçidin yöntemlere ihtiyacı yoktur (da dao wu shu)'. Olabildiğince doğal ve serbest bir biçimde büyük geçide uymak istiyorum, teknikler (jishu) ve entrikalar (quanshu) yardımıyla elde edilen küçük dereceler ve bunların sebep olduğu küçük kazançlar ve ziyanlara zerre kadar itibar etmek istemiyorum. Büyük bilgeliği (da zhi) öğrenmeye çabalamak ve büyük bir bilge olmak istiyorum. Varolan strategemlere kafa yorarak, sonunda büyük zarara uğramak istemiyorum "(*Dushu* [*Okumalar*], Pekin Nr. 2, 1995, S. 156).

Burada çevirisi yapılan onbir nokta, ilkesel düzlemde 36. Strategemin içeriğini yansıtan oldukça yüksek bir davranıştan meydana gelmektedir. Benzer bir davranışı, yakın ve uzak çevresinde kendisiyle ilgili ast-üst ilişkileri, bahçedeki çiçeklerin ve gökteki bulutların gelip gitmesi gibi bir kayıtsızlıkla algılayarak farklılığını ortaya ko-

yan Ming Dönemi (1368-1644)'nin bir bürokratı temsil etmektedir. Onun özdeyişini Çin Genel Sendika Birliği organı olan *İşçi Gazetesi* (Pekin 6.2.1995, S. 5) beğeni ile yayınlamıştır : "Avantaj veya dezavantaj bana dokunmuyor. Ben bunları çiçeklerin açması ve avluda solması gibi görüyorum. İşten çıkarılmam veya görevde kalmam umurumda değil. Gökteki bulutlar da keyfe göre mi toplanmalı veya kaybolup gitmelidirler!"

Söz konusu olan, yaşamın ahlaki ve sosyal bakımdan düşük işlerine karışmamak yahut banal zaferlere tutkulu olmayan, kendini önemsiz şeylerden arındırmış, dünyanın kandırmacalarını çok ciddiye almayan, kendini dış görünüşe kaptırmayan, gelip geçici şeylere bağlanmayan, bunlara kendini tamamen vermeyen hususlar üzerinde durmaktır, kısaca, İtalyanların "desinvoltura" ve Fransızların "désinvolture" olarak adlandırdıkları: bir çeşit rahatlık, soğukkanlı bir ilgisizlik anlamına gelen bir davranıştan bahsedilmektedir. Veya, bir Çin özdeyişinin ifade ettiği gibi: Yürürken birşey taşımıyorum. Otururken birşey taşımıyorum. Yatarken birşey taşımıyorum. Ne kadar özgürüm!" Kim böyle bir soğukkanlılığa sahipse, 36 numaralı strategemi adeta koruyucu olarak uygulamaktadır. Kaçıp uzaklaşılan durumlara bir daha asla dönülmemelidir.

36.7 Saç Topuzları Sahnesi

Çin edebiyatında ilk ele alınışında 36. Strategemle alay edilmiştir. İlerki dönemlerde de 36. Strategem pek beğeni kazanamamıştır: 150. Doğum günü 29.5.1998'de Pekin Üniversitesi'nde kutlanan, reformcu düşünür ve diplomat Huang Zunxian (1848-1905) "*Pyöngjang Savaşı Üzerine Yas*" şiirinde şöyle yazmaktaydı: "36 strategemden hiçbirisi kaçmayı başaramamıştır. Huang Zunxian bu satırda, Kore'deki Çin birliklerinin yeteneksiz komutanı, 1894 yılındaki Çin-Japon Savaşı esnasında, Huang Zunxian'a göre, beklenenden önce davranan ve gereksiz yere Pjöngjang'ı teslim eden ve Japonlar'dan kaçan general Ye Zhichao (?- İ.S. 1901)'yu kınamaktadır. "Bir tehlikeden korkmak/kaçmak (linwei tuisuo)", Ye Zhichao'nun

davranışının karakterize edilmesine yönelik olarak tabii ki 36 numaralı strategem formulünden daha uygun bir ifadedir.

Çin Komunist Partisi Merkez Komitesi Disiplin Komisyonu'nun hükümleri, parti üyelerinin sosyalist ahlaka karşı aykırılıkları ile ilgili olarak partiden ihraç etmeye kadar varan belli başlı yaptırımlarla tehdit etmektedir (Kültür Buluşması, Şangay 18.1.1990, S. 2). Parti üyeleri, Halkın malını, yaşamını ve devlet malını tehdit edici "tehlikeden kaçmaktadırlar". Ayrıca "muhalefet karşısında ortadan kaybolma (huibi maodun)" da, Çin Komünist Partisi tarafından resmi olarak cezaya çarptırılacağı açıkça yaygınlaştırılmış bir tutumdur. Bu omurgasızlığı, birçok ödül almış, 1971'den beri Çin Komünist Partisi Üyesi, Tianjin'li yazar Jiang Zilong (doğumu 1941)'un "Elektrikli makineler bölümü Yöneticisinin Yaşamının Bir Günü" adlı kısa hikayesinde güçsüz bir görevli olarak yer alan Xu Jingheng sembolize etmektedir. Sonucu belirten bir yüzleşmede "Xu Jingheng bir kibrit tutuşturmakta, bir sigara yakmakta ve derin derin düşünmektedir. Kendisi ile ilgili bazı sorunları masaya yatırdığı takdirde bunlarla baş edemeyeceğinin farkına varmıştır. En iyi çözüm kaçmak olarak gözükmektedir, bundan dolayı yüksek sesle şunları söyler: ' Daha fazla yönetim işleriyle ilgilenemem. Problemleri nasıl çözdüğüne bak. Çin Komünist Partisi'nin bizim bölümümüzden sorumlu parti komitesininin sekreteri olan yoldaş Yun Tao'ya gideceğim ve hasta olduğumu bildireceğim."

Song Döneminde, yaptığı çirkin işler nedeniyle diğer beş yüksek rütbeli ile birlikte "altı sahtekar"dan birisi kabul edilmiş olan saray Hadım Ağası Tong Guan (1054-1126) Liao İmparatorluğu'nu (916-1125, bugünkü Heilongjiang eyaletinden Moğolistan'a kadar uzanan bölge) ortadan kaldırabileceğini söyleyerek gösteriş yapmaktaydı. Aslında 20 yıl boyunca Çin ordusunun içinde başkomutanlık yapmıştı. 1121 yılında patlak vermiş olan bir köylü isyanını bastırmayı başarmıştı. Fakat 1122 yılında Liao'ya karşı giriştiği bir savaşta yenilgiye uğramıştı. Tong Guan ve adamları kaçmışlardı. Günlerden birgün imparatorluk sarayında bir oyun sahnelendi. Sahneye çıkan üç bayan hizmetçi farklı saç biçimleriyle dikkatleri çektiler. Birinci hizmetçi saçlarını alnından yukarı doğru taramıştı. Cai devlet

konseyi bütçesine ait olduğunu söyledi. İkinci hizmetçi de topuz, aşağıya doğru gevşek bir şekilde asılı durmaktaydı. İmparatorluğun önceki başbakanı Zheng'in evinde hizmet ettiğini söyledi. Üçüncüsünün başı bir çok küçük topuzla doluydu. O' da Mareşal Tong Guan'ın emrinde olduğunu söyledi. Hizmetçilere farklı saç şekillerinin nedenleri soruldu. Birincisi, "benim efendim hergün göğün oğlunun huzuruna çıkıyor, bundan dolayı benim saç şeklimin adı 'Göğün bekçisi topuzu' dedi. İkinci hizmetçi, "Benim efendim emekli, bundan dolayı benim saç şeklimin adı ' gevşek topuz'" dedi. Üçüncü hizmetçi: "Benim efendim kısa bir süre önce savaş yaptı bundan dolayı benim saç şeklimin adı ' 36 topuz'" dedi. "Saç topuzu"nun Çincede tıpkı "Strategem (ji)" gibi telaffuz edildiğini bilmek gereklidir. Gerçi İdeogramlar farklıdır, fakat konuşurken belli olmaz. Hizmetçi "36 topuz" derken, "En iyisi sıvışmak" şeklindeki 36. Strategemi ima etmektedir. Şair Zhou Mi (1232-1298)'nin bir anekdotta dile getirdiği saç şekli oyunu açıkça Tong Guan'ın fark ettirmeden alaya alınmasına yaramıştır.

36.8 Eski Çin'de Lokanta ve Meyhanede Hesabı Ödemeden Kaçan Dolandırıcılar

12. yüzyılın 30'lu yıllarında Zeng Zixuan adlı birisi başkentin batısındaki karargahta görev yapmaktaydı. Peng Yuancai onu ziyaret etti. "Sınır çıkarları üzerine konuştular. Yuancai tüm belagatiyle, subaylara sınırda gerek olmadığını ortaya koydu. Bundan dolayı onun gibi bilgeler atanmalıydı. Bu görüşler Zeng Zixuan'ı oldukça keyiflendirdi. Görüşme bittikten sonra Yuancai benimle birlikte ırmağın aktığı yöne doğru tapınağa geldi. Orada konakladık, sebze yedik ve çay içtik. Mükemmeldi. Yemekten sonra Yuancai uşağı Yang Zhao'ya, hesabı ödemesini söyledi. Fakat O, yanına para almayı unuttuğunu söyledi. Ne yapmalı? Yuancai bir hayli mahcup olmuş gibi bir tavır aldı. O'na yaklaştım ve ' şimdi hangi askeri strategemi nakledeceksin?' diye sordum. Yuancai uzunca bir süre sakalını ovuşturdu. Bana bakarak açık duran kapıya doğru ilerledi, hemen geri

dönecekmiş gibi yaparak[tuvalete gidiyormuş gibi] odadan çıktı. Ben de arkasından gittim. O anda koşmaya başladı. Bir eliyle şapkasını, diğer eliyle eteğini tutmaktaydı. Uçuyormuş gibi görünüyordu. Peşinden koşan bir köle, lokanta sahibi değil, diye bağırdım. Üç hükümdar tapınağına kadar peşinden koştum. Yuancai ilk kez burada arkasına bakma cesareti gösterdi. Soluk soluğa durdu. Yüzünde renk kalmamıştı. 'kırbaçla kaplanın başına vurulur ve kaplanın sakalı tırmalanırsa, kaplanın nefretinin kazanılması engellenemez' dedi. Bu kıyaslamayla açıkça, ödenmemiş olan hesap yüzsüzlüğünü ima etmekteydi. Ben yeniden dalga geçtim: 'Ya senin yaptığına savaş sanatı açısından bakılırsa?' Yuancai, '36 strategemin içinden sıvışmak en iyisi' diye yanıtladı.

Strategemik şaka masalıyla her entelektüel alay etmektedir ancak, anekdotun başında ima edildiği gibi, sözde yeteneksiz asker hakkında küçültücü bir biçimde konuşulmakta, savaş sanatının inanılmaz bir biçimde doğrudan doğruya uygulanması bilinmektedir. Bu anekdot Peng Yuancai'nin amcası, budist keşiş Hui Hong (İ.S. 12.yy.)'un *Soğuk Oda da Gece Görüşmeleri*'nde bulunabilir.

36.9 Sakal Kesildi ve Memur Cüppesi Atıldı

Çin imparatorluk dönemi kargaşasında Qing Hanedanlığı (1644-1911) ne yapacağını şaşırmış bir durumdaydı. Ayaklanmanın patlak verdiği Sichuan eyaletindeki durumu kontrol altına almak için önce Cen Chunxuan (1861-1933) aracı olarak görevlendirildi. Sichuan halkının onunla ilgili iyi anıları vardı, zira Sichuan'm eski valisi olarak sıkı bir şekilde yasalara uyulmasına dikkat etti ve rüşvet alan memurları katı bir şekilde cezalandırdı. Kısa bir süre sonra bir de Mançur Duanfang (1861-1911) Hubei Ordusu'nun iki tugayını oraya götürme ve başkaldırıyı bastırma emri ile birlikte Sichuan'ın askeri kumandanlığını üstlendi. Bundan dolayı Qing Hükümeti, "duruma göre şeker veya kırbaç" strategemine göre ilerlemeyi denedi. Cen Chunxuan, Sichuan'a gitmek için yola çıkmadan önce, "Sichuan'daki yaşlı ve gençlere" son derece kurnazca kaleme alın-

mış, duygu yüklü, sadece 500-600 ideogramdan oluşan bir telegraf yolladı. Kendisini ön adla takdim etti ve Sichuan için eski saygı uyandırıcı ismi olan "Shu"'yu kullanarak babalar ve kardeşler şeklinde hitap etti. Metin Sichuan'ın her yerine anında yayıldı, Chengdu'nun kuşatılması birden bire bir iki gün içerisinde durduruldu, ve eyaletin her yerinde asiler birliklerini geri çekmeye başladılar. Cen Chunxuan, rütbesini ve amacını gizlemeksizin, insanlara çektiği telgraflarla yanaşmayı başardı. Birkaç yüz kelime milyonlarca askerin yapabileceğini yaptı.

Guo Moruo (bkz. 32.7) gençlik hatıralarında, Cen Chunxun tek başına Sichuan'a gitmiş olsa, oradaki durumu yine düzeltebilirdi, iddasında bulunmaktadır. Fakat onu çöküşe götüren yolu hükümet seçmişti. Aynı anda hem Cen Chunxuan'ı, Sichuan'a yeniden sükunet gelmesi için yollamış, hem de Duangfang'a başkaldırıyı sert bir şekilde bastırması için emir vermişti. Bununla tek başına hiçbirisine görev vermek istemediğini göstermekte, ve böylece aracı olanın pozisyonunu tahrip etmekteydi –yoksa 19 numaralı strategem kendine uygulanabilir ve bir akılsızlığa dönüşebilirdi-

Cen Chunxuan sadece Hankou'ya kadar geldi (Hubei eyaleti). Fakat Duangfang, gücünü göstererek, Sichuan'daki güçlü bir ordunun üst düzeyine kadar saldırdı. Oraya varmadan önce, o da bir telgraf yolladı. Fakat bu telgraf da, Cen Chunxuan'ın Sichuan'daki "yaşlı ve gençlere" bildirisinin tıpkı karşılığıydı. Duanfang'ın telgrafı resmi yazı olarak kaleme alınmıştı. Hemen hemen 10 000 ideogram uzunluğunda ve içerik olarak Cen'in telegrafından oldukça farklıydı. Örneğin sürekli olarak "ben, yüksek komiser" ve "siz Sichuan sakinleri" şeklinde gitmekteydi. Şimdi askerleriyle birlikte gelmekteydi, ve halk anlayışlı davranmaz ve hükümetin emirlerine karşı koyarsa, eyaleti yerle bir edecekti. Bunun için Sichuan halkı kendisini kurban etmeye zorlanıyormuş gibi bir görüntü verdi. Sichuan'daki huzursuzluklar büyüdü. 10.10.1911 tarihinde Wuhan (Hubei eyaleti)'da isyan patlak verdi. Bugün de (2000) Tayvan'da, Çin imparatorluğu'nun çöküşü ve Çin Cumhuriyeti'nin doğuşunun kutlandığı "On Çift Şenliği"'n de bu olay anılmaktadır. Bir Şangay gazetesinde, daha o zaman, Cen Chunxuan'ın "Başkan Cen memur cüppesini atıp sakallarını keserken" alt yazılı bir karikatürü yayımlanmıştı.

Cen, aracılığa atandıktan sonra, güç yetkileri tam olarak belirlenmediği için, Sichuan'a gelmedi, ve devrimci ordunun isyanını gördüğü, Hankou'da bekledi. Tıpkı –Guo Moruo'nun ifade ettiği gibi- *Yuan Kentine Saldırı* adlı Pekin operasındaki Cao Cao gibi kaçmaktan başka çaresi kalmamıştı. Kendisini bir aşk macerasında bulan Cao Cao orada kadın kıyafetleri içerisinde kaçmaktaydı. Cen Chunxuan, Şangay'a ulaştı ve 36 numaralı strategemi başarılı bir şekilde gerçekleştirdi. Duangfang tamamen farklı bir şekilde davrandı. Askerleriyle birlikte Sichuan'ı güç kullanarak toparlamayı kararlaştırmıştı. Chongqing'e vardığı zaman geri çekilme yolu kesilmişti. Bu kentte, devrimcilerin bir kalesinde, birliklerinin morali bozulmaya başlamıştı. Guo Moruo'ya göre, eğer Cen Chunxuan gibi kurnaz olsaydı- "sakalını keser", kıyafetini değiştirir ve tek başına kaçar- sağ salim kurtulabilirdi. Guo Moruo önemli humor ve strategemler arasında ilişki kurarken bunu, "fakat bunun için gerekli olan humora sahip değildi" şeklinde yorumlamıştır. Almanca'da da "Witz (espri)" ara sıra "List (hile)" anlamına gelmektedir. Aslında Duangfang kaçmıştı, fakat bu kaçış, ordusu ile birlikte hem de batıya doğru olmuştu. Zizhou'ya ulaştığında Chongqing ve Chengdu çoktan bağımsızlıklarını ilan etmişlerdi. O anda "kızgın bir tava üzerinde şaşkın şaşkın dolaşan birisine" (Guo Moruo) benzemekteydi ve nihayet kendi ordusu olan Hubei'nin askerleri tarafından öldürüldü.

36.10 36 Numaralı Strategem Formülünün Klavyesi Üzerindeki Oyun

36 numaralı strategem Japonca, Korece ve Vietnamcaya girdi. Çin sınırlarını aşan böylesine bir yayılmayı diğer strategem formüllerinden hiçbirisi başaramadı.

36 numaralı strategem Çin'de bu kadar populer olmasaydı, böylesine uluslararası bir etki yaratamazdı. Çinliler 36 numaralı strategem formülünün popülerliğinden, herhangi bir güncel amaca dönüştürdükleri her yerde faydalandılar. Bundan dolayı "sıvışmak" kelimesini başka bir kelime ile değiştirdiler. Strategem formülünün

geri kalanı muhafaza edilmiş olmasına rağmen, strategem niceliğini kaybetmekte ve kolay anlaşılır bir tarzda "sıvışmak"kelimesinin yerine geçen sözün sembolize ettiği dileğin, oldukça önemli olduğunu ifade etmek istemektedir. *Akşam Gazetesi* (Pekin 2.11.1979) kısa bir süre önce sona ermiş olan "Kültür devrimi"nden (1966-1976) sonraki Çin ekonomisini "36 strategemden en iyisi 'can verme' " olarak adlandırmıştır. Guangxi otonom bölgesinin Zhuang Halk grubunun başkanı "çalışmadan tembel tembel oturmak", "boş konuşma", "lüzumsuz konferanslar düzenlemek" ve bunun gibi işlere göz atarak hükümetin tüm bölümlerinin sorumlulularının katıldığı bir konferansta şu "sekiz ideogramlık isteği" ön plana almıştır: "36 strategemden en iyisi çok çalışmaktır" (*Halk Gazetesi*, Pekin 24.2.1992, S. 4). Ve Mao Zedong bile 36 numaralı strategemi yorumlamıştır. Ekim 1958'de Tayvan'ın düşmanlarına yönelik olarak, "Biz hepimiz Çinliyiz. 36 strategemden en iyisi barışçıl bir beraberliktir" şeklinde bir formülasyon yapmıştır ("Die literarischen Massen", Edebiyat Gazetesi eki, Şangay Nr. 6, 21.3.1996, S. 6).

36.11 Son Dakikadaki Sıçrama

FC Barcelona'nın kalecilik için istediği aday, Portekiz ulusal takımının kalecisi olan Vitor Baia idi. Fakat onun istediği transfer ücreti bir hayli yüksekti. Bu yüzden İspanyollar Alman Ulusal Takımı'nın kalecisi Andreas Köpke ile bağlantı kurdular ve onunla uygun bir antlaşma imzaladılar. Köpke kendisini artık FC Barcelona'nın yeni kalecisi olarak görmeye başlayabilirdi.

Fakat Baia'nın oynadığı FC Porto takımının başkanı birden bire acele etmeye başladı. Zira Baia bir yıl sonra FC Porto'dan bonservis ücretini ödemeksizin ayrılabilirdi. Ayrıca bir yedek kaleci önceden bulunmuştu. Bu yüzden FC Barcelona FC Porto ve Vitor Baia anlaşmaya vardılar. Katalanlar 5.7.1996 tarihinde son dakikada pokerde Baia için koz olarak kullanılmış olan Andreas Köpke'ye karşı, bir çıkış hükmünden faydalandılar.

Uygun bir sözleşme hükmünün buyruğu altında olan 36 numaralı strategeme açıkça yabancı olan sözleşmenin taraflarından birisi-

nin sırlarını Andreas Köpke şu sözlerle değerlendirdi: "Bulutlardan aşağıya düştüm.... Şimdi kendimi büyük bir boşlukta hissediyorum" (*Bild*, Hamburg 6.7.1996, S. 8).

36.12 Zirvedeki Vadiden Kaçmak

Kaçmak, iş hayatında, hareket özgürlüğüne yol açtığından dolayı, kesinlikle olumlu bir durumdur.

Böylece A pazarında o pazarın ürününün satışı doruğa çıkmış veya gerilemiş olabilir. A pazarından vazgeçmeksizin, yine de ticari faaliyetlerin ağırlık noktası B pazarına kaydırılır ve orada muhtemelen satış rekoru kırılabilir. Etkili bir anlatımla, A pazarından kaçılır ve yeni bir B pazarı kazanılır. Strategem araştırmacısı Yu Xuebin Mc Donald's' ın bir şubesinin Pekin'in ana caddesi Wangfujing'in güneyindeki olağanüstü açılışını 36 numaralı strategeminin bakış açısıyla incelemiştir. Yu Xuebin, şu deyimi dile getirmiştir "zengin olunmak istenirse, dünyaya açılmak gerekir (xiang facai, zouchulai)", zira "az bulunur olan pahalıdır (wu yi xi wei gui)". Böylece, Mc Donald's'ın Çin'e yönelik eşi görülmedik hafif yemek – sunumu ile Amerika birleşik Devletleri'ndeki stoklara giren işlerine karşılık bir denge oluşturması gibi, Çinliler de batıdaki Çin lokantalarından çoğunlukla Çin'de elde ettiklerinden çok daha fazla gelir elde etmektedirler.

Ticari kaçışın bir başka çeşidi, piyasa tahminlerine zamanında tepki göstermek ve o anda başarılı olan, fakat görünür gelecekte artık istenmeyen üründen mümkün olduğunca erken vazgeçmek ve onun yerine yeni bir ürün koymaktan meydana gelmektedir. Qinghuangdao (Hebei Eyaleti) şehrindeki bir fabrikada 1988 yılına kadar büyük bir başarıyla bira imal malzemeleri üretilmekteydi, fakat daha sonra yapılmış olan bir piyasa araştırmasının sonuçlarına göre Çin'in her yerinde mantar gibi türeyen bira fabrikaları döneminin yakında sona ereceği ortaya çıktı. Bunun üzerine fabrika o zamana kadar gayet iyi giden bira imal malzemeleri işinden vazgeçti ve yurtdışında kendisine oldukça ileri teknoloji ile donatılmış bir tütün imal

etme malzemeleri üretim yeri oluşturdu. Tamamen bu yeni ürüne yoğunlaşıldı ve fabrika ismini bile "Tütün makineleri fabrikası" olarak değiştirdi. Bira imal malzemeleri fabrikalarının aksine bu işletme hiçbir zarar etmedi.

36.13 Kaçmanın Felsefesine Doğru

Lao Tzu'nun *Tao Te Ching*'inden "hiçbir işe el atmamak (wu wei)" prensibi tıpkı "sadece kendine özen göstermek" şeklinde olumsuz bir anlama yolaçabilecek "yaşamak için akıllı ve kurnaz olmalı (mingzhe baoshen)" yaşam kuralı gibi 36 numaralı strategemi etkilemektedir. Bin yıllık *Değişimler Kitabı* adlı kehanet kitabı da aynı şekilde 36 numaralı strategeme destek vermekte, 33. Yıldız "geri çekilme" anlamını taşımakta ve çare arayana, düşman güçlerinin karşısında olunsa dahi kaçabilmenin çeşitli şekillerini derinlemesine düşünmeye yöneltmektedir.

Yeryüzünde düzensizlik hüküm sürerken, düzen geldiğinde ortaya çıkmak için, gizlenilir-kaçmanın bir başka biçimi-. En önemli konfüsyusçu Yazıt (8.13. bölüm) olan *Diyaloglar* (İ.Ö.2.y.y.)'da böyle izah edilmektedir. Haksız davranışı nedeniyle efendisini üç kez uyarmasına rağmen bir sonuç alamayan memurun görevini bırakması ve sarayı terk etmesi gerekliliği konfüsyusçu *Ritler Üzerine Notlar* (İ.Ö. 2./1. y.y.)'a uygundur.

36 numaralı strategem formülünün yakınında olan, günümüzde de hâlâ deyim olarak yaygın olan öğüt, *Zuo'nun Yorumu* (İ.Ö. 5. Y.Y.)'n da yer almaktadır: "Zorluk bilinciyle geri çekilmeye başlamak (zhi nan er tui)."- "Düşman çok güçlüyse onu yumuşat", *Sun Usta'nın Savaş Sanatı*'nın 7. Bölümünün ana temasını oluşturmakta ve 3. Bölümde şu şekilde ifade edilmektedir: "Düşman kadar güçlü olunduğunda, savaşa başlanılabilir; biraz daha güçsüz olunduğunda, kaçmaya hazır olunmalı; her bakımdan güçsüz olunduğunda, düşmandan uzak durabilecek bir konumda olunmalıdır. Zira küçük bir savaş gücü karar verildiği gibi mücadele etmek isterse, güçlü düşmana yenilecektir." İkinci büyük konfüsyusçu olan Mencius

(372-289)'da bunu fark etmiştir: "Küçük büyüğe, azınlık çoğunluğa ve zayıf güçlüye elbette ki saldıramaz" (Bölüm I.1.7.17). Wu Qi (ölüm İ.Ö. 381) tarafından kaleme alındığı sanılan, fakat kesin metni 11. Yüzyılın ikinci yarısında bulunmuş olan *Üstad Wu'nun Savaş Sanatı*'nda şöyle ifade edilmektedir "Zafer kazanılamazsa, hızla geri çekilinmelidir." Aynı ana düşüncenin bir başka formülasyonunu İ.Ö. 2.yüzyıla ait ***Huainanzi*** adlı eser ortaya koymaktadır (bkz. 19.3): "Düşmana kıyasla zayıf olunduğunda, kaçılmalıdır." Bu düşünceleri, en eski baskısı 15. Yüzyıl sonu 16. Yüzyıl başına ait olan askeri inceleme *100 Savaşta Olağanüstü Planlar* tüm ayrıntıları ile birlikte açıklamaktadır: "Askeri bir tartışmada düşman tarafında birçok kişi, kendi tarafında sadece bir kaç kişi mücadele ettiğinde, bir de arazi koşulları uygun değilse ve bütün güç ortaya konarak hiçbir şey hizaya getirilemiyorsa, hemen geri çekilinmeli ve düşmandan uzaklaşılmalıdır. Ordunun bütünlüğü ancak böyle muhafaza edilebilir."

36.14 Rüzgar Gibi Geldi Yıldırım Gibi Gitti

"Kaçmak" veya "kaçmamak" bazen verilmesi oldukça güç bir karardır. Aslında kaçılması gerekli olmasına rağmen kaçmamak veya aslında kalınması gerekli olmasına rağmen kaçmak- iki durum da büyük zorluklara yol açmaktadır. Bundan dolayı ustaca gerçekleştirilmiş olan "kaçış" sadece bir strategem değil bilakis tabiri caizse bir sanattır. Bunu gerçekleştirmeyi öğrenmek için birkaç teknik bilmek gereklidir:

1. Açıkça ve gizlice kaçmak: Düşmana ara sıra bilinçli olarak kaçılacağı haberi verilir, hatta, bazen sağda solda kaçmakla ilgili olarak herkes haberdar edilir. Böyle yapılarak, düşmanın karşı önlem alması sağlanır. Gizli kaçış bazen uygun örtbas etme manevrası ve mutlaka hızlılık ve göze çarpmamayı gerektirir; söz konusu olan, tehlikeden sakınma ve düşman takibinin engellenmesidir.

2. Gerçekten ve Numaradan Kaçmak: Gerçek kaçışta gücün muhafaza edilmesi hedeflenmektedir. Bu amaca ulaşılabilmesi için rakibin menzilinden gerçekten de uzaklaşmak gerekmektedir. Buna

karşılık numaradan kaçış ise bir çeşit saldırıdır veya bir hücum hazırlığına yardımcı olmaktır.

3. Acele ve Adım Adım Kaçmak: Düşman aniden bir fırsat verdiğinde veya düşmanın kaçışı ilk anda fark etmediği veya çok sonra fark edebileceği ve etkili adımlar atamayacağı bir anda acilen kaçılır. Song-döneminde (960-1279) Zhang Yu *Sun Usta'nın Savaş Sanatı*'nda yer alan hızla geri çekilmeyi öneren bölüme (bölüm 6.10) yönelik olarak "Savaşta her şey sürate bağlıdır. Rüzgar gibi gelinir ve yıldırım gibi gidilir. Böyle birisini düşman durduramaz" şeklinde bir yorum yapmıştır. –Adım adım kaçmakta biraz geri çekilinir ve daha sonra, her şey yolunda ise yeniden bir adım gerilemek için durum gözden geçirilir v.s. Bu tip bir kaçışla tehditlerin anında ortaya çıkarılması ve gelecek tehlikelerin önlenmesi istenmektedir.

4. Erken ve Geç Kaçmak: Erken kaçış, durumun henüz her bakımdan şüphe uyandırıcı olmadığı, elverişsiz bir anda gerçekleşir. Erken kaçışın faydası, henüz hiçbirşeye karışılmamış olmasındandır. Tehlikeden mümkün olduğunca kusursuz bir şekilde uzaklaşılır ve zararlar en düşük oranda tutulur. Kuşkusuz korkutucu felaket üzerine önceden yapılan tahmin doğru olmak zorundadır, zira aksi halde bir galibiyet şansı muhtemelen kaybedilir. Geç kaçış yüksek derecedeki mücadele ruhundan doğar. Kaçışa son anda, değişmez bir yüzleşmenin en uzak başarı olasılıklarının dahi değerlendirilmesinden sonra, karar verilir. Böylece hiçbir mücadele fırsatının kaçırılmaması garantilenir, fakat kaçış ne kadar gecikirse o kadar riskili olur ve başarılamaz.

5. Uzağa veya Yakın Bir Yerlere Kaçmak: Birinci durumda düşmandan tamamen korunulur. Onunla yeniden buluşma niyeti, genel olarak kısa bir süre sonra oluşmamaktadır. Kaçışın ikinci şeklinde rakip atış alanından doğrudan hareket edilmekte ve çoğu kez yeni hücumlara yönelik hazırlıklara rastlanmaktadır. Önceden olduğu gibi düşmana yakınlaşıldığından, bu tip kaçış çok güvenli değildir.

Kaçış körü körüne yapılmamalı, aksine tüm opsiyonların en iyisi olarak gözüken nesnel faktörlerin (düşmanın gücünün kıyaslanması, cephe durumu, gelecekteki gelişim eğilimleri v.s.) oluşturduğu, mümkün olabilecek en kapsamlı durum analizlerine dayandırılma-

lıdır. Ayrıca yukarıda belirtilen kaçış şekillerinden hangisinin en avantajlı gözüktüğü araştırılmalıdır. Bu tip düşünceler zihin açıklığına ve soğukkanlılığa neden olmaktadır. Kaçışın ayrıntıları (itici güç, güzergah, hedef gibi) düşmandan gizlenmelidir.

36 numaralı strategem "ilkesel karakterinden dolayı kapsamlı bir strategemdir" (Yu Xuebin). 36 numaralı strategem formülü sadece kaçış çağrısını içermekte, fakat bunun nasıl gerçekleştirileceği hakkında hiçbir somut açıklama yapmamaktadır. Bunun için 1, 11,21 v.s. gibi strategemler duruma göre devreye sokulabilmek için hazırdırlar. 21 numaralı strategem, esas olarak birden bire ortaya çıkan sıkıntılı durumdan taktik olarak geri çekilmekle ilgilidir. Buna karşılık 36 numaralı strategemde söz konusu olan büyük stratejik cephe değişimi yahut geri çekilmedir. Örneğin Kızıl Ordunun düşman güçleri tarafından devamlı olarak tehdit edildiği ve büyük kayıplar altında, Çin'in güneyinden Yun'an (Shaanxi eyaleti)'a kadar yaklaşık 10.000 kilometre uzunluğundaki efsanevi yürüyüşe katılan 86 000 insandan 4000'i hedefe ulaşabilmiştir (*Neue Zürcher Zeitung*, 14.9.1999, S. 65)- "11 eyaletin geçildiği, içlerinden beşinin buzlarla kaplı olduğu 18 dağın aşıldığı ve 34 nehrin atlanıldığı" (*Çin Gençlik Gazetesi*, Pekin 26.6.1995, S. 2) uzun yürüyüş (1934-1936) Çinliler tarafından 36 numaralı strategemin bir uygulanımı olarak görülmektedir.

36 numaralı strategem numaradan ve gerçek, herkesin gözünün önünde icra edilen kaçışı kapsamaktadır. Buna karşılık 21 numaralı strategem daima gizli gerçekleştirilir ve gerçek bir kaçışı içerir. 36 numaralı strategemde geri çekilmeye elverişli tüm olası strategemler ortaya çıkarken, 21 numaralı strategem 36 numaralı strategemin birçok somut uygulama çeşidinden bir tanesiyle yetinir.

36 numaralı strategemin uygulanımındaki boşluklar ve zayıf noktalar düşamının planından faydalanmak içindir. Geri çekilme esnasında olası bir çatışma engellenebilir, fakat kaçış kurban ve hasar gerektirebilir. Operasyonların gizli tutulması, dolambaçlı yolların seçimi, tuzakların kurulması ve benzeri çalışmalarla düşmanın baskısı engellenmelidir, çünkü kaçma hedefine ancak böyle, yani düşmanın gevşemesiyle, ulaşılır.

Düşmanın 36 numaralı strategemi kullanmasını sağlayan önlem-

ler engellenmelidir, bunun için 21 ve 22 numaralı strategeme yönelik uygulamalar geçerli olmaktadır. Kaçan bir düşman kovalandığında, onun peşinden kesinlikle pasif bir şekilde koşmamalı, aksine önüne geçmeye ve yolunu kesmeye çalışmalıdır. Aksi halde düşman tarafından kurulmuş bir tuzağa düşme veya ona uygun olan bir savaş meydanına tıkılma tehlikesi ile karşılaşılır. Düşmanın kendisini güvende hissetmesi sağlanarak ve daha sonrasında baskın biçiminde bir saldırı hedeflenerek takip kuvvetli bir şekilde geri püskürtülebilir (bkz. Strategem Nr. 16).

36.15 Akıllılar Boyun Eğer

Strategemler iki büyük gruba ayrılırlar: Güçlü pozisyondayken kullanılan strategemler ve zayıf durumdayken kullanılan strategemler. 36 strategem kataloğunda ilk 18 strategem arasında daha çok güçlü pozisyonundayken kullanılan strategemler yeralmaktadır- 4 numaralı strategem-, buna karşılık 19'dan 36 numaralı strategeme kadar güçsüz pozisyondayken kullanılan strategemler ağır basmaktadırlar (bkz. Örneğin Nr. 21, Nr. 32, Nr. 34). Tam anlamıyla çaresiz bir durumda devreye giren, fakat hırpani bir biçimde zor veya kötü bir durumdan veya sorumluluktan kaçınmak için, yüze göze bulaştırma durumunda da kullanılan, 36. Strategem, çok açık bir biçimde bu kategoriye girmektedir. Çince'de 36 numaralı strategem formülü yerine "birden bire kaçmak ve onu [= problemi] ortadan kaldırmak" deyimi de bulunmaktadır.

Diğer strategemlere kıyasla, bunlardan hiçbirisine yardımcı olmayan, karşı konulmaz bir düşmanın karşısında herkesten önce el pençe divan duran diğer opsiyonlara kıyasla "Kaçmak en iyisidir": Hayatta kalan son adama kadar savaş, teslim olma ve barış antlaşması. Tek bir adam kalana kadar savaşta hayat feda edilir, teslim olmada savaş tamamen kaybedilir ve bir barış antlaşmasında savaşın yarısı kaybedilir. Bu yüzden kaçmak tabii ki en iyi yoldur. Eldeki güç sağlam kalır ve belki daha sonra galibiyet için bir şans daha doğabilir. Gelmiş geçmiş en güçlü imparatorluk hanedanlığı olan Han (İ.Ö.

206-İ.S. 220)'ın kurucusu Liu Bang (doğum 256 ve 247-195), zafere ulaşmasını sakıncalı saldırıların tekrar tekrar engellenmesinin - veya başka bir deyişle: çoğunlukla kaçışının- bir sonucu olduğunu belirtmiştir.

Aslında kaçmak çok kolay, hilesiz bir olay olarak gözükmekte, özellikle 36 numaralı strategemde 21 numaralı strategemden farklı olarak kaçışın gizlenmesi gerekmemektedir. Çin bakış açısına göre bu strategemik olarak bir kaçış olayı değil, aksine geri çekilmek, bir saldırının lanse edilmesinde bir kaçış yolu için dikkatli tedbir almak, hatta genel olarak kaçınma olasılıklarının açık tutulması için kurnazca, zamanında, ani karar verme gücüdür.

Saldırı savaşı, mevzi savaşı, savunma üzerine çok fazla eser vardır, buna karşılık geri çekilme teorisi ve tabii ki "kendiliğinden kazanılan veya bir düşmandan kazanılan özgürlüğün geri verilmesine yönelik bir hareket" henüz yoktur. Bu sözleri Avusturyalı deneme yazarı ve gazeteci Herbert Eisenreich (doğum 1925)'ın bir romanında General Trnka ikinci dünya savaşında alman ordusunun doğudan düzensiz bir şekilde geri çekilmesi esnasında söylemektedir (Anton Kraettli: "Mut zum Rückzug: Herbert Eisenreichs Fragment *Die abgelegte Zeit", Neue Zürcher Zeitung*, 27.12.1985, S. 31). Bunu, bin yıllık Çin askeri teorilerini bilmediğinden dolayı ancak yaşlı avrupalı bir general söyleyebilir. Çin'de general postulatı olan "yenilgiye hazır olunmalı, geri çekilmenin üzerinden yenilginin iğrençliği alınmalıdır "sözü uzun zamandır herkes tarafından benimsenmiştir. Mao Zedong'da çok eski Çin savaş tecrübelerine dayanarak aralık 1936'da kaleme aldığı "Çin'de Devrimci Savaşın Stratejik Problemleri" adlı makalesinde geri çekilme üzerine olan bölümde hemen hemen aynı şeyleri yazmıştır: "Stratejik geri çekilme, saldırısı hızla boşa çıkarılamayacak kadar üstün bir düşmanın karşısındaki güçsüz bir ordunun aldığı planlı stratejik bir önlemdir, gücü muhafaza etmeye ve düşmanın imha edilmesi için elverişli bir zamanın beklenilmesine yardımcı olur. Güçlü düşman saldırısı karşısında bir adım geri çekilinmediği takdirde gücün muhafaza edilmesi kesin olarak tehlikeye düşeceğinden bir geri çekilme gereklidir" (Mao Zedong: *Seçme Eserleri*, I. Cilt, Pekin 1968, S. 247, 252). Alman dili

de "Akıllılar boyun eğer" gibi, 36.strategemi en azından uzaktan hatırlatan özdeyişleri içermektedir.

36. Strategemde söz konusu olan hiçbir surette eskapizm yani "realiteden ve onun illuzyon veya [bilinçli] dağılma ve oyalama isteklerinden kaçınan bir [nevrotik] davranış değildir" (*Duden: Das Grosse Wörterbuch der deutschen Sprache,* 2. Cilt, Mannheim etc. 1976, S. 755). 36. Strategem başka amaçlara da yardımcı olmaktadır örneğin:

1. Kendini tahrip etme yerine Varlığını Koruma. Alt edilemez bir zorluktan geri çekilmek gereklidir. Birşey gerçekleştirilemediği takdirde mümkün olduğunca erkenden bırakılmalı ve bununla zaman ve güç kaybedilmemelidir. Kaçılan zorluk, elbette ki altından kalkılamayacak bir zorluk olmalıdır. İyice anlaşılmış olan 36 numaralı strategem herhangi bir problemden kaçmayı önermemekte, sorumluluktan savuşmayı, sinsiliği ve alçaklığı uygun bulmamaktadır. Ancak: taşlara karşı yumurtalarla savaşılmamalı ve cesaretle savaş arenasına çıkılmalıdır. Tartışmasız bir güçsüzlük söz konusuysa, riske girmemeli, aksine eldeki güç muhafaza edilmelidir.

2. Cezadan korunma: *Liangshan Moor Haydutları* (İ.S. 1330 civarında kaleme alınmıştır) romanında askeri öğretmen Wang Jin'in annesi, oğluna atılacak olan haksız dayaktan, Saray birliklerinin yeni komutanı Gao Qiu'nun bir sonraki gün bu cezayı infaz etmek istediğinden haberdar olduğunda göz yaşları arasında "Oğlum, 36 strategemden en iyisi kaçmak" dedi. Gerçekten de anne ve oğul aynı gece, Weng Jin, onu gözetleyen iki bekçiyi de dini bir emirle uzaklaştırmayı başardıktan sonra, eşyalarını toplayıp, kenti terk ettiler. Huang Xiapoei'nin *Hong Xiuquan Üzerine Anlatı* adlı romanında (19. Yüzyıl sonu 20. Yüzyıl başı) genç bir adam Guangzhou (Guangdong Eyaleti)'nun bir varoşundan iki beceriksiz eyalet valisine bakarak yüzlerce sayfaya şu dört kelimeyi," beceriksiz oğullar, beceriksiz adamlar" yazdı ve kentin her tarafına astı. Bunun üzerine onu tutuklamak istediler. Genç adam ona şu öğüdü veren tanıdığına gitti : "Kaçmak 36 strategemin en iyisidir" (bkz. 19.34).

3. Gelecekteki bir zafere hazırlanmak için geri çekilmek. Güçsüzlük nedeniyle geri çekilinmez, aksine düşmanı askeri birlikten çıka-

rarak, başkasının çıkarına hizmet eden hareketlere yöneltmeye uğraşılır. Savaşta düşmanın örneğin numaradan bir kaçışla, tuzağa düşürüldüğü kendi alanına derinlemesine girmesine (you di shenru) neden olunur, veya düşmanın "kaçanlarının" takip edilmesine yönelik olarak bir birlik gönderilirken silahlı birliklerinin azaltılması teşvik edilir ki güç olarak zayıf olan düşman birliklerine birer birer saldırılabilinsin ve etkisiz hale getirilebilsin. Düşmanda hileli bir kaçışa yolaçan psikolojik etkiler de unutulmamalıdır. Sevinç çığlıkları atacak ve gevşeyecek, hatta belki o kadar coşacak ki ani saldırılar karşısında kolayca kurban olacak.

4. Doğru bir zamanda ayrılma. Bir girişimden her şeyin en iyi şekilde ve isteğe uygun olarak gittiği bir anda ayrılmak gereklidir. Muhtemel aksilikler ancak bu şekilde engellenebilir ve iyi bilinen ad korunabilir. 36 numaralı strategemin bu kullanımı, konunun doruğa ulaştıktan sonra zorunlu olarak en düşük bir noktayı elde etmek için çabalamaya başlaması anlayışından hareket etmektedir (bkz. 27.25). Böylece, ağzına kadar doldurulmuş olan bir su deposunun bir damlayla taşması gibi, en yüksek başarıya ulaşma hırsıyla yakalanan başarı zarar görebilir. İnsanların hatırında altın gibi parlayan kupalar yerine sadece parçalanmış rüyaların kırıntıları, açmış çiçeklerin yerine solmuş sararmış çiçekler kalmaktadır. Başarının doruğuna ayak basmak sonunda esaslı ölçüde kurnazlık değil cesaret ve kararlılık gerektirir.

36 numaralı strategemin bu varyantının uygulanımı, Yu Xuebin'e göre, İsveç masa tenisi takımını 1990-1993 yılları arasında sürekli olarak yeni başarılara götüren antrenör Anders Thurnström başarmıştır. Thurnström'ün takımı 1991 yılında erkekler müsabakasında Dünya Şampiyonu unvanını kazanmıştır. 1992 yılında Jan-Ove Waldner tek erkekler müsabakasında Olimpiyat zaferini elde etmiştir. Fakat büyük başarılar elde etmiş olan antrenör 11.11.1992'de, mayıs 1993'deki dünya şampiyonasından sonra görevinden çekileceğini açıklamıştır. İsveç Masatenisi Birliği devam etmesi için ısrar etmiştir. Fakat o, bu arada kendisini ve sporcularını yeni sansasyonel başarılara motive etmesinin artık çok zor olduğu hissine kapıldığını ifade etmiştir. Bundan dolayı artık İsveç masatenisi takımının yeni-

lenmesi ve bir antrenör değişikliği yapılması zamanı gelmiş bulunmaktadır.

5. Bir Tespite Uymama. Birçok politikacı 36 numaralı strategemin ya da savuşturma sanatının ve arka kapıların açık tutulmalarının uzmanları haline gelmişlerdir. Kendileri için uygun olmayan soruları cevaplamamakta, bilakis işin özüne gelmeden konun etrafında çene çalmakta ve konu dışına çıkmaktadırlar. Bir Alman politikacı bir başka Alman politikacı hakkında şunları söylemiştir: "bir muhallebiyi duvara çakmak, [şu politikacıları] tek bir pozisyonda tutmaktan daha kolaydır" (Bild, Hamburg 3.3.1998, S. 2).

Bazı bilim adamları düşüncelerini zor anlaşılır biçimde formüle etmektedirler. Gerçekten ne iddia edildiği ve acaba herhangi bir iddia olup olmadığı çoğunlukla anlaşılamamaktadır. Burada bir saçmalığın yazılmış olduğunu hiç kimse kanıtlayamamaktadır- çünkü başka bir anlam verilemeyecek kadar açık bir bilinç hiçbir şey ifade etmez. Kim anlaşılmaz yazar veya konuşursa, sürekli olarak savuşturur ve bunun için 36 numaralı strategemi kullanabilir (kıyasla 20.20, 20.21, 29.25).

6. Düşmanın Silahsızlandırılması. Şöyle bir kapanış cümlesi ile bir öneri sunulduğunda : "Düşüncelerimiz reddedilirse, hiçbir şekilde savaşa girmeyeceğiz", savaş tam olarak başlamadan önce gerçekleştirilen bu geri çekilmeyle iyi bir şans yakalanmış olur ya da bir tartışınanın bu ortalığı karıştırıcı reddi ile dokunulmazlık elde edilir.

7. Karşıdakinin Adresine Gönderilen Sinyal. Bir adım atıldığında, bir adım geri gidilir, fakat karşıdakine bir uyarıda bulunur. Yeniden bir adım atıldığında yeniden bir adım geri gidilir, fakat yine bir uyarıda bulunur. Geri çekilme karşıdakine durumu etraflıca düşünme fırsatı vermelidir. İki olasılık ortaya çıkar. Birinci durumda karşıdaki geri çekilmeyi güçsüzlük sembolü olarak yorumlamaz ve o andan itibaren çok temkinli ilerler. Diğer durumda karşıdaki geri çekilmeyi cüretli bir davranışa davet olarak algılar ve diğerini köşeye sıkıştırır. Fakat o anda geri püskürtülür. Çin Başbakanı Çu En Lay 24.4.1963'te, Çinlilere dış işlerinde yol gösteren "dört felsefi düşünceden" birisini bu şekilde tanımlamaktadır. 36 numaralı strategem pedagojik bir önlem olarak da önerilmektedir: Gençlere

laf kalabalığı öğretmek yerine, eğitici olarak sık sık çekingen davranılır ve sessiz uyarı –muhtemelen çok daha etkili-faaliyete geçirilir (Cheng Fangping: "Der Lehrer und 'Bücher aus verschiedenen Sparten'", *Licht Tageszeitung,* Pekin 17.2.1994, S. 3).

8. Zamanın boşa harcanmasından kaçınılması. 17. Yüzyıl sonuna ait olan *Dünyayı Uyandırmaya Yönelik Evlilik Yazgıları* (bölüm 59) adlı romanda Bay Di, aşnafişne karıştırma maksadıyla bayan Sun Lanji'yi evinde ziyaret etmek istemektedir. Fakat orada bayan Sun'un kocasına rastlar. Bayan Sun'un kocası onu yemeğe davet eder. Bay Di böyle bir şey istememektedir kuşkusuz. "Sun Lanji ile birlikte olma fırsatını yakalayamayacağını düşünür. "Neden 36. Strategem ele alınmasın, bunun için daha ne kadar beklemeliyim?" Daveti reddeder ve oturduğu yerden kalkar.

"Kısaca beni bağışlayınız, muhakkak görüşeceğiz"- gibi sözler, toplantılarda "genellikle herkes tarafından bilinen, mecburi sohbetlerden kurtulmak için zorunlu durumda söylenen kongre yalanlarıdır" (Iso Camartin: "Der Kongress", *Neue Zürcher Zeitung,* 6.6.1995, S. 43).

9. Rahat Bırakılan Varlığı Koruma (bkz. 36.6). Tartışmalardan uzaklaşılır ve çelişkilere karışılmaz. Böylece engellerle karşılaşılmaz ve saygın kalınır. Her şeye rağmen kaçış strategeminin bir kaçıklığa dönüşmemesine dikkat edilmelidir : "Akıllılar boyun eğdiklerinden, aptallar dünyaya hükmetmektedirler" (bkz. "Neuedeutsche Sprüche", Siegfried Röder, Sprachspiegel, Basel Nr.6, 1998, S. 269). Bazen "Zorlukları bilerek geri çekilme" ve "zorlukları bilerek ilerleme (zhi nan er jin)" (bkz. *Halk Gazetesi*'ndeki bir makalenin başlığı, Pekin 17.12.1998, S. 7) kurallarını alt üst etmek gerekmektedir. Veya 1937 ve 1945 döneminde Guomindang Hükümeti'ne karşı söylenen, birlikten firar etmeyi öneren, "36 strategemden en iyisi kaçmak" başlığıyla propagandası yapılan bir halk şarkısında gösterişsiz bir şekilde hayat kurtarılır (*Çin Halk Şarkısı Dökümanları,* 2. Bölüm, 2. Cilt, Pekin 1959, S. 186 ve sonrası).

"Zafer, yenilgiden kaçınarak elde edilir" ya da "yenilgiye uğramamak yenmektir" deyimleri 36 numaralı strategemin tinsel temeli-

ni oluşturan ilkelerdir. Bu ilkelerin dayandığı en önemli kaynak, "Savaştan anlayan, yenilgiye uğramaz ve düşmanı yenilgiye uğratacak hiçbir fırsatı kaçırmaz" şeklinde yazan *Sun Usta'nın Savaş Sanatı*'dır.

Mağlubiyete dayanıklı bir pozisyon sağlamak için, benzer şartlar yaratılmalıdır. Öncelikle gerekli olan, öz savunmayı mümkün kılan bir temel kapasite, yani silahlı birlikler, silah donanımı, ikmal, psikolojik durum ve diğer faktörlerin yerli yerinde olduğu siyasi, ekonomik ve askeri ilişkilerdir. Bir başka gereklilik, bir şeyi eski yerine koymayı daima olasılık olarak gören ve düşmanın küçümsenmesini tıpkı kör bir saldırıyı engeller gibi engelleyen esnek stratejik-taktiksel düşünceye hazırlıktır. Saldırı ve savunma arasındaki dalgalanmada duruma mümkün olduğunca hakim olunmalı ve karşıdakine karşı daima mücadele edilmeli ve karşıdaki tarafından yönetilecek bir duruma gelinmemelidir. Durumun elverişsiz olduğunun farkına varıldığında, 36. Strategem, zamanında, kararlı bir şekilde uygulanmalıdır. Ve son olarak da, Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832)'nin bir şiirinden birkaç satırla bitirelim:

Aldatıcı geri çekilme, yanlış kaçış,
Kıskançlığa karşı kullanılan bu silahlar
Mızrak ve kılıçtan daha güçlüdürler.
Sakın ha aldatmadan utanma.
Sessizce yaklaşmak, kurnazca davranmak,
Bunlar rakibi büyüler.

SAVAŞ HİLELERİ

Strategemler III

Savaş Hileleri-Strategemler kitabımızın üçüncü ve son cildini yayınlıyoruz.

Bu ciltte 28-36 arasındaki dokuz strategemle beraber bu görkemli başyapıtı Türkçe'ye kazandırmanın keyfini okuyucularımızla paylaşıyoruz.

Toplam 1360 sayfayı bulan bu eşsiz yapıt, strateji dizimizin en değerli kitapları arasında yer alan zengin bir kaynaktır.

Uzak Doğu ve özellikle Çin'in hukuk, dil ve kültürü üzerine dünyanın sayılı uzmanlarından olan İsviçreli Sinolog (Çin bilimci) Harro von Senger'e haklı bir ün sağlayan bu büyük yapıt yıllar süren müthiş bir emeğin ürünüdür.

Yayımlarımız arasında çıkan dünyanın en eski ve en ünlü temel strateji kitabı olan *Savaş Sanatı*'nın yazarı efsanevi komutan Sun Tzu'nun da esin kaynaklarından olan bu 36 strategem, tarihten askerî ve siyasî örneklerin yanında gündelik hayatın içinde strategemlerin nasıl kullanıldığını ve kullanılması gerektiğini zengin örnekler ve anlatımla ele alıyor.

ISBN 975-8612-27-1

